ŁUKASZ URBAŃCZYK

DOMKI FIŃSKIE WCZORAJ I DZIŚ

Metodologia przywracania walorów architektonicznych domków fińskich na przykładzie Rudy Śląskiej

ŁUKASZ URBAŃCZYK

DOMKI FIŃSKIE WCZORAJ I DZIŚ

Metodologia przywracania walorów architektonicznych domków fińskich na przykładzie Rudy Śląskiej

Zrealizowano w ramach stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Ruda Śląska 2023 r.

Zrealizowano w ramach stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Autor: dr inż. arch. Łukasz Urbańczyk

© Copyright by Łukasz Urbańczyk, 2023 r.

Wszelkie prawa zastrzeżone

© All right reserved

Ruda Śląska 2023 r.

Spis treści

Część I Historia powstania i katalog zabudowy 12
1. Wstęp 14
2. Historia powstania osiedli domków fińskich 16
3. Lokalizacja oraz mapy osiedla Bielszowice 46
4. Katalog domków fińskich na osiedlu Bielszowice wraz z rysunkami inwentaryzacyjnymi wybranych obiektów 52
4.1 ul. Gen. Józefa Bema 1 57
4.2 ul. Gen. Józefa Bema 2 59
4.3 ul. Gen. Józefa Bema 3 61
4.4 ul. Gen. Józefa Bema 4 63
4.5 ul. Gen. Józefa Bema 5 65
4.6 ul. Gen. Józefa Bema 6 67
4.7 ul. Gen. Józefa Bema 7 69
4.8 ul. Gen. Józefa Bema 8 (inwentaryzacja) 71
4.9 ul. Gen. Józefa Bema 9 (inwentaryzacja) 75
4.10 ul. Gen. Józefa Bema 10 (inwentaryzacja) 79
4.11 ul. Gen. Józefa Bema 11 83
4.12 ul. Gen. Józefa Bema 12 (inwentaryzacja) 85
4.13 ul. Gen. Józefa Bema 13 89
4.14 ul. Gen. Józefa Bema 14 91
4.15 ul. Gen. Józefa Bema 15 93
4.16 ul. Gen. Józefa Bema 16 95
4.17 ul. Gen. Józefa Bema 17 97
4.18 ul. Gen. Józefa Bema 18 99
4.19 ul. Gen. Józefa Bema 19 101
4.20 ul. Gen. Józefa Bema 20 103
4.21 ul. Gen. Józefa Bema 22 105
4.22 ul. Gen. Józefa Bema 24 107
4.23 ul. Gen. Józefa Bema 26 109
4.24 ul. Gen. Józefa Bema 28 (inwentaryzacja) 111
4.25 ul. Wojciecha Drzymały 2 (inwentaryzacja) 115
4.26 ul. Wojciecha Drzymały 4 119
4.27 ul. Wojciecha Drzymały 6 121
4.28 ul. Fińska 1 123

4.29 ul. Fińska 2 125
4.30 ul. Fińska 3 127
4.31 ul. Fińska 4 129
4.32 ul. Fińska 5 131
4.33 ul. Fińska 6 133
4.34 ul. Fińska 7 135
4.35 ul. Fińska 8 137
4.36 ul. Fińska 9 (inwentaryzacja) 139
4.37 ul. Fińska 10 143
4.38 ul. Fińska 12 145
4.39 ul. Fińska 14 147
4.40 ul. Fińska 16 (inwentaryzacja) 149
4.41 ul. Fińska 18 153
4.42 ul. Artura Grottgera 1 155
4.43 ul. Artura Grottgera 2 157
4.44 ul. Artura Grottgera 3 159
4.45 ul. Artura Grottgera 4 (inwentaryzacja) 161
4.46 ul. Artura Grottgera 5 165
4.47 ul. Artura Grottgera 6 167
4.48 ul. Artura Grottgera 7 169
4.49 ul. Artura Grottgera 9 171
4.50 ul. Artura Grottgera 11 (inwentaryzacja) 173
4.51 ul. Jakuba Jasińskiego 1 177
4.52 ul. Jakuba Jasińskiego 3 179
4.53 ul. Jakuba Jasińskiego 5 181
4.54 ul. Jakuba Jasińskiego 7 (inwentaryzacja) 183
4.55 ul. Jakuba Jasińskiego 9 187
4.56 ul. Jakuba Jasińskiego 11 189
4.57 ul. Komuny Paryskiej 1 191
4.58 ul. Komuny Paryskiej 3 193
4.59 ul. Komuny Paryskiej 4 (inwentaryzacja) 195
4.60 ul. Komuny Paryskiej 5 199
4.61 ul. Komuny Paryskiej 6 201
4.62 ul. Komuny Paryskiej 7 203
4.63 ul. Komuny Paryskiej 8 205
4.64 ul. Komuny Paryskiej 9 207

4.65 ul. Komuny Paryskiej 10 ... 209
4.66 ul. Komuny Paryskiej 11 ... 211
4.67 ul. Komuny Paryskiej 12 ... 213
4.68 ul. Komuny Paryskiej 14 ... 215
4.69 ul. Komuny Paryskiej 15 ... 217
4.70 ul. Komuny Paryskiej 16 ... 219
4.71 ul. Komuny Paryskiej 17 ... 221
4.72 ul. Komuny Paryskiej 18 ... 223
4.73 ul. Komuny Paryskiej 19 ... 225
4.74 ul. Komuny Paryskiej 20 ... 227
4.75 ul. Komuny Paryskiej 21 ... 229
4.76 ul. Komuny Paryskiej 22 ... 231
4.77 ul. Komuny Paryskiej 23 ... 233
4.78 ul. Komuny Paryskiej 24 ... 235
4.79 ul. Komuny Paryskiej 25 ... 237
4.80 ul. Komuny Paryskiej 26 ... 239
4.81 ul. Komuny Paryskiej 27 ... 241
4.82 ul. Komuny Paryskiej 28 (inwentaryzacja) ... 243
4.83 ul. Komuny Paryskiej 29 ... 247
4.84 ul. Komuny Paryskiej 30 (inwentaryzacja) ... 249
4.85 ul. Komuny Paryskiej 32 (inwentaryzacja) ... 253
4.86 ul. Komuny Paryskiej 34 ... 257
4.87 ul. Komuny Paryskiej 36 ... 259
4.88 ul. Komuny Paryskiej 38 ... 261
4.89 ul. Ludwika Mierosławskiego 2 ... 263
4.90 ul. Ludwika Mierosławskiego 4 ... 265
4.91 ul. Ludwika Mierosławskiego 6 ... 267
4.92 ul. Ludwika Mierosławskiego 8 ... 269
4.93 ul. Ludwika Mierosławskiego 10 ... 271
4.94 ul. Ludwika Mierosławskiego 12 ... 273
4.95 ul. Ludwika Mierosławskiego 14 ... 275
4.96 ul. Ludwika Mierosławskiego 16 (inwentaryzacja) ... 277
4.97 ul. Ludwika Mierosławskiego 18 ... 281
4.98 ul. Gabriela Narutowicza 1 ... 283
4.99 ul. Gabriela Narutowicza 2 ... 285
4.100 ul. Gabriela Narutowicza 3 ... 287

4.101 ul. Gabriela Narutowicza 4 289
4.102 ul. Gabriela Narutowicza 5 291
4.103 ul. Gabriela Narutowicza 6 293
4.104 ul. Gabriela Narutowicza 7 295
4.105 ul. Gabriela Narutowicza 8 297
4.106 ul. Gabriela Narutowicza 9 299
4.107 ul. Gabriela Narutowicza 10 301
4.108 ul. Gabriela Narutowicza 11 303
4.109 ul. Gabriela Narutowicza 12 305
4.110 ul. Gabriela Narutowicza 13 307
4.111 ul. Gabriela Narutowicza 14 309
4.112 ul. Gabriela Narutowicza 15 311
4.113 ul. Gabriela Narutowicza 16 313
4.114 ul. Gabriela Narutowicza 17 315
4.115 ul. Gabriela Narutowicza 18 (inwentaryzacja) 317
4.116 ul. Gabriela Narutowicza 19 321
4.117 ul. Gabriela Narutowicza 20 323
4.118 ul. Gabriela Narutowicza 22 325
4.119 ul. Gabriela Narutowicza 24 327
4.120 ul. Gabriela Narutowicza 26 329
4.121 ul. Gabriela Narutowicza 28 331
4.122 ul. Pionierów 1 333
4.123 ul. Pionierów 2 335
4.124 ul. Pionierów 3 337
4.125 ul. Pionierów 4 339
4.126 ul. Pionierów 5 341
4.127 ul. Pionierów 6 343
4.128 ul. Pionierów 7 345
4.129 ul. Pionierów 8 347
4.130 ul. Pionierów 9 349
4.131 ul. Pionierów 10 351
4.132 ul. Pionierów 11 353
4.133 ul. Pionierów 12 355
4.134 ul. Pionierów 13 357
4.135 ul. Pionierów 14 359
4.136 ul. Pionierów 15 361

4.137 ul. Pionierów 16 ... 363
4.138 ul. Pionierów 17 ... 365
4.139 ul. Pionierów 18 ... 367
4.140 ul. Pionierów 19 ... 369
4.141 ul. Pionierów 20 ... 371
4.142 ul. Pionierów 21 ... 373
4.143 ul. Pionierów 23 ... 375
4.144 ul. Pionierów 25 ... 377
4.145 ul. Pionierów 27 ... 379
4.146 ul. Pionierów 29 ... 381
4.147 ul. Walerego Wróblewskiego 1 ... 383
4.148 ul. Walerego Wróblewskiego 2 ... 385
4.149 ul. Walerego Wróblewskiego 3 ... 387
4.150 ul. Walerego Wróblewskiego 4 ... 389
4.151 ul. Walerego Wróblewskiego 5 ... 391
4.152 ul. Walerego Wróblewskiego 6 ... 393
4.153 ul. Walerego Wróblewskiego 7 ... 395
4.154 ul. Walerego Wróblewskiego 8 ... 397
4.155 ul. Walerego Wróblewskiego 9 ... 399
4.156 ul. Walerego Wróblewskiego 10 ... 401
4.157 ul. Walerego Wróblewskiego 11 ... 403
4.158 ul. Walerego Wróblewskiego 12 ... 405
4.159 ul. Walerego Wróblewskiego 13 (inwentaryzacja) ... 407
4.160 ul. Walerego Wróblewskiego 14 ... 411
4.161 ul. Walerego Wróblewskiego 15 ... 413
4.162 ul. Walerego Wróblewskiego 16 ... 415
4.163 ul. Walerego Wróblewskiego 17 ... 417
4.164 ul. Walerego Wróblewskiego 18 ... 419
4.165 ul. Jedności 1 ... 421
4.166 ul. Jedności 5 ... 423
5. Katalog zabudowy uzupełniającej oraz obiektów usługowych w obrębie osiedla domków fińskich w Bielszowicach ... 426
5.1 ul. Jedności 3 ... 427
5.2 ul. Komuny Paryskiej 31 ... 429
5.3 ul. Fińska 7A-7B ... 431
5.4 ul. Artura Grottgera 1A ... 433
5.5 ul. Artura Grottgera 2A ... 435

5.6 ul. Komuny Paryskiej 13 ... 437
5.7 ul. Gabriela Narutowicza 21 ... 439
5.8 ul. Pionierów 1A ... 441
5.9 ul. Narutowicza 1A ... 443
5.10 ul. Ludwika Mierosławskiego 1 ... 445
5.11 ul. Ludwika Mierosławskiego 9 ... 447
5.12 ul. Ludwika Mierosławskiego 11 ... 449
5.13 ul. Ludwika Mierosławskiego 3A ... 451
5.14 ul. Ludwika Mierosławskiego 3B ... 453
5.15 Zabudowa usługowa i uzupełniająca ... 455
6. Wyniki badań i tabele przekształceń historycznej zabudowy ... 460
Część II Jak chronić i opiekować się Domkami Fińskimi – poradnik dla użytkowników i służb konserwatorskich ... 474
7. Prawo a zabytki – narzędzia ochrony konserwatorskiej ... 476
8. Obowiązujące zasady ochrony konserwatorskiej osiedla domków fińskich w Bielszowicach ... 482
9. Opracowane wytyczne i zalecenia konserwatorskie ... 490
9.1 Zagadnienia wpływające na cały obszar osiedla ... 495
9.1.1 Diagnoza Problemu ... 495
9.1.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich ... 497
9.1.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych ... 499
9.2 Zagospodarowanie pojedynczej działki budowlanej ... 499
9.2.1 Diagnoza Problemu ... 499
9.2.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich ... 500
9.2.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych ... 501
9.3 Zmiany bryły budynków mieszkalnych ... 501
9.3.1 Diagnoza Problemu ... 501
9.3.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich ... 504
9.3.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych ... 505
9.4 Fundamenty ... 505
9.4.1 Diagnoza Problemu ... 505
9.4.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich ... 507
9.4.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych ... 507
9.5 Ściany zewnętrzne i ocieplenie ... 508
9.5.1 Diagnoza Problemu ... 508
9.5.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich ... 512
9.5.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych ... 513
9.6 Stropy, podłogi i ściany wewnętrzne ... 514

9.6.1 Diagnoza Problemu 514
9.6.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich 517
9.6.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych 517
9.7 Stolarka okienna i drzwiowa 518
9.7.1 Diagnoza Problemu 518
9.7.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich 522
9.7.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych 522
9.8 Dach i pokrycia dachowe 523
9.8.1 Diagnoza Problemu 523
9.8.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich 526
9.8.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych 527
9.9 Instalacje techniczne i ogrzewanie budynków 528
9.9.1 Diagnoza Problemu 528
9.9.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich 530
9.9.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych 532
10. Podsumowanie 534

Część I
Historia powstania i katalog zabudowy

1. Wstęp

Niniejsze opracowanie ma na celu ochronę unikatowego dziedzictwa historycznego i architektonicznego oraz popularyzację wiedzy na temat historii, ochrony, konserwacji i modernizacji specyficznej zabudowy drewnianej prefabrykowanej w postaci tzw. domków fińskich.

Częściowe rozpoznanie zabudowy domków fińskich w Warszawie w ostatnich latach zaowocowało projektami rewitalizacji i remontów tej zabudowy. Natomiast największe skupiska tej zabudowy w Polsce ulokowane na Górnym Śląsku nadal pozostają nierozpoznane, niezabezpieczone, a nawet niszczone i wyburzane lub przebudowywane w sposób powodujący zatarcie ich historycznych wartości.

Projekt zatytułowany Metodologia przywracania walorów architektonicznych domków fińskich na przykładzie Rudy Śląskiej **zrealizowano w ramach stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego**. Realizacja projektu obejmowała przeprowadzenie kwerend archiwalnych oraz badań terenowych i inwentaryzacji dużego osiedla domków fińskich w Rudzie Śląskiej – Bielszowicach. Inwentaryzacja całego osiedla była nastawiona na wskazanie typów zabudowy, ich stanu zachowania z rozróżnieniem rodzajów przekształceń i ich wpływu na pierwotną tkankę budowlaną.

Wybrane obiekty zostały poddane inwentaryzacji szczegółowej, która pozwoliła na zrozumienie charakteru zmian wewnętrznych i zewnętrznych przeprowadzanych w obiektach. Pozwoliła także na opracowanie, we współpracy ze służbami konserwatorskimi, wytycznych do dalszego użytkowania tych obiektów oraz opracowanie postulatów konserwatorskich, możliwych do zastosowania w gminnych programach opieki nad zabytkami i dokumentach planistycznych we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego, posiadających w swoich zasobach tego typu zabudowę.

Podczas realizacji projektu przeprowadzono wywiady i rozmowy z właścicielami budynków mające na celu z jednej strony pozyskanie informacji o historii poszczególnych obiektów, z drugiej strony mające na celu popularyzację wiedzy o konieczności ochrony tej zabudowy i zachęceniu społeczeństwa do aktywności w tym działaniu.

Rezultaty projektu zostały upublicznione na stronie internetowej www.wirtualnaruda.pl, dzięki czemu każda osoba zainteresowana tą tematyką może zapoznać się z wynikami badań. Ponadto niniejsza publikacja została przekazana służbom konserwatorskim i bibliotekom w miastach, w których taka zabudowa występuje.

Dr inż. arch. Łukasz Urbańczyk

2. Historia powstania osiedli domków fińskich

Po zakończeniu drugiej wojny światowej jednym z poważnych problemów na obszarze Polski była konieczność zapewniania obywatelom mieszkań. O ile na obszarach wiejskich zniszczenia wojenne nie były tak znaczące i problem ten nie przybierał aż takiej intensywności, to w większych miastach oraz na obszarach przemysłowych zapewnienie mieszkań dla robotników było niezbędne do prawidłowego funkcjonowania i rozwoju tych zakładów.

Jednak omawianie historii powstania osiedli domków fińskich należy rozpocząć od 1944 roku kiedy to Resort Gospodarki Narodowej i Finansów PKWN tworzył pierwsze grupy operacyjne, których zadaniem było zabezpieczanie i uruchamianie zakładów przemysłowych na wyzwolonych terenach. [1] Przejmowano przedsiębiorstwa państwowe pierwotnie stanowiące własność państwa polskiego, przedsiębiorstwa pierwotnie należące do państwa niemieckiego lub spółek narodowości niemieckiej. Przejmowano w tymczasowy zarząd przedsiębiorstwa, których właściciele zostali usunięci przez okupantów lub zakłady pozbawione właścicieli. Zabezpieczano także przedsiębiorstwa prywatne, należące do osób, które pozostały na miejscu i nie współpracowały z Niemcami.

24 lutego 1945 r.[2] utworzony został w Katowicach Centralny Zarząd Przemysłu Węglowego (CZPW) jako urząd w Ministerstwie Przemysłu. CZPW został powołany jako jednostka, której zadaniem miało być koordynowanie, nadzorowanie i kontrola gospodarki przemysłowej oraz działań rejonowych zjednoczeń przemysłu węglowego. Jednak szybko jednostka ta stała się organizatorem przemysłu węglowego kierującym zarówno zjednoczeniami rejonowymi, jak i zjednoczeniami pomocniczymi oraz centralami obsługującymi ten przemysł. CZPW w marcu 1945 roku utworzył zjednoczenia rejonowe, obejmujące niemal wszystkie kopalnie należące przed drugą wojna światową do Polski. Powstały zjednoczenia Krakowskie, Dąbrowskie, Katowickie, Chorzowskie, Rudzkie, Świętochłowickie, Rybnickie i Mikołowskie. Następnie w kwietniu przejęto tereny należące przed wojną do Niemiec tworząc zjednoczenia Bytomskie, Zabrskie i Gliwickie, a w lipcu powstało zjednoczenie Dolnośląskie. Utworzono także Zjednoczenie Przemysłu Węgla Brunatnego obejmującego ziemie zachodnie. W ten sposób CZPW przejęło pod swój zarząd całe polskie górnictwo węglowe.

Dekretem z 24 maja 1945 roku[3] utworzone zostało Ministerstwo Odbudowy, do zadań którego należała między innymi odbudowa, rozbudowa i budowa nowych osiedli miejskich i wiejskich, polityka terenowa, osiedleńcza i mieszkaniowa, nadzór techniczno-budowlany nad zakładami i urządzeniami użyteczności publicznej, projektowanie budynków typowych i normalizacji materiałów oraz części składowych budynków. Minister odbudowy stał się także „władzą naczelną" w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego kraju.

[1] J. Jaros, Historia Górnictwa Węglowego w Polsce Ludowej (1945-1970) wydawca PWN Warszawa-Kraków 1973 r., s.21.
[2] J. Jaros, Historia Górnictwa Węglowego w Polsce Ludowej (1945-1970) wydawca PWN Warszawa-Kraków 1973 r., s.23.
[3] Dekret z dnia 24 maja 1945 r. o utworzeniu Ministerstwa Odbudowy. Dz. U. 1945 nr 21 poz. 123

Na ministra odbudowy powołano Michała Kaczorowskiego, który pełnił tę funkcję do 27 kwietnia 1949 roku, kiedy to zniesiono Ministerstwo Odbudowy i utworzono urząd Ministra Budownictwa.[4] Funkcjonowanie Ministerstwa Odbudowy pokrywa się z okresem, kiedy do Polski sprowadzono tzw. domki fińskie. Ministerstwo to jest wielokrotnie wymieniane w zachowanych w archiwach aktach, związanych z ich budową, jako inicjator tej akcji.

Idea prefabrykowanej drewnianej zabudowy pochodzi ze Szwecji, gdzie w latach 20 XX w. miała stać się alternatywą dla domów murowanych. Finowie przejęli i udoskonalili tę ideę. Rząd Finlandii opracował projekt wspierania drewnianego budownictwa mieszkaniowego. Miała to być tania i szybka forma budowy domów z gotowych przygotowanych w fabrykach elementów. Rozpoczęto produkcję i budowę takich obiektów na masową skalę. Idea polegała na zaangażowaniu jak najmniejszej liczby pracowników i maksymalnym uproszczeniu procesu budowy. Trzech pracowników w dwa tygodnie było wstanie wybudować jeden budynek. Standaryzacja i prefabrykacja pomagała znacząco obniżyć koszty budowy. Powstało wiele podobnych projektów. Wśród architektów zajmujących się tym zagadnieniem znaleźli się m. in.: Alvar Aalto, Lauri Pajamies, Aulis Blomstedt, Kaj Englund, Lauri Tolonen i Yrjö Lindegren, a na udoskonalenie budownictwa modułowego wpłynęły również prace badawcze prof. Ernsta Neuferta[5]. Ogromne zniszczenia II wojny światowej sprawiły, że rozwiązania te trafiły na podatny grunt. Finlandia przystąpiła do II wojny światowej 30 listopada 1939 r. po inwazji Związku Radzieckiego. Trzy miesiące później moskiewski traktat pokojowy zmusił Finlandię do utraty 10% swojego terytorium, pozostawiając 420 000 osób do ewakuacji w inne części kraju. Ten konflikt zbrojny nazwano wojną zimową. Wywołał on bezprecedensowy kryzys mieszkaniowy. W celu załagodzenia jego skutków 21 firm z branży leśnej utworzyło konsorcjum pod nazwą Puutalo Oy (Timber Houses Ltd). Konsorcjum umożliwiło poszczególnym firmom skorzystanie z nowo scentralizowanego systemu projektowania, sprzedaży i promocji domów prefabrykowanych. Każda pojedyncza firma brała odpowiedzialność za część produkcji z wykorzystaniem fabryk zlokalizowanych w całej Finlandii[6]. Początkowo największym odbiorcą firmy Puutalo była armia, lecz w kolejnych latach produkty firmy wysyłane były na cały świat.

Finowie w ramach reparacji wojennych przekazali duże partie swojej produkcji do ZSSR. Związek Radziecki z kolei przekazał Warszawie, której zabudowa podczas wojny została zniszczona niemal w 65%, w darze 407 domków, w których mieściły się 503 mieszkania.[7] Jak podają Małgorzata i Daniel Kuneccy, 23 lutego 1945 r. do Kierownika Biura Odbudowy Stolicy, inżyniera Romana Piotrowskiego, z polecenia Obywatela Prezydenta, wysłana została wiadomość opatrzona odręczną adnotacja „sprawa bardzo pilna" „(…) w sprawie przyjęcia domów drewnianych, składanych, których 300 wagonów jedzie już z Moskwy. Należy uzgodnić

[4] Ustawa z dnia 27 kwietnia 1949 r. o utworzeniu urzędu Ministra Budownictwa. Dz. U. 1949 nr 30 poz. 216
[5] Fińskie domki, A. Ptasiński, maj 2018, http://kuriermiejski.com.pl/finskie-domki/ dostęp 2023-06-20
[6] https://newstandards.info/the-story-of-puutalo dostęp 2023-06-20
[7] W. Bartoszewski, B. Brzeziński, L. Moczulski, Kronika wydarzeń w Warszawie 1939–1949. Warszawa, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1970, s. 120.

miejsce i sposób przyjęcia”.[8] Wiosną 1945 roku rozpoczęła się budowa trzech osiedli. Na terenie Mokotowa wybudowano 167 obiektów przy ul. Wawelskiej, na Ujazdowie Dolnym 138 sztuk w pobliżu ul. Szwoleżerów, a na Ujazdowie Górnym 91 domów. Budowę tych osiedli zakończono do października 1945 r. Pozostałe obiekty prawdopodobnie wykorzystano jako zaplecze podczas odbudowy poszczególnych fragmentów stolicy[9].

Budowa domków fińskich[10]

Kiedy w 1946 roku nastąpiła nacjonalizacja przemysłu zgodnie z ustawą z 3 stycznia 1946 roku[11], większość przedsiębiorstw prywatnych została w Polsce znacjonalizowana i tym sposobem państwo stało się właścicielem m.in. „szczególnie istotnych gałęzi przemysłu” takich jak górnictwo, hutnictwo, elektrownie, włókiennictwo i wiele innych. Wraz z majątkiem przejmowanych przedsiębiorstw górniczych CZPW przejął także ponad 66 tyś. mieszkań służbowych, jednak około 36% tych mieszkań zajmowali emeryci oraz osoby niepracujące w przemyśle węglowym.[12]

Z mieszkań kopalnianych korzystało około 20-30% załóg. Wiele osób mieszkało w złych warunkach. Brak mieszkań powodował problemy z werbunkiem nowych pracowników. Zwiększała się też liczba repatriantów oraz emigrantów. Na zachodzie kraju odzyskiwano

[8] Domki fińskie – pamięć osobista, historia, współczesność. Projekt etnograficzny na pograniczu nauki i życia społecznego, M. i D. Kuneccy, Etnografia. Praktyki, Teorie, Doświadczenia 2015, str. 190–199 w ślad za Archiwum Państwowe m.st. Warszawy z jednostki sygn. 72/25/0/-/1; Numer mikrofilmu: 323460.

[9] I. Bartnik, H. Kosiniec, Poradnik dobrych praktyk architektonicznych, Architektura drewniana Warszawy, Towarzystwo Wspierania Inicjatyw Badawczych i Konserwatorskich, Warszawa 2022, str. 31-32

[10] Fotografia pochodzi z artykułu: Jednorodzinne budownictwo drewniane PRL-u na przykładzie domków fińskich, M. Dmetrecki, https://www.krajoznawca.org/40-i-2021/564-jednorodzinne-budownict dostęp 20.06.2023

[11] Ustawa z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej Dz.U. z 1946 nr 3 poz. 17

[12] J. Suchorończak Analiza struktury społecznej i warunków bytowych mieszkańców domów górnika przy kopalniach „Dymitrów” i „Kościuszko”, Katowice 1960, s. 8.

mieszkania opuszczone przez Niemców, były one jednak splądrowane i zniszczone. W 1947 roku zapotrzebowanie mieszkań dla przemysłu węglowego wynosiło 28 tysięcy mieszkań, a w perspektywie planu 3-letniego (1947-1949) nawet na 54 tysiące 3-izbowych mieszkań.[13]

By załagodzić głód mieszkaniowy, powstrzymujący rozwój przemysłu, postanowiono wybudować obiekty przejściowe na okres około 20-30 lat. Budowano drewniane baraki, ale brak drewna w kraju (szczególnie braki suchego drewna) oraz brak fabryk, które mogłyby przyśpieszyć proces budowy nowych domów, skłonił przemysł węglowy do rozpatrzenia kwestii importu domów prefabrykowanych z zagranicy. Rozwiązania stosowane w Związku Radzieckim, Stanach Zjednoczonych oraz innych krajach, a także wybudowane w Warszawie osiedla domków fińskich stanowiły w owym czasie dobry przykład tego typu zabudowy i pozwoliły na rozmowy w Ministerstwie Odbudowy oraz w Ministerstwie Żeglugi i Handlu Zagranicznego o imporcie prefabrykowanych drewnianych domów do Polski.

Wiele publikacji dotyczących tej tematyki podaje mylne informacje, jakoby z inicjatywą zakupu domków fińskich wyszło Ministerstwo Górnictwa i Energetyki[14]. Tymczasem ministerstwo to zostało powołane 10 lutego 1949 roku[15], czyli w okresie, kiedy budowa osiedli domków fińskich była już praktycznie zakończona lub na ukończeniu. Wcześniej podobne funkcje pełniło od 27 marca 1947 roku[16] Ministerstwo Przemysłu i Handlu PRL, którego poprzednikiem było Ministerstwo Przemysłu. Podobnie nieprawdopodobne wydają się informacje jakoby pomysłodawcą transakcji zakupu domków z Finlandii był Jan Mitręga[17], minister górnictwa i energetyki. Jan Mitręga pełnił funkcję ministra w latach 1959-1974, a więc dekadę po zakończeniu budowy osiedli domków fińskich. Co prawda w latach 1945-1970 był członkiem Zarządu Głównego Związku Zawodowego Górników, jednak jego zaangażowania nie potwierdziły dostępne w archiwach państwowych dokumenty, do których udało się dotrzeć.

W związku z trudną sytuacją powojenną, brakami wielu produktów na rynku krajowym polski węgiel był sprzedawany w zamian za dostawy do kraju produktów pomagających w odbudowie kraju. Ministerstwo Odbudowy razem z Ministerstwem Żeglugi i Handlu Zagranicznego określało listy produktów niezbędnych do pozyskania. Były to materiały budowlane takie jak Ytong, strunobetony, wytwory z płyt pilśniowych, płyty suprema, obrabiarki, urządzenia produkcyjne[18]. Ponieważ CZPW zgłaszało zapotrzebowanie

[13] J. Jaros, Historia Górnictwa Węglowego w Polsce Ludowej (1945-1970) wydawca PWN Warszawa-Kraków 1973 r., s.79

[14] J. Wasielewski, Fińskie domki, czyli górnicze osiedle nad morzem, https://historia.trojmiasto.pl/Finskie-domki-czyli-gornicze-osiedle-nad-morzem-n131012.html, dostęp 2023-03-23, A. Minorczyk-Cichy, Domki fińskie były wśród górników uważane za swoisty luksus, https://nettg.pl/gornictwo/174123/domki-finskie-byly-wsrod-gornikow-uwazane-za-swoisty-luksus , dostęp 2023-03-23

[15] Ustawa z dnia 10 lutego 1949 r. o zmianie organizacji naczelnych władz gospodarki narodowej Dz.U. z 1949 r. nr 7, poz. 43

[16] Dekret z dnia 27 marca 1947 r. o zmianach organizacji i zakresie działania naczelnych władz administracyjnych. Dz.U. z 1947 r. nr 31, poz. 130

[17] https://pl.wikipedia.org/wiki/Domki_fi%C5%84skie dostęp 2023-04-23, M. Dmetrecki, Jednorodzinne budownictwo drewniane PRL-u na przykładzie domków fińskich, https://www.krajoznawca.org/40-i-2021/564-jednorodzinne-budownict, dostęp 2023-04-23

[18] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.10.11.8/7638, CZPW, Sprawy zakupu domków fińskich Mieszkania, str. 9

i zainteresowanie zakupem gotowych domów drewnianych, do listy produktów oczekiwanych przez stronę polską włączono także domy prefabrykowane. Podobne negocjacje prowadzono m.in. ze Szwecją i Finlandią na przełomie 1946 i 1947 roku.

Dla przeprowadzenia akcji masowego budownictwa wspólnym zarządzeniem Ministra Przemysłu oraz Ministra Odbudowy z dnia 31 października 1946[19] roku utworzono Biuro Budowlane Przemysłu Węglowego z siedzibą w Zabrzu. Celem tego biura było projektowanie i nadzorowanie prac budowlanych w zakresie nowego budownictwa[20]. Biuro to organizowało i nadzorowało także w kolejnych latach akcję budownictwa domków fińskich, a 20 kwietnia 1948 r. Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu zostało wydzielone z CZPW jako osobne przedsiębiorstwo, lecz nadal nadzorowane przez CZPW[21].

W styczniu 1947 roku do Sztokholmu udała się polska delegacja, mająca rozeznać m.in. kwestię zakupu w Szwecji prefabrykowanych drewnianych domków. Planowano zakupić 8000 sztuk. Rozmowy te były daleko posunięte. Firma „SvenskaTrahus" była gotowa dostarczyć w terminie od 1 kwietnia do 15 czerwca 1947 roku około 2 500 domków o powierzchni około 50m2 brutto. Firma ta dysponowała 18 fabrykami gotowymi wykonać po 1000 domków miesięcznie pod warunkiem zawarcia kontraktu do 15 lutego 1947 r. W trakcie rozmów udzielono pozwolenia prof. inż. Eugeniuszowi Zaczyńskiemu, Dyrektorowi Biura Budowlanego Przemysłu Węglowego, na zakup w Szwecji około 10 domków próbnych, które miały dotrzeć do kraju do końca marca 1947 roku. Rozmawiano także z przedstawicielami firmy „Preva", mającej możliwość dostarczenia od 2 000 do 3 000 domków w ciągu 1947 roku.[22] Partnerów handlowych mogących pilnie dostarczyć kilka tysięcy domków dla przemysłu węglowego poszukiwano jednocześnie w Finlandi oraz Austrii. Pod koniec stycznia do Sztokholmu przyjechał P. Rinlingen, dyrektor generalny firmy „Puutalo" – głównego koncernu budowy domów drewnianych w Finlandii[23]. 25 stycznia 1947 roku firma ta złożyła w Ministerstwie Żeglugi i Handlu Zagranicznego ofertę na dostawę 80 domków. Problemy na szwedzkim rynku, podwyżki cen domków oraz kontakty z delegacją fińską, zainteresowaną zakupem w Polsce dużej ilości węgla sprawiły, że zawarcie transakcji z Finami stało się bardziej prawdopodobne. Jak dowiadujemy się z korespondencji kierowanej przez Dr Adama Rose do Ministra Żeglugi i Handlu Zagranicznego Dr Stefana Jędrychowskiego oraz do Ministra Przemysłu Hilarego Minca[24] podczas rozmów ustalono, że Polska mogłaby dostarczyć w ciągu trzech lat 1 000 000 ton węgla (w tym 50% miału), a zapłatę otrzymałaby w formie drewnianych prefabrykowanych domków. Jednocześnie, aby rozwiać wątpliwości co

[19] Zarządzenie podpisał za Ministra Przemysłu E. Szyr oraz Minister Odbudowy Michał Kaczorowski, Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 23

[20] Sprawozdanie z działalności Polskiego Przemysłu Węglowego za rok 1947, Katowice 1948, str.148,

[21] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 29

[22] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.10.11.8/7638, CZPW, Sprawy zakupu domków fińskich Mieszkania, str. 14

[23] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.10.11.8/7638, CZPW, Sprawy zakupu domków fińskich Mieszkania, str. 24

[24] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.10.11.8/7638, CZPW, Sprawy zakupu domków fińskich Mieszkania, str. 1-2

do jakości fińskiej produkcji (które brały się z obserwacji warszawskich domków fińskich), oddelegowano do Finlandii biorących udział w delegacji przedstawicieli Ministerstwa Odbudowy i Centrali Zaopatrzenia Materiałowego Przemysłu Węglowego (dalej CZMPW) w osobach prof. Poniża i inż. Zaczyńskiego. Prowadzono rokowania równolegle z Finlandią i Szwecją, ponieważ zakup zakładanych 8000 sztuk domków wymagałby podpisania umów z oboma krajami. Sam wyjazd części delegacji ze Sztokholmu do Helsinek poprawiał pozycję negocjacyjną Polski w Szwecji. Ostatecznie CZMPW, reprezentowana przez Dyr. Mgr. Frosta i Dyr. Zaczyńskiego, 3 kwietnia 1947 r.[25] zawarła z firmą „Puutalo Oy – Helsinki" umowę, zgodnie z którą Finowie zobowiązali się wyprodukować 4000 sztuk prefabrykowanych drewnianych domków dla Polski za kwotę 8 480 894 $. Umowa obejmowała[26]:

80 domków typu 184 w cenie 1739$ każdy

14 domków typu 110 w cenie 2108$ każdy

56 domków typu 105 w cenie 1652$ każdy

3 850 domków typu 284B w cenie 2135$ każdy

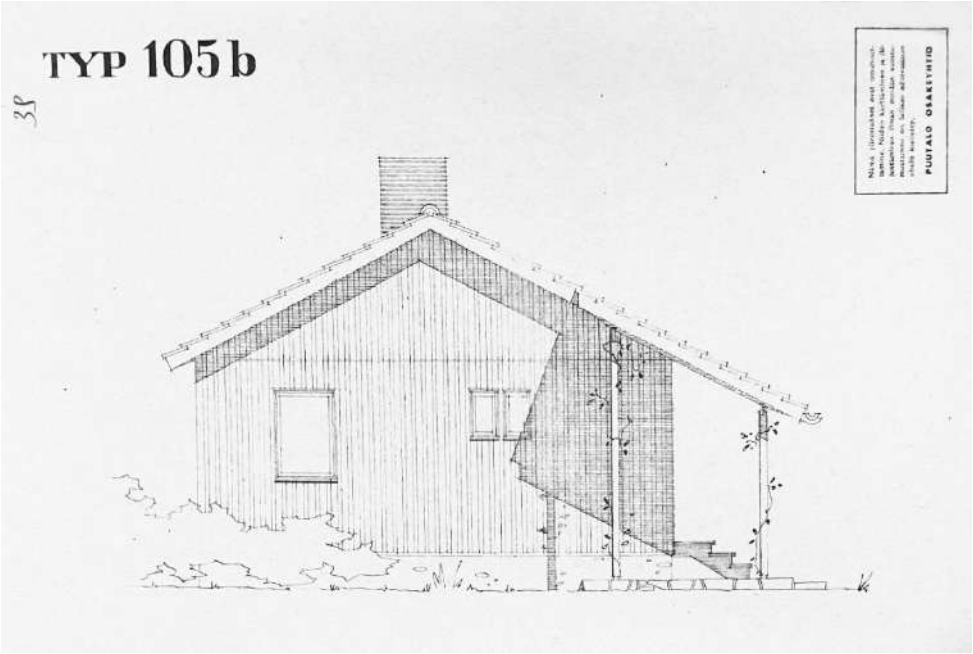

Elewacja frontowa domku typu 105b[27]

[25] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 90

[26] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 115

[27] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7042, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania, str. 39

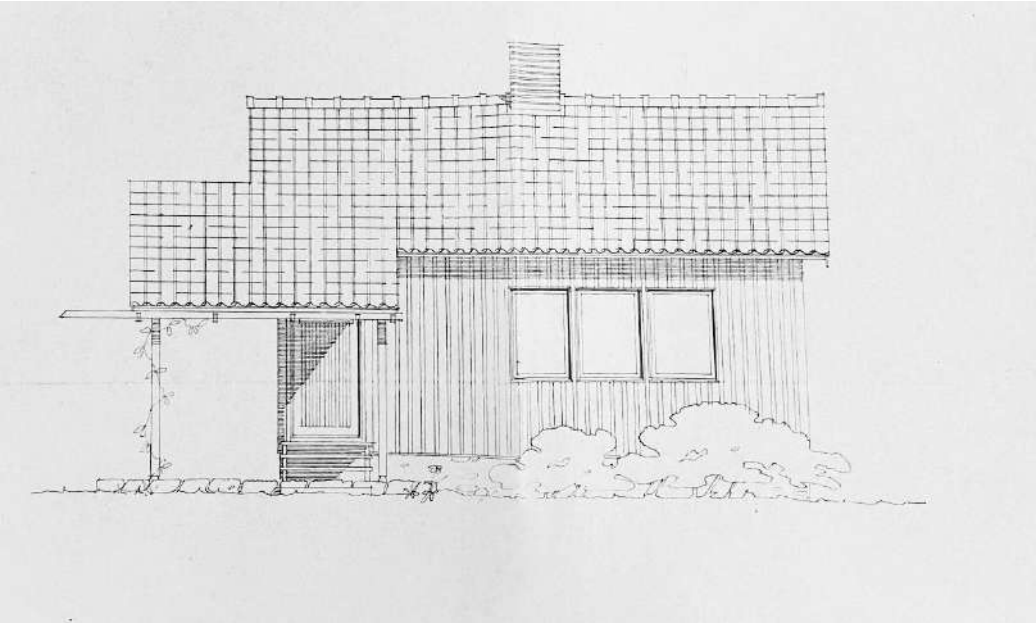

Elewacja boczna domku typu 105b[28]

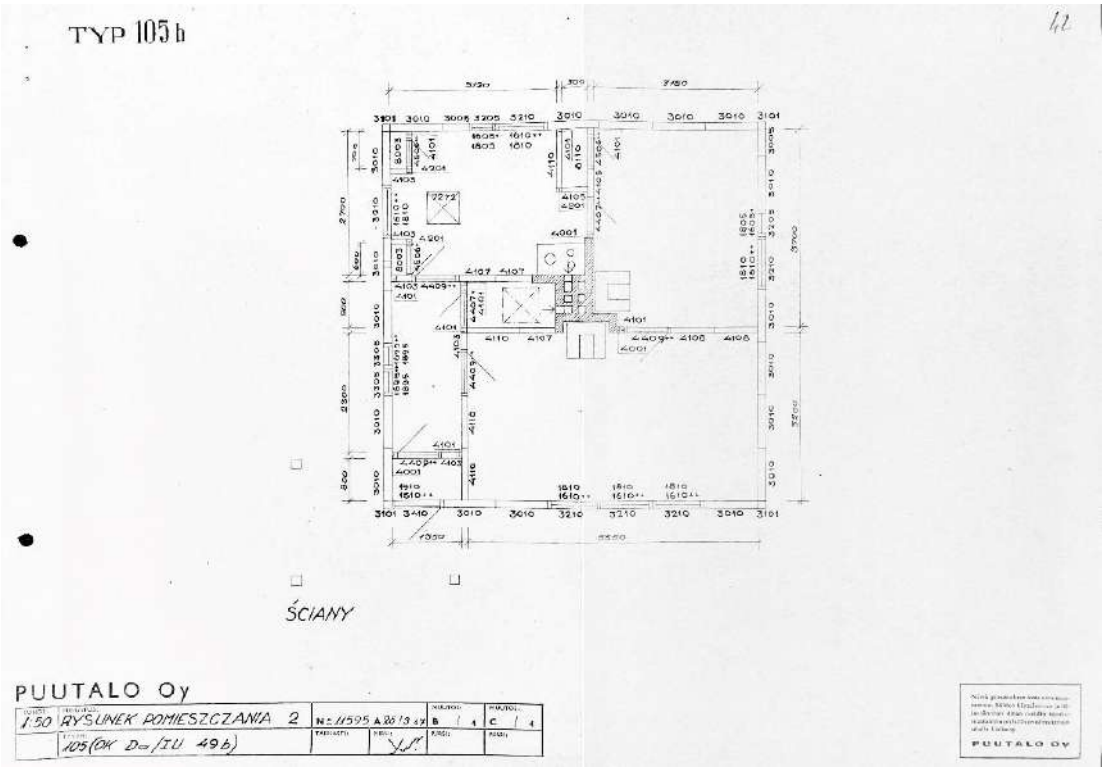

Rzut domku typu 105b[29]

[28] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7042, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania, str. 36

[29] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7042, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania, str. 42

Pierwsze 150 domów obejmujących typy nr 184, 110 oraz 105 były domami katalogowymi, standardowymi, natomiast pozostałe 3850 domków typu 284B zostało przeprojektowanych zgodnie ze wskazówkami Ministerstwa Odbudowy i projekty te opisane są jako „Jednorodzinny dom dla Polski".

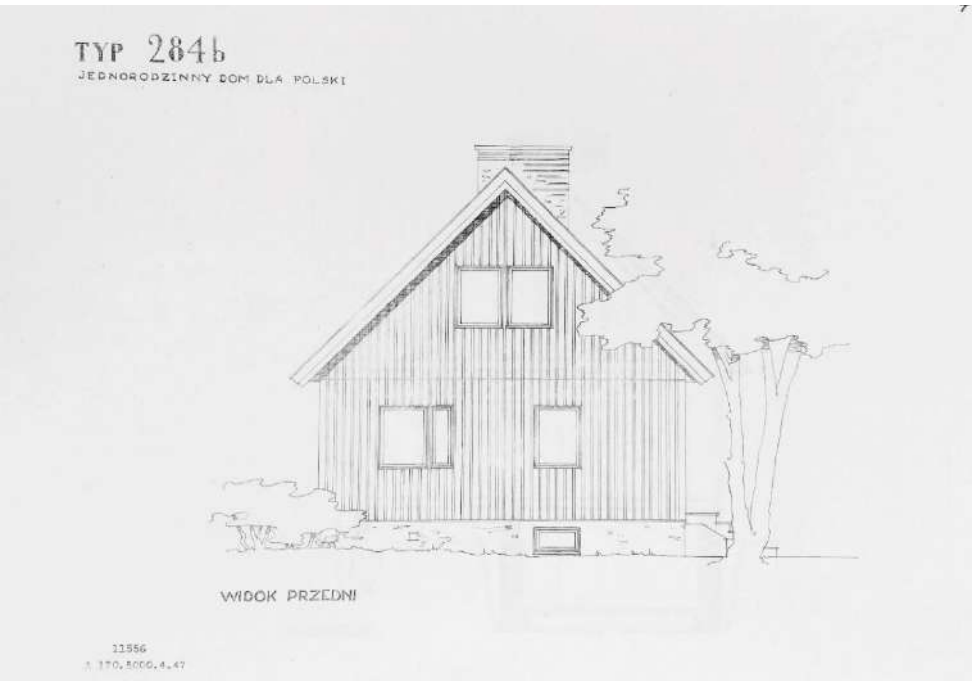

Elewacja frontowa domku typu 184b[30]

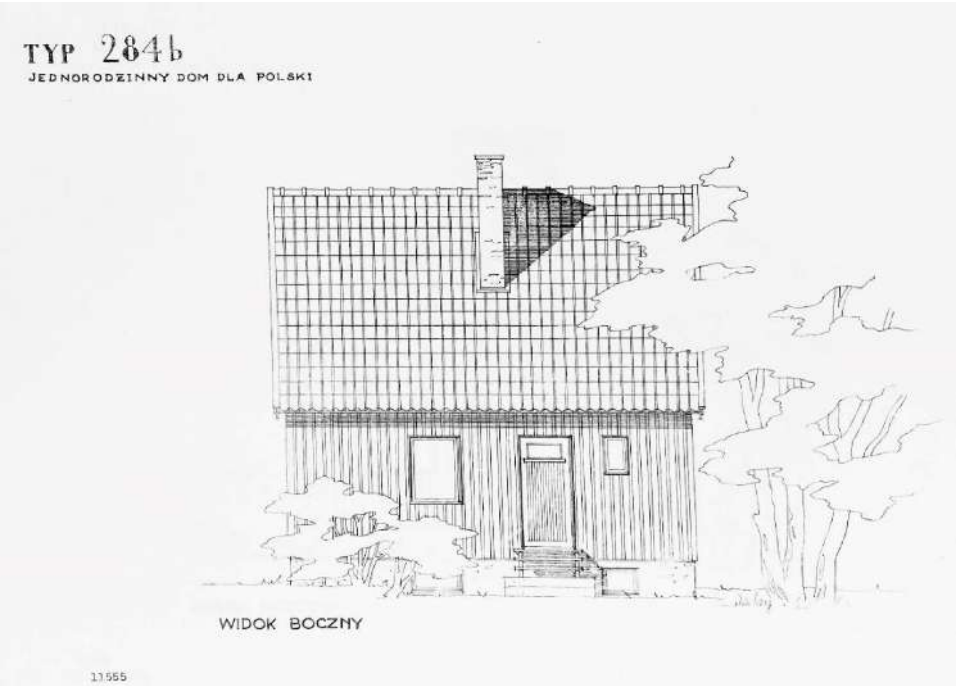

Elewacja boczna domku typu 184b[31]

[30] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7046, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania typ 284b, str. 7

[31] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7046, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania typ 284b, str. 6

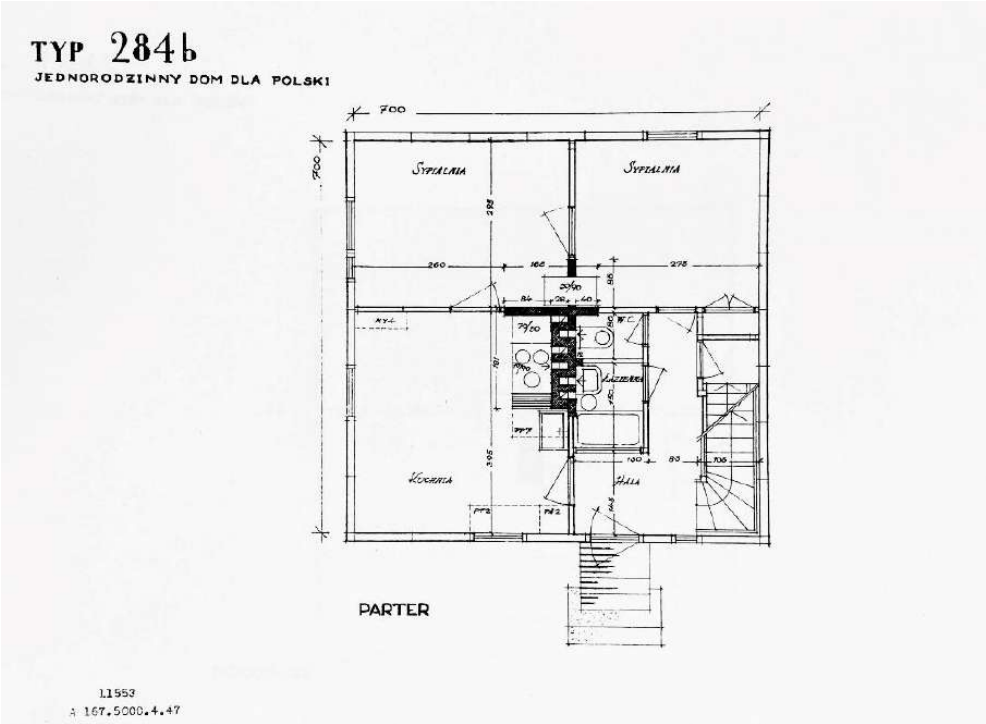

Rzut parteru domku typu 284b[32]

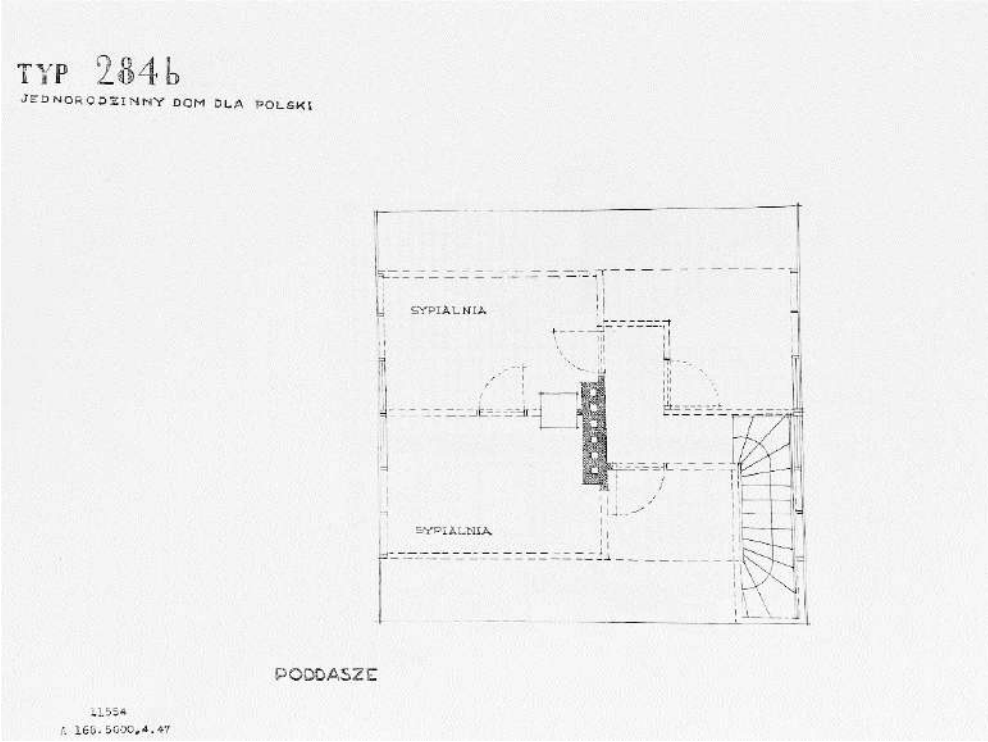

Rzut piętra domku typu 284b[33]

[32] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7046, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania typ 284b, str. 4

[33] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7046, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania typ 284b, str. 3

Dostawa 2400 sztuk domków miała zostać zrealizowana pomiędzy majem a wrześniem 1947 r. Pozostałe domki miały zostać dostarczone w 1948 roku.

Po zatwierdzeniu umowy przez Ministerstwo Żeglugi i Handlu Zagranicznego, Biuro Rozrachunków Międzynarodowych NBP przekazało firmie Puutalo 2 544 268,20 $ tytułem 30% zaliczki na poczet zamówienia. Cała transakcja miała być finansowana z kredytów zagranicznych. Transakcja była prowadzona „w imieniu i na rachunek oraz dla Ministerstwa Odbudowy”.[34] Dokumenty, rozliczenia, protokoły kontroli zachowane w archiwach świadczą, że domki te ostatecznie były kupowane za gotówkę i że wielokrotnie kwestie niezapewnienia odpowiedniej ciągłości finansowania powodowały zawirowania w dostawach domków. Jednak w odczuciu społecznym najstarszych mieszkańców, w internetowej encyklopedii czy w licznych artykułach prasowych powtarzana jest informacja, że domki zostały kupione za 1 mln ton węgla o ówczesnej wartości 12 mln dolarów.[35] Jak wskazano powyżej, zakup 4000 domków fińskich kosztował niecałe 8,5 mln dolarów, a w tym samym czasie Polska eksportowała do Finlandii duże ilości węgla, jednak na podstawie osobnych umów, niepowiązanych z zakupem domków fińskich.

Nie została natomiast zawarta podobna umowa ze Szwecją. Umowę tę negocjował Komitet Techniczny Umowy Polsko-Szwedzkiej. W archiwum zachowały się broszury reklamowe szwedzkiej firmy „Svenska Cellulose AB” przedstawiające prefabrykowany modułowy dom z masy drzewnej. Domek ten przypominał nieco barak, który można było modułowo powiększać lub zmniejszać[36]. Mimo że umowa kupna była już zatwierdzona przez Ministerstwo Odbudowy, to po konferencji, która odbyła się 23 sierpnia 1947 r. przesłano do Szwecji na ręce Przewodniczącego tegoż komitetu pana Hernika informacje o wycofaniu się Polski z transakcji ze Szwecją[37].

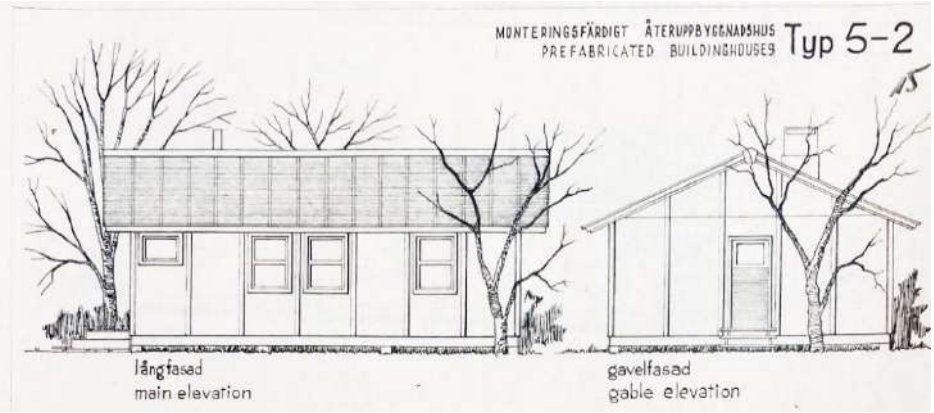

Rysunek prefabrykowanego domu szwedzkiego[38]

[34] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 134

[35] https://nettg.pl/gornictwo/174123/domki-finskie-byly-wsrod-gornikow-uwazane-za-swoisty-luksus, dostęp 2023-06-15

[36] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7041, CZPW, Domki fińskie broszura „Svenska Cellulose AB” w sprawie domów składanych z masy drzewnej, str. 1-20

[37] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 143

[38] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7041, CZPW, Domki fińskie broszura „Svenska Cellulose AB” w sprawie domów składanych z masy drzewnej, str. 15

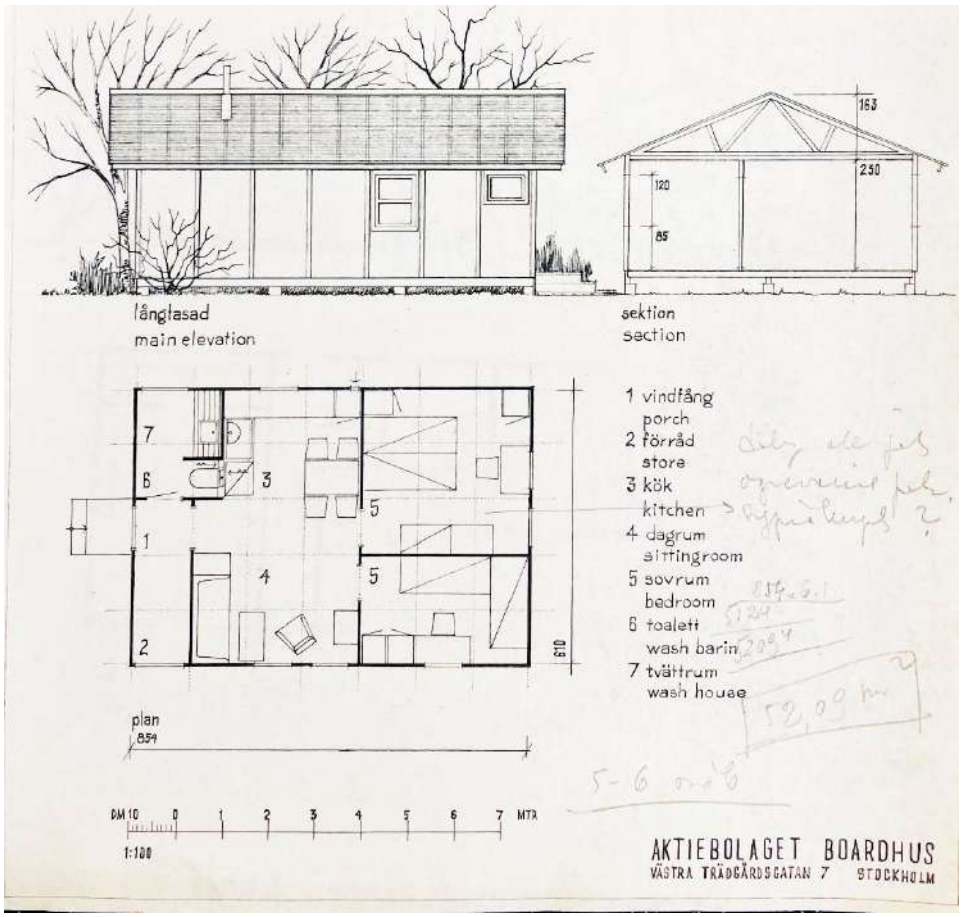

Rysunek prefabrykowanego domu szwedzkiego[39]

W marcu 1947 roku CZPW wytypowało tereny, na których miały powstać osiedla mieszkaniowe. Ponieważ tereny te miały być zlokalizowane w pobliżu zakładów wydobywczych, zdecydowano się na wykorzystanie terenów poza filarami ochronnymi, terenów niestabilnych, podkopanych przez eksploatację pokładów węgla lub przeznaczonych pod taką eksploatację. Na terenach ruchomych mogły być budowane jedynie budynki lekkie, parterowe, co najwyżej z mieszkalnym poddaszem[40]. Domki Fińskie doskonale spełniały te kryteria, szczególnie wobec braku alternatywy. W Polsce w tamtym czasie brakowało drewna. Dobrze wysuszone drewno było praktycznie niedostępne, brakowało fabryk przygotowanych do seryjnej produkcji domków czy ich elementów. W celu sprawdzenia możliwości produkcyjnych polskich fabryk CZPW zamówiło wykonanie 60 domków ściśle według wzoru fińskiego w Dolnośląskim Zjednoczeniu Państwowych Przedsiębiorstw Budowlanych we Wrocławiu oraz 25 domków w Centralnym Zarządzie Przemysłu Drewnianego w Warszawie. Choć zamówienia te zostały wykonane w grudniu 1947 r. to eksperyment ten udowodnił, że możliwości krajowego przemysłu w zakresie produkcji drewnianych prefabrykowanych domków były w 1947 roku minimalne.

[39] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7041, CZPW, Domki fińskie broszura „Svenska Cellulose AB" w sprawie domów składanych z masy drzewnej, str. 15
[40] Sprawozdanie z działalności Polskiego Przemysłu Węglowego za rok 1947, Katowice 1948, str.149

Ministerstwo Odbudowy określiło standardy powierzchniowe, jakie powinny spełniać domki fińskie. Standardy te w późniejszym terminie zostały wprowadzone w życie jako obowiązujące dla budownictwa pracowniczego, instrukcją z dnia 10.09.1947 r. Wymiary domku fińskiego ustalone zostały w zarysie zewnętrznym na 7,15m x 7,15m = 51,12 m2 powierzchni zabudowanej.[41] Zgodnie z tymi założeniami każdy domek fiński posiadał na parterze sień wejściową ze schodami na poddasze i do piwnicy, kuchnię mieszkalną z piecem węglowym, dwa pokoje sypialne, łazienkę i ubikację. Wszystkie te pomieszczenia mieściły się na 43m2 powierzchni użytkowej. Poddasze domku fińskiego było powierzchni 24 m2 i mogło zostać zagospodarowane na jeden większy lub dwa mniejsze pokoje. Domki były podpiwniczone w połowie. W piwnicy możliwe było składowanie opału, jarzyn czy wykorzystanie przestrzeni na inne funkcje gospodarcze. Taka wielkość domków pozwalała na wygodne zamieszkanie rodziny składającej się z 4 do 6 osób. Domki mały zostać wybudowane na działkach o powierzchni około 500 m2, zapewniającej ogródek i miejsce na pomieszczenie gospodarcze.

Sama budowa domków fińskich w Polsce nie przebiegała bez przeszkód[42]. Niedługo po podpisaniu umowy okazało się, że nieprecyzyjne zapisy umowy z producentem sprawiły, że wynegocjowana cena dotyczyła dostawy towaru z fabryki do „burty okrętu", nie obejmowała zaś jego załadunku. Na opóźnienia w transporcie miał wpływ strajk robotników fińskich i marynarzy szwedzkich, trudności komunikacyjne czy trudności w pozyskaniu środków transportu morskiego. Realizacje zamówienia opóźniał brak koordynacji udzielania promes i zezwoleń importowych, opóźnienia w finansowaniu oraz niesprawny przepływ dokumentów. Co prawda już 28 kwietnia 1947 roku (25 dni po zawarciu umowy na zakup domków) podpisano umowę z firmą maklerską „Baltica", która miała zorganizować transport morski. Umowa ta nie zawierała jednak kar za opóźnienia, wskutek czego firma „Baltica" regularnie nie dotrzymywała terminów dostaw, a ostatnia dostawa z 1947 roku dotarła do Gdyni dopiero 18 listopada 1947 roku, a więc w okresie zimowym, w którym prowadzenie robót budowlanych było utrudnione. Kolejne problemy dotyczyły odbioru domków w porcie w Gdyni. Przeciętna waga jednego domku wynosiła 11 ton. Każdy domek pakowany był w wiele mniejszych przesyłek, które nadawały się do przenoszenia, magazynowania czy składowania na pokładzie statku. Statki przewożące ładunek posiadały różną ładowność, wskutek czego na każdym z nich mieściła się inna ilość pakunków. Odbiór w porcie polegał na pokwitowaniu przyjęcia ładunku, przy czym wyznaczony do tego celu rzeczoznawca F. Nawrocki nie posiadał listów przewozowych, na podstawie których mógłby weryfikować kompletność dostawy. Kwitował zatem bez zastrzeżeń odbierany ładunek pozbawiając CZPW prawa do reklamacji. Weryfikację kompletności dostawy utrudniało także przewożenie przez armatora paczek tworzących poszczególne domki na dwóch różnych statkach, przychodzących do portu w różnym czasie i w wielodniowych odstępach.

W kolejnym etapie firma spedycyjna „Balsped" dokonywała przeładunku domków ze statków na wagony kolejowe, którymi transportowano domki na Śląsk. Następnie firma

[41] Sprawozdanie z działalności Polskiego Przemysłu Węglowego za rok 1947, Katowice 1948, str.149

[42] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 90-95

spedycyjna „Bałtyk” potwierdzała odbiór ogólnej ilości wagonów, nie weryfikując ich zawartości i przewoziła domki transportem kołowym na miejsca docelowe. Przeładunek elementów domków wykonywany był nieostrożnie, zdarzało się nawet, że część elementów była zrzucana z samochodów, co powodowało uszkodzenia ścianek zewnętrznych i drobnych elementów. Dlatego też Biuro Budowlane Przemysłu Węglowego postanowiło obciążać firmę „Bałtyk” odpowiedzialną za ten przeładunek kosztami uszkodzeń[43].

Rozładunek modułów przez brygadę budowlaną[44]

Na placach budowy transporty były odbierane przez przedstawicieli Biura Budowlanego Przemysłu Węglowego, jednak transporty te były sprawdzane protokolarnie z opóźnieniami sięgającymi kilku tygodni. Praktyczny brak nadzoru nad procesem transportu, w który zaangażowane było wiele firm i który trwał niemal półtora roku sprawił, że CZPW został pozbawiony możliwości reklamacji ewentualnych braków, możliwości weryfikacji gdzie te braki nastąpiły, a przez dzielenie paczek, tworzących jeden budynek i kierowanie ich do różnych transportów, zdarzały się sytuacje, że poszczególne części danego budynku trafiały na różne place budowy w różnych miastach. Zachowane w aktach pisma wskazują również, że transporty domków były stale okradane, np. zamki do domków fińskich były sprzedawane na wolnym rynku w Gdyni, a całe części domków były kradzione podczas przeładunków i na

[43] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/611, CZPW, Biuro Budowlane Przemysłu Węglowego w Zabrzu – kontrola domków fińskich, str. 146-147

[44] Fotografia pochodzi z artykułu: Jednorodzinne budownictwo drewniane PRL-u na przykładzie domków fińskich, M. Dmetrecki, https://www.krajoznawca.org/40-i-2021/564-jednorodzinne-budownict dostęp 20.06.2023

miejscu budowy, na co wskazywały powstające w pobliskich miejscowościach (zwłaszcza w pobliżu Sosnowca) altany montowane ze skradzionych elementów domków fińskich. Na osiedlu Brazylia pod koniec października 1947 roku stwierdzono braki części do niemal dwóch całych budynków[45]. Na pozostałych osiedlach również dochodziło do kradzieży. Zdarzały się zarzuty prokuratorskie i zwolnienia dyscyplinarne po ujawnieniu pobierania przez pracowników łapówek od konwojentów, mających chronić w drodze transporty domków.

Na problemy organizacyjne „wygenerowane" przez stronę polską nakładały się również nieprawidłowości i błędy producenta. Pierwsza dostawa domków posiadała płyty ścienne, nieodpowiadające właściwościom termicznym, ustalonym w warunkach umowy. Brakowało również ścianek działowych pomiędzy przedpokojem, a klatką schodową. Producent uznał zgłoszoną reklamację i przyznał bonifikatę finansową, w ramach której dostarczono 10 dodatkowych domków oraz dodatkowe części składowe, niezbędne do pokrycia braków powstałych podczas transportu[46].

Cała akcja budowy domków fińskich cechowała się brakiem przygotowania, brakiem synchronizacji pomiędzy poszczególnymi „realizatorami" oraz permanentną improwizacją. Warunki umowy negocjowało Ministerstwo Odbudowy, ale zawierało ją CZPW. Firma Puutalo, która była zobowiązana do przygotowania na maj 1947 r. transportu pierwszych 550 domków, została poinformowała o zawarciu umowy transportowej dopiero pod koniec maja. Pierwszy statek z transportem 11 domków zawinął do portu w Gdyni 26 maja 1947 roku, a pozwolenie na przywóz do Polski takiego transportu było wydane dopiero dzień później. Brak promesy na zakup zastąpiono prowizorycznymi zezwoleniami. Firma „Baltica" nie posiadała wyczarterowanej odpowiedniej ilości statków. Problemy rzeczowe przekładały się na problemy z rozliczeniami, zawyżaniem należności, przeliczaniem zamówień tonażowych na zamówienia kubaturowe, fakturowaniem według niesprawdzonych listów przewozowych, a nie rzeczywistej wagi dostaw. Wspomniane braki protokołów uniemożliwiały poprawne rozliczanie faktur oraz uzyskanie odszkodowania od ubezpieczyciela za utracone lub zniszczone w transporcie elementy.

Z kolei nieregularne i niepełne dostawy na budowę, brak przepływu informacji o terminach dostaw powodowały konieczność utrzymywania w pogotowiu wielu pracowników na wielu etapach transportu, rozładunku i budowy. Niejednokrotnie powodowało to konieczność opłacania robotników oraz środków transportu za czuwanie w gotowości, a nie za faktycznie wykonaną pracę[47].

Wszystko to spowodowało znaczące straty finansowe niemal na każdym etapie budowy i wzrost ogólnych kosztów budowy domków fińskich.

Ostatecznie elementy domków, które trafiały na place budowy, również nie mogły być sprawnie i szybko montowane, gdyż w wielu przypadkach nie udało się przed przybyciem

[45] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 193
[46] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 119
[47] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 176

transportu wymurować fundamentów, piwnic, podmurówek i kominów stanowiących podstawę i „rdzeń" domków drewnianych. Zgodnie z projektem piwnice powinny zostać wymurowane z cegły, posadzki miały być wykonane z cegły ułożonej na kant. Piwnice miały zostać przekryte ceglanymi sklepieniami kleina. Należało wykonać kominy ceglane o wymiarach 181 cm x 38 cm oraz główne ceglane ścianki działowe o grubości 12cm[48]. Zwieńczenie murów miało zostać zaizolowane dwiema warstwami tektury smołowej sklejonej gorącym lepkiem. Izolacja stropu nad piwnicą miała być wykonywana zasypką żużlu kotłowego granulowanego o grubości 14 cm, a belki podwalinowe miały być impregnowane karbolineum.[49] Dachy budynków miały zostać pokryte podwójnie dachówką karpiówką, a pierzenie kominów blachą cynkową. Ocieplenie dachów miało być wykonane z wełny mineralnej lub wełny żużlowej[50]. Budynki miały zostać wyposażone w piec kuchenny w ramie żeliwnej z białych kafli o wymiarach 105cmx72cm oraz dwa piece pokojowe. Ściany zewnętrzne miały być malowane z zewnątrz dwukrotnie szwedzką farbą mineralną z dodatkiem pokostu i wapna gaszonego o jasnej kolorystyce lub alternatywnie jasnym karbolineum. Stosowano kolorystykę kremową, seledynową, popielatą[51]. Ściany miały być wykończone tapetami dodawanymi przez producenta w zestawie z domkiem. Okna piwniczne o wymiarach 92cm x 47 cm wykonywane były w kraju z drewna sosnowego.

Pierwszą budowę rozpoczęto w dniu 5 maja 1947 r. wykopem na osiedlu górniczym w Miechowicach (obecnie w granicach Bytomia)[52]. 1 lipca 1947 roku prace trwały już na osiedlach Brynów, Załęska hałda, Bogucice, Bielszowice, Knurów, Miechowice, Szombierki i Sosnowiec.[53] W 1947 roku planowano wybudowanie 2400 domków importowanych z Finlandii oraz 85 wykonanych w kraju. Zaplanowano budowę 11 osiedli mieszkaniowych na Śląsku oraz jedno osiedle o wielkości 85 obiektów w Gdańsku. Na rok 1948 zaplanowano budowę 1600 domków fińskich oraz 250 domków krajowych wykonanych na wzór fińskich. Razem zaplanowano budowę 4000 sztuk domków fińskich oraz 335 domków krajowych[54]. W 1948 roku planowo także budowę 3324 sztuk pomieszczeń gospodarczych.

---

[48] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/608, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku, str. 39-48

[49] brunatna, oleista ciecz o charakterystycznym zapachu, produkt suchej destylacji smoły węglowej lub drzewnej, stanowiąca mieszaninę związków aromatycznych (m.in. naftalenu czy fenoli) powszechnie dawniej używana do impregnacji drewna. W celu wzmocnienia właściwości konserwujących dodawano siarczanów miedzi i cynku, fenoli, w późniejszym okresie karbolineum chlorowano. Obecnie substancja ta jest zakazana ze względu na działanie rakotwórcze.

[50] Materiał ociepleniowy podobny do wełny mineralnej ale produkowany z żużli wielkopiecowych, posiadał gorsze parametry użytkowe, silnie chłonął wodę (nie był hydrofobizowany), często zawierał liczne zanieczyszczenia np. siarką, produkowany w Polsce do końca lat osiemdziesiątych XX w. stosowany na osiedlu Miechowice oraz zapewne również na innych osiedlach domków fińskich, Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/611, CZPW, Biuro Budowlane Przemysłu Węglowego w Zabrzu – kontrola domków fińskich, str. 107

[51] Dziennik Zachodni, 19 października 1948r., wydanie popołudniowe, „Pomimo głodu mieszkaniowego na Śląsku niezamieszkałe osiedle 250 domków fińskich czeka na wykończenie" str.2

[52] Dziennik Zachodni, 3 listopada 1948 r., str.3

[53] Górnik, nr 11, Sosnowiec, 1 lipca 1947 r., str. 4

[54] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 20

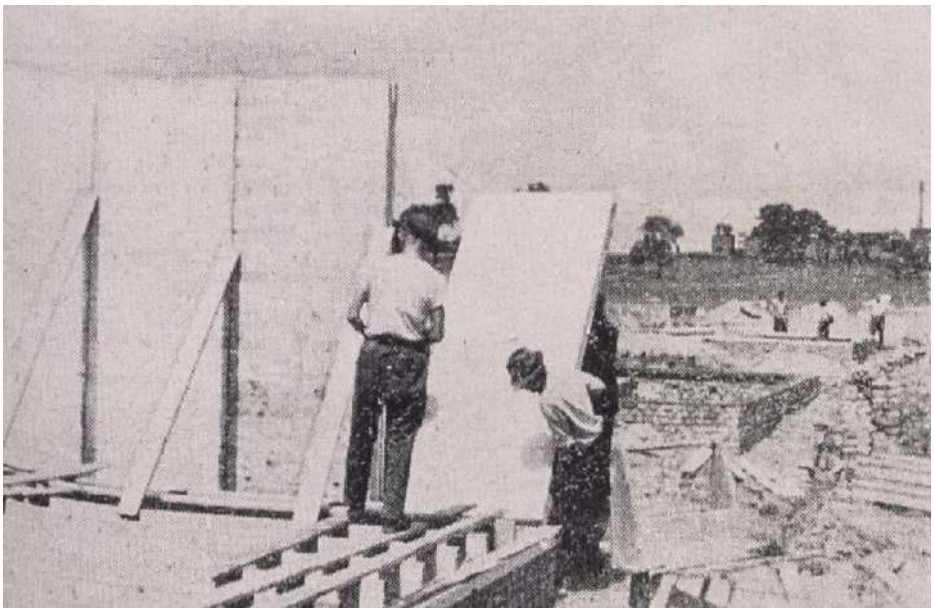

Budowa domków fińskich[55]

W marcu rozpoczęto przygotowywanie projektów drogowych. Zostały one wykonane w następujących terminach[56]:

1) Zaspy 4 października 1947 r.
2) Bugucice 26 czerwca 1947 r.
3) Knurów 7 lipca 1947 r.
4) Brynów 14 sierpnia 1947 r.
5) Szombierki 6 sierpnia 1947 r.
6) Miechowice 16 czerwca 1947 r.
7) Bielszowice 9 sierpnia 1947 r.
8) Jaworzno 18 września 1947 r.
9) Brazylia 13 października 1947 r.
10) Hałda-Załęska 6 czerwca 1947 r.
11) Wesoła 31 lipca 1947 r.
12) Boleradz 20 listopada 1947 r.

Pierwotnie wszystkie osiedla miały zostać skanalizowane i połączone z miejskimi sieciami, jednak koszty wykonania kanalizacji uznano za zbyt wysokie i nieuzasadnione gospodarczo. Na konferencji w dniu 11 września 1947 r.[57] minister odbudowy wydał polecenie zaniechania budowy kanalizacji na osiedlach typu wiejskiego oraz osiedlach położonych na nieuspokojonych górniczo terenach. Ministerstwo odbudowy oddelegowało inspektora Biura Zakładów i Urządzeń Użyteczności Publicznej inż. Zwolińskiego, który zakwalifikował osiedla do typu miejskiego lub wiejskiego. Do osiedli typu miejskiego zakwalifikowano osiedla Zaspy,

[55] Fotografia opublikowana w sprawozdaniu z działalności Polskiego Przemysłu Węglowego za rok 1947, Katowice 1948, str.106

[56] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 4

[57] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 4

Brynów, Szombierki Miechowice. Na pozostałych osiedlach zaplanowano wykonanie kanalizacji lokalnej w postaci dołów zbiorczych i suchych toalet. Aby uniknąć przedostawania się wody do piwnic na nieskanalizowanych osiedlach, w dniu 4 lutego 1948 roku postanowiono zastosować na tych osiedlach drogi typu wiejskiego z rowami przydrożnymi. Zdecydowano o budowie dwóch typów ulic, jeden o szerokości 4 m i drugi o szerokości 6m. Drogi te miały zostać wykonane w konstrukcji lekkiej ze szlaki wielkopiecowej. Ponieważ tego typu konstrukcja dróg była niezgodna z obowiązującymi przepisami, wystąpiono o odstępstwo od przepisów, które udało się uzyskać w Ministerstwie Komunikacji 23 marca 1948 roku. Wtedy dopiero przystąpiono do dokonywania zmian w projektach drogowych osiedli.

Pod koniec sierpnia 1947 roku pomiędzy CZPW a Biurem Budowlanym Przemysłu Węglowego toczyły się uzgodnienia projektu budowlanego pomieszczeń gospodarczych. Z korespondencji w tym zakresie wynika, że pomieszczenia te były projektowane z myślą o hodowli 2 świń, kur i królików[58]. Późniejsze zmiany w postaci zaniechania budowy kanalizacji zbiorczej sprawiły, że przy pomieszczeniach gospodarczych pojawiły się również pomieszczenia suchych toalet.

Pod koniec 1947 roku, kiedy już duża partia domków fińskich została wybudowana, koszty budowy domków fińskich szacowano na 2 013 300 zł w tym[59]:

1. Koszty zakupu domku w Finlandii 2080$ x 400 zł = 832 000 zł
2. Koszty transportu morskiego i lądowego , kontroli produkcji i asekuracji transportu 170 000 zł
3. Wykonanie podmurówek, kominów, montaż domków, pokrycie dachówką, oszklenie, zaopatrzenie w piece, wewnętrzna instalacja wodno-kanalizacyjna i elektryczna 500 000 zł[60]
4. Koszty budowy budynku gospodarczego 40 000 zł
5. Średnie koszty uzbrojenia ulic na osiedlach przeliczone na 1 działkę 240 000 zł
6. Szacunkowa, średnia cena 1 działki 231 300 zł

Tak więc koszt zakupu domku fińskiego stanowił jedynie nieco ponad 41% wszystkich kosztów budowy takiego domu.

[58] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/2.6.6.5./4246, CZPW, Mieszkania dla robotników, str. 17

[59] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/2.6.6.5./4246, CZPW, Mieszkania dla robotników, str. 3

[60] Zadziwiające jest, że w aktach CZPW podobna kalkulacja występuje wielokrotnie i chociaż była kilkanaście razy przytaczana i kopiowana w oficjalnej korespondencji w różnych pismach oraz wyliczeniach związanych z szacunkami wysokości czynszu, to stale występuje w niej ten sam błąd rachunkowy. Pierwsze 3 pozycje zestawienia podawane są kolejno jako 832 000 zł, 170 000 zł i 600 000 zł co razem sumowane jest jako 1 502 000 zł zamiast 1 602 000 zł. Błąd ten jest ciągnięty w kolejnych sumach cząstkowych wyliczeń. Ponieważ wyliczenia ujęte w 1 pozycji wykluczają błąd, a druga pozycja jest zbyt mała, aby możliwa była pomyłka o 100 000 zł dlatego uznano, że błąd mógł powstać jako omyłka pisarska w 3 pozycji podczas przepisywania rękopisów do maszynopisów, prawdopodobnie zamiast kwoty 500 000 zł wpisano kwotę 600 000 zł, dlatego też w powyższym zestawieniu użyto kwoty 500 000 zł w 3 pozycji zestawienia, w przeciwnym wypadku należy uznać, że wszystkie te wyliczenia były zaniżone o 100 000 zł.

Pomimo problemów z opóźniającymi się w 1947 roku dostawami (ostatnia dostawa dotarła do Polski w połowie grudnia 1947 r.) ze zwiezionych na miejsce przeznaczenia 2 485 domków na dzień 9 lutego 1948 r.[61]:

1. Zmontowano na gotowych podmurówkach 2 482 domków
2. Zmontowano z wykonaniem kominów i ścianek murowanych wewnętrznych 2 377 domków
3. Pokryto pierwszym pokryciem papowym 2 397 domków
4. Pokryto drugim pokryciem dachówkowym 2 283 domków
5. Oszklono 2 265 domków
6. Otynkowano kominy i wewnętrzne murowane ścianki 2 204 domków
7. Wyposażono w piece 2 043 domków
8. Wyposażono w wewnętrzną stolarkę 2 012 domków
9. Wyposażono w instalację elektryczną 1 469 domków

Budowa domków bez przygotowania odwodnienia i kanalizacji spowodowała przedostawanie się wód gruntowych do piwnic budynków. Zawilgocenie części domków było również spowodowane brakiem należytego wietrzenia podczas wilgotnej zimy domków, które nie zostały oddane jeszcze do użytkowania. Dlatego też osiedla nieskanalizowane zostały wyposażone w drenaże. Na osiedlu Bielszowice takie rozwiązanie zostało wykonane w maju 1948 roku jako jedno z pierwszych[62]. Brak materiałów budowlanych, a w szczególności materiałów wodociągowych, na które okres oczekiwania sięgał nawet roku czasu sprawiał, że w szybkim czasie powstawały domy, ale nie mogły być one wykończone i oddane do użytku.

Podczas budowy występowały także liczne problemy spowodowane niewłaściwą jakością rodzimych materiałów budowlanych. Budowy były zaopatrywane w cegły i dachówki z lokalnych niewielkich cegielni, dachówki produkowano m.in. w cegielni „Maciejów" w Zabrzu, cegły w cegielniach „Wieszowa" i „Miechowice"[63]. Część dostarczanego materiału była odrzucana przez kierownictwo budowy. Niestety zdarzały się sytuacje, że pozornie dobry materiał budowlany posiadał wady ukryte, które ujawniały się znacznie później, już po jego zabudowaniu. Do takich wad należał margiel w cegłach czy łuszczenie się dachówek. Na osiedlu Bielszowice wystąpił problem z rozpadającymi się cegłami na tyle poważny, że niezbędna okazała się przebudowa kominów, reperacja murów piwnicznych oraz wymiana łuszczących się i pękających dachówek[64]. Oczywiście przebudowa kominów pociągnęła za sobą konieczność częściowej rozbiórki pokrycia dachowego i doprowadziła do zwiększenia kosztów budowy.

Brak dróg dojazdowych, zwłaszcza na gliniastych terenach, uniemożliwiał oddanie budynków do użytku i utrudniał ewentualne akcje przeciwpożarowe.

---

[61] Sprawozdanie z działalności Polskiego Przemysłu Węglowego za rok 1947, Katowice 1948, str.151

[62] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 7

[63] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/606, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku, str. 94

[64] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 8

Ustandaryzowane rozmiary domków fińskich sprawiały, że niemożliwe było ich umeblowanie wielkimi trójdzielnymi szafami, kredensami, dużymi okrągłymi stołami czy też łóżkami dużych rozmiarów. Tradycyjne umeblowanie posiadało zbyt wielkie rozmiary aby mogło być stosowane w domkach fińskich. Domki te wymagały zastosowania standardowego umeblowania. Biuro Budowlane Przemysłu Węglowego wspólnie z Towarzystwem Reformy Mieszkaniowej w Warszawie zorganizowało w 6 domkach na osiedlu w Bogucicach pokaz umeblowania tego typu obiektów[65]. Pokaz ten miał wykazać, że standardowe umeblowanie pozwala na wygodne użytkowanie domku fińskiego przez rodziny składające się nawet z sześciu osób.

1 marca 1948 roku odbyła się w Rudzie konferencja dotycząca umeblowania domków fińskich[66]. Podczas konferencji zwrócono uwagę, że w latach 1946-47 jedynie 5% osób powracających z emigracji wracało z meblami. Dlatego też niezbędne jest wyposażanie nowo budowanych domków fińskich w podstawowy zestaw mebli. Zestaw taki określiło Ministerstwo Odbudowy, jednak braki materiałowe i wydłużające się terminy realizacji sprawiły, że ze względu konieczność szybkiego umeblowania domków fińskich i oddania ich do użytku, postanowiono zmniejszyć niezbędną ilość mebli wchodzących w skład kompletu ustanowionego wcześniej przez Ministerstwo Odbudowy. Podczas konferencji ustalono, że ze względu na długie terminy oczekiwania na meble drewniane, łóżka zostaną wykonane z metalu. Zdecydowano, że komplet mebli będzie stanowił:

a) dla izby dziennej: 1 stół rozsuwany, 2 ławy skrzyniowe z oparciami zamontowanymi na ścianach oraz 2 krzesła gięte
b) sypialnia rodziców: 2 łóżka metalowe o wymiarach 80cmx192cm z siatką sprężynową bez boków lakierowane lakierem białym lub kremowym oraz bieliźniarka,
c) pokój dziecięcy: 1 łóżko 80cmx192cm oraz 2 krzesła gięte

Wnętrze i umeblowanie domku fińskiego[67]

[65] Sprawozdanie z działalności Polskiego Przemysłu Węglowego za rok 1947, Katowice 1948, str.152
[66] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/2.1.4.2/2134, CZPW, Protokoły z konferencji dot. Umeblowania domków fińskich, str. 2-4
[67] Fotografia opublikowana w Sprawozdaniu z działalności Polskiego Przemysłu Węglowego za rok 1947, Katowice 1948, str.106

Meble te miały być wykupywane na raty przez górników, którzy otrzymali mieszkania w domkach fińskich. Pomieszczenia na poddaszu oddawano lokatorom w stanie niewykończonym.[68]

W piśmie z dnia 4 maja 1948 roku kierowanym do Generalnego Dyrektora CZPW inż. Fr. Topolskiego przedstawiono stan realizacji poszczególnych osiedli domków fińskich[69]. Dowiadujemy się z tego dokumentu, że na osiedlach brak jest dróg o twardej nawierzchni, których uzupełnienie jest niezbędne przed jesienią. Na niektórych osiedlach wykonano kanalizację, pozostałe wyposażono zaś w doły chłonne lub doły gnilne. Brakowało środków na zadrzewienie osiedli, brakowało domów na pomieszczenia sklepów spółdzielczych – były one w tym czasie dopiero projektowane. Nie wykonano jeszcze pomieszczeń gospodarczych chociaż ich projekty były już zatwierdzone. Na osiedlach brakowało obiektów oświatowych – rozważano dowożenie dzieci do oddalonych szkół. Przewidywano następujące terminy zakończenia prac:

1. Osiedle Jaworzno, budowane dla kopalni Jaworzno w gminie Jaworzno – 150 domków na powierzchni 21 ha – termin zakończenia lipiec-sierpień 1948 roku
2. Osiedle Wesoła, budowane dla kopalni Wesoła w gminie Wesoła – 150 domków na powierzchni 12,4 ha – termin zakończenia lipiec-sierpień 1948 roku
3. Osiedle Boleradz, budowane dla kopalni Grodziec, Jowisz w gminie Grodziec – 150 domków na powierzchni 16,65 ha – termin zakończenia lipiec-sierpień 1948 roku
4. Osiedle Brazylia, budowane dla kopalni Milowice, Czeldź, w powiecie Będzin – 150 domków na powierzchni 62,3 ha – termin zakończenia lipiec-sierpień 1948 roku
5. Osiedle Bogucice, budowane dla kopalni Katowice w mieście Katowice – 250 domków na powierzchni 34,75 ha – termin zakończenia 30 kwietnia 1948 roku
6. Osiedle Hałda Załęska, budowane dla kopalni Wujek, Kleofas, w mieście Katowice – 250 domków na powierzchni 51,65 ha – termin zakończenia lipiec-sierpień 1948 roku
7. Osiedle Brynów, budowane dla CZPW w mieście Katowice – 150 domków na powierzchni 20 ha – termin zakończenia 31 maj 1948 roku
8. Osiedle Szombierki, budowane dla kopalni Szombierki w powiecie Bytom – 500 domków na powierzchni 57,90 ha – termin zakończenia 30 czerwca 1948 roku
9. Osiedle Miechowice, budowane dla kopalni Miechowic w powiecie Bytom – 400 domków na powierzchni 77,35 ha – termin zakończenia 30 czerwca 1948 roku
10. Osiedle Bielszowice, budowane dla kopalni Bielszowice w gminie Bielszowice – 150 domków na powierzchni 58,5 ha – termin zakończenia 30 czerwca 1948 roku
11. Osiedle Knurów, budowane dla kopalni Knurów w gminie Knurów – 100 domków na powierzchni 67,95 ha – termin zakończenia 30 kwietnia 1948 roku
12. Osiedle Zaspy, budowane dla Oddziału Przeładunków Morskich w mieście Gdańsk, Wrzeszcze – 85 domków na powierzchni 11,00 ha – termin zakończenia prac 14 kwietnia 1948 roku

[68] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/4.6.3.4/9395, CZPW, Sprawa czynszów z domków fińskich, str. 78

[69] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/4.6.3.4/9395, CZPW, Sprawa czynszów z domków fińskich, str. 37

Do 5 czerwca 1948 roku niemal wszystkie domki fińskie z pierwszej partii były już wybudowane, jednak w wielu przypadkach brakowało kanalizacji, a niemal wszędzie nie wykonano jeszcze robót drogowych. Stan robót prezentował się następująco[70]:

Lp.	Osiedle	roboty budowlane	roboty wodociągowe	roboty kanalizacyjne	roboty drogowe
1.	Zaspy w Gdańsku 85 szt. – osiedle oddane do użytku	100%	100%	100% k. miejska	50%
2.	Bogucice 250 szt. – osiedle oddane do użytku	100%	100%	100% k. lokalna	75%
3.	Knurów 100 szt.	100%	100%	100% k. lokalna	0%
4.	Brynów 150 szt.	100%	75%	90% k. miejska	0%
5.	Szombierki 500 szt.	98%	50%	70% k. miejska	0%
6.	Miechowice 400 szt.	98%	45%	70% k. miejska	0%
7.	Bielszowice 150 szt.	100%	20%	100% k. lokalna	0%
8.	Jaworzno 150 szt.	96%	0%	100% k. lokalna	0%
9.	Brazylia 150 szt.	100%	0%	100% k. lokalna	0%
10.	Hałda-Załęska 250 szt.	99%	0%	100% k. lokalna	0%
11.	Wesoła 150 szt.	98%	0%	70% k. lokalna	0%
12.	Boleradz 150 szt.	98%	0%	20% k. lokalna	0%

Osiedle Zaspy w Gdańsku - Wrzeszczu zostało zrealizowane jako pierwsze. Zostało oddane do użytku 27.04.1948 roku, a oficjalna uroczystość poświęcenia i przekazania robotnikom Działu Przeładunków Morskich przy Centrali Zbytu Produktów Przemysłu Węglowego odbyła się słoneczną niedzielę 9 maja 1948 roku o czym donosił Dziennik Bałtycki z 10 maja 1948 roku[71]. Wybrana data nie była przypadkowa, była to trzecia rocznica zakończenia II wojny światowej i data ta miała podkreślać kolejne zwycięstwo gospodarczo-polityczne kraju. W uroczystości brało udział wielu przedstawicieli władz.

[70] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 6

[71] http://www.bibliotekacyfrowa.eu/dlibra/show-content/publication/52813/edition/49197/ str. 2, dostęp 2023-06-15

Uroczystość oddania do użytku osiedla fińskich domków we Wrzeszczu 9 maja 1948[72]

Budowa osiedla trwała dziewięć miesięcy. Ulicom, przy których budowano fińskie domki, nadano nazwy: Kopalniana, Górnicza, Dźwigowa, Koksowa i Wincentego Pstrowskiego. Wszystkie elewacje domków fińskich na osiedlu Zaspy były pomalowane pierwotnie na biały kolor[73]. W kolejnych latach budynki były malowane na ciemne kolory.

W czasie, kiedy osiedla składające się z domków dostarczonych w 1947 r. były już wybudowane, uzupełnione w instalacje wewnętrzne oraz infrastrukturę osiedlową i pomieszczenia gospodarcze, do Polski docierał systematycznie kontyngent przewidziany na rok 1948 r. Z tego kontyngentu planowano wybudować następujące osiedla:

1. Hołdunów – 430 domków typu 295dII
2. Brazylia II – 300 domków typu 294dI
3. Klimontów – 200 domków typu 295dI
4. Juliusz – 100 domków typu 295dII
5. Hałda Załęska II – 200 domków typu 295DI
6. Bytków – 150 domków typu 295dII
7. Chorzów – 150 domków typu 295dII
8. Kocie-Górki – 100 domków typu 295dII

Co daje razem 1630 domków fińskich, a ponadto z produkcji krajowej miały powstać osiedla[74]:

---

[72]zdjęcie pochodzi z Album "Gdańsk" wyd. Sport i turystyka, Warszawa 1983, opublikowane na fotopolska.eu przez Rafał C. : https://fotopolska.eu/zdjecia,40,40/m33188,Gdansk.html?zdjeciaOd=1948&zdjeciaDo=1948&zakres=6&sortuj=dataWykonania&f=799352-foto dostęp 2023-06-23,

[73] Wrzeszcze. Fińskie domki połączyły obcych ludzi, „Gazeta Krakowska”, z dnia 3.10.2021

[74] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 35, 37, 38

1. Jaworzno Niedzielska – 50 domków typu 295dII
2. Jawiszowice – 50 domków typ 295d
3. Hołdunów – 40 domków typu 295dII
4. Ruda – 80 domków typu 295d
5. Kostuchna - 50 domków typu 295DII
6. Konin - 50 domków typu 295D

Co daje razem 320 domków produkcji krajowej. Należy zauważyć, że na terenie obecnej Rudy Śląskiej zlokalizowane są dwa osiedla domków fińskich, opisywane w dokumentacji archiwalnej jako osiedle Bielszowice o wielkości 150 domków i wspomniane powyżej osiedle Ruda o wielkości 80 domków. W kolejnych sprawozdaniach wielkość osiedla Ruda wskazywana jest jako 60 domków i tylu można się doliczyć w rejonie obecnych ulic Jana Gierałtowskiego i ul. Księcia Opolskiego Jana Dobrego, tymczasem osiedle Bielszowice finalnie liczyło 170 domków. Zatem prawdopodobnie w obecnej dzielnicy Ruda wybudowano ostatecznie 60 domków, a pozostałe 20 wykorzystano do rozbudowy osiedla Bielszowice.

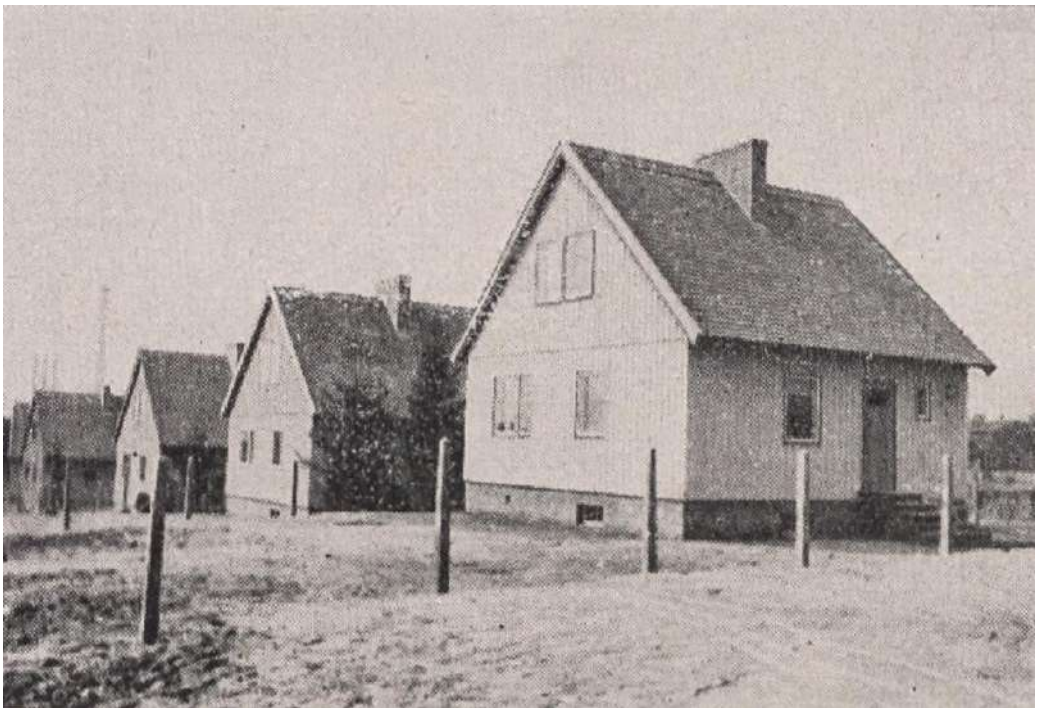

Osiedle domków fińskich niedługo po zakończeniu budowy[75]

Dostawy z roku 1948 zostały zmodyfikowane względem roku poprzedniego. Pod koniec 1947 roku zmodyfikowano projekty budynków tworząc typ domków 295c (w cenie 2047,50$) dający możliwość użytkowania na terenach nieskanalizowanych. Ostatecznie zdecydowano się na import domków typu 295d (w cenie 2034,40$)[76]. Zrezygnowano także z dostaw urządzeń kuchennych w budynkach typu 284b, a także wykluczono z kolejnych dostaw te z fabryki

[75] Fotografia opublikowana w Sprawozdaniu z działalności Polskiego Przemysłu Węglowego za rok 1947, Katowice 1948, str.106

[76] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 140

koncernu Puutalo, które dostarczały gorszy materiał w porównaniu do pozostałych fabryk[77]. Jak wynika z wyjaśnień złożonych podczas przeprowadzonej w 1948 roku kontroli budowy domków fińskich, domki drewniane produkcji krajowej były lepsze od fińskich w zakresie stolarki oraz konstrukcji jednak znacząco ustępowały fińskim domkom pod względem jakości drewna oraz dokładności wykonania poszczególnych elementów.[78]

W 1948 roku inwestycje mieszkaniowe dla przemysłu przejął Zakład Osiedli Robotniczych z dyrekcją w Zabrzu.[79] Ostatecznie do końca 1948 r. wybudowano 4425[80] domków fińskich, z których powstały 23 kolonie. Najmniejsza kolonia składała się z 50 domów, a największa z 500 domów. Prace nad ich wykończeniem ciągnęły się do 1949 r.[81]

Przemysł węglowy pozyskał dzięki prowadzonym w latach 1945-1949 inwestycjom kilkanaście tysięcy mieszkań, w tym 4425 domków fińskich, 402 mieszkania w nowych budynkach murowanych, 7344 mieszkania w domach odbudowanych oraz około 300 mieszkań w barakach [82]. Była to ilość bardzo duża w porównaniu z możliwościami inwestycyjnymi zniszczonego przez wojnę kraju. Ponad jedną trzecią tego zasobu stanowiły domki fińskie. Czynsz najmu za domek o pełnej instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej ustalono na 250 zł miesięcznie, a za inne domki 200 zł miesięcznie.[83] Czynsz ten w żaden sposób nie pozwalał na pokrycie kosztów budowy i amortyzację poniesionych nakładów, jednak był dostosowany do zarobków pracowników i nie mógł zostać ustalony na wyższym poziomie ze względów społecznych.

W okresie zamawiania i budowania domków fińskich wychodzono z założenia, że budownictwo drewniane jest budownictwem prowizorycznym. Polska nie dysponowała odpowiednią ilością drewna dla tego typu budownictwa, a import domków fińskich w zamian za eksport węgla był postrzegany jako rozwiązanie wyjątkowe i jednostkowe, dlatego też już w 1947 roku poszukiwano trwałych alternatyw dla powolnego i drogiego budownictwa ceglanego. W 1947 roku rozpoczęto eksperymenty z budową bloków z pustaków termobetonowych z betonu żużlowego[84], a w następnych latach dużo szybsza i wydajniejsza okazała się technologia wielkopłytowa, która w zachodniej Europie pojawiała się już w latach

[77] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 116

[78] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/607, CZPW, Biuro Budowlane PW w Zabrzu kontrola od 7-16.V.1948 roku (budowa 400 domków fińskich), str. 7

[79] J. Suchorończak Analiza struktury społecznej i warunków bytowych mieszkańców domów górnika przy kopalniach „Dymitrów" i „Kościuszko", Katowice 1960, s. 10

[80] Z Finlandii sprowadzono w 1947 roku 2400 budynków objętych umową (oraz dodatkowe 10 w ramach rekompensaty producenta za nieprawidłowości, które to domki pokryły straty transportowe), a w 1948 roku 1630 budynków, wybudowano także w pierwszym etapie 85 domków produkcji krajowej, a w drugim etapie 320 budynków produkcji krajowej.

[81] Sprawozdanie z działalności polskiego przemysłu węglowego za rok 1948, cz. II, s. 118—120.

[82] J. Jaros, Historia Górnictwa Węglowego w Polsce Ludowej (1945-1970) wydawca PWN Warszawa-Kraków 1973 r., s.80

[83] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/4.6.3.4/9395, CZPW, Sprawa czynszów z domków fińskich, str. 4

[84] Sprawozdanie z działalności Polskiego Przemysłu Węglowego za rok 1947, Katowice 1948, str.152

dwudziestych XX w., a w Polsce była stosowana w coraz szerszym zakresie od lat sześćdziesiątych XX w.

Kontrole prowadzone w 1948 roku pod koniec budowy na wybranych osiedlach kwestionowały prawidłowość wyboru poszczególnych lokalizacji osiedli, prawidłowość zastosowanych rozwiązań projektowych. Kwestionowały efektywność i gospodarność poniesionych wydatków czy nawet sensowność zakupu domków fińskich. Przykładowo w protokole z kontroli budowy osiedla w Jaworznie z 22 i 23 września 1948 roku[85] umieszczono informację, że osiedle wybudowano w miejscu narażonym na stałe działanie wiatrów południowo-zachodnich, przynoszących od strony kopalni chmury pyłu i sadzy, a połowę terenu budowy trzeba było podnieść o niemal metr wysokości. Kwestionowano także poniesione wydatki na solidne ceglane fundamenty i piwnice w kontekście budowy osiedla przejściowego i tymczasowego. Wskazano także, że ostateczny koszt budowy jednego domku wyniósł około 3 mln złotych i jest trzykrotnie droższy od kosztu budowy trwałego budynku. Wskazano, że budowa tego osiedla została rozpoczęta bez planu zabudowy i wymaganych pozwoleń, a rezygnacja z budowy systemu kanalizacji na rzecz 150-ciu dołów kloacznych przyczyniła się do zanieczyszczenia środowiska i powietrza. Kwestionowano także wykonanie wylewek betonowych w pomieszczeniach gospodarczych przeznaczonych pod hodowlę zwierząt co miało zgodnie z protokołem kontroli powodować, że zwierzęta „topią się we własnym moczu" i jednocześnie gniciu ulega drewniana konstrukcja budynków gospodarczych, wykonanych w formie muru pruskiego.

Należy zauważyć, że wskazywane problemy wynikłe podczas akcji budowy osiedli domków fińskich praktycznie niemal w całości spowodowane były pośpiechem przy realizacji, nieustającą improwizacją zarówno organizacyjną jak i projektową i wynikającym z tego bałaganem i wzrostem kosztów budowy. Jednak była to jedyna w swoim rodzaju akcja budowlana. Do przewiezienia niemal 340 000 ton materiałów budowlanych i części domków fińskich wykorzystano 24 897 sztuk wagonów kolejowych, a do transportu pozostałych 119 000 ton materiałów budowlanych niezbędne było wykonanie około 39 000 kursów samochodów ciężarowych.[86] Najważniejsze jednak, że budowa domków fińskich pozwalała zaspokoić w szybkim czasie głód mieszkaniowy dotykający powojenną Polskę, a w szczególności przemysł wydobywczy. Domki fińskie składane pojedynczo mogły być oddane do użytku w ciągu sześciu tygodni od rozpoczęcia budowy na przygotowanym uprzednio fundamencie, a budowa domu murowanego w tamtym czasie trwała około roku[87]. Ponadto na Śląsku, w okolicy zakładów produkcyjnych, brakowało terenów, które mogłyby zostać przeznaczone pod stałe budownictwo ze względu na występujące szkody górnicze lub planowaną w przyszłości eksploatację. Zakładano, że nawet jeśli pod wpływem ruchów terenu domek fiński ulegnie rozpadowi, jego części można ponownie zebrać i na nowo zmontować. Zatem budownictwo drewniane było jedyną alternatywą, a ponieważ w kraju brakowało

[85] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/1.6.4.2/603, CZPW, Sprawa domków fińskich, str. 5-7
[86] Dzienni Zachodni, 3 listopada 1948 r., „Jeszcze w tym roku 3500 nowych mieszkań dla górników", str 3
[87] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.1/7017, CZPW, Ogólne sprawy budownictwa mieszkaniowego dla przemysłu węglowego i sprawy domków fińskich, str. 19

drewna oraz fabryk mogących podołać takiemu zapotrzebowaniu, import gotowych domków był jedyną alternatywą.

Domki fińskie miały sporo zalet. Osiedla nawiązują do zasad zasady idei miasta ogrodu E. Howarda, charakteryzującego się niską, luźną zabudową, a przede wszystkim dużym udziałem terenów zielonych w ogólnej powierzchni osiedla. Każda parcela została podzielona na trzy strefy funkcjonalne, rozkładające się w głąb działki: strefę mieszkaniową, gospodarczą i strefę pasa zieleni, zajmującego w przybliżeniu połowę wielkości działki. Pasy zieleni łączyły się wizualnie tworząc wrażenie zatopienia obiektów w zieleni, ukrywając granice działek oraz tworząc korytarze przewietrzania osiedla. Wyposażenie każdego z domków w pomieszczenie gospodarcze przystosowane do hodowli świń, królików i kur pozwalało na prowadzenie „wiejskiego trybu życia", a jednocześnie podejmowania pracy w przemyśle wydobywczym. Domki nie były jednak wolne od wad. Rezygnacja z budowy kanalizacji na większości osiedli wymusiła budowę ubikacji poza obrysem budynku, co zaburzało pierwotny zamysł projektanta. Toalety stanowiły fragment wolnostojących pomieszczeń gospodarczych. Osiedla domków fińskich, które dotrwały do dnia dzisiejszego, były wtórnie kanalizowane w latach 80., 90. czy na początku XXI wieku. Pozwoliło to na wykonanie nowych toalet we wnętrzach budynków.

Podczas użytkowania domków fińskich trudności sprawiało też mycie okien. Oryginalna stolarka okienna i drzwiowa składała się z dwuskrzydłowych elementów, przy czym jedno skrzydło otwierało się do środka budynku, a drugie na zewnątrz, co powodowało, że umycie zewnętrznego skrzydła okiennego wymagało dostawienia z zewnątrz drabiny lub ściągnięcia okna z zawiasów.

Mimo że domki fińskie były traktowane jako budownictwo zastępcze i miały przetrwać 20-30 lat, wiele osiedli i domków istnieje do dzisiaj i jest użytkowanych przez ponad 70 lat. Nie wszystkie osiedla jednak przetrwały. Jako jedno z pierwszych zlikwidowano osiedle 201 domków fińskich zbudowanych dla kopalni Prezydent w Chorzowie, które było wyposażone w przedszkole i sklep PSS Społem. Zostało ono wyburzone pod trzeci etap budowy osiedla Tysiąclecia w Katowicach. Budowa osiedla Tysiąclecia została rozpoczęta w 1960 r. i już wtedy planowano jego rozbudowę na tereny zajmowane w tym czasie przez osiedle domków fińskich. Jednak przed rozpoczęciem trzeciego etapu budowy niezbędne było włączenie tych terenów do granic administracyjnych Katowic, a także wykupienie i wysiedlenie stosunkowo nowych budynków jednorodzinnych. Ostatecznie rozbiórka nastąpiła w 1974 r., a więc 26 lat po oddaniu domków fińskich do użytku[88]. Część osiedla rozbierana była buldożerami, część była zagospodarowywana na bieżąco przez lokalną społeczność budującą z tych elementów altany i pomieszczenia gospodarcze. Część zabudowy z pewnością stała się także opałem w okolicznych piecach, jednak rozbiórka osiedla dla wielu domków fińskich była nowym początkiem. Dzięki przychylności Eugeniusza Cofały, ówczesnego wiceprezydenta Katowic, Akademicki Klub Jeździecki – Zrzeszenie Studentów Polskich z siedzibą w Zbrosławicach

[88] Były pola, fińskie domki, kolonia dla bezrobotnych. Dziś to miasto-park. Oto osiedle Tysiąclecia, Monika Krężel, 26 sierpnia 2016, https://naszahistoria.pl/byly-pola-finskie-domki-kolonia-dla-bezrobotnych-dzis-to-miastopark-oto-osiedle-tysiaclecia/ar/c3-10548752 dostęp 2023-06-20

uzyskało zgodę na rozbiórkę i zagospodarowanie do własnych celów domków fińskich przeznaczonych do rozbiórki pod warunkiem, że rozbiórka ta nie będzie opóźniała budowy nowego osiedla[89]. Rozbiórka domków fińskich, której trzeba się było nauczyć, aby nie uszkadzać elementów konstrukcyjnych zajmowała pięciu osobom tydzień. Studenci transportowali elementy poszczególnych domków pomiędzy Katowicami a Zbrosławicami na dystansie około 40 km jedynym traktorem jaki posiadali. Przetransportowano w ten sposób nie tylko elementy drewniane, ale także dachówki i cegły z rozbiórki. Zrzeszenie studentów zdążyło ocalić około 50 domków fińskich, z których zbudowano istniejące do dzisiaj biura, budynki mieszkalne (każdy budynek mieszkalny składał się z dwóch domków fińskich), stajnie, ściany krytej ujeżdżalni, cyrk do lonżowania koni oraz pomieszczenia gospodarcze. Pozostałe niewykorzystane elementy przekazano zaprzyjaźnionemu ośrodkowi jeździeckiemu Zabajka niedaleko Rzeszowa.

Budynek mieszkalny na terenie stadniny koni w Zbrosławicach zbudowany z elementów domków fińskich

[89] Jeździecka Dolina Zbrosławice, czyli o koniach, ludziach i PRL-u. Wspomnienia Wojciecha Ginko o zbrosławickim jeździectwie, wydawnictwo Wojciech Ginko, Zbrosławice 2018 r. str. 66

Ściany boczne stajni na terenie stadniny koni w Zbrosławicach zbudowane z elementów domków fińskich

Domki fińskie oddawane były do użytku młodym pracownikom kopalni, co sprawiało, że w większości przypadków zamieszkiwane były przez pierwotnych lokatorów przez kilkadziesiąt lat. Wraz z powolnym wymieraniem pierwszego pokolenia mieszkańców, w latach 90. XX wieku rozpoczęła się fala zmiany właścicieli oraz związana z tymi zmianami fala remontów. Z reguły nowi właściciele wymieniali pokrycia dachowe, konserwowali elewacje, ocieplali, tynkowali, rozbudowywali i przebudowywali budynki. Do dzisiaj można jeszcze spotkać budynki w oryginalnym nienaruszonym stanie, jednak większość została już zmodyfikowana, a remonty prowadzą bardzo często do zatarcia historycznego charakteru zabudowy. Dlatego też tak istotne jest opracowane wytycznych konserwatorskich do dalszego ich użytkowania, a także postulatów konserwatorskich, możliwych do zastosowania w gminnych programach opieki nad zabytkami i dokumentach planistycznych, we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego, posiadających w swoich zasobach tego typu zabudowę.

Do celów badawczych wybrano osiedle Bielszowice na terenie Rudy Śląskiej, którego budowa rozpoczęła się w 1947 roku, a oddanie do użytku nastąpiło w 1948 r. Na jego podstawie przeprowadzono analizę stanu zachowania domków fińskich, charakteru zmian wewnętrznych i zewnętrznych, określono zagrożenia i wytyczne konserwatorskie.

Osiedle Bielszowice według zachowanych archiwalnych akt z okresu budowy z 1947 i 1948 roku składało się ze 150 domków fińskich. Jednak na najstarszych zachowanych mapach topograficznych z lat 1958 - 1961 sporządzonych w skali 1:5000, a więc doskonale czytelnych, osiedle składa się ze 170 domków fińskich oraz jest wyposażone w przedszkole i sklep. Taki sam układ osiedla odwzorowuje również mapa powierzchni sporządzona w skali 1:10 000 dla Kopalni Bielszowice w lipcu 1960 roku. Jak już wspomniano, prawdopodobnie nadwyżka domków fińskich z 1948 roku, które miały zostać wybudowane na osiedlu Ruda zlokalizowanym w Rudzie Śląskiej, gdzie zakładano budowę osiedla 80 domków, a gdzie finalnie powstało osiedle 60 domków, posłużyła do powiększenia osiedla Bielszowice o 20 domków. Na uwagę zasługuje fakt, że osiedle Ruda miało powstać z domków produkcji krajowej, zatem prawdopodobnie na osiedlu Bielszowice powstało 150 domków produkcji fińskiej i 20 krajowej. Niestety nie zachowały się żadne mapy, na podstawie których możliwe byłoby stwierdzenie, które z budynków wchodziły w pierwotny układ osiedla, a które stanowiły jego rozbudowę. Podczas wywiadów z mieszkańcami pozyskano informację jakoby domki przy ul. Drzymały 2, 4 i 6 (to jedyne obiekty tej ulicy) powstały jako ostatnie z części pozostałych po budowie całego osiedla. Właściciele tych obiektów wspominali również, że jakość drewna tych domków jest gorsza względem domków sąsiednich. Informacja o wykorzystaniu pozostałych na budowie osiedla części do wzniesienia dodatkowego budynku, a nawet trzech budynków, nie pochodzi z „pierwszej ręki", a jedynie z przekazu ustnego zasłyszanego na osiedlu od „starszych mieszkańców" i przekazywanych dalej młodszym właścicielom. Jest nieprawdopodobna, ponieważ każdy domek posiadał określoną, wyliczoną ilość części bez części nadmiarowych. Prawdopodobne jest jednak, że obiekty te powstały jako ostatnie. Podczas wizji w terenie oraz rozmów z mieszkańcami ustalono, że domki produkcji krajowej wchodzące w skład osiedla w Bielszowicach wyposażono w bezpośrednie wejście z zewnątrz do piwnicy, a nie poprzez wewnętrzną klatkę schodową. Tego typu rozwiązanie występuje we wszystkich domkach przy ul. Walerego Wróblewskiego, stąd też przypuszczenie, że ta ulica wraz z ulokowanymi na niej osiemnastoma budynkami, powstała jako rozbudowa osiedla w 1949 r. przy wykorzystaniu domków, które pozostały z ograniczenia wielkości osiedla Ruda. Wspomniana przez właścicieli gorsza jakość drewna mogłaby potwierdzać krajowe pochodzenie domków. Wizje lokalne wskazują, że poza wejściem do piwnicy (które jest ulokowane w części budowanej z rodzimej cegły i nie ma związku z budynkiem ulokowanym powyżej) wizualne odróżnienie domków produkcji fińskiej od krajowej jest niemożliwe, zatem potwierdzenie pochodzenia krajowego lub zagranicznego również nie jest możliwe, szczególnie, że domki pochodzenia krajowego wybudowane na osiedlu Ruda posiadają wewnętrzną klatkę schodową do piwnicy, zatem to rozwiązanie nie jest wyznacznikiem miejsca produkcji domków. Biorąc pod uwagę, że osiedle w pierwotnym stanie w wielkości 150 domków zostało oddane do użytku w połowie 1948 roku, a ostatnie domki zostały wybudowane do połowy 1949 roku można przyjąć, że całe osiedle powstało w jednym czasie i analizować je jako jednorodne zamierzenie inwestycyjne.

3. Lokalizacja oraz mapy osiedla Bielszowice

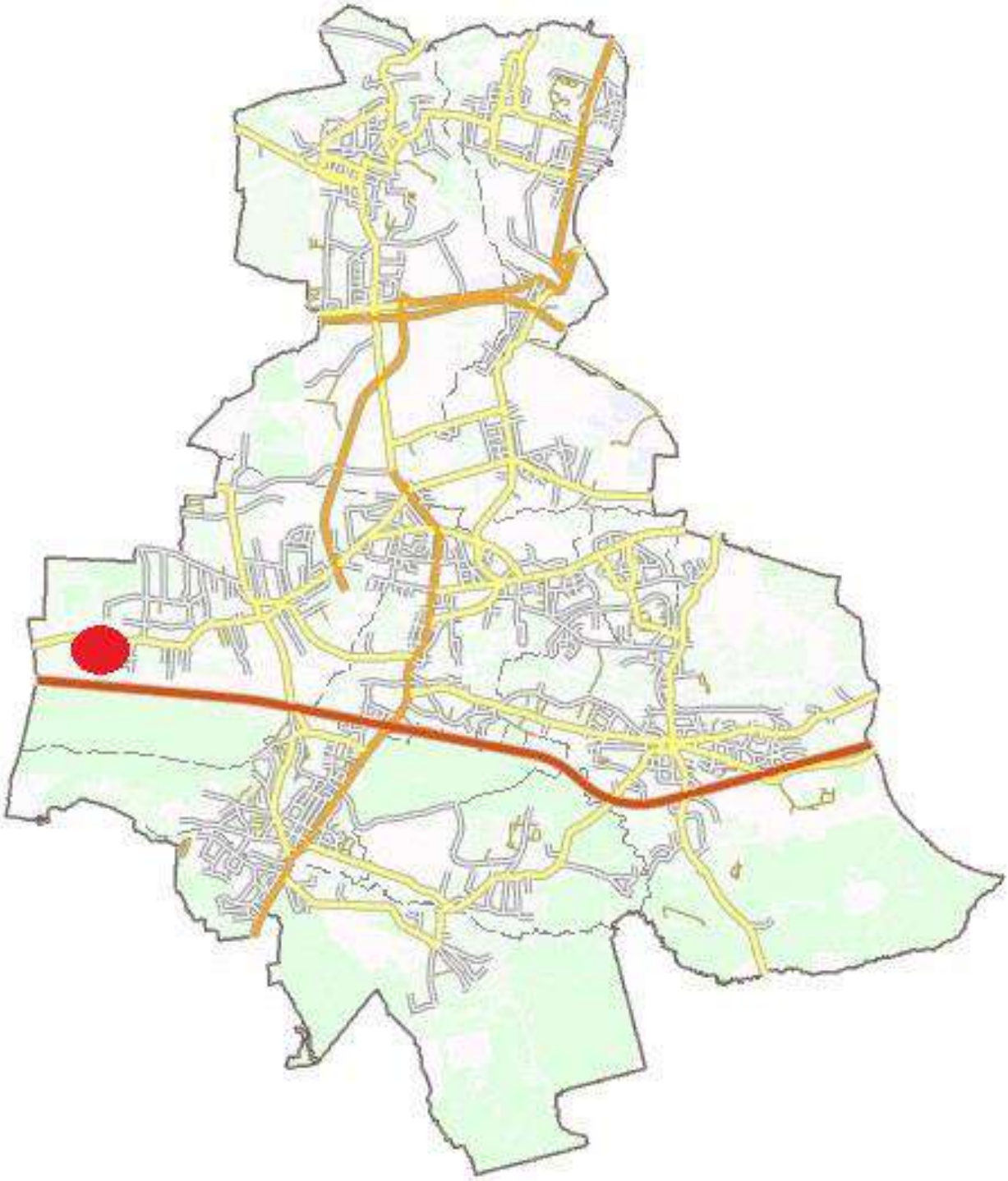

Mapa nr 1. Lokalizacja osiedla domków fińskich w Bielszowicach na tle Rudy Śląskiej

Mapa nr 2. Mapa topograficzna 1958-1961, ukł. Borowa Góra, skala 1:5 000, przedstawiająca pierwotny układ osiedla domków fińskich w Bielszowicach. Pomiędzy dwoma częściami osiedla przy ul. Pionierów widoczne są zdecydowanie większe względem domków fińskich zabudowania sklepu (po lewej stronie, ul. Pionierów 24) oraz przedszkola (po prawej stronie, ul. Pionierów 22), a także budynek pralni ulokowany w centralnej części osiedla przy ul. Komuny Paryskiej 2. Źródło: https://geoportal.orsip.pl , dostęp 2023-04-02

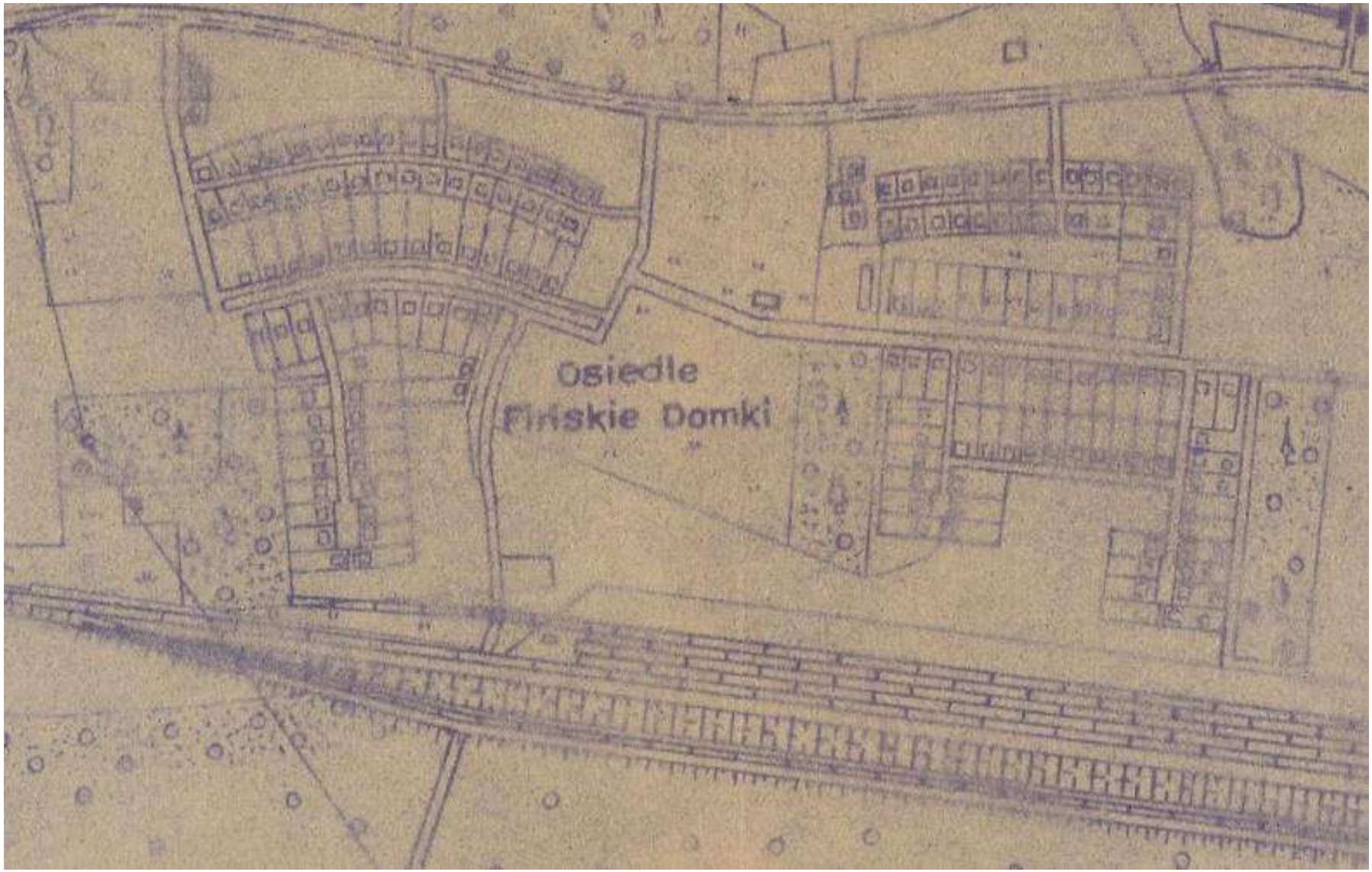

Mapa nr 3. Mapa powierzchni Kopalni Węgla Kamiennego Bielszowice, lipiec 1960r., skala 1:10 000, przedstawiająca pierwotny układ osiedla domków fińskich w Bielszowicach. Źródło: archiwum Miejskiego Konserwatora Zabytków w Rudzie Śląskiej część nieuporządkowana

1:4 514

0 0,04 0,07 0,14 mi

0 0,05 0,1 0,2 km

Mapa nr 4. Mapa topograficzna z 1993 roku, skala 1:10 000, przedstawiająca osiedle domków fińskich w Bielszowicach.

Źródło: https://geoportal.orsip.pl , dostęp 2023-04-02

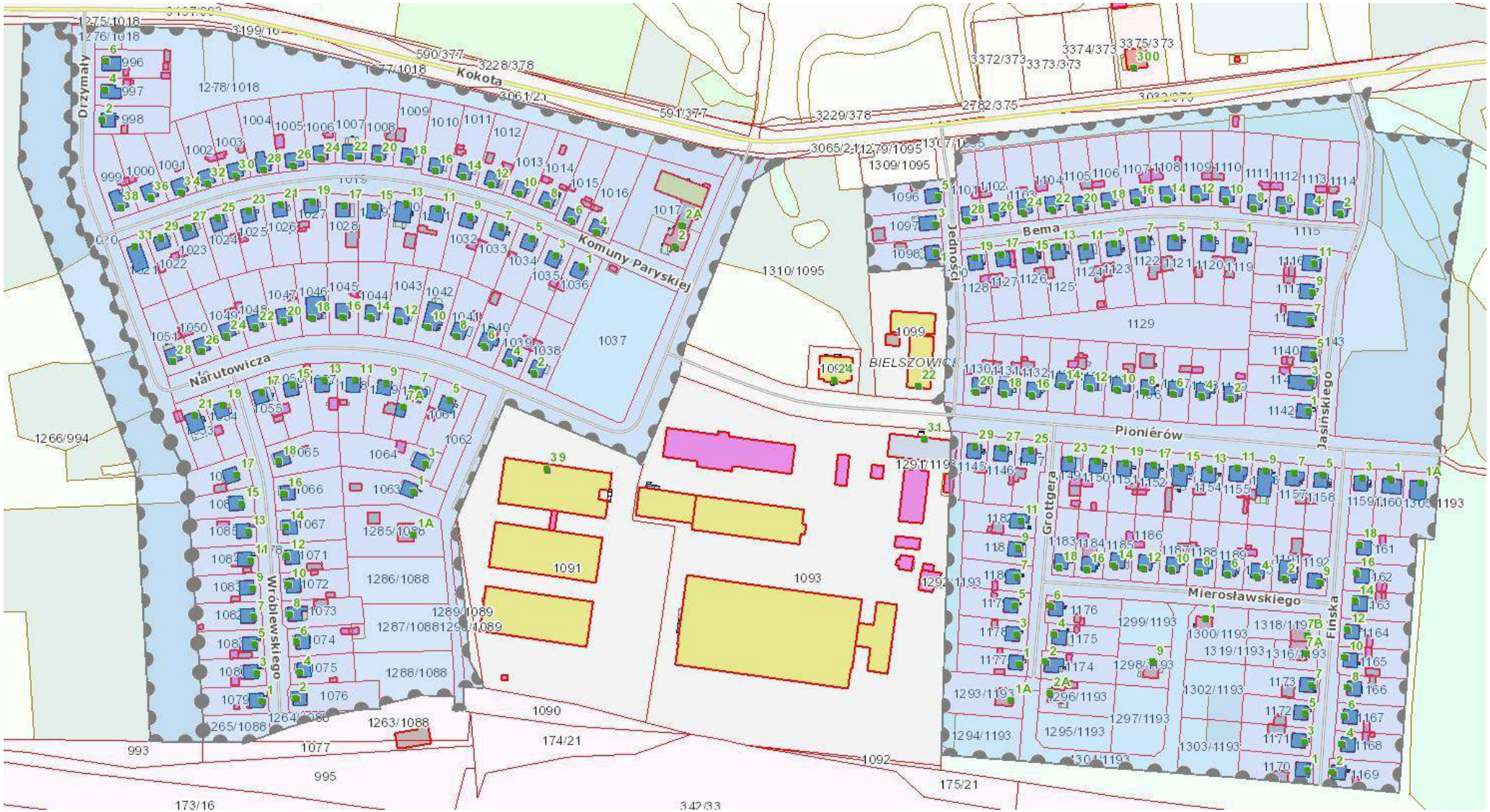

Mapa nr 5. Mapa z 2023 roku, przedstawiająca osiedle domków fińskich w Bielszowicach. Źródło: http://psip.rudaslaska.pl , dostęp 2023-04-02

4. Katalog domków fińskich na osiedlu Bielszowice wraz z rysunkami inwentaryzacyjnymi wybranych obiektów

Osiedle domków fińskich w Bielszowicach składało się ze 170 domków typu 284B, zaprojektowanych na zamówienie i zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Odbudowy. Rozplanowanie parteru budynku było jednakowe dla wszystkich budynków zgodnie z rysunkiem poniżej

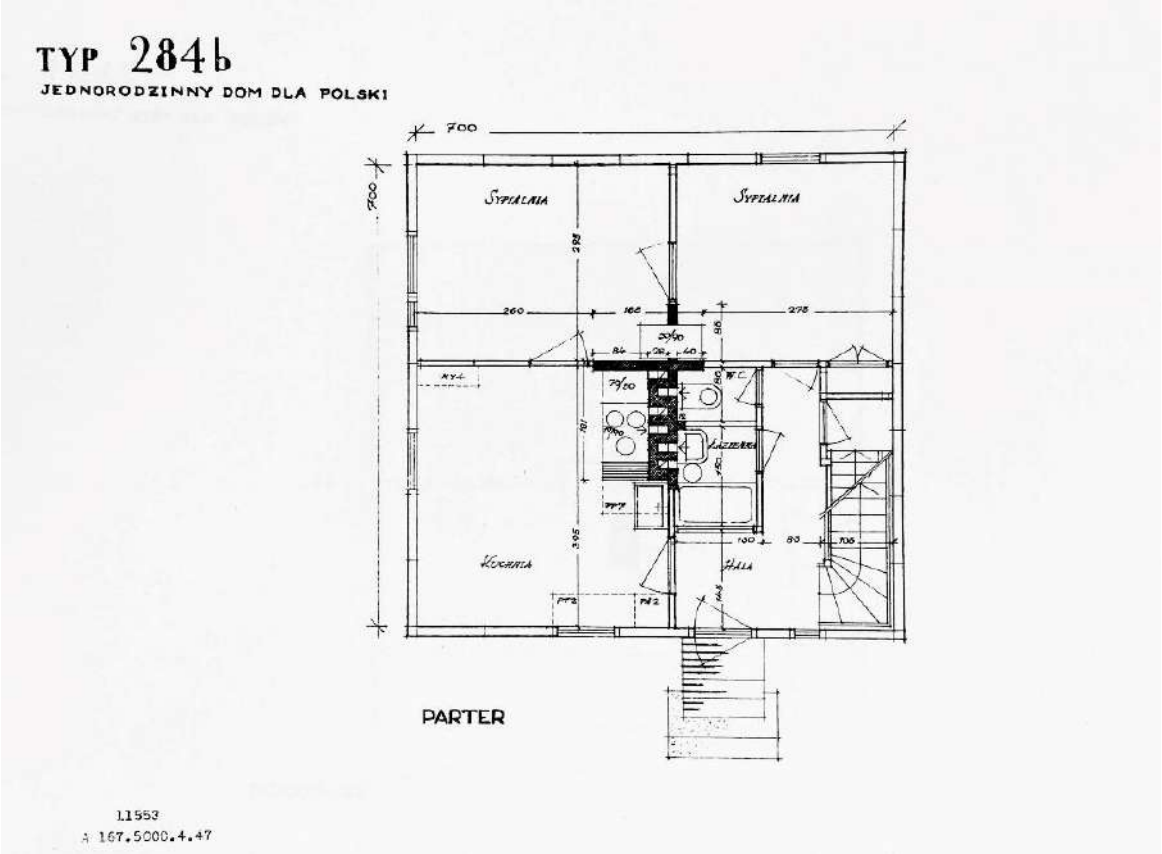

Rzut parteru domku typu 284b[90]

Natomiast rozkład pomieszczeń na poddaszu, w zależności od potrzeb mieszkańców, mógł zostać wykończony na sześć różnych sposobów, przedstawionych na poniższych archiwalnych rysunkach. Projekty te są datowane na lipiec i sierpień 1947 roku i wykonane były przez pracowników Biura Budowalnego Przemysłu Węglowego w Zabrzu. Ścianki działowe poddasza nie były przedmiotem dostaw z Finlandii.

[90] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7046, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania typ 284b, str. 4

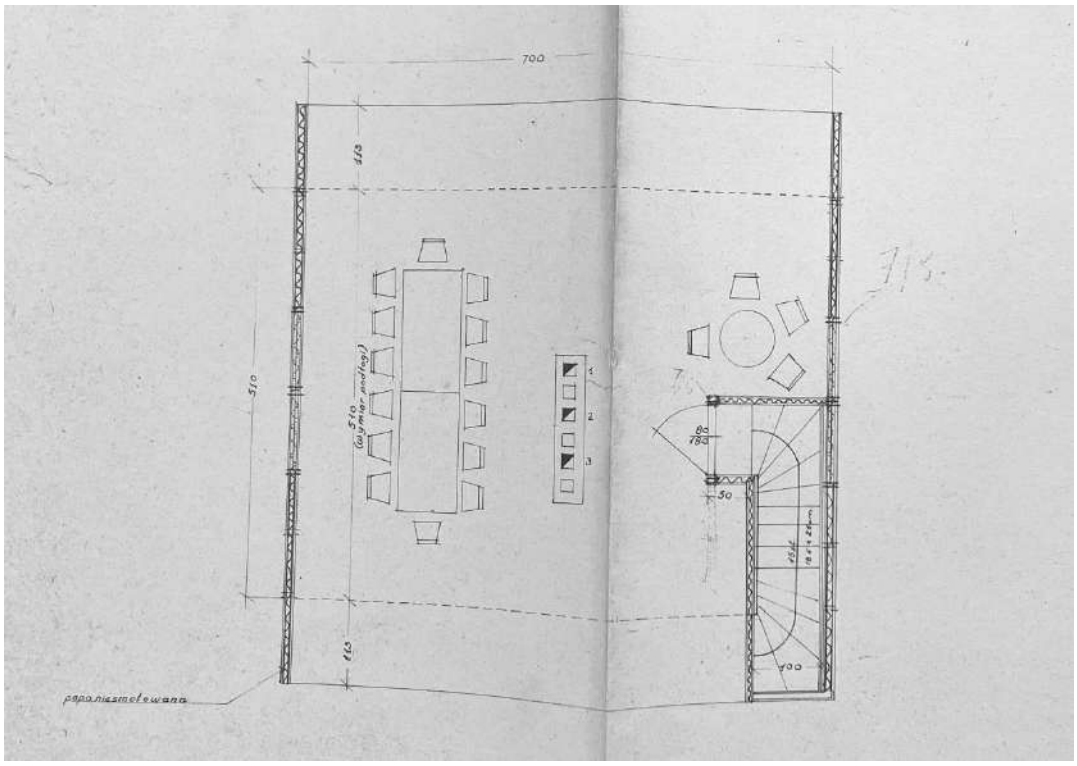

Rzut piętra domku typu 284b – alternatywa nr 1[91]

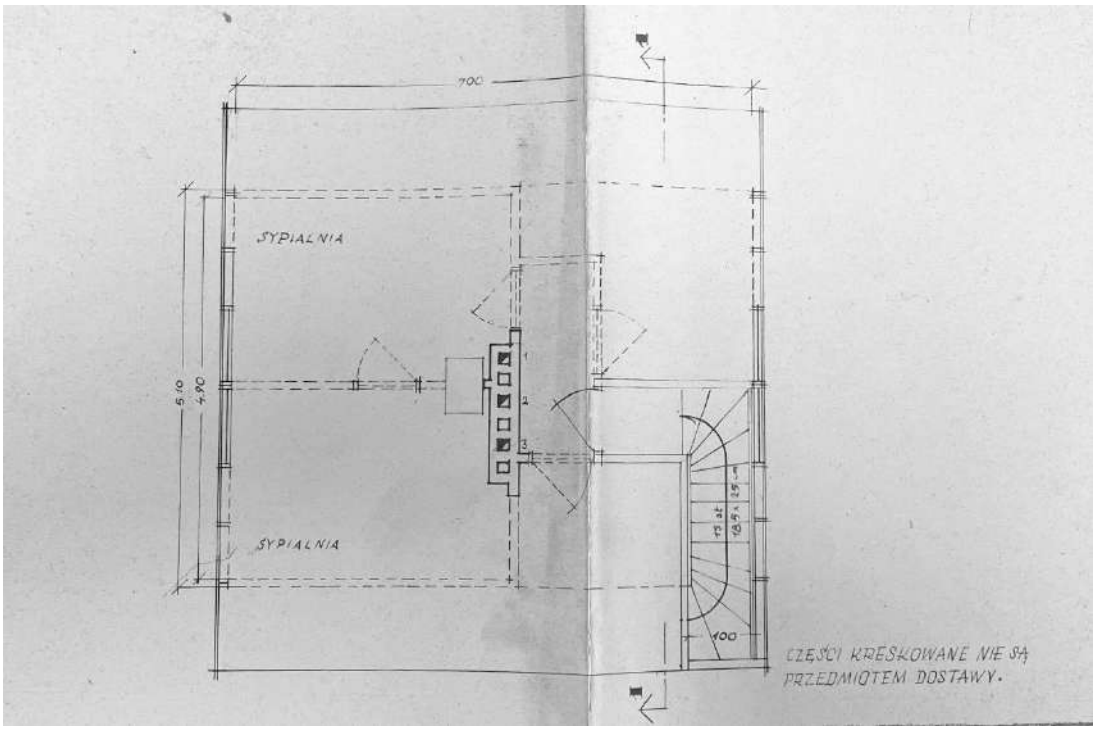

Rzut piętra domku typu 284b – alternatywa nr 2[92]

[91] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7017, CZPW, Ogólne sprawy budownictwa mieszkaniowego dla przemysłu węglowego i sprawy domków fińskich, str. 45

[92] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7017, CZPW, Ogólne sprawy budownictwa mieszkaniowego dla przemysłu węglowego i sprawy domków fińskich, str. 40

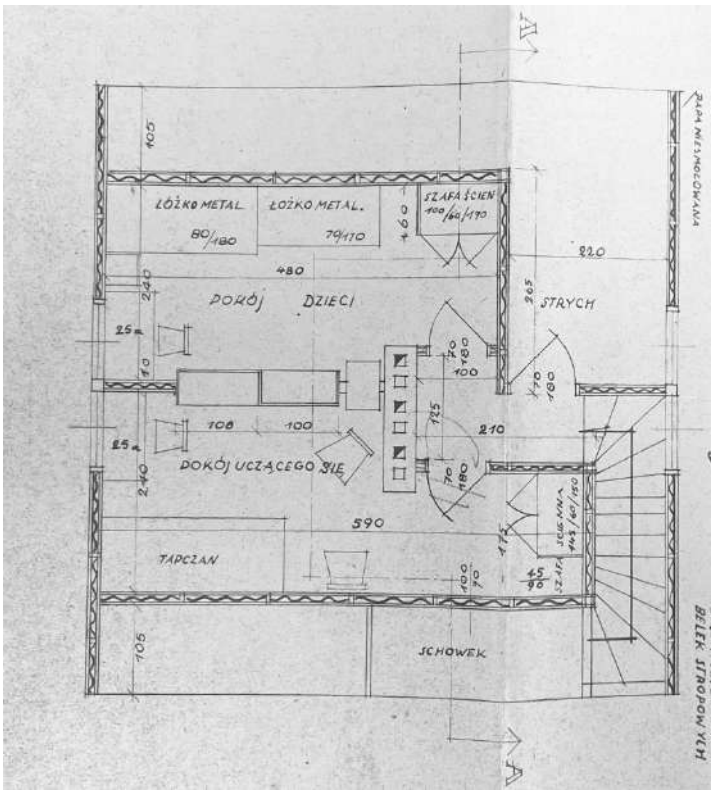

Rzut piętra domku typu 284b – alternatywa nr 3[93]

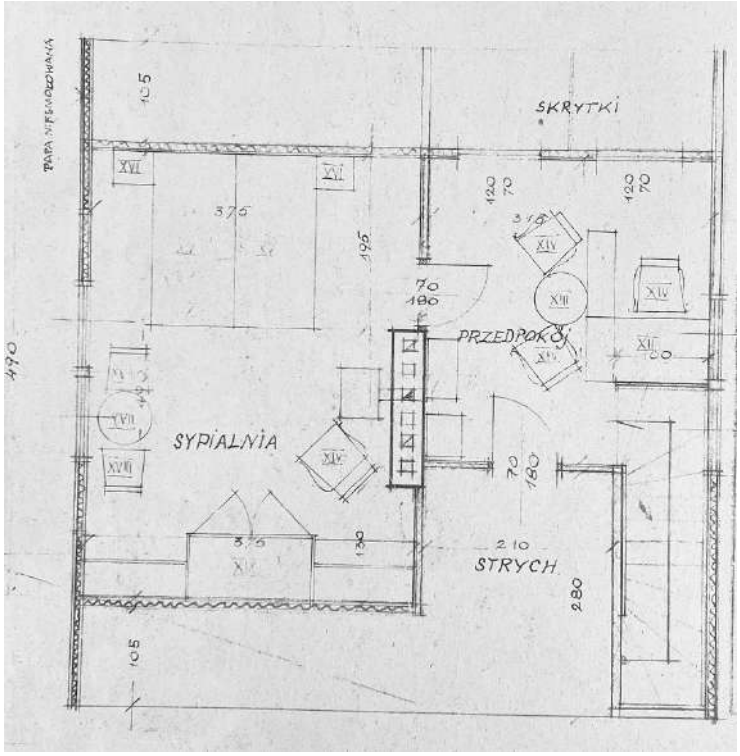

Rzut piętra domku typu 284b – alternatywa nr 4[94]

[93] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7017, CZPW, Ogólne sprawy budownictwa mieszkaniowego dla przemysłu węglowego i sprawy domków fińskich, str. 42

[94] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7017, CZPW, Ogólne sprawy budownictwa mieszkaniowego dla przemysłu węglowego i sprawy domków fińskich, str. 41

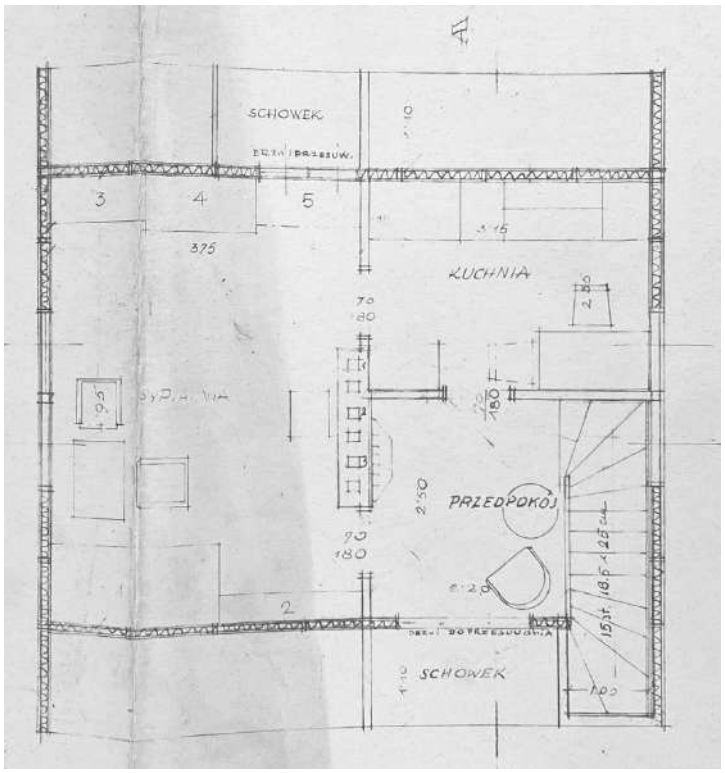

Rzut piętra domku typu 284b – alternatywa nr 5[95]

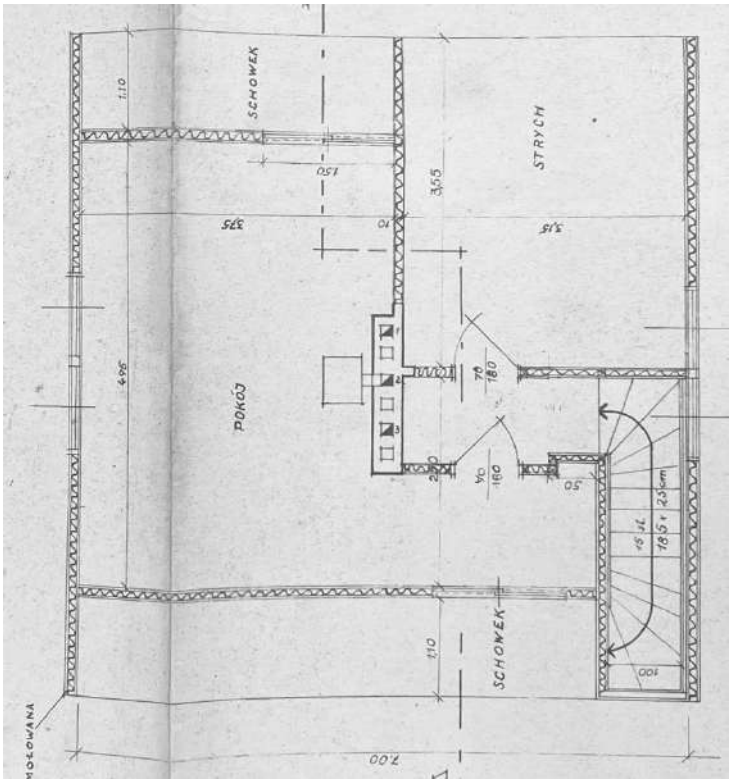

Rzut piętra domku typu 284b – alternatywa nr 6[96]

[95] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7017, CZPW, Ogólne sprawy budownictwa mieszkaniowego dla przemysłu węglowego i sprawy domków fińskich, str. 43

[96] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7017, CZPW, Ogólne sprawy budownictwa mieszkaniowego dla przemysłu węglowego i sprawy domków fińskich, str. 44

Budynki lokowane były na działkach o szerokości od 14m do 16m oraz długości od 30 m do 40 m. Z założenia działki miały być wielkości około 500 m2 i miały być dzielone na następujące strefy:

1. Zielone przedpole domu o długości od 1,5m do 6,5m – średnio 4m długości i szerokości całej działki.
2. Cześć mieszkalna o długości 7,3m i szerokości całej działki, dzieląca się na strefę tylną budynku (2A na schemacie poniżej) o szerokości od 3m do 4m, budynek o kalenicy w układzie północ-południe (niezależnie od ukierunkowania ulicy, przy której powstał dany budynek) zabudowany na kwadracie o boku 7,3m (2B na schemacie poniżej), strefę wejściową o szerokości od 4m do 5m (2C na schemacie poniżej).
3. Część gospodarcza działki o długości około 7m i szerokości całej działki, w której to części przy wschodniej lub zachodniej granicy działki lokowano w odstępie około 4m od budynku mieszkalnego budynek gospodarczy o wymiarach 2,9mx 3,6m oraz suchą toaletę o wymiarach 1,3m x 1,4m. Budynki gospodarcze budowane były w układach bliźniaczych na sąsiednich działkach. Posiadały ściany z muru pruskiego i przekryte były dachem papowym o niewielkim spadku w tył działki.
4. Ogród - zielona część działki o długości od 15m do 20m i szerokości całej działki. Ogrody zajmowały około połowę całej działki i łączyły się ze sobą tworząc korytarze przewietrzania osiedla.

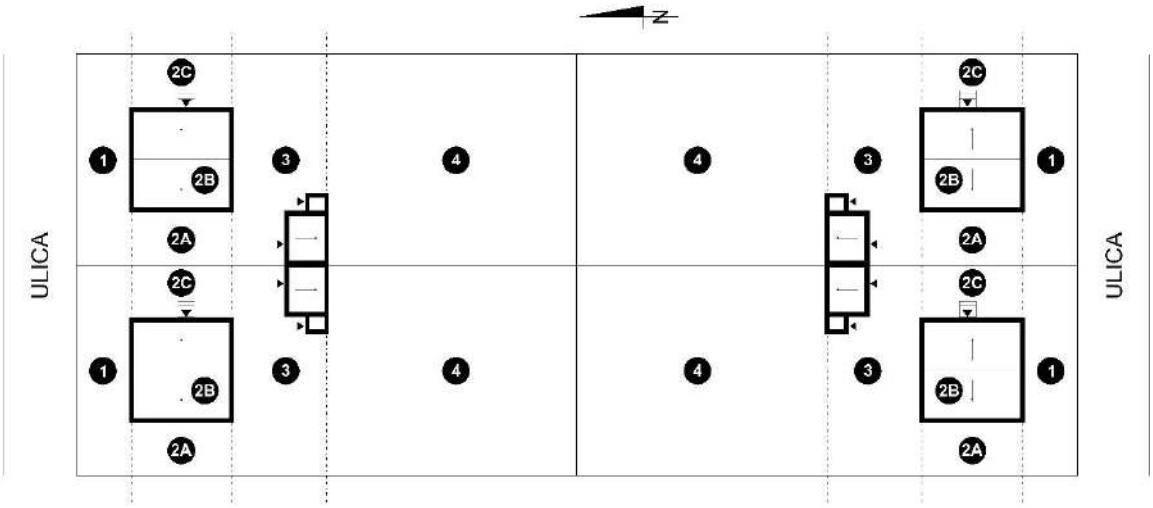

Rysunek przedstawia schemat typowego rozplanowania działek

Chociaż wszystkie budynki budowane były z tych samych prefabrykowanych elementów, według tego samego schematu zabudowy działki, obecnie trudno jest odnaleźć dwa takie same budynki. Na przestrzeni lat poszczególne budynki zostały rozbudowane o wiatrołapy, przybudówki wejściowe, a w ostatnim dwudziestoleciu domki były powiększane o pomieszczenia użytkowe takie jak łazienki, kuchnie, pokoje, a także werandy i tarasy. Pomieszczenia gospodarcze były przerabiane na garaże, następnie rozbudowywane i burzone, a w ich miejscu powstawały nowe, większe garaże. Na terenach zielonych powstało wiele altan. Zdarzają się także sytuacje zabudowy terenów zielonych powodujące przesłanianie korytarzy przewietrzania. Poniżej zaprezentowano katalog domków tworzących osiedle w Bielszowicach.

4.1 ul. Gen. Józefa Bema 1

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1119
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 242/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 23 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

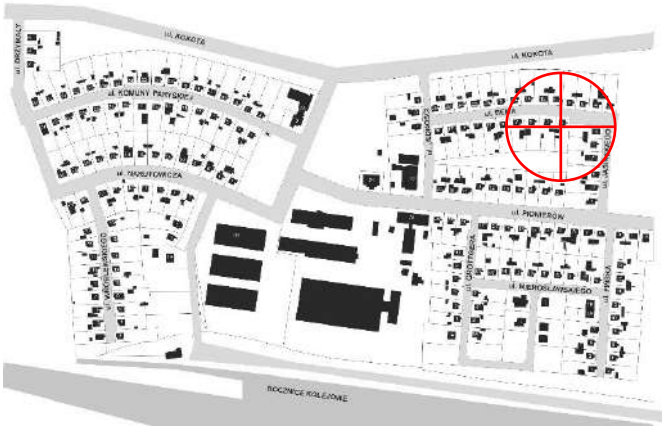

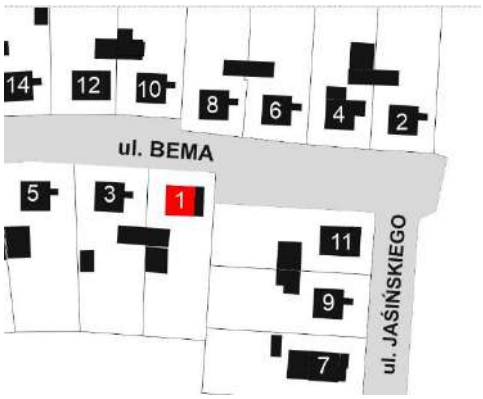

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej w formie dachu opartego na słupach o wymiarach około 2,5m x 7,3m, bez ścian bocznych. Dach przybudówki zintegrowany z dachem budynku mieszkalnego w formie przełamania połaci dachowej z jednoczesnym zmniejszeniem kąta nachylenia połaci dachowej nad przybudówką.
8. Okna: wtórne PCV, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.2 ul. Gen. Józefa Bema 2

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1114
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 243/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 24 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południa

widok z południowego zachodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

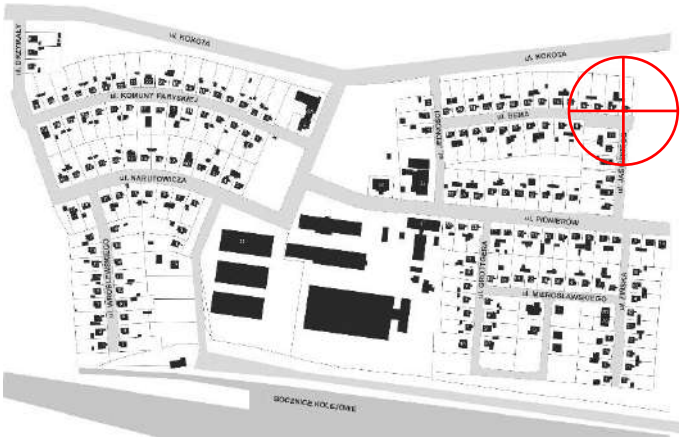

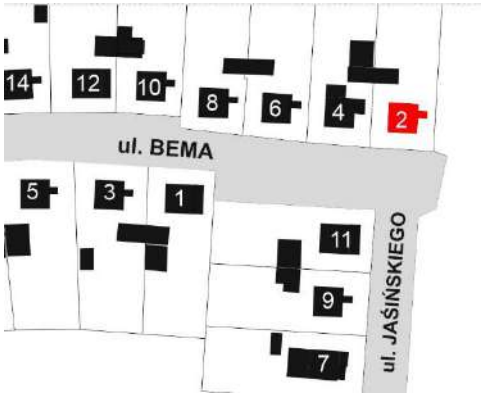

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: górna część dachu-dachówka ceramiczna karpiówka, dolna część dachu dachówka-marsylka
6. Kolor pokrycia dachu: dachówka ceramiczna pierwotnie koloru czerwonego, jednak obecnie koloru szaroczarnego, dachówka marsylka czarna
7. Przybudówki: od strony zachodniej wiata przyłączona do budynku poniżej poziomu dachu i rozpościerająca się do granicy działki, pokryta folią.
8. Okna: wtórne drewniane, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

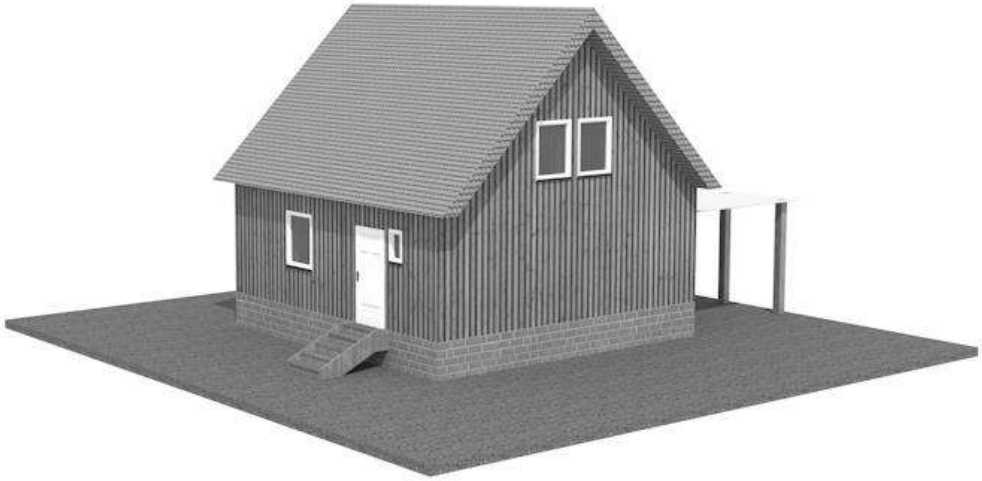

4.3 ul. Gen. Józefa Bema 3

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1120
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 244/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 25 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południa

widok z południowego zachodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

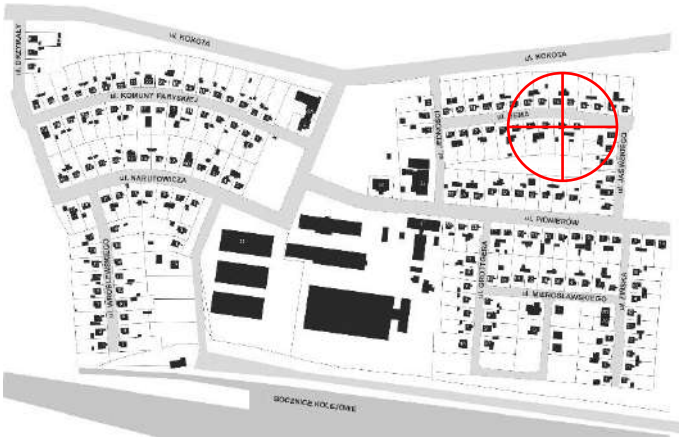

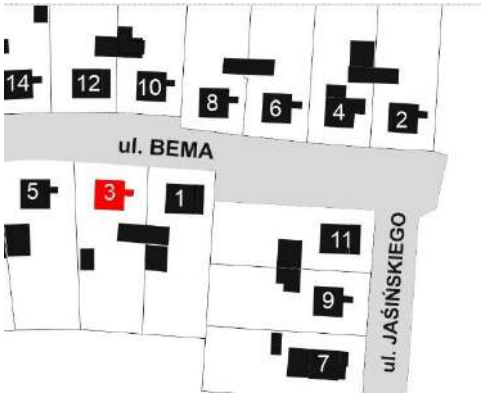

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: przekształcona poprzez przybudówkę od strony wschodniej, dodana do pierwotnej bryły w układzie 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym oraz tynkowana przybudówka
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy oraz tynkowana przybudówka
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: antracyt
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach ok. 3,2m x 7,3m
8. Okna: wtórne PCV, brązowe, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

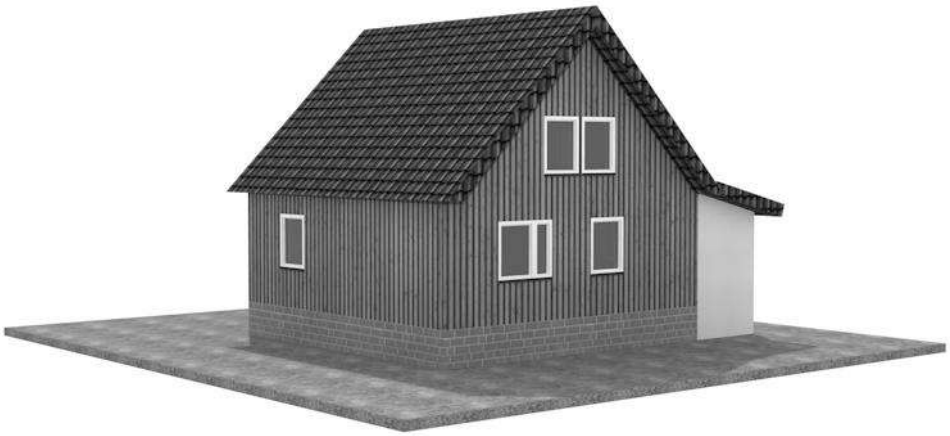

4.4 ul. Gen. Józefa Bema 4

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1113
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 245/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 26 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północnowschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

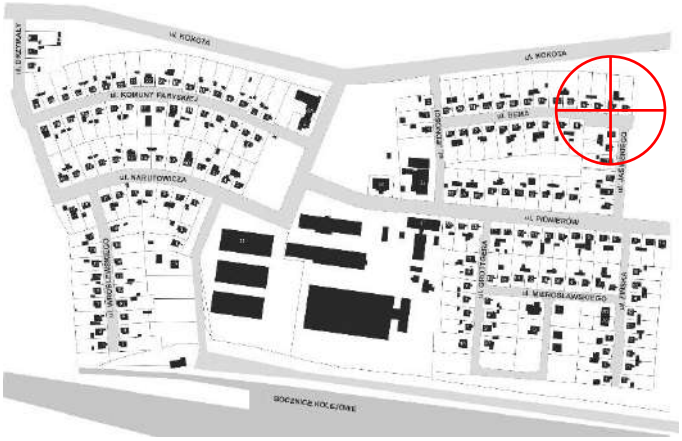

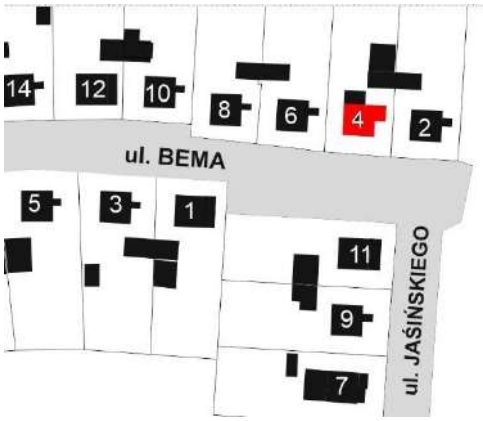

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk z elementami obłożonymi płytką klinkierową
3. Kolor elewacji: jasnoszary
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej ganek wejściowy o wymiarach około 2m x5m
8. Okna: wtórne PCV, brązowe, z zewnętrznymi roletami, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.5 ul. Gen. Józefa Bema 5

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1121
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 246/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 27 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

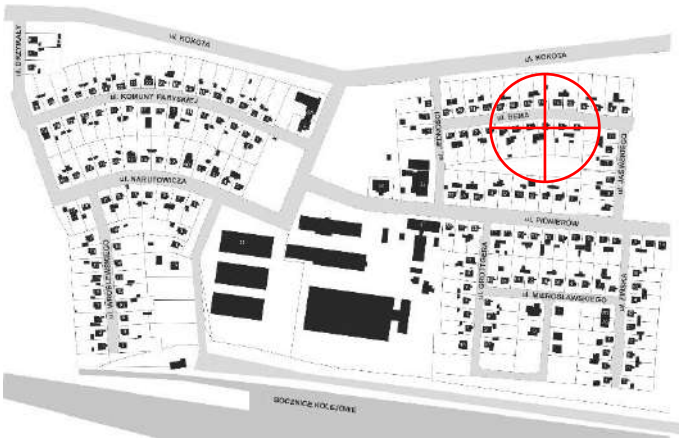

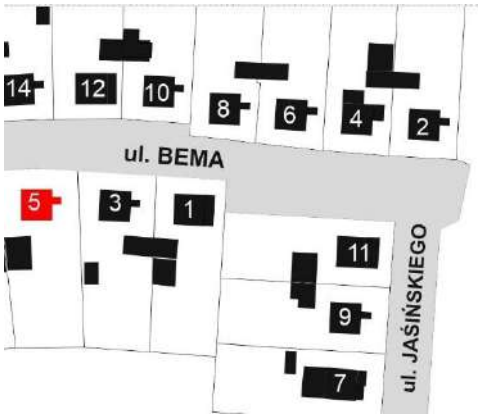

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: dachówka ceramiczna, pierwotnie koloru czerwonego, jednak obecnie niemal czarna
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami
8. Okna: wtórne drewniane, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

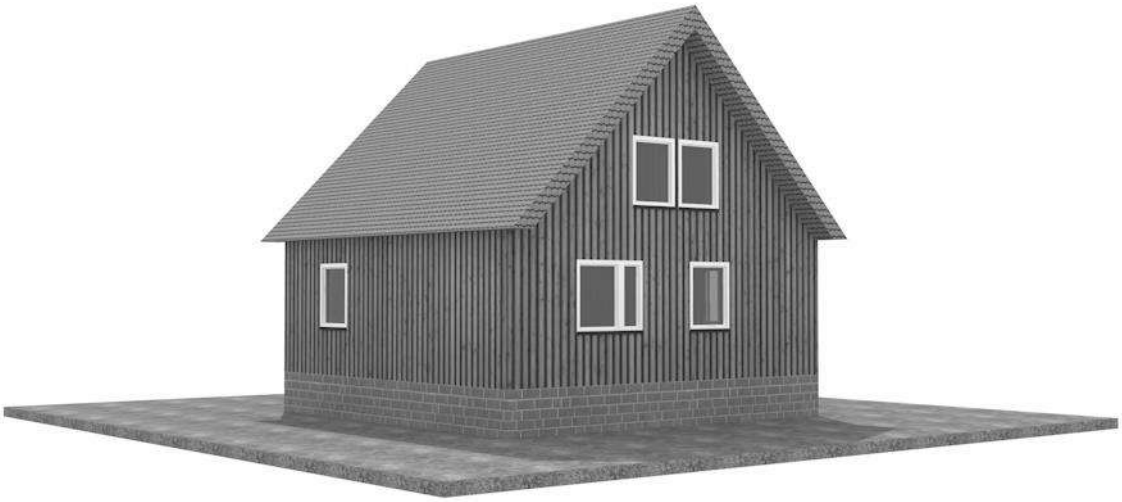

4.6 ul. Gen. Józefa Bema 6

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1112
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 247/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 28 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

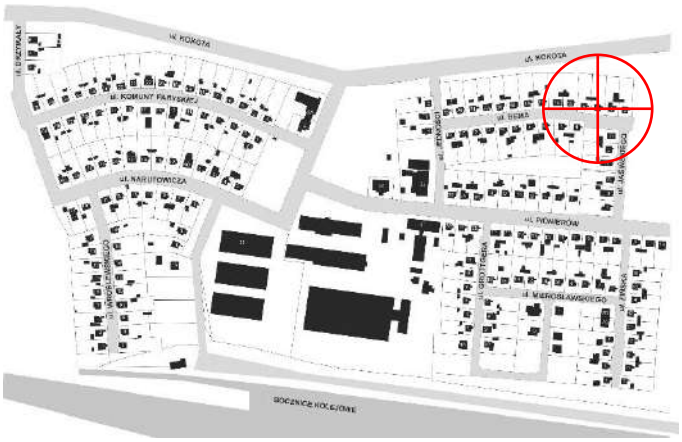

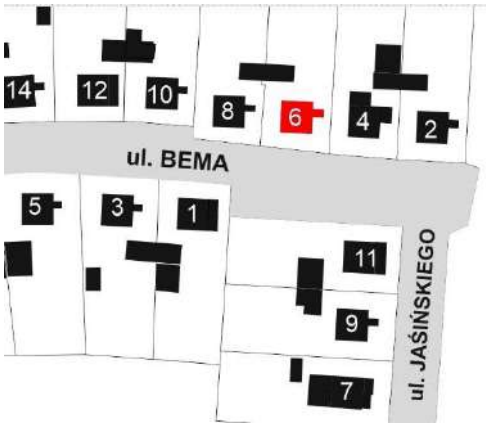

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: daszek od strony wschodniej nad schodami
8. Okna: wtórne drewniane, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.7 ul. Gen. Józefa Bema 7

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1122
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 248/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 29 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

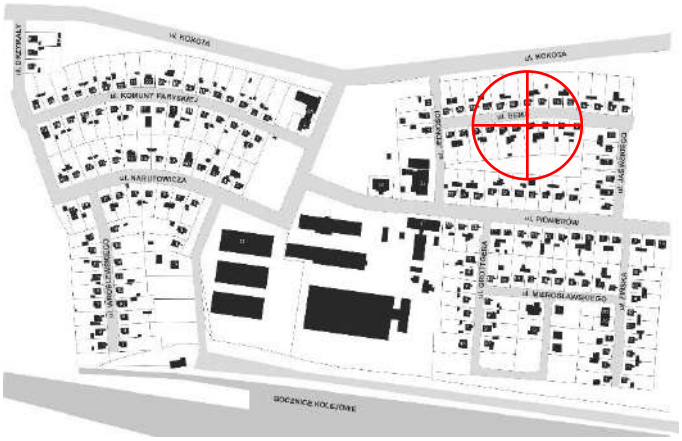

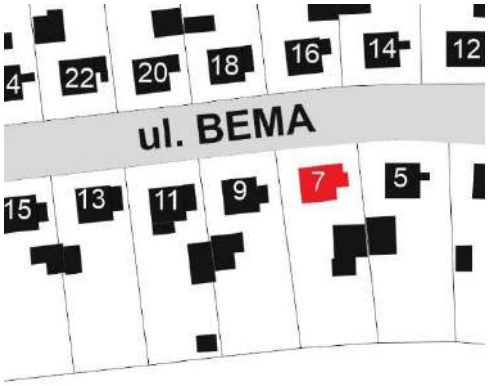

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o elewacji drewnianej, w układzie pionowym o wymiarach około 2m x 3m
8. Okna: wtórne PCV, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.8 ul. Gen. Józefa Bema 8 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1111
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 249/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 30 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

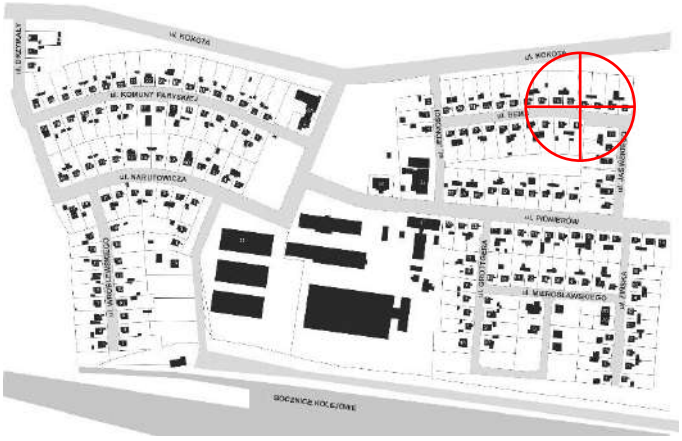

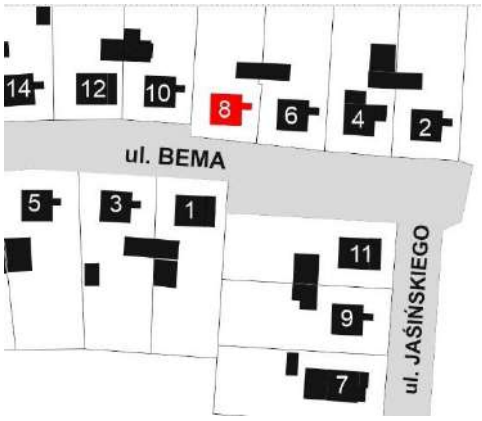

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej mały daszek nad schodami
8. Okna: na parterze pierwotne drewniane, na piętrze wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: oryginalne

model obecnej bryły budynku

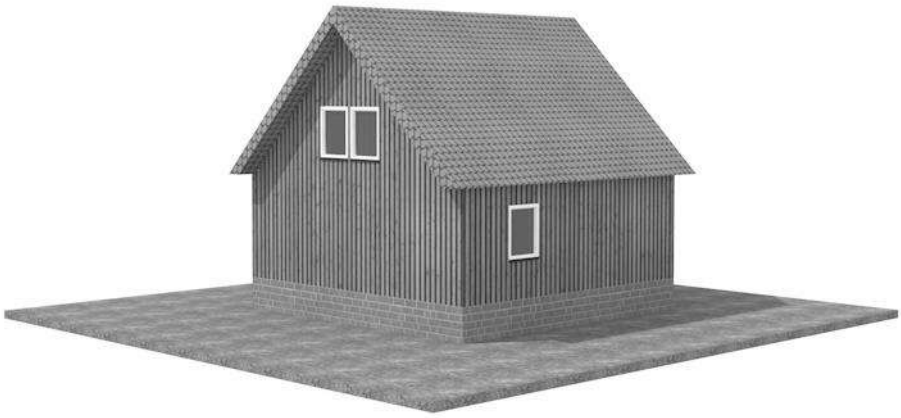

Rysunki inwentaryzacyjne

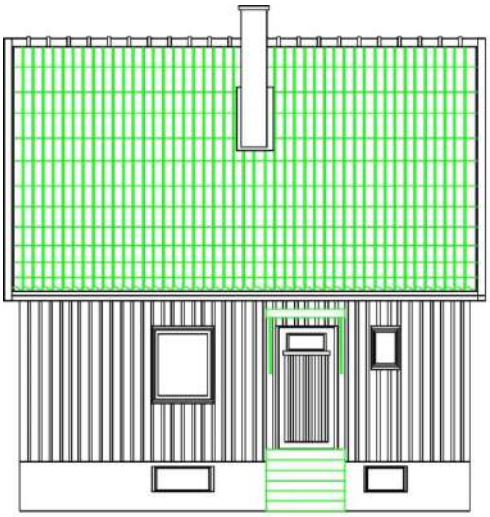

elewacja wschodnia

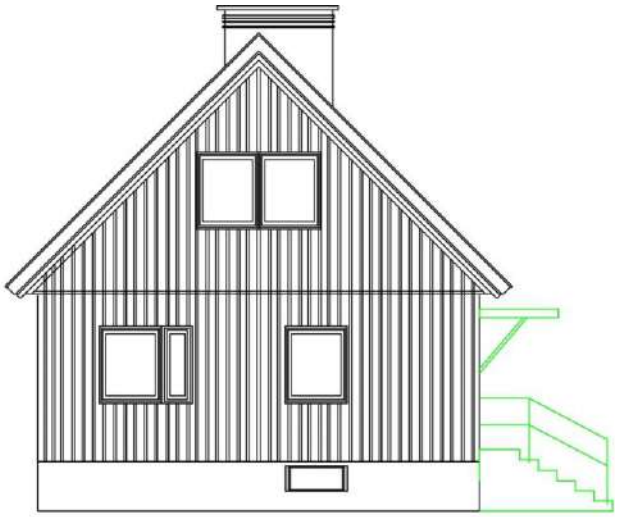

elewacja południowa

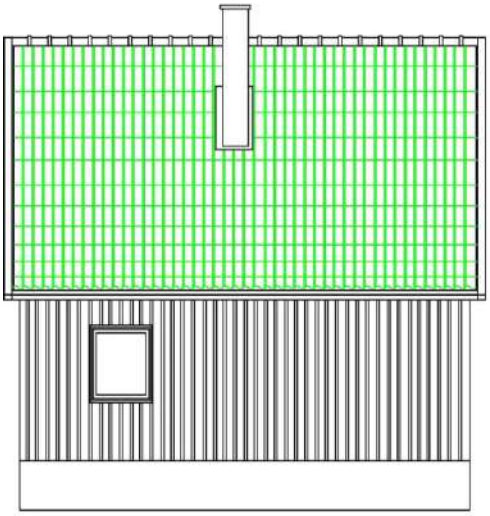

elewacja zachodnia

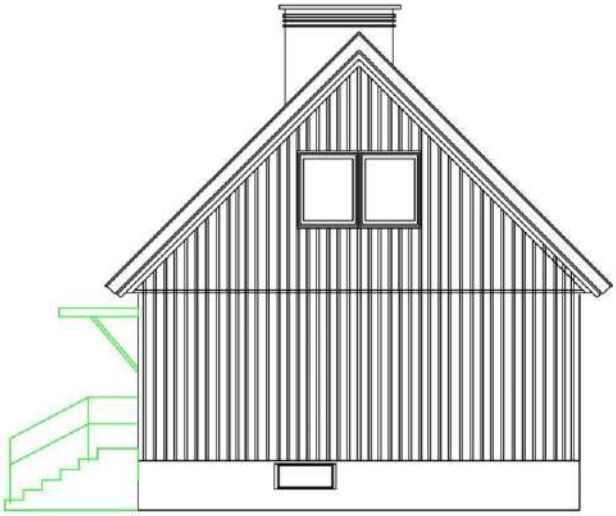

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

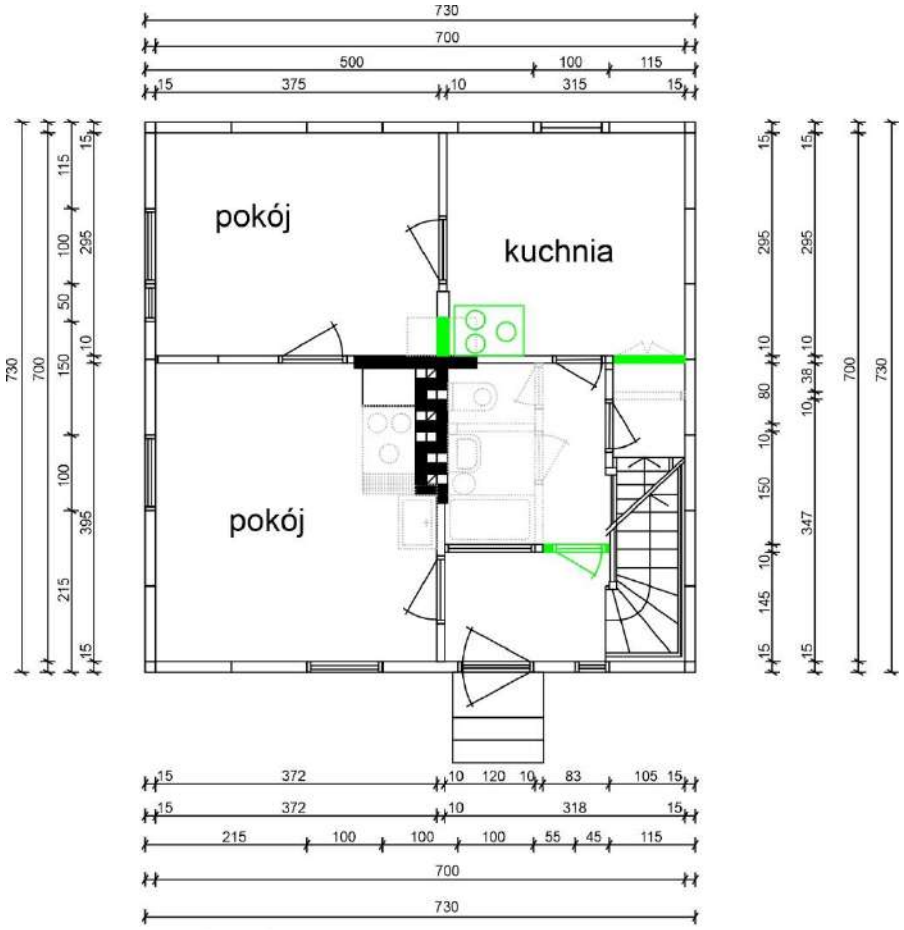

rzut parteru

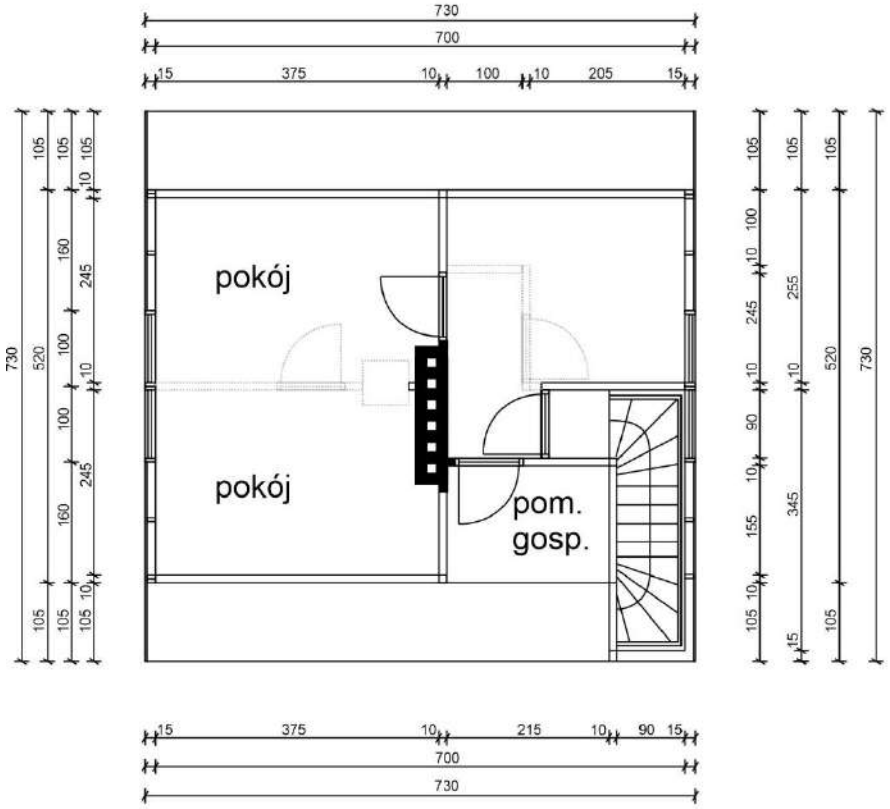

rzut piętra

4.9 ul. Gen. Józefa Bema 9 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1123
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 250/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 31 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

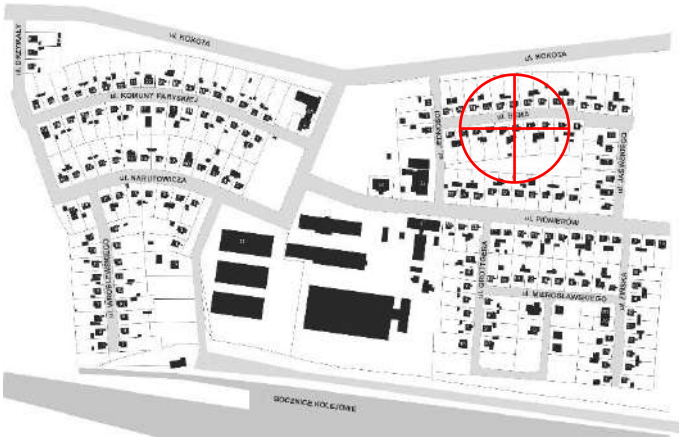

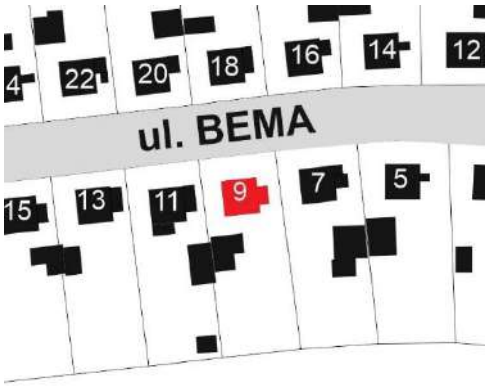

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: szarozielony
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,8m x 1,8m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

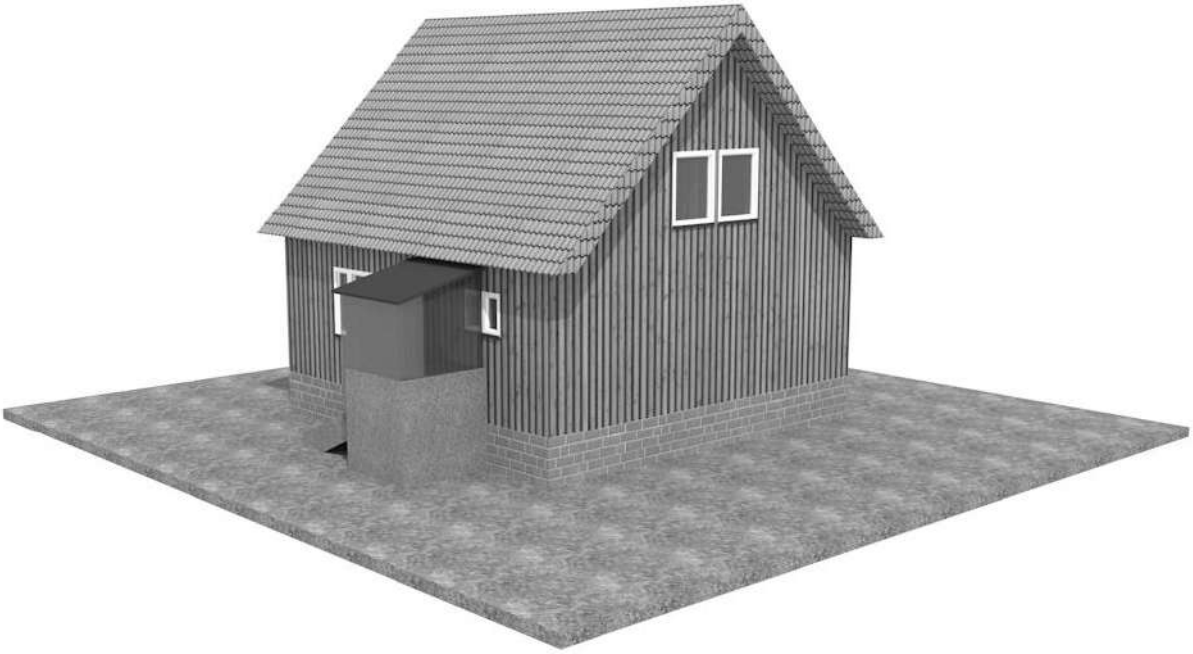

model obecnej bryły budynku

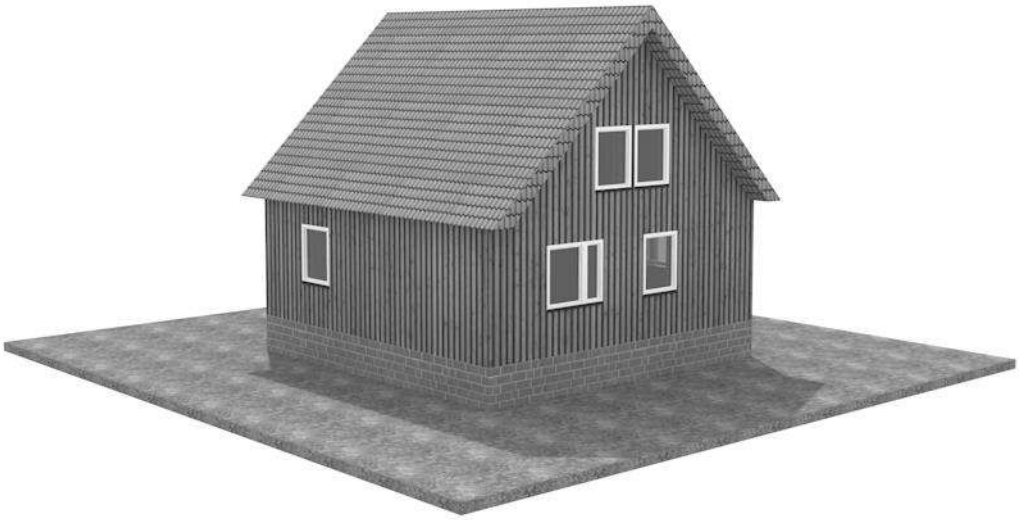

Rysunki inwentaryzacyjne

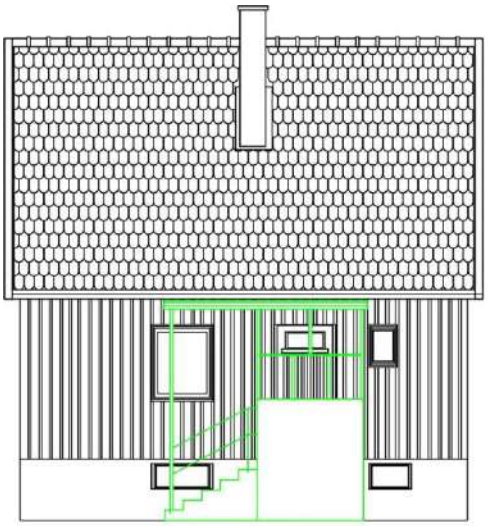

elewacja wschodnia

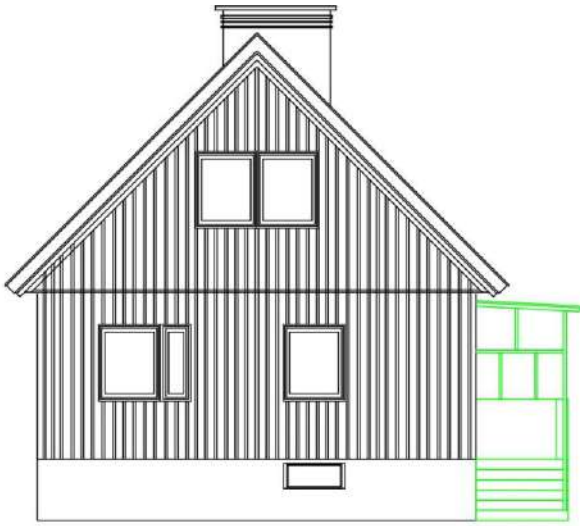

elewacja południowa

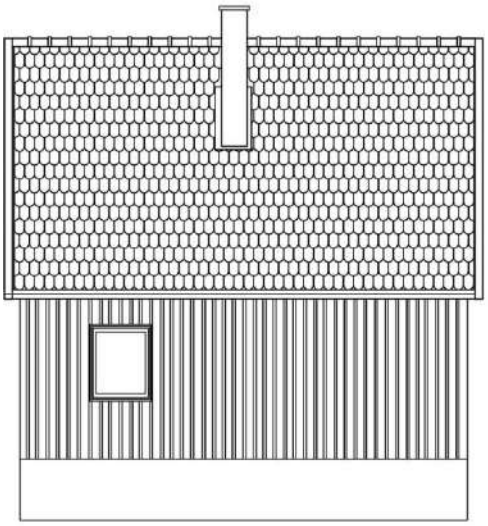

elewacja zachodnia

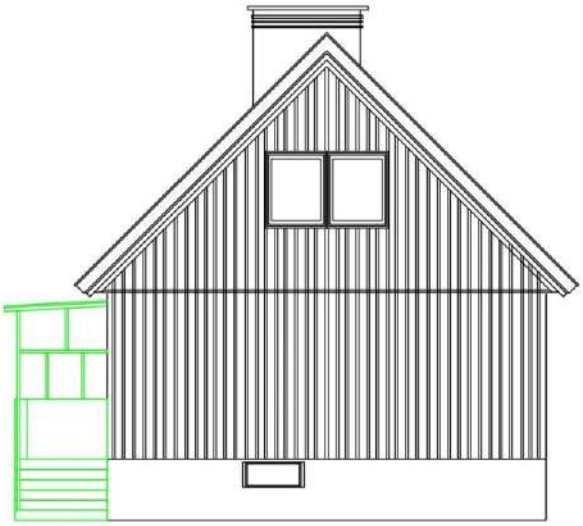

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

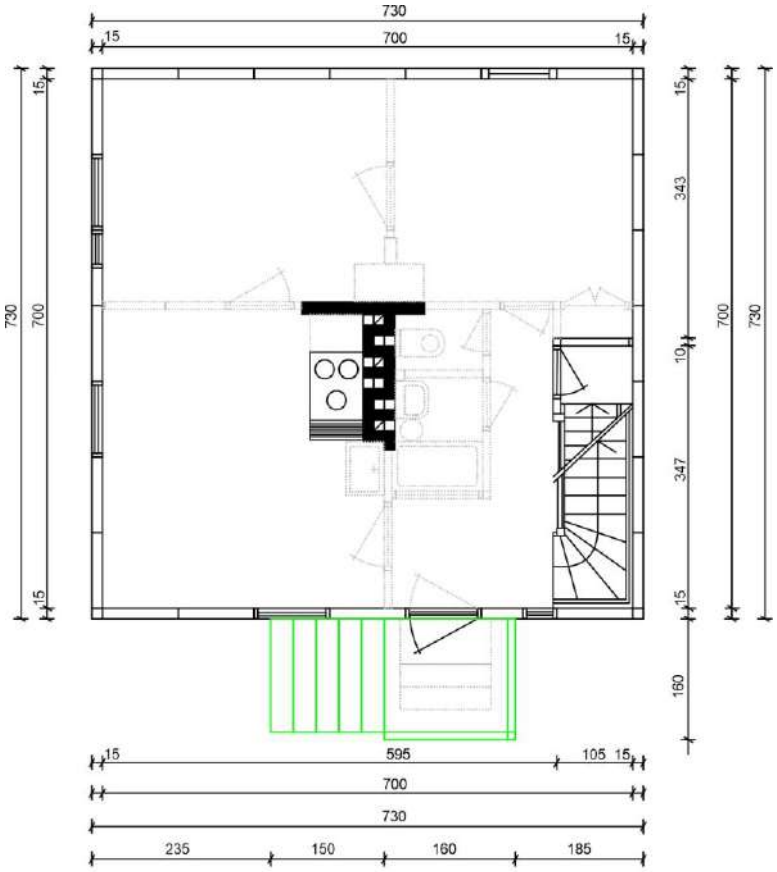

rzut parteru

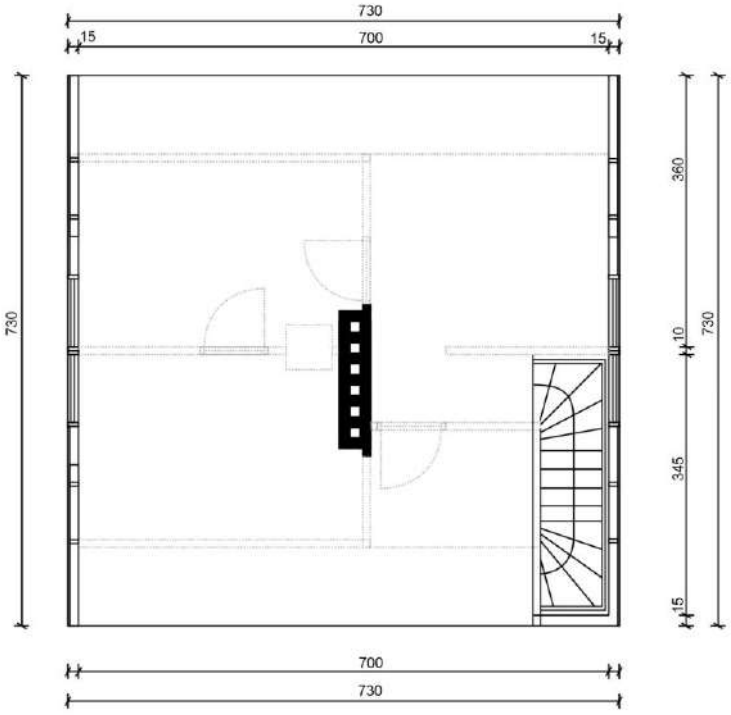

rzut piętra

4.10 ul. Gen. Józefa Bema 10 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1110
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 251/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 32 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

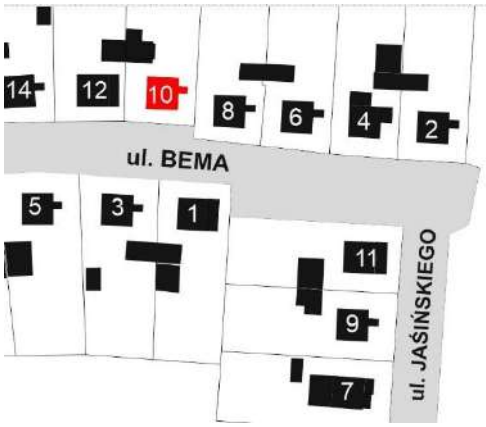

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej zintegrowana z budynkiem o wymiarach około 3m x 7,3m
8. Okna: wtórne PCV białe
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

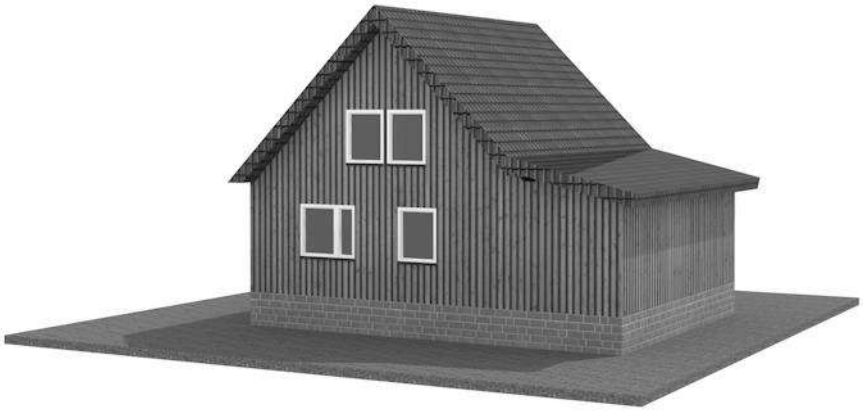

model obecnej bryły budynku

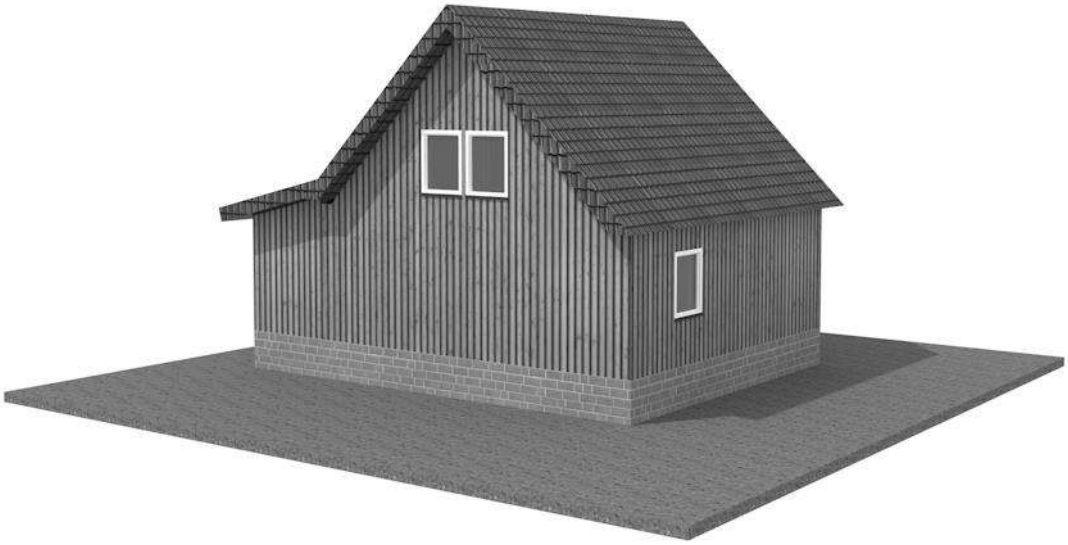

Rysunki inwentaryzacyjne

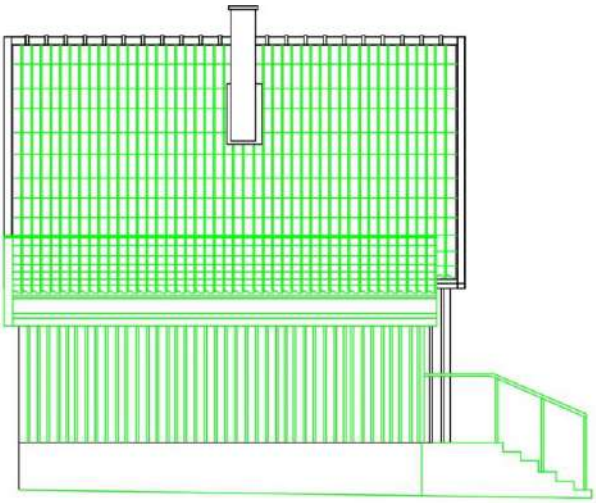

elewacja wschodnia

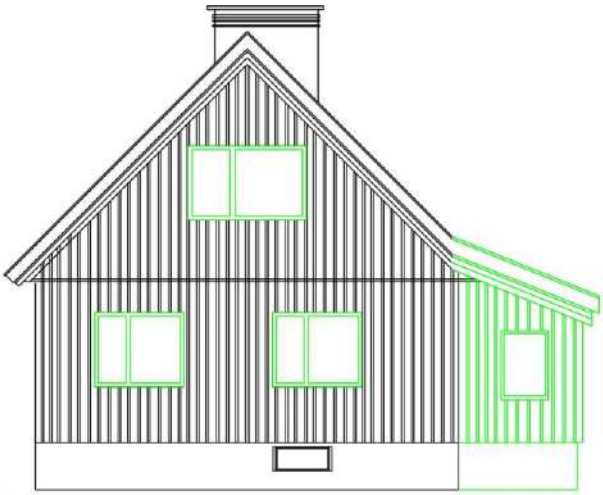

elewacja południowa

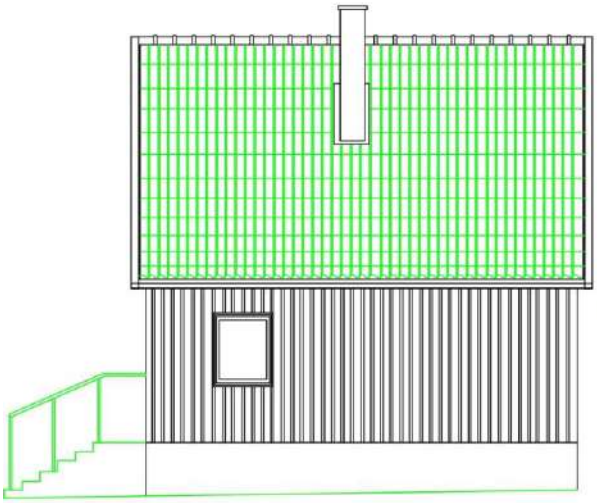

elewacja zachodnia

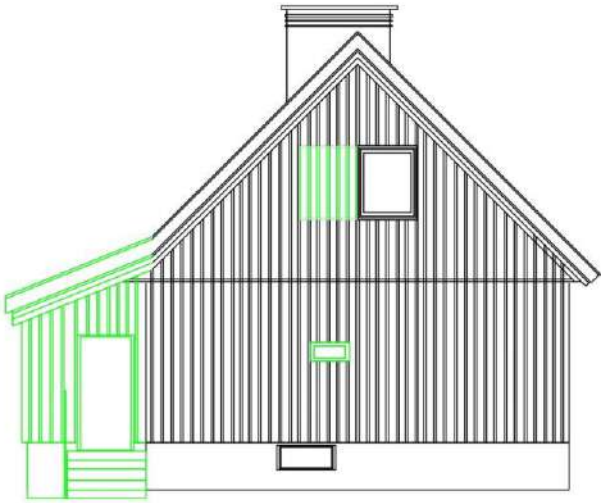

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

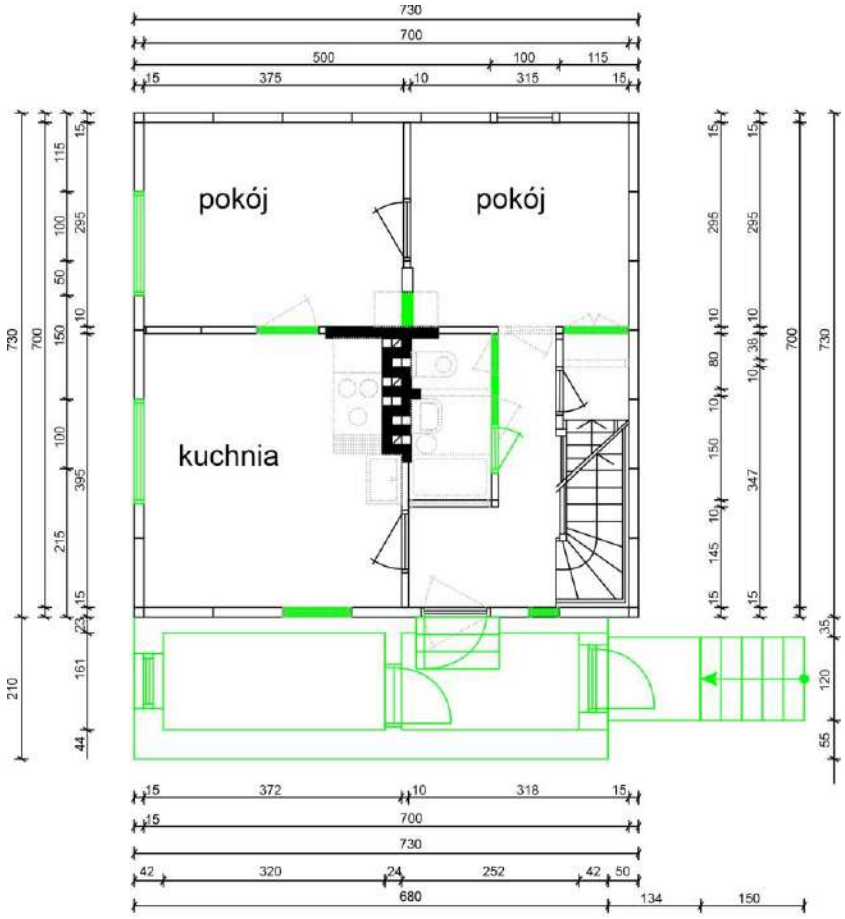

rzut parteru

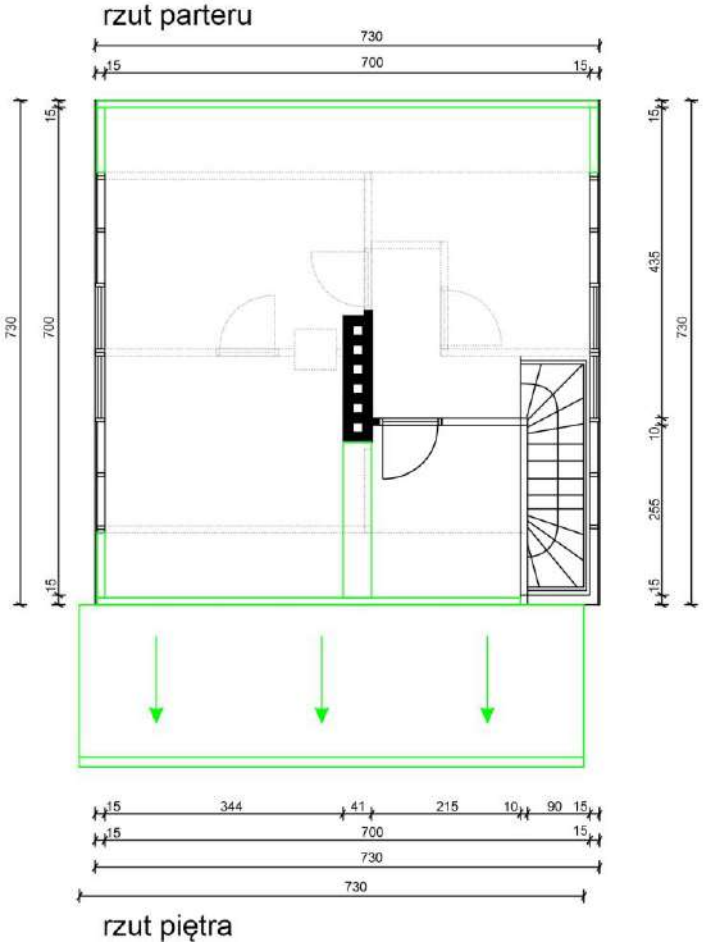

rzut piętra

4.11 ul. Gen. Józefa Bema 11

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1124
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 252/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 33 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

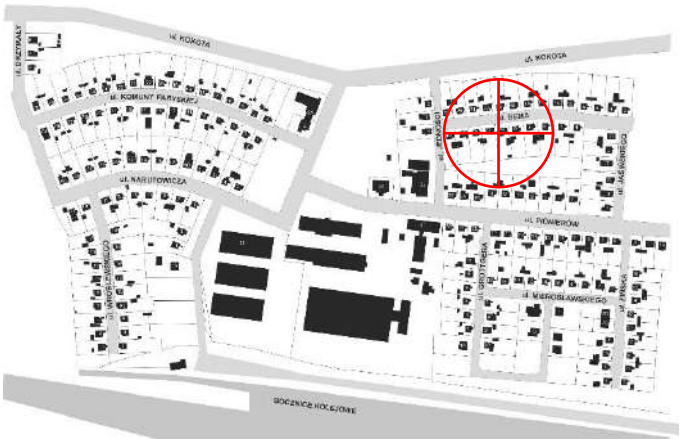

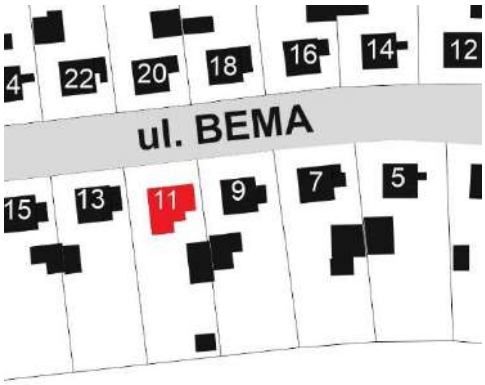

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: płytki klinkierowe
3. Kolor elewacji: czerwony
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwona
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 1,5m oraz większa przybudówka o wymiarach około 3 m x 6m
8. Okna: wtórne PCV, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.12 ul. Gen. Józefa Bema 12 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1109
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 253/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 34 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

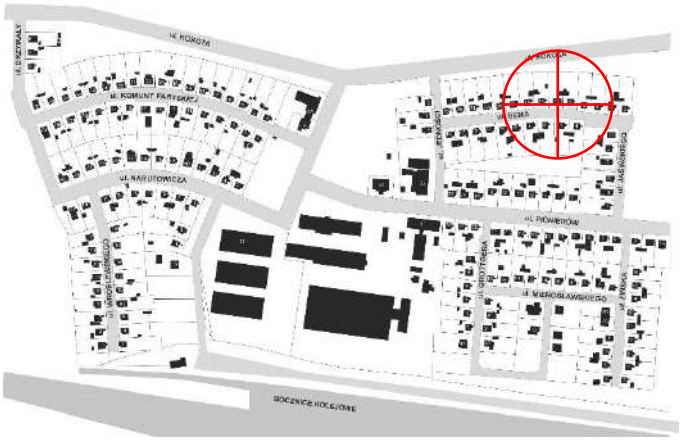

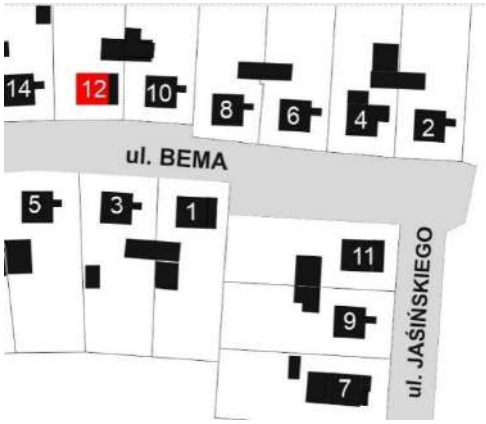

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: szaroniebieski
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej, zintegrowany dach przybudówki o wymiarach około 3m x 7,3m, natomiast ściana przybudówki cofnięta o około 1 m względem ściany frontowej budynku głównego
8. Okna: wtórne PCV, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

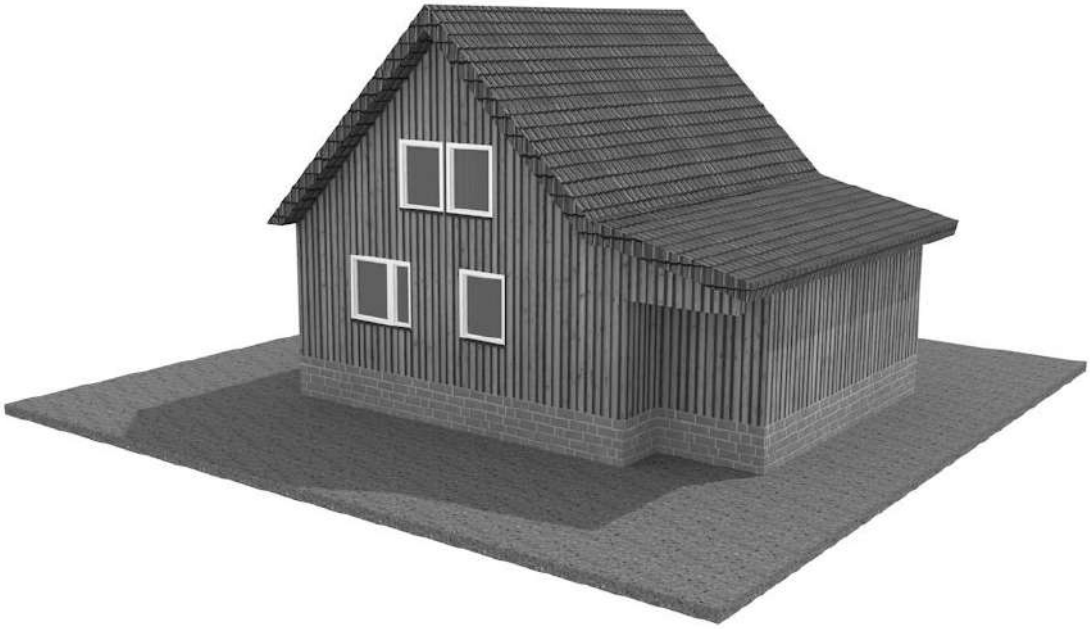

model obecnej bryły budynku

Rysunki inwentaryzacyjne

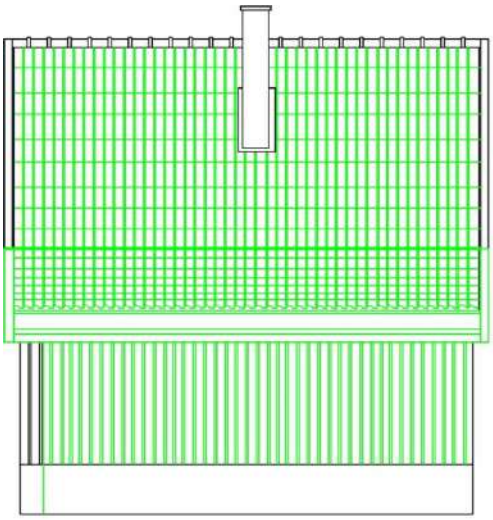

elewacja wschodnia

elewacja południowa

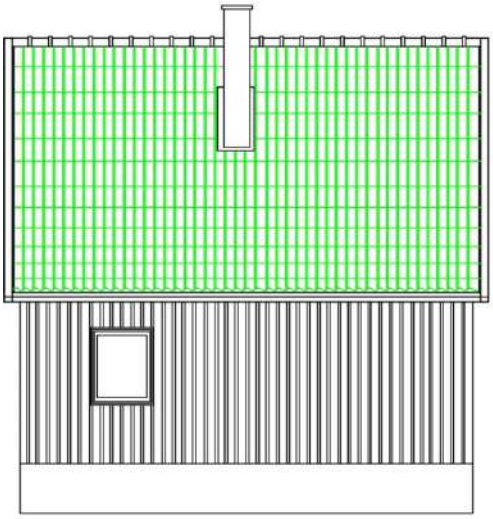

elewacja zachodnia

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

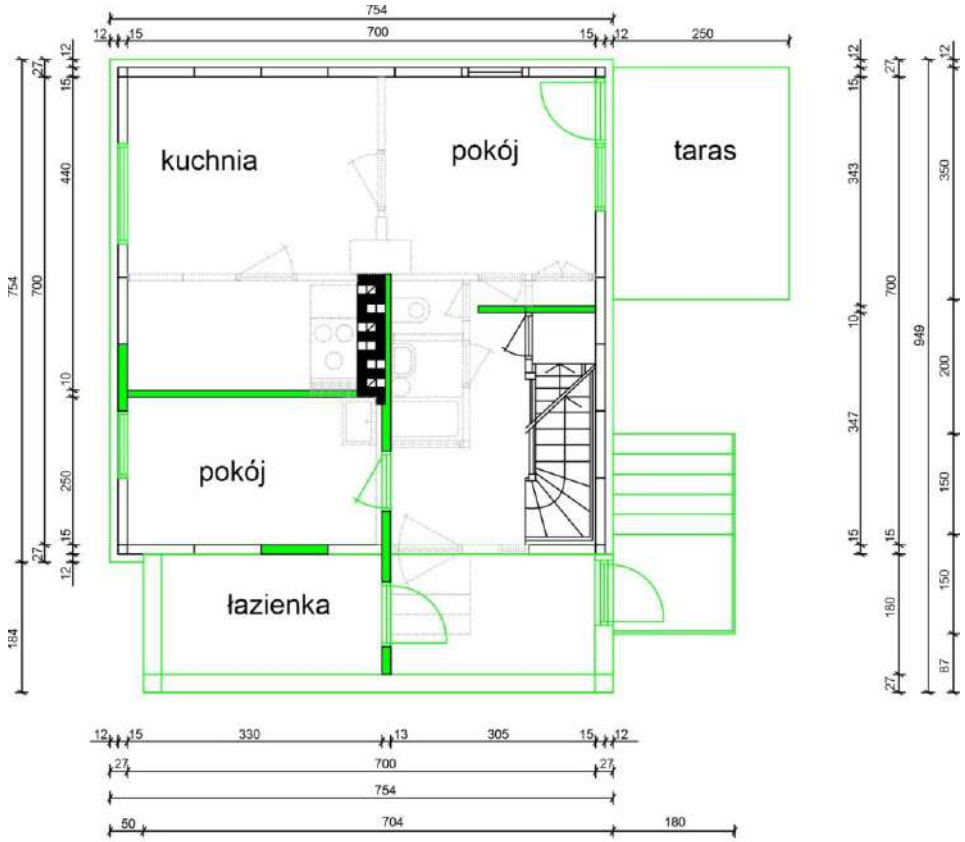

rzut parteru

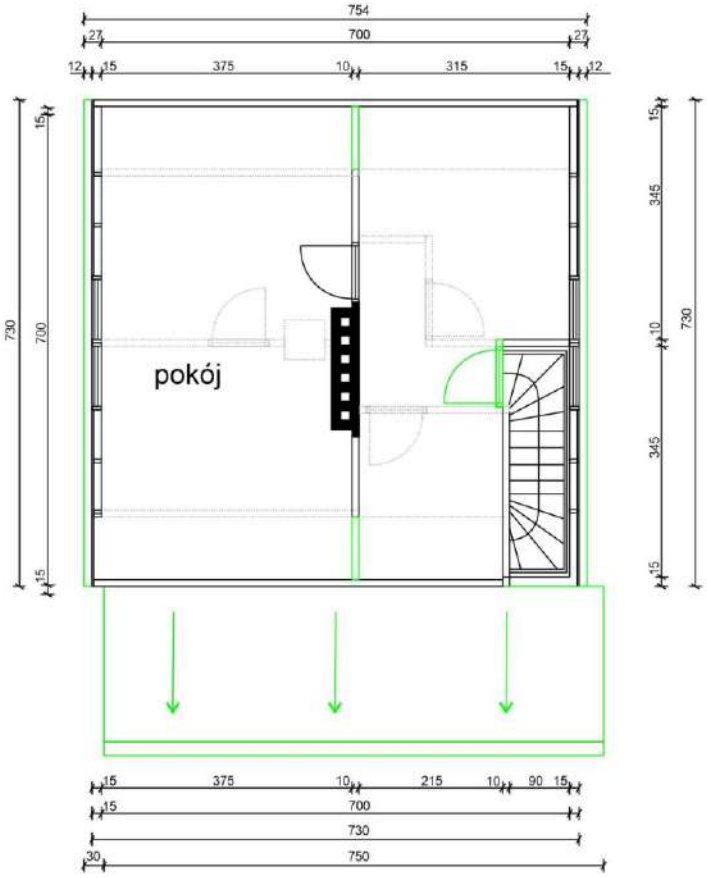

rzut piętra

4.13 ul. Gen. Józefa Bema 13

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1125
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 254/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 35 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

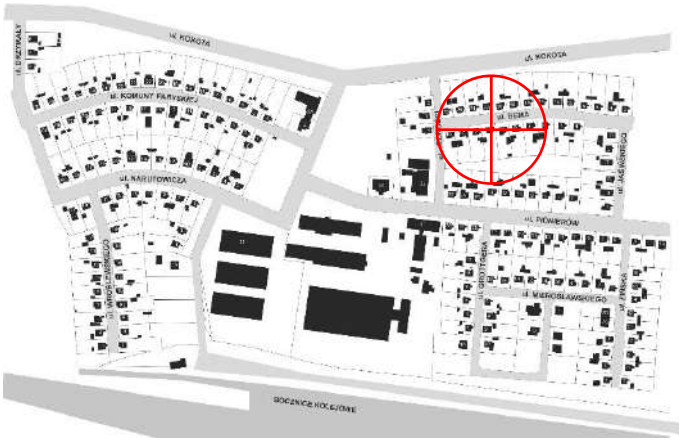

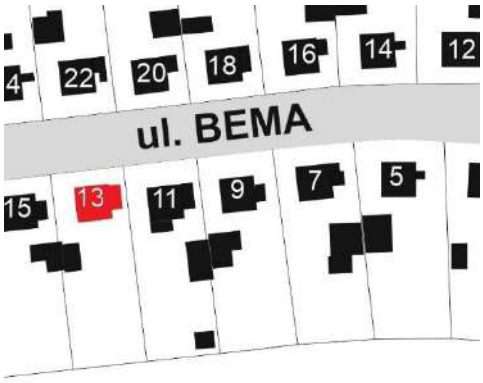

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: ciemnozielony
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej, zintegrowany dach przybudówki o wymiarach około 2m x 7,3m, przybudówka o wymiarach około 2m x 3m
8. Okna: wtórne PCV, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.14 ul. Gen. Józefa Bema 14

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1108
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 255/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 36 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

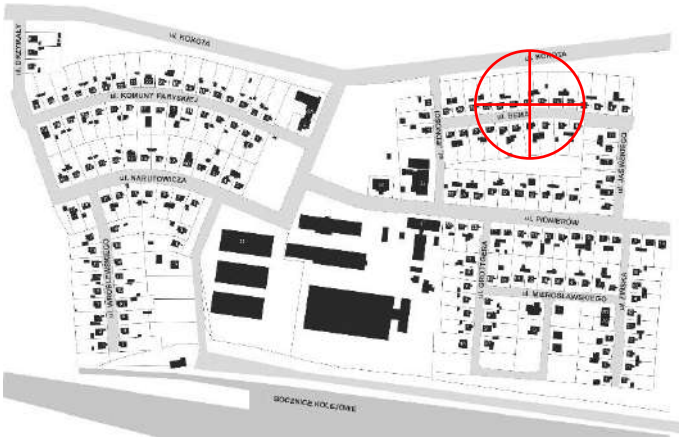

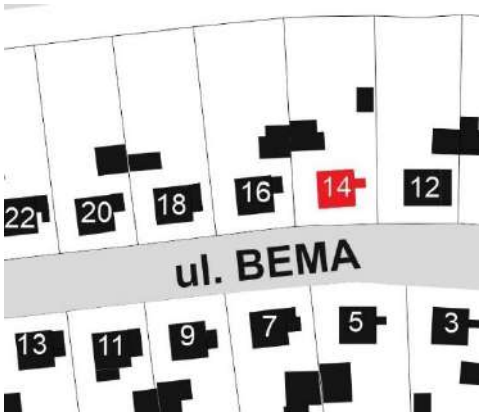

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka - oryginalna
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony, obecnie niemal czarny
7. Przybudówki: niewielki daszek od strony wschodniej nad schodami
8. Okna: oryginalne drewniane
9. Drzwi zewnętrzne: oryginalne

model obecnej bryły budynku

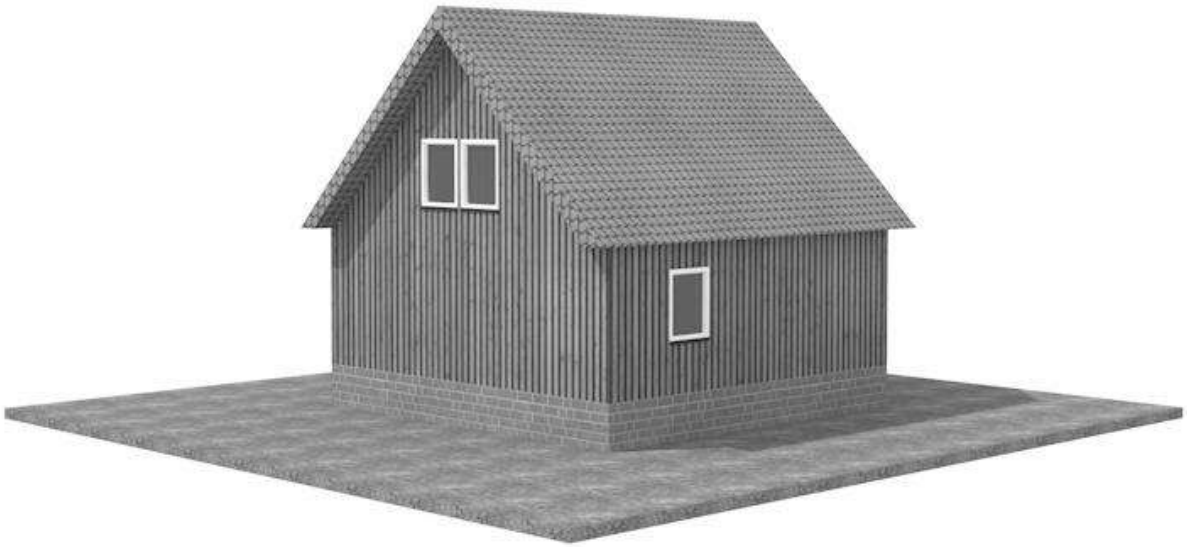

4.15 ul. Gen. Józefa Bema 15

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1126
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 256/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 37 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

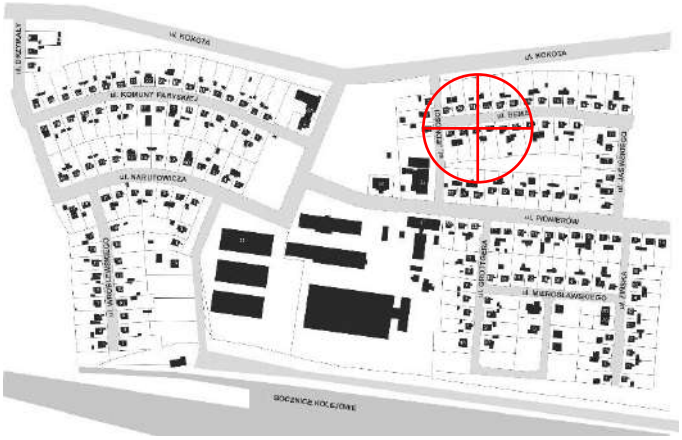

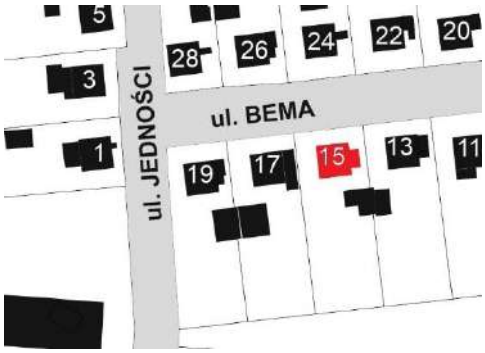

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: szarobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: pierwotnie koloru czerwonego jednak obecnie niemal czarna
7. Przybudówki: niewielki daszek od strony wschodniej nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: pierwotne

model obecnej bryły budynku

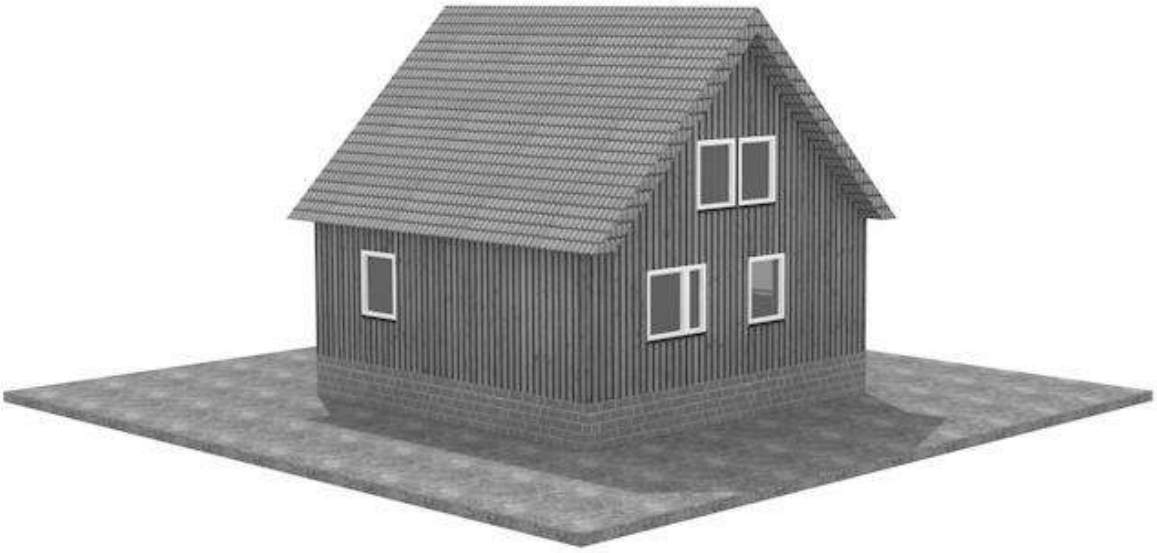

4.16 ul. Gen. Józefa Bema 16

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1107
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 257/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 38 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

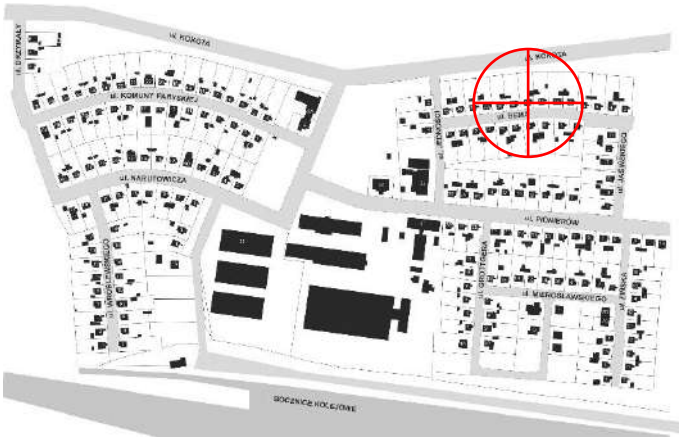

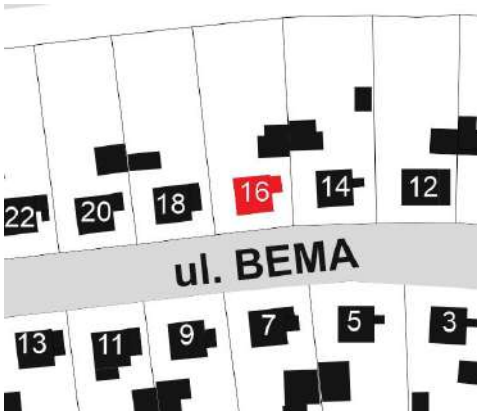

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: niewielki daszek od strony wschodniej nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

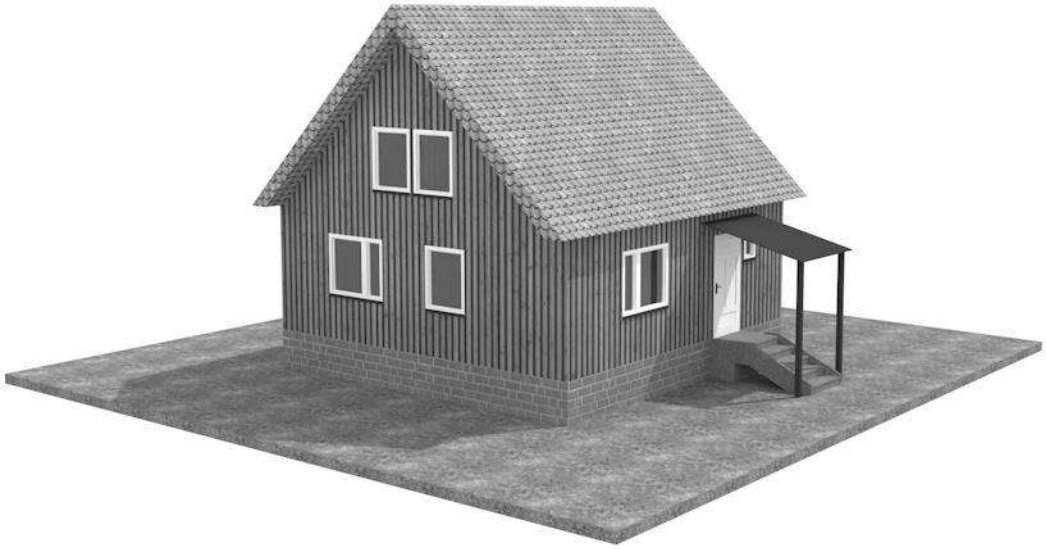

model obecnej bryły budynku

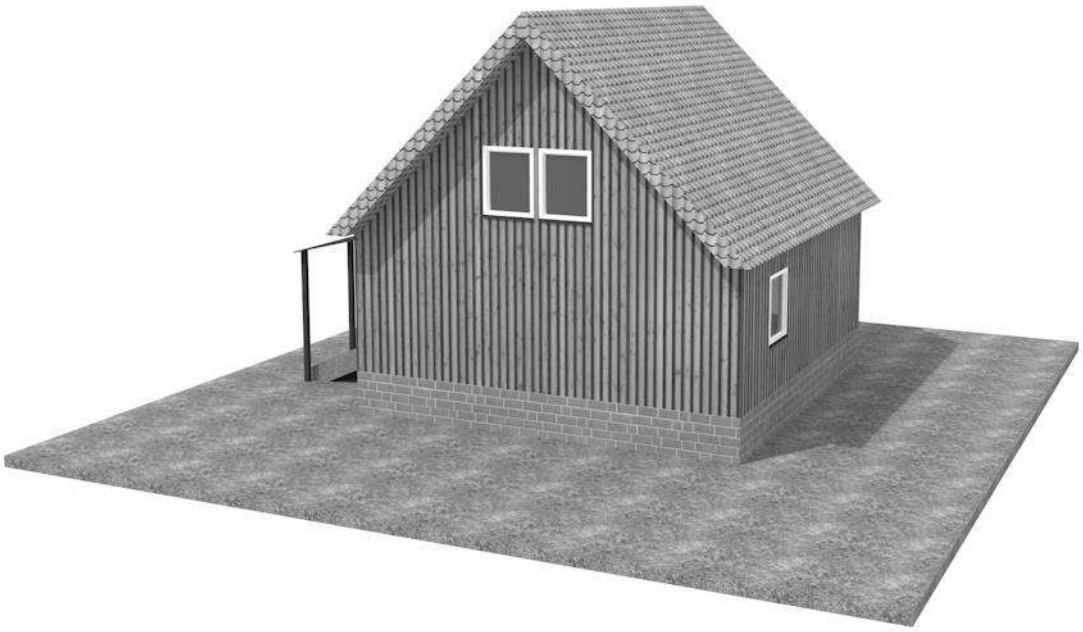

4.17 ul. Gen. Józefa Bema 17

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1127
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 258/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 39 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w centrum osiedla, po południowej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

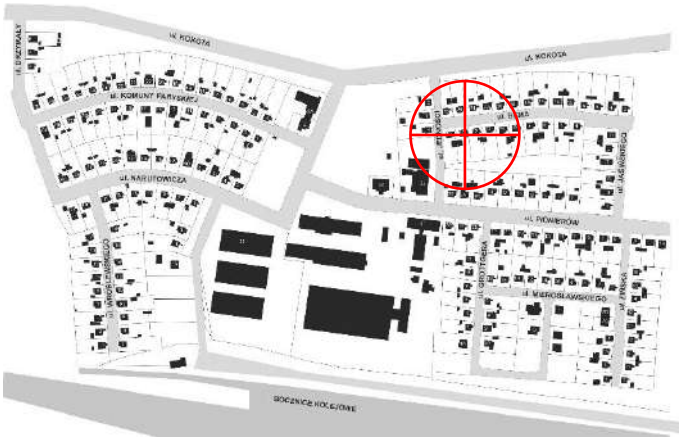

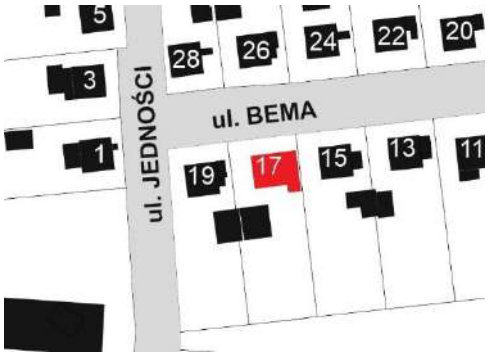

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarna
7. Przybudówki: od strony wschodniej przybudówka o szerokości około 2 m i długości około 3m, przykryta dachem o wymiarach około 2m x 8 m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

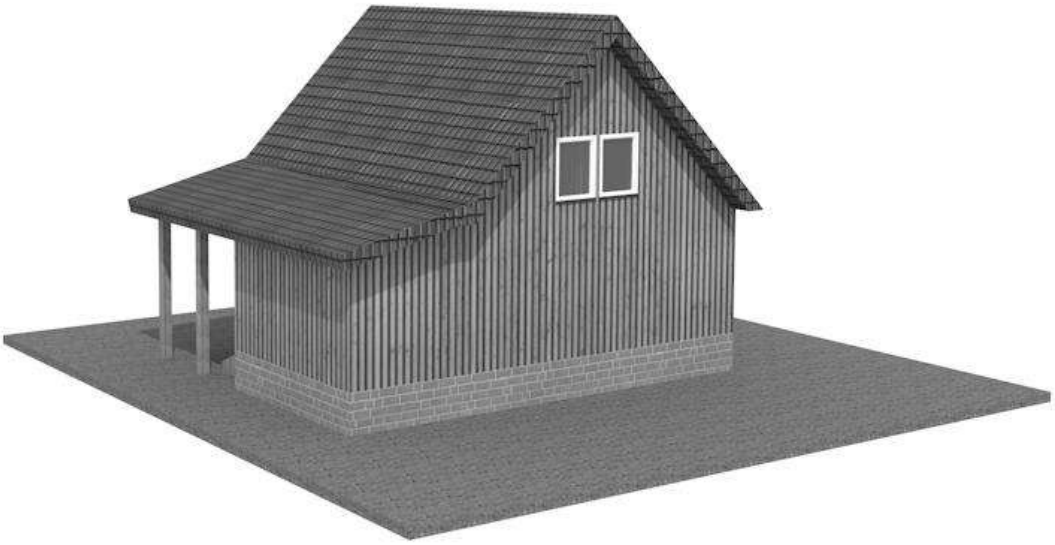

model obecnej bryły budynku

4.18 ul. Gen. Józefa Bema 18

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1106
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 259/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 40 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

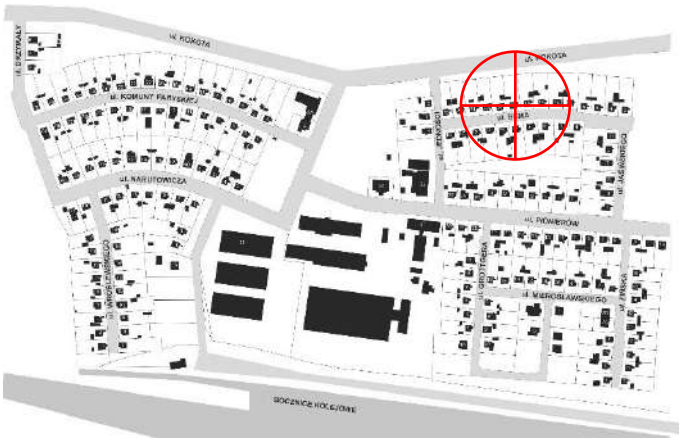

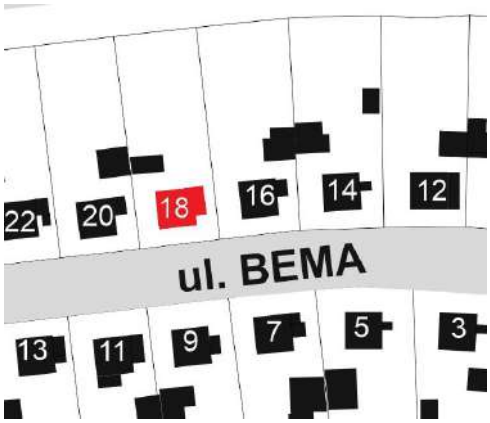

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwona
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 2m x 6m
8. Okna: wtórne PCV, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

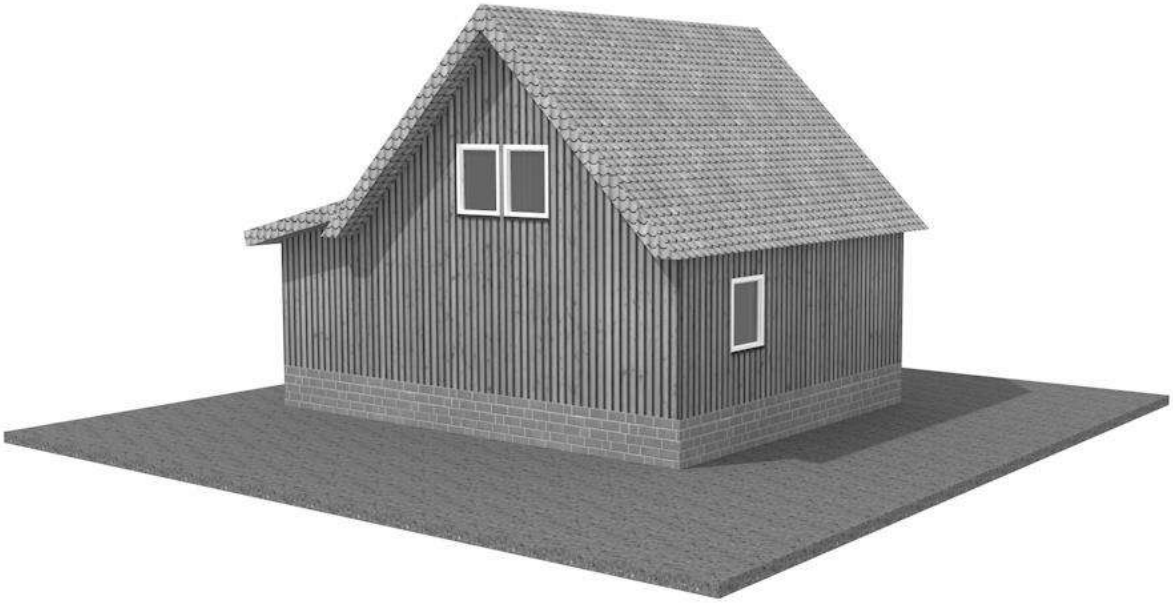

4.19 ul. Gen. Józefa Bema 19

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1128
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 260/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 41 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

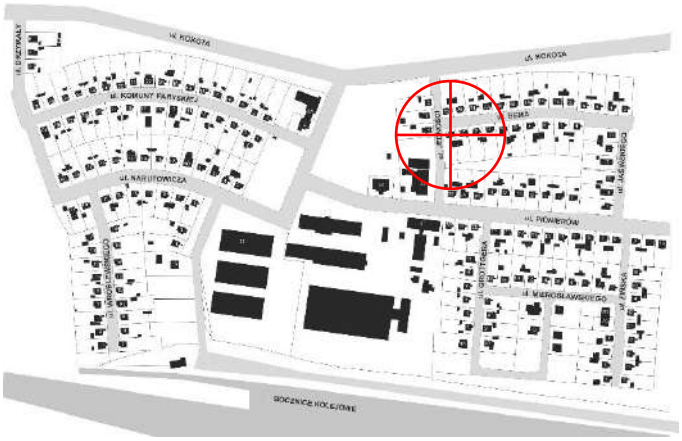

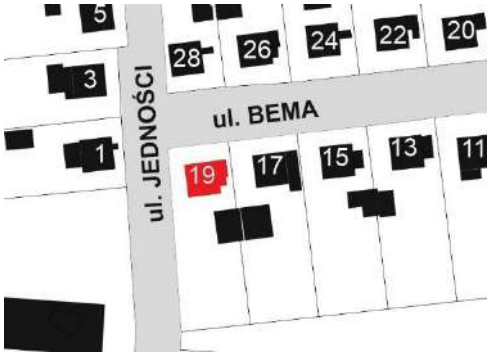

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej tynkowana przybudówka o wymiarach około 2m x 5m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

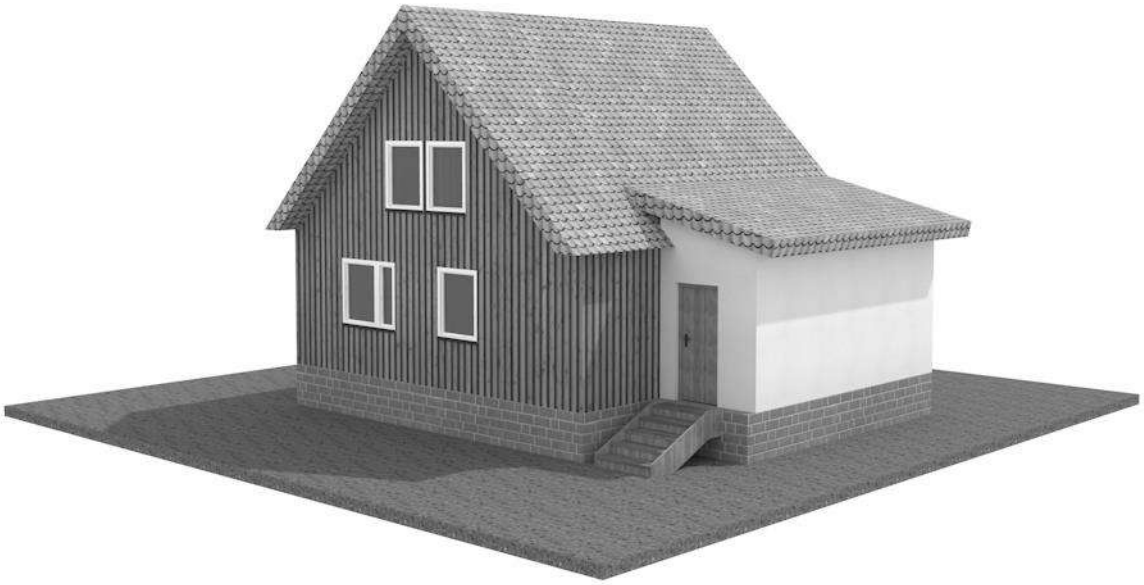

model obecnej bryły budynku

4.20 ul. Gen. Józefa Bema 20

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1105
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 261/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 42 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

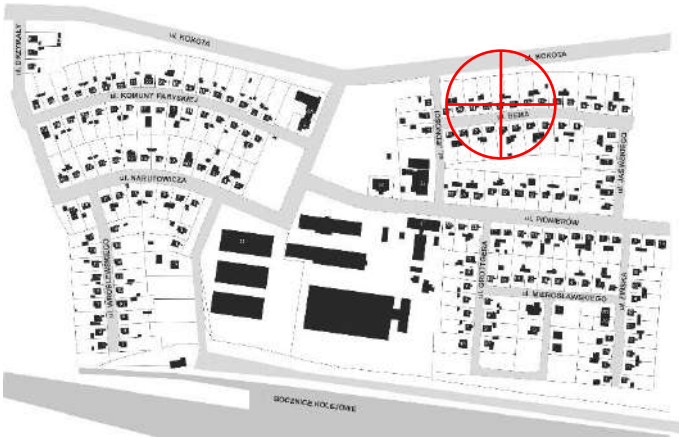

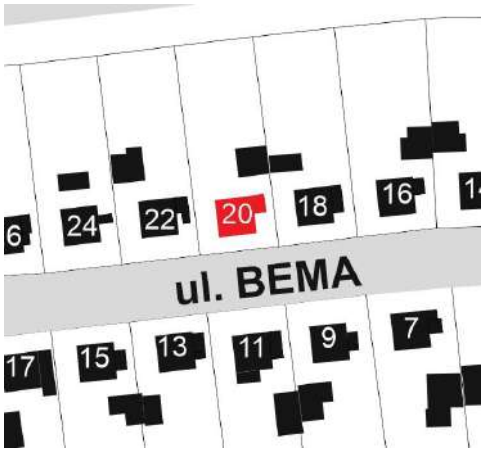

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 2m x 5m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

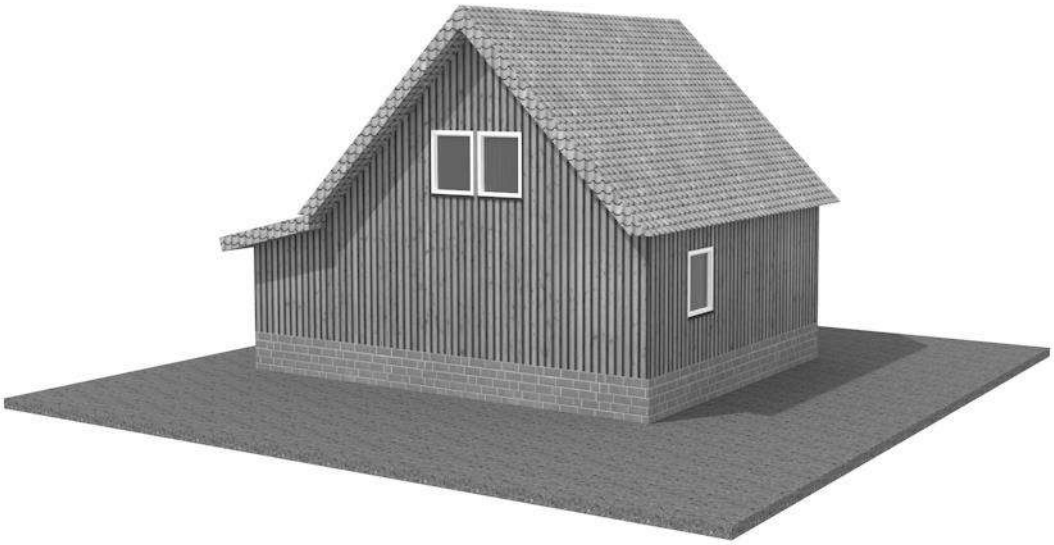

4.21 ul. Gen. Józefa Bema 22

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1104
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 262/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 43 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

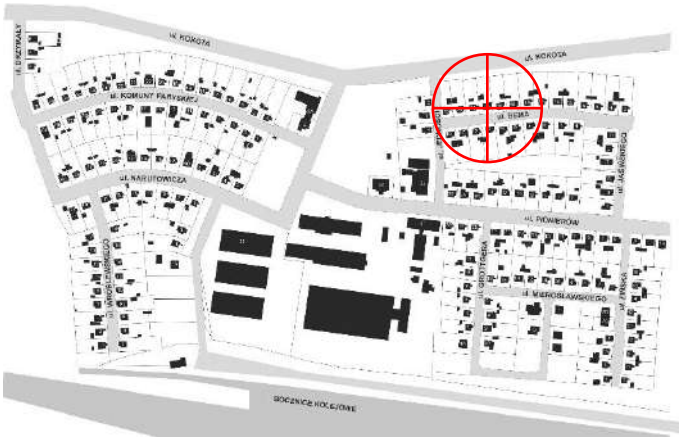

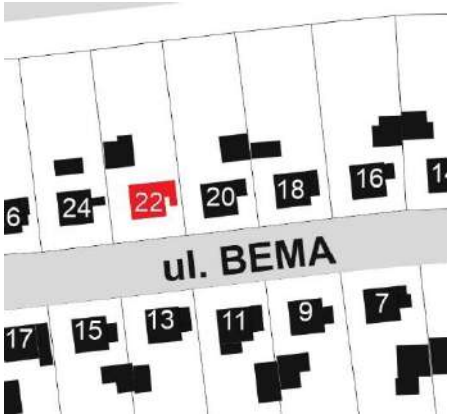

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap z dachem zintegrowanym z bryłą główną budynku mieszkalnego o wymiarach około 2m x 5m
8. Okna: wtórne drewniane, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

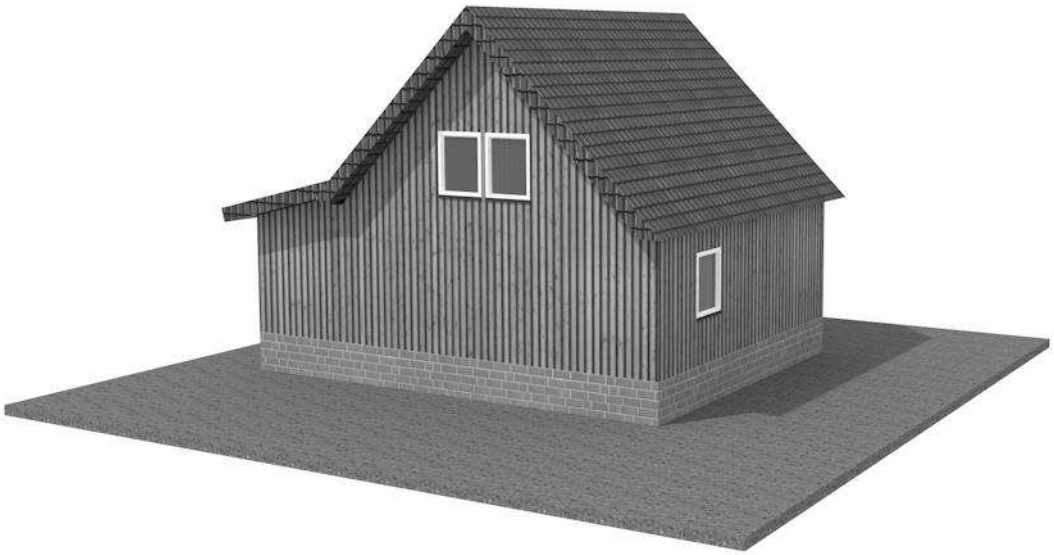

4.22 ul. Gen. Józefa Bema 24

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1103
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 263/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 44 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

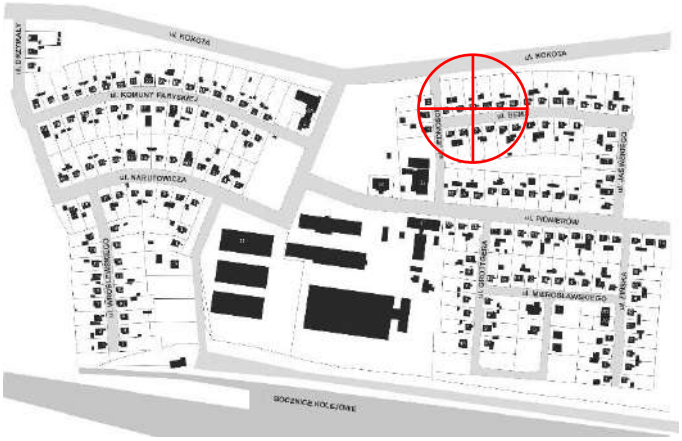

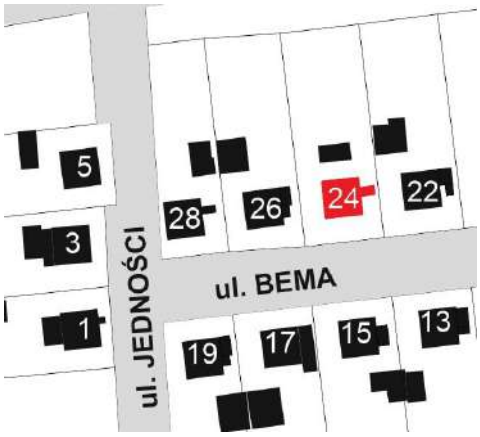

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: pierwotnie czerwona, obecnie niemal czarna
7. Przybudówki: daszek nad schodami od strony wschodniej
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

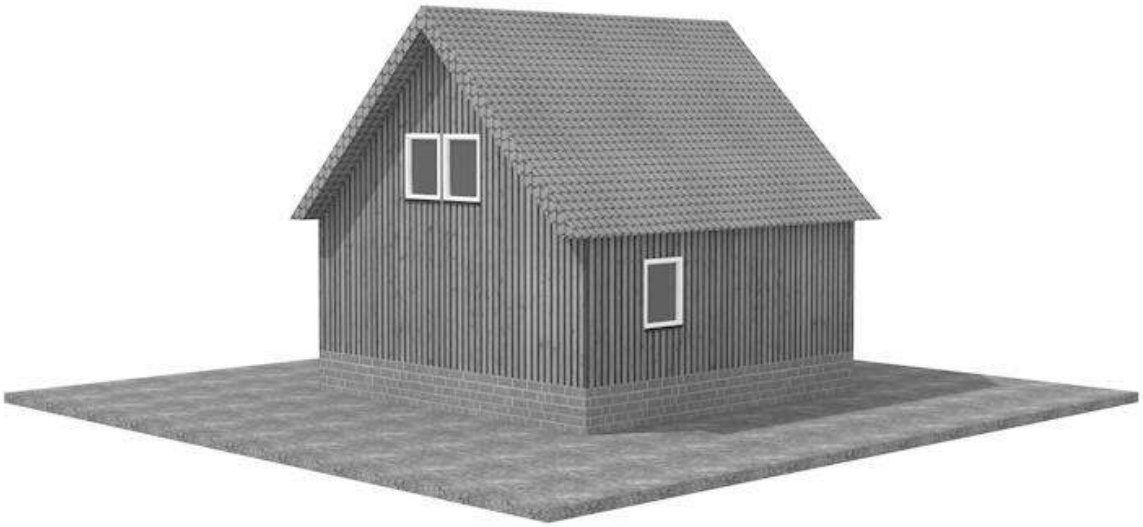

4.23 ul. Gen. Józefa Bema 26

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1102
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 264/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 45 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

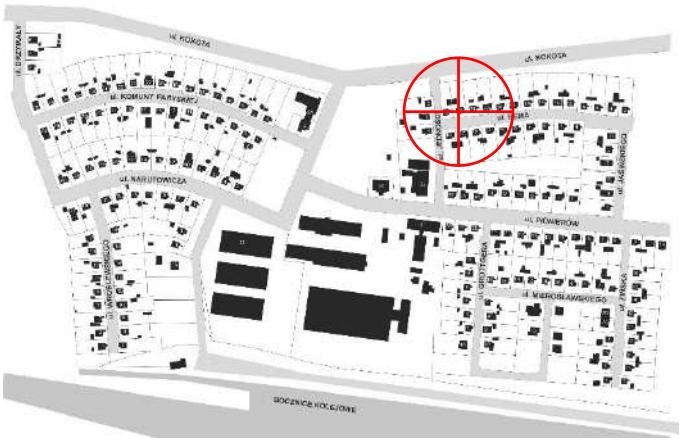

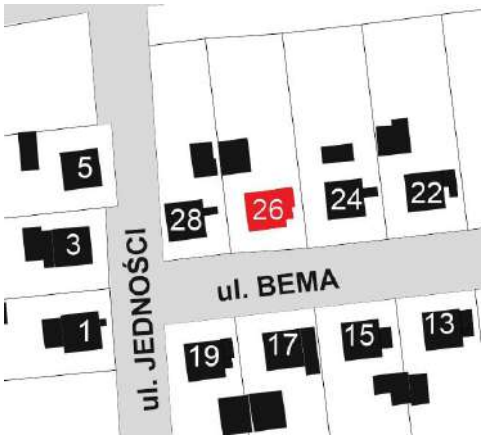

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy, niemal czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 3 m
8. Okna: wtórne drewniane
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

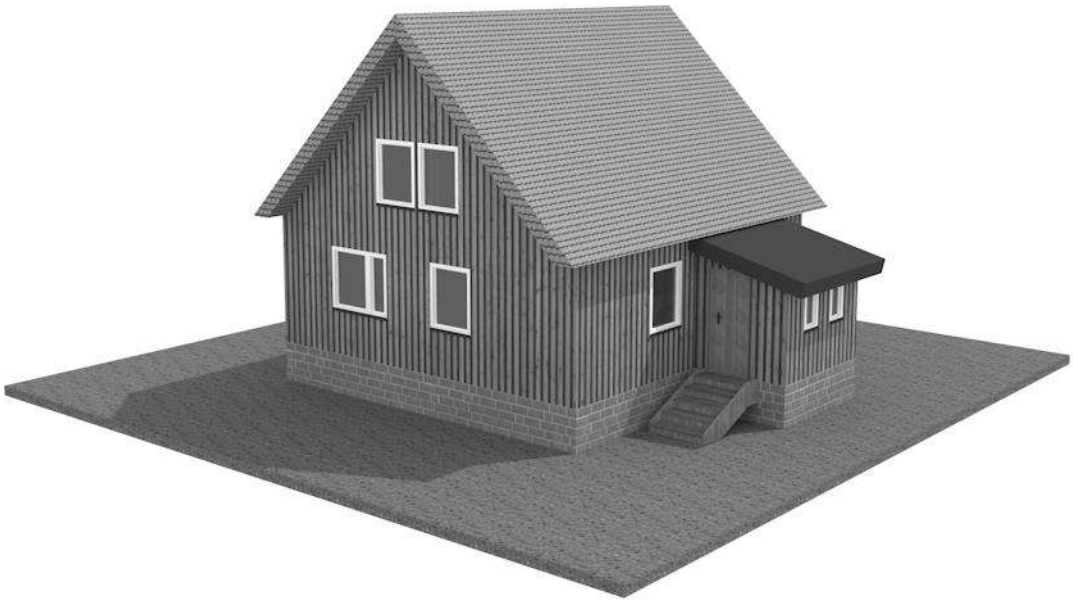

model obecnej bryły budynku

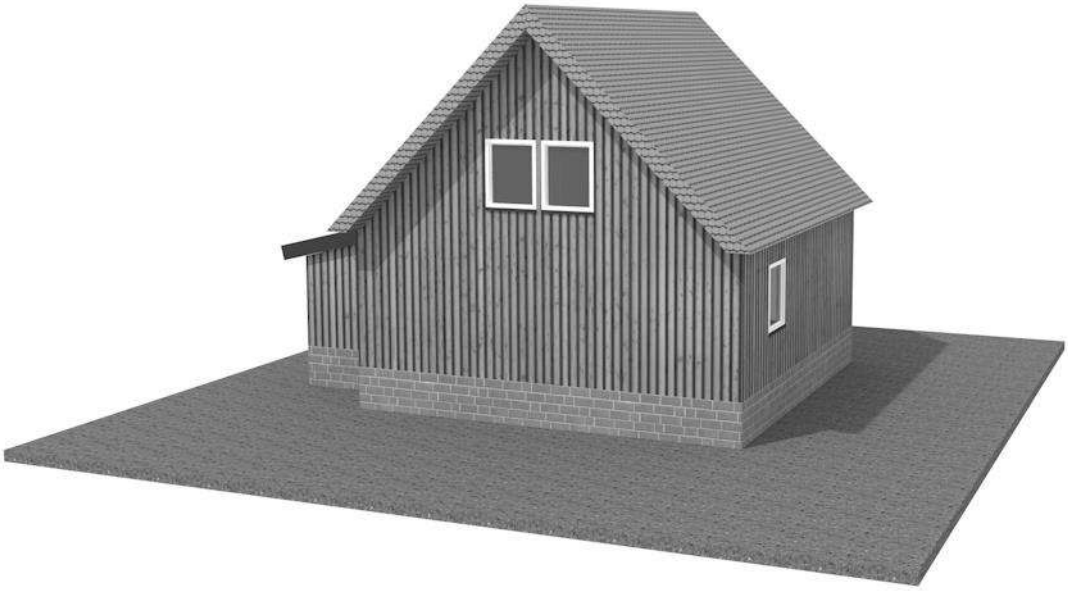

4.24 ul. Gen. Józefa Bema 28 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1101
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 265/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 46 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

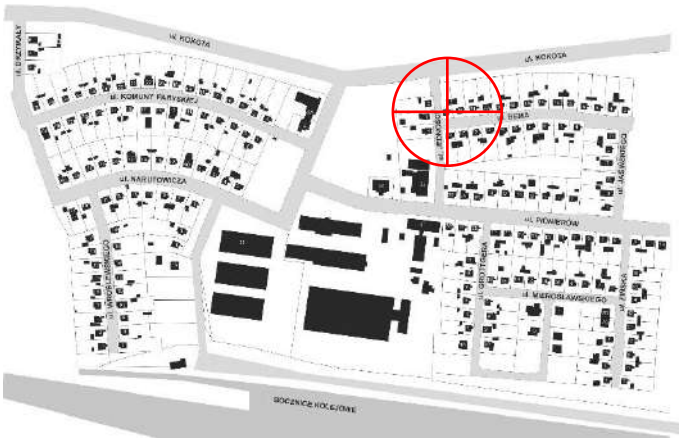

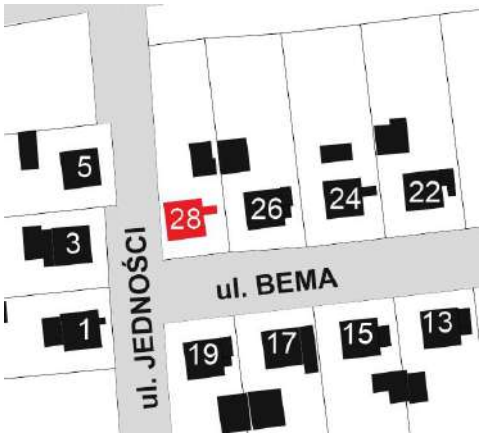

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: pierwotnie czerwony, obecnie niemal czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 1,5m x 5m
8. Okna: wtórne drewniane, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

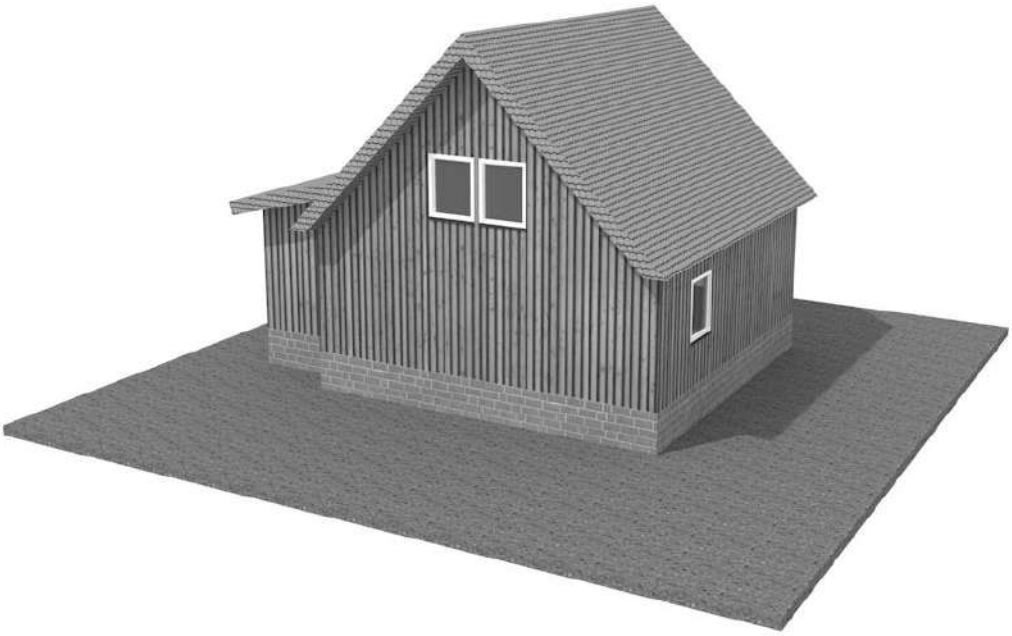

Rysunki inwentaryzacyjne

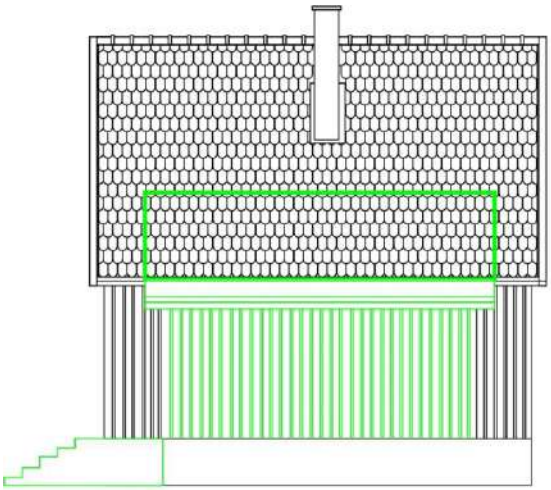

elewacja wschodnia

elewacja południowa

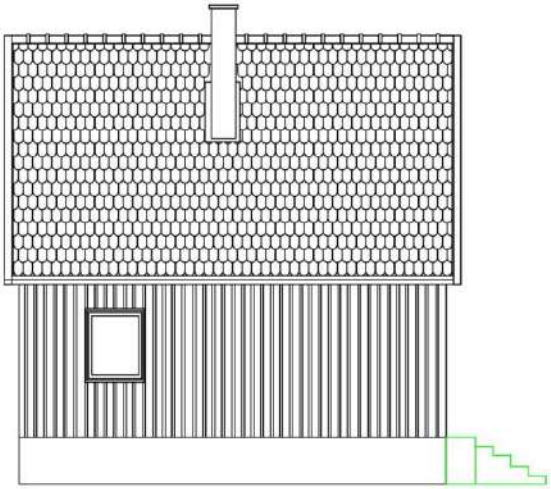

elewacja zachodnia

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

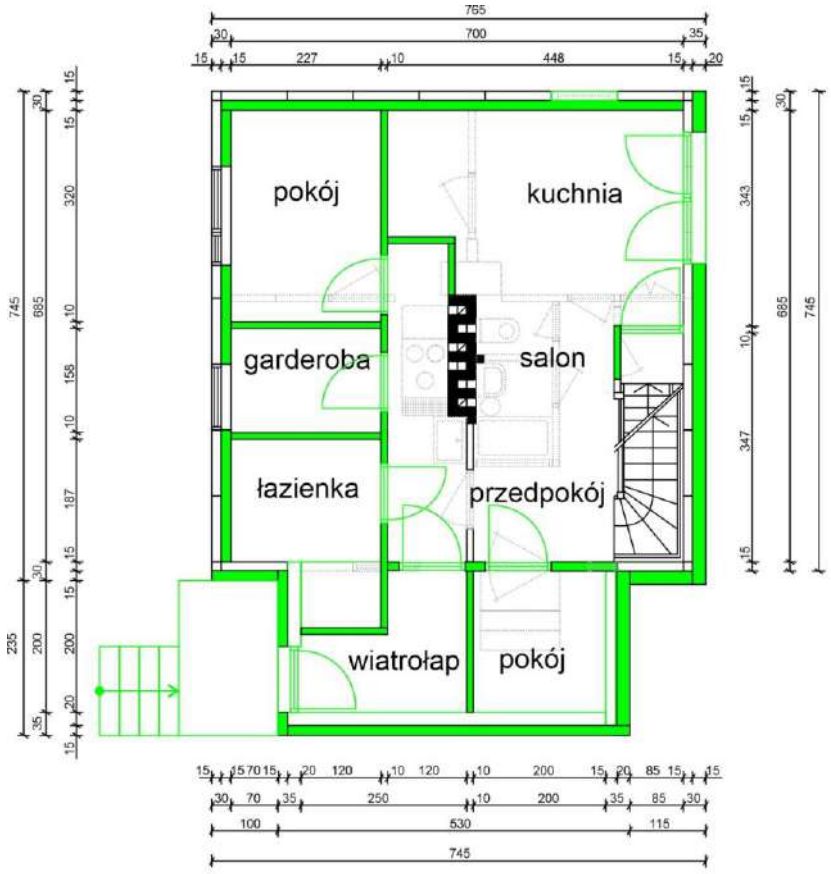

rzut parteru

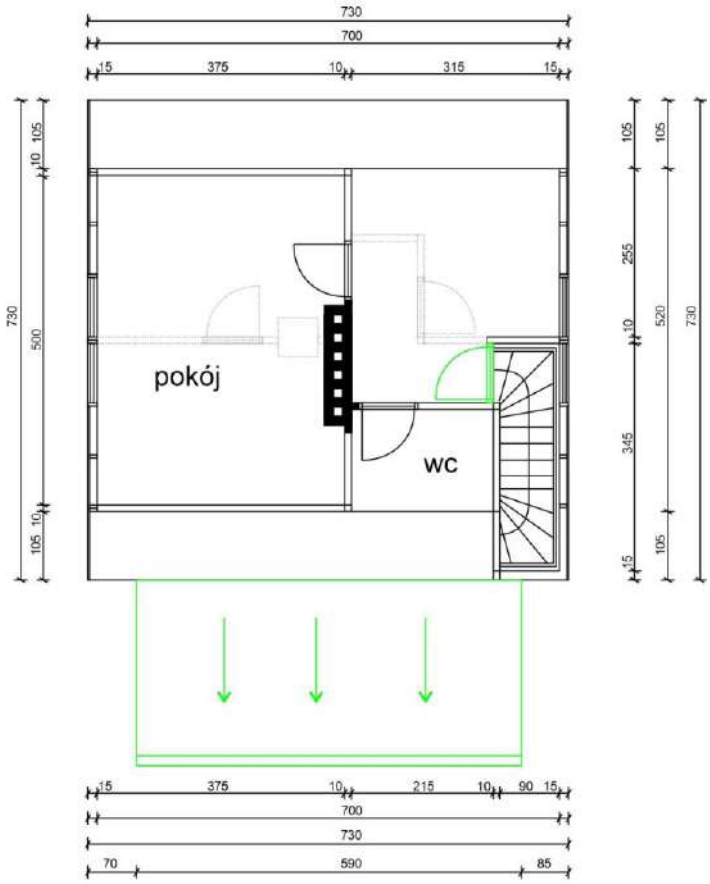

rzut piętra

4.25 ul. Wojciecha Drzymały 2 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.998
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 454/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 63 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południa

widok z południowego - zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Wojciecha Drzymały

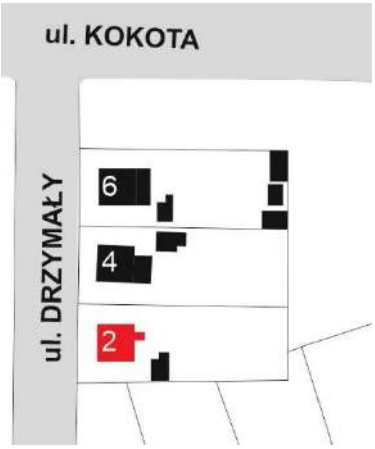

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: płyta pilśniowa
3. Kolor elewacji: czerwony
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej zintegrowany na całej szerokości budynku dach przybudówki przykrywa podcień i wiatrołap, od strony południowej dodatkowy dwuspadowy daszek w rejonie schodów
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

Rysunki inwentaryzacyjne

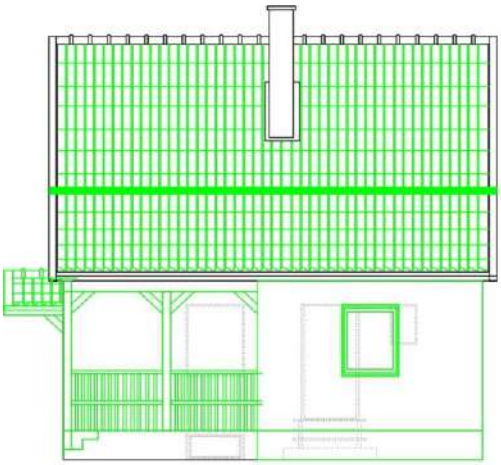

elewacja wschodnia

elewacja południowa

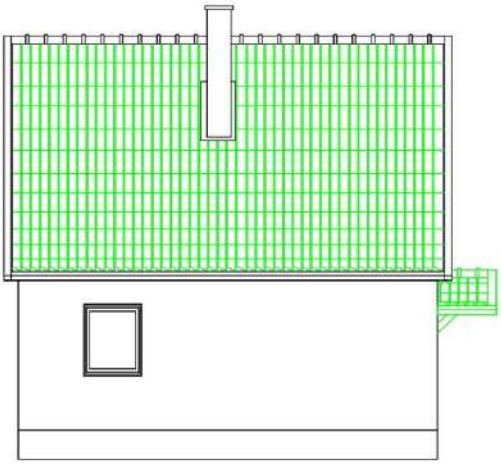

elewacja zachodnia

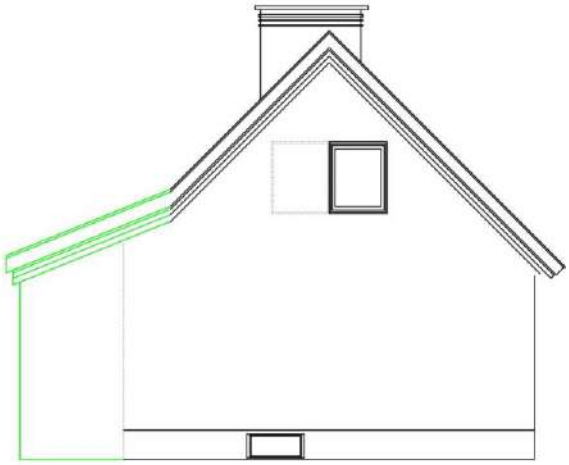

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

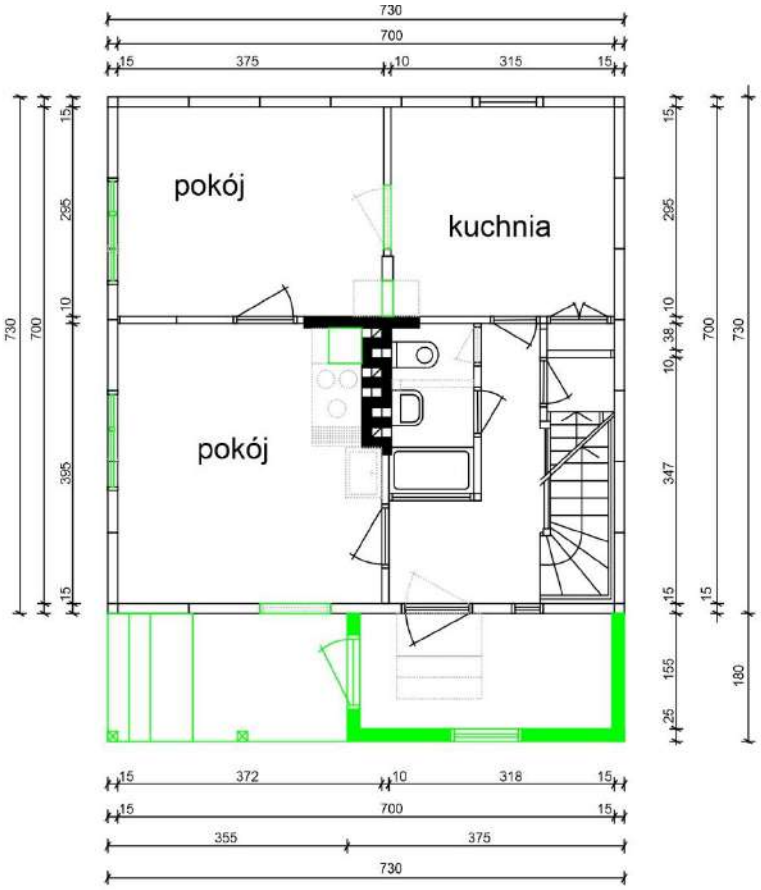

rzut parteru

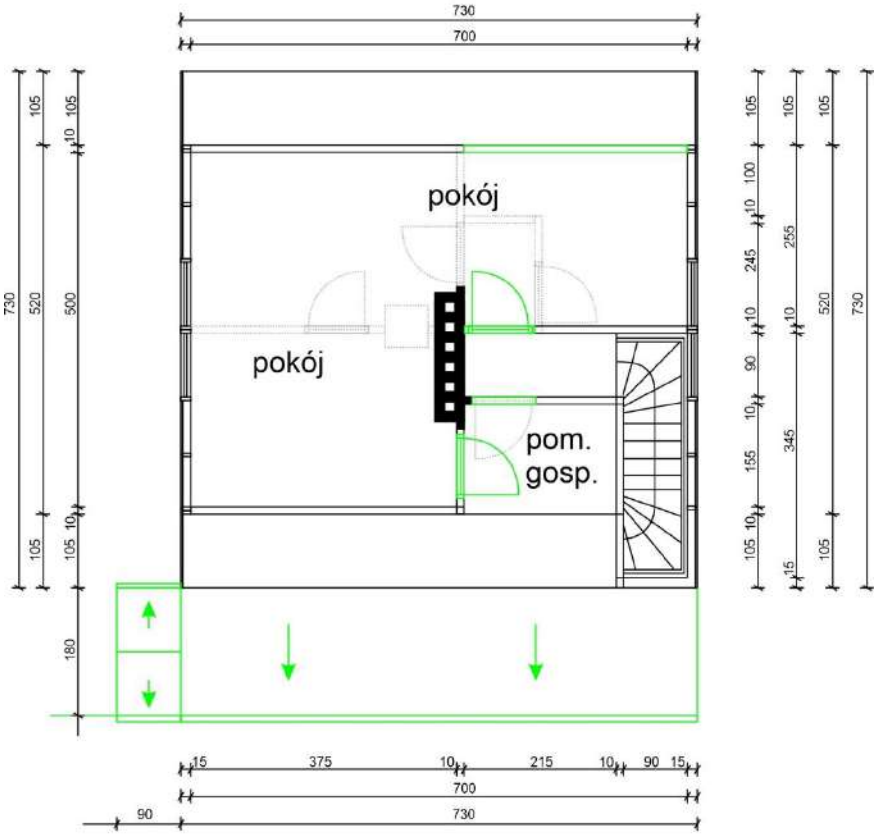

rzut piętra

4.26 ul. Wojciecha Drzymały 4

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.997
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 455/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 64 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Wojciecha Drzymały

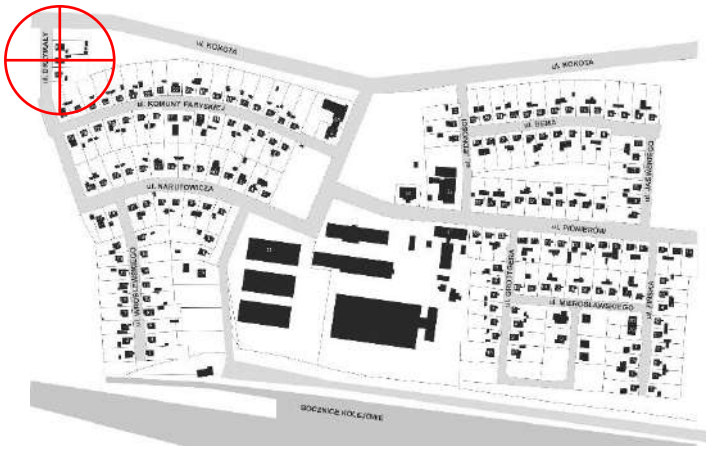

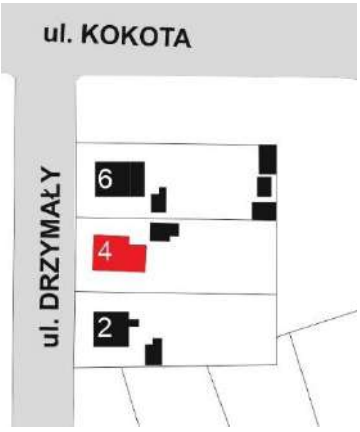

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej pączkujące przybudówki rozciągające się niemal na całą szerokość działki, o wymiarach łączonych około 4m x 15m
8. Okna: wtórne drewniane, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

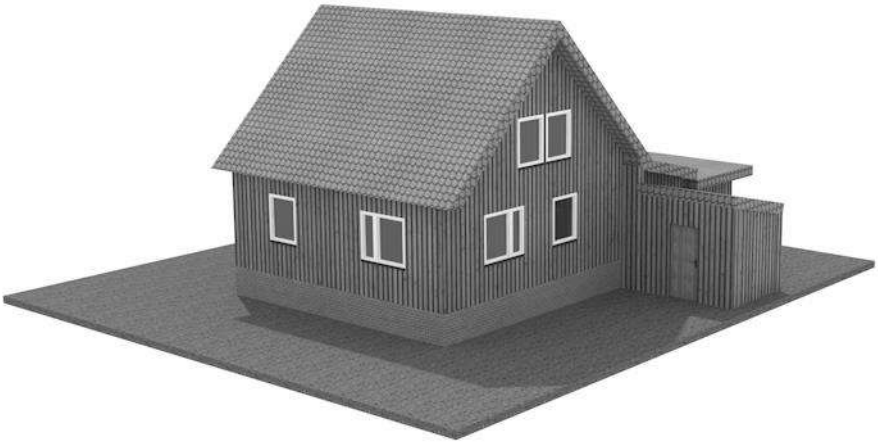

model obecnej bryły budynku

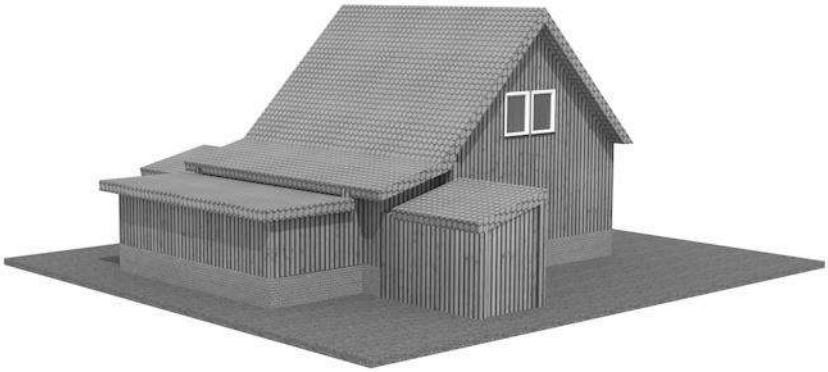

4.27 ul. Wojciecha Drzymały 6

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.996
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 456/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 65 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Wojciecha Drzymały

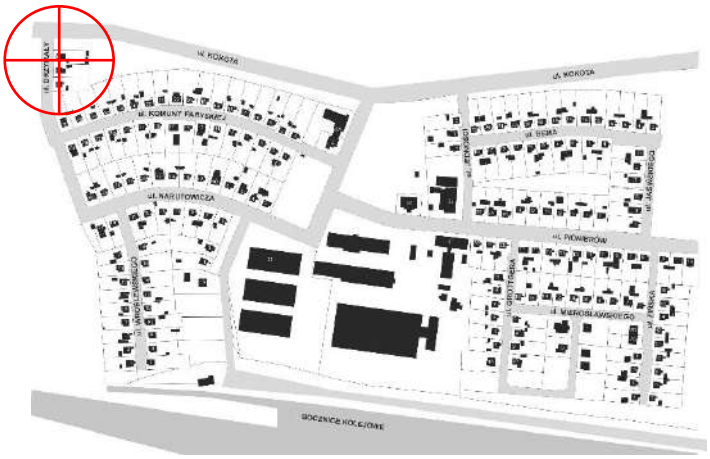

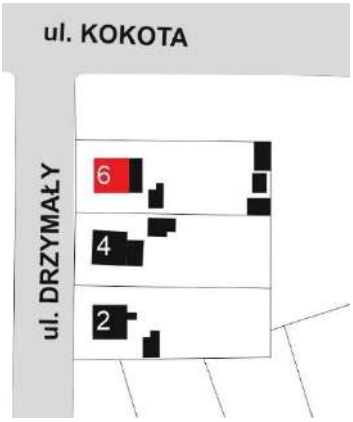

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnoczerwona
7. Przybudówki: od strony wschodniej przybudówka o wymiarach około 2m x 7,3
8. Okna: wtórne drewniane, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

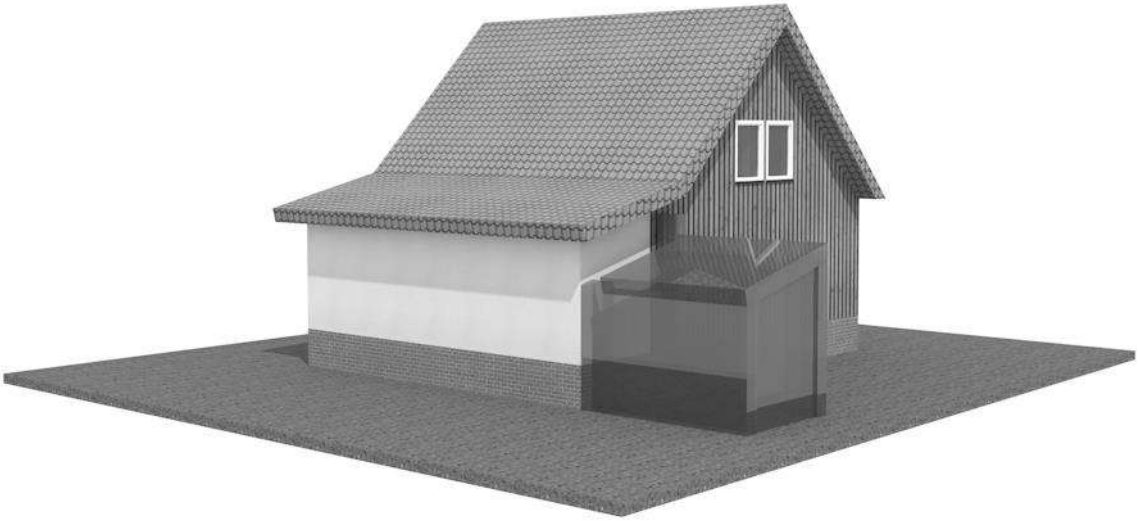

4.28 ul. Fińska 1

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1170
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 470/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 66 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Fińskiej

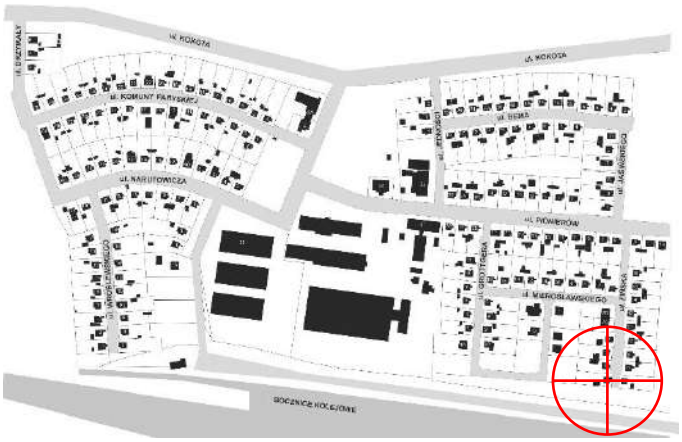

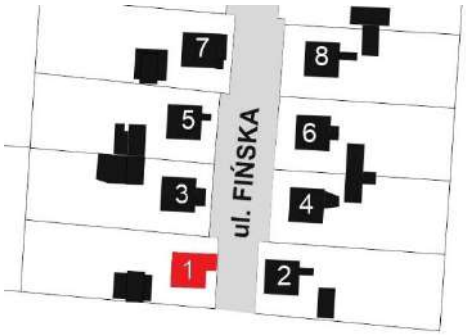

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: żółtozielony
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnoczerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 1,5m x 3 m zintegrowany dach przybudówki o szerokości całego budynku mieszkalnego oraz dobudówka od strony zachodniej o wymiarach około 1,5 x 7m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.29 ul. Fińska 2

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1169
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 471/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 67 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Fińskiej

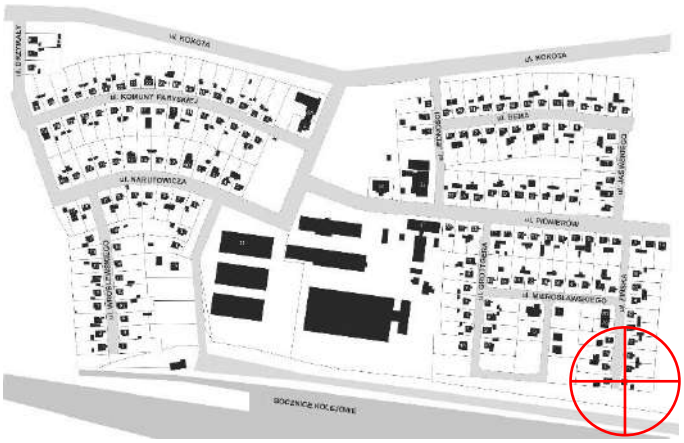

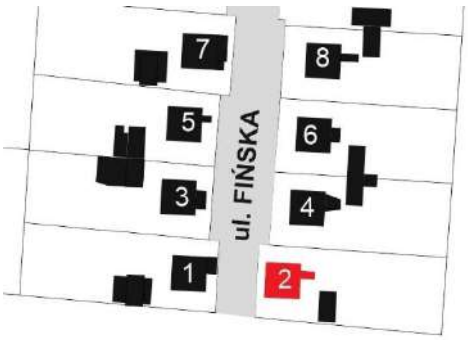

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: biały
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej o szerokości około 1,5 m i długości około 3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.30 ul. Fińska 3

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1171
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 472/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 68 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok ze wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Fińskiej

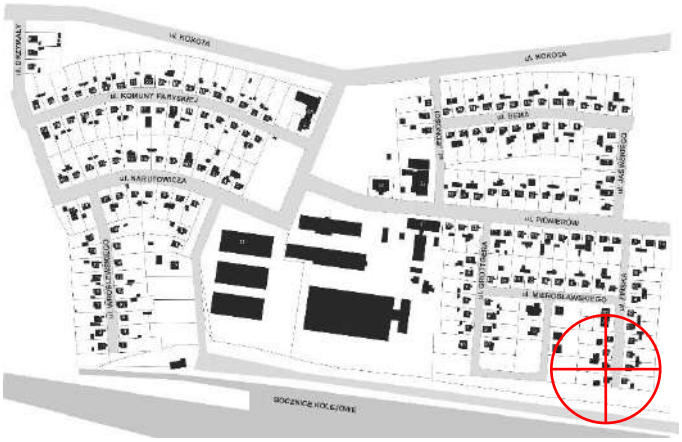

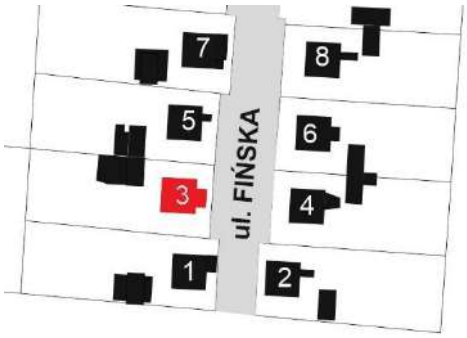

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: pierwotnie czerwony, obecnie niemal czarny
7. Przybudówki: brak
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

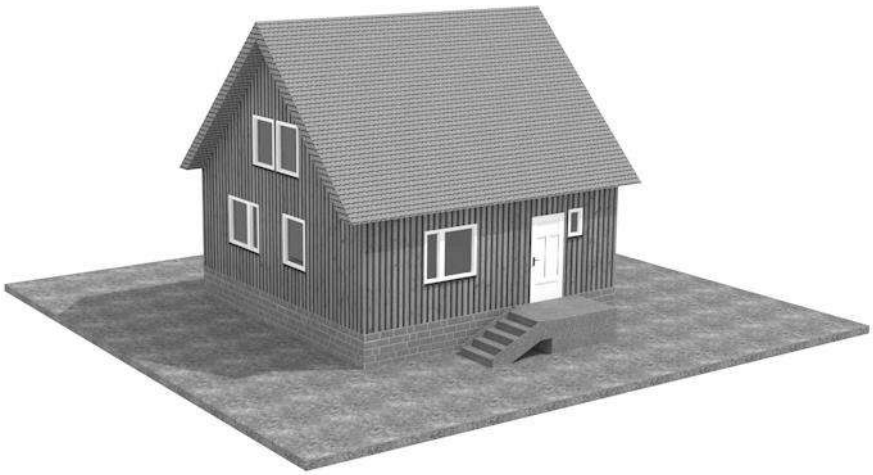

model obecnej bryły budynku

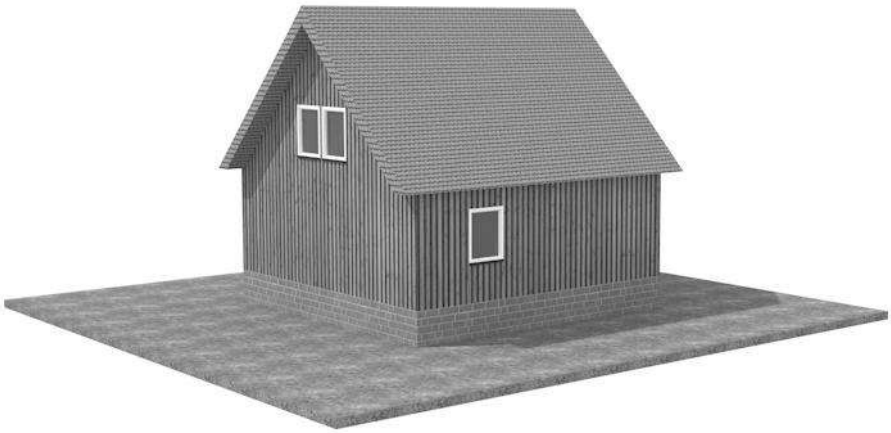

4.31 ul. Fińska 4

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1168
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 473/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 69 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Fińskiej

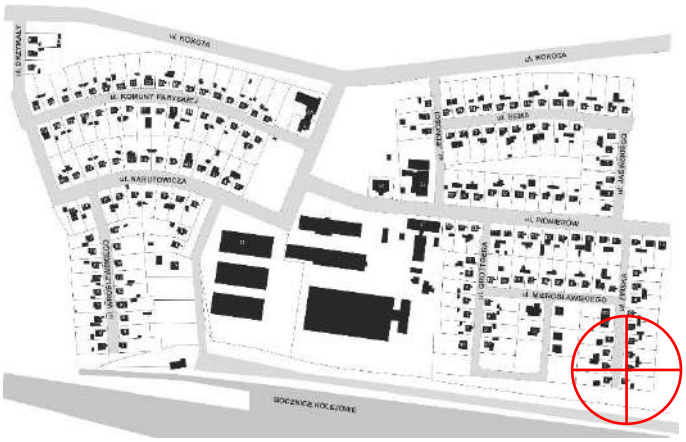

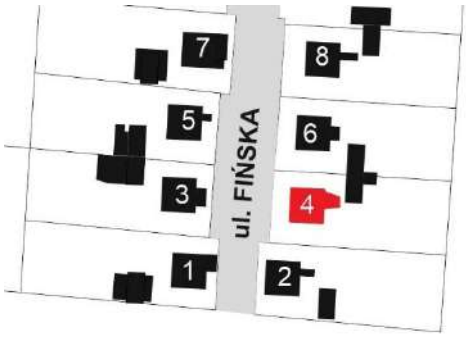

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: pierwotnie koloru czerwonego, obecnie niemal czarny
7. Przybudówki: brak
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

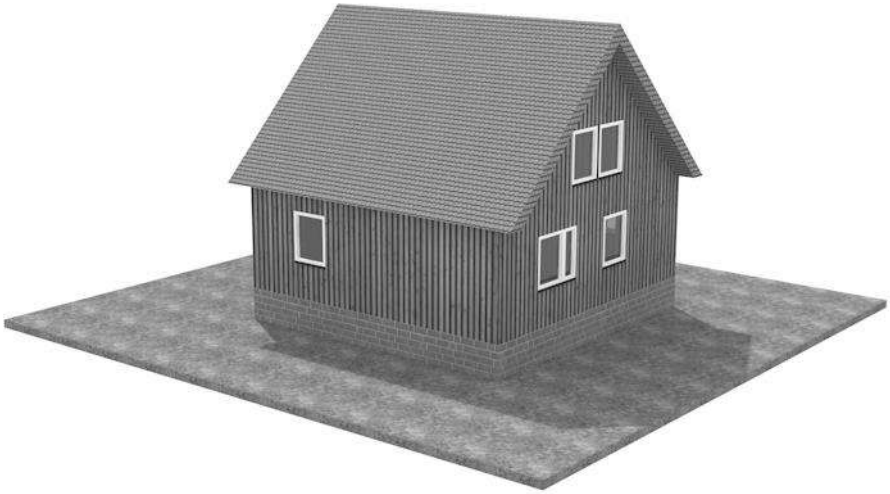

4.32 ul. Fińska 5

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1172
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 474/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 70 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok ze wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Fińskiej

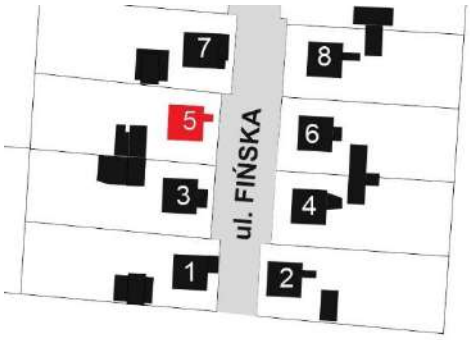

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: daszek nad wejściem od strony wschodniej
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

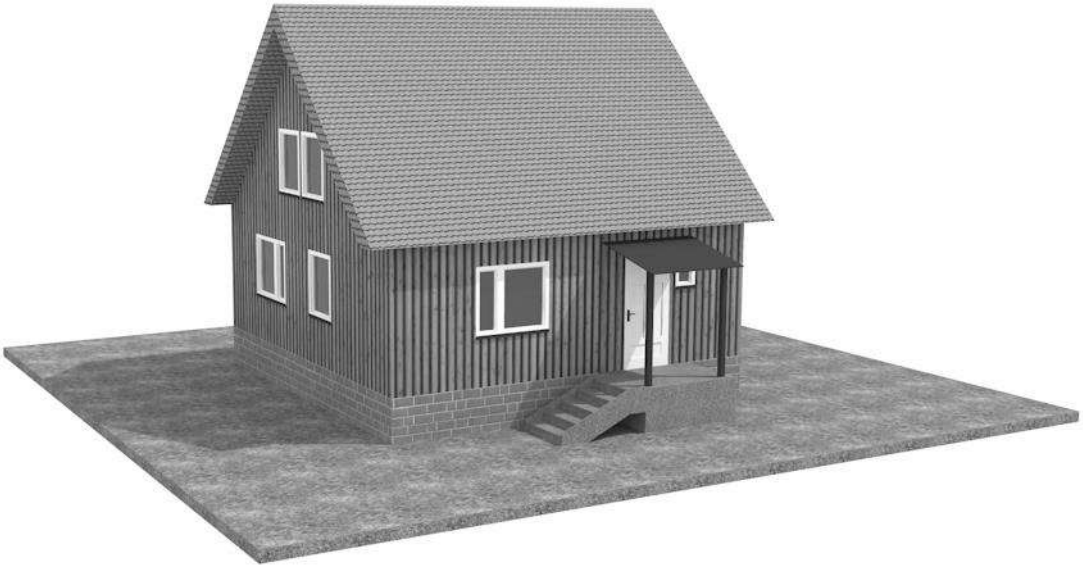

model obecnej bryły budynku

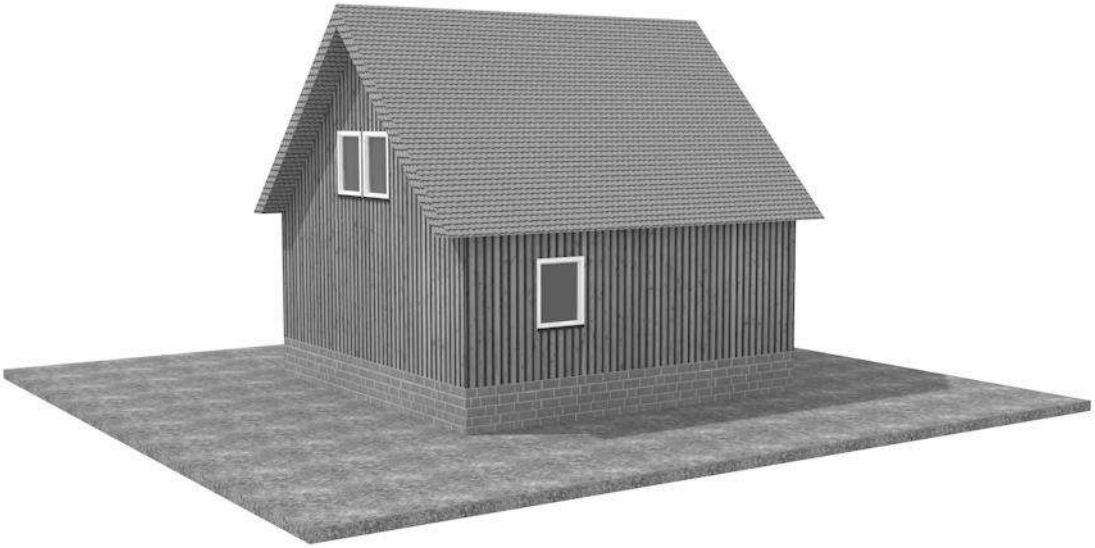

4.33 ul. Fińska 6

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1167
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 475/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 71 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Fińskiej.

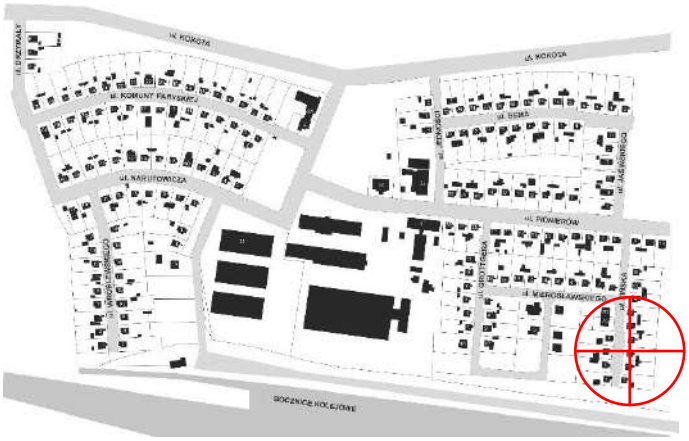

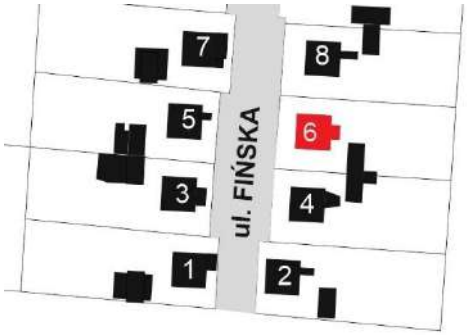

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: pierwotnie koloru czerwonego, obecnie niemal czarny
7. Przybudówki: brak
8. Okna: wtórne PCV, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

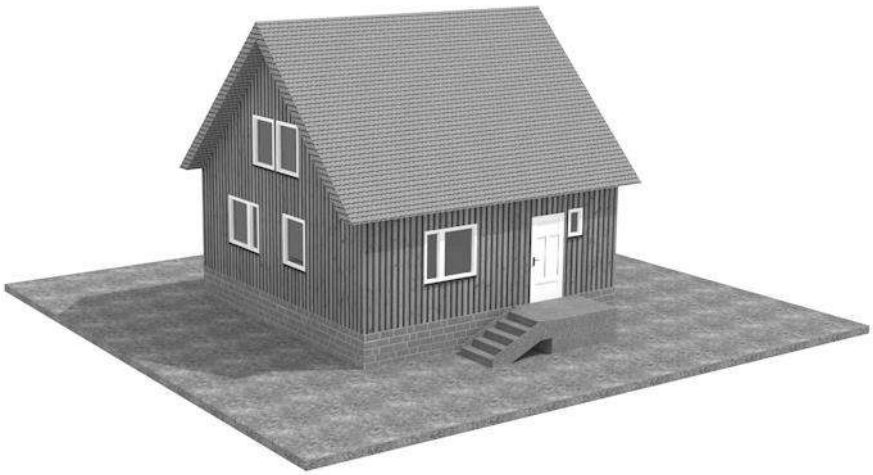

model obecnej bryły budynku

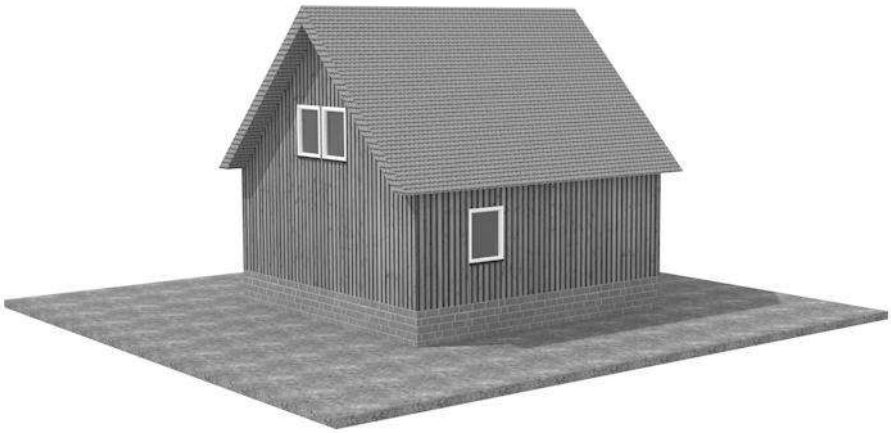

4.34 ul. Fińska 7

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1173
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 476/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 72 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Fińskiej

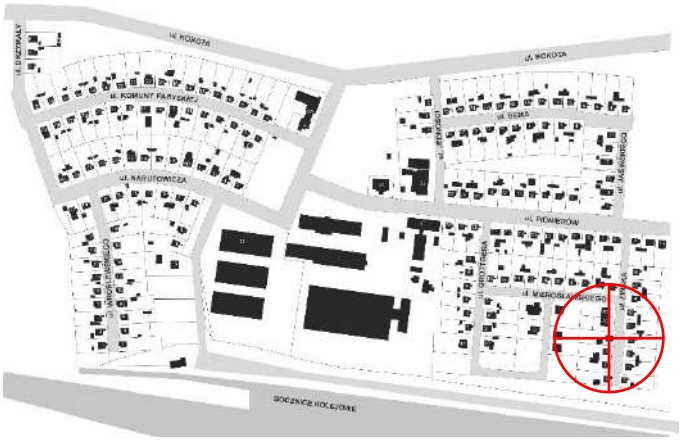

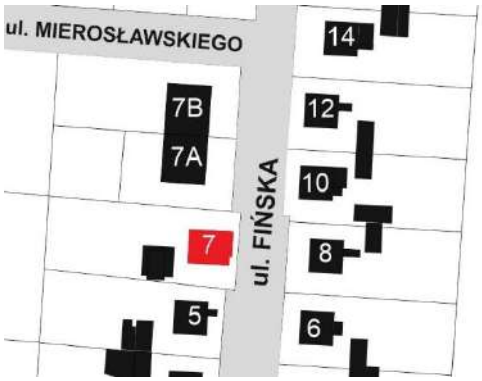

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czerwony
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej tynkowany wiatrołap o szerokości około 1,5m i długości około 4m, dodatkowo nad schodami wejściowymi daszek
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

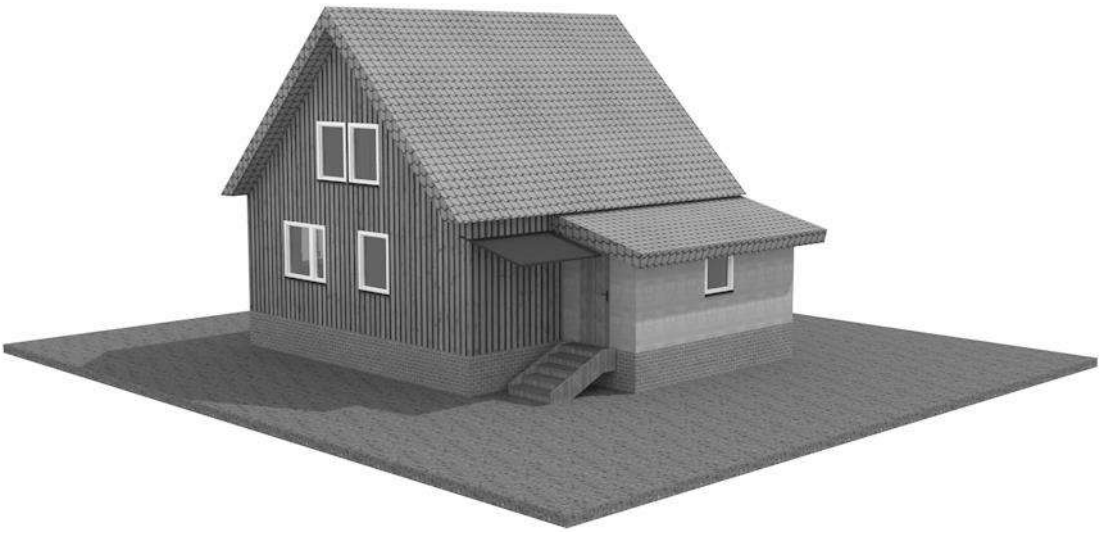

model obecnej bryły budynku

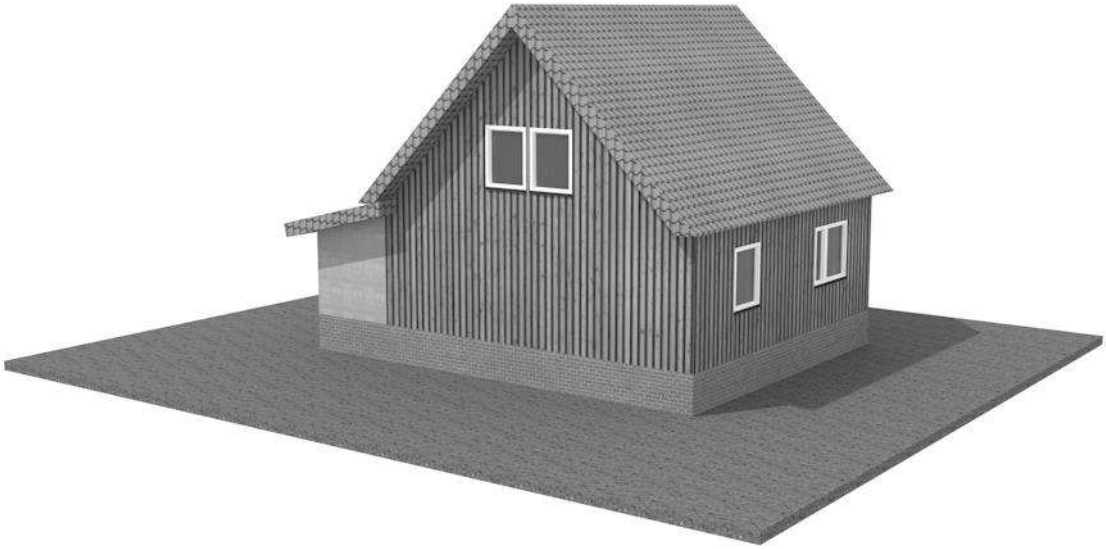

4.35 ul. Fińska 8

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1166
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 477/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 73 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Fińskiej

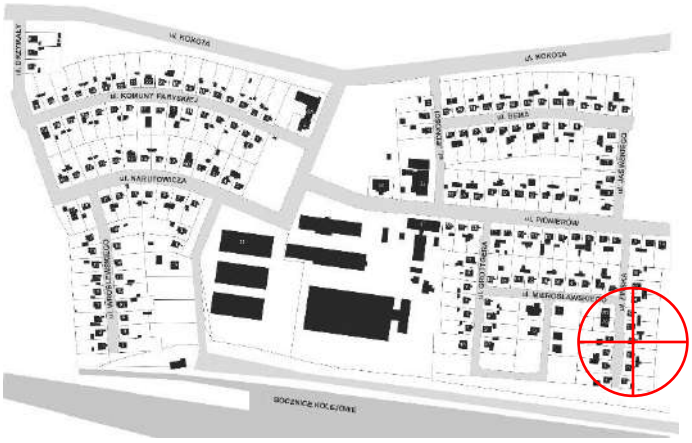

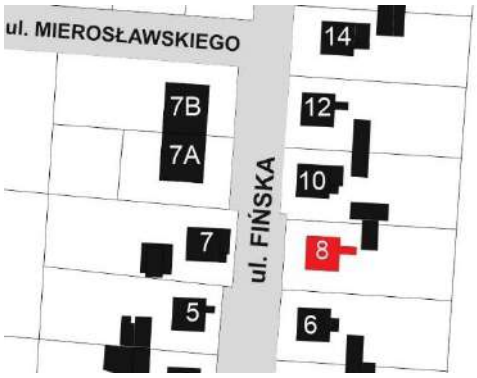

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: pierwotnie koloru czerwonego, obecnie niemal czarny
7. Przybudówki: brak
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

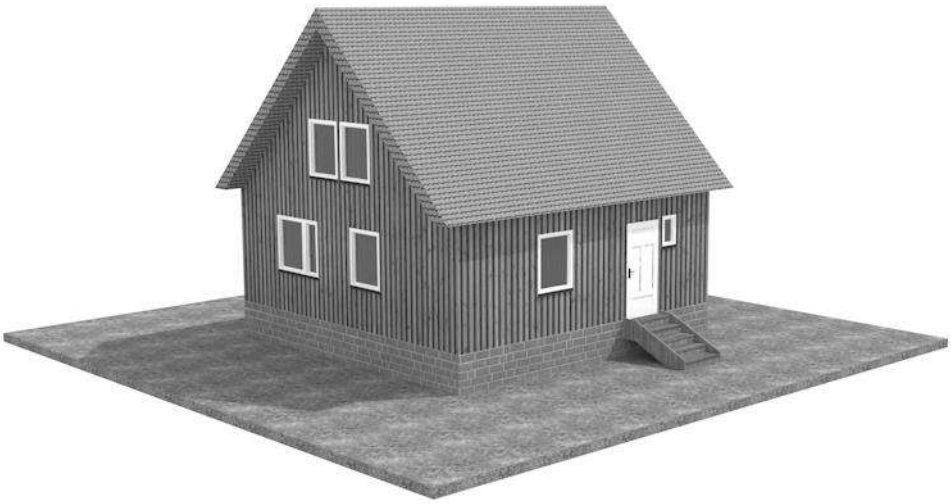

model obecnej bryły budynku

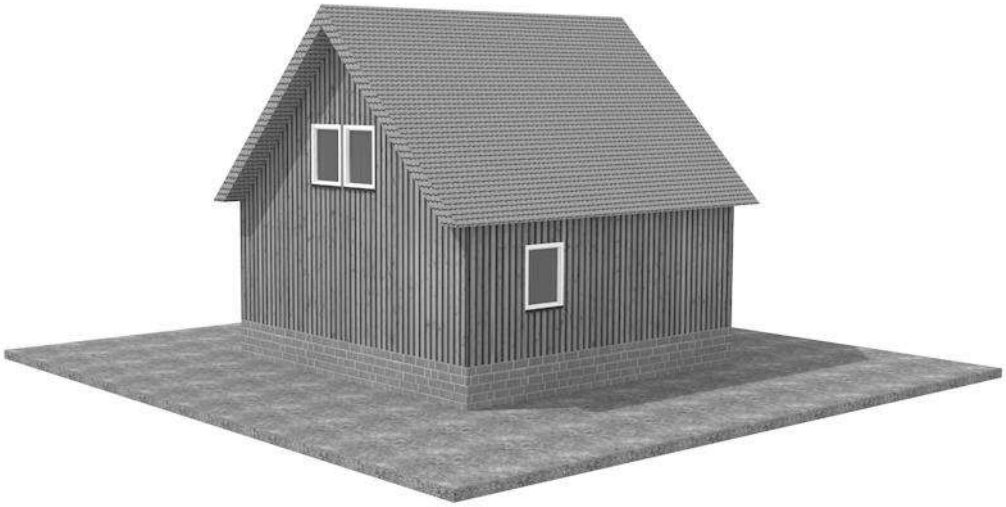

4.36 ul. Fińska 9 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1192
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 478/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 74 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Fińskiej oraz północnej stronie ulicy Ludwika Mierosławskiego

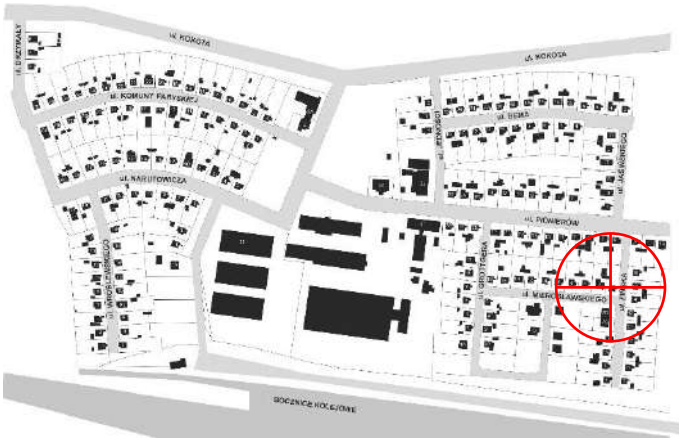

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarna
7. Przybudówki: daszek nad schodami wejściowymi od strony wschodniej
8. Okna: oryginalne drewniane
9. Drzwi zewnętrzne: oryginalne

model obecnej bryły budynku

Rysunki inwentaryzacyjne

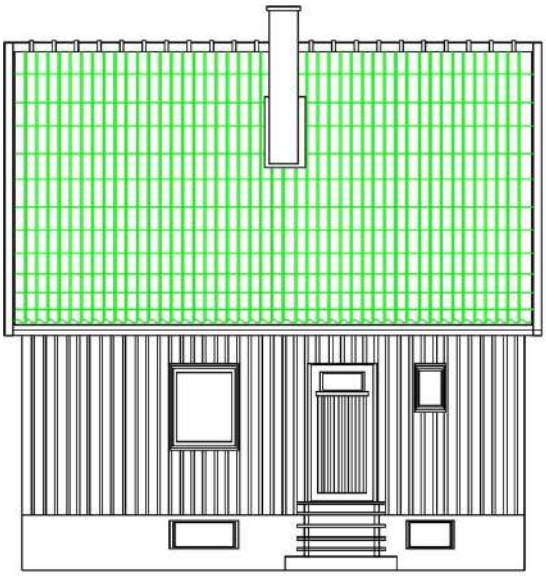

elewacja wschodnia

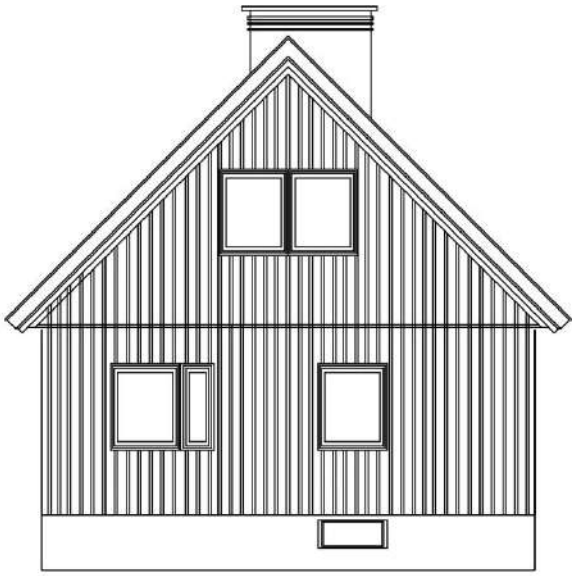

elewacja południowa

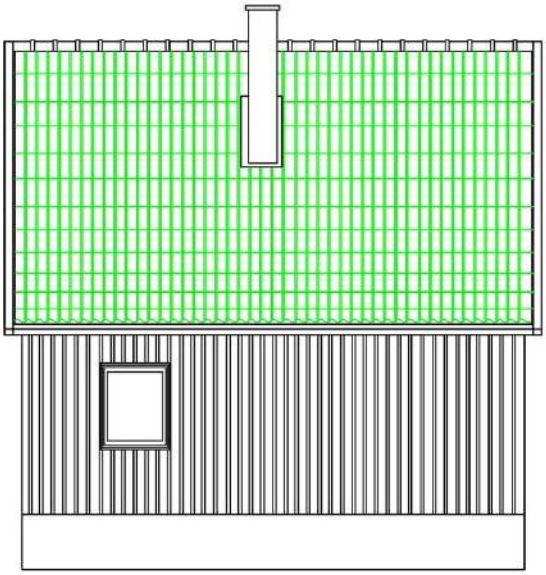

elewacja zachodnia

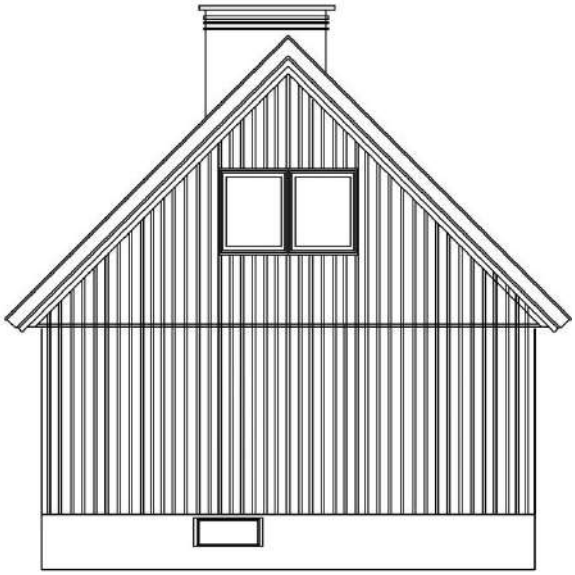

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

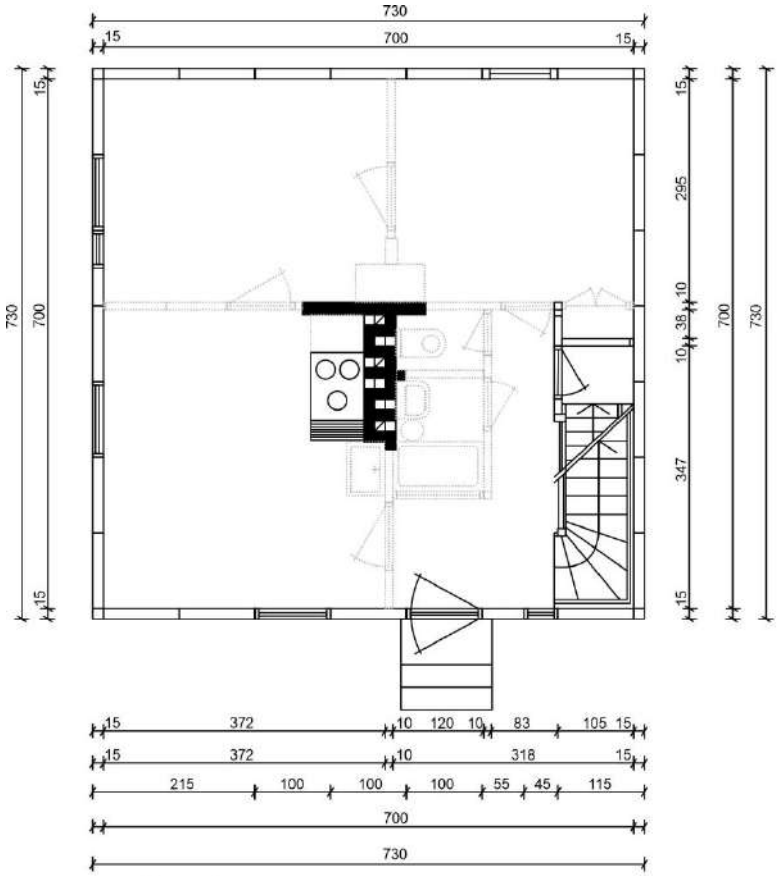

rzut parteru

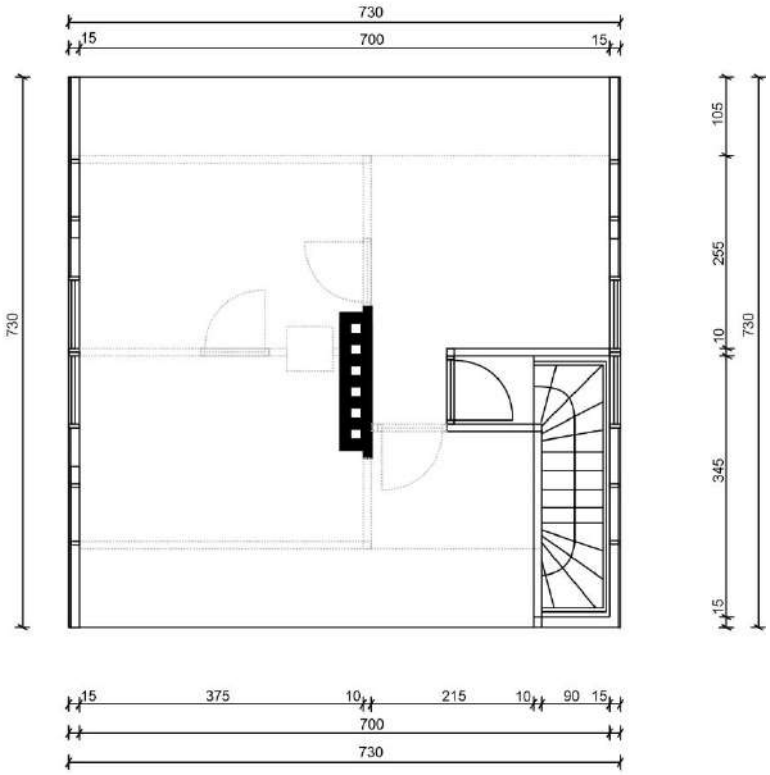

rzut piętra

4.37 ul. Fińska 10

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1165
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 479/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 75 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Fińskiej

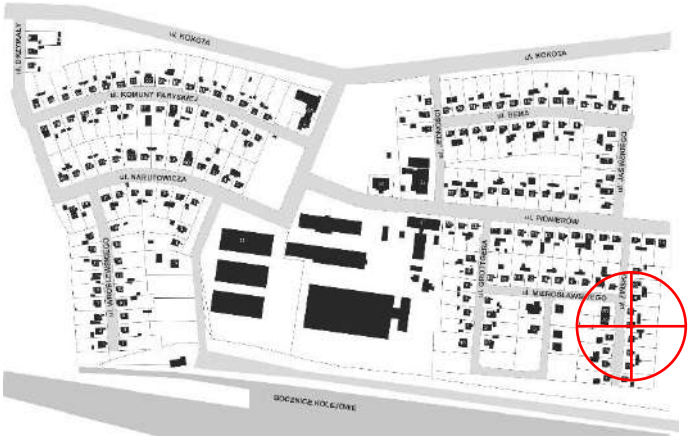

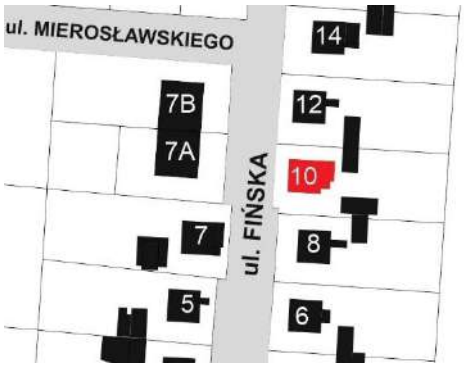

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: w poziomie parteru pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym, na poddaszu pozioma drewniana boazeria
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o szerokości około 1,5 m i długości około 4 m oraz daszek nad schodami wejściowymi
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.38 ul. Fińska 12

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1164
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 480/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 76 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Fińskiej

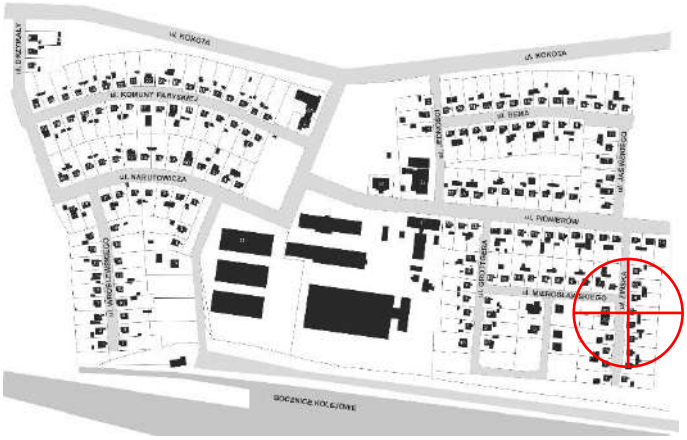

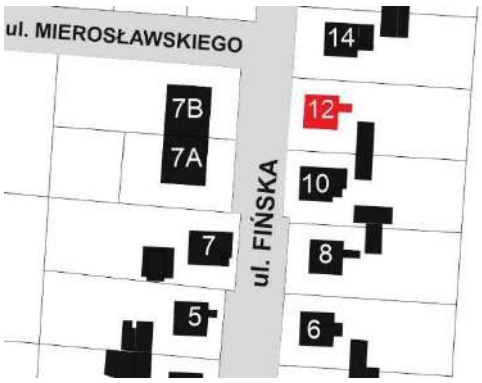

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: pierwotnie koloru czerwonego, obecnie niemal czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej niewielki daszek nad wejściem
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

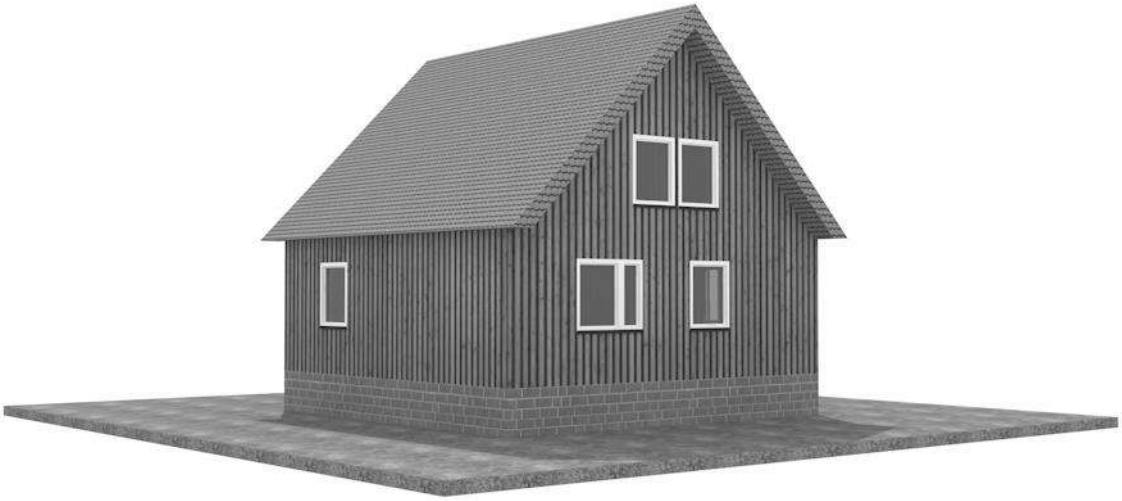

4.39 ul. Fińska 14

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1163
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 481/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 77 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Fińskiej

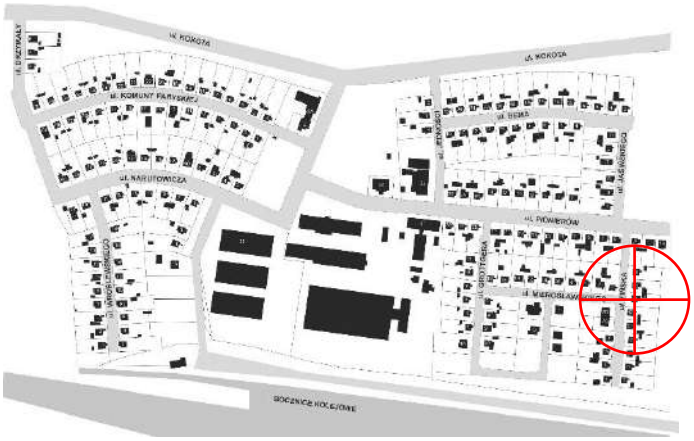

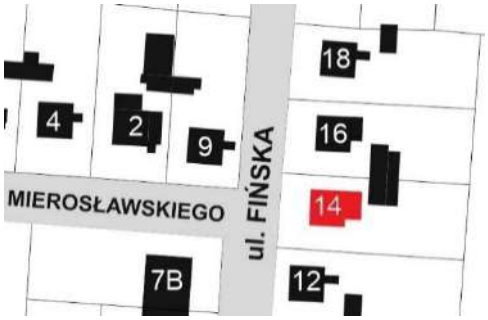

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 4m, przykryty dachem o wymiarach około 2m x 7,3m, podpartym na słupach
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

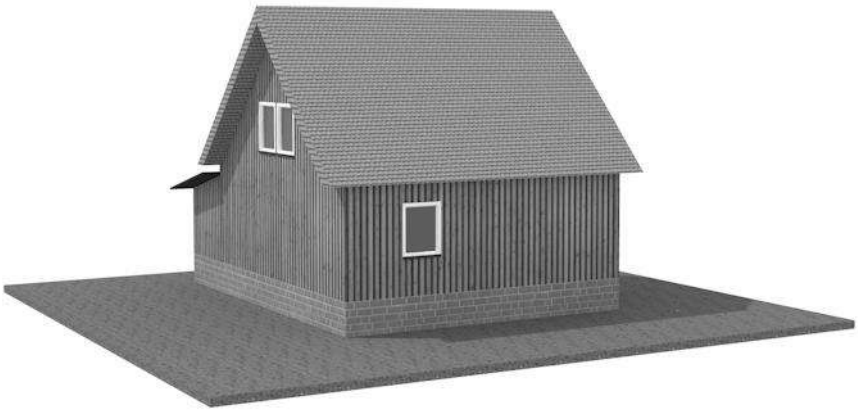

4.40 ul. Fińska 16 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1162
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 482/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 78 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok ze wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Fińskiej

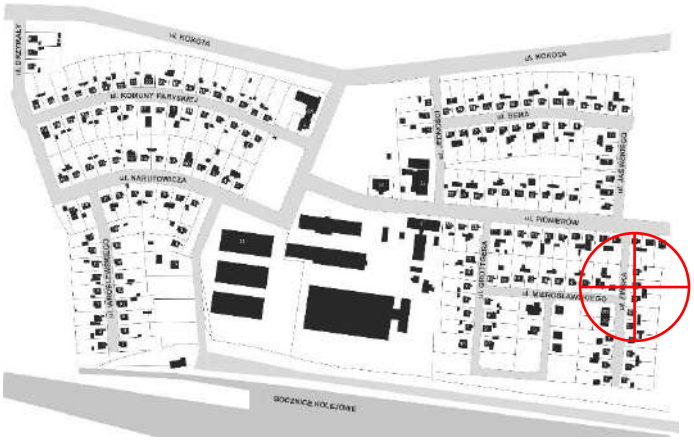

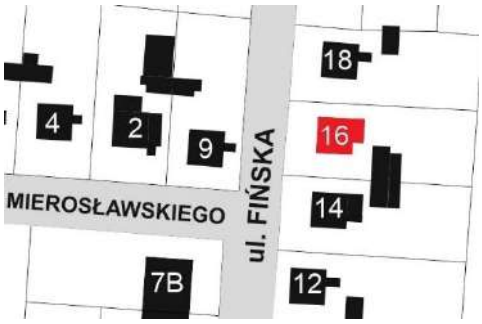

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna 10 cm
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej 2m x 3,5m wiatrołap
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

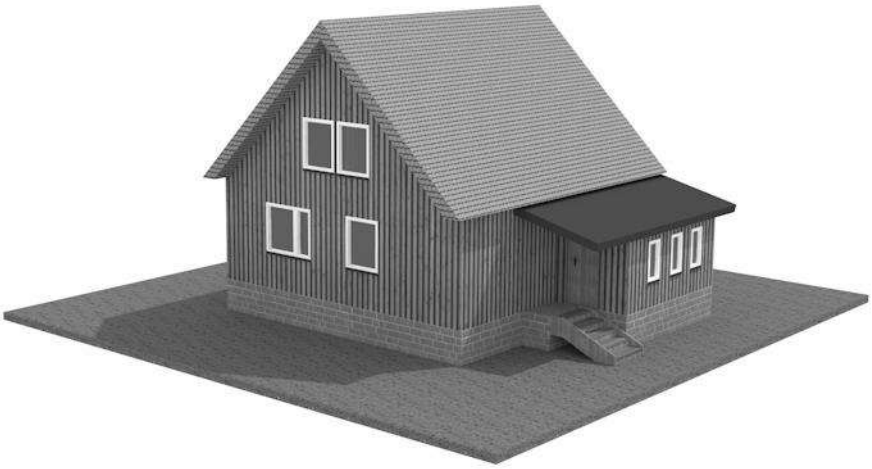

model obecnej bryły budynku

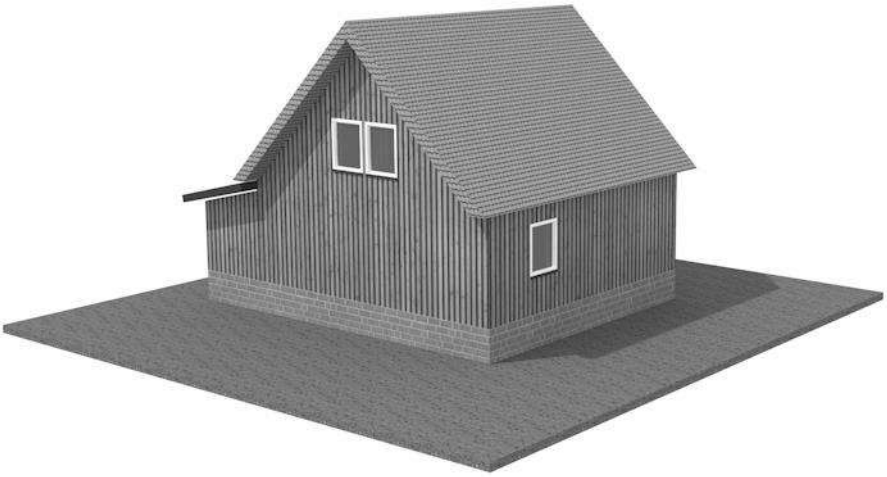

Rysunki inwentaryzacyjne

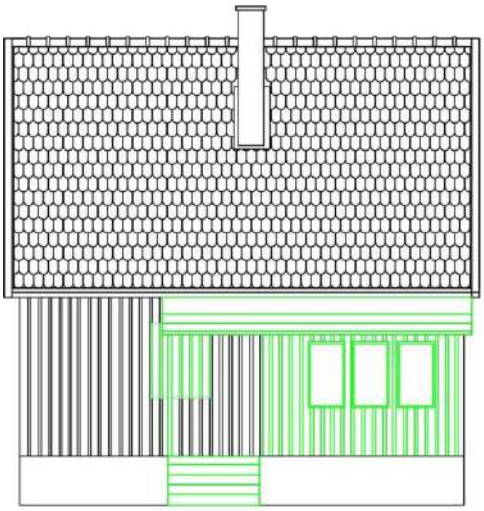

elewacja wschodnia

elewacja południowa

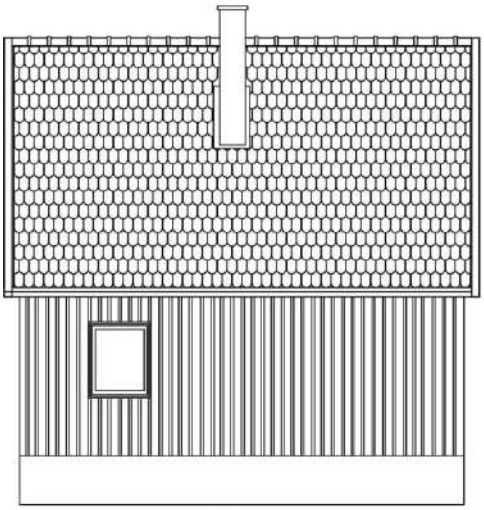

elewacja zachodnia

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

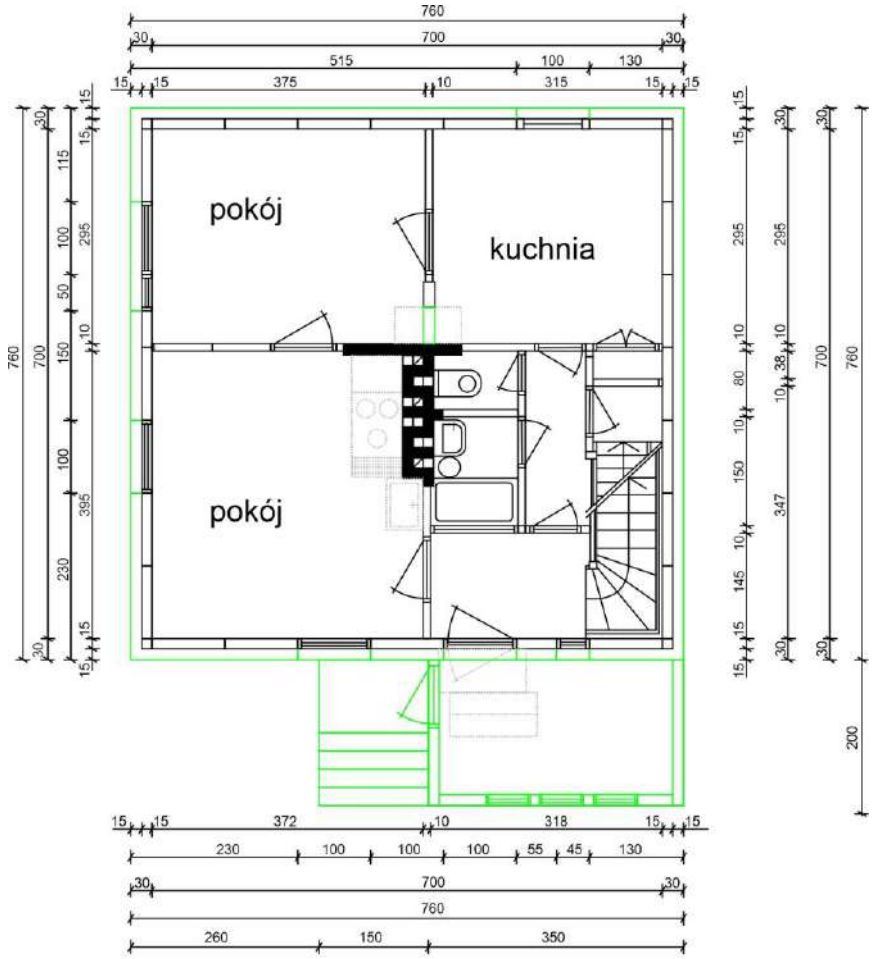

rzut parteru

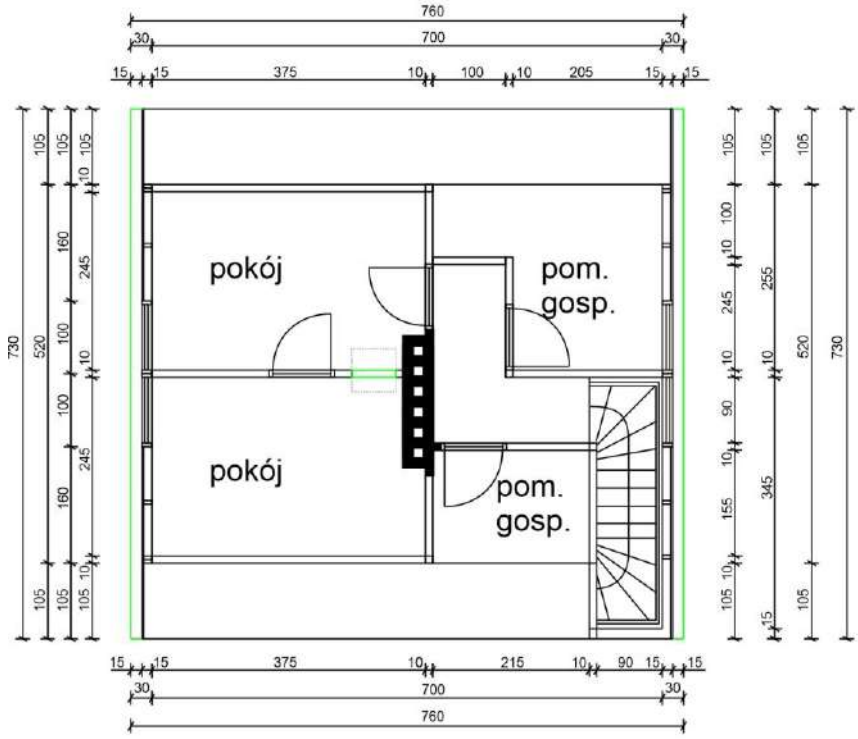

rzut piętra

4.41 ul. Fińska 18

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1161
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 483/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 79 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

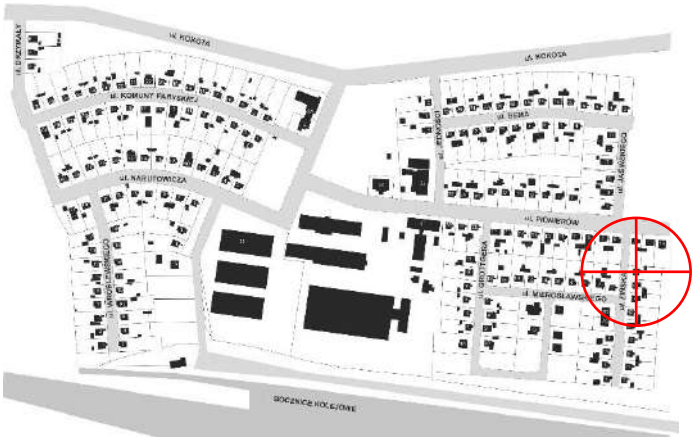

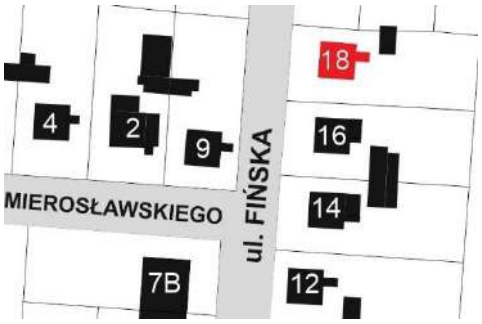

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: daszek nad wejściem
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

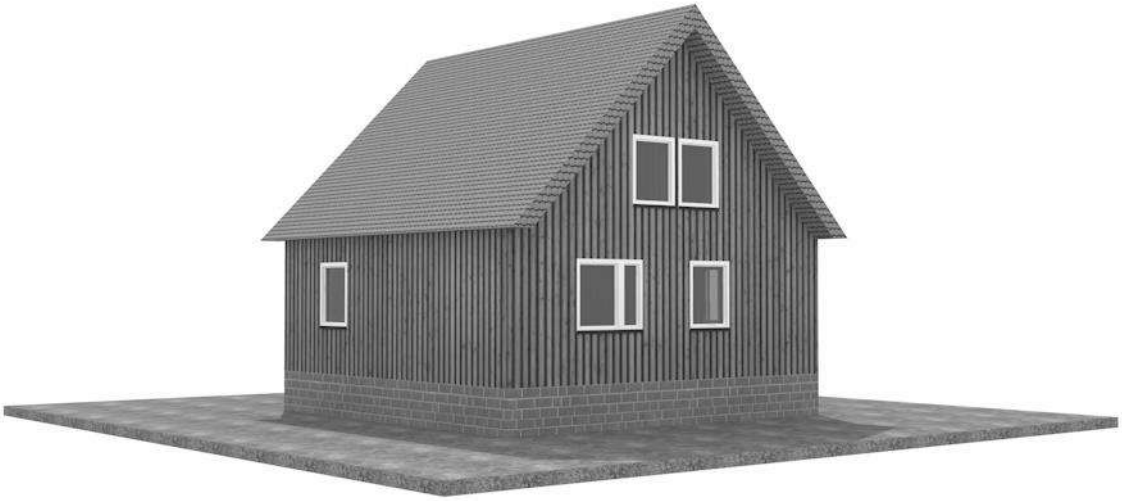

4.42 ul. Artura Grottgera 1

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1177
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 583/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 93 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok ze wschodu

Działka położona w południowo-centralnej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Artura Grottgera

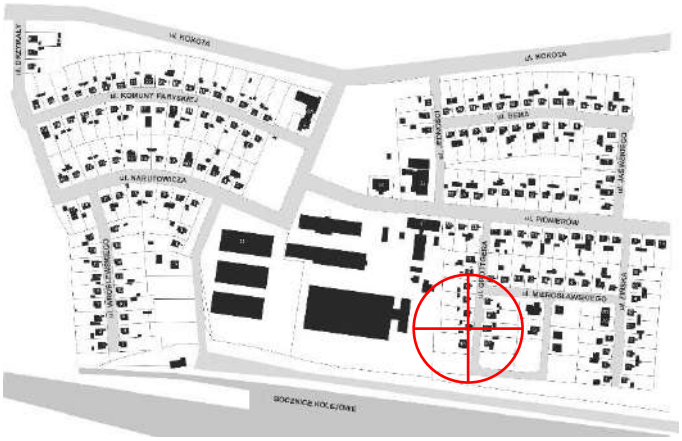

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: mały daszek nad schodami od strony wschodniej
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

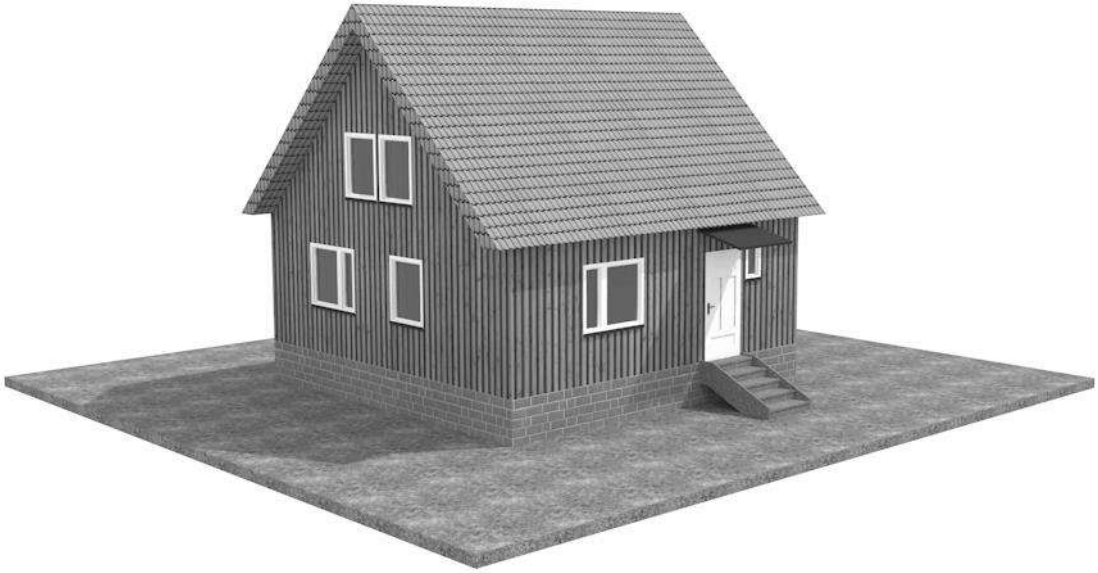

model obecnej bryły budynku

4.43 ul. Artura Grottgera 2

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1174
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 584/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 94 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Artura Grottgera

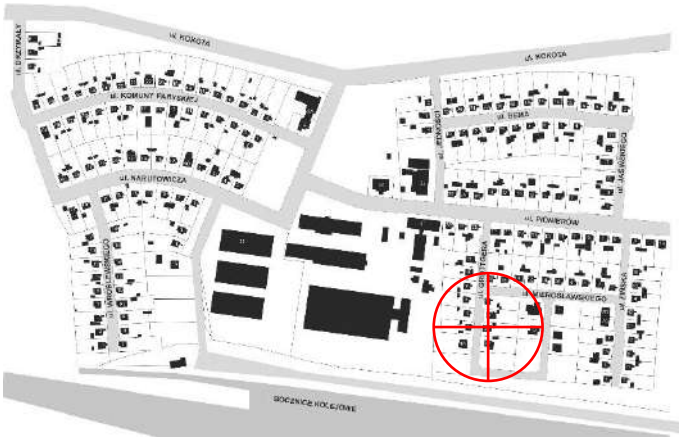

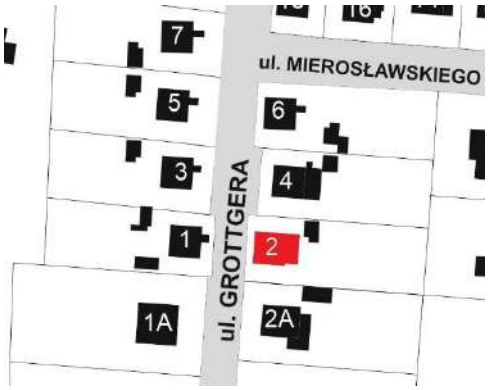

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2,5m x 4m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.44 ul. Artura Grottgera 3

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1178
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 585/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 95 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Artura Grottgera

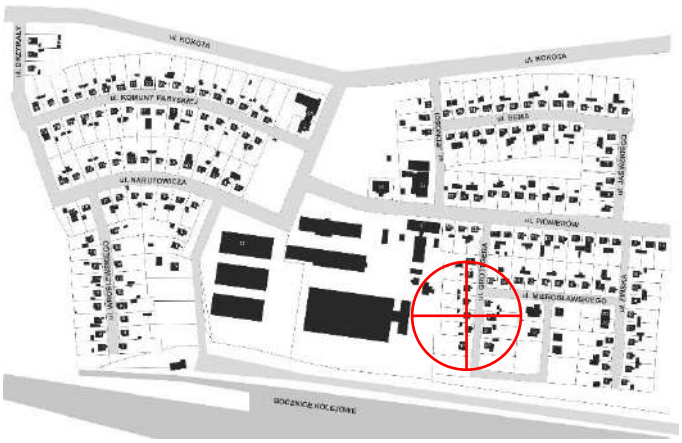

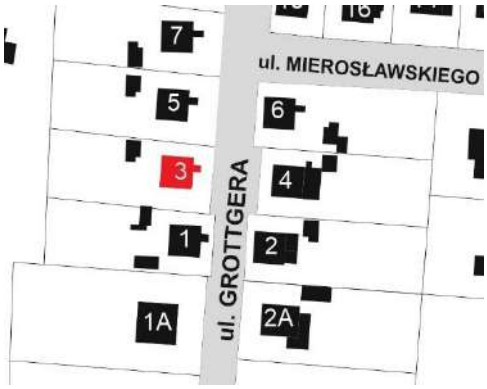

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym, przybudówka pokryta płytą pilśniową
3. Kolor elewacji: szary, ciemnobrązowy, ciemnozielony na poddaszu
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: ciemny czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 2m x 3m, przykryta dachem o szerokości budynku mieszkalnego, podpartym na drewnianych słupach
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.45 ul. Artura Grottgera 4 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1175
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 586/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 96 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Artura Grottgera

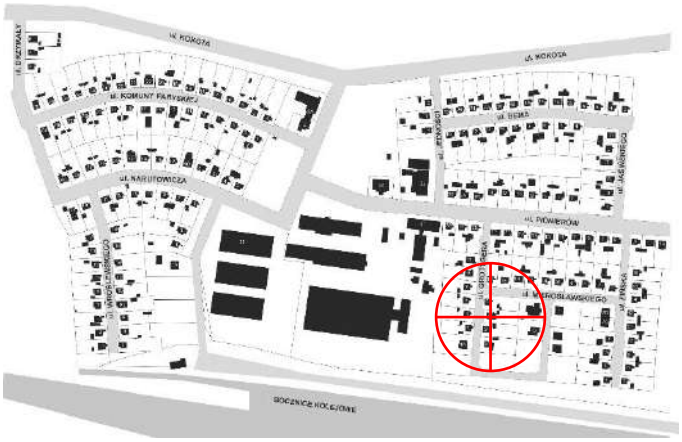

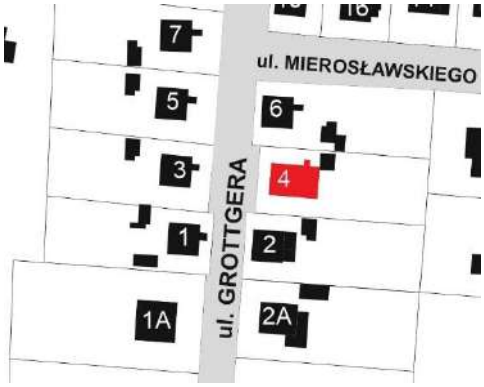

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym, dobudówka tynkowana
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy, tynk szary
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 3m x 4m, od strony północnej dwuspadowy daszek nad wejściem do budynku
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

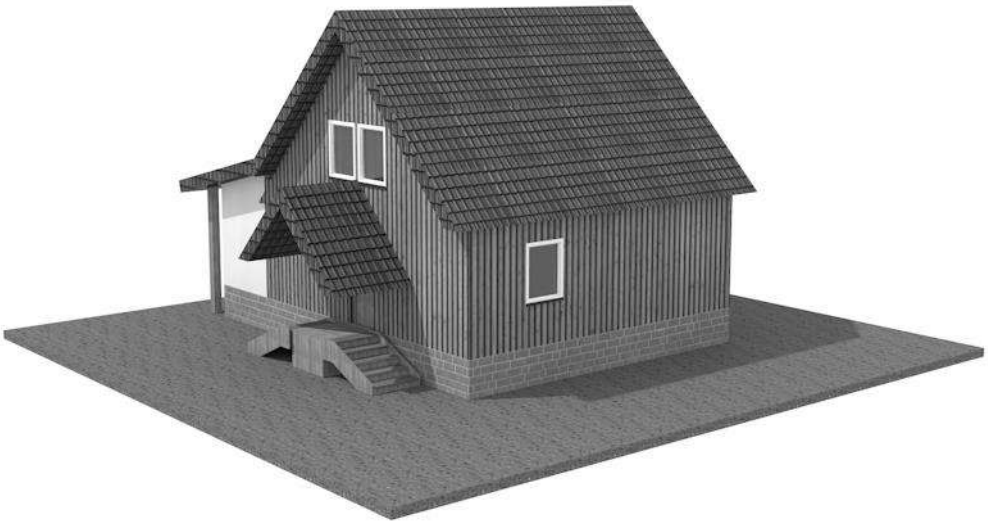

model obecnej bryły budynku

Rysunki inwentaryzacyjne

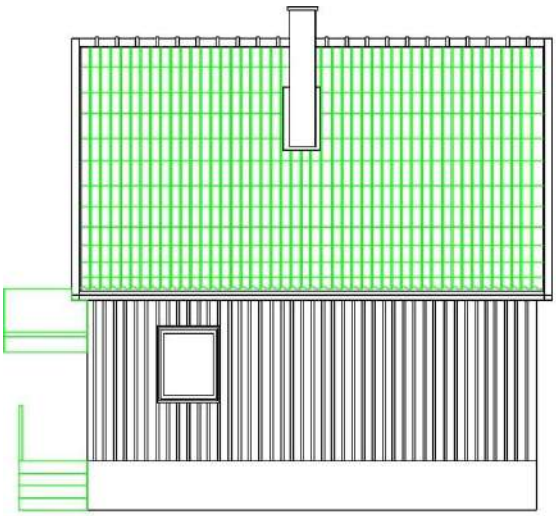

elewacja zachodnia

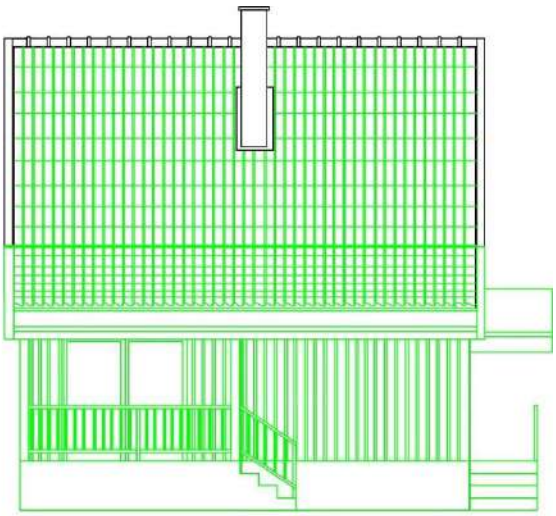

elewacja wschodnia

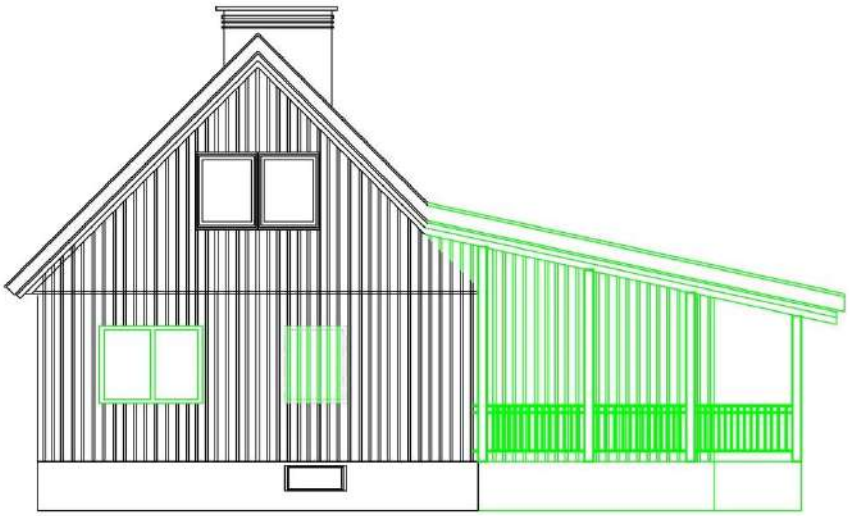

elewacja południowa

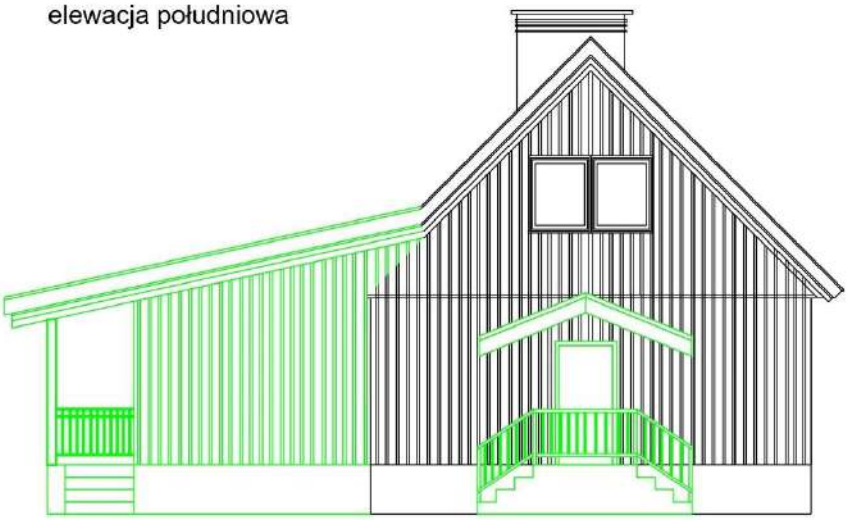

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

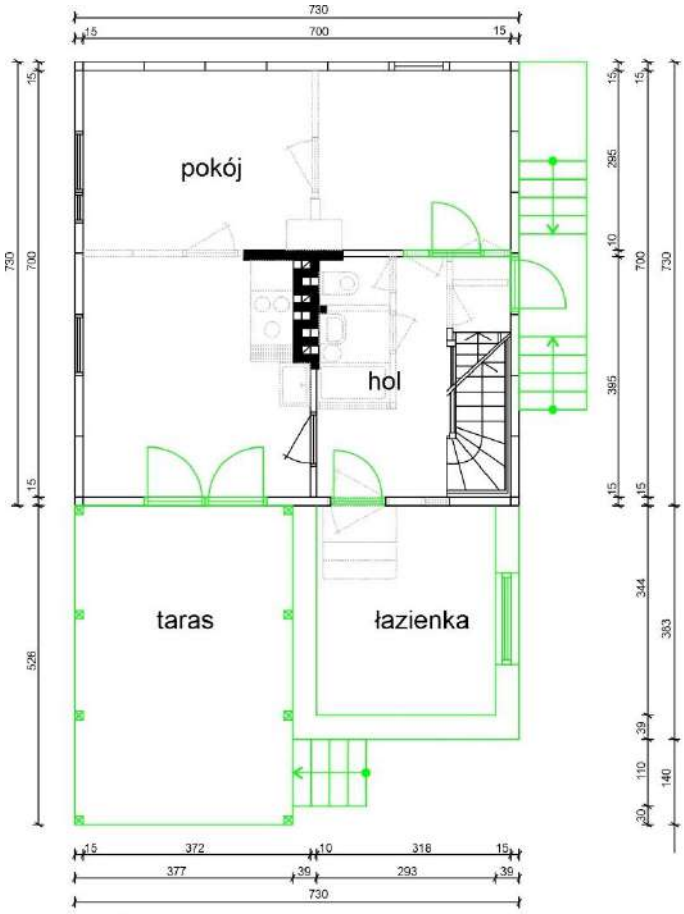

rzut parteru

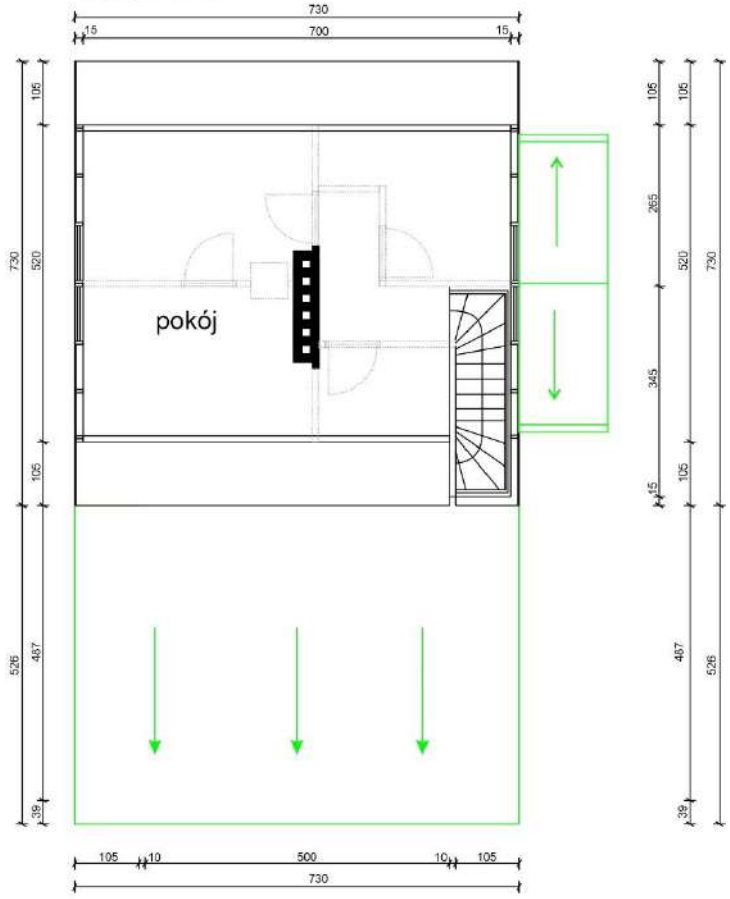

rzut piętra

4.46 ul. Artura Grottgera 5

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1179
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 587/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 97 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Artura Grottgera

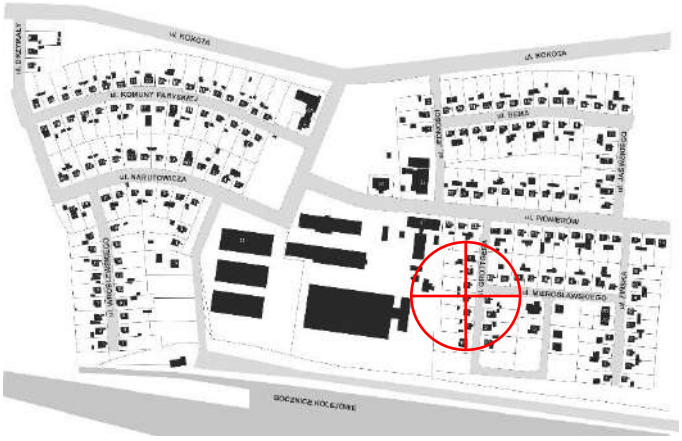

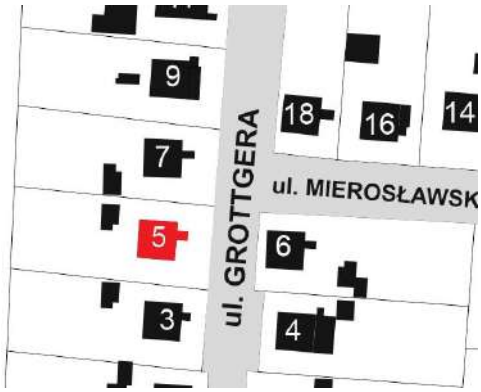

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej niewielki daszek nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

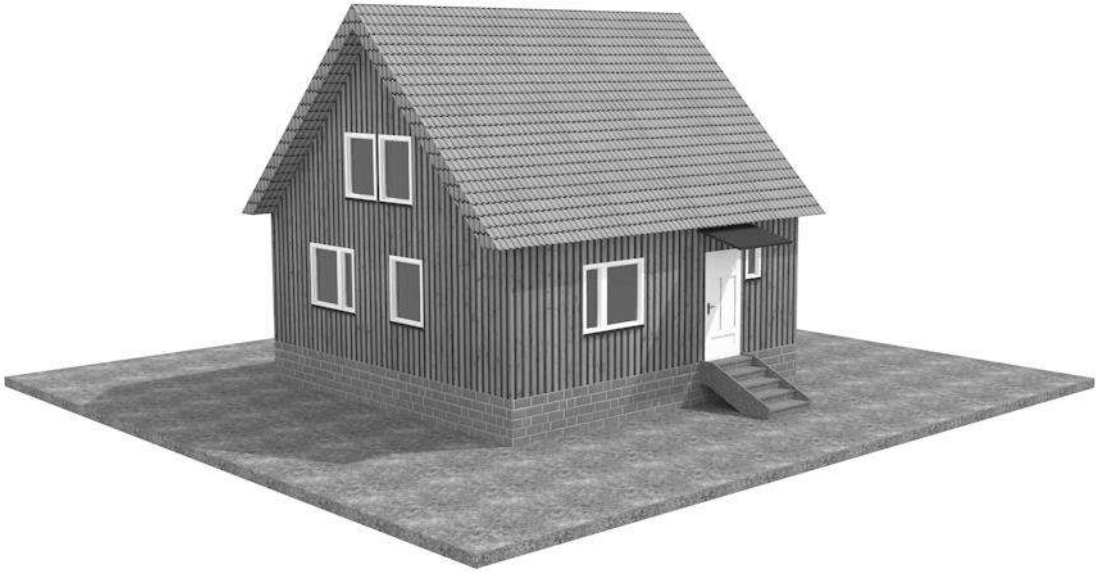

model obecnej bryły budynku

4.47 ul. Artura Grottgera 6

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1176
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 588/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 98 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Artura Grottgera

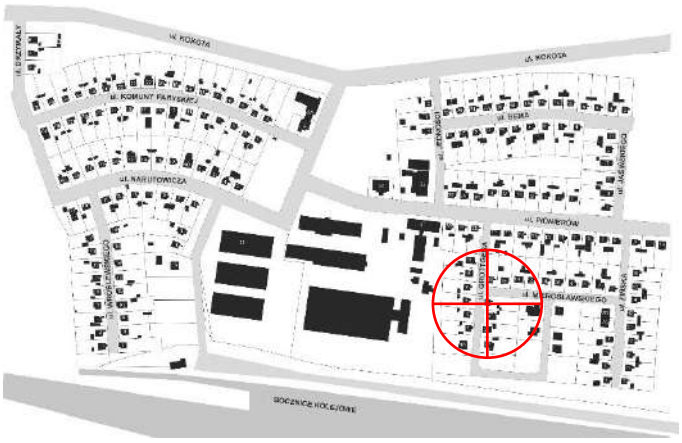

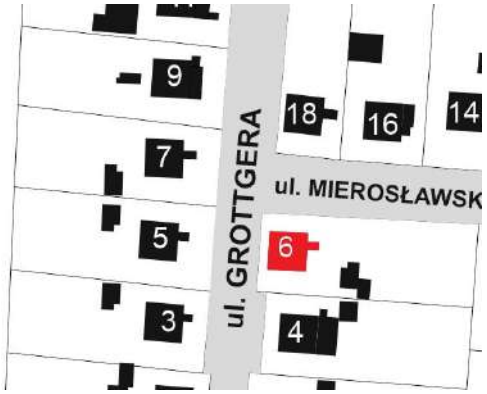

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: brak
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

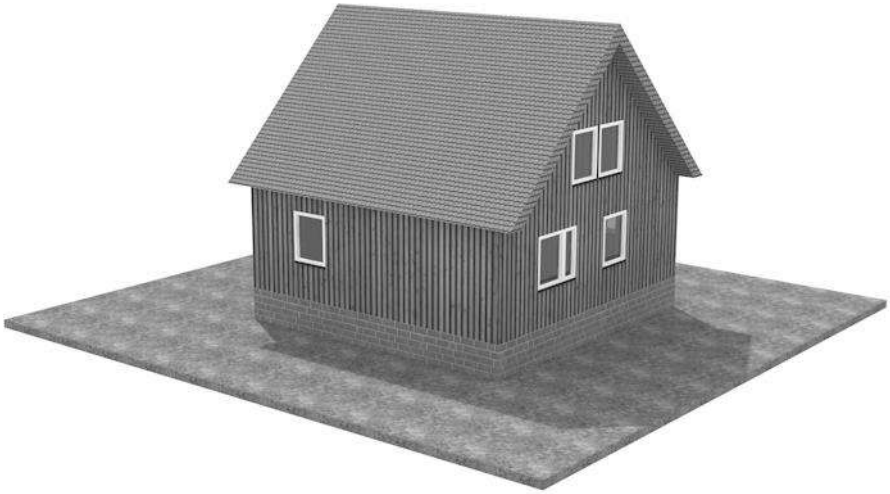

4.48 ul. Artura Grottgera 7

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1180
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 589/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 99 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Artura Grottgera

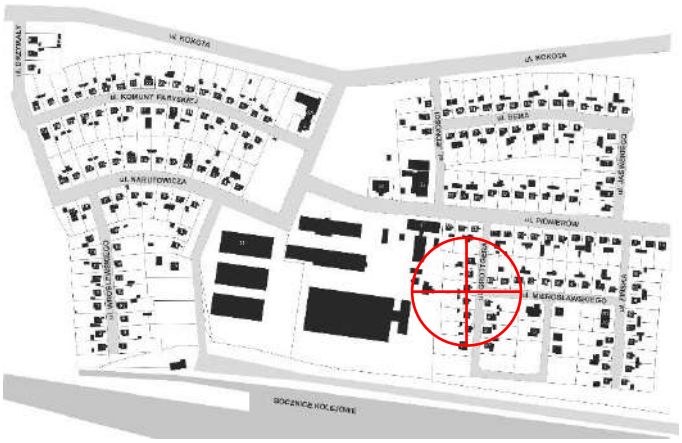

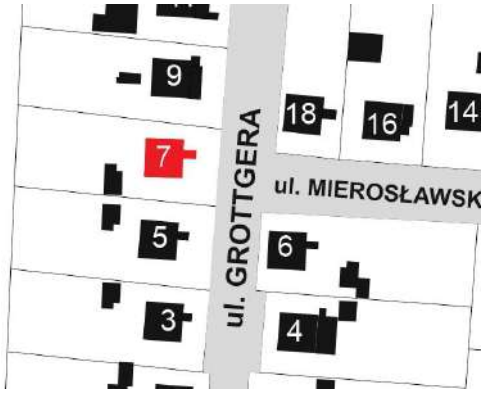

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: zielony
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad wejściem
8. Okna: wtórne drewniane, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.49 ul. Artura Grottgera 9

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1181
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 590/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 100 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Artura Grottgera

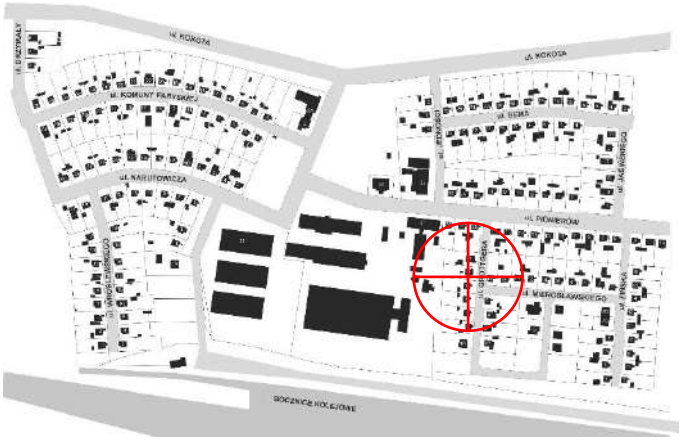

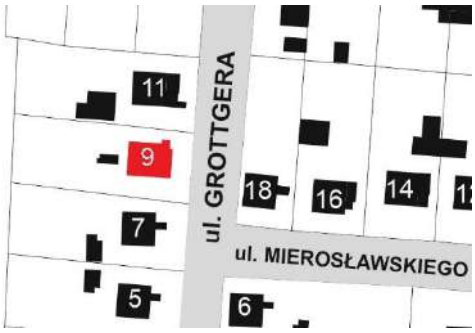

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: brak (murowaną przybudówkę od strony wschodniej rozebrano około 2012 roku)
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

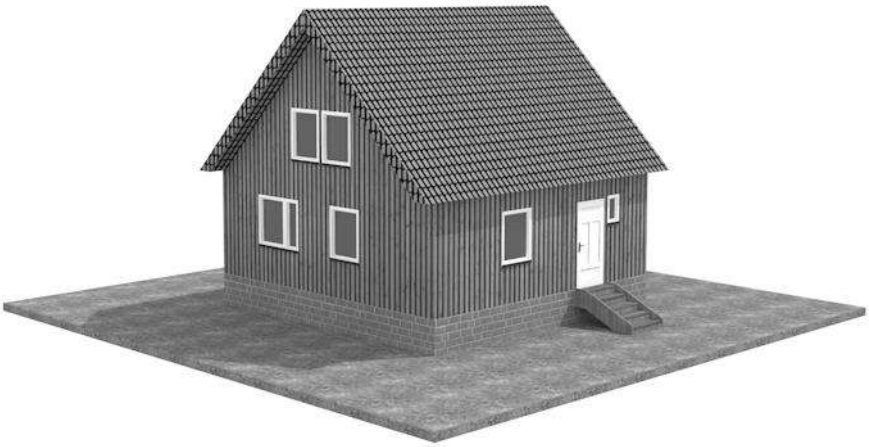

model obecnej bryły budynku

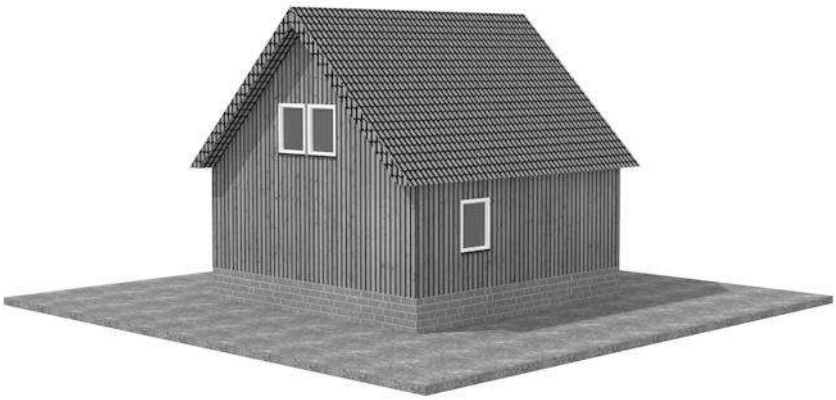

4.50 ul. Artura Grottgera 11 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1182
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 591/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 101 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok ze wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

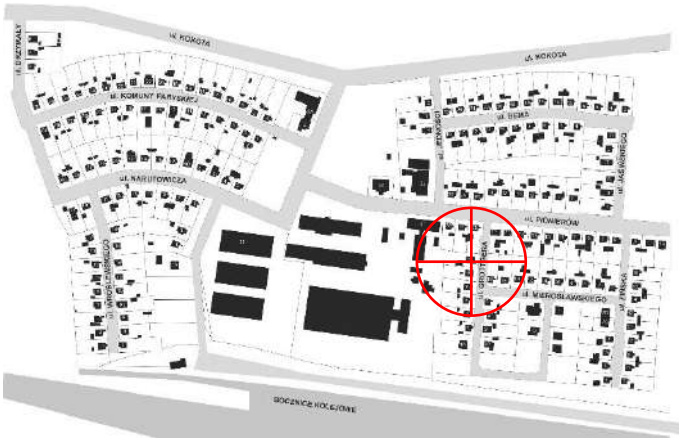

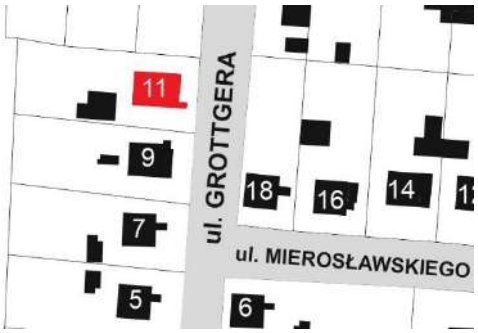

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnobordowa
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 2,5 m 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

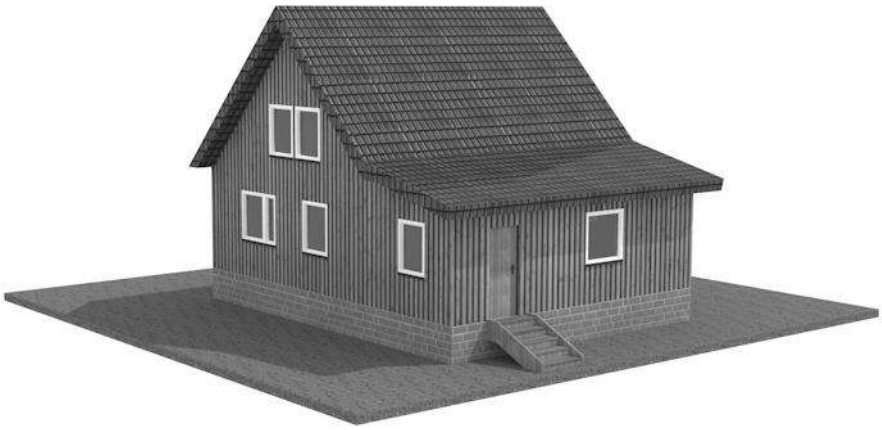

model obecnej bryły budynku

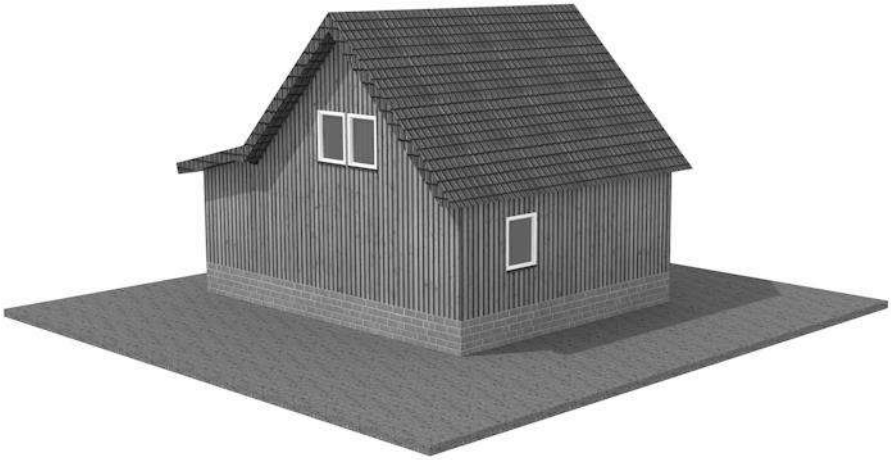

Rysunki inwentaryzacyjne

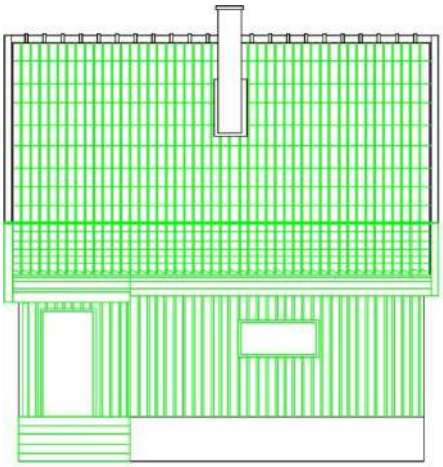

elewacja wschodnia

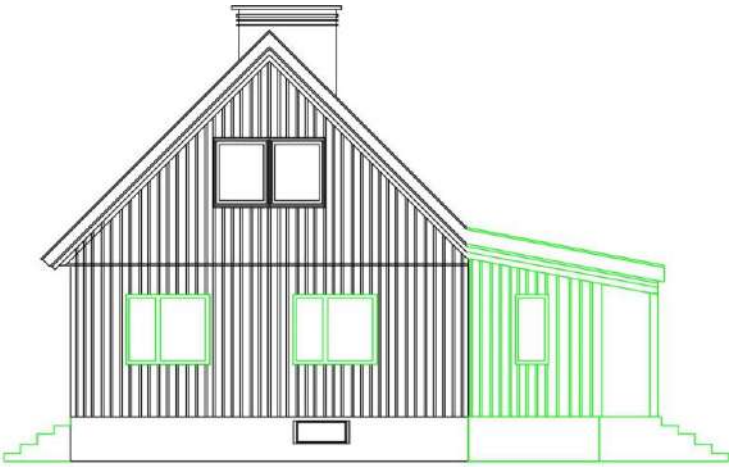

elewacja południowa

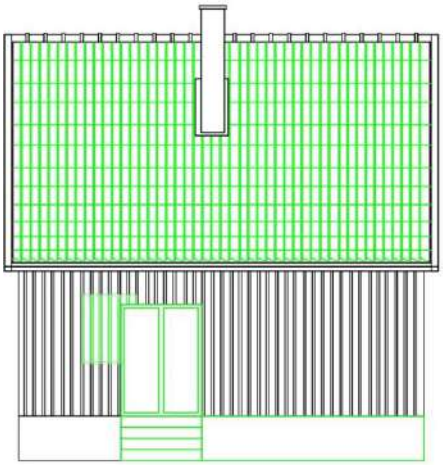

elewacja zachodnia

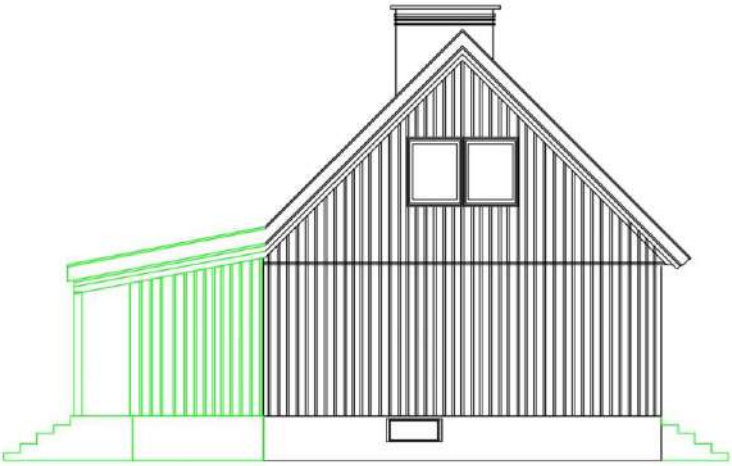

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

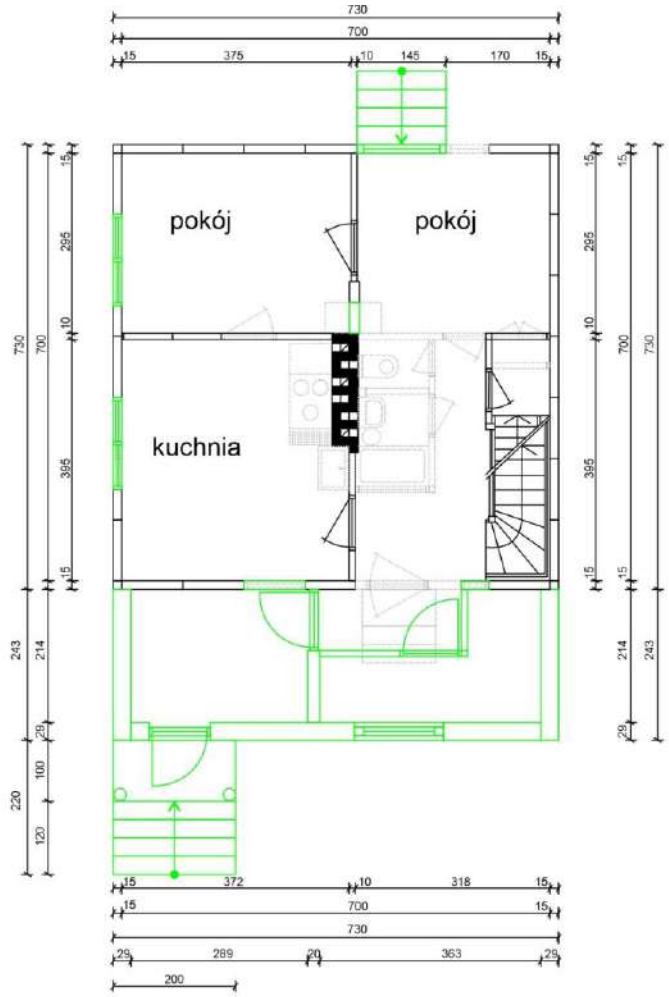

rzut parteru

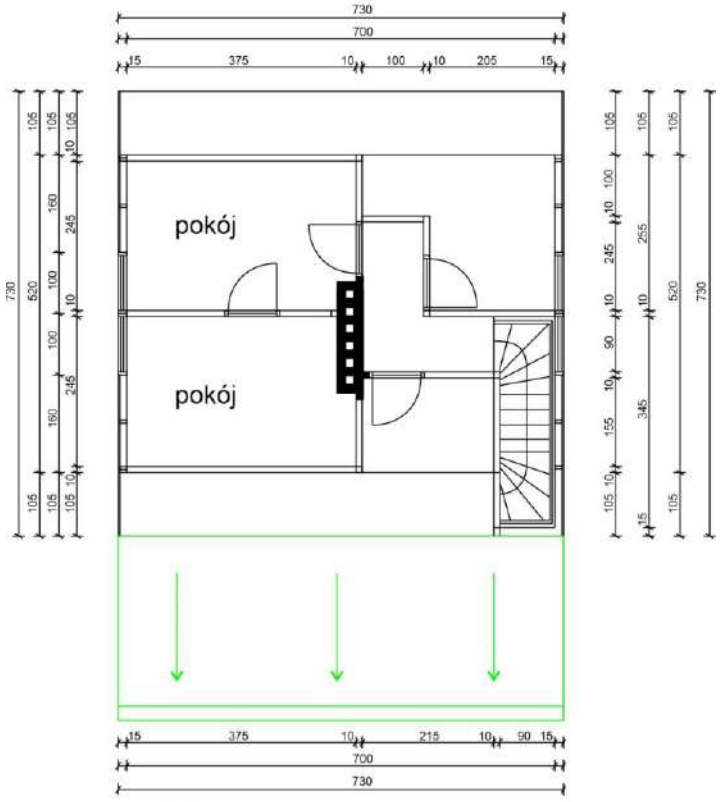

rzut piętra

4.51 ul. Jakuba Jasińskiego 1

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1142
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 732/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 106 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok od wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Jakuba Jasińskiego

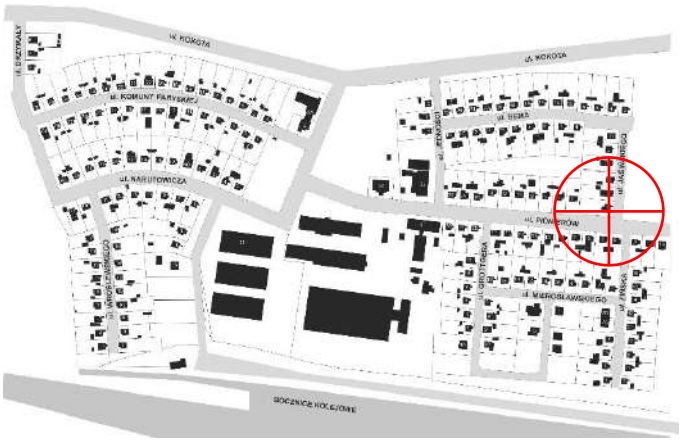

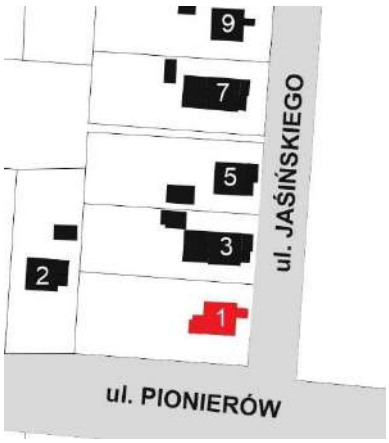

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: pierwotnie koloru czerwonego, obecnie niemal czarny
7. Przybudówki: od strony zachodniej wiata przyłączona do budynku poniżej poziomu dachu o wymiarach około 2m x 5m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

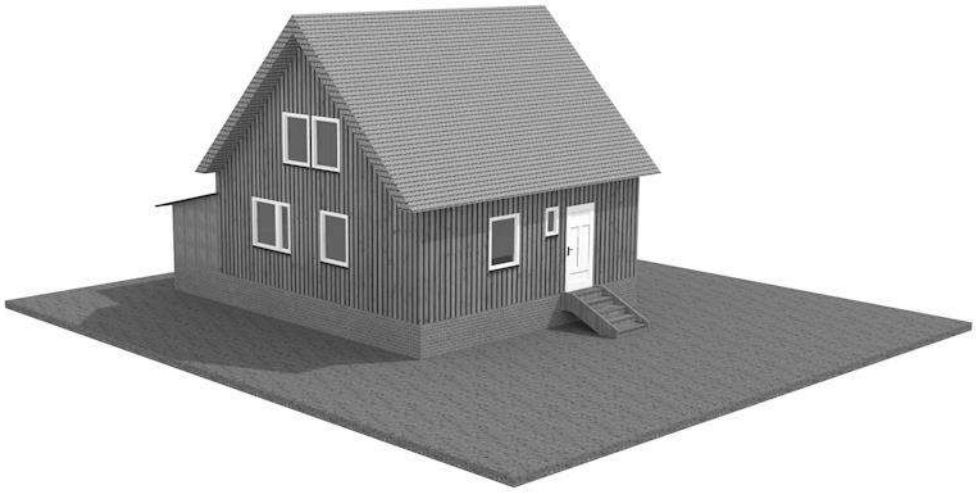

model obecnej bryły budynku

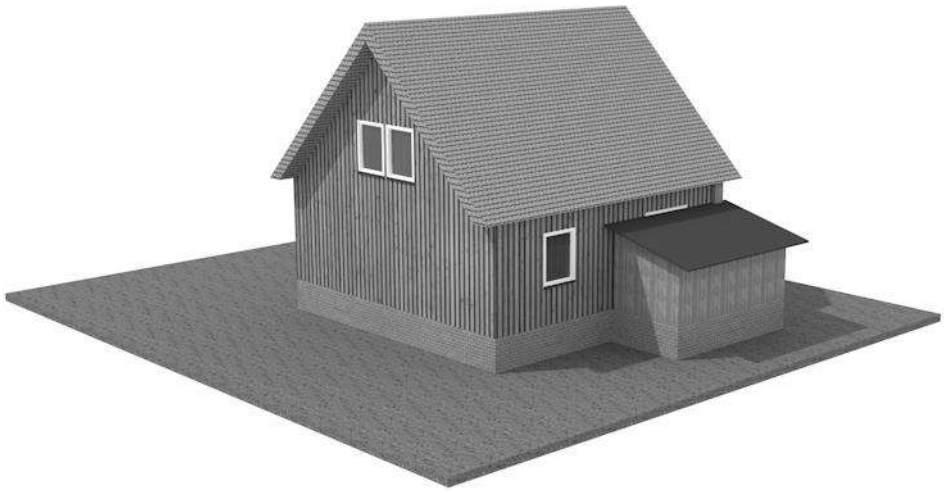

4.52 ul. Jakuba Jasińskiego 3

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1141
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 733/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 107 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Jakuba Jasińskiego

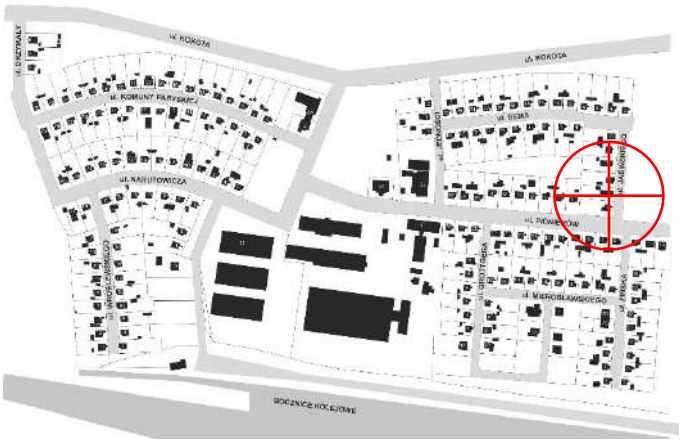

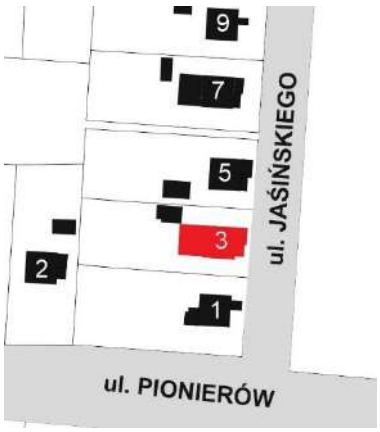

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: biały
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: ciemny brązowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap około 2m x 3,5m, od strony zachodniej przybudówka około 3m x 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.53 ul. Jakuba Jasińskiego 5

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1140
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 734/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 108 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Jakuba Jasińskiego

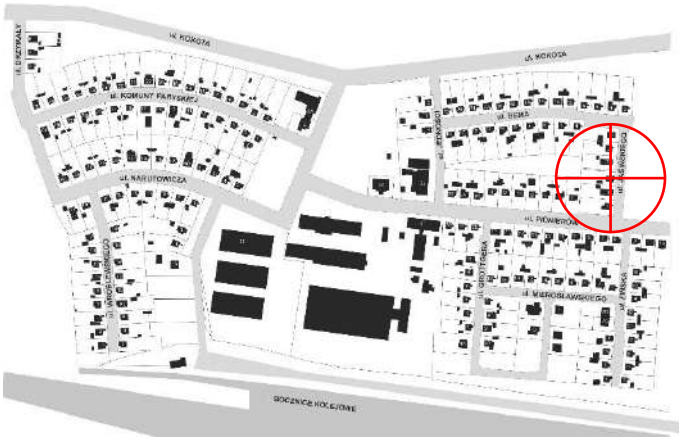

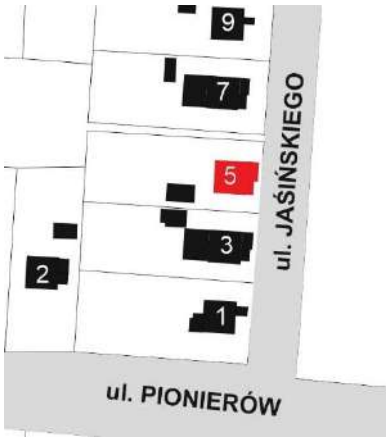

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnoczerwony
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 3,5m
8. Okna: wtórne PCV z roletami
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

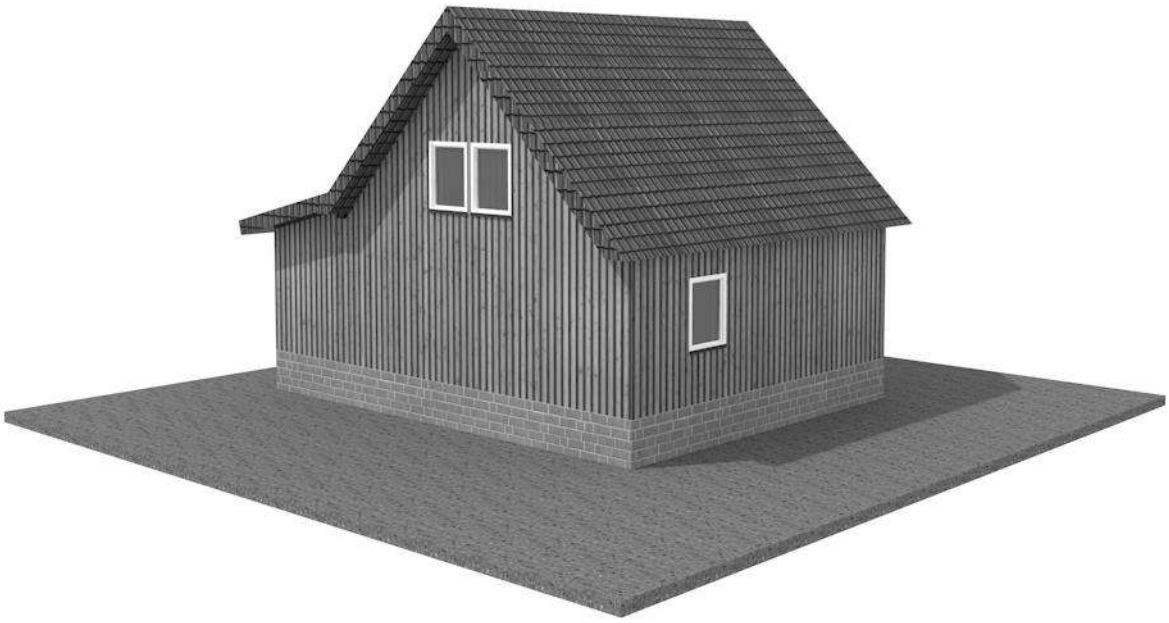

4.54 ul. Jakuba Jasińskiego 7 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1118
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 735/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 109 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Jakuba Jasińskiego

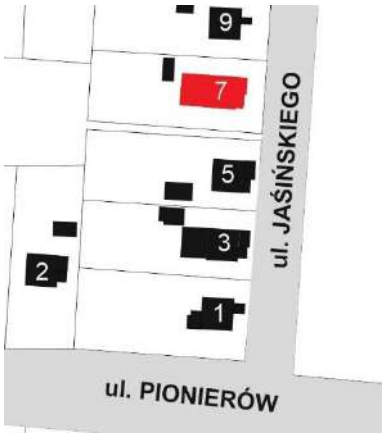

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym, na poddaszu w układzie poziomym
3. Kolor elewacji: białoszary
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarna
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap około 2m x 3,5m, od strony zachodniej przybudówka około 3m x 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

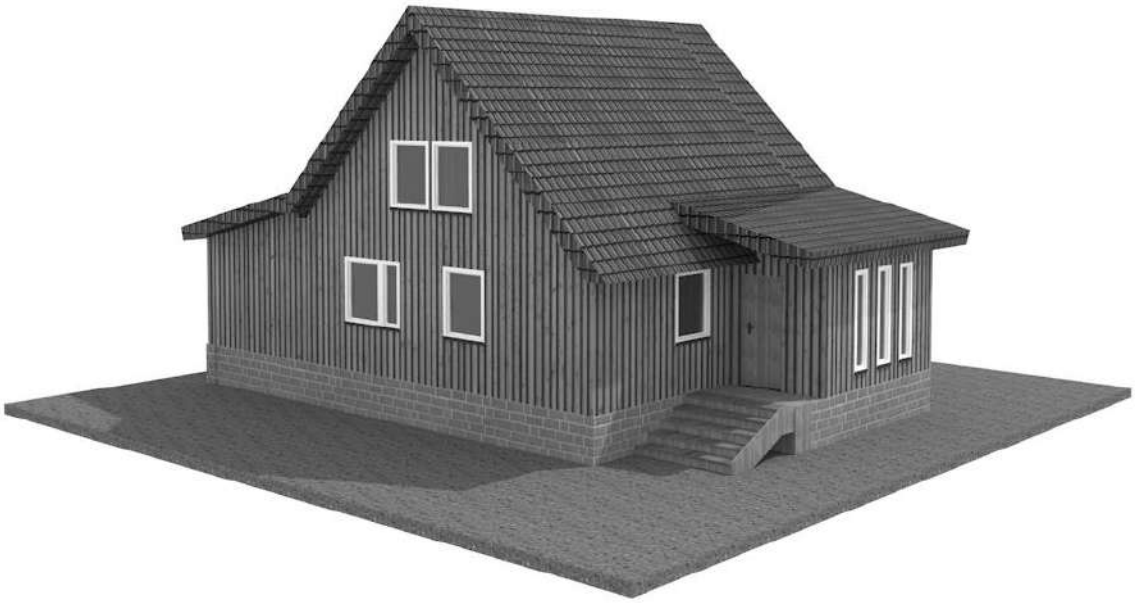

model obecnej bryły budynku

Rysunki inwentaryzacyjne

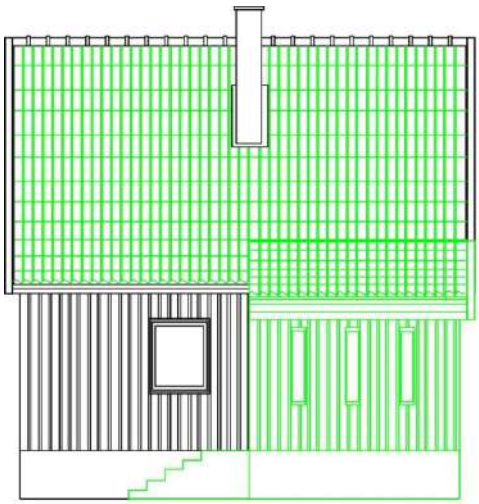

elewacja wschodnia

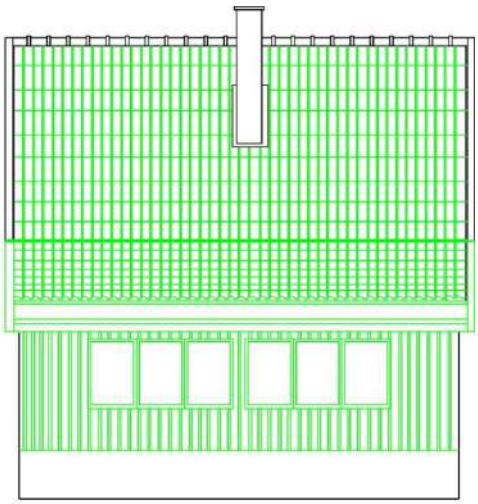

elewacja zachodnia

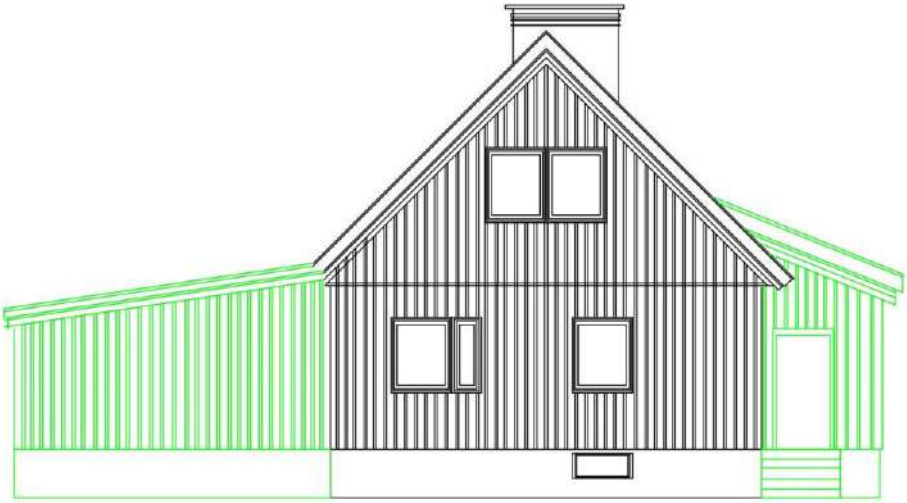

elewacja południowa

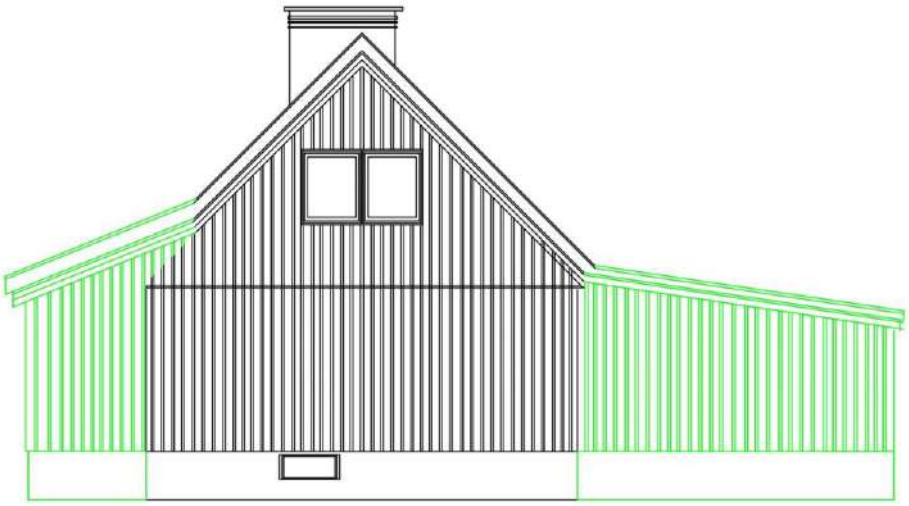

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

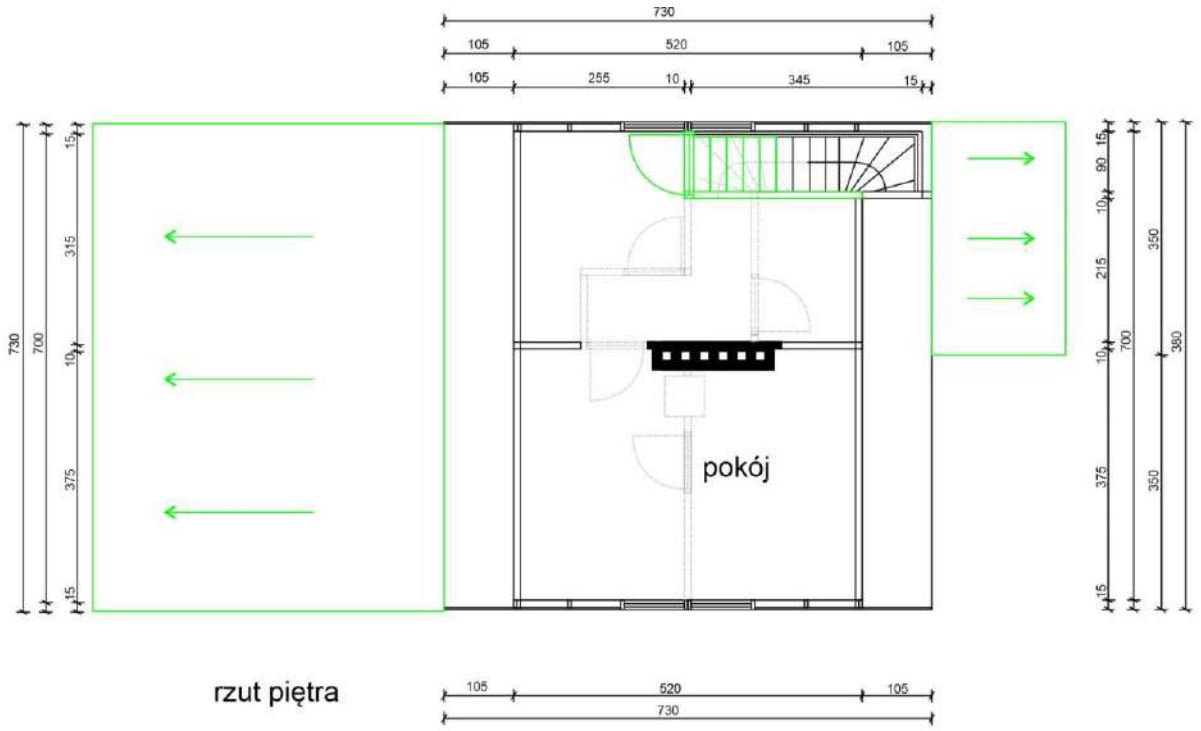

rzut piętra

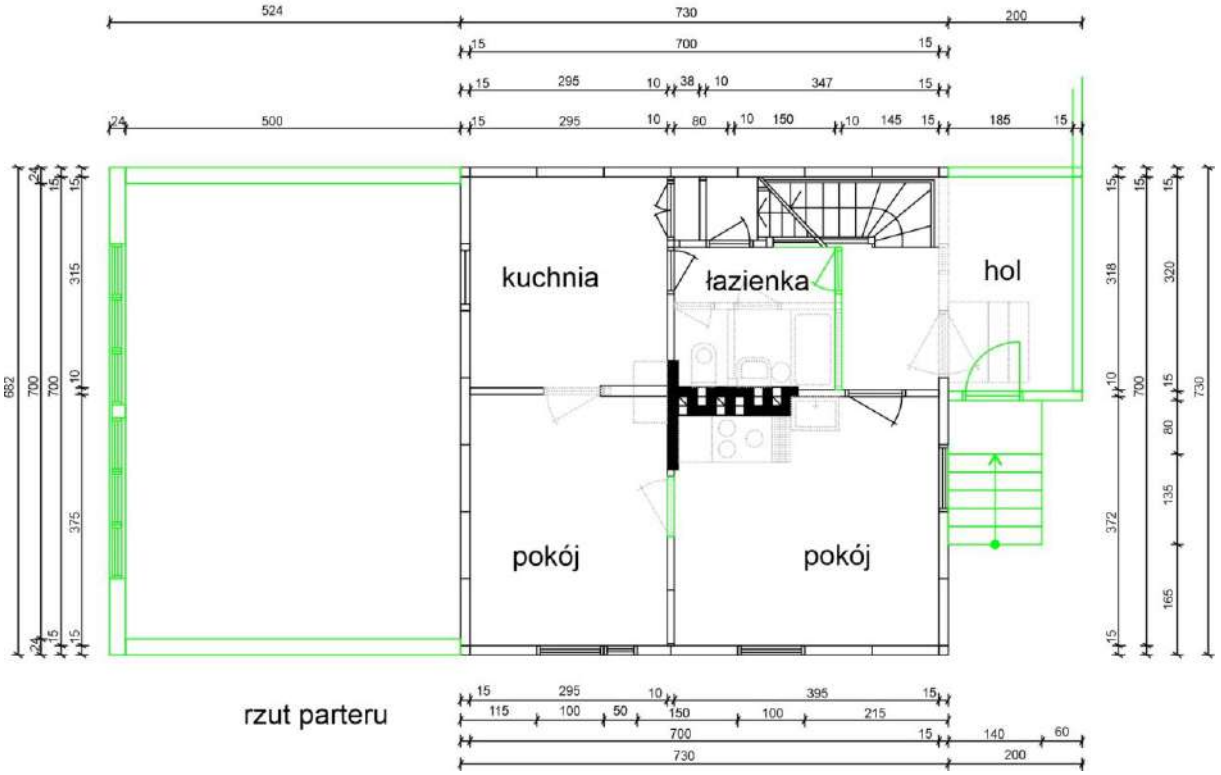

rzut parteru

4.55 ul. Jakuba Jasińskiego 9

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1117
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 736/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 110 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Jakuba Jasińskiego

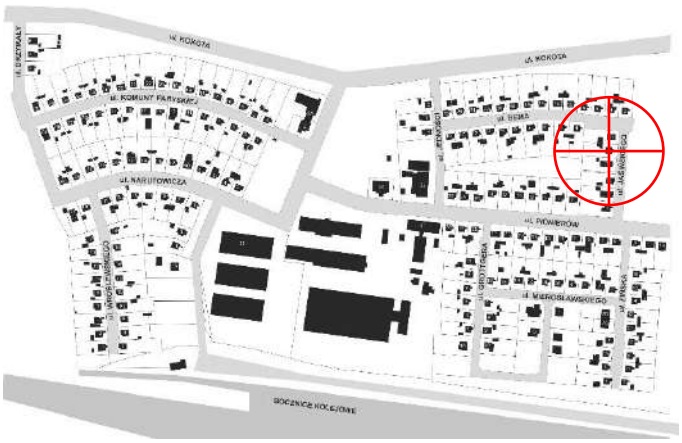

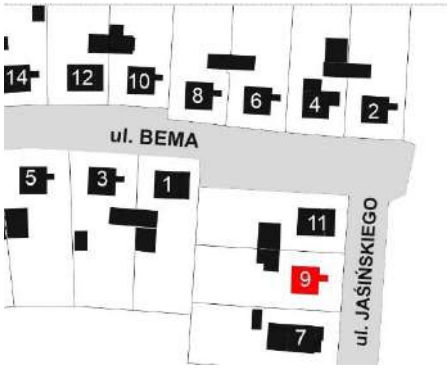

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej mały daszek nad wejściem
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

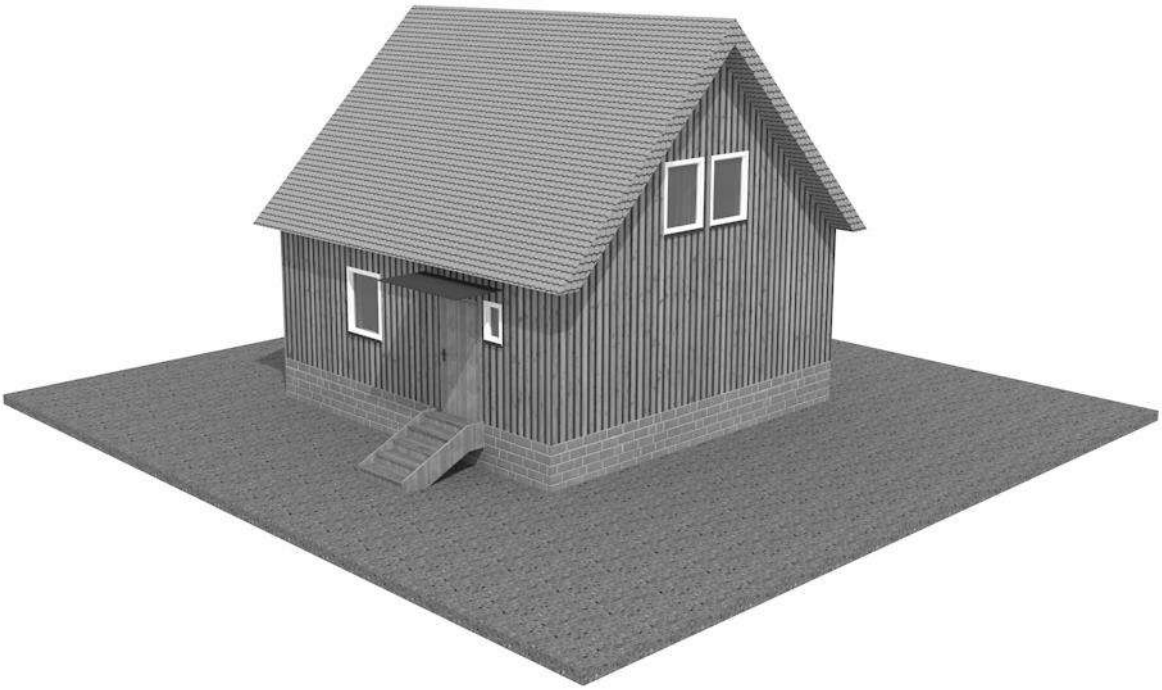

model obecnej bryły budynku

4.56 ul. Jakuba Jasińskiego 11

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1116
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 737/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 111 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w północno-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Jasińskiego

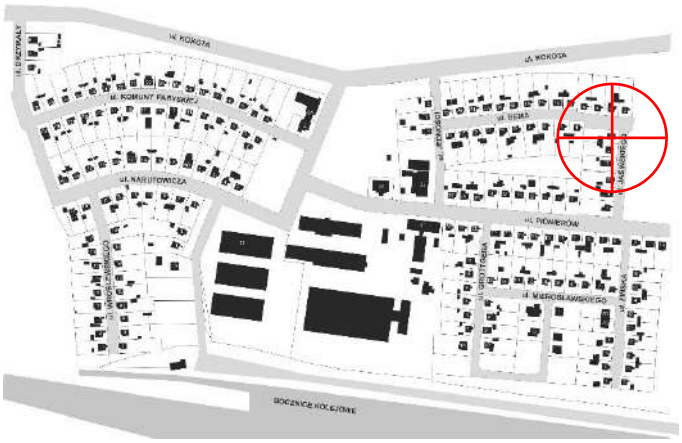

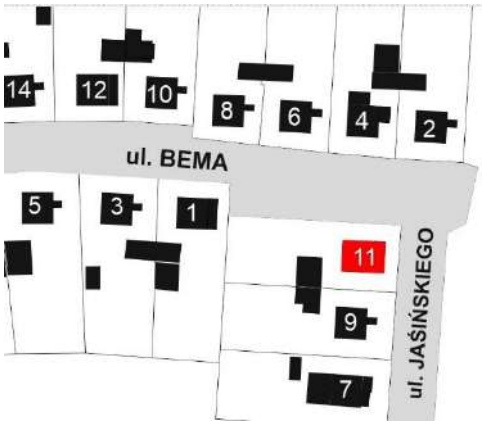

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym, tynkowana elewacja przybudówki
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej tynkowany wiatrołap o wymiarach około 2mx4m przekryty dachem o szerokości budynku głównego, od strony zachodniej wiata przyłączona do budynku poniżej poziomu dachu o wymiarach około 2,5m x 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.57 ul. Komuny Paryskiej 1

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1036
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 960/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 248 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok ze wschodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

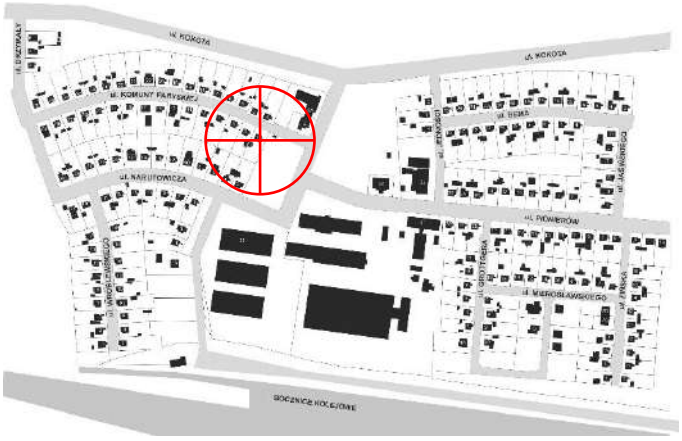

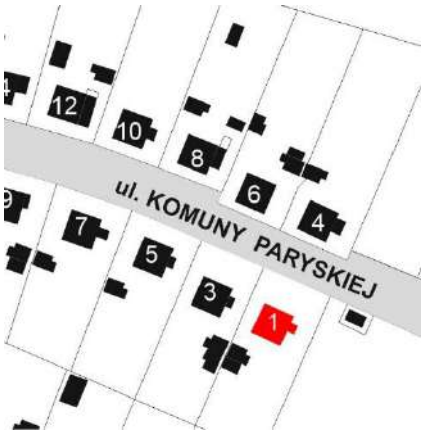

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: daszek nad schodami od strony wschodniej
8. Okna: wtórne PCV białe
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne metalowe

model obecnej bryły budynku

4.58 ul. Komuny Paryskiej 3

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1035
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 962/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 249 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

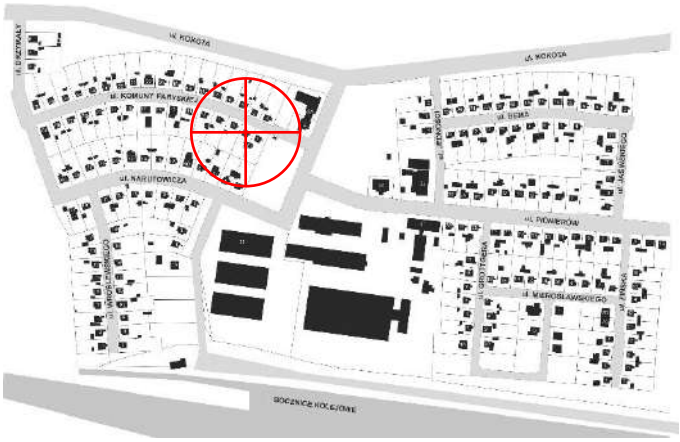

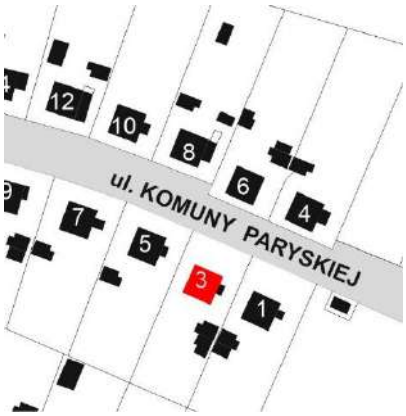

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: biały
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian 10 cm
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: brązowy
7. Przybudówki: daszek nad schodami od strony wschodniej
8. Okna: wtórne PCV białe
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.59 ul. Komuny Paryskiej 4 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1016
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 963/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 250 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

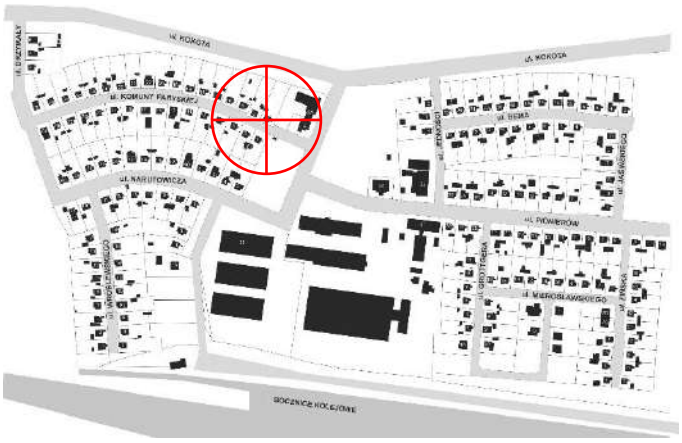

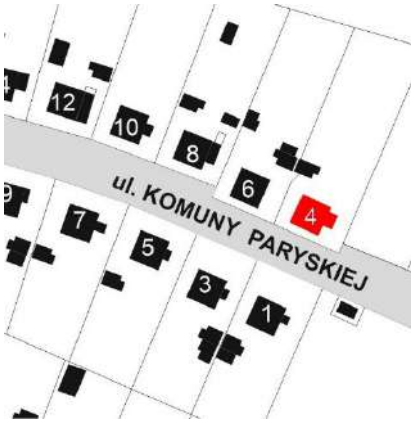

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej taras wejściowy o wymiarach około 2,5m x 7,3m, przykryty dachem na słupach
8. Okna: wtórne drewniane brązowe, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

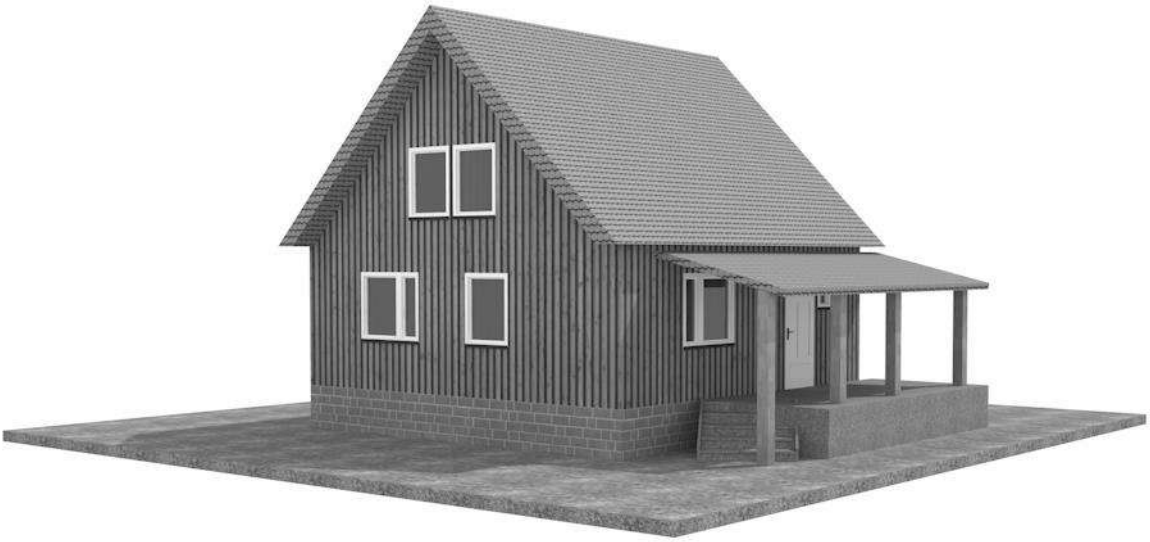

model obecnej bryły budynku

Rysunki inwentaryzacyjne

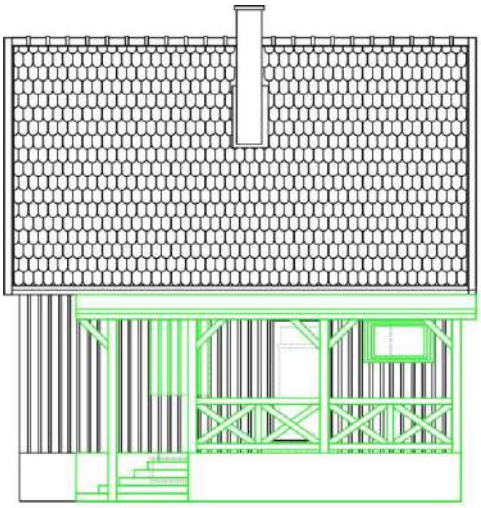

elewacja wschodnia

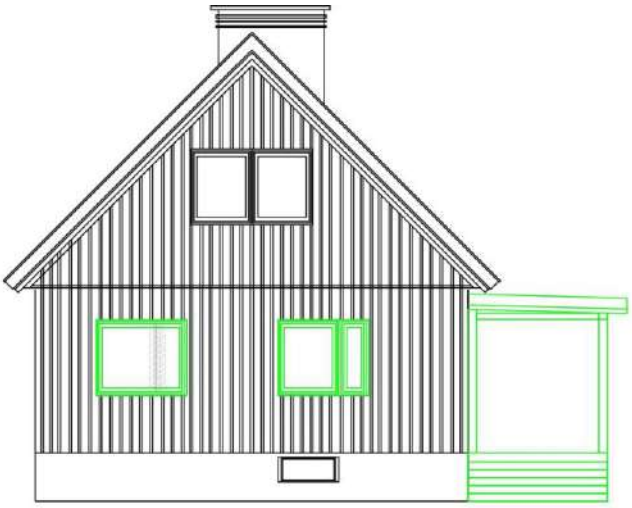

elewacja południowa

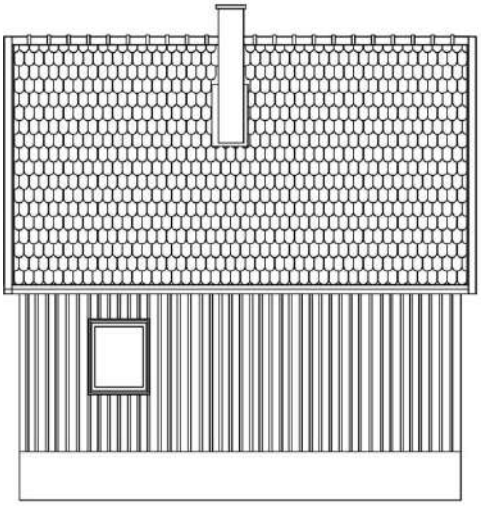

elewacja zachodnia

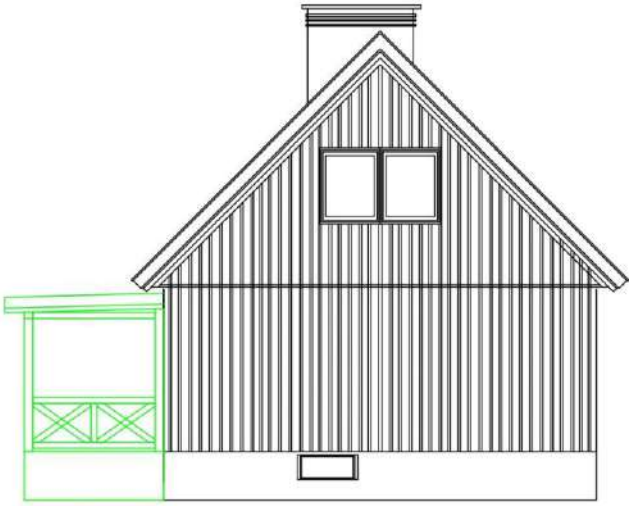

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

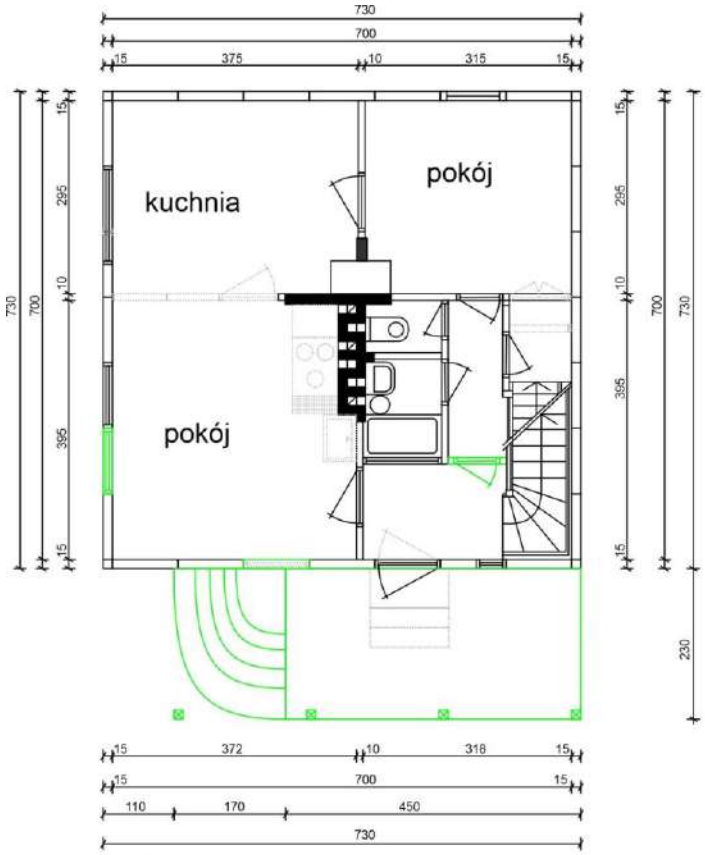

rzut parteru

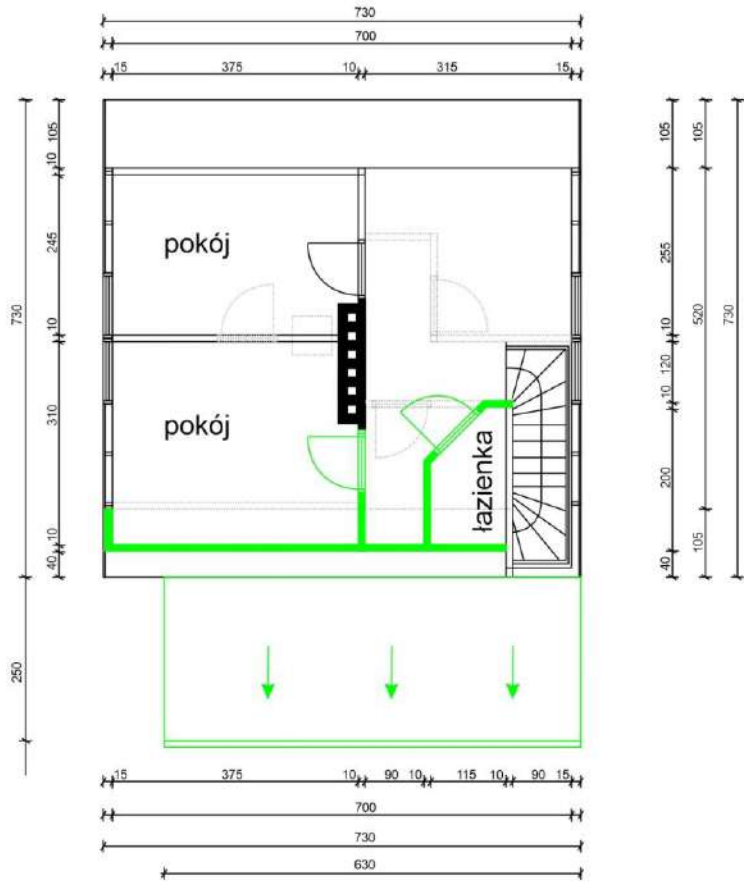

rzut piętra

4.60 ul. Komuny Paryskiej 5

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1034
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 964/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 251 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

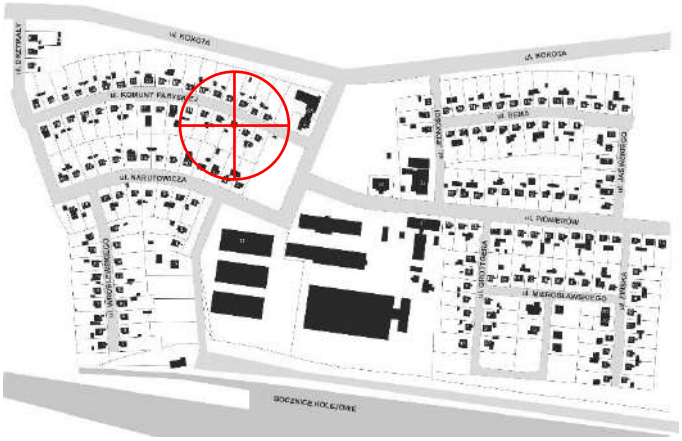

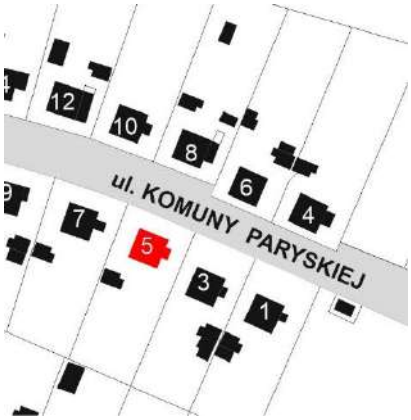

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej częściowo zabudowany wiatrołap
8. Okna: wtórne PCV białe
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.61 ul. Komuny Paryskiej 6

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1015
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 965/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 252 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

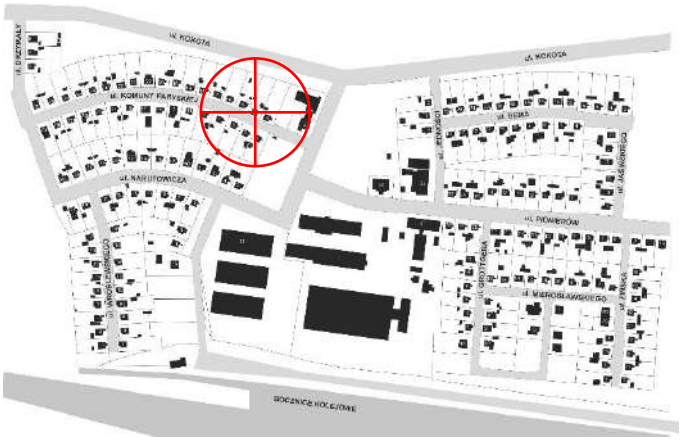

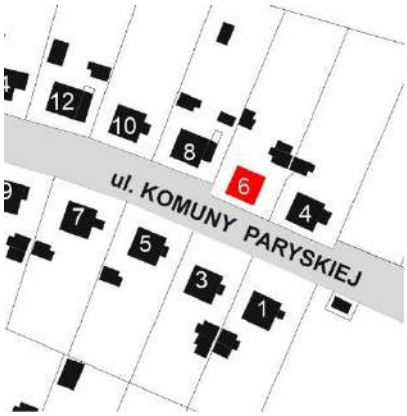

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o drewnianych ścianach
8. Okna: wtórne PCV białe
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

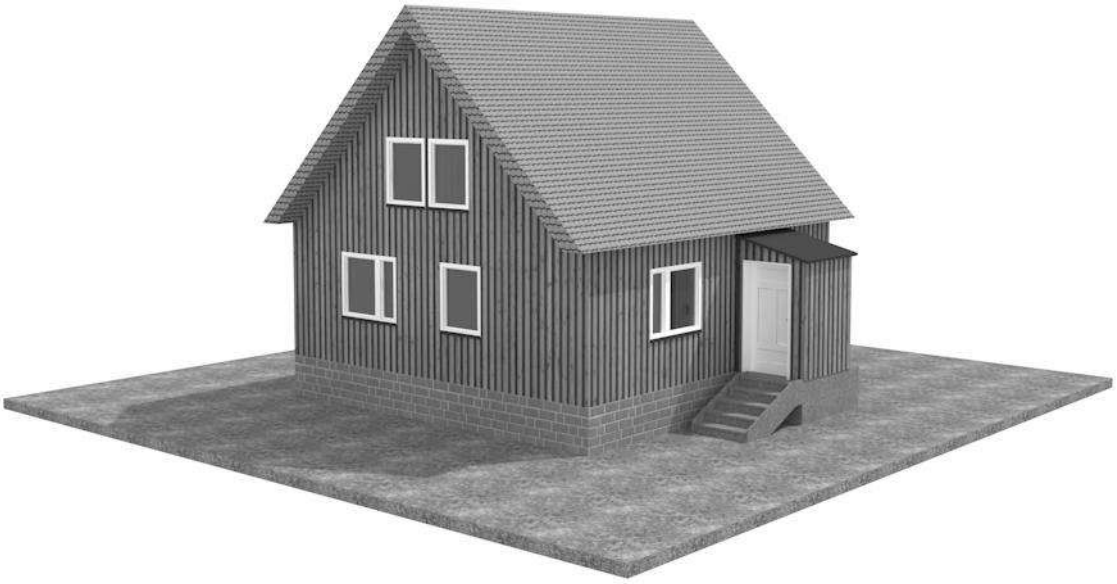

model obecnej bryły budynku

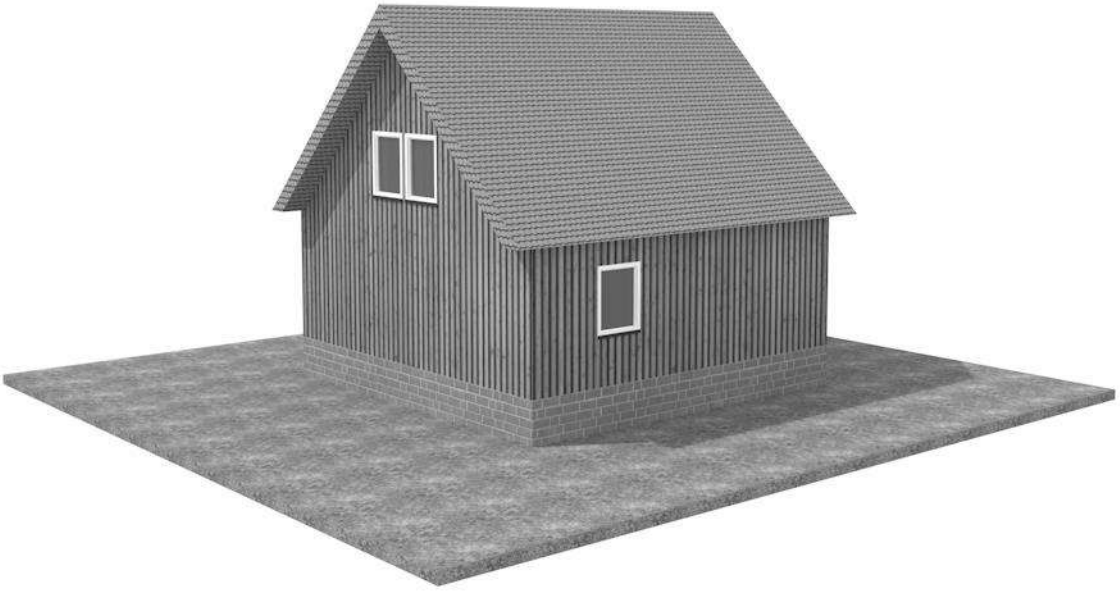

4.62 ul. Komuny Paryskiej 7

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1033
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 966/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 253 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południa

widok z południowego zachodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

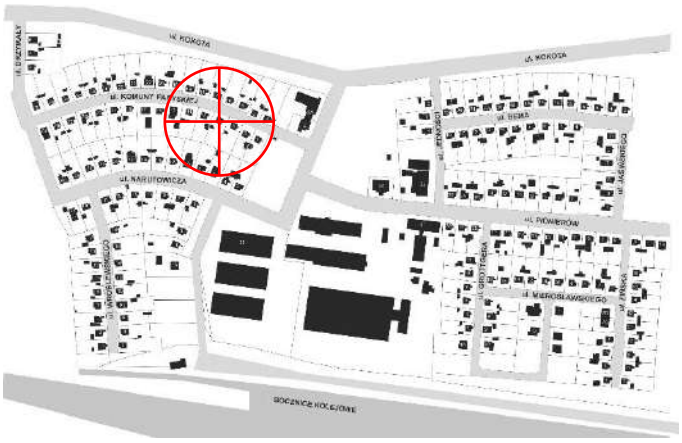

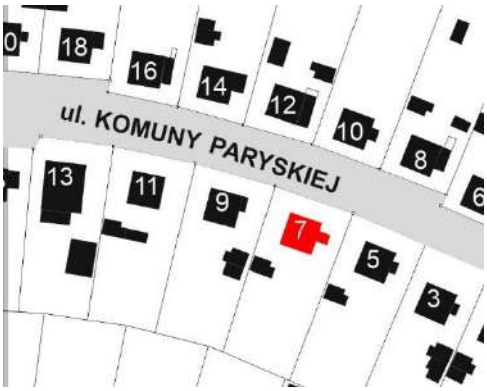

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: biały
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwona
7. Przybudówki: niewielki daszek nad wejściem od strony zachodniej
8. Okna: wtórne PCV białe
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.63 ul. Komuny Paryskiej 8

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1014
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 967/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 254 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

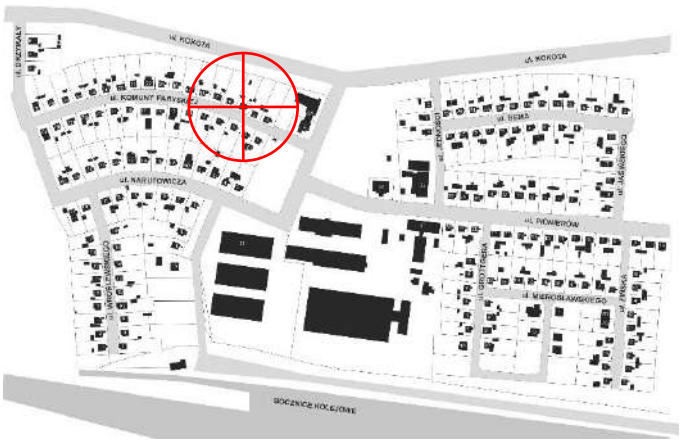

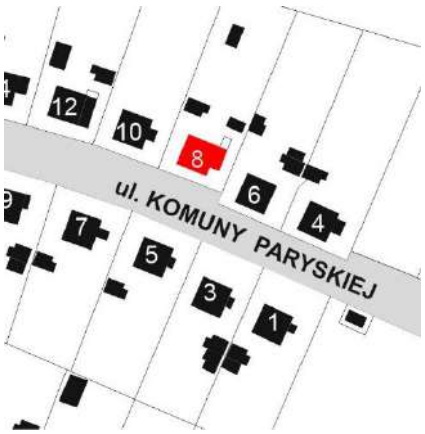

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk, podmurówka wyłożona kamieniami
3. Kolor elewacji: czerwony, podmurówka koloru piaskowca
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 1,4 x 4,7, ściany murowane i otynkowane, schody wejściowe przeniesione na północną stronę przybudówki
8. Okna: wtórne PCV, ciemnobrązowe, z zewnętrznymi roletami
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

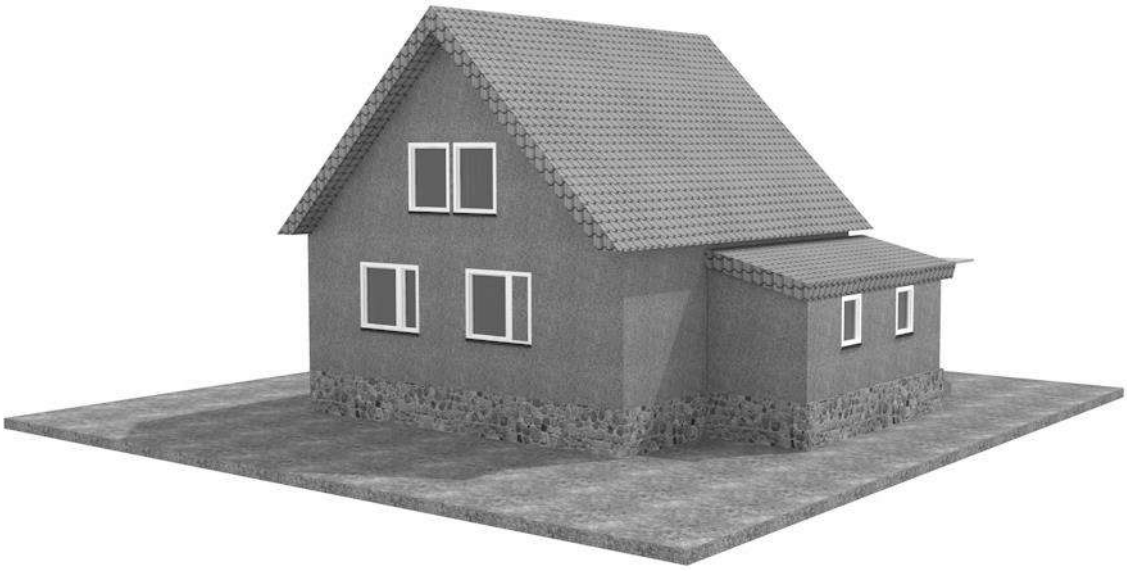

model obecnej bryły budynku

4.64 ul. Komuny Paryskiej 9

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1032
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 968/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 255 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

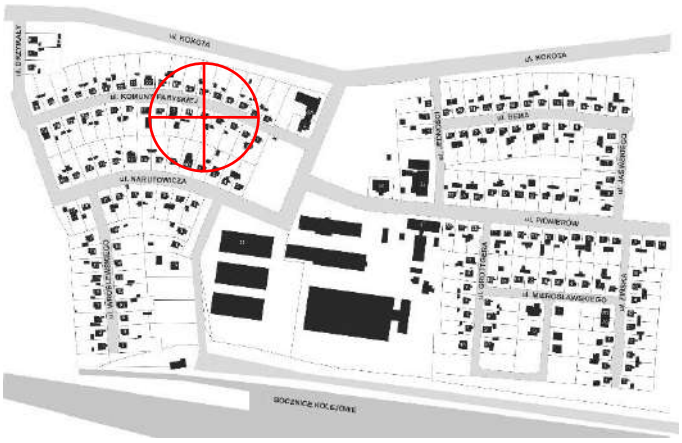

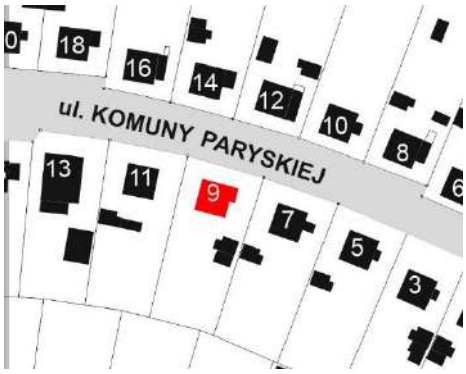

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie poziomym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,5m x 4m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

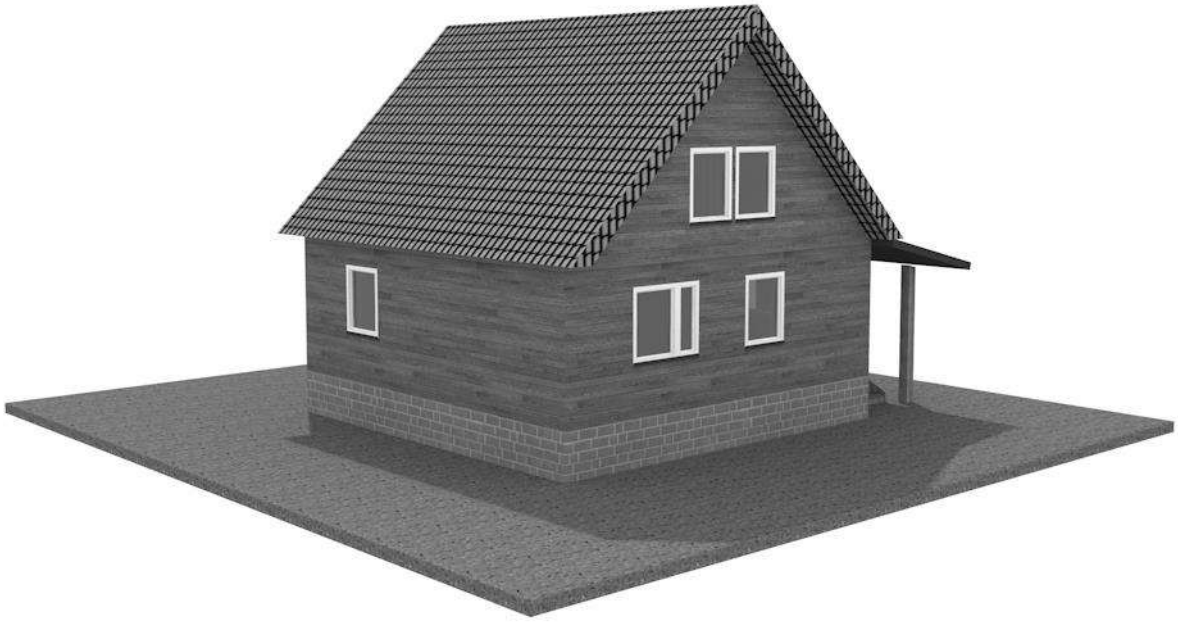

4.65 ul. Komuny Paryskiej 10

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1013
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 969/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 256 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

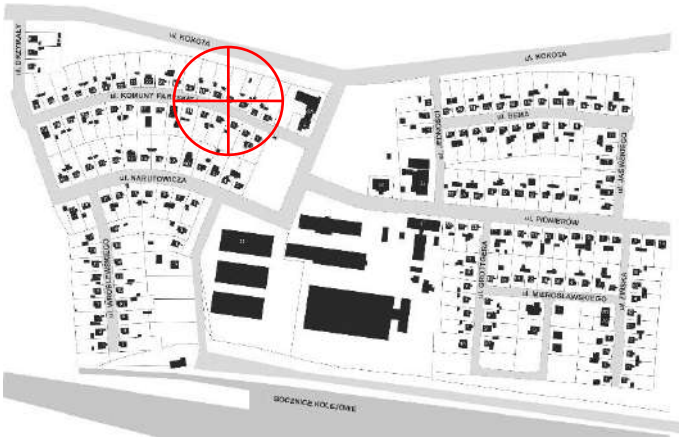

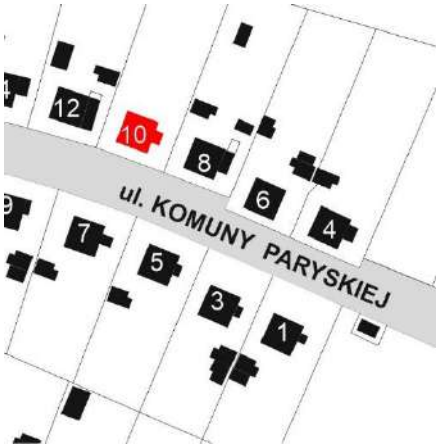

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 2m
8. Okna: wtórne drewniane, w dobudówce PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

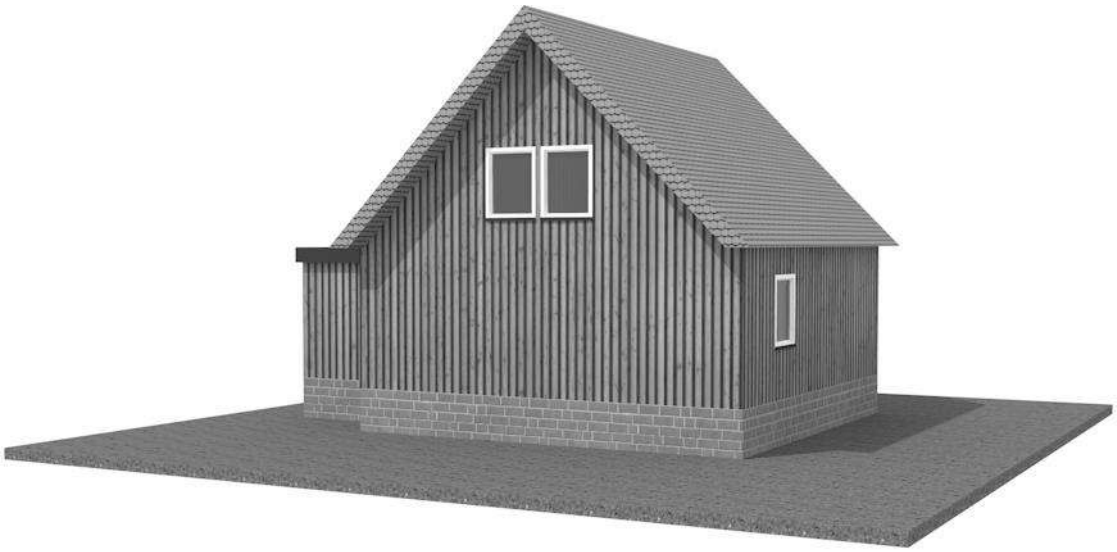

4.66 ul. Komuny Paryskiej 11

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1031
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 970/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 257 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

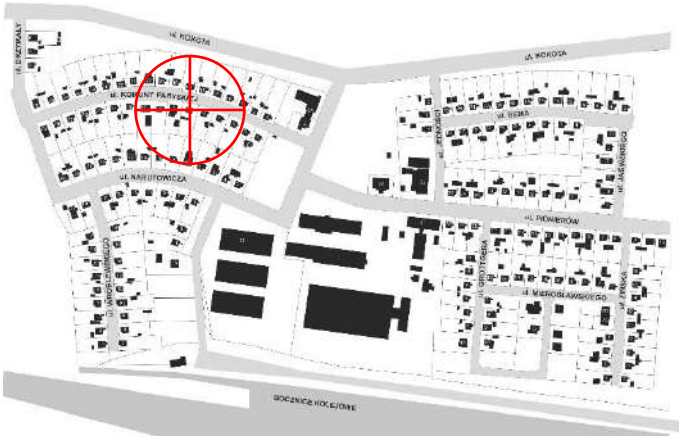

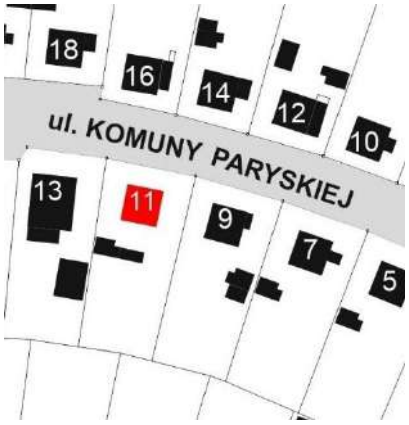

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: ciemno brązowy
7. Przybudówki: od strony zachodniej daszek nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

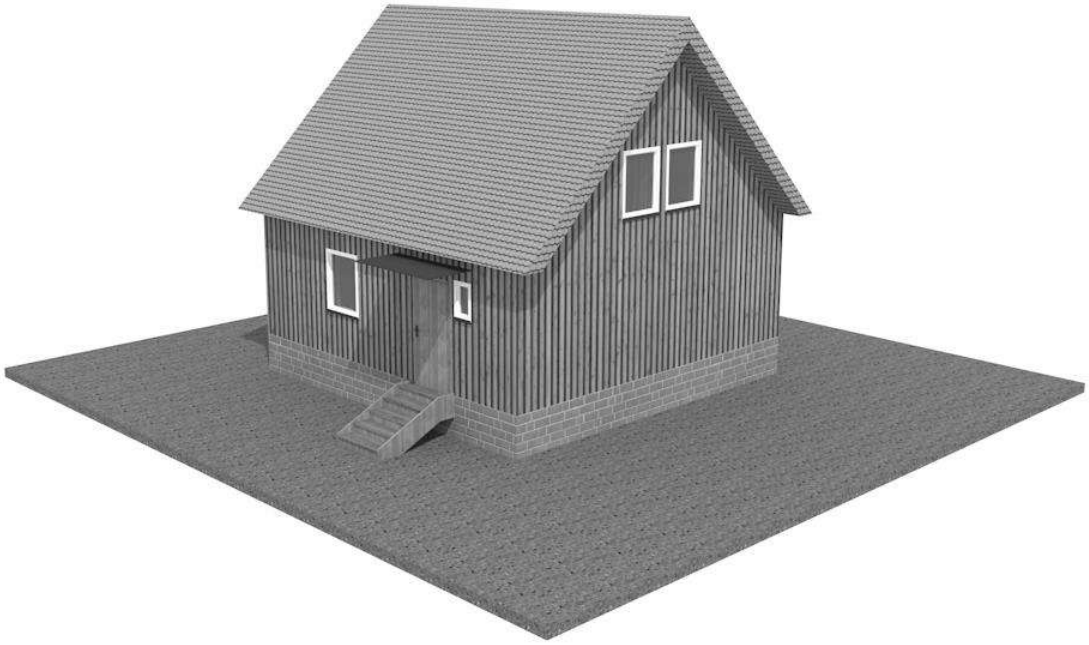

model obecnej bryły budynku

4.67 ul. Komuny Paryskiej 12

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1012
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 971/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 258 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

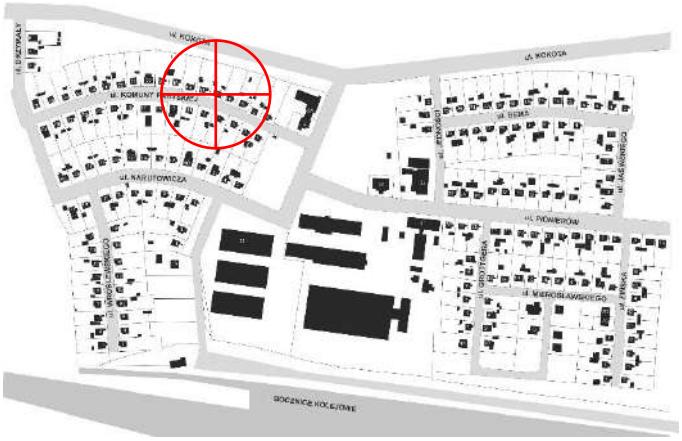

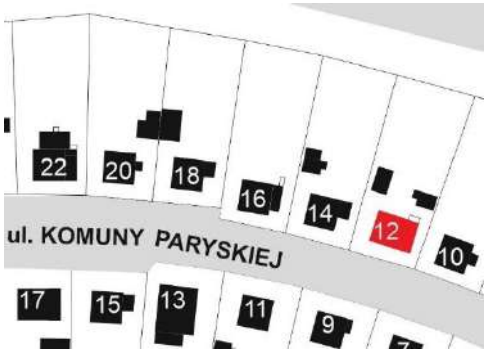

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie poziomym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej zintegrowany dach na słupach około 2m x 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

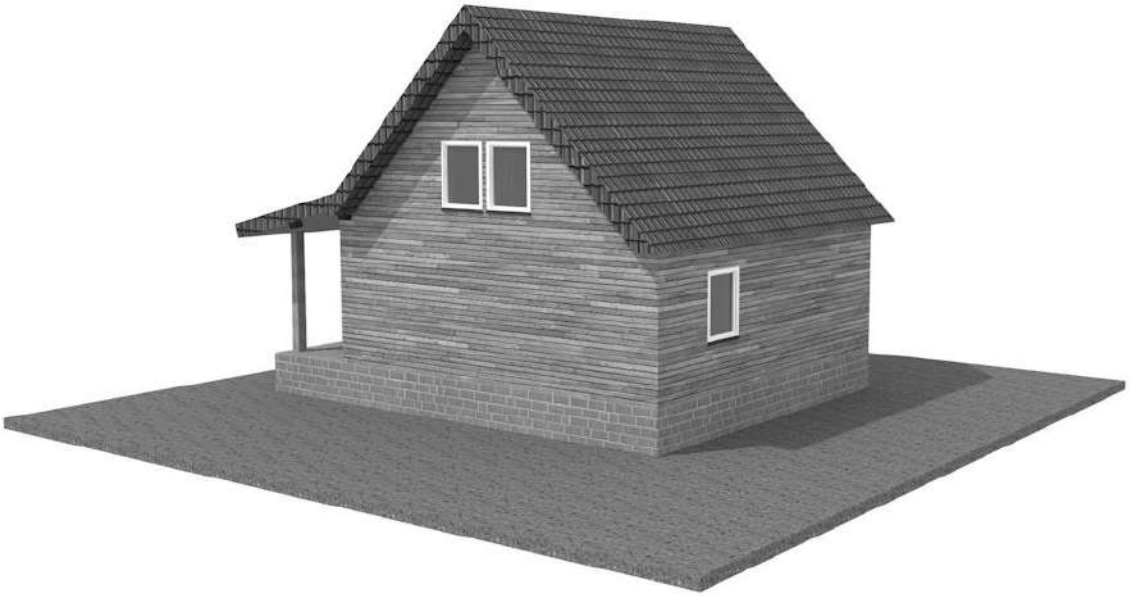

4.68 ul. Komuny Paryskiej 14

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1011
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 973/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 260 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

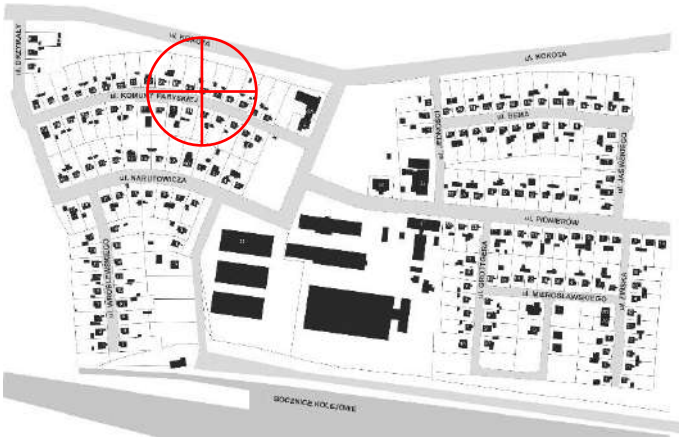

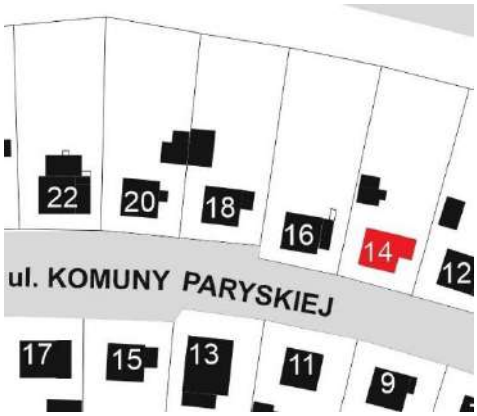

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 1,5m x 3,5m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

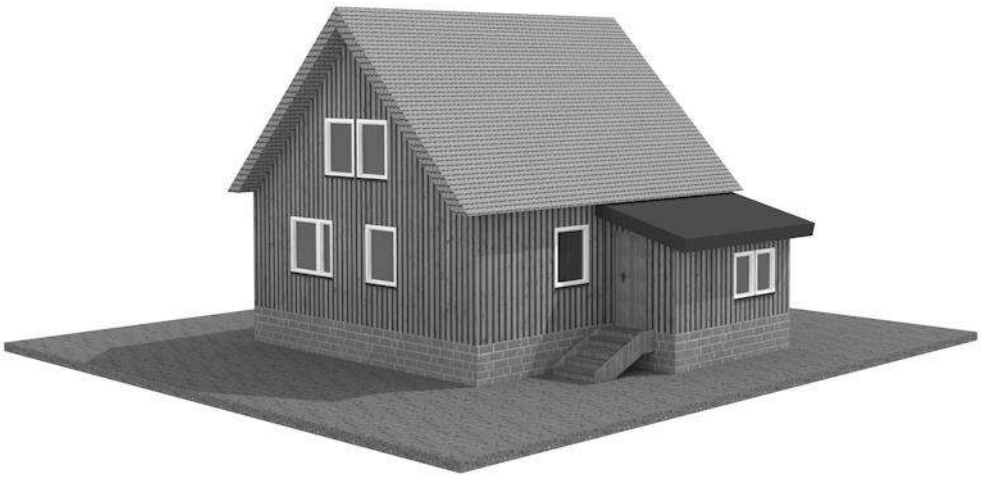

model obecnej bryły budynku

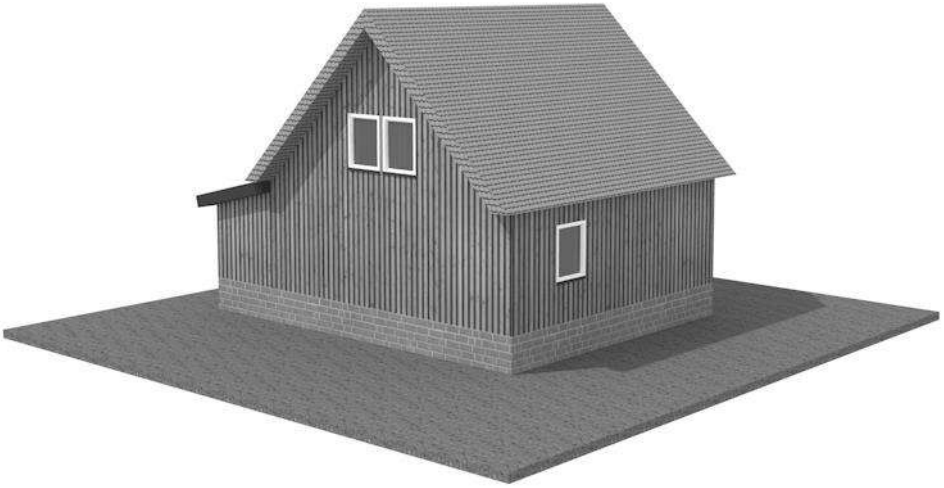

4.69 ul. Komuny Paryskiej 15

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1029
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 974/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 261 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

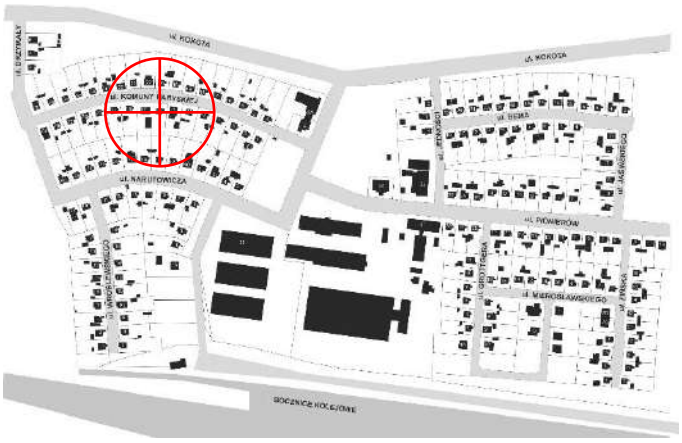

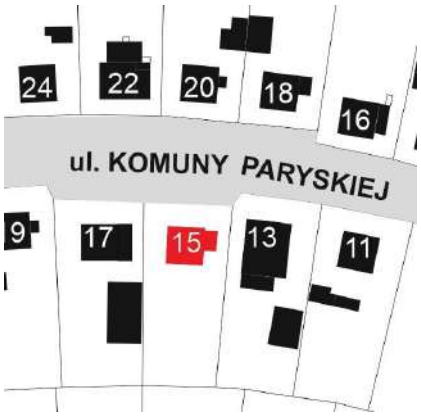

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym, na elewacji północnej i wschodniej tynk
3. Kolor elewacji: kolor boazerii ciemnobrązowy, tynk koloru szarego
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian na elewacji północnej i wschodniej
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,5m x 3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

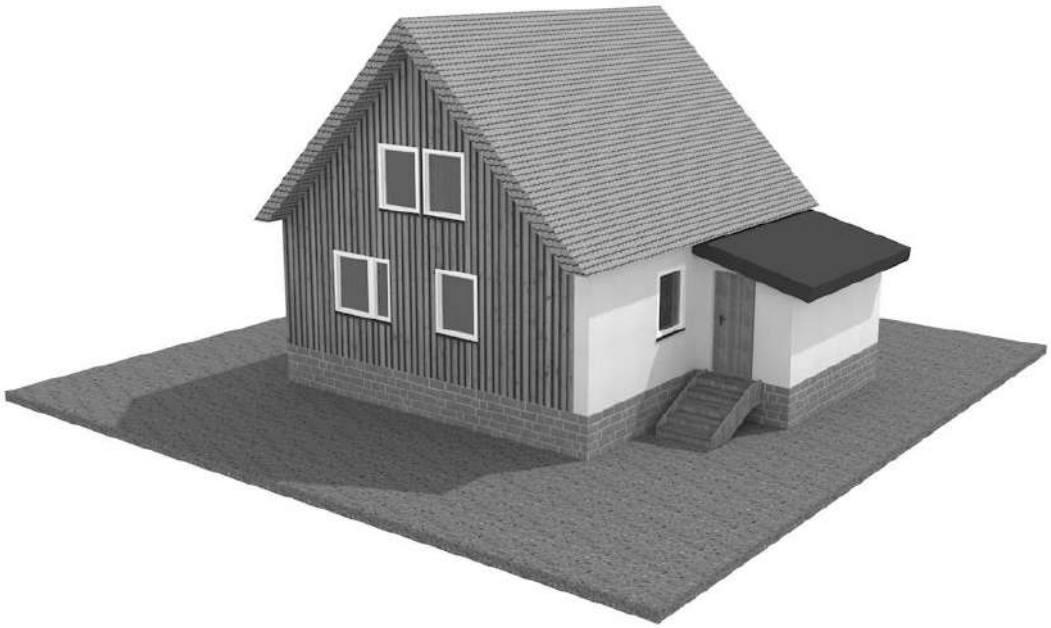

4.70 ul. Komuny Paryskiej 16

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1010
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 975/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 262 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

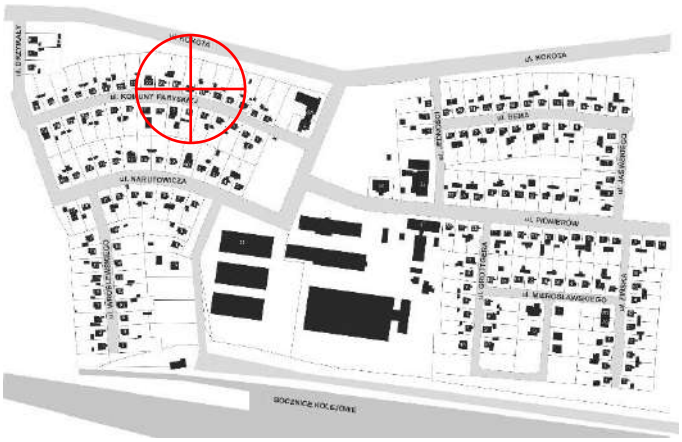

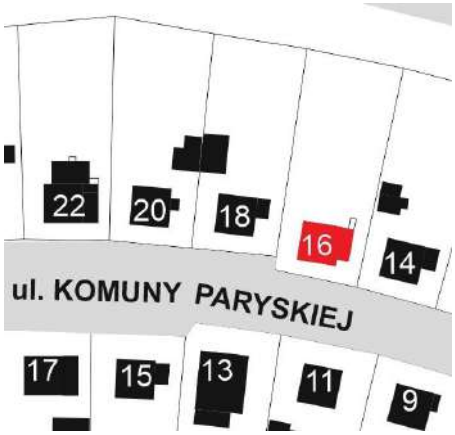

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: żółty
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,6m x 5m
8. Okna: wtórne PCV, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.71 ul. Komuny Paryskiej 17

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1028
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 976/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 263 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

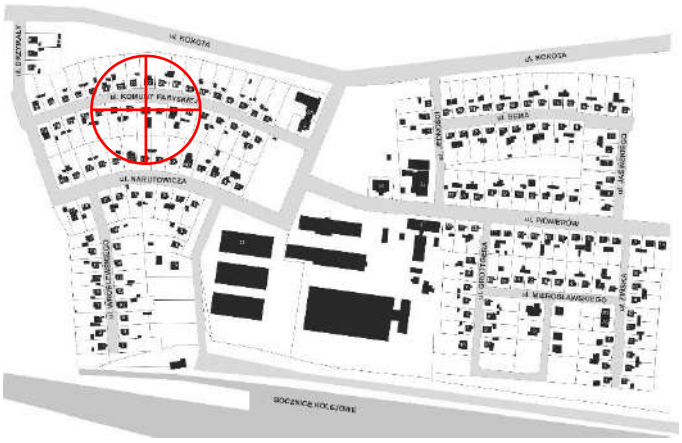

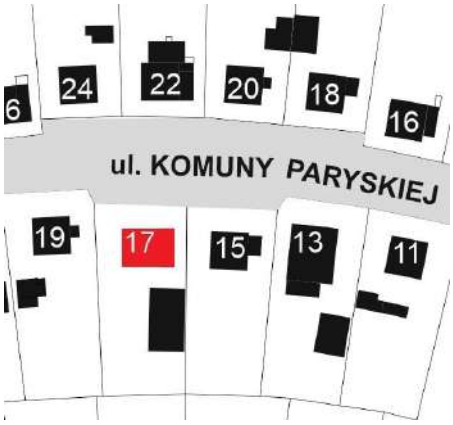

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 2m x 7,3m wraz z dachem opartym na słupach, tworzącym przejście wzdłuż budynku
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

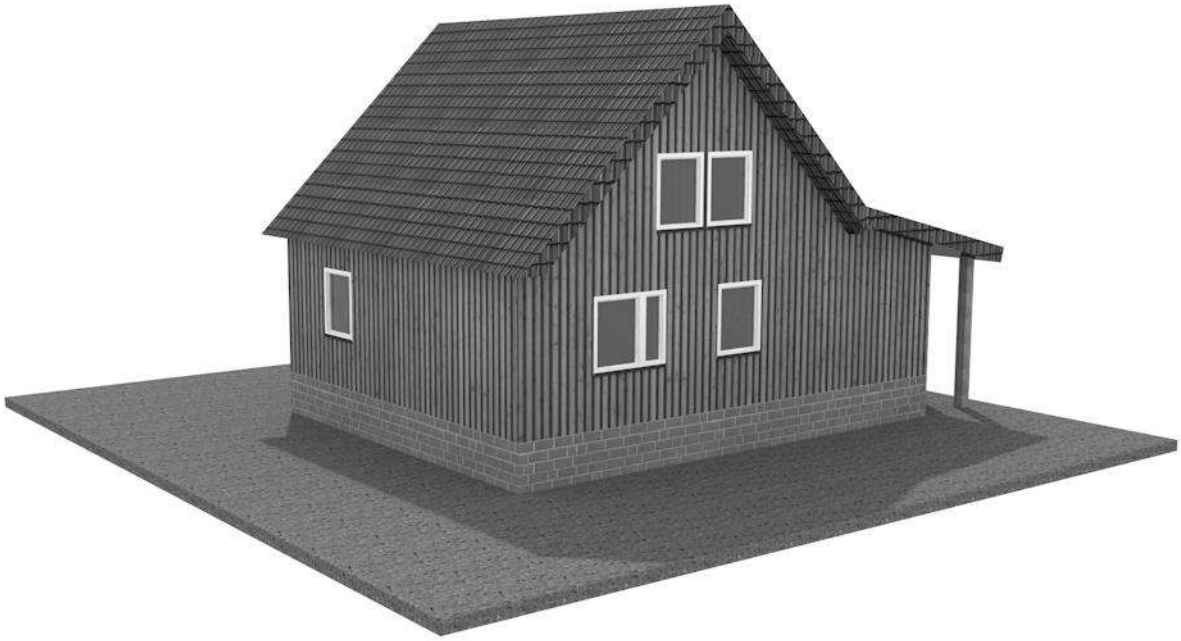

4.72 ul. Komuny Paryskiej 18

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1009
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 977/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 264 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południa

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

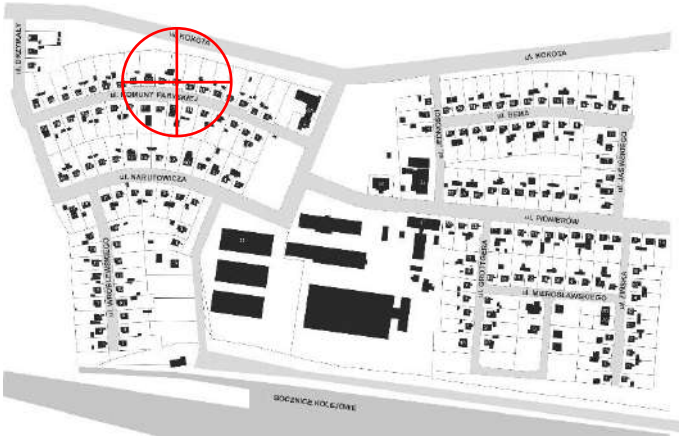

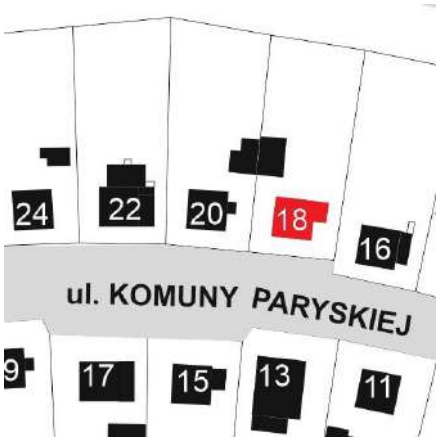

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 3,5m wykonany z płyty pilśniowej, przykryty dachem o szerokości budynku mieszkalnego
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

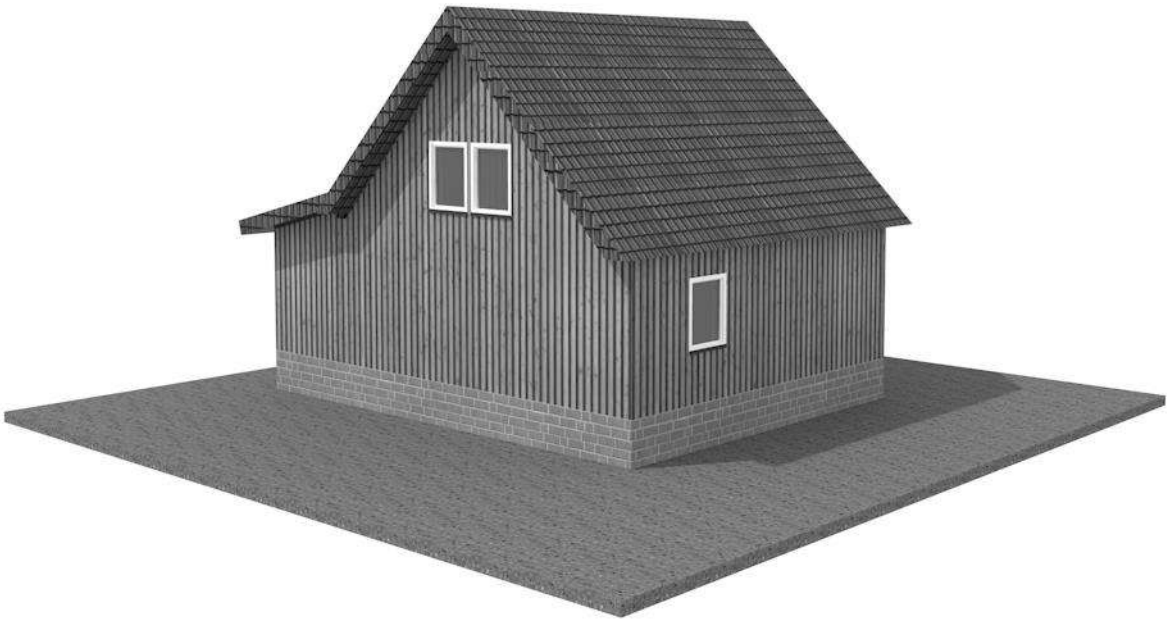

4.73 ul. Komuny Paryskiej 19

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1027
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 978/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 265 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

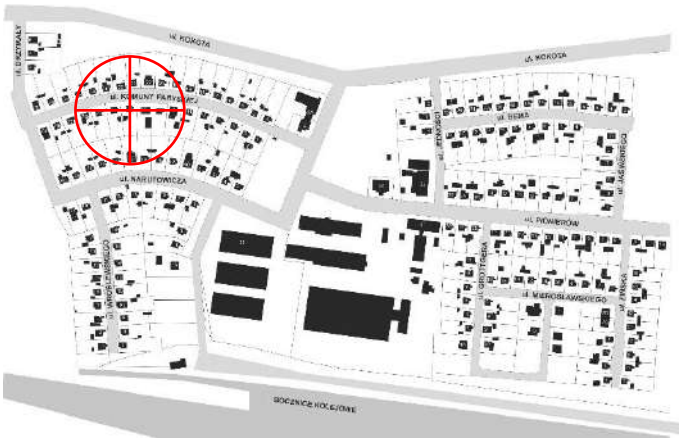

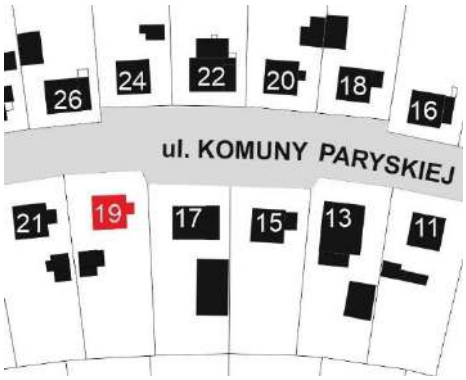

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnoczerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 3,5m wykonany z płyty pilśniowej, przykryty dachem o szerokości budynku mieszkalnego
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.74 ul. Komuny Paryskiej 20

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1008
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 979/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 266 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

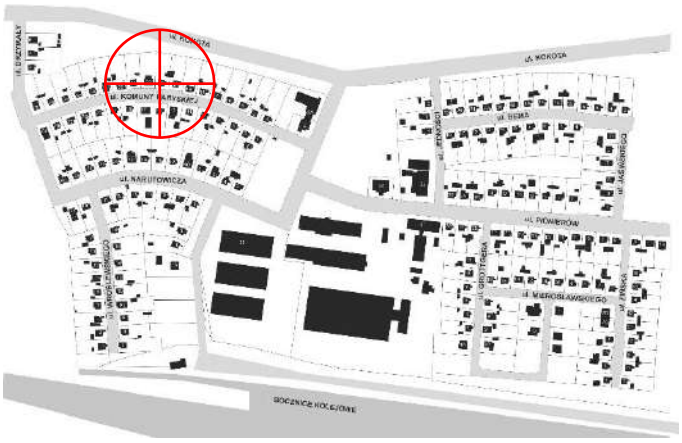

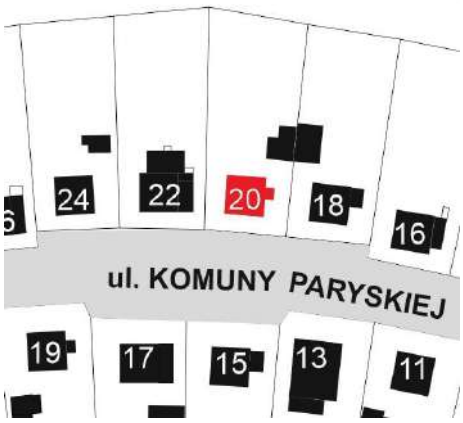

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: ciemnożółty
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej niewielki wiatrołap o wymiarach około 1m x 2m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.75 ul. Komuny Paryskiej 21

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1026
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 980/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 267 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

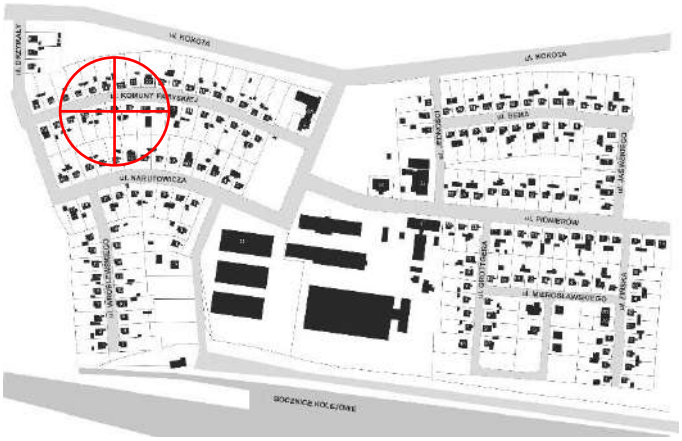

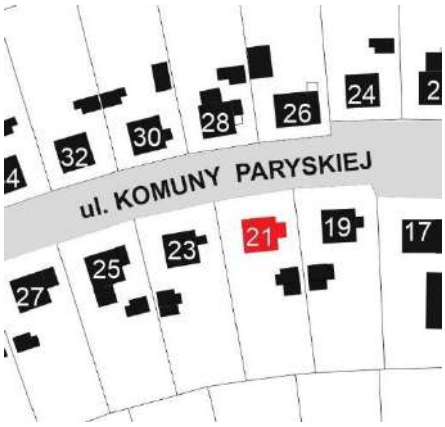

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.76 ul. Komuny Paryskiej 22

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1007
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 981/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 268 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

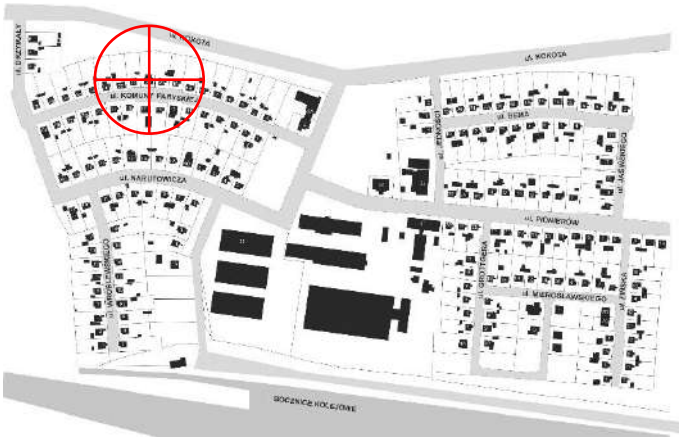

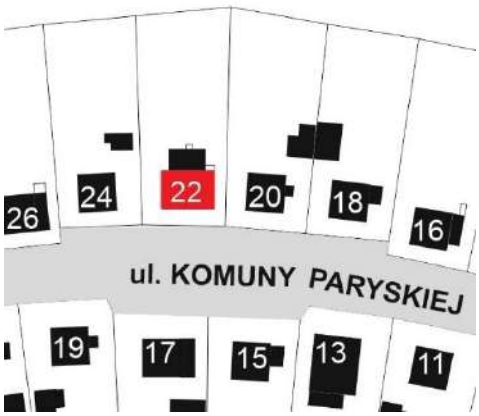

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: kalenica wydłużona o 4 m względem pierwotnego układu, obecnie główna bryła budynku o wymiarze 7,3m x 11,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: niebieskoszary
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarze około 2,2m x 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.77 ul. Komuny Paryskiej 23

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1023
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 982/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 269 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

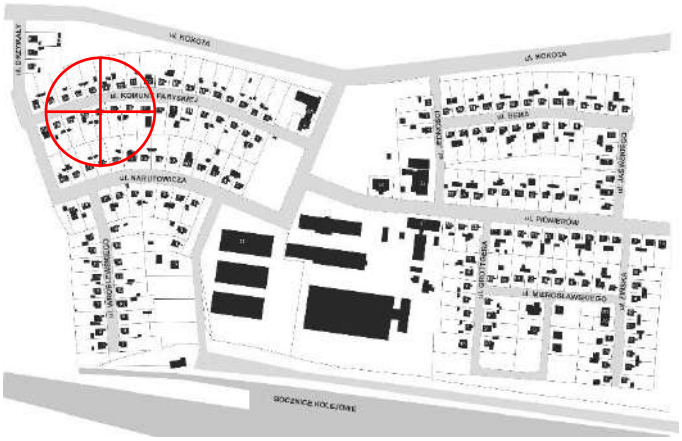

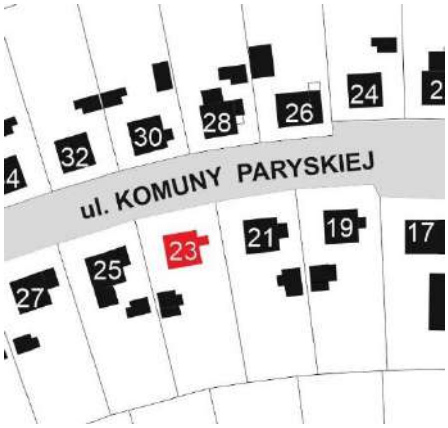

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy, poddasze ciemnozielone
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej dwuspadowy daszek nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

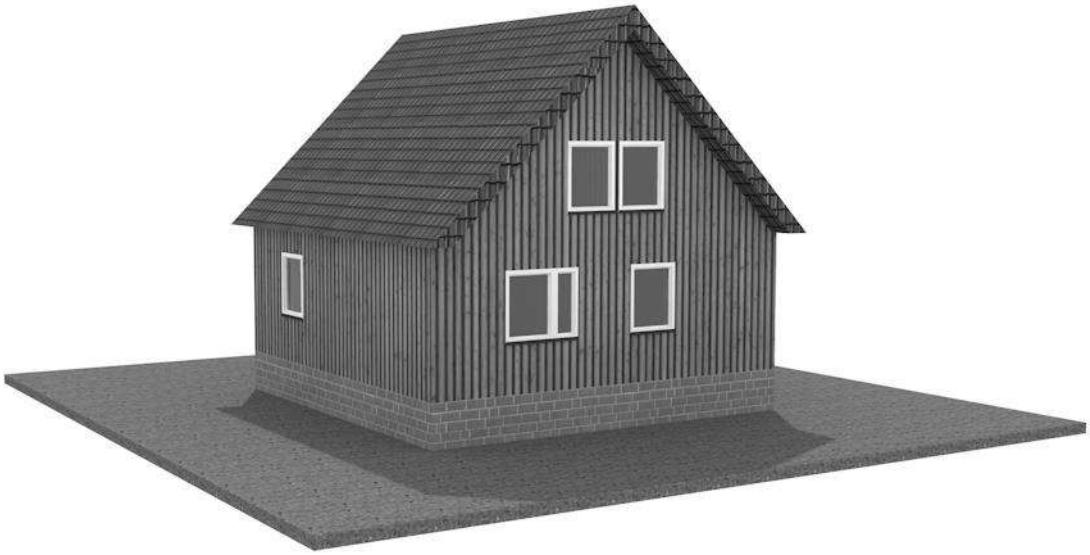

4.78 ul. Komuny Paryskiej 24

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1006
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 983/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 270 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południa

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

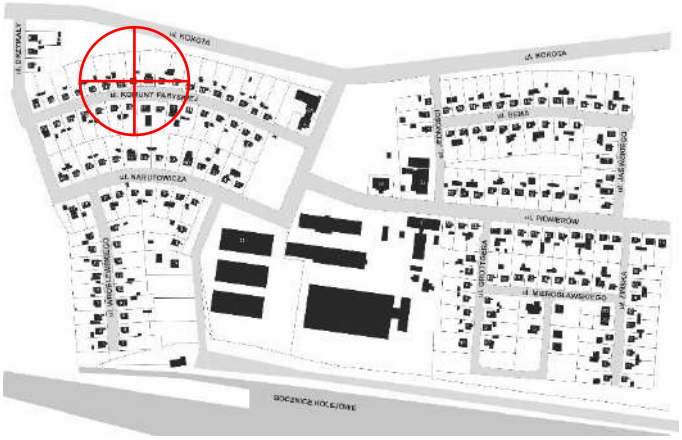

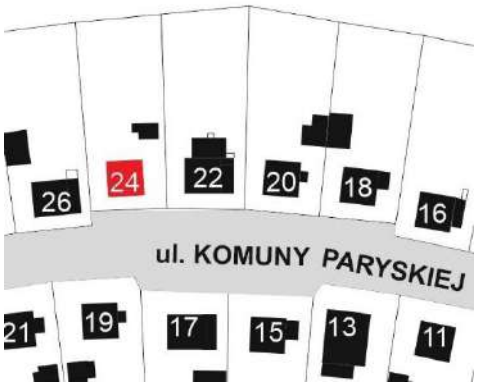

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,5m x 4m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

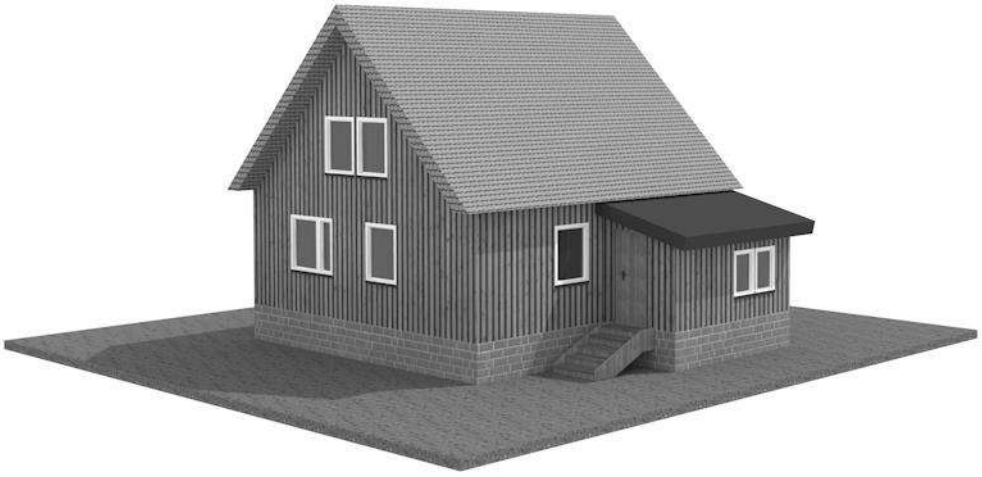

model obecnej bryły budynku

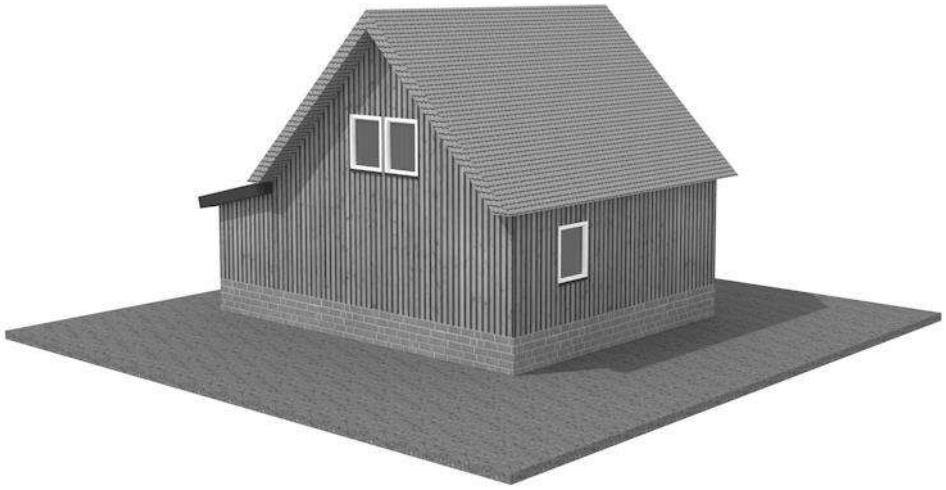

4.79 ul. Komuny Paryskiej 25

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1024
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 984/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 271 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

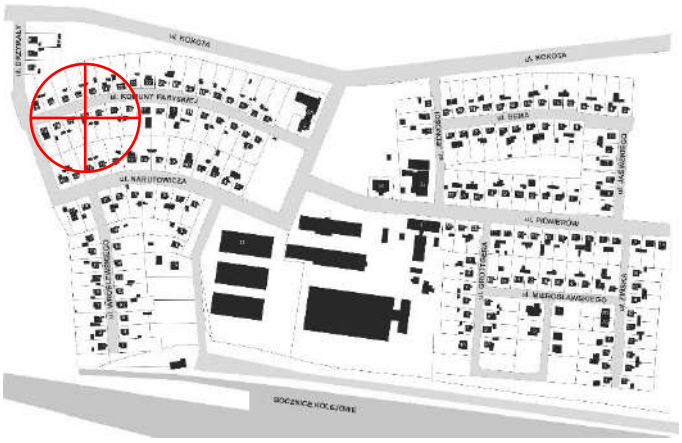

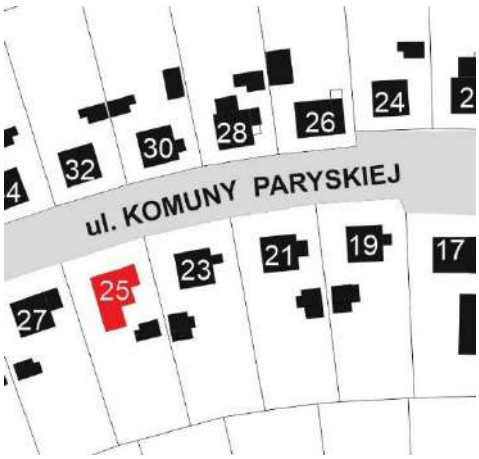

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie poziomym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,5m x 3,5 m, od strony południowej rodzaj werandy o wymiarach około 3m x 4m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.80 ul. Komuny Paryskiej 26

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1005
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 985/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 272 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

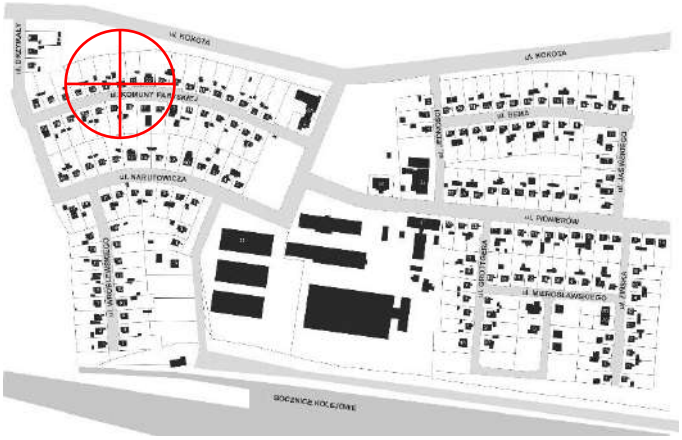

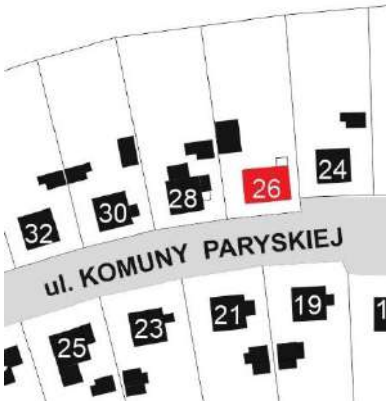

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: żółty
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 3m x 7,3m, od strony północnej dwuspadowy daszek nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.81 ul. Komuny Paryskiej 27

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1023
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 986/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 273 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

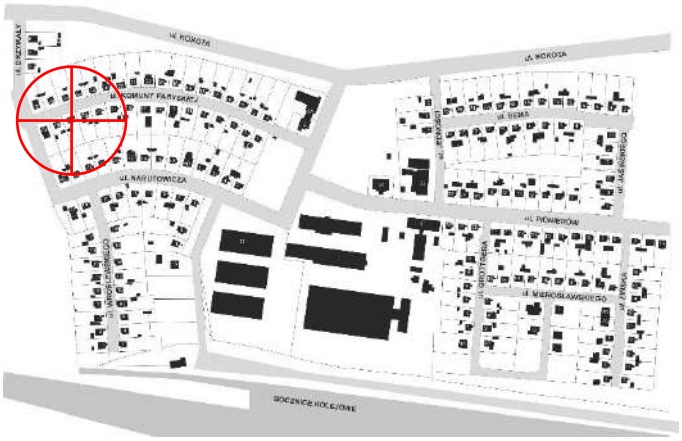

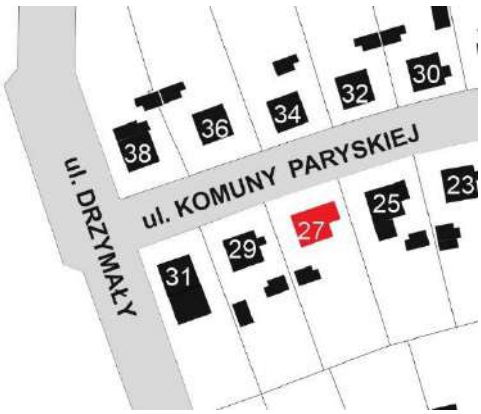

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: ciemno żółty
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: brązowa
7. Przybudówki: od strony wschodniej dach nad schodami na słupach
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.82 ul. Komuny Paryskiej 28 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1004
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 987/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 274 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

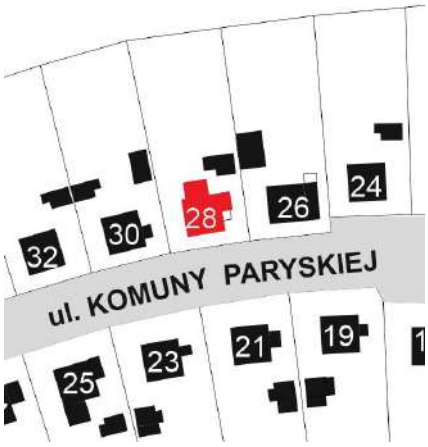

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie poziomym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami o wymiarach około 1,5m x 3m, od strony północnej przybudówka o wymiarach około 2m x 3,5m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

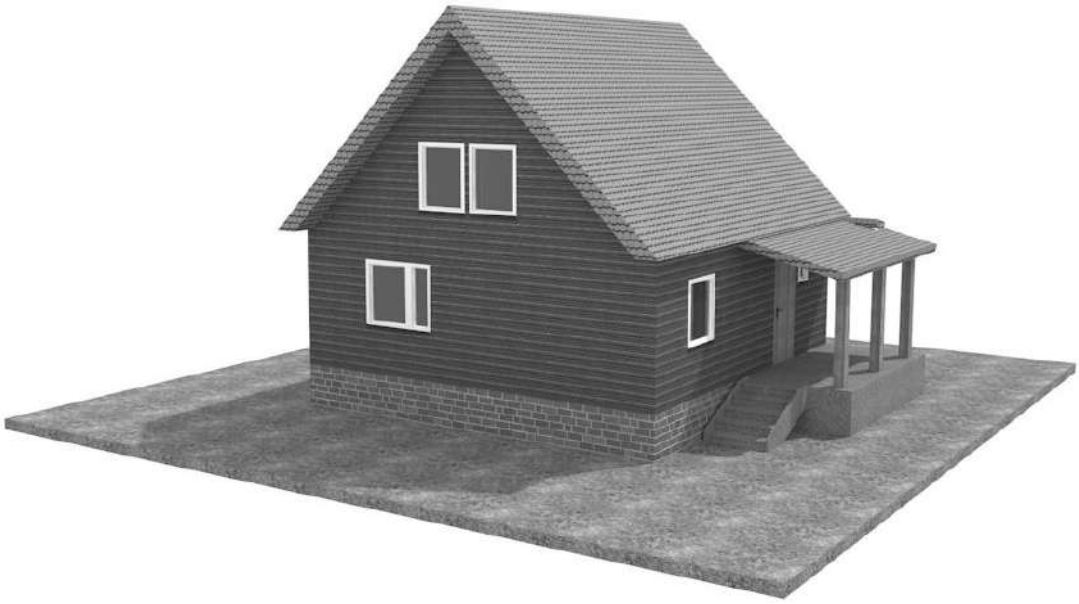

model obecnej bryły budynku

Rysunki inwentaryzacyjne

elewacja wschodnia

elewacja południowa

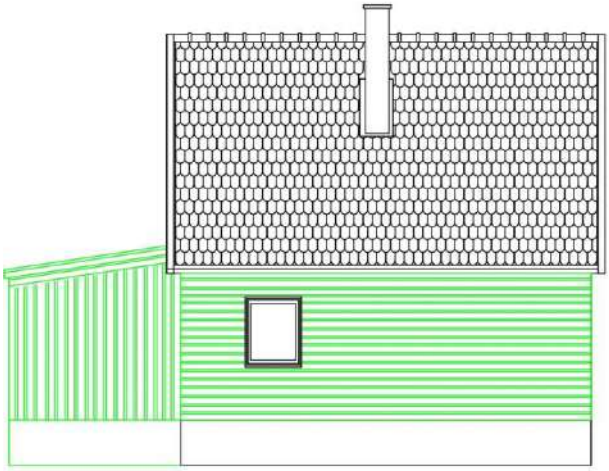

elewacja zachodnia

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

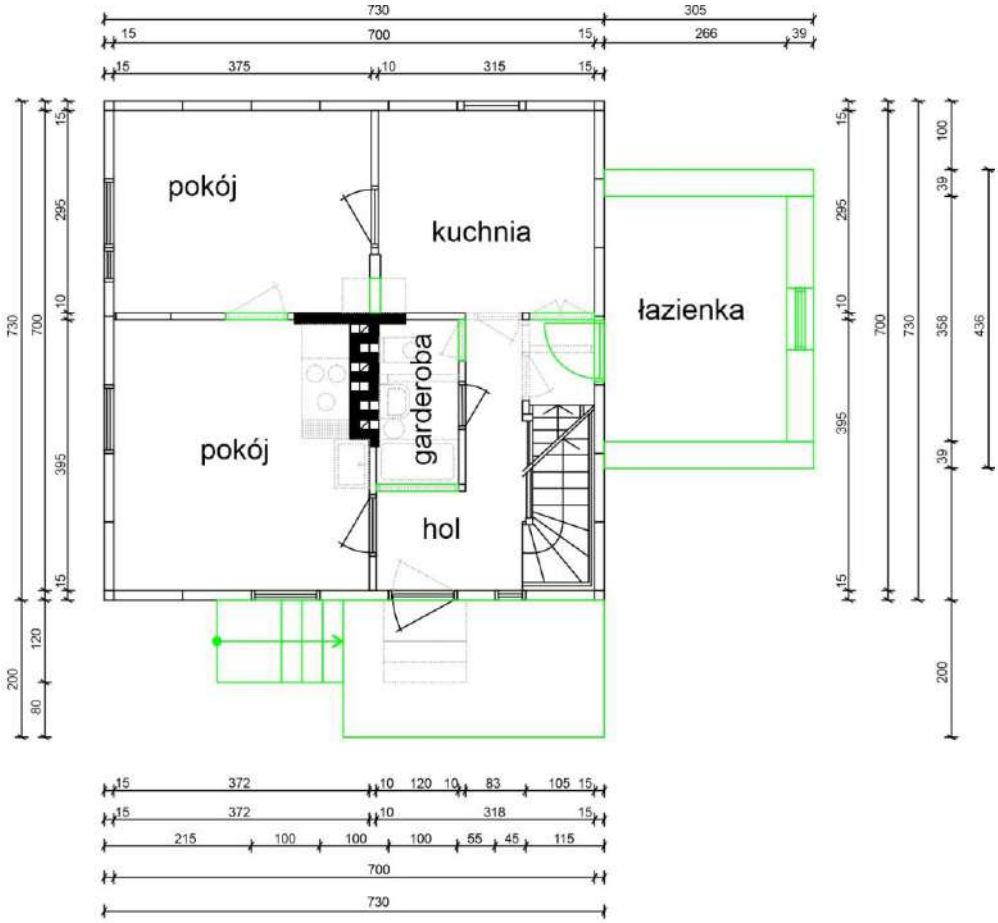

rzut parteru

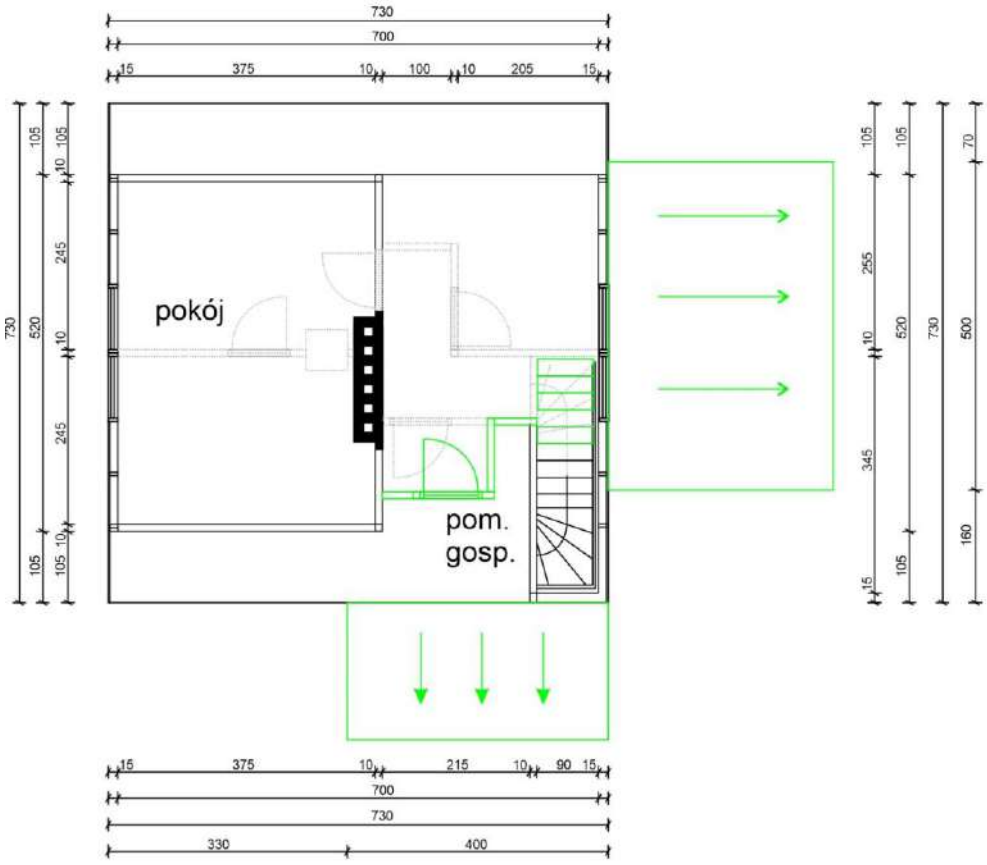

rzut piętra

4.83 ul. Komuny Paryskiej 29

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1022
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 988/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 275 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

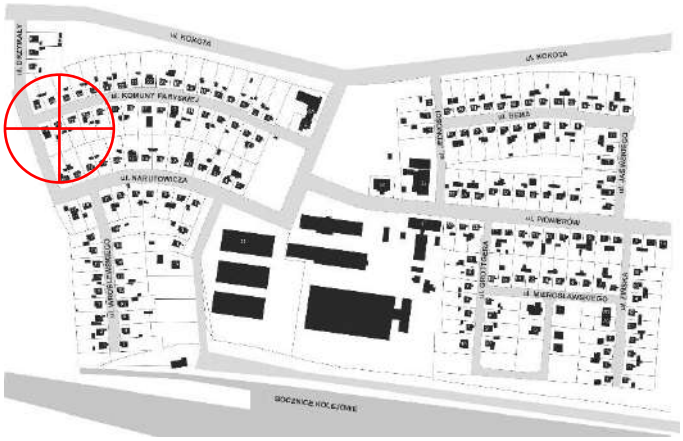

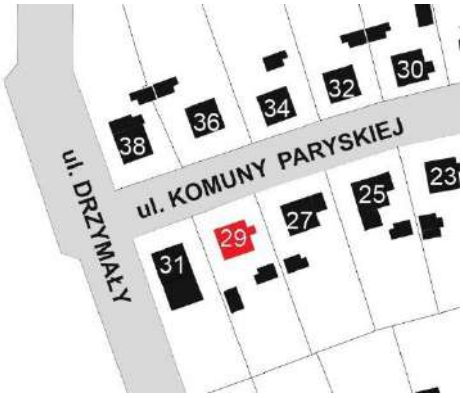

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: siding PCV w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: biały
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej zabudowany daszek nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.84 ul. Komuny Paryskiej 30 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1003
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 989/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 276 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

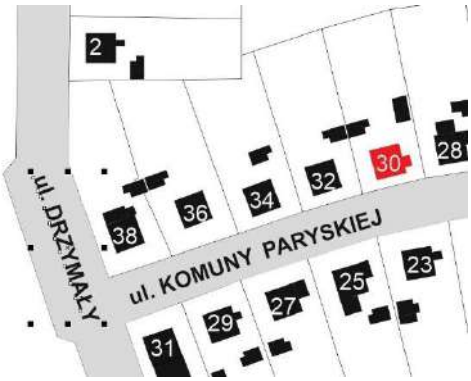

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: zielony
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnobrązowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej zabudowany daszek nad schodami wejściowymi, na dachu 2 lukarny
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

Rysunki inwentaryzacyjne

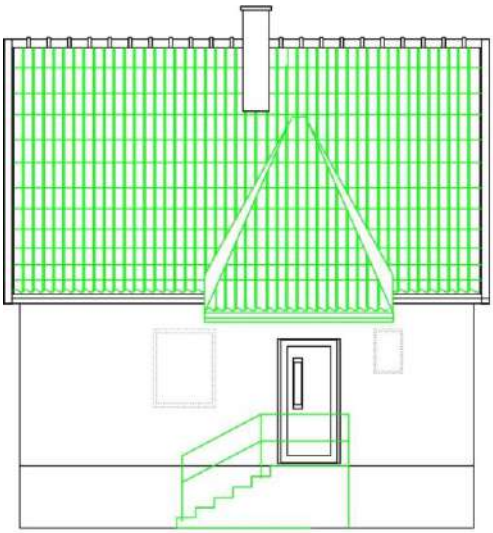

elewacja wschodnia

elewacja południowa

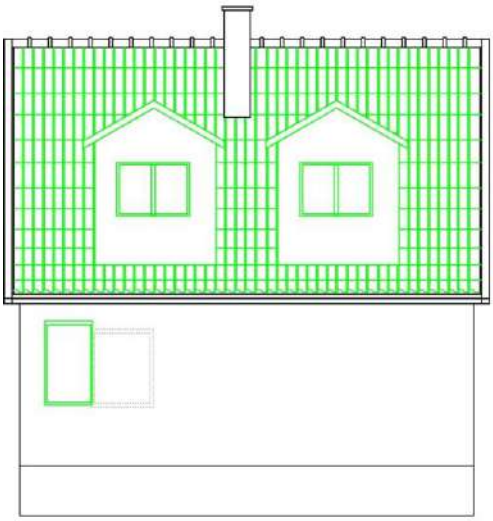

elewacja zachodnia

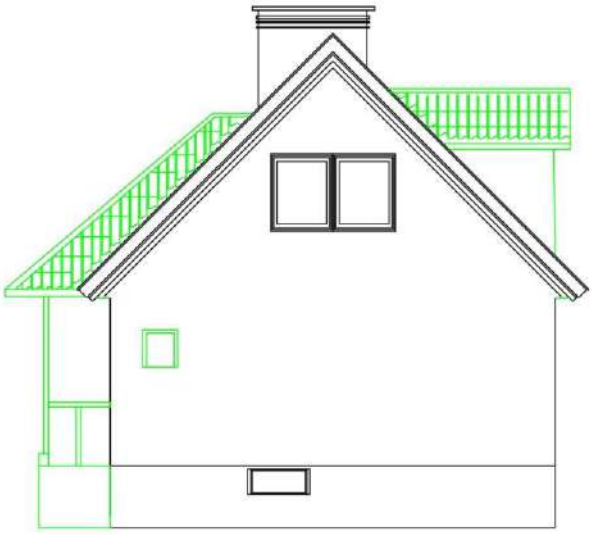

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

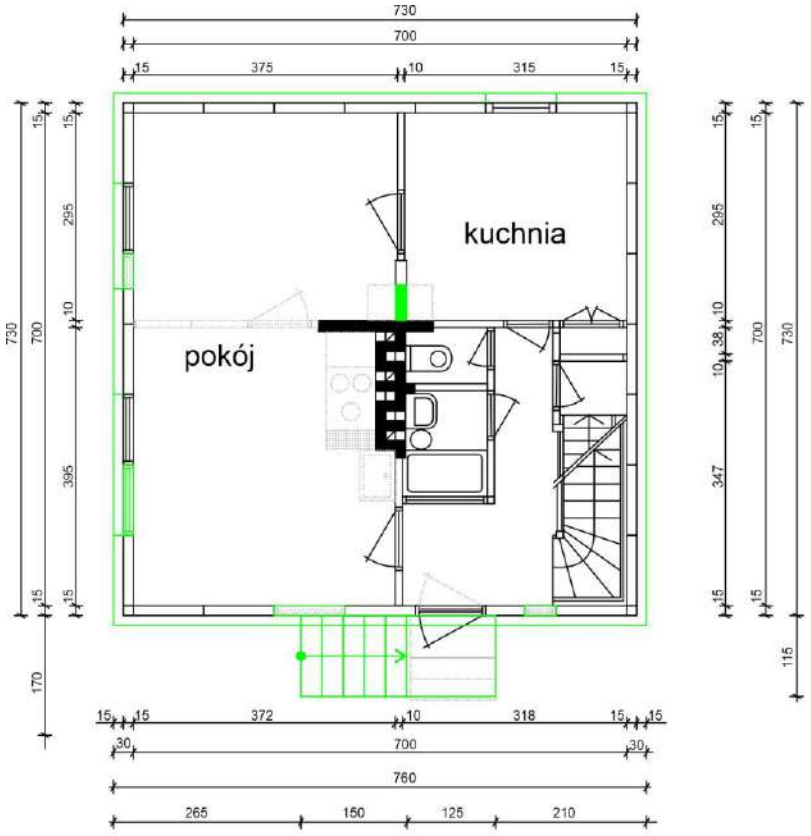

rzut parteru

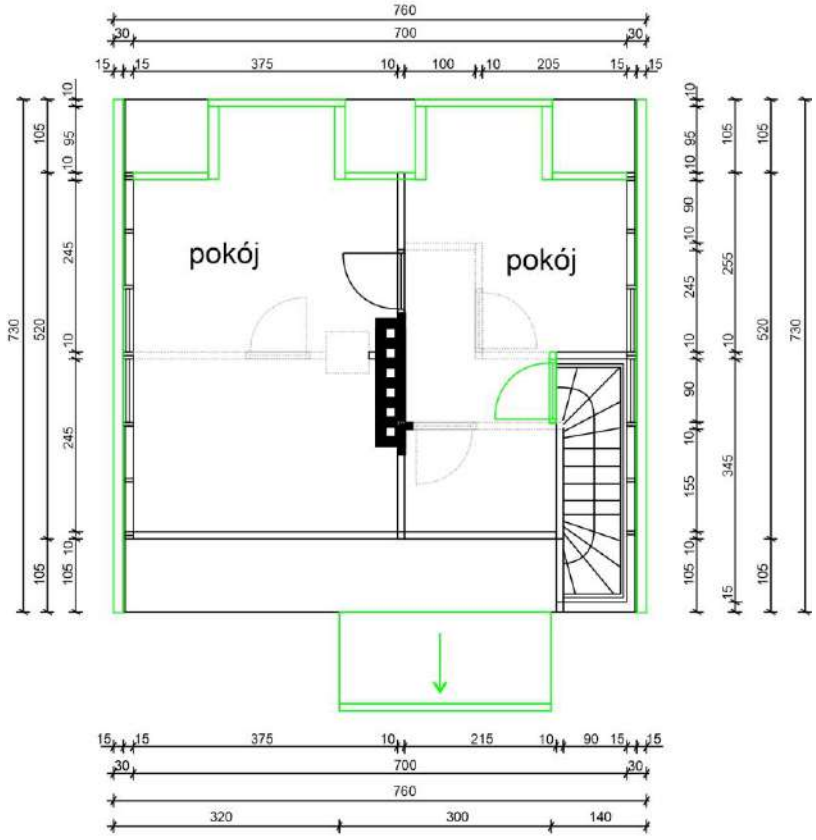

rzut piętra

4.85 ul. Komuny Paryskiej 32 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1002
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 991/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 278 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

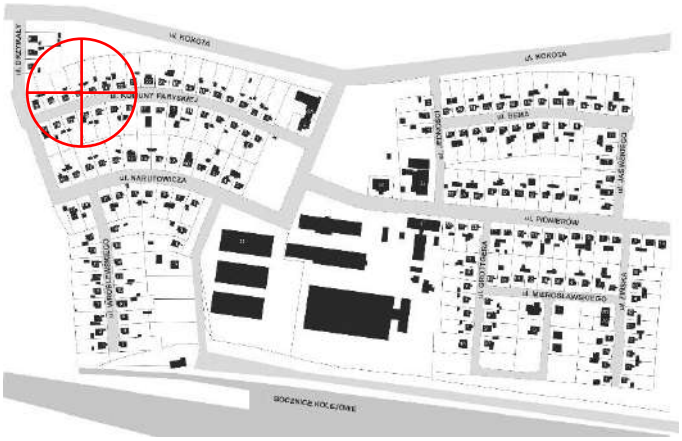

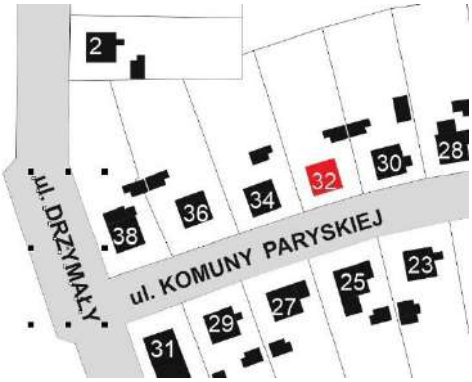

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek podparty na slupach o wymiarach około 1,7m x 7,3m, od strony północnej zadaszona weranda o wymiarach około 2,8m x 4,9m.
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

Rysunki inwentaryzacyjne

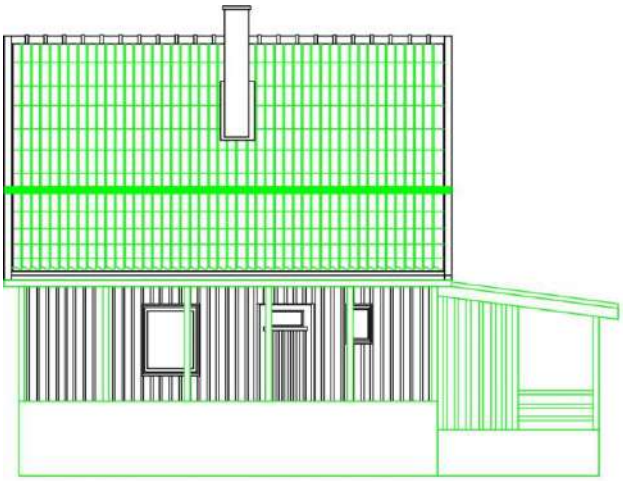

elewacja wschodnia

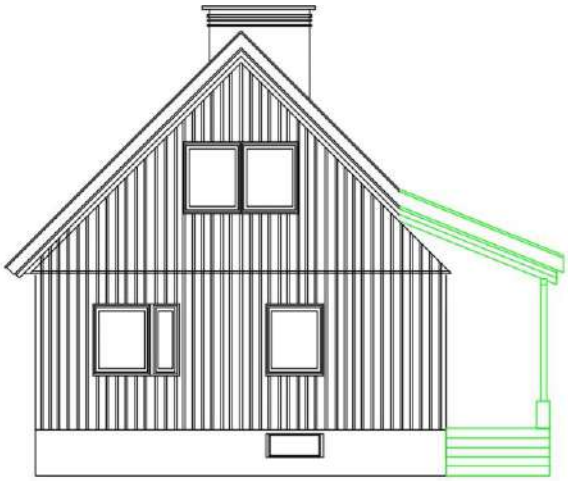

elewacja południowa

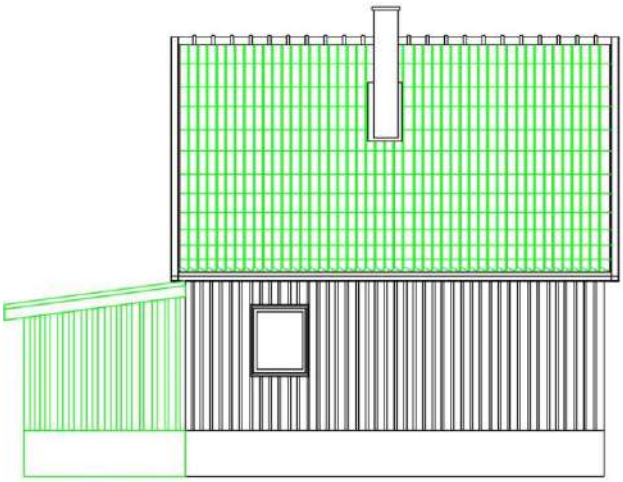

elewacja zachodnia

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

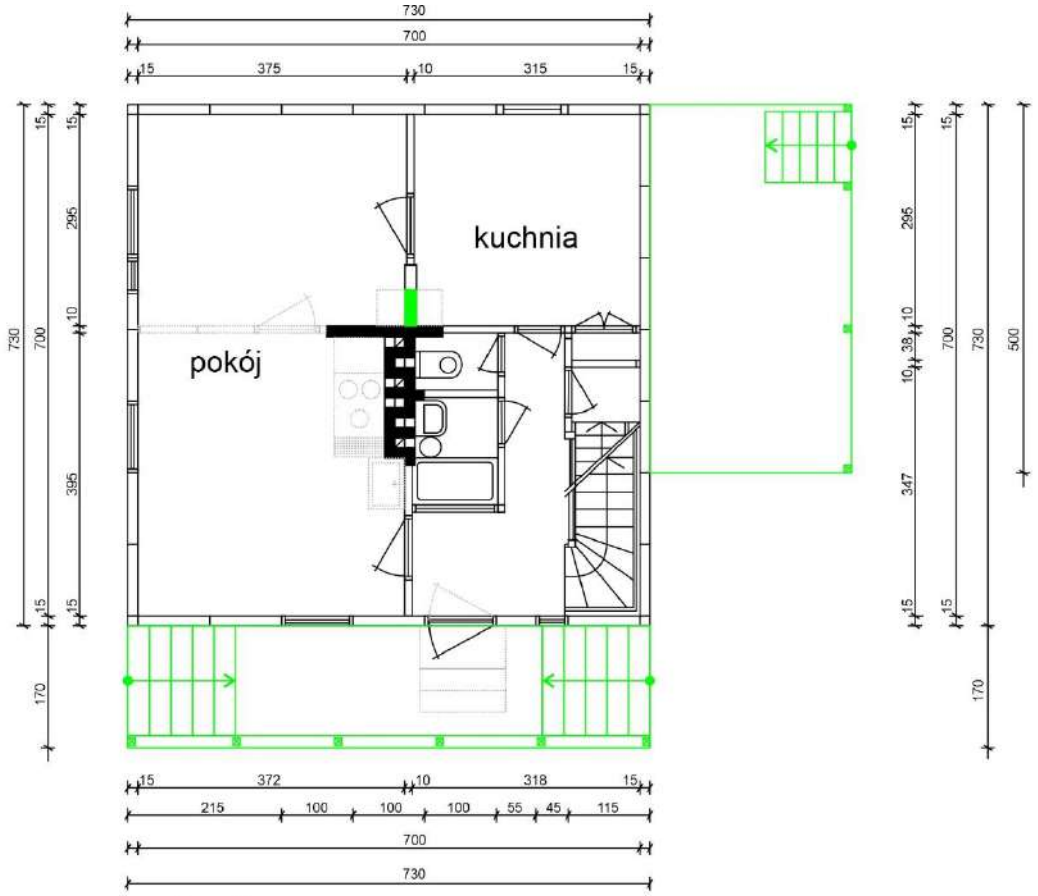

rzut parteru

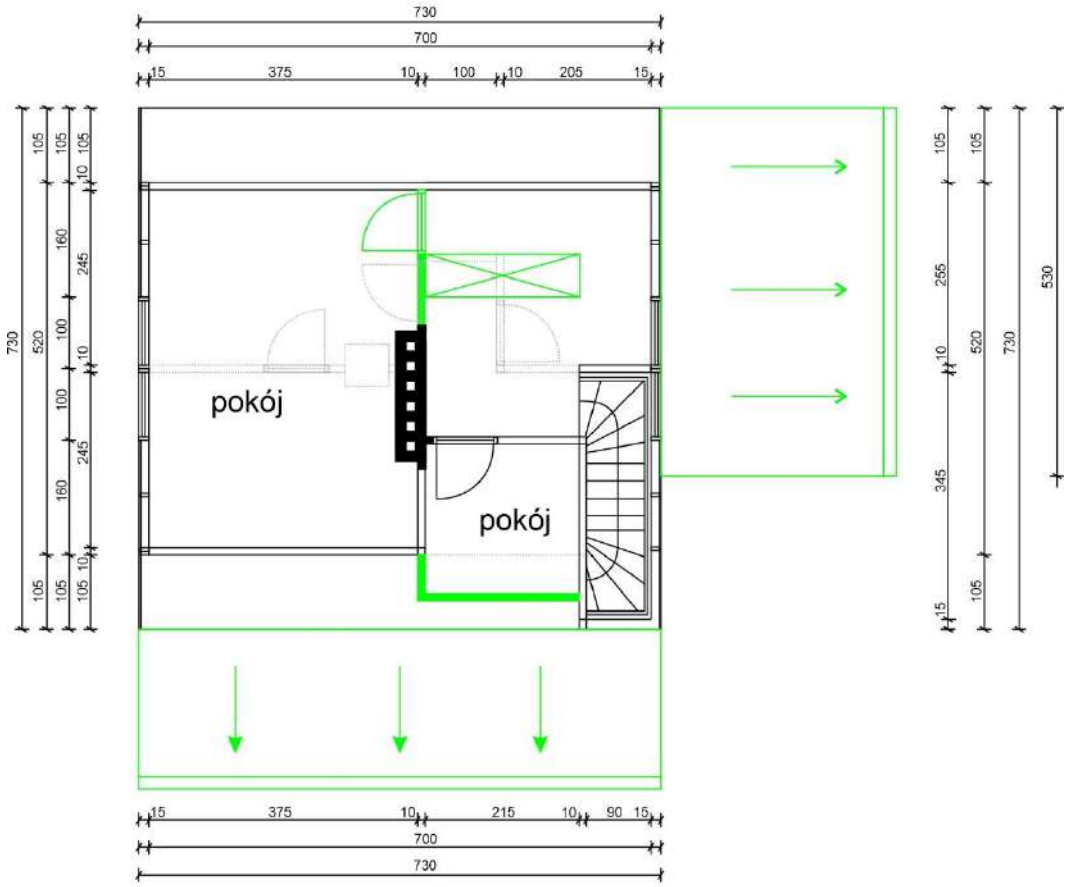

rzut piętra

4.86 ul. Komuny Paryskiej 34

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1001
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 992/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 279 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

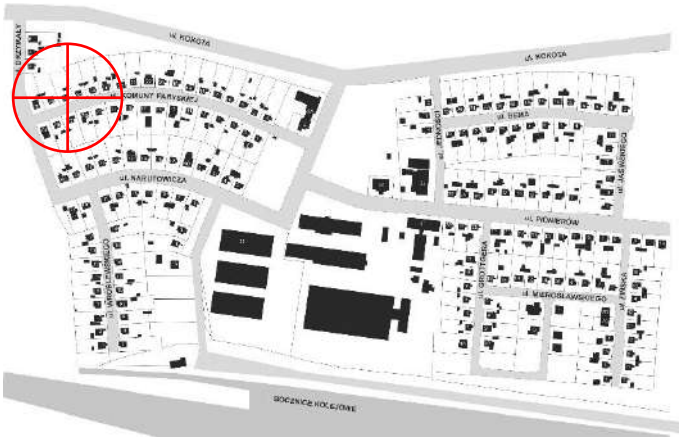

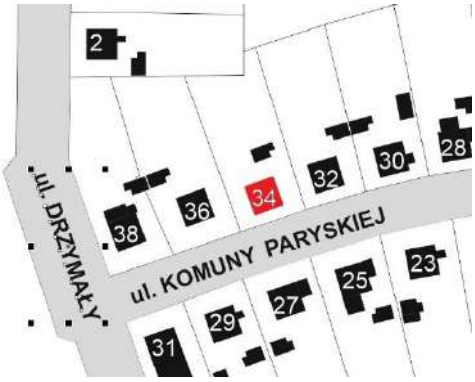

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym, przybudówka tynkowana
3. Kolor elewacji: ciemnoczerwony
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,7m x 7,3m, od strony północnej weranda przekryta dachem o wymiarach około 2,5m x 4m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.87 ul. Komuny Paryskiej 36

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1000
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 993/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 280 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południa

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

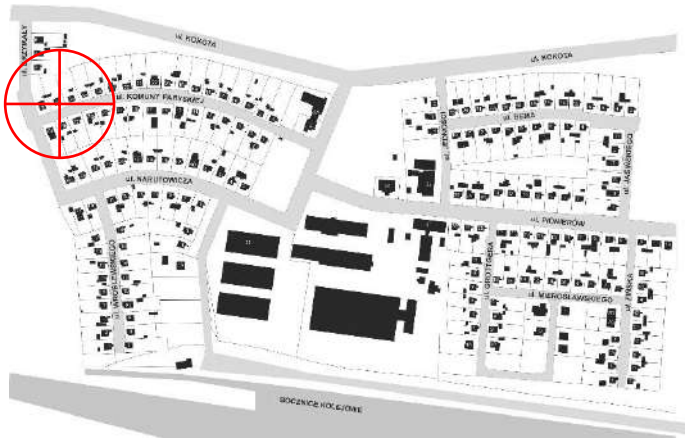

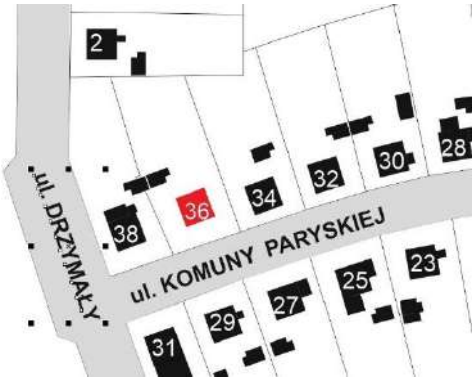

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej zabudowany daszek nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.88 ul. Komuny Paryskiej 38

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.999
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 994/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 281 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Komuny Paryskiej

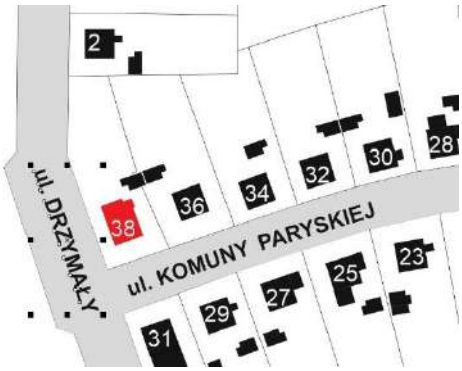

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym, dobudówka pokryta płytą pilśniową
3. Kolor elewacji: czarna, przybudówka jasnobrązowa
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarna
7. Przybudówki: od strony północnej, o wymiarach około 2,5m x 7,3m, kryta jednospadowym dachem krytym papą
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

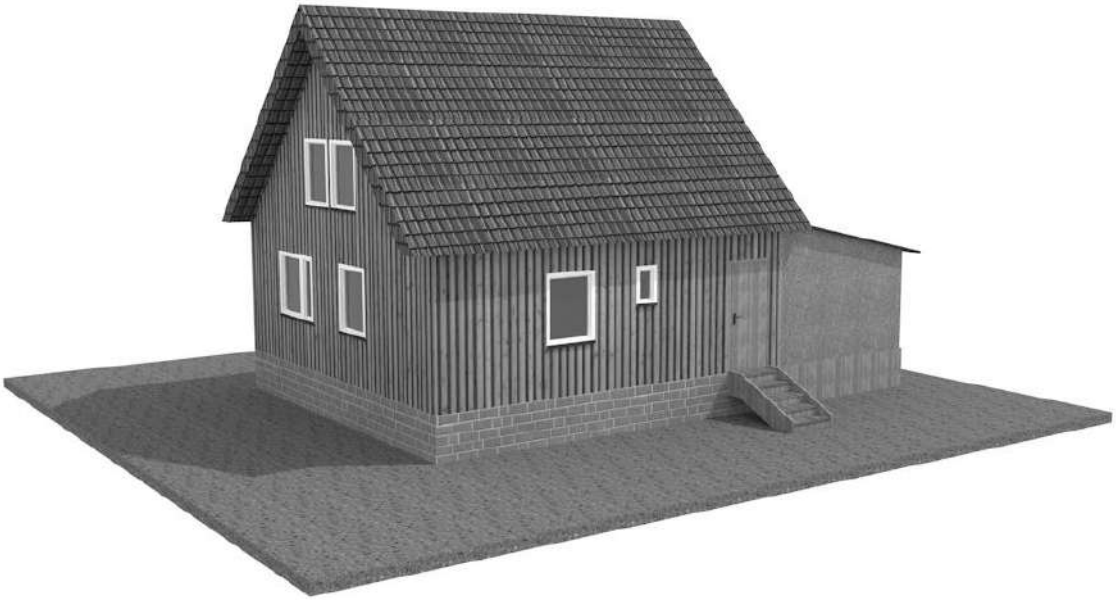

model obecnej bryły budynku

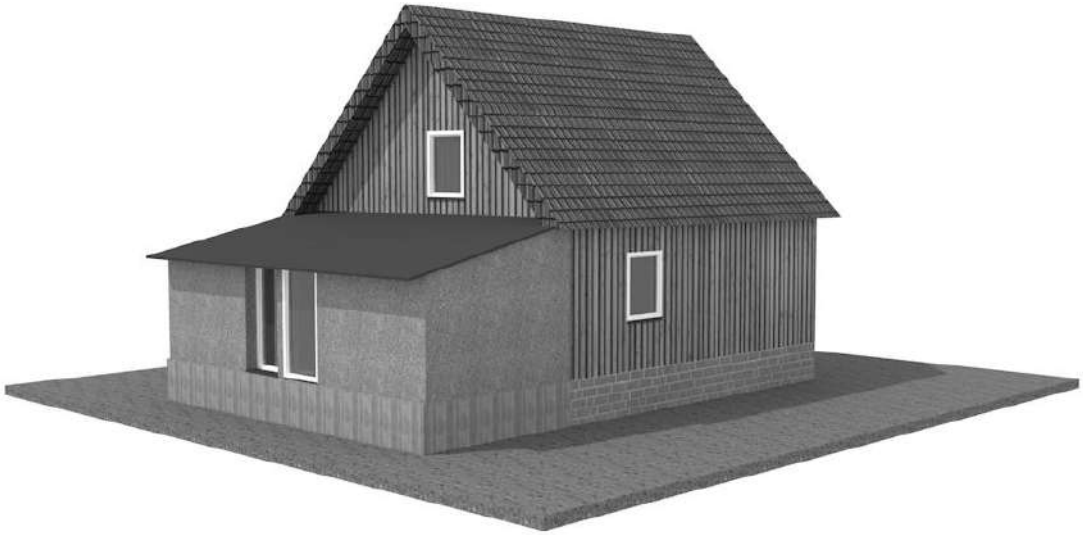

4.89 ul. Ludwika Mierosławskiego 2

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1191
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1158/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 307 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Ludwika Mierosławskiego

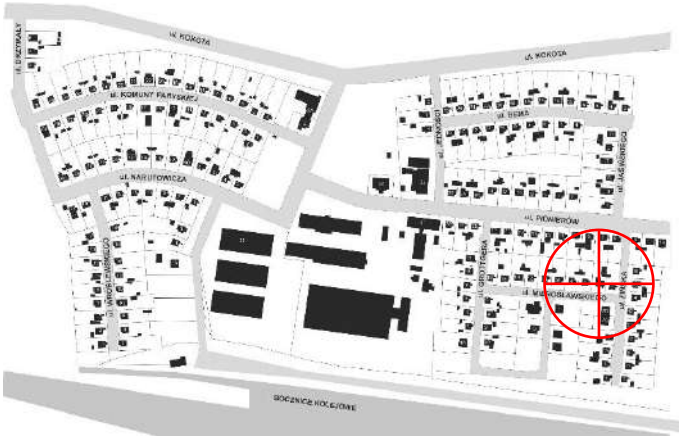

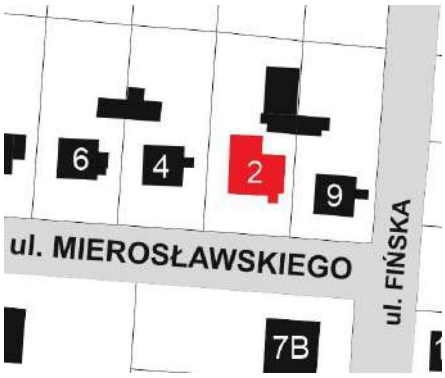

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: żółty
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 3m x 6,5m, przykryty dachem o szerokości 7,3m, od strony północnej dobudówka o wymiarach około 3m x 5,3m, na której utworzono taras
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.90 ul. Ludwika Mierosławskiego 4

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1190
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1159/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 308 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południa

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Ludwika Mierosławskiego

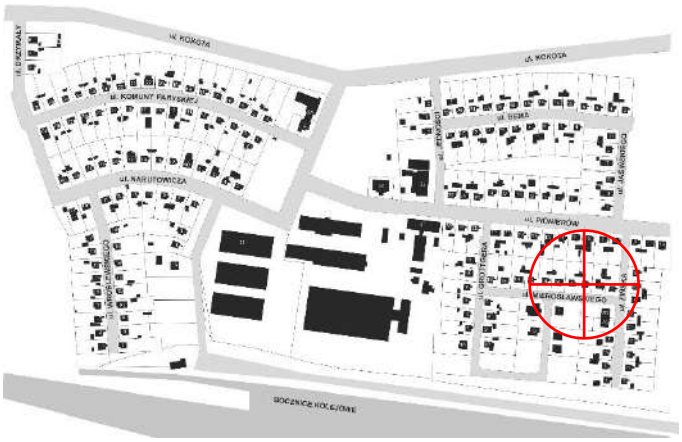

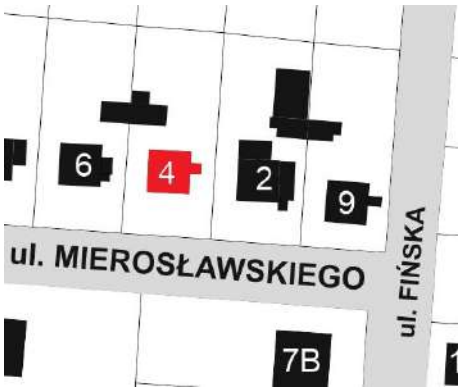

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami
8. Okna: oryginalne drewniane
9. Drzwi zewnętrzne: oryginalne

model obecnej bryły budynku

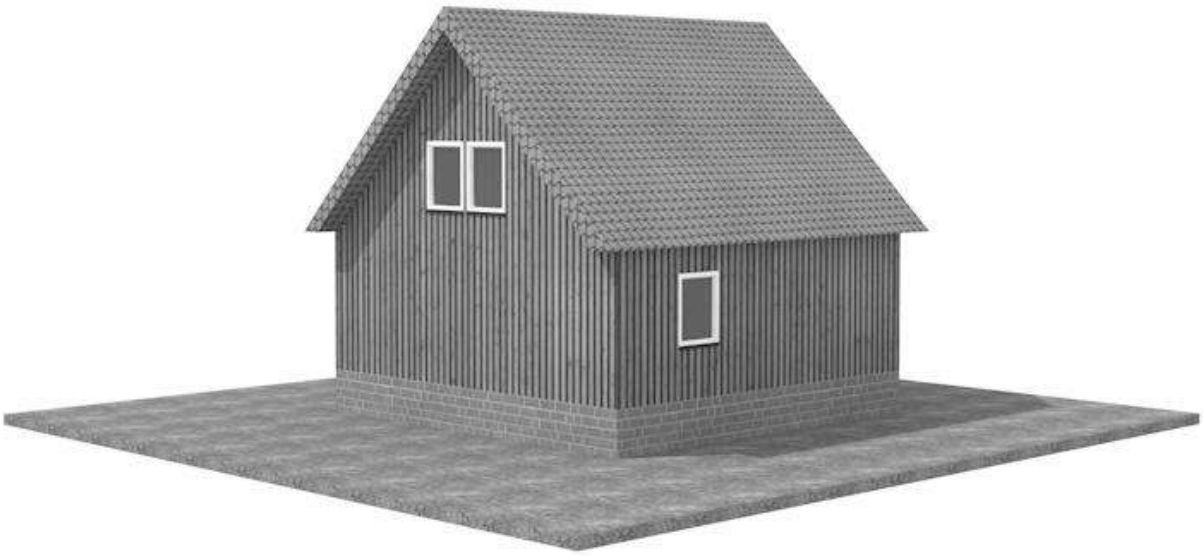

4.91 ul. Ludwika Mierosławskiego 6

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1189
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1160/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 309 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południa

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Ludwika Mierosławskiego

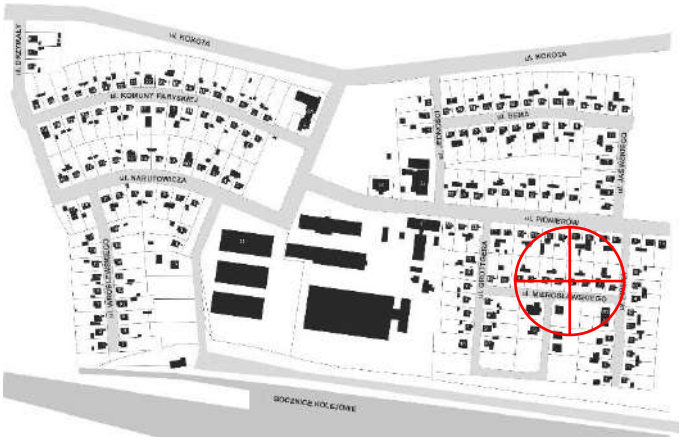

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: szarobiały, zarośnięty winobluszczem
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,8m x 2,5m, od strony północnej dobudówka o wymiarach około 2,5m x 4,5m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

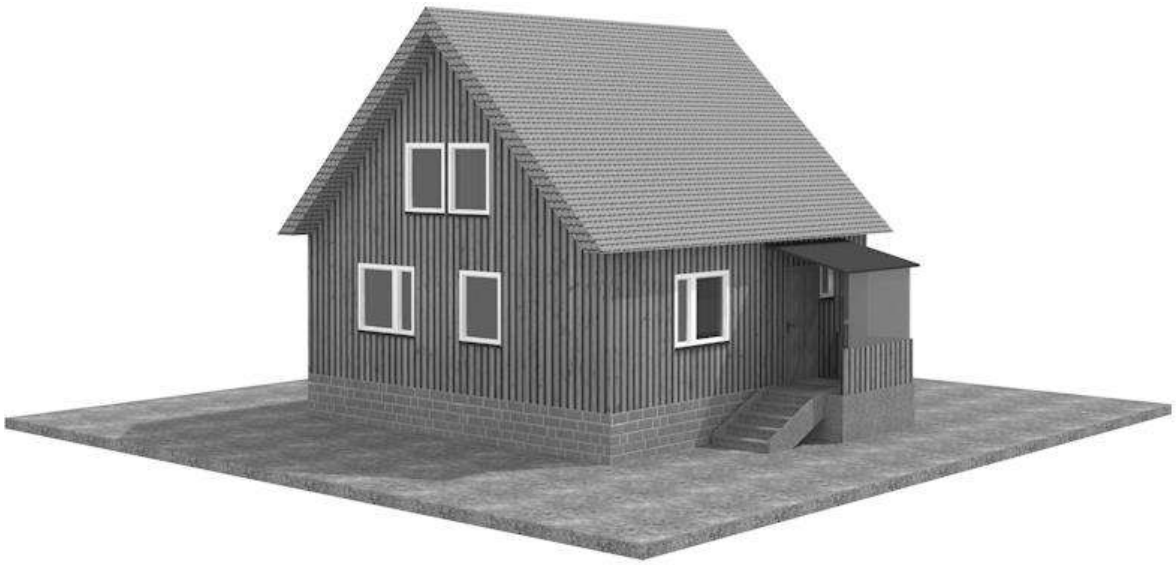

model obecnej bryły budynku

4.92 ul. Ludwika Mierosławskiego 8

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1188
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1161/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 310 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Ludwika Mierosławskiego

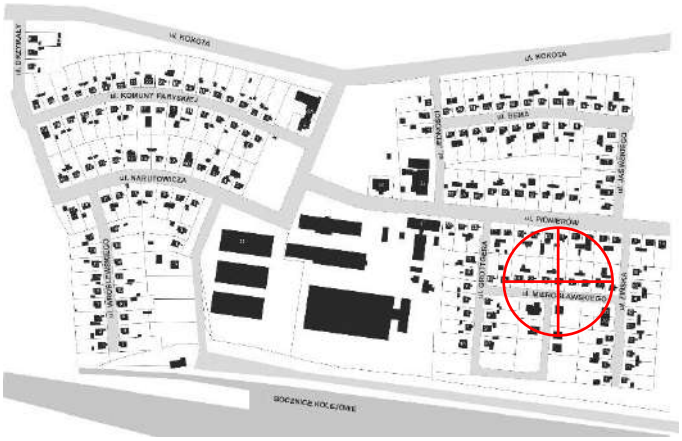

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,7m x 4,5m wraz z daszkiem nad schodami od strony północnej
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

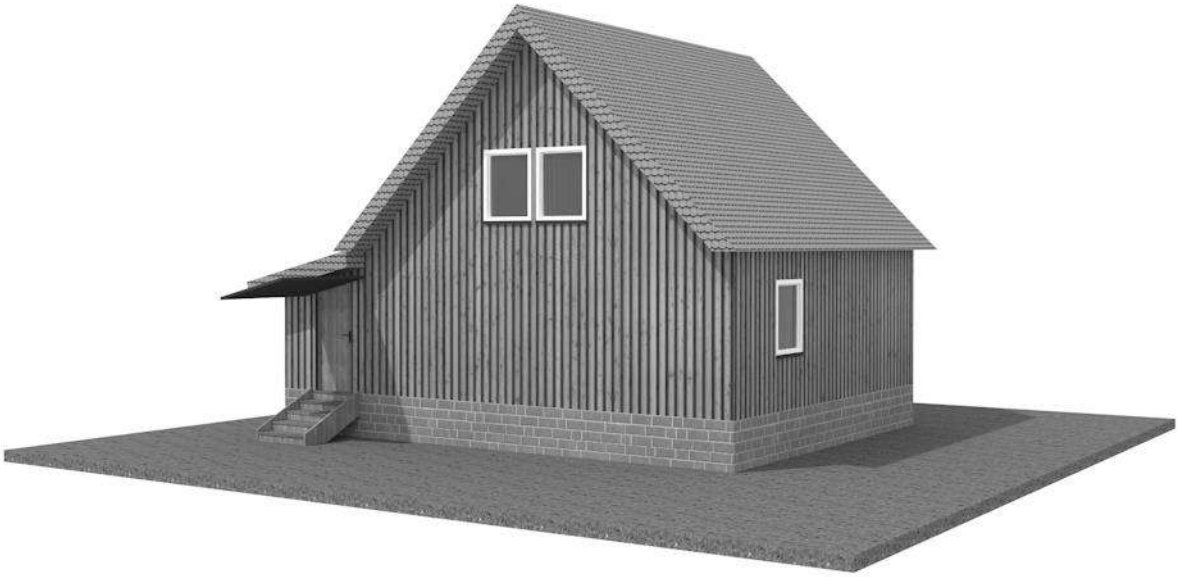

4.93 ul. Ludwika Mierosławskiego 10

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1187
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1162/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 311 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południa

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Ludwika Mierosławskiego

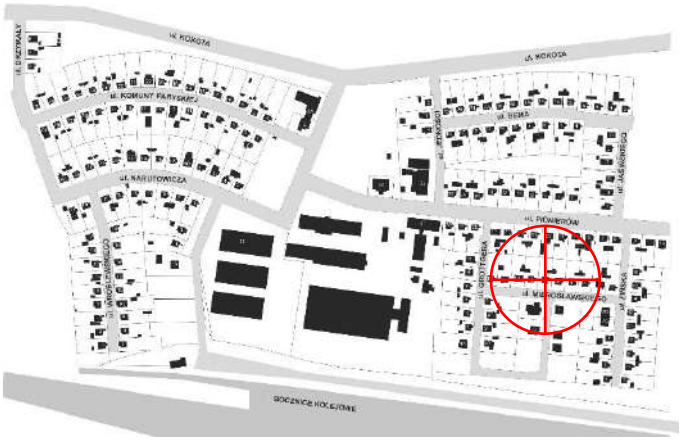

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: biało-brązowe pasy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,7m x 2m z dachem zakrywającym schody wejściowe
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

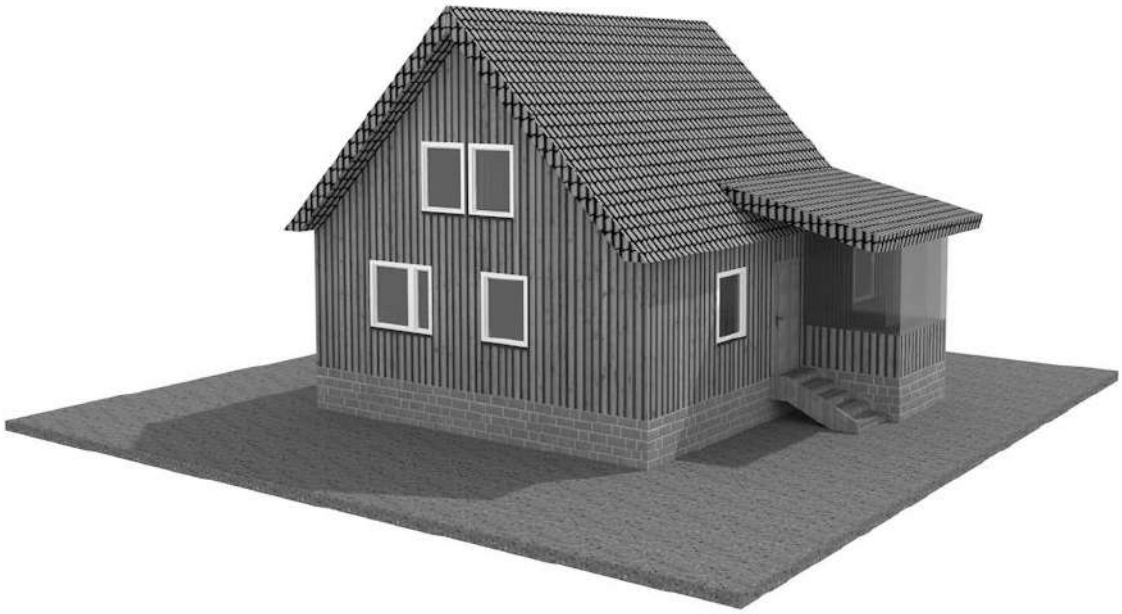

model obecnej bryły budynku

4.94 ul. Ludwika Mierosławskiego 12

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1186
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1163/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 312 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Ludwika Mierosławskiego

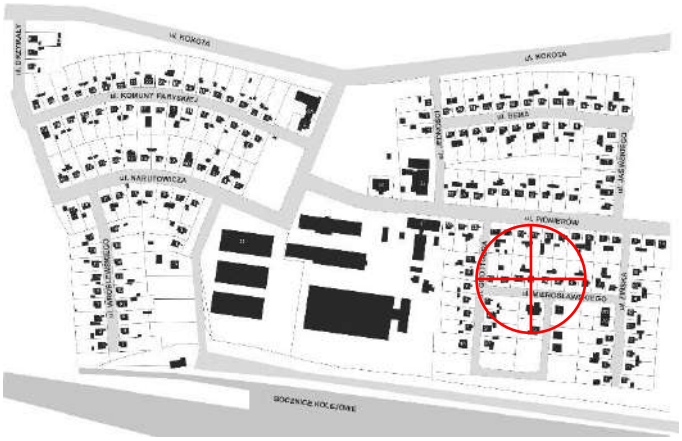

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej zadaszenie nad wejściem o wymiarach około 2m x 4m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

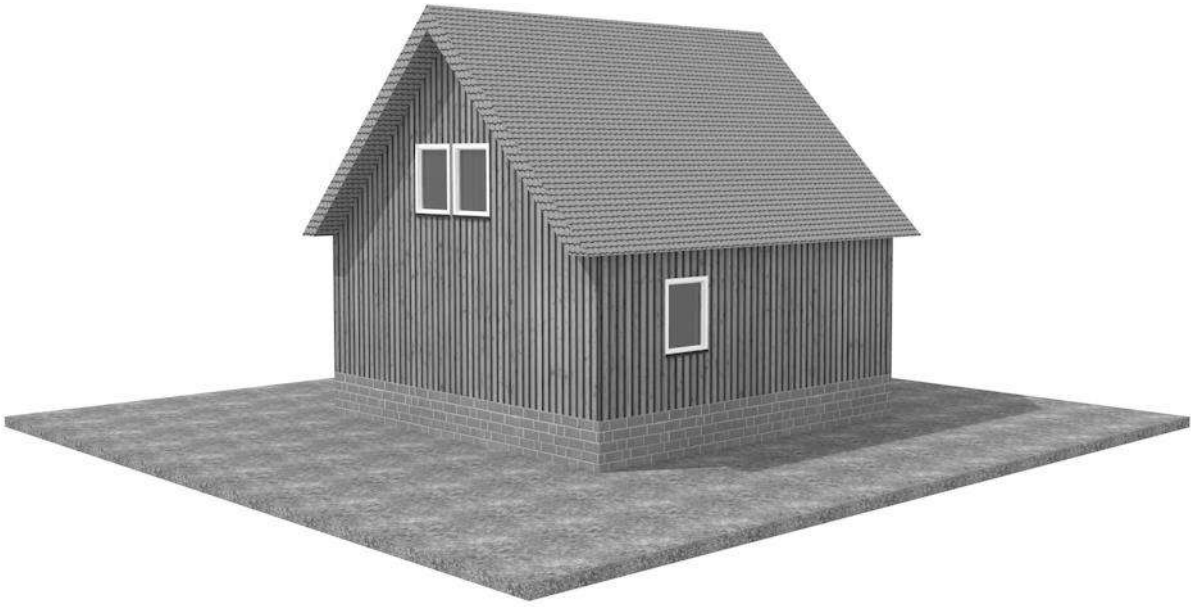

4.95 ul. Ludwika Mierosławskiego 14

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1185
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1164/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 313 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Ludwika Mierosławskiego

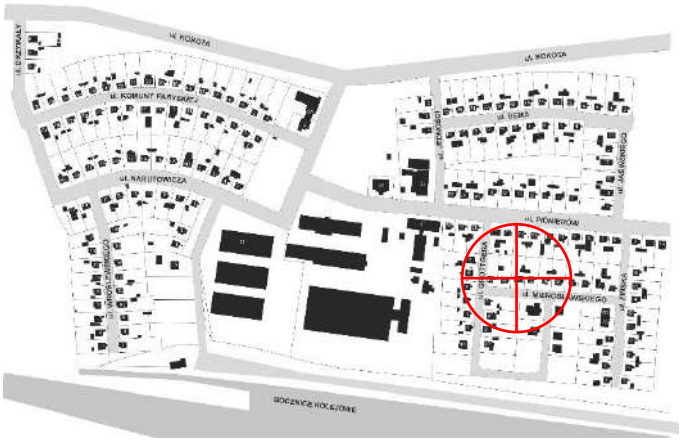

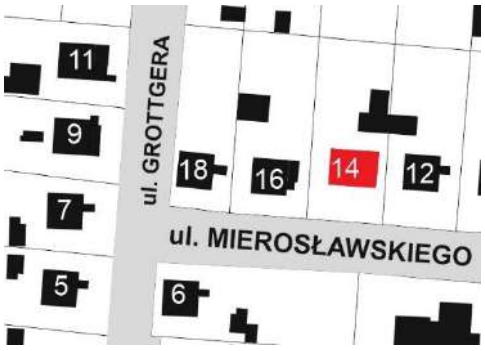

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym, dobudówka częściowo tynkowana
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy, fragmentarycznie biały
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnobrązowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej przybudówka o wielkości około 2m x 4,5m przekryta dachem o szerokości 7,3 m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.96 ul. Ludwika Mierosławskiego 16 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1184
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1165/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 314 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Ludwika Mierosławskiego

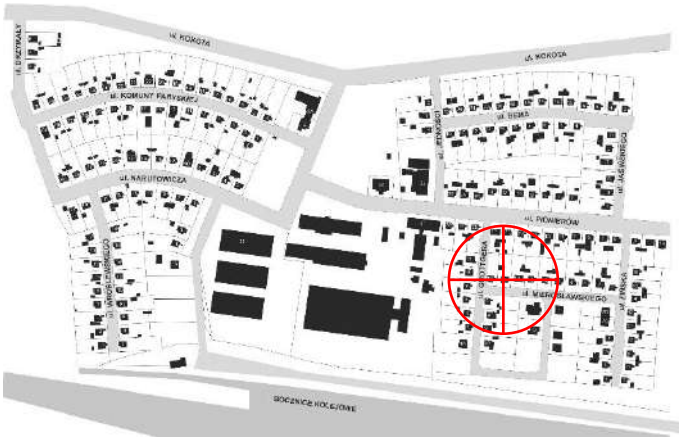

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie poziomym, przybudówka tynkowana
3. Kolor elewacji: brązowy, przybudówka: jasnoszary tynk
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnobrązowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej murowany wiatrołap o wymiarach 1,4m x 4,45m z dachem przekrywającym schody wejściowe
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

Rysunki inwentaryzacyjne

elewacja wschodnia

elewacja południowa

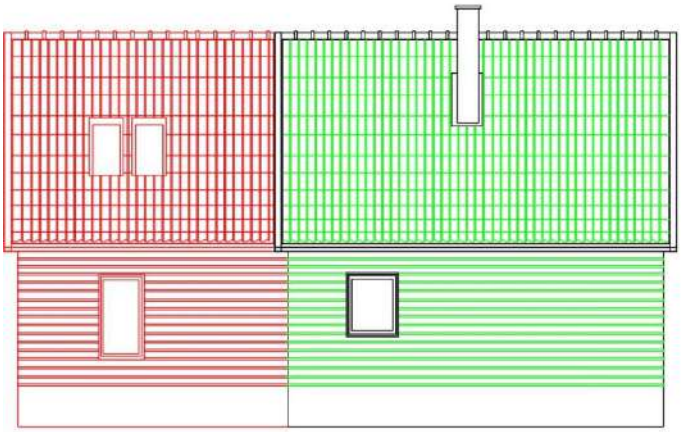

elewacja zachodnia

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje, natomiast kolorem czerwonym zaznaczono modyfikacje, które nie zostały jeszcze wykonane, ale są objęte obowiązującym od dwóch lat pozwoleniem na budowę.

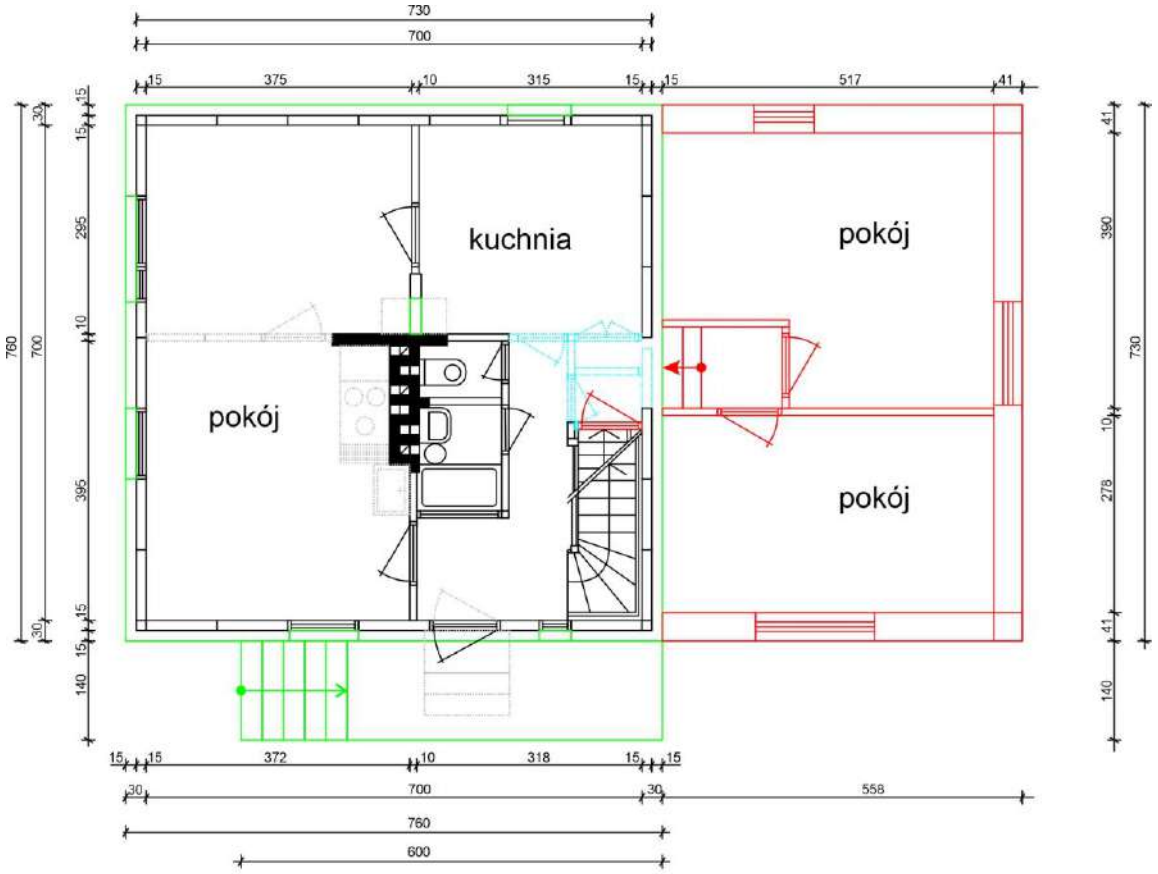

rzut parteru

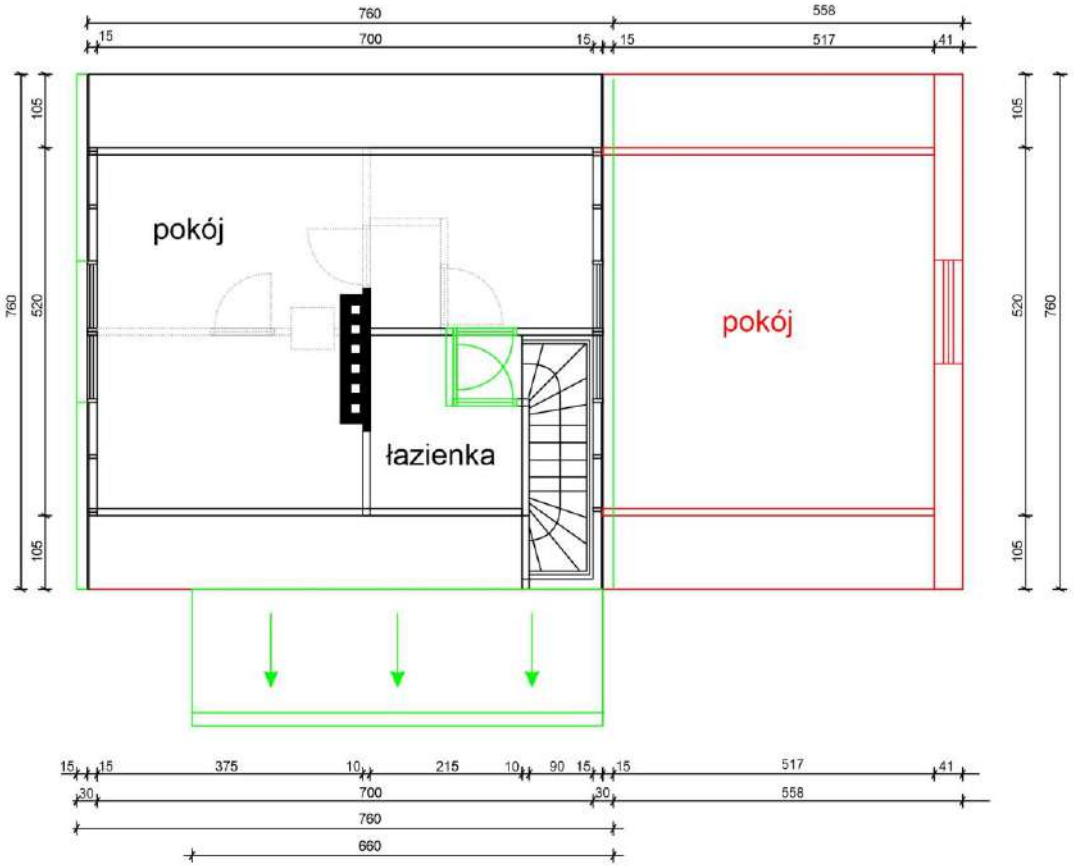

rzut piętra

4.97 ul. Ludwika Mierosławskiego 18

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1183
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1166/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 315 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Ludwika Mierosławskiego

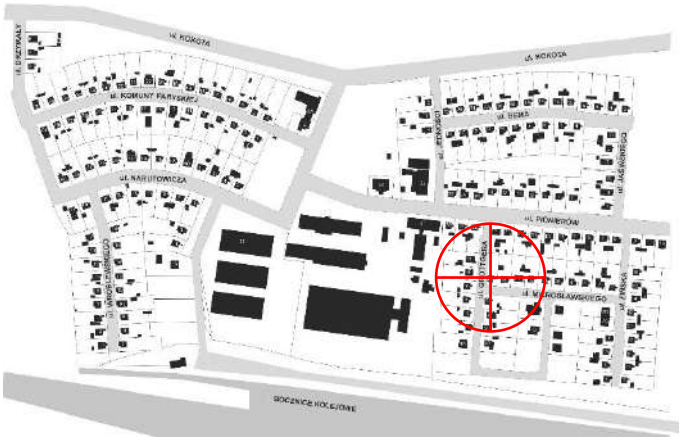

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: szary
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnoczerwony
7. Przybudówki: brak
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.98 ul. Gabriela Narutowicza 1

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1063
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1198/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 328 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok ze wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

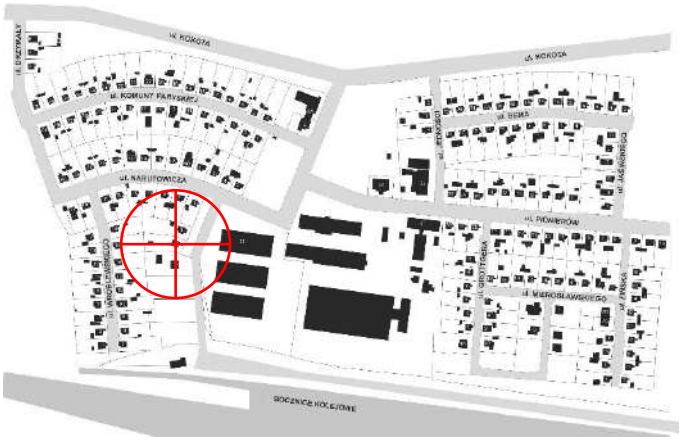

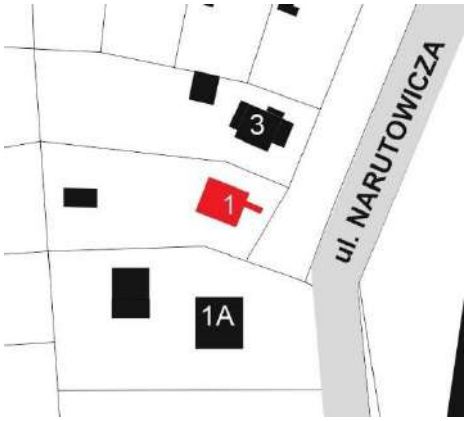

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: biały
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnoczerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,5m x 3m, przykryty dwuspadowym dachem o kalenicy prostopadłej do kalenicy głównego budynku
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.99 ul. Gabriela Narutowicza 2

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1038
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1199/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 329 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

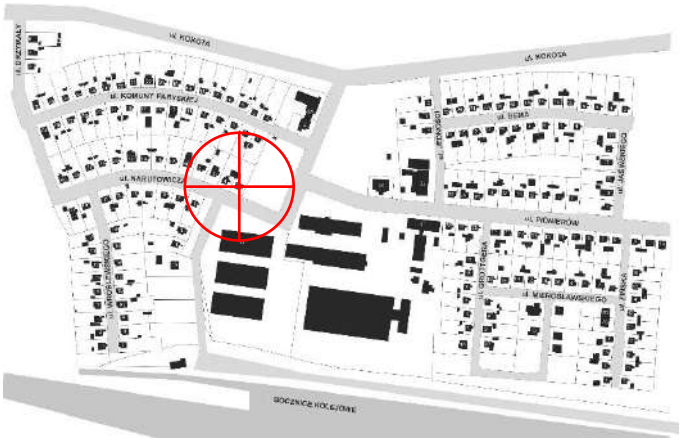

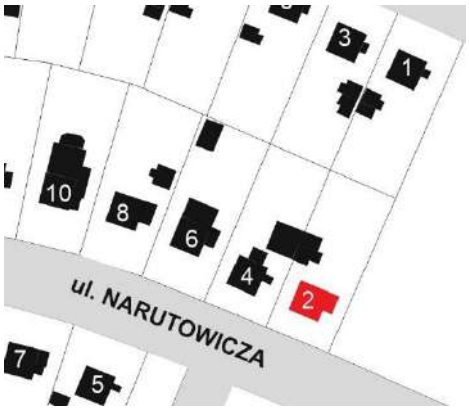

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap po wymiarach około 1,5m x 3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

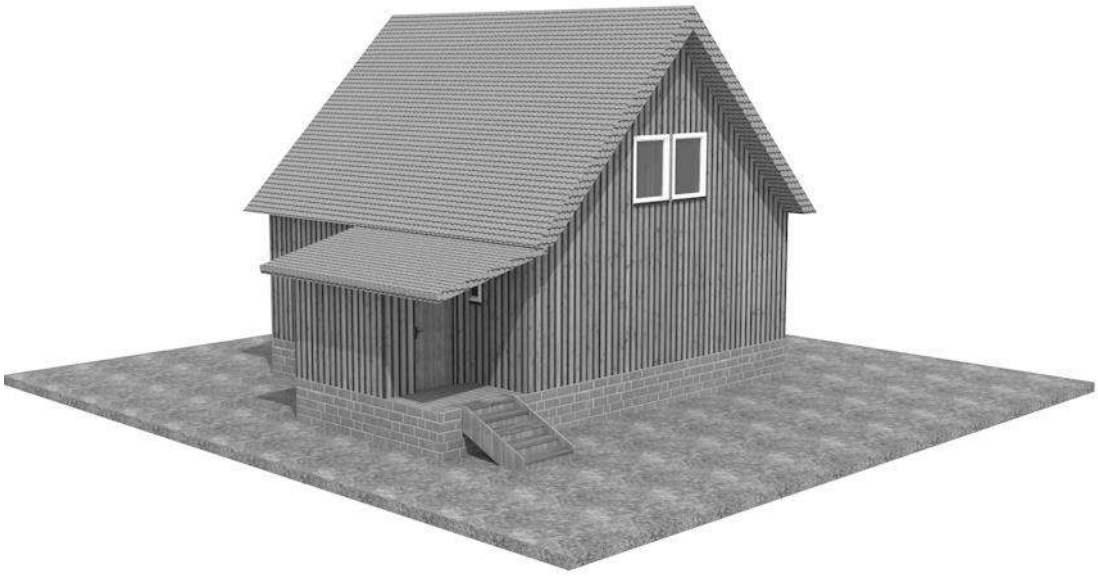

model obecnej bryły budynku

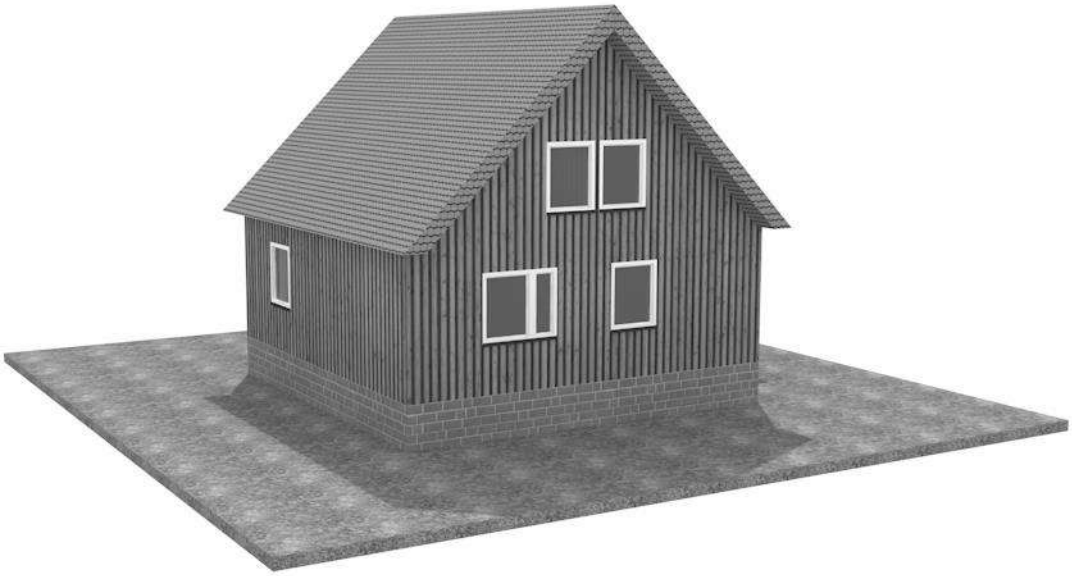

4.100 ul. Gabriela Narutowicza 3

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1064
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1200/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 330 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

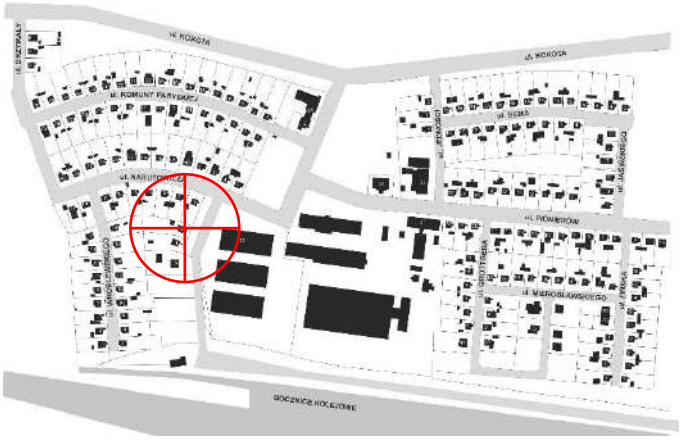

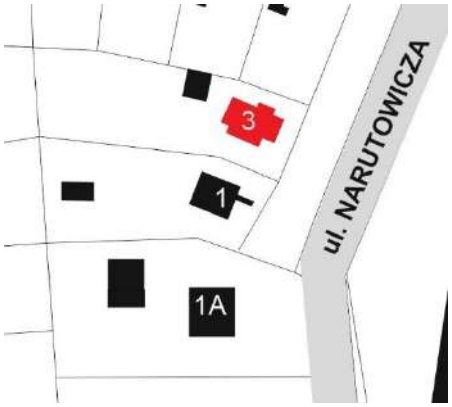

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: biały
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: brązowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 3m, przykryty dachem o szerokości 7,3m, od strony północnej przybudówka o wymiarach około 1,5m x 4m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.101 ul. Gabriela Narutowicza 4

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1039
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1201/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 331 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południa

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

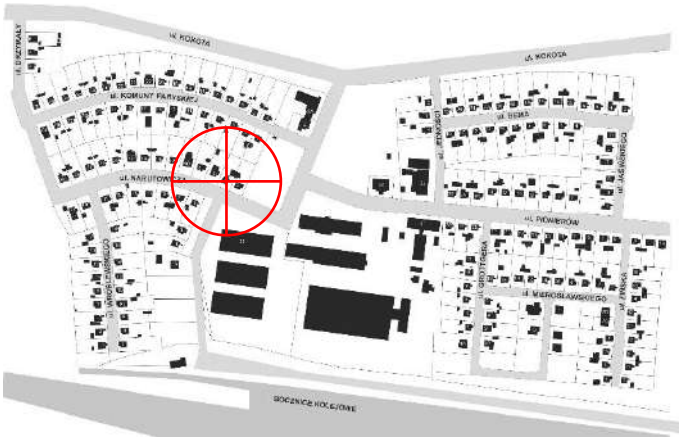

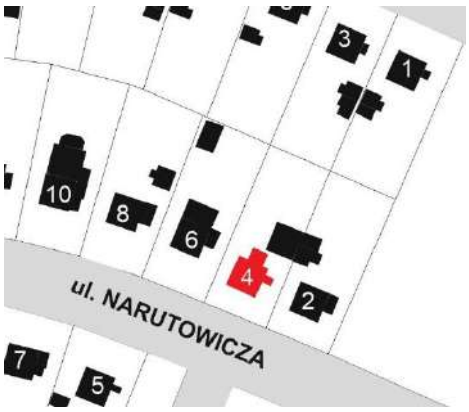

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony północnej przybudówka o wymiarach około 2m x 4m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.102 ul. Gabriela Narutowicza 5

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1061
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1202/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 332 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok ze wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

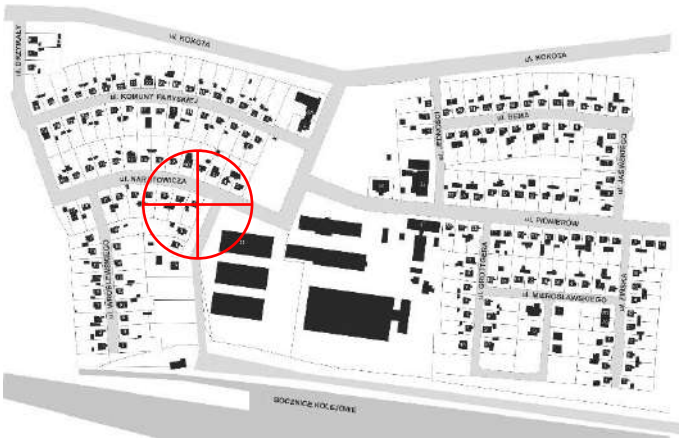

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnoczerwony
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad wejściem
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

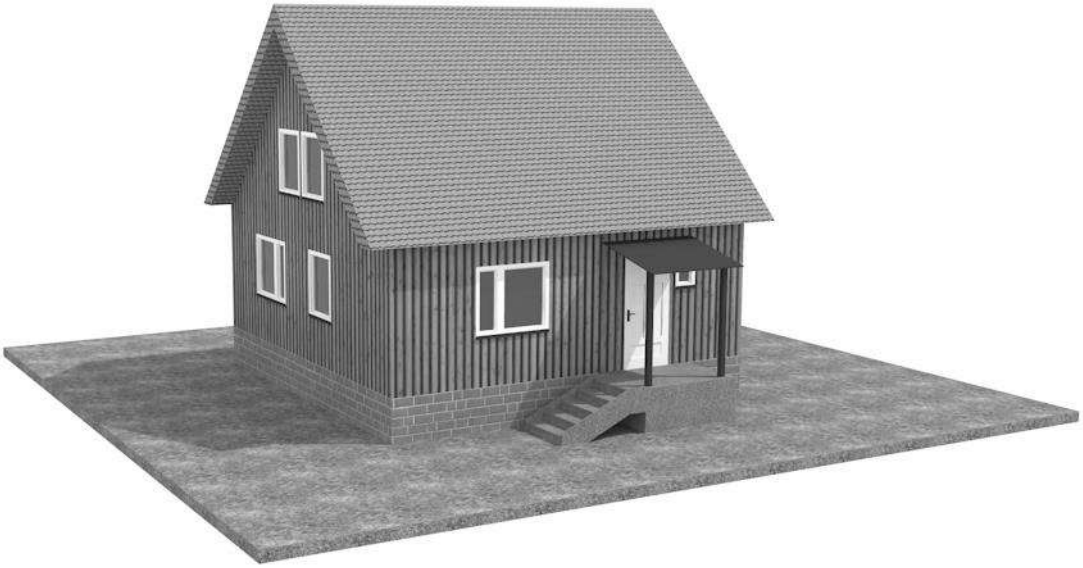

model obecnej bryły budynku

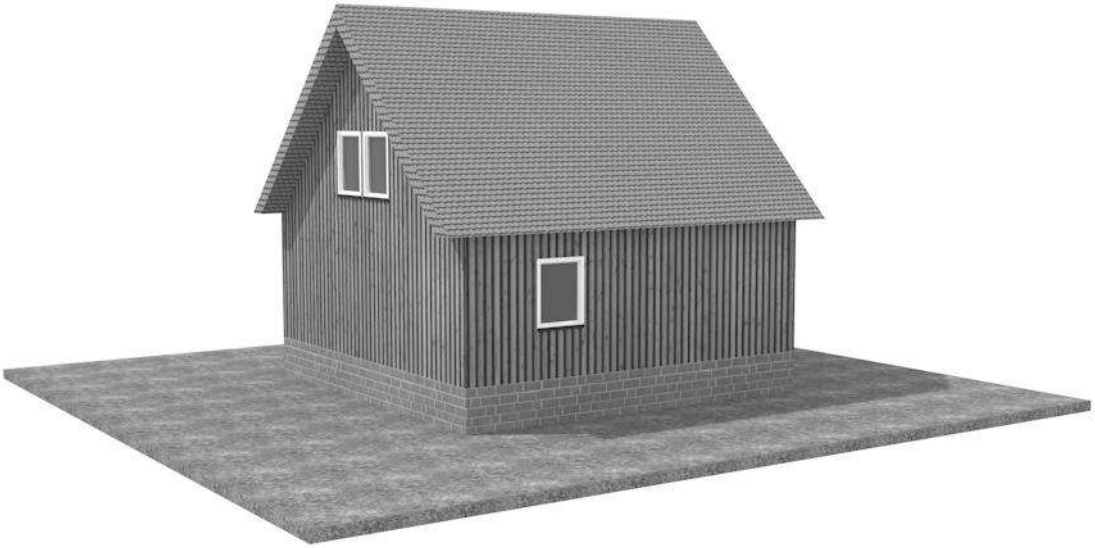

4.103 ul. Gabriela Narutowicza 6

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1040
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1203/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 333 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

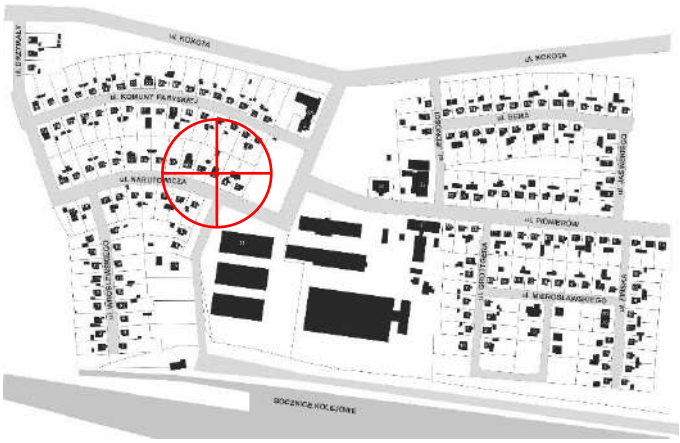

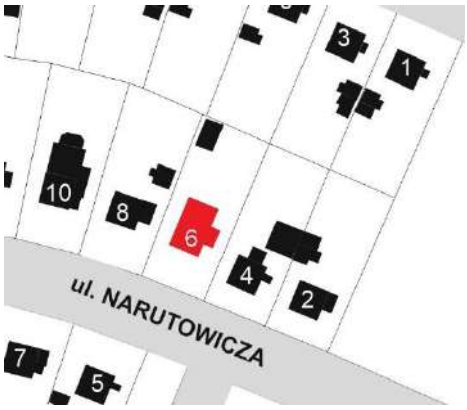

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: 12,7m x 7,3m, powstała poprzez rozbudowę pierwotnego budynku i przedłużenie kalenicy budynku o 5,4m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: zielony
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2mx3m przykryty dachem szerszym o około 1m, od północy wydłużenie bryły budynku o około 5,4 m przy zachowaniu szerokości pierwotnego budynku
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.104 ul. Gabriela Narutowicza 7

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1060
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1204/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 334 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

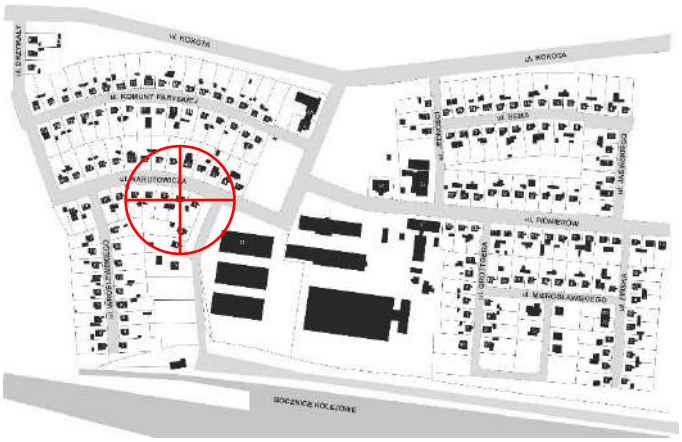

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: żółty
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,7m x 4m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

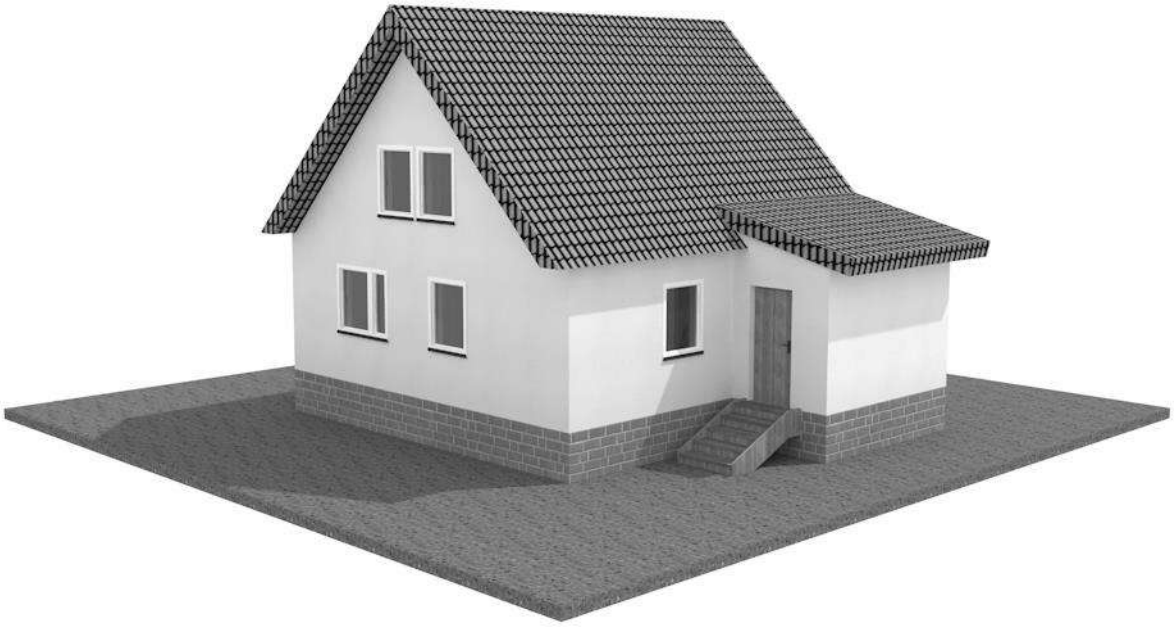

model obecnej bryły budynku

4.105 ul. Gabriela Narutowicza 8

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1041
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1206/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 336 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

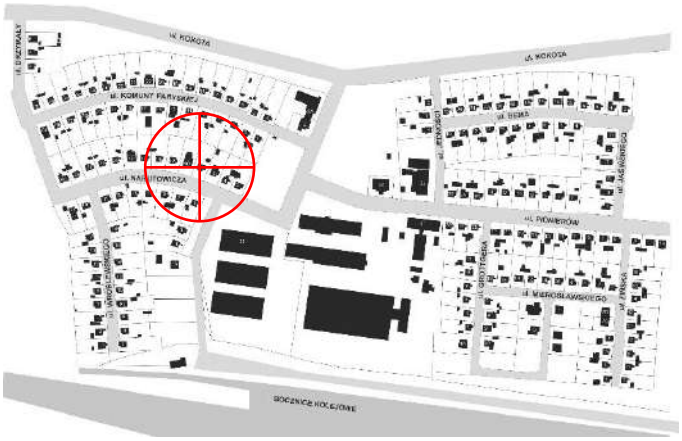

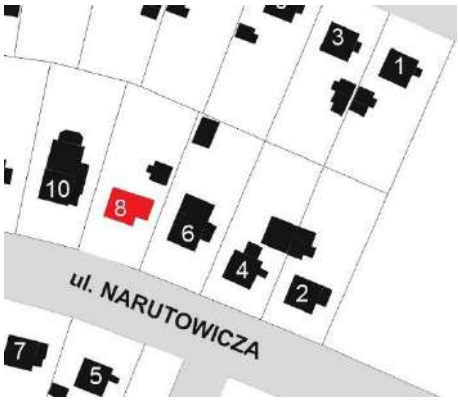

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: żółty
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: brązowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,7m x 4m.
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

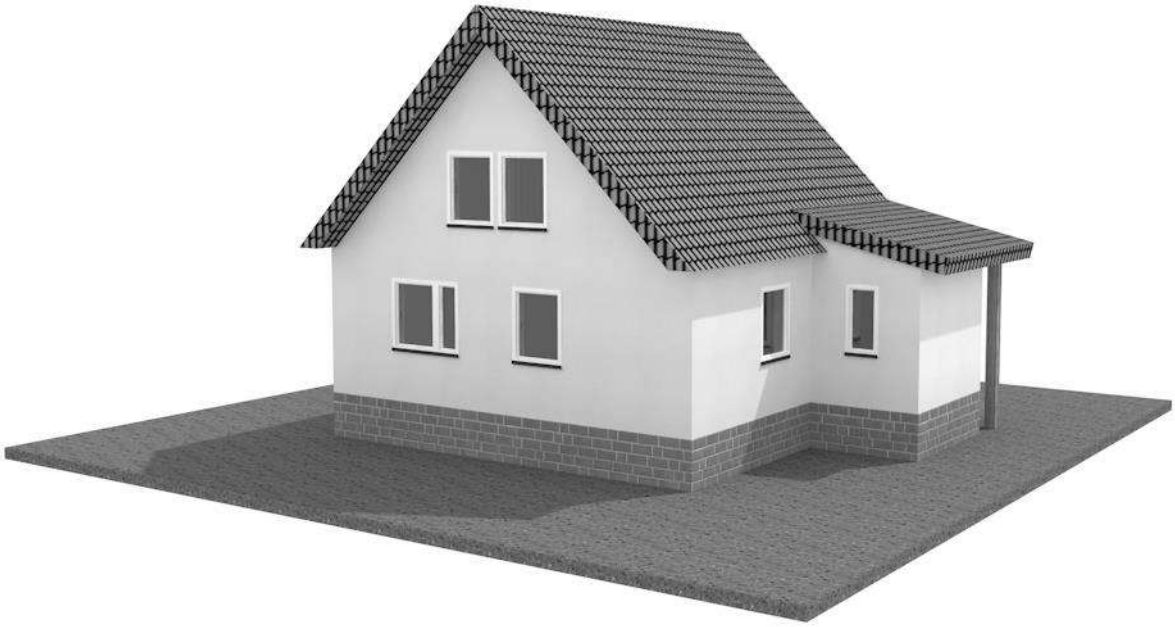

model obecnej bryły budynku

4.106 ul. Gabriela Narutowicza 9

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1059
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1207/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 337 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

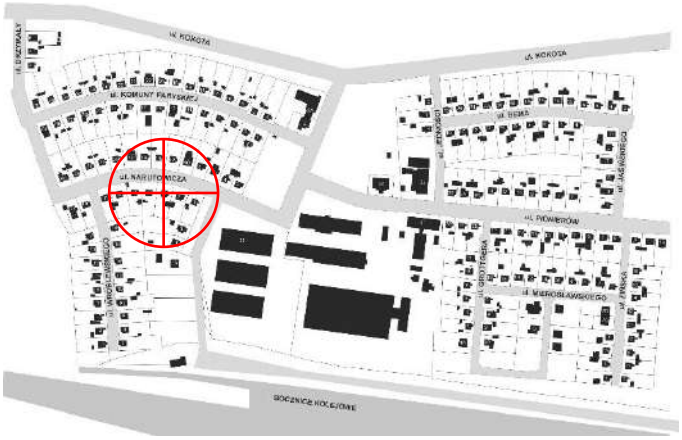

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: ciemnozielony
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: brązowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej niewielki wiatrołap o wymiarach około 1,5m x 2,6m
8. Okna: wtórne drewniane, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.107 ul. Gabriela Narutowicza 10

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1042
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1208/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 338 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

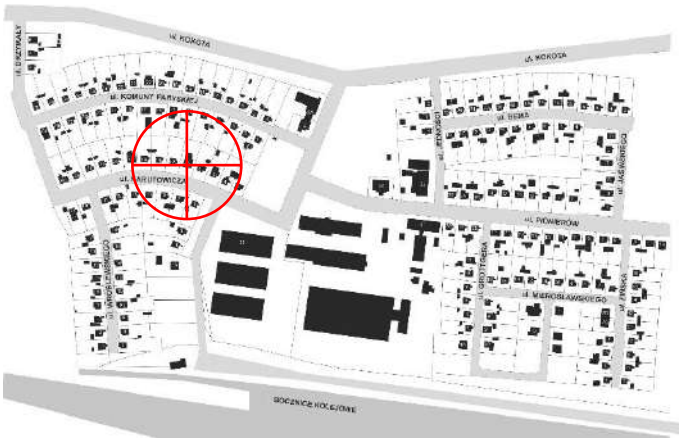

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: 7,3m x 14m, powstała poprzez przedłużenie kalenicy pierwotnego budynku i wydłużenie budynku o około 6,7m w głąb działki
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: beżowo-brązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: zielony
7. Przybudówki: od strony wschodniej dwie przybudówki, jedna o wymiarach około 2m x 7m oraz druga o wymiarach około 2m x 3,5m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.108 ul. Gabriela Narutowicza 11

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1058
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1209/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 339 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

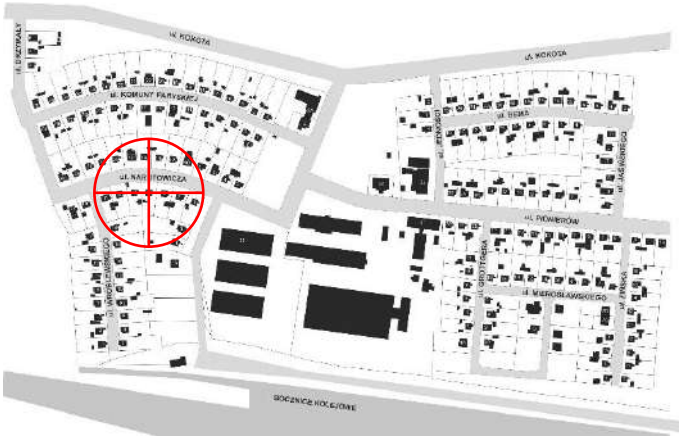

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: ciemno zerwony
7. Przybudówki: brak
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

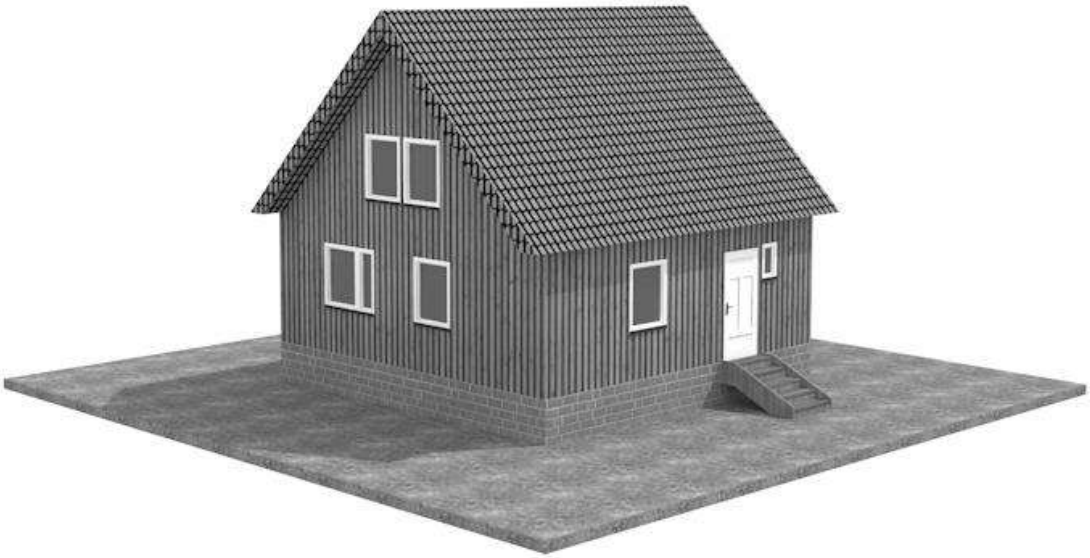

model obecnej bryły budynku

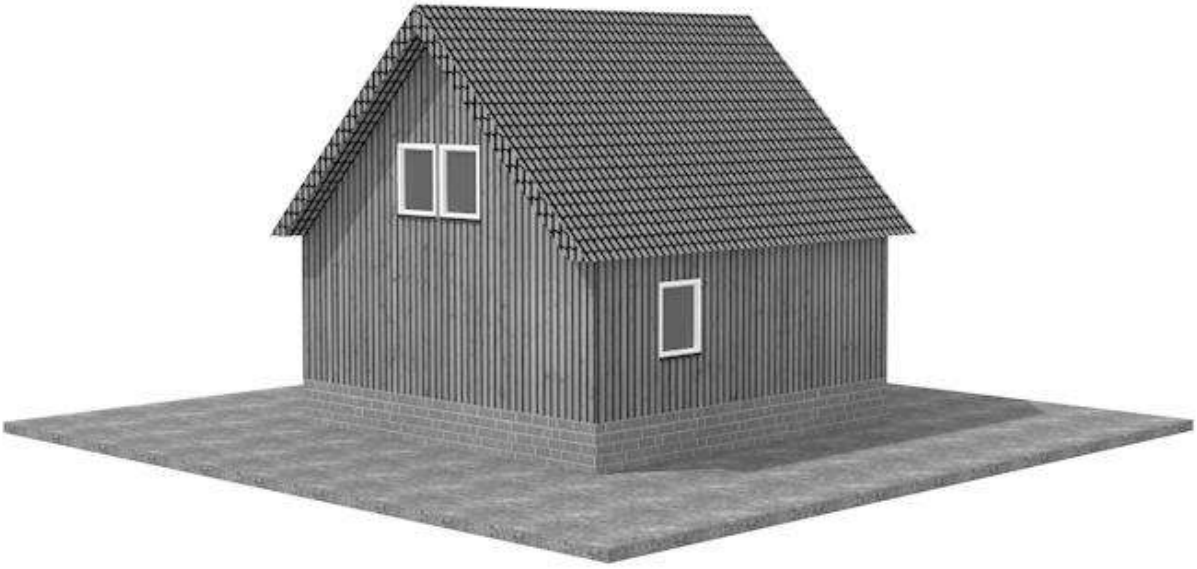

4.109 ul. Gabriela Narutowicza 12

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1043
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1210/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 340 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południa

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

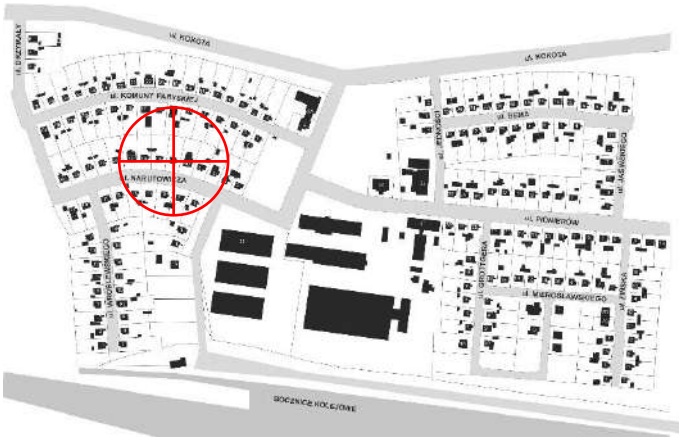

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie poziomym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek o wymiarach około 1,5m x 4m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.110 ul. Gabriela Narutowicza 13

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1057
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1211/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 341 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

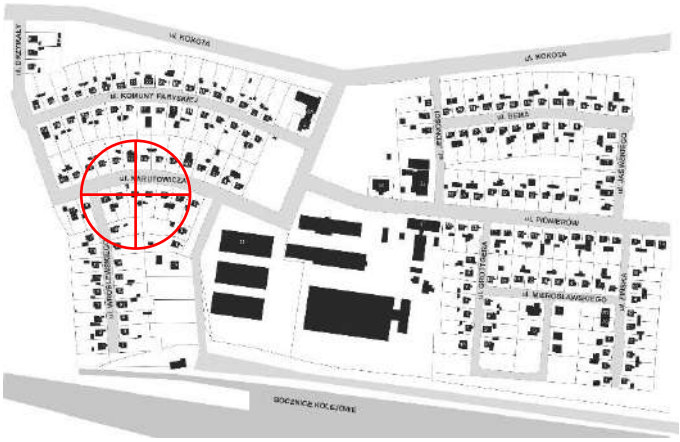

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: jasnoniebieski
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarna
7. Przybudówki: od strony wschodniej zabudowany daszek nad schodami wejściowymi
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.111 ul. Gabriela Narutowicza 14

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1044
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1212/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 342 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wchodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

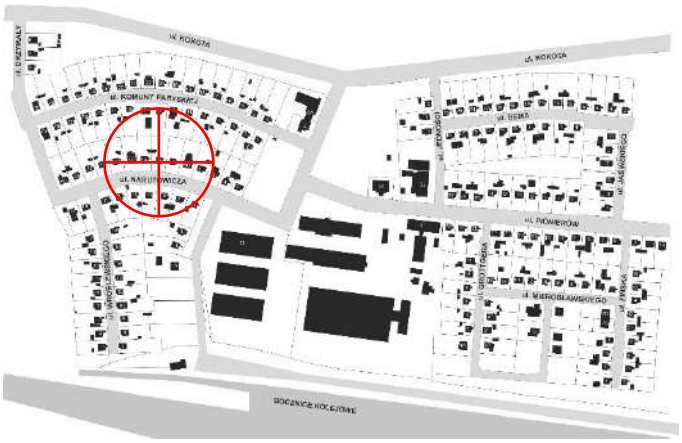

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: szary
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarna
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,5 m x 2m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.112 ul. Gabriela Narutowicza 15

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1056
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1213/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 343 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

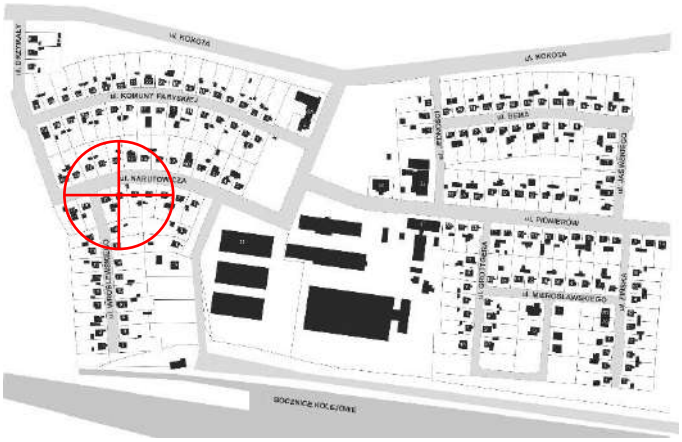

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

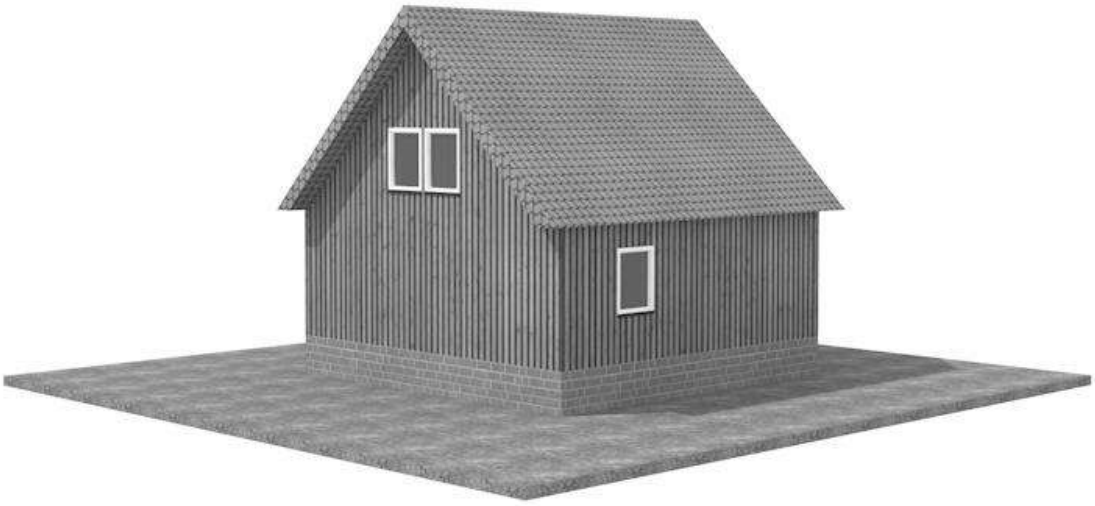

4.113 ul. Gabriela Narutowicza 16

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1045
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1214/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 344 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

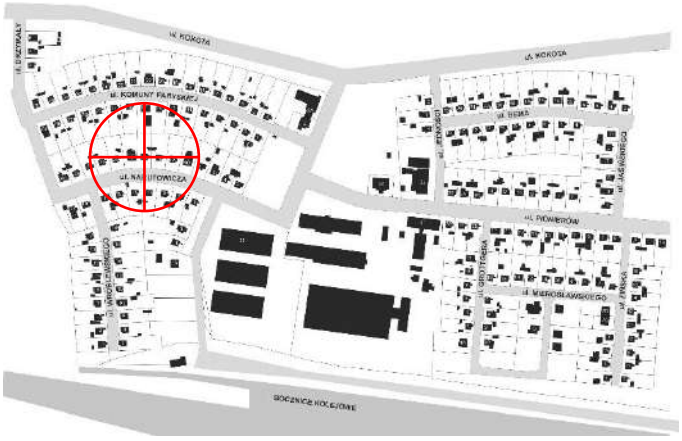

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie poziomym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,5m x 2m oraz daszek nad schodami przed wiatrołapem
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.114 ul. Gabriela Narutowicza 17

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1055
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1215/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 345 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

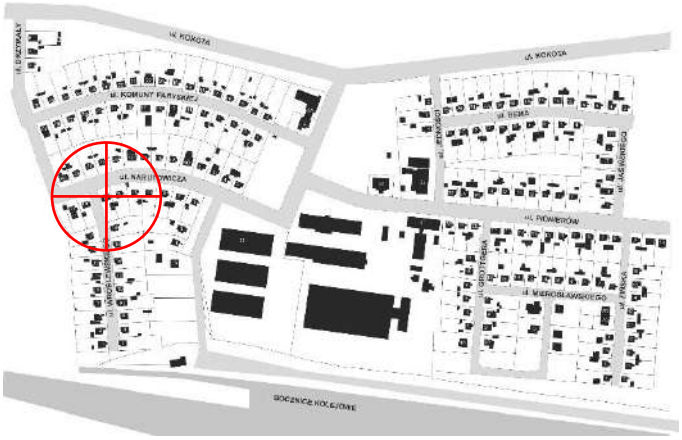

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: ciemnoczerwony
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 2mx 4m, przykryta dachem o szerokości 7,3 m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

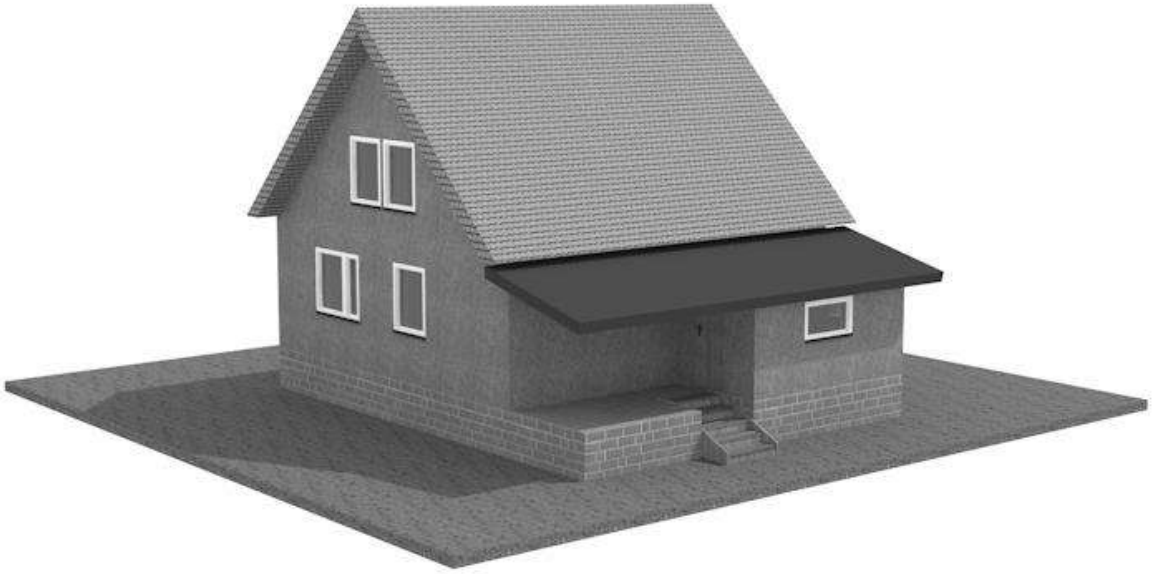

model obecnej bryły budynku

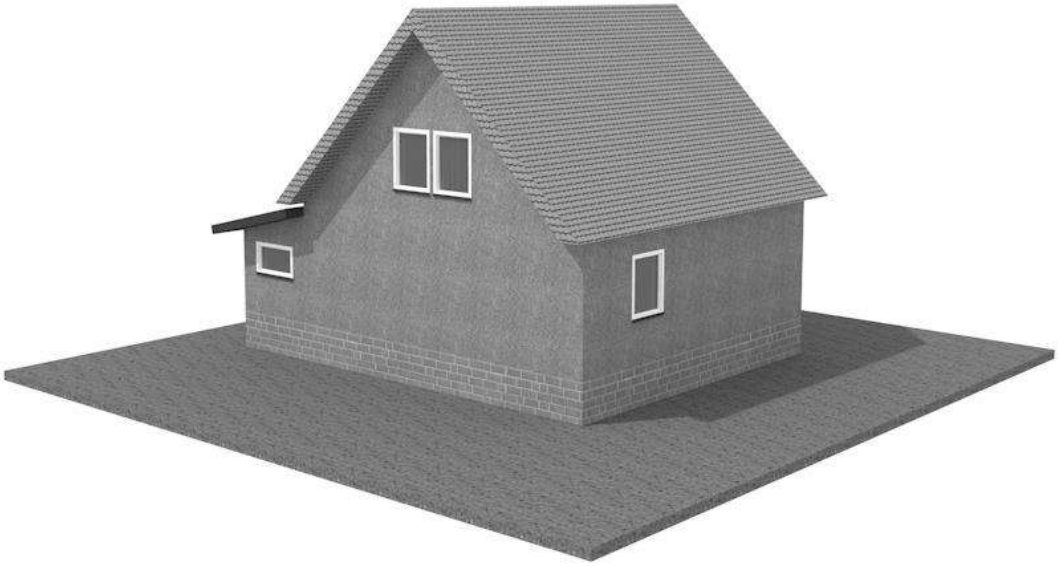

4.115 ul. Gabriela Narutowicza 18 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1046
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1216/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 346 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

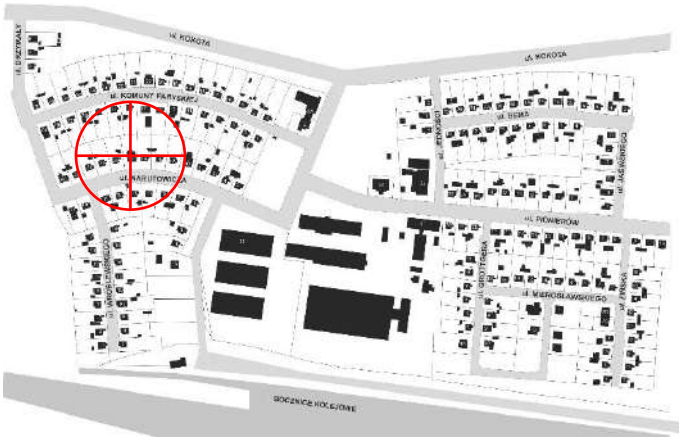

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: 11,8m x 7,3m, powstała ze względu na rozbudowę pierwotnego budynku poprzez przedłużenie kalenicy o 4,5m w głąb działki
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarna
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 2,5m x 11,8m, od strony północnej przybudówka o nieregularnym kształcie o wymiarach około 4,5m x 2m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

Rysunki inwentaryzacyjne

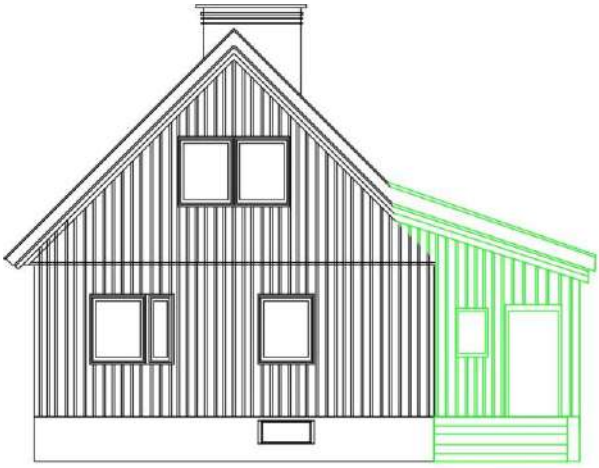

elewacja południowa

elewacja północna

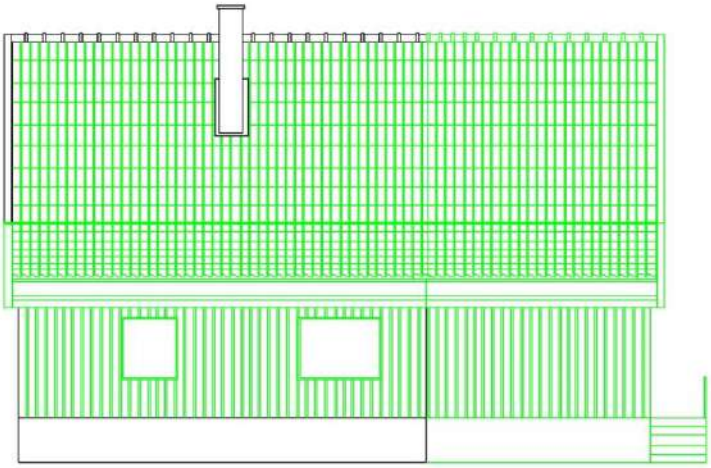

elewacja wschodnia

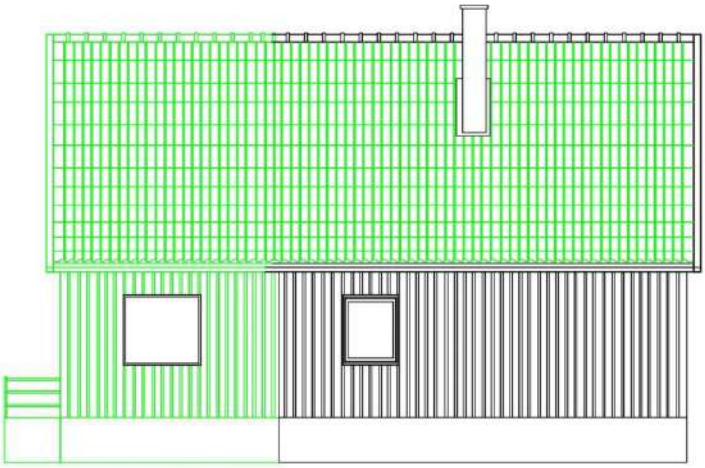

elewacja zachodnia

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

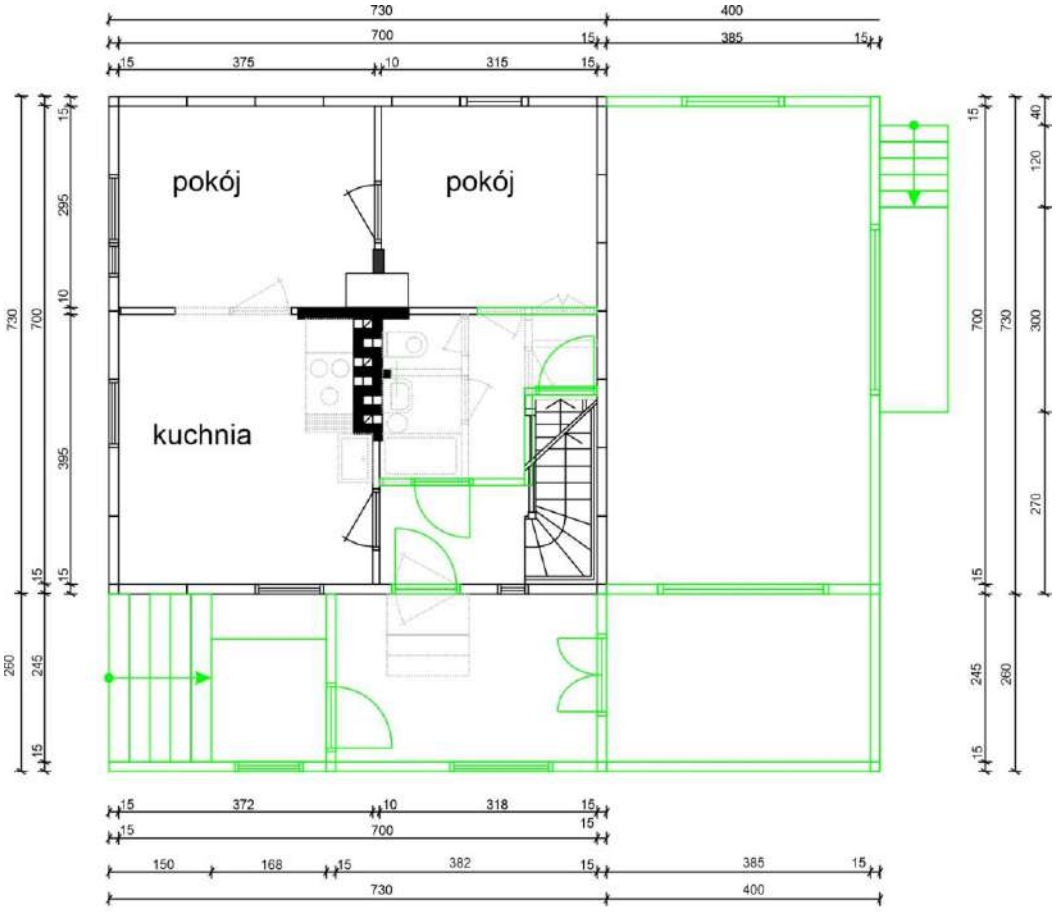

rzut parteru

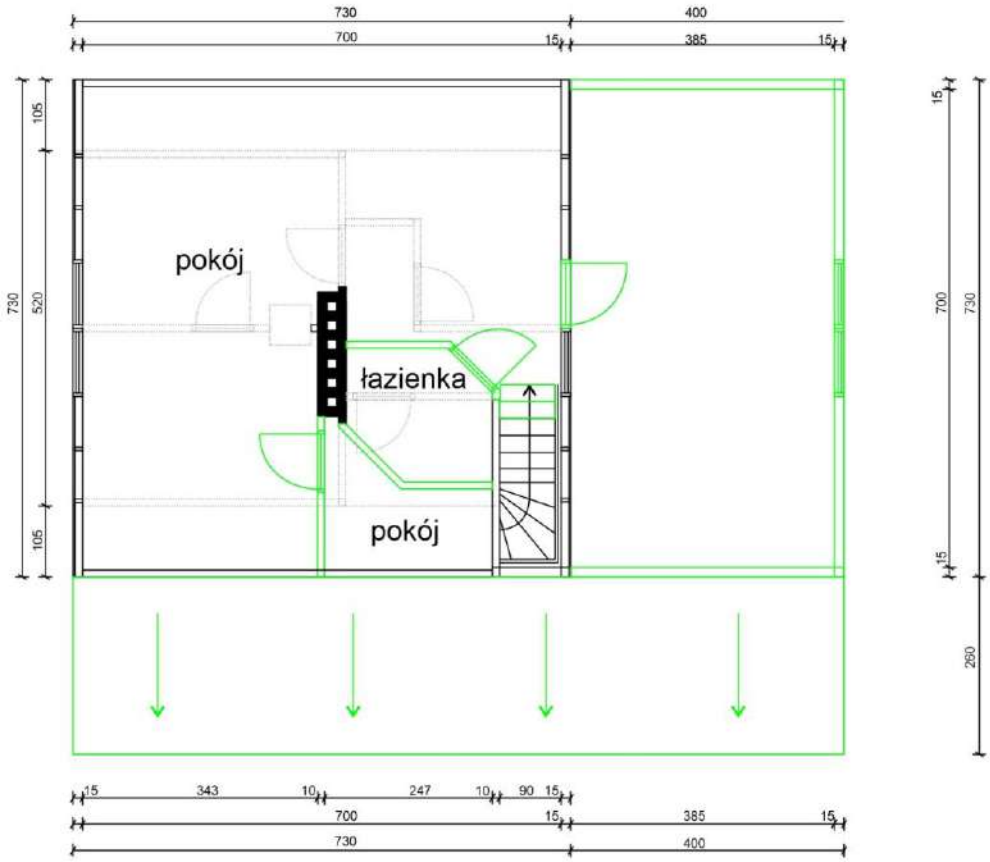

rzut piętra

4.116 ul. Gabriela Narutowicza 19

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1054
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1217/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 347 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

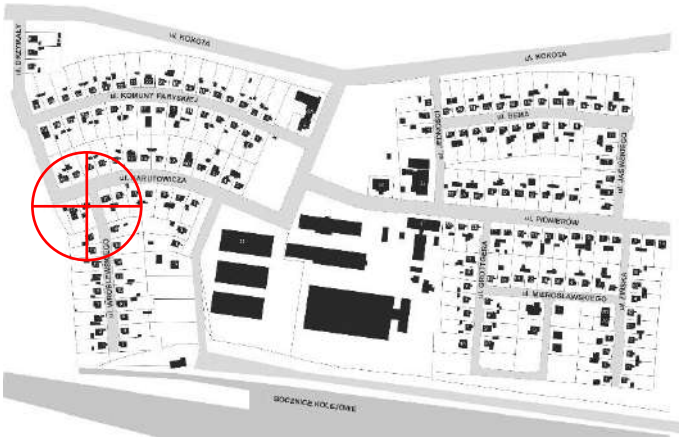

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad wejściem na całej szerokości budynku
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

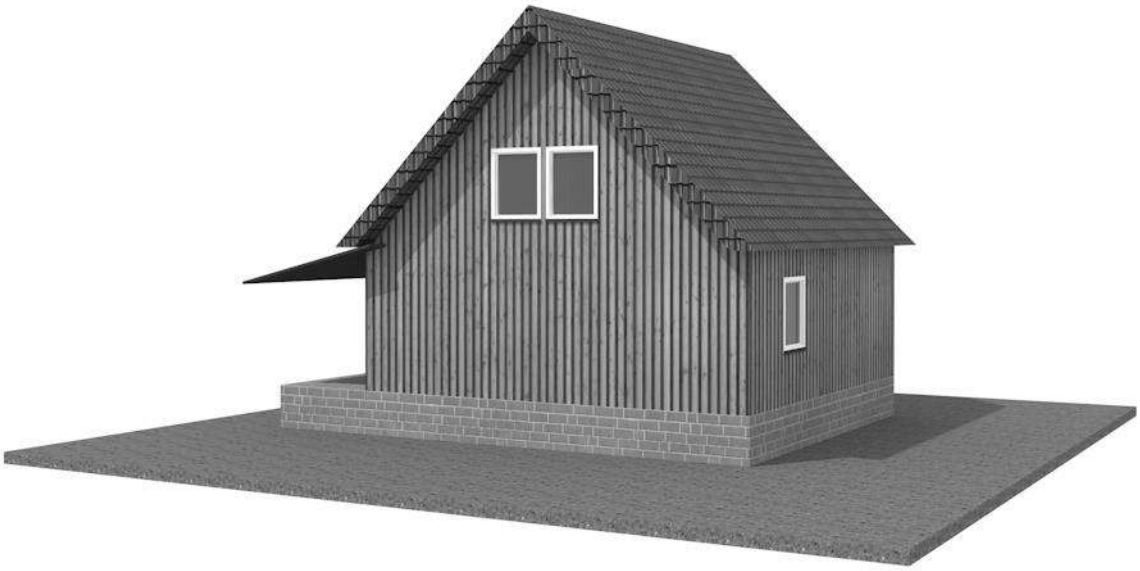

4.117 ul. Gabriela Narutowicza 20

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1047
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1218/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 348 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

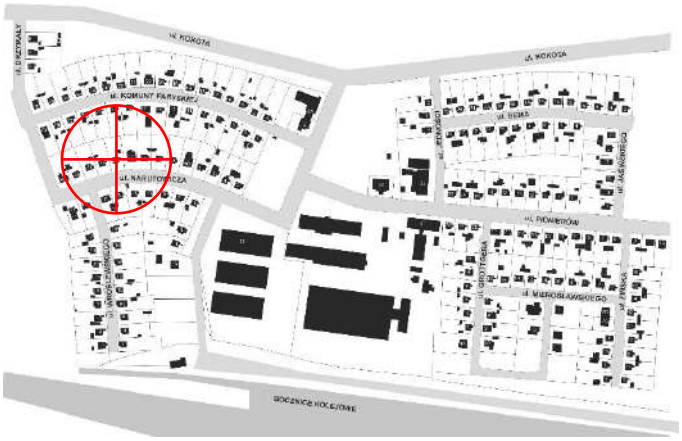

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad wejściem o wymiarach około 2m x 3m
8. Okna: wtórne drewniane, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

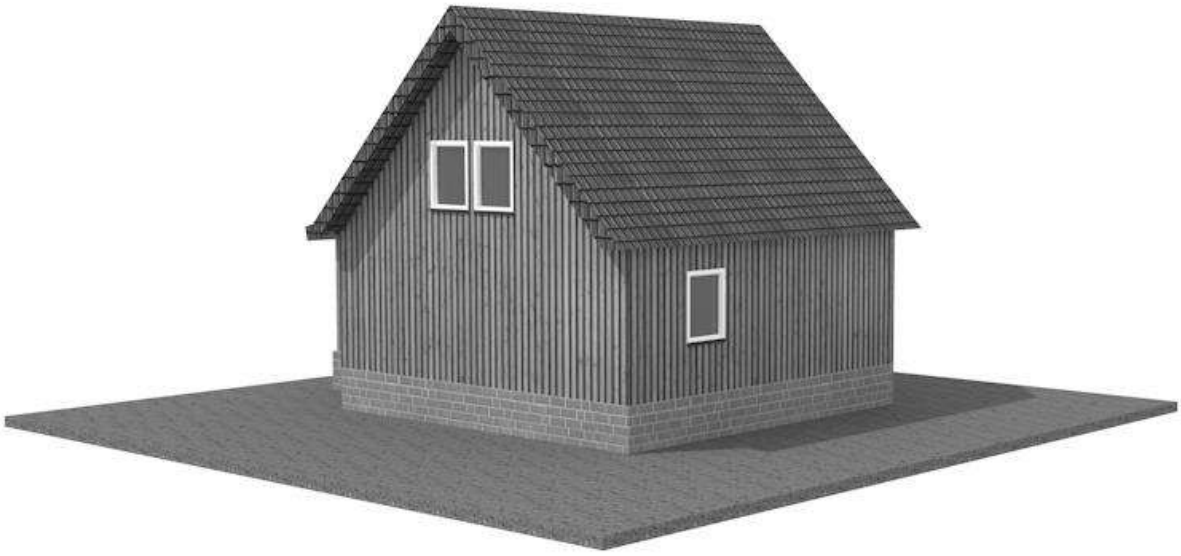

4.118 ul. Gabriela Narutowicza 22

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1048
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1220/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 350 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południa

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

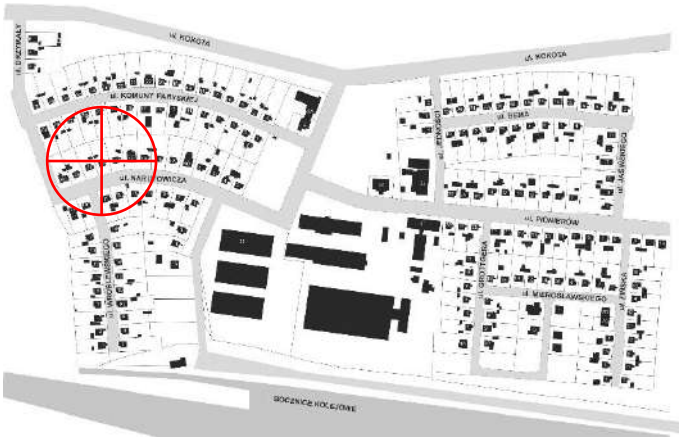

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnozielony
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej częściowo zabudowany daszek nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

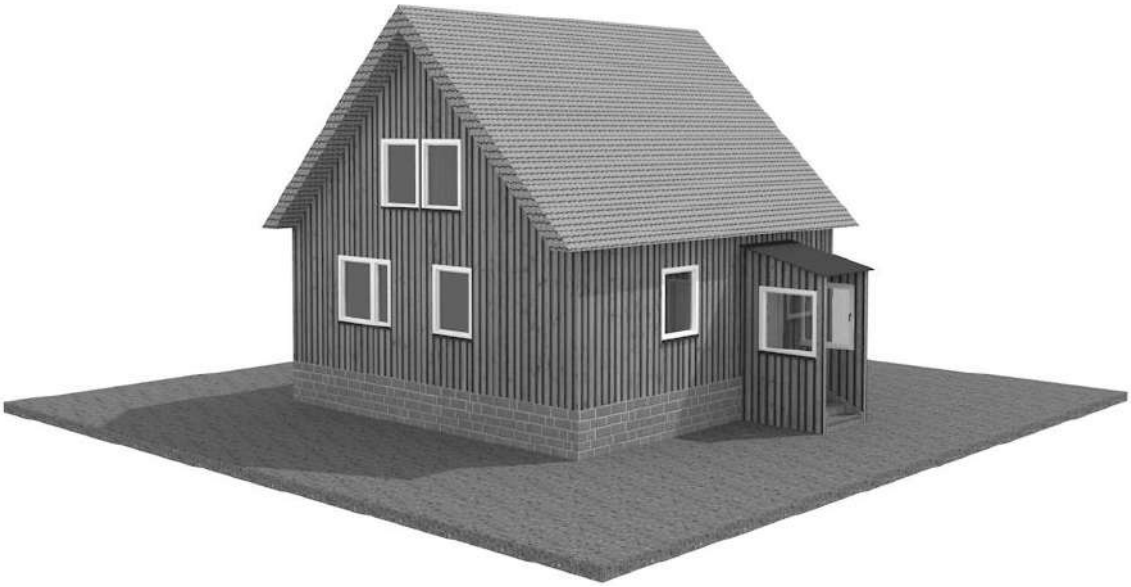

model obecnej bryły budynku

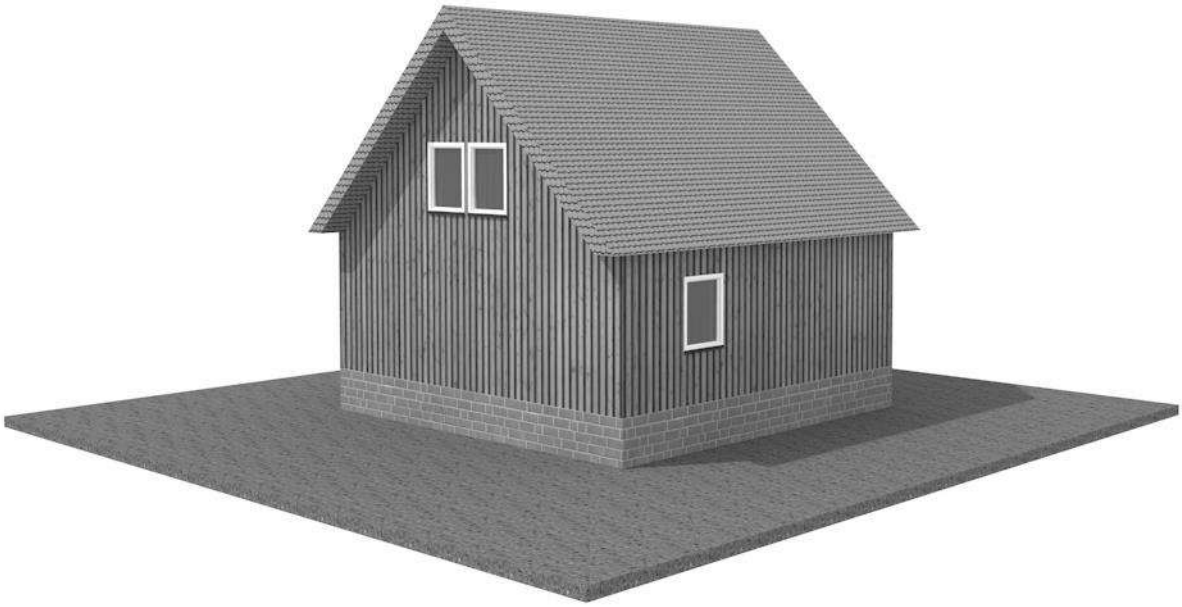

4.119 ul. Gabriela Narutowicza 24

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1049
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1221/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 351 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

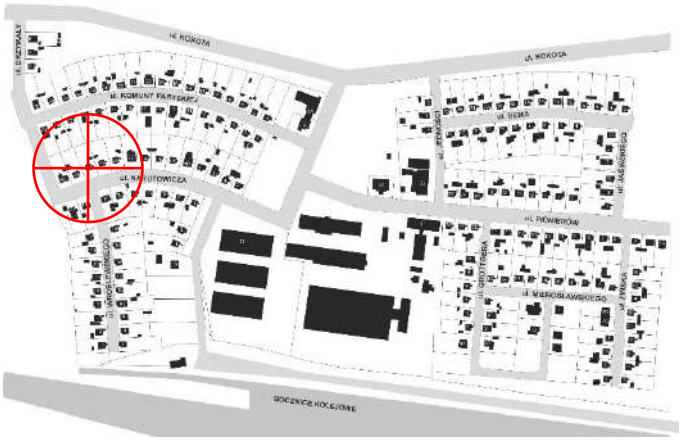

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie poziomym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2,5m x 2m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

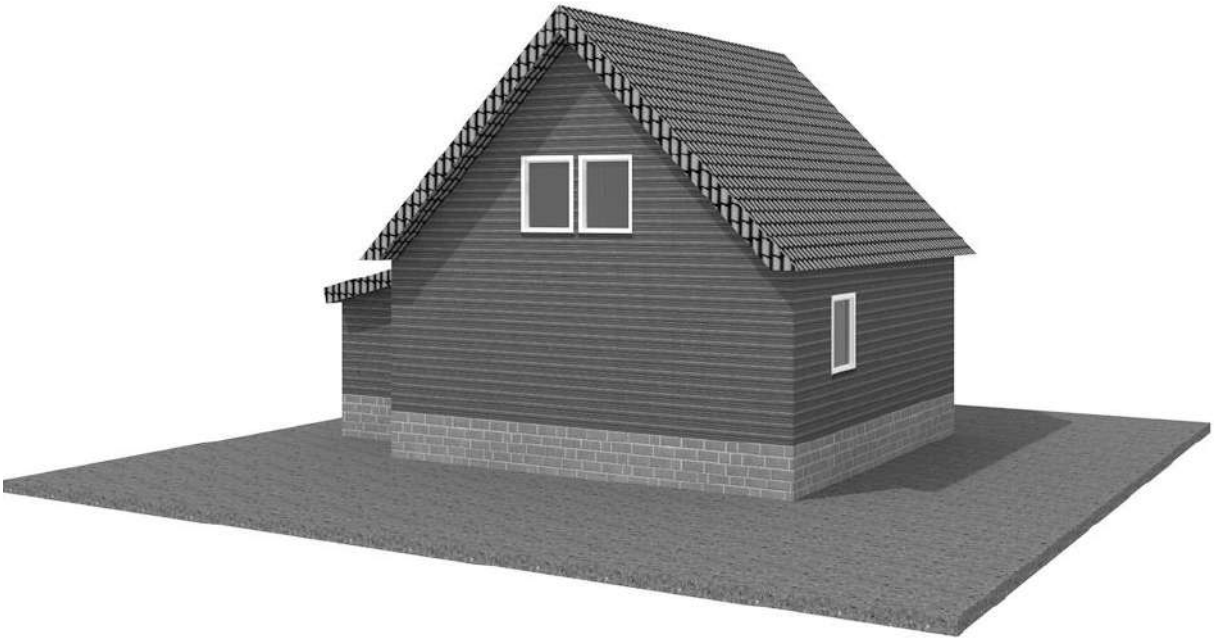

4.120 ul. Gabriela Narutowicza 26

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1050
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1222/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 352 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

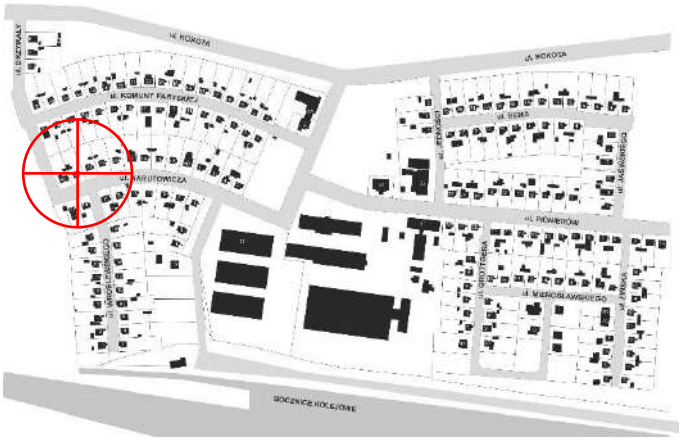

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: szary
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej dach nad schodami o wymiarach około 2m x 3m
8. Okna: wtórne drewniane
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

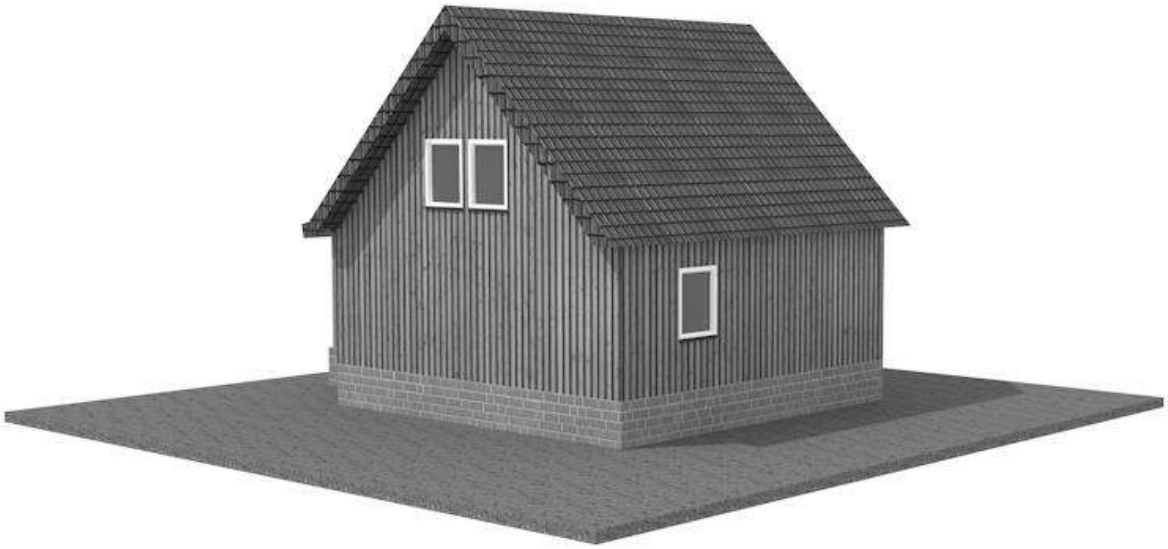

4.121 ul. Gabriela Narutowicza 28

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1051
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1223/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 353 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

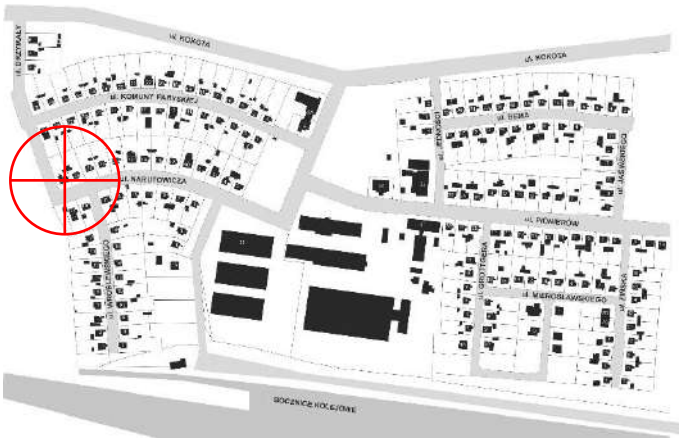

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: żółty
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej o wymiarach około 2m x 7,3m, od strony północnej o wymiarach około 2m x 3m oraz częściowo obudowane schody około 1m x 2m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.122 ul. Pionierów 1

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1160
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1507/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 358 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: biały
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: blacha trapezowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,8m x 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.123 ul. Pionierów 2

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1139
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1508/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 359 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Pionierów

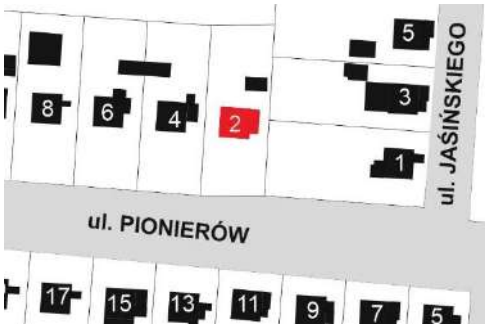

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: szary
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 6m oraz daszek nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.124 ul. Pionierów 3

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1159
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1509/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 360 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

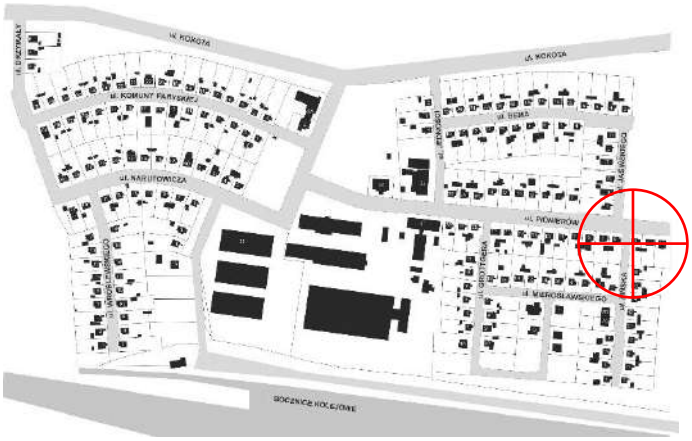

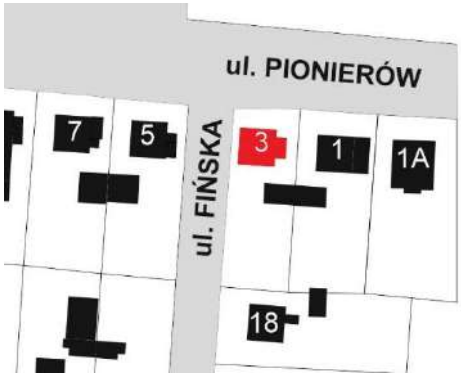

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czarna
7. Przybudówki: od strony wschodniej taras o wymiarach około 2m x 7,3m
8. Okna: wtórne drewniane, zmieniono pierwotny układ okien
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne
10.

model obecnej bryły budynku

4.125 ul. Pionierów 4

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1138
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1510/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 361 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Pionierów

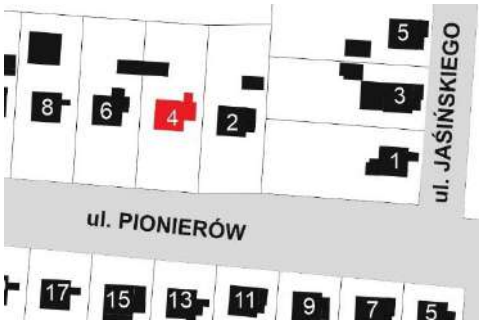

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,7m x 5m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

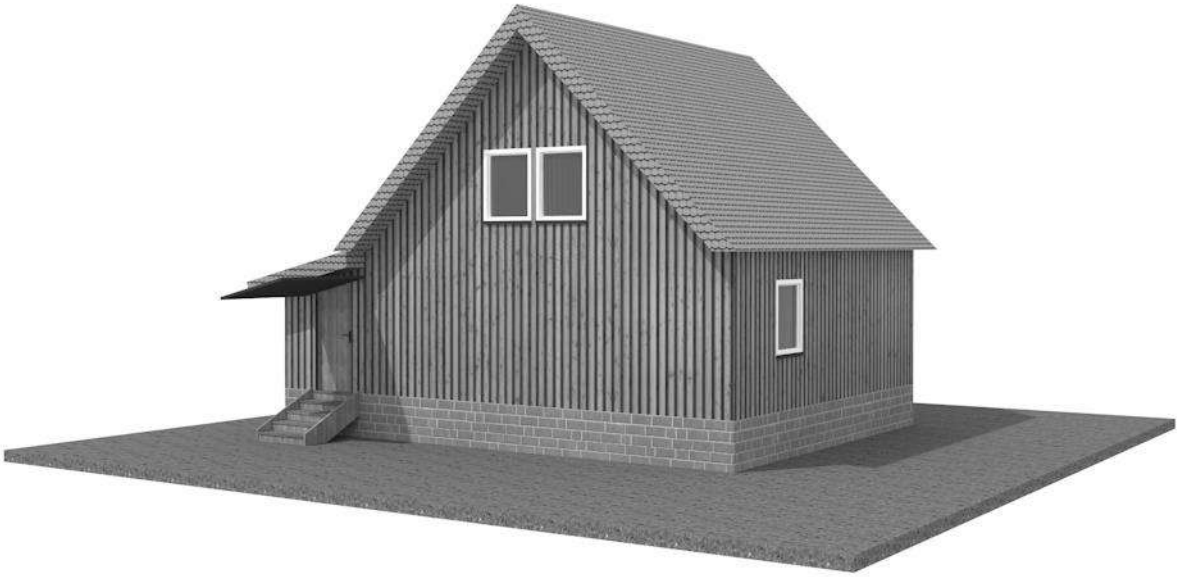

4.126 ul. Pionierów 5

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1158
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1511/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 362 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok ze wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

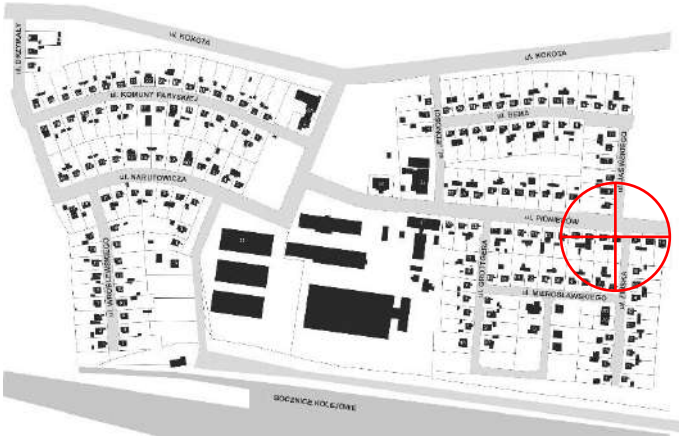

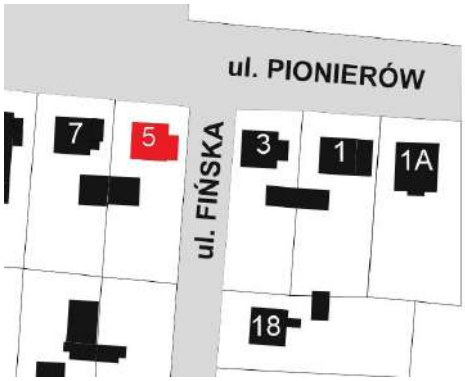

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony, niemal czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,5m x 2,5m oraz dach z blachy falistej nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

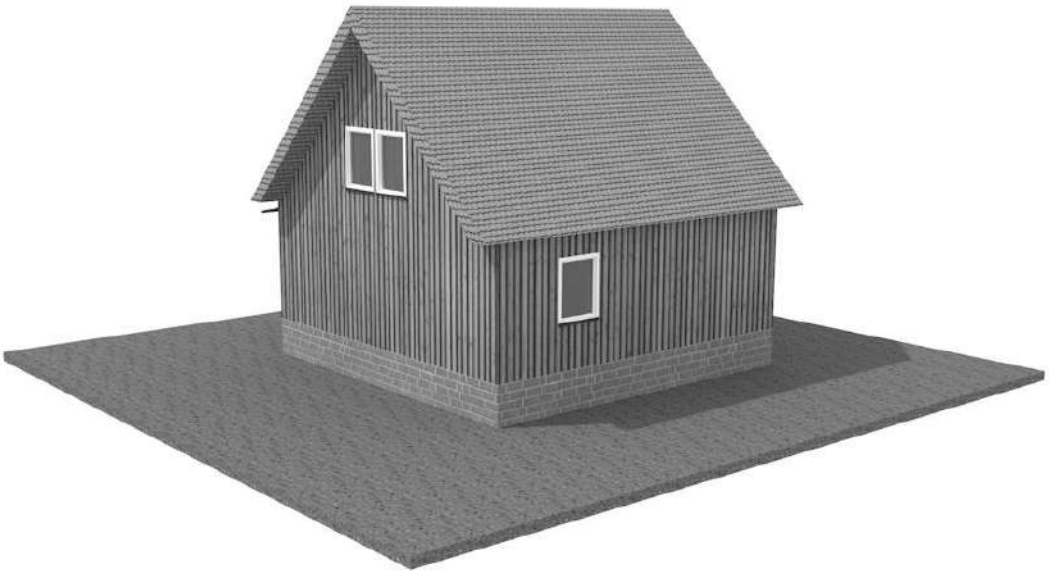

4.127 ul. Pionierów 6

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1137
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1512/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 363 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Pionierów

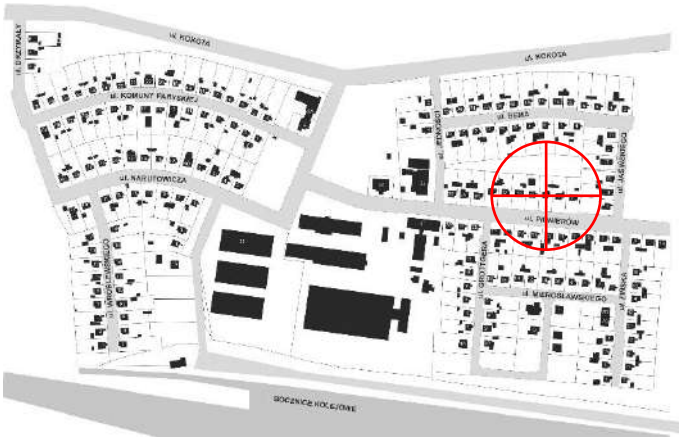

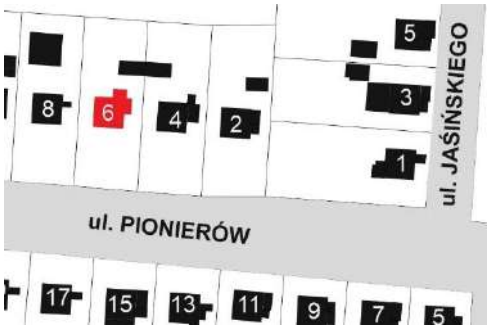

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: biały
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,5m x 3,6m, od strony północnej niska dobudówka o wymiarach około 1,8m x 2,9m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.128 ul. Pionierów 7

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1157
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1513/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 364 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

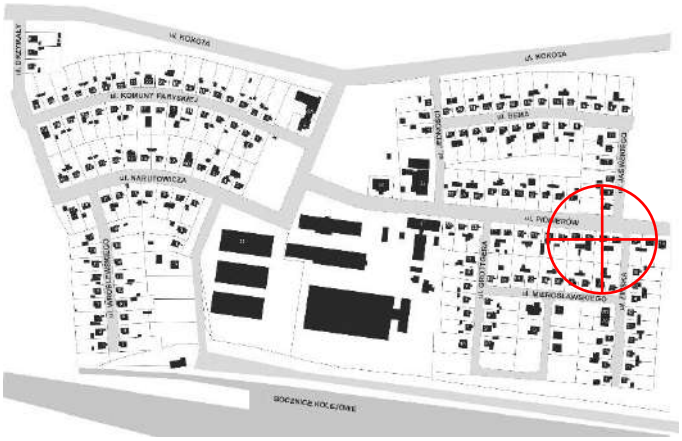

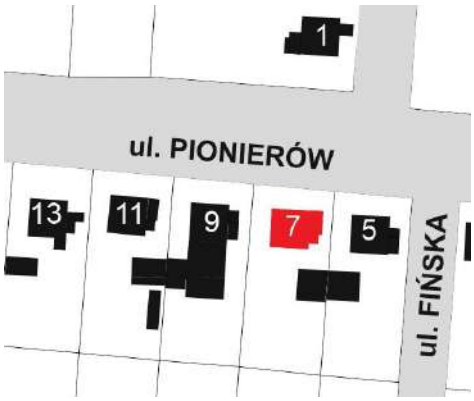

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym, dobudówka tynkowana
3. Kolor elewacji: czarny, dobudówka: łososiowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 4m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

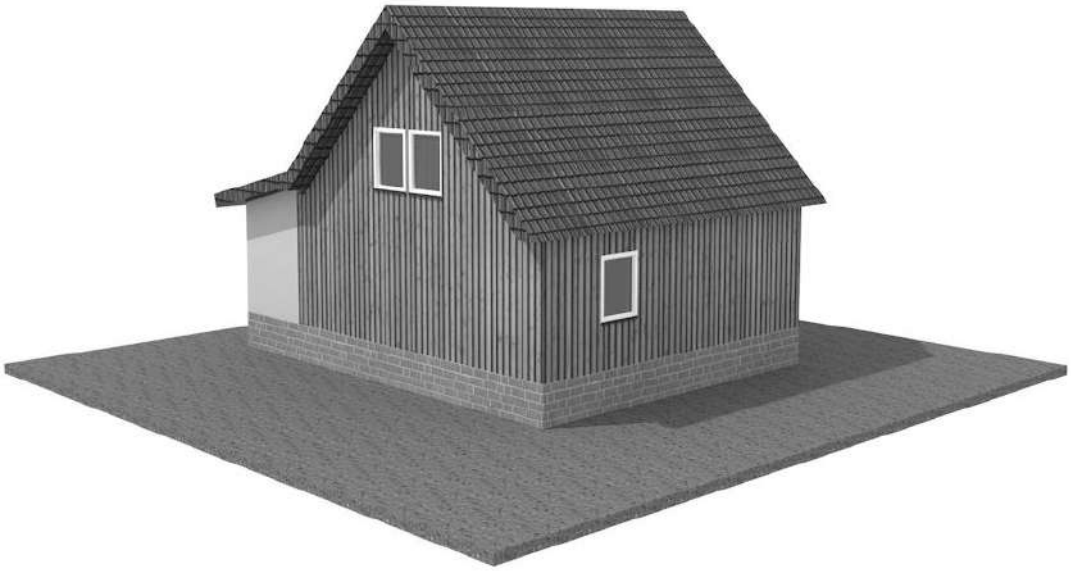

4.129 ul. Pionierów 8

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1136
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1514/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 365 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Pionierów

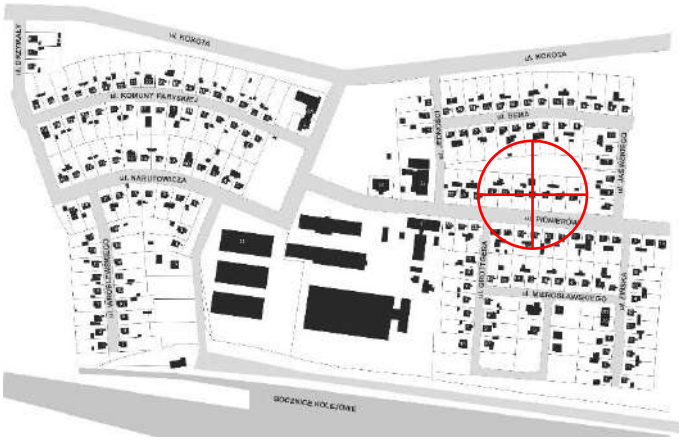

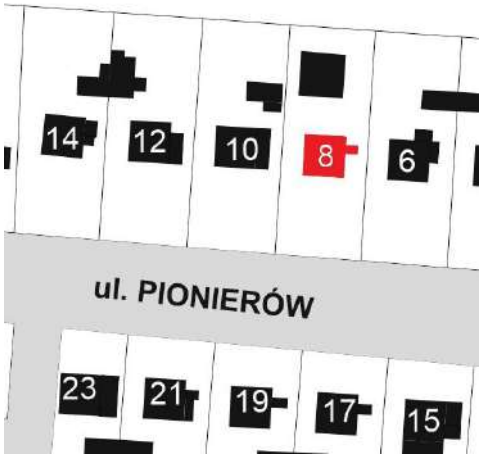

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: szary
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 3m x 5m z dachem o szerokości około 7,3 m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.130 ul. Pionierów 9

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1156
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1515/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 366 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

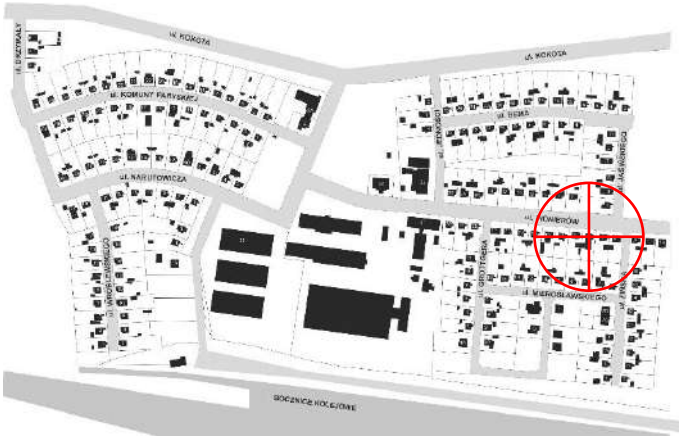

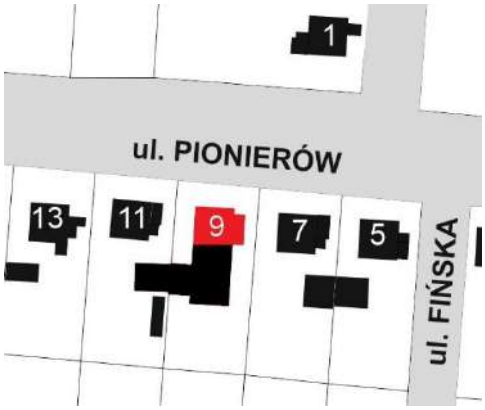

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 13,8m, powstała poprzez wydłużenie kalenicy w kierunku południowym o 6,5m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: szary
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,7m x 3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.131 ul. Pionierów 10

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1135
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1516/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 367 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Pionierów

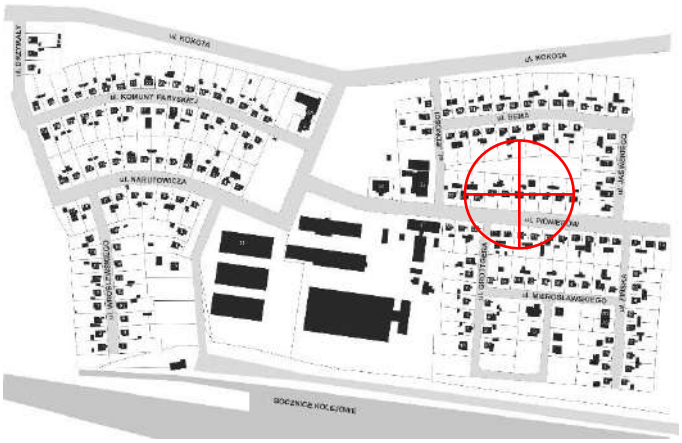

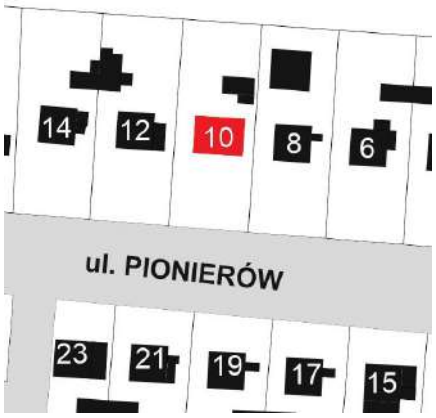

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony, niemal czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 5,3m, przykryty dachem o szerokości 7,3 m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.132 ul. Pionierów 11

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1155
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1517/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 368 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

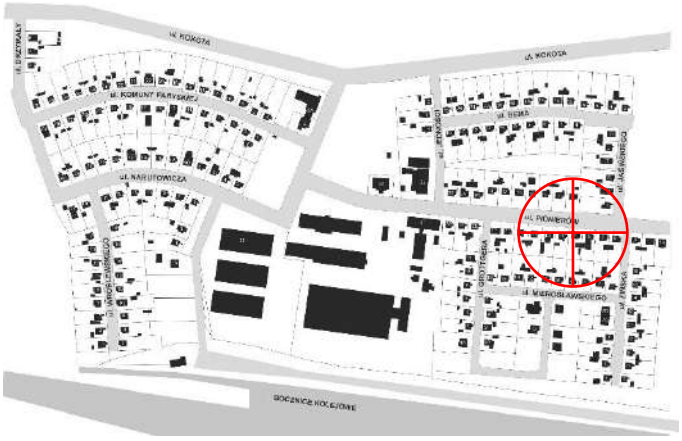

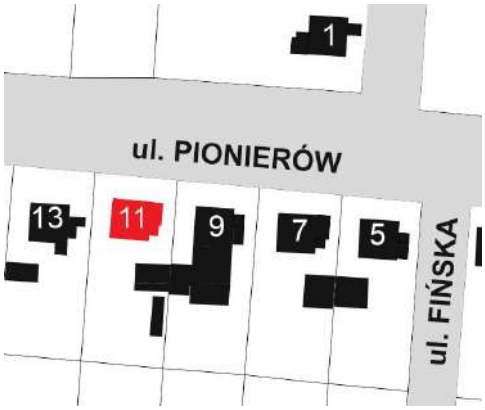

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: szary
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony, niemal czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,7m x 4,3 m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.133 ul. Pionierów 12

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1134
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1518/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 369 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południa

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Pionierów

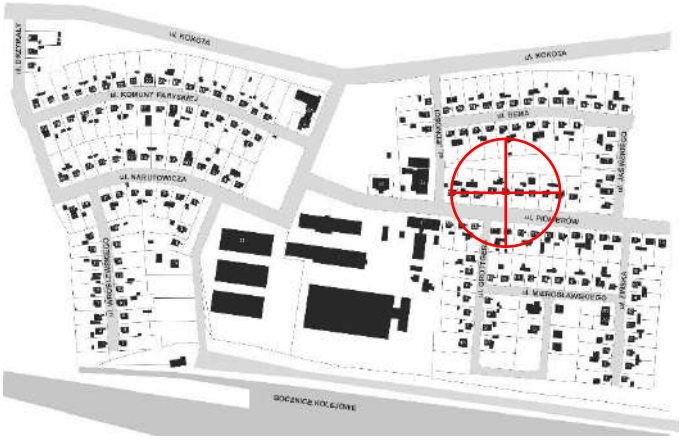

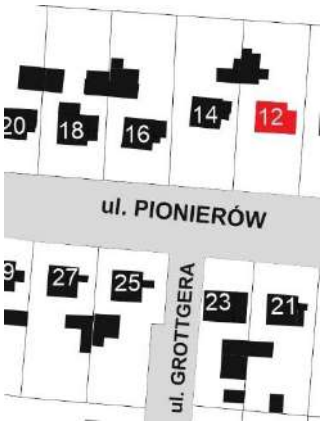

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: szary
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap 2m x 5,5m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.134 ul. Pionierów 13

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1154
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1519/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 370 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

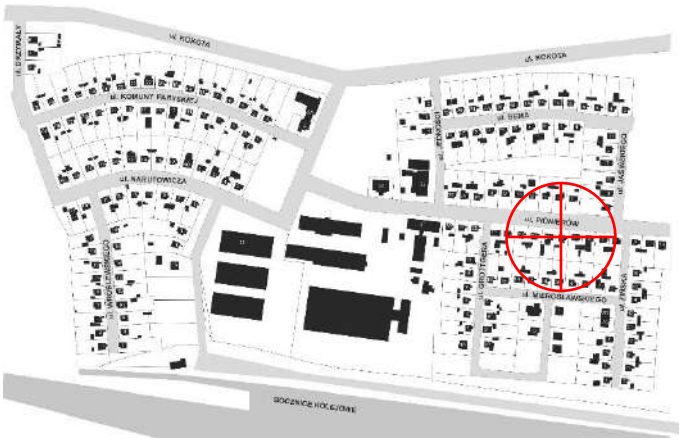

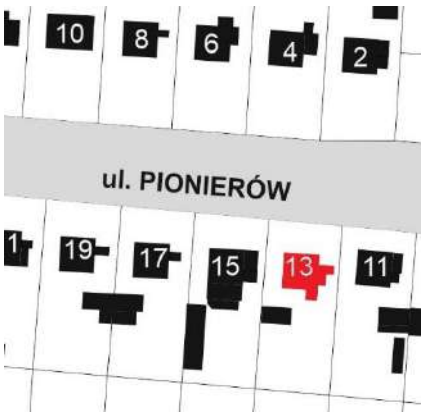

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: żółty
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: brązowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,3m x 3,8m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.135 ul. Pionierów 14

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1133
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1520/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 371 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Pionierów

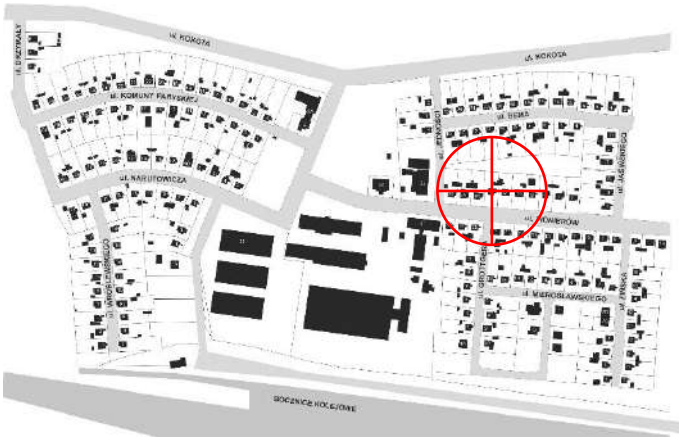

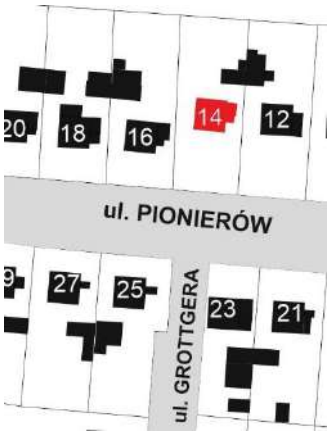

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: żółty
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: brązowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach 2m x 3,5m, przykryty dachem o szerokości 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.136 ul. Pionierów 15

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1153
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1521/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 372 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północy

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

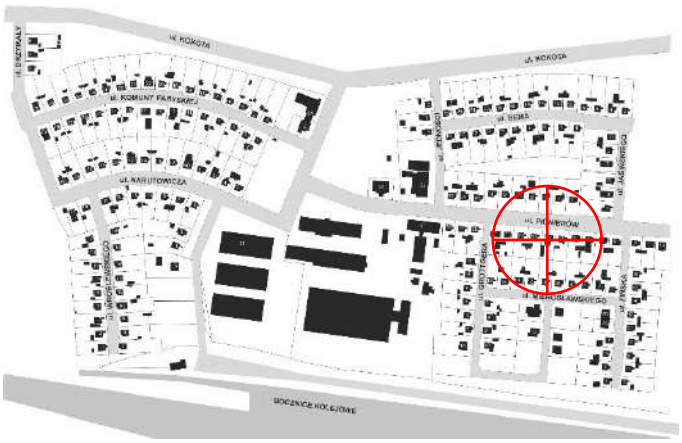

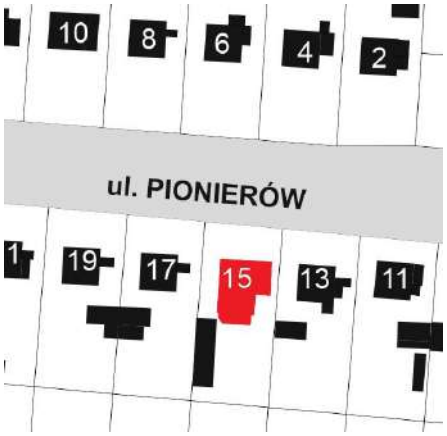

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 10,3m, powstała przez przedłużenie kalenicy w kierunku południowym o 3 m
2. Materiał elewacji: płytka klinkierowa
3. Kolor elewacji: ciemnoczerwony
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2,5m x 4,3 m z dachem przykrywającym również schody
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.137 ul. Pionierów 16

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1132
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1522/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 373 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Pionierów

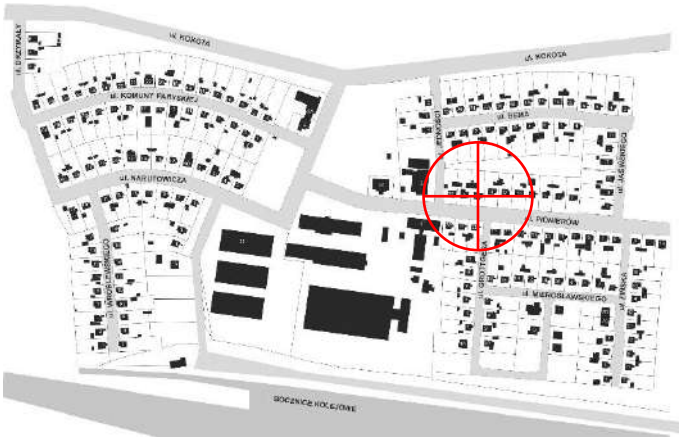

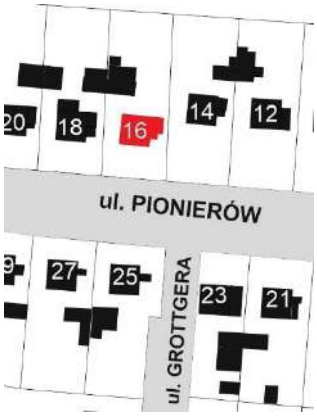

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: ciemnozielony
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: brązowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 3m x 4m, przykryty dachem o szerokości 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.138 ul. Pionierów 17

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1152
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1523/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 374 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

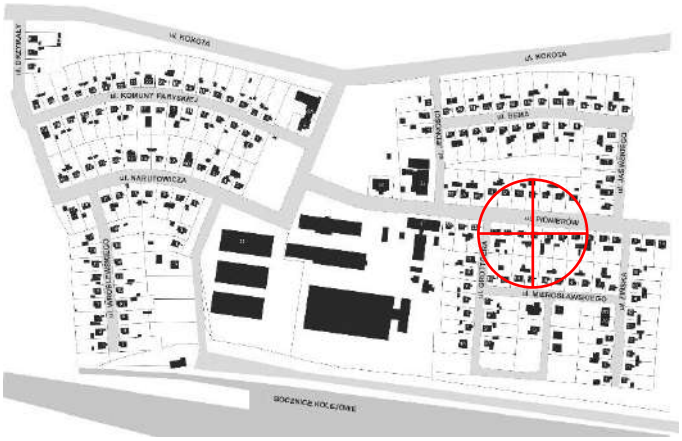

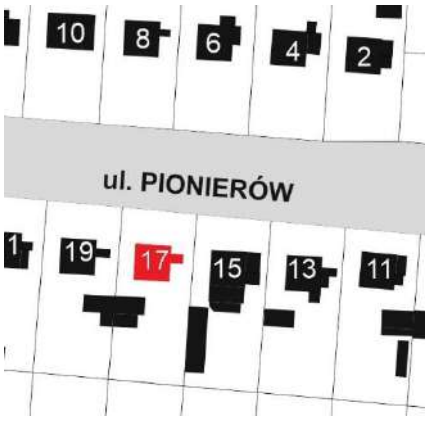

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: brązowy
7. Przybudówki: brak
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

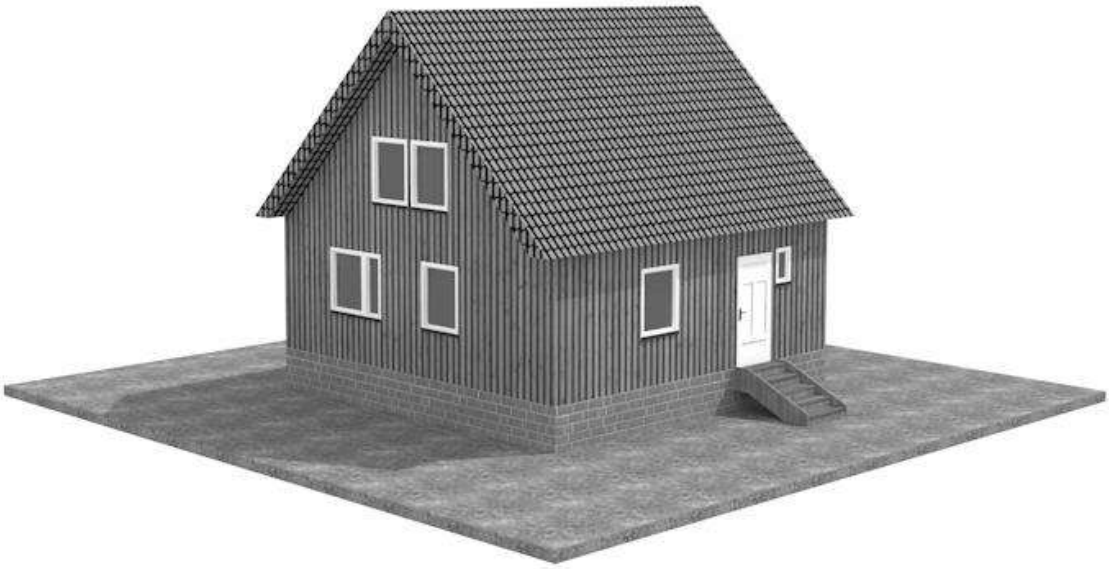

model obecnej bryły budynku

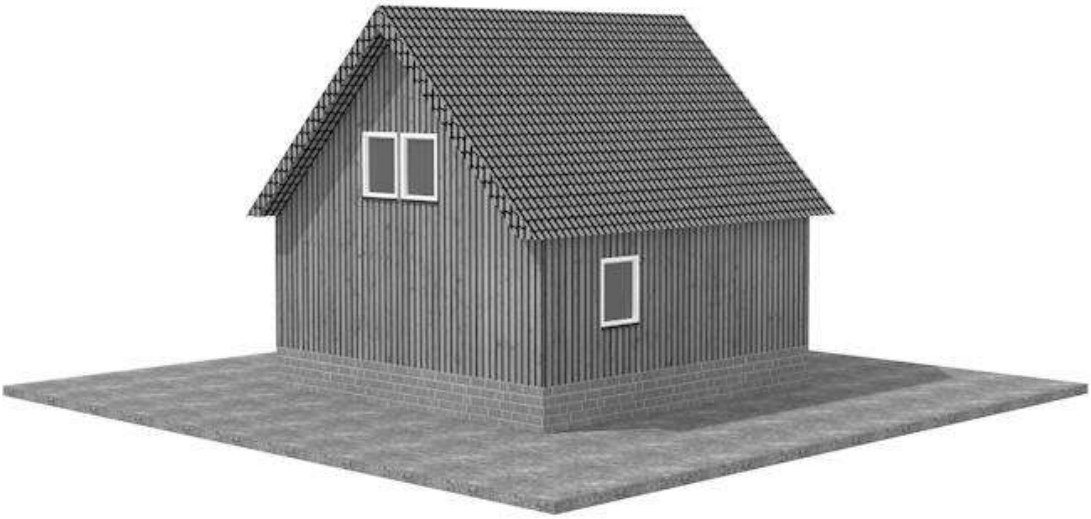

4.139 ul. Pionierów 18

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1131
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1524/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 375 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Pionierów

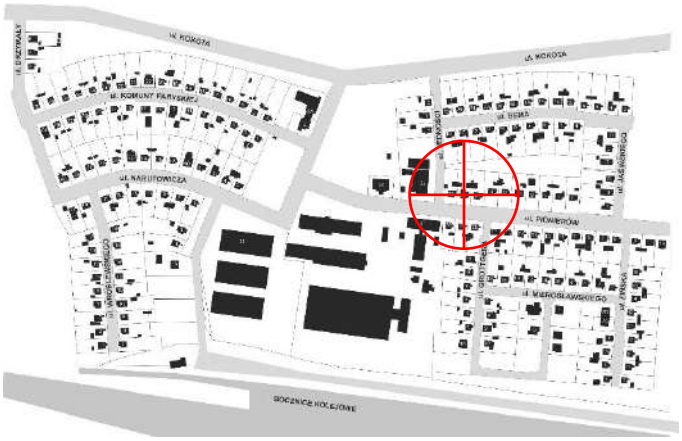

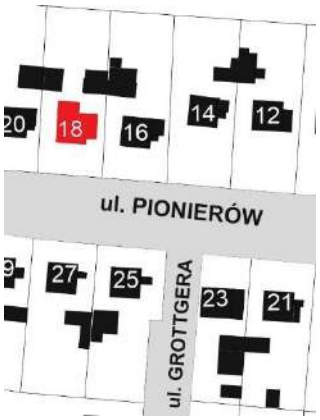

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony, niemal czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 3,3m, przykryty dachem o szerokości 7,3m, od strony północnej przybudówka o wymiarach około 2,5m x 4,8m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

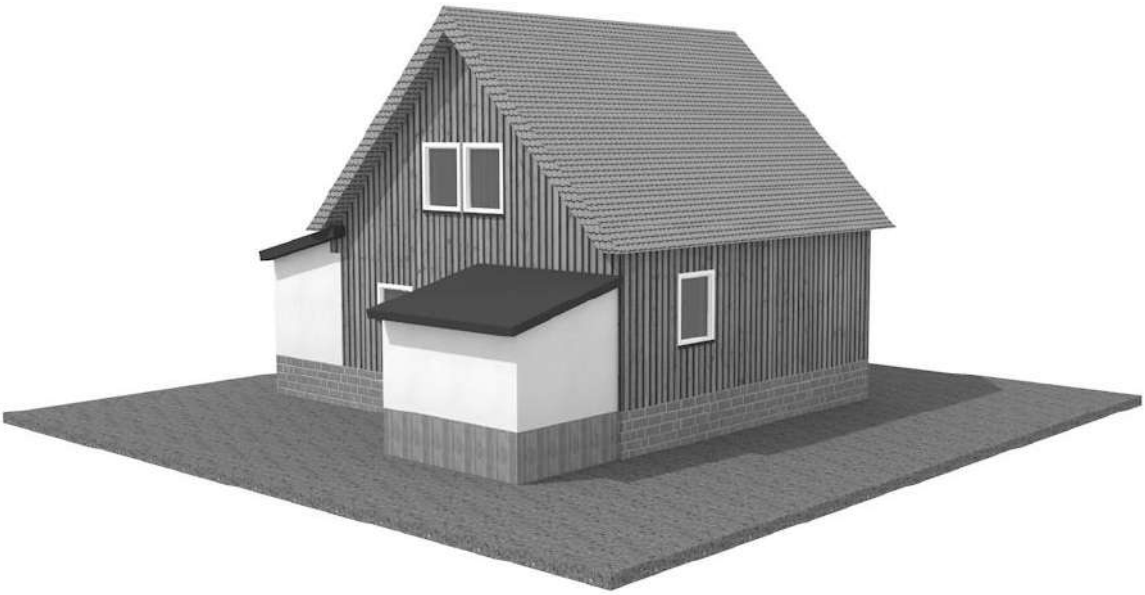

4.140 ul. Pionierów 19

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1151
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1525/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 376 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

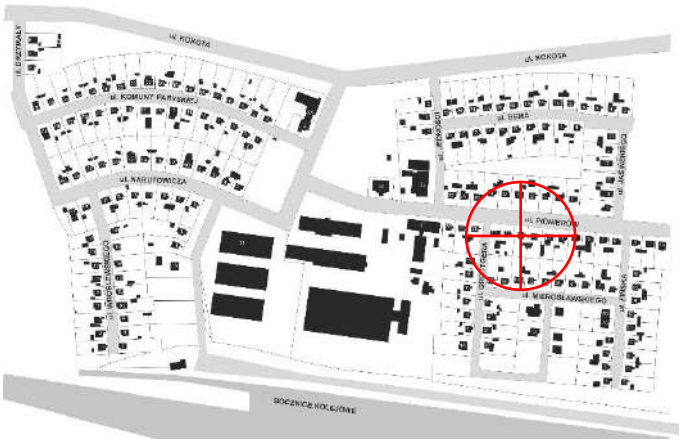

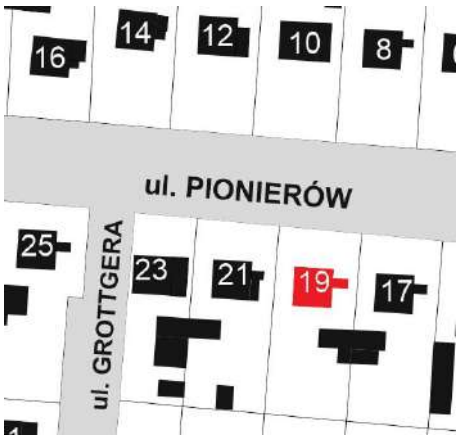

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: zielony
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: brak
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.141 ul. Pionierów 20

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1130
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1526/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 377 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po północnej stronie ulicy Pionierów

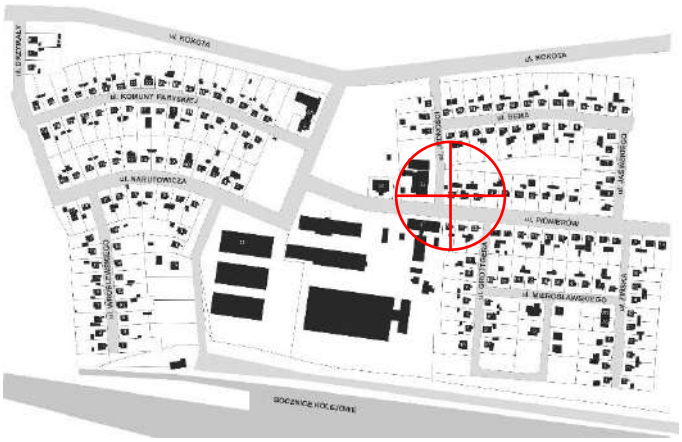

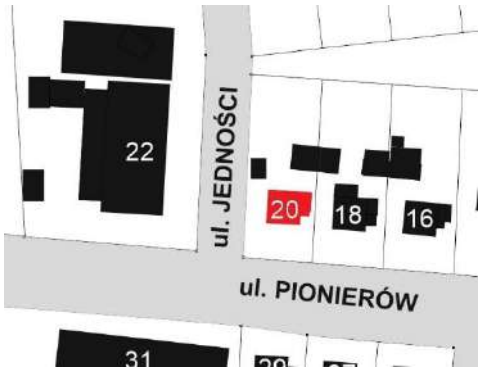

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym, przybudówka tynkowana, strefa wejściowa wyłożona płytką klinkierową
3. Kolor elewacji: czarny, przybudówka szara, klinkier jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2m x 4m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

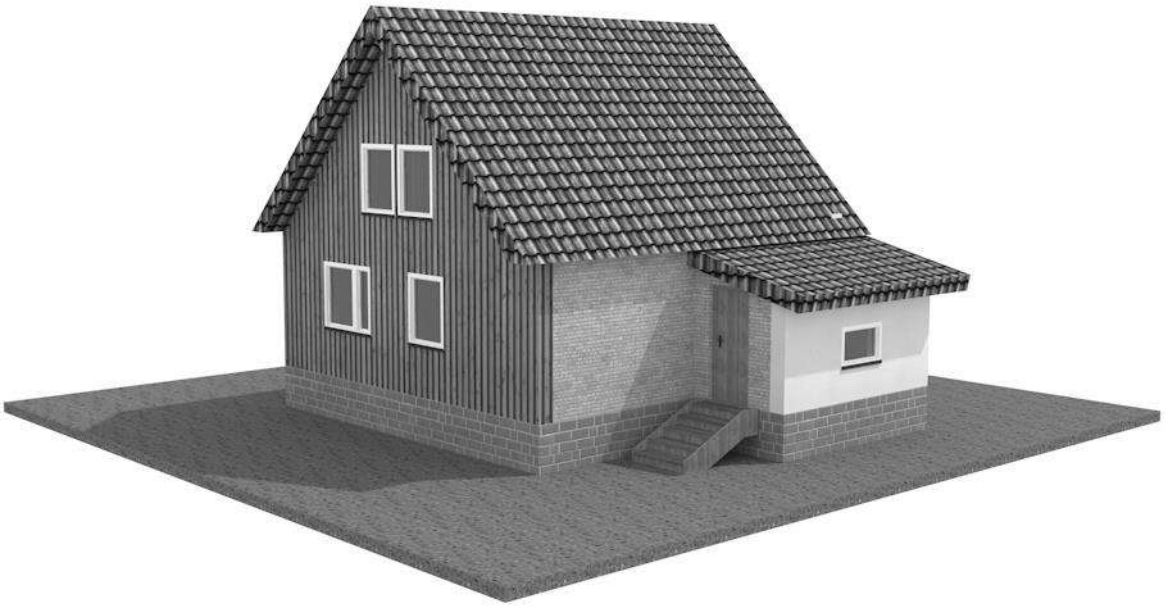

model obecnej bryły budynku

4.142 ul. Pionierów 21

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1150
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1527/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 378 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

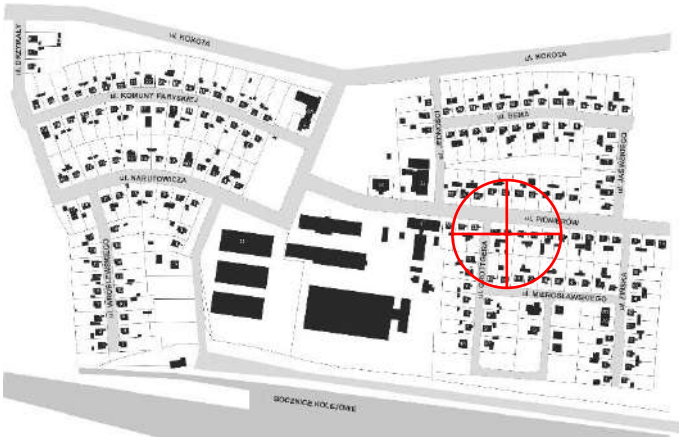

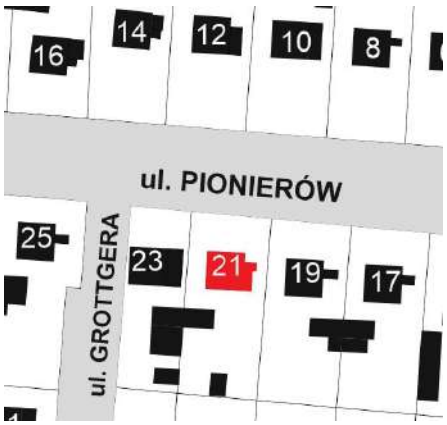

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony, niemal czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej weranda przykryta dachem o wymiarach około 1,6m x 5,5m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

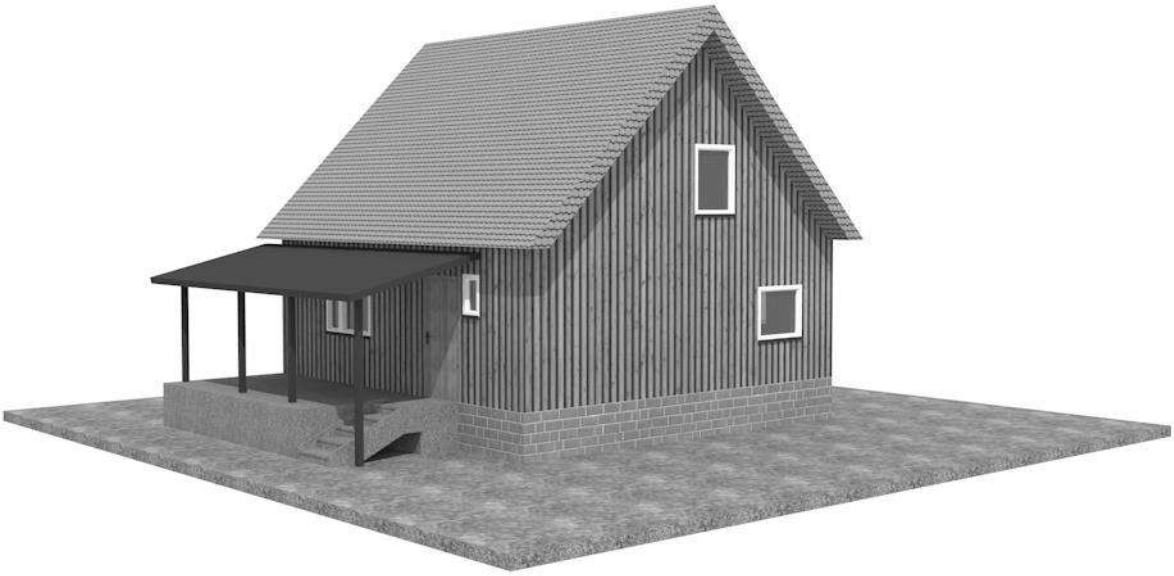

model obecnej bryły budynku

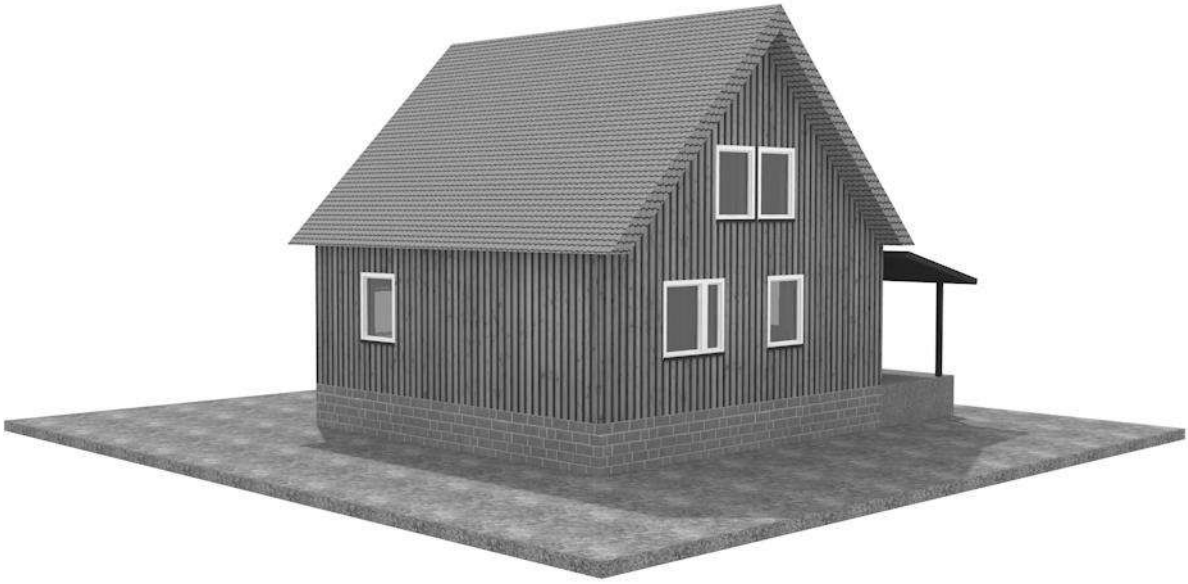

4.143 ul. Pionierów 23

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1149
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1528/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 379 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

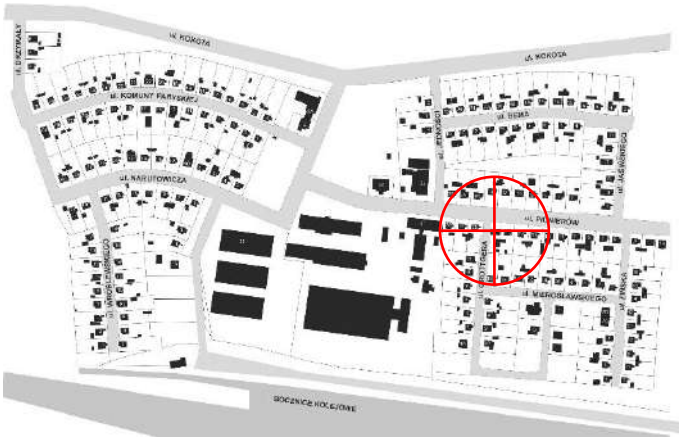

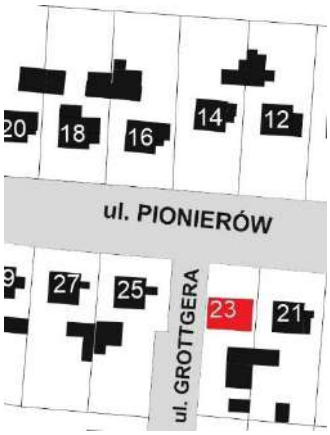

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym, przybudówka tynkowana
3. Kolor elewacji: czarny, przybudówka szara
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 2,8m x 6m przykryty dachem o szerokości 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.144 ul. Pionierów 25

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1147
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1529/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 380 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

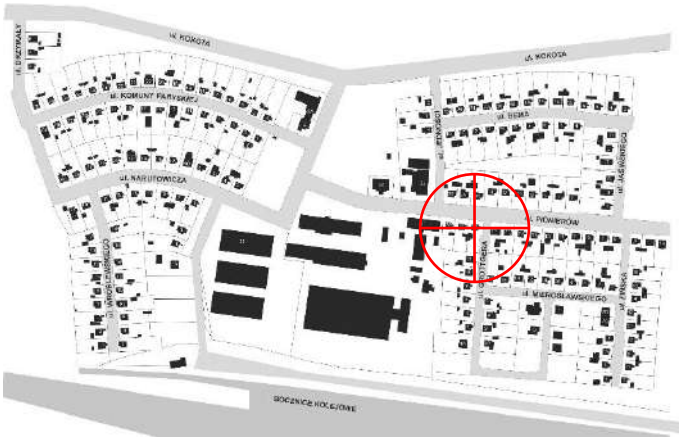

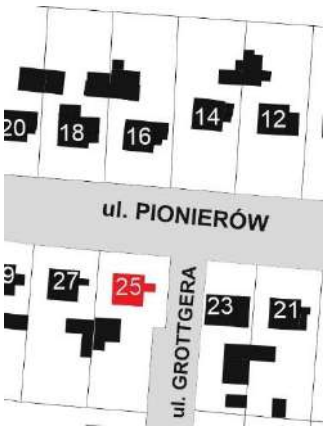

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.145 ul. Pionierów 27

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1146
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1530/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 381 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

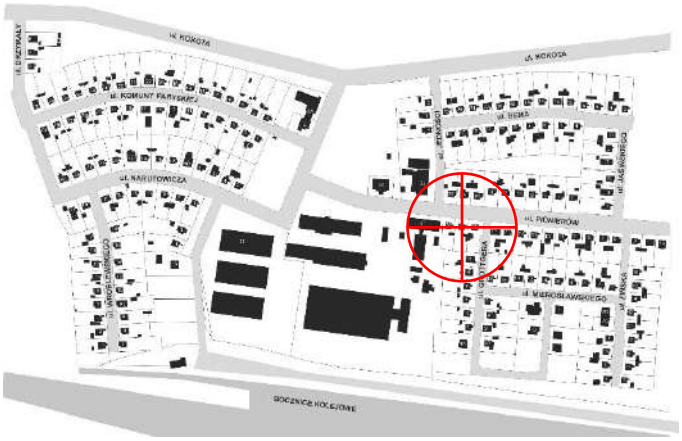

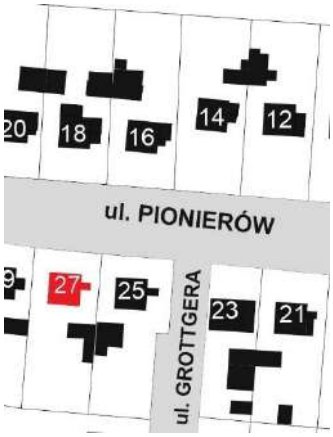

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: brak
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

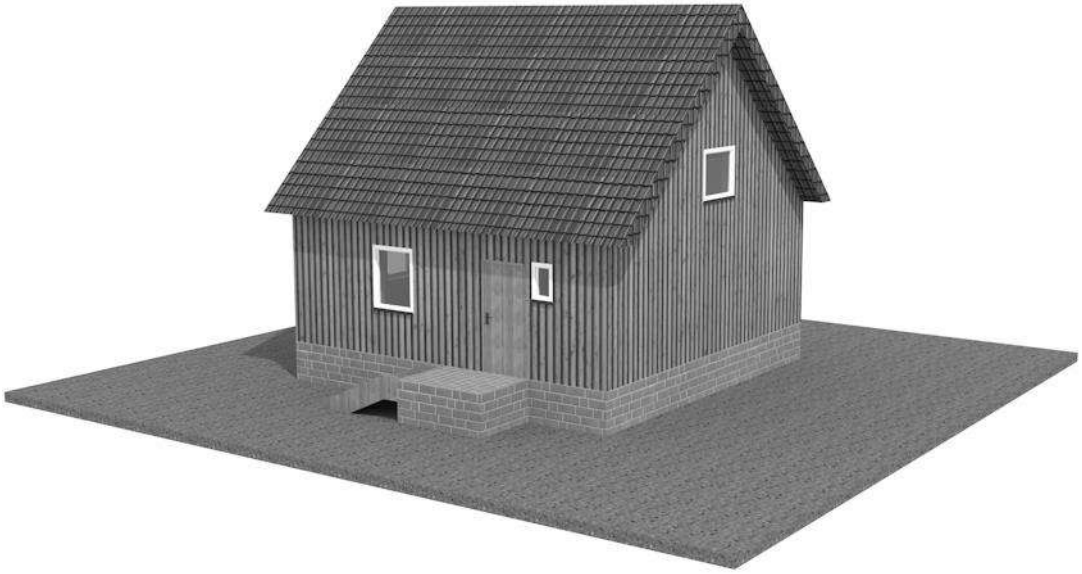

model obecnej bryły budynku

4.146 ul. Pionierów 29

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1145
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1531/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 382 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północy

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

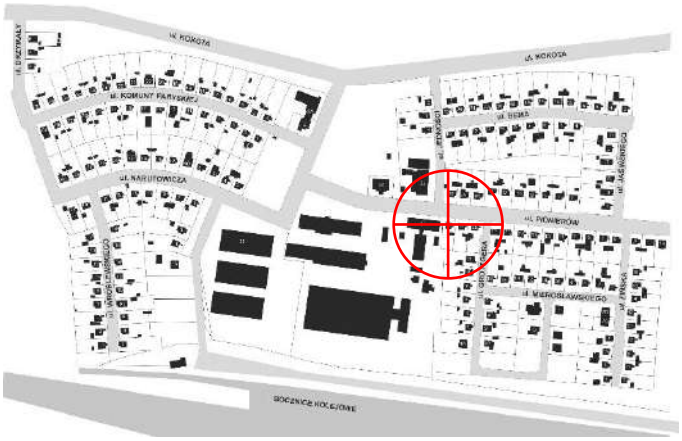

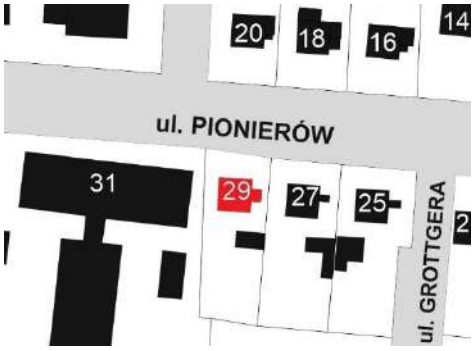

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: brak
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

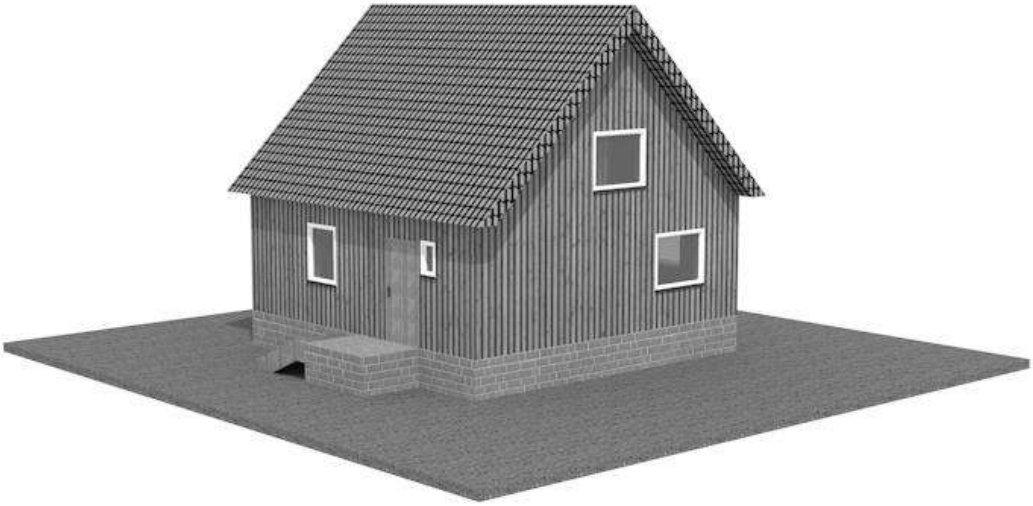

model obecnej bryły budynku

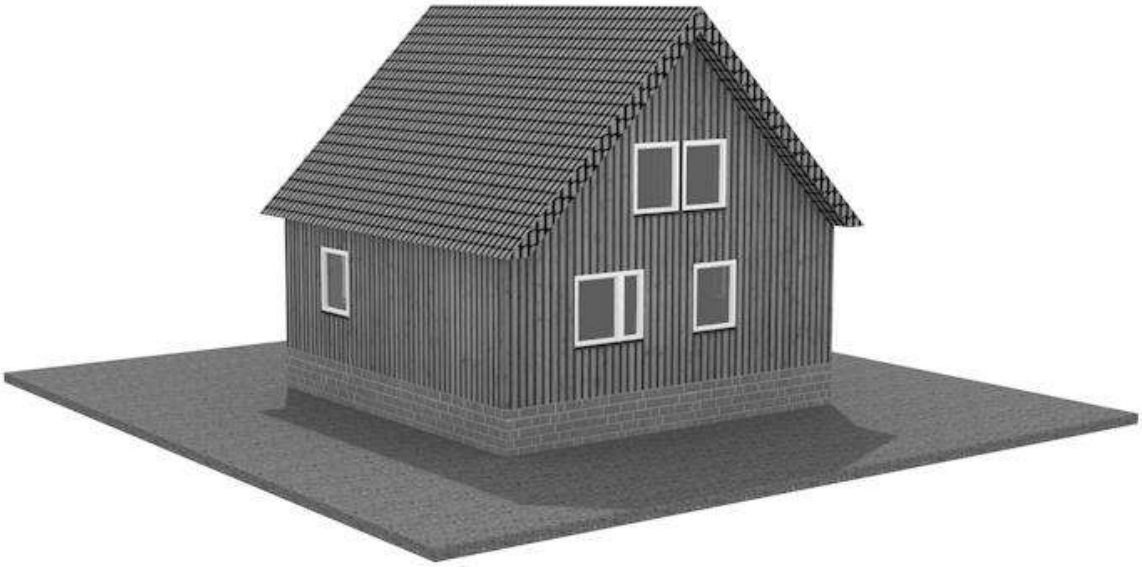

4.147 ul. Walerego Wróblewskiego 1

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1079
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2030/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 402 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

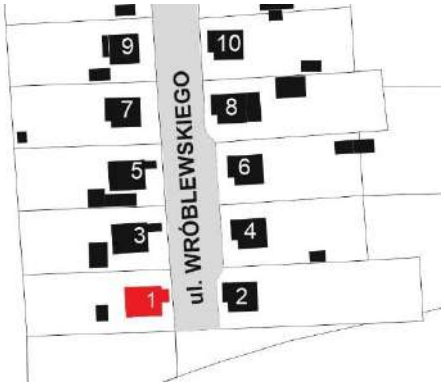

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony, niemal czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy, zabudowane niewielką przybudówką o wymiarach około 1,4m x 4,9m oraz pomieszczenie gospodarcze o wymiarach około 1,4m x 2,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

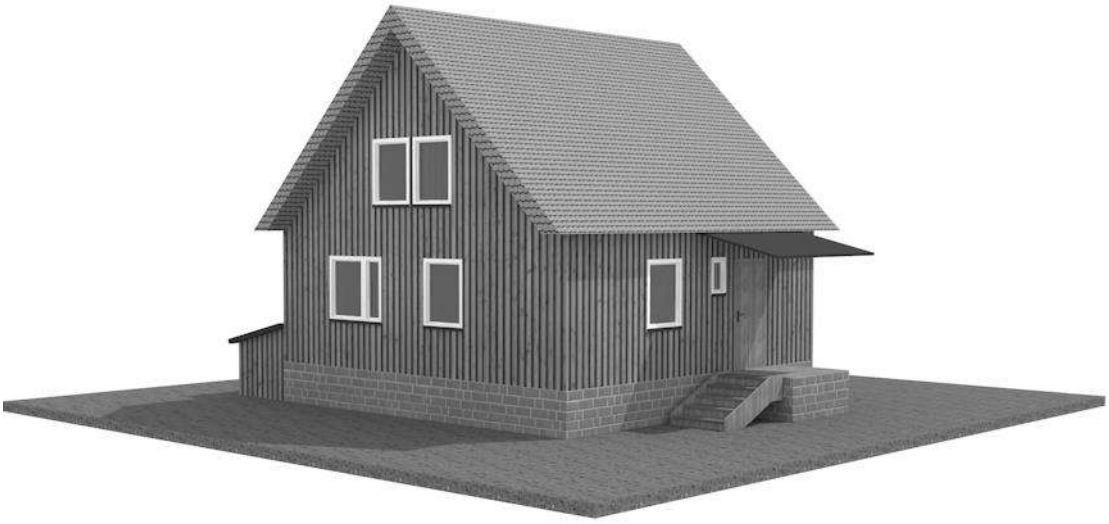

model obecnej bryły budynku

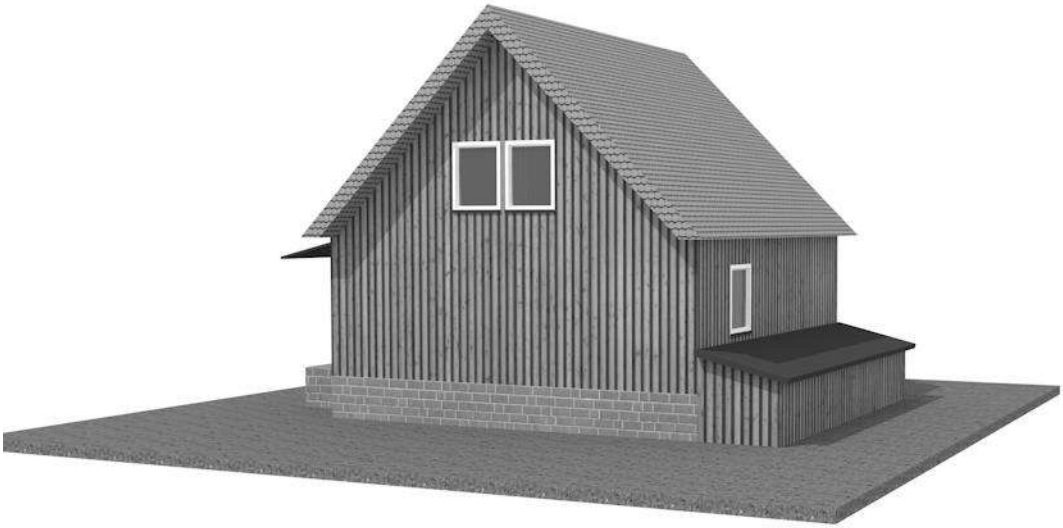

4.148 ul. Walerego Wróblewskiego 2

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1076
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2031/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 403 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

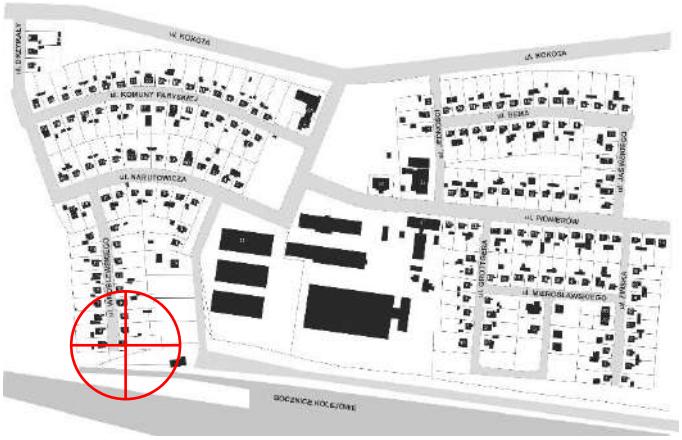

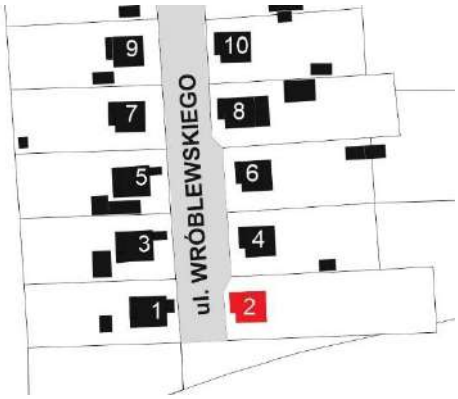

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: biały
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnoczerwona
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy, zabudowane niewielką przybudówką o wymiarach około 1,4m x 4,8m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.149 ul. Walerego Wróblewskiego 3

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1080
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2032/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 404 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

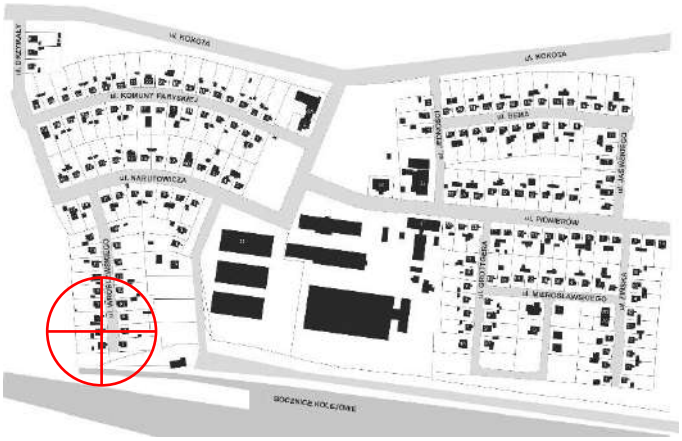

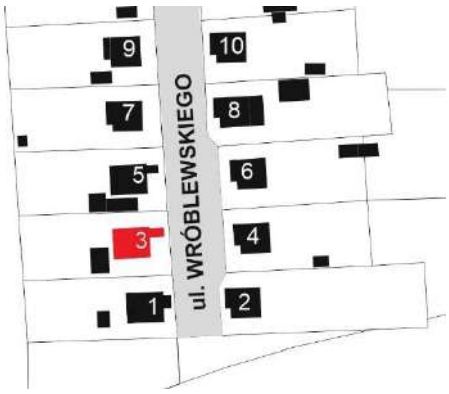

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: beżowo-brązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy zabudowane przybudówką o wymiarach około 1,3m x 5 m oraz pomieszczenie gospodarcze o wymiarach około 1,4m x 2,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.150 ul. Walerego Wróblewskiego 4

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1074
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2033/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 405 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

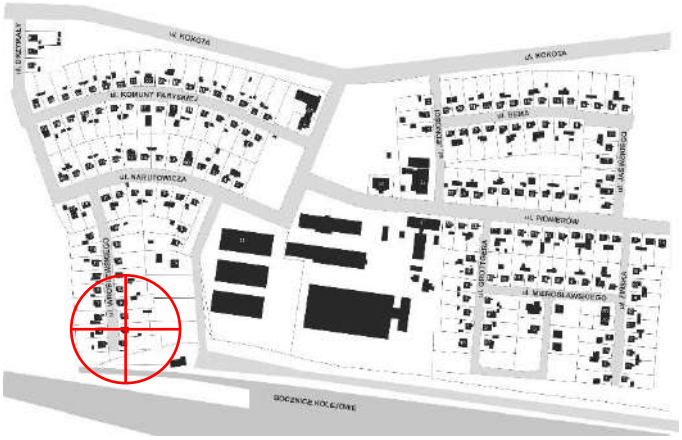

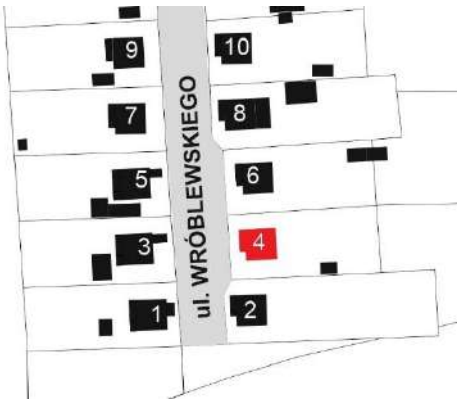

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: pasy brązowo-białe
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony, niemal czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy przykryte dachem o wymiarach około 1,3m x 5m i przesłonięte płótnem
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

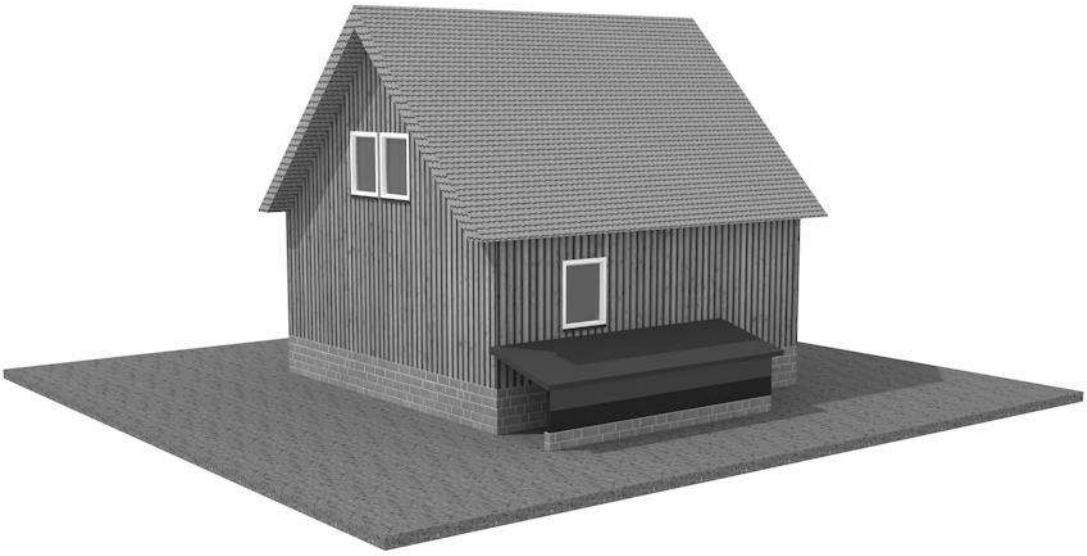

model obecnej bryły budynku

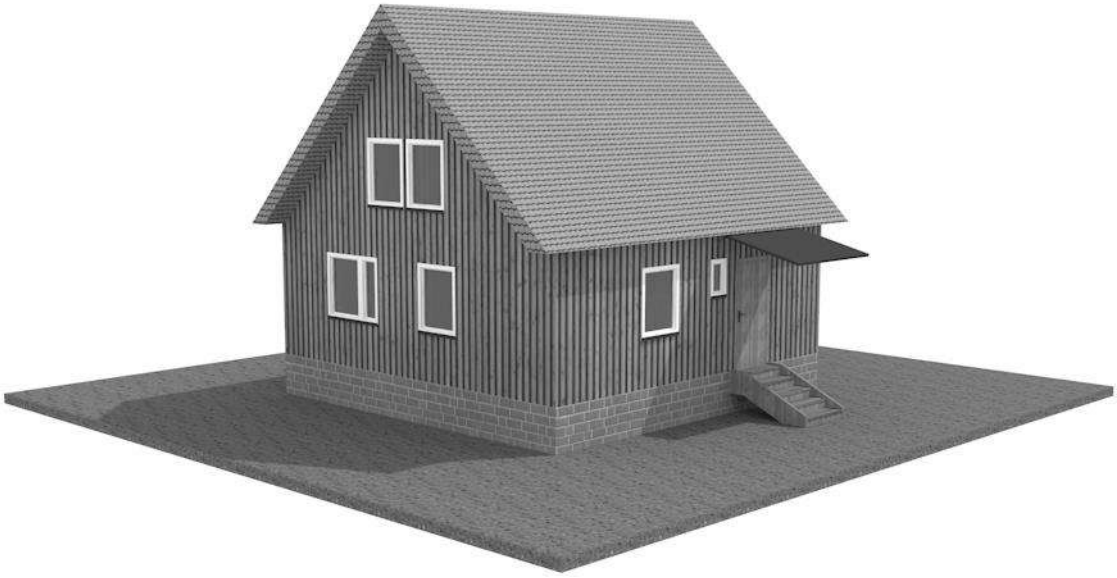

4.151 ul. Walerego Wróblewskiego 5

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1081
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2034/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 406 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

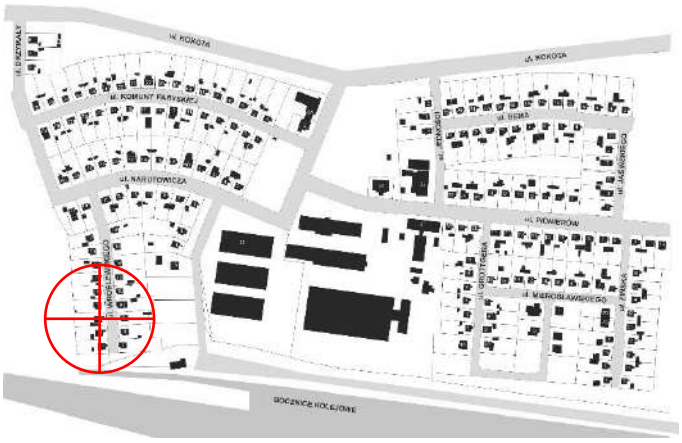

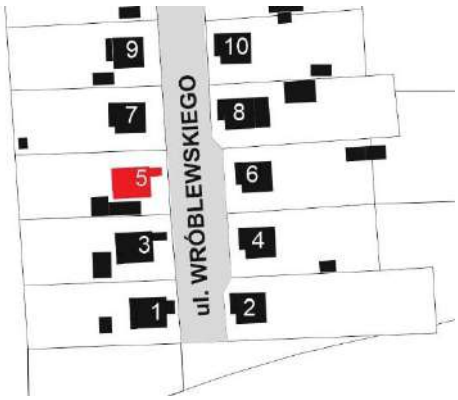

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: łososiowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy oraz pomieszczenie gospodarcze o wymiarach około 1,4m x 2,3m, całość przykryta dachem o wymiarach około 1,4m x 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.152 ul. Walerego Wróblewskiego 6

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1074
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2035/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 407 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

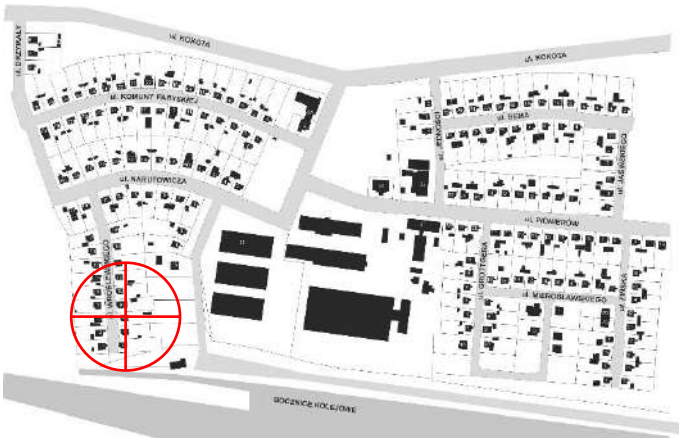

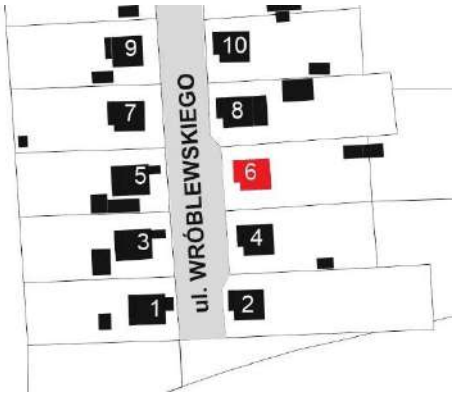

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 3m x 7,3m, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy, przykryte dachem o wymiarach około 1,4m x 5 m, zabudowanym ścianami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.153 ul. Walerego Wróblewskiego 7

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1082
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2036/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 408 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

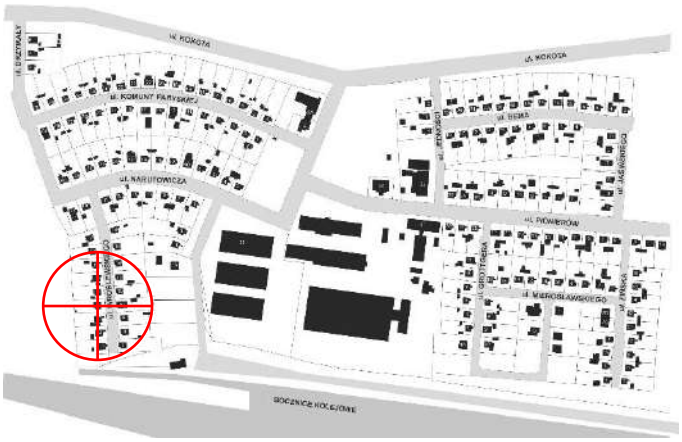

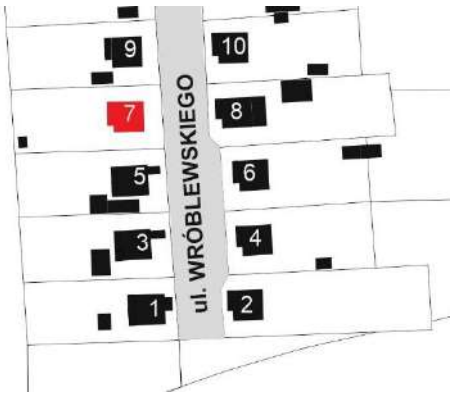

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap tynkowany o wymiarach około 2m x 3,7m, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy oraz zadaszenie o wymiarach około 3m x 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

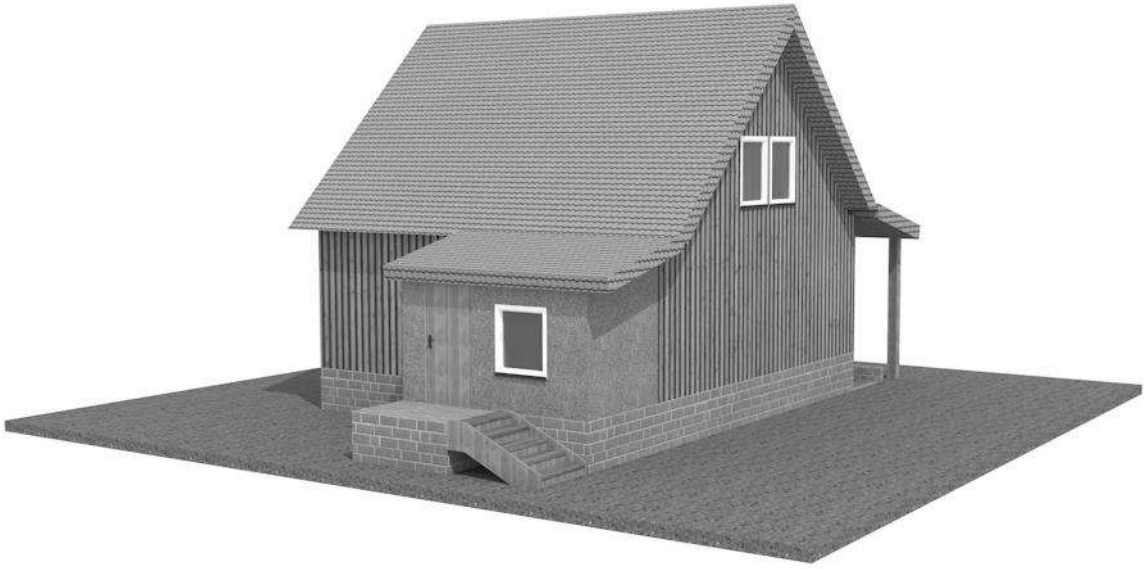

model obecnej bryły budynku

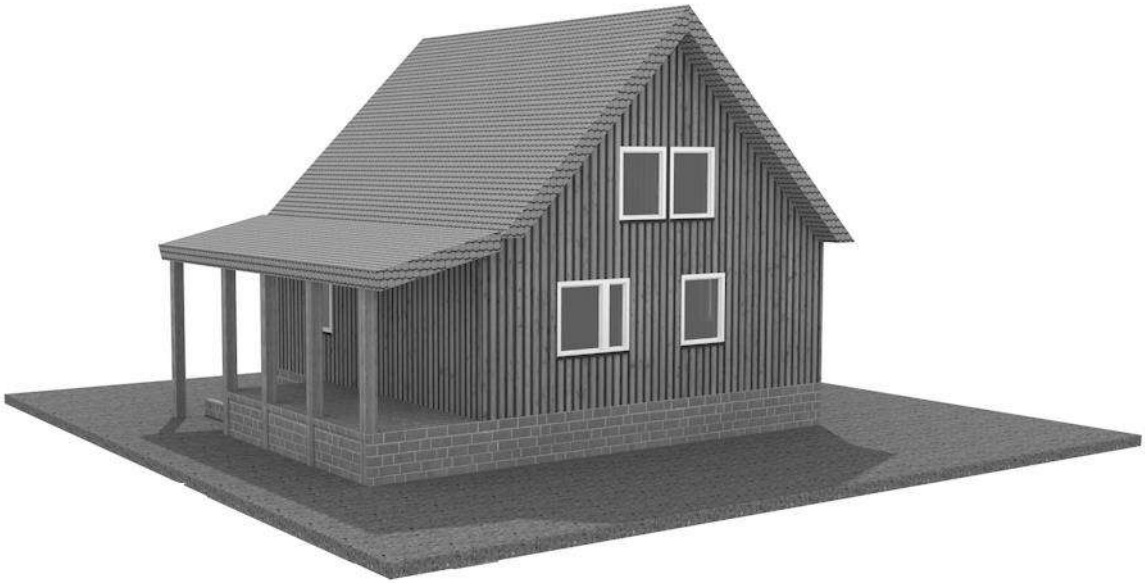

4.154 ul. Walerego Wróblewskiego 8

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1073
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2037/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 409 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

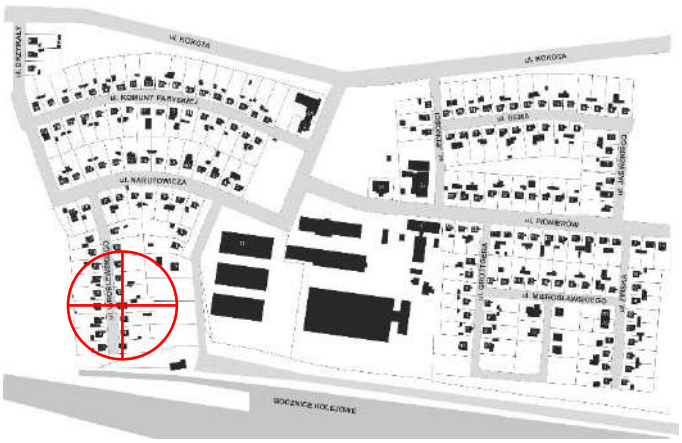

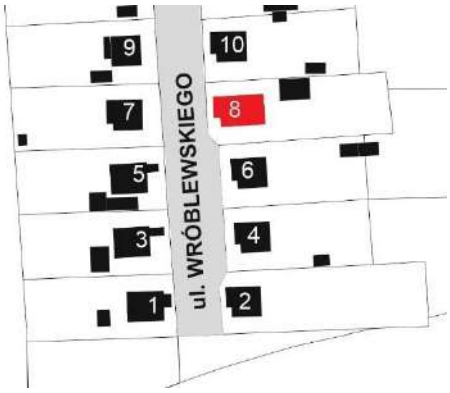

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie poziomym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 3m x 2,5m, przykryty dachem o wymiarach około 3m x 7,3m, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy, zabudowane niewielką przybudówką o wymiarach około 1,4m x 4,9m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.155 ul. Walerego Wróblewskiego 9

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1083
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2038/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 410 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok ze wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

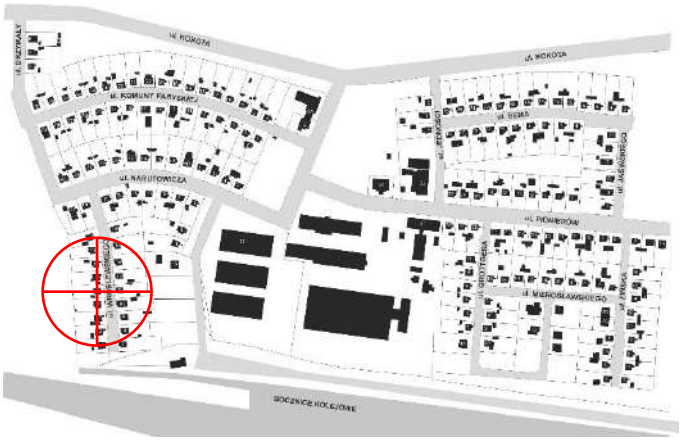

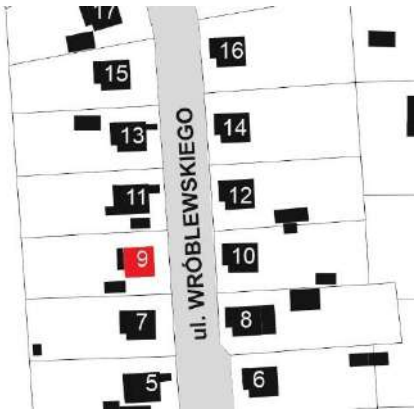

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym, częściowo tynkowana w okolicy wejścia do budynku,
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy, elementy tynkowane koloru szarego
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy oraz daszek o wymiarach około 3m x 7,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.156 ul. Walerego Wróblewskiego 10

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1072
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2039/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 411 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

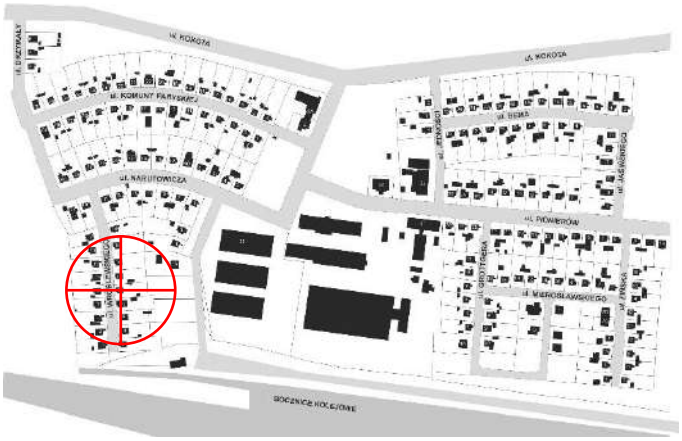

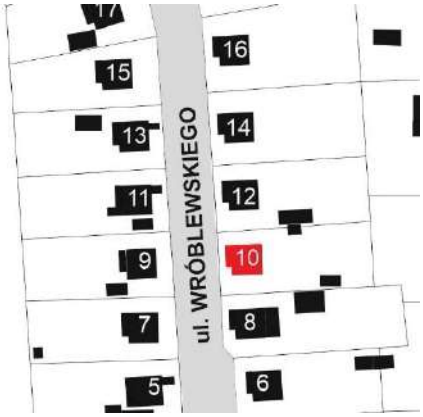

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: brązowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy o wymiarach około 1,4m x 4,9m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

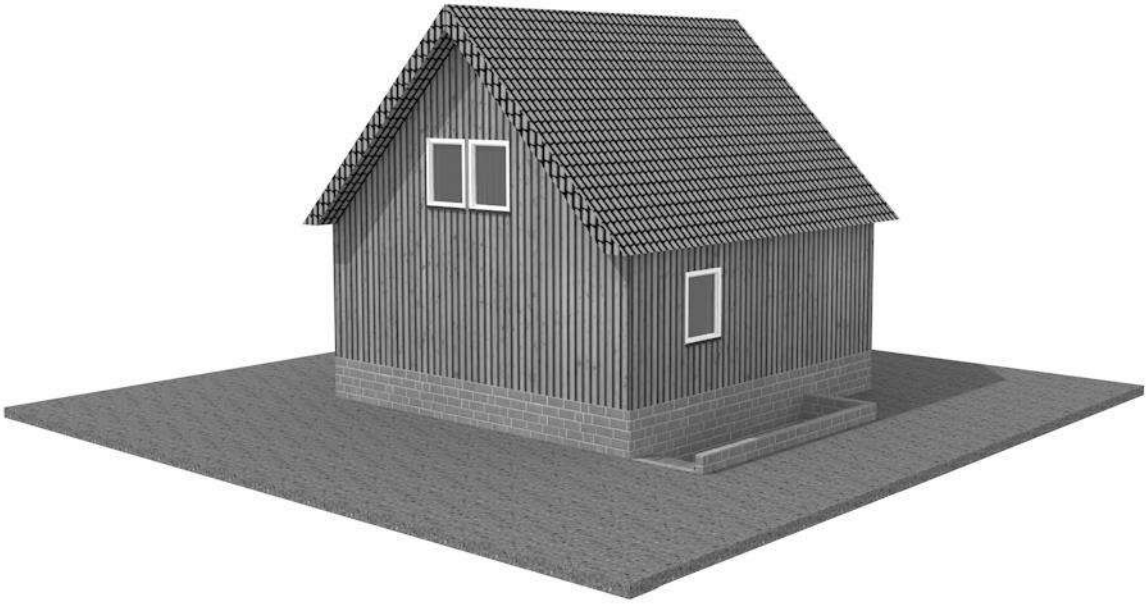

4.157 ul. Walerego Wróblewskiego 11

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1084
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2040/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 412 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

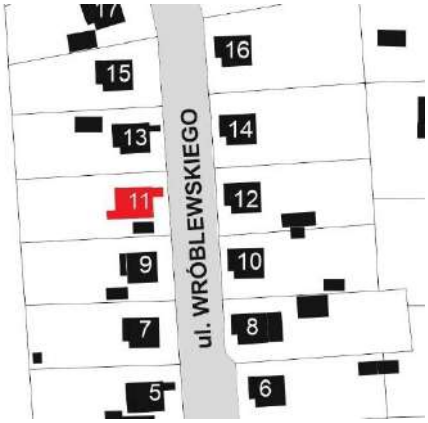

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy zabudowane niewielką przybudówką o wymiarach około 1,4m x 4,9m oraz pomieszczenie gospodarcze o wymiarach około 2,4m x 3,2m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

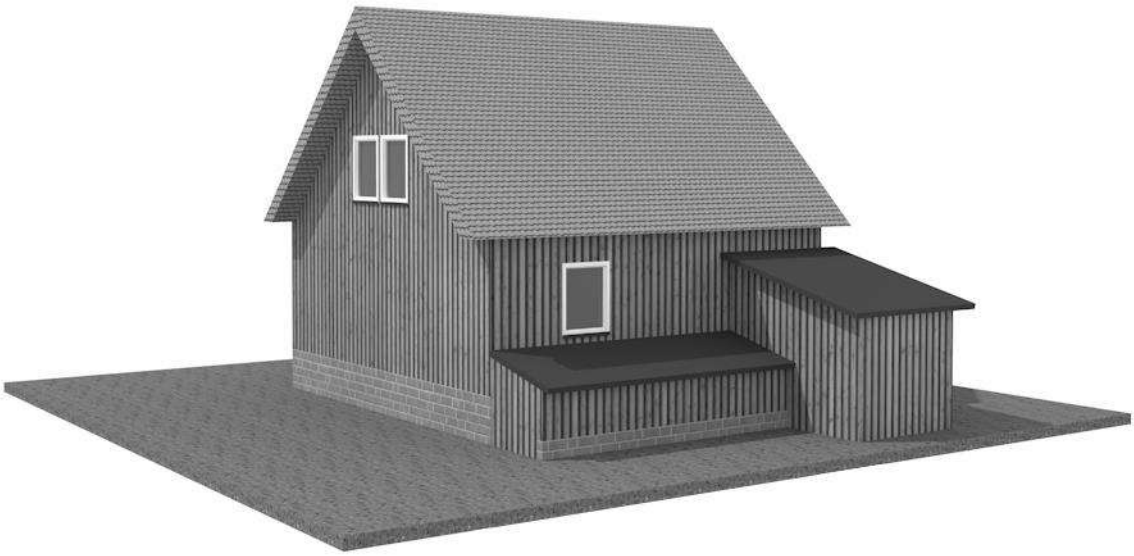

4.158 ul. Walerego Wróblewskiego 12

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1071
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2041/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 413 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

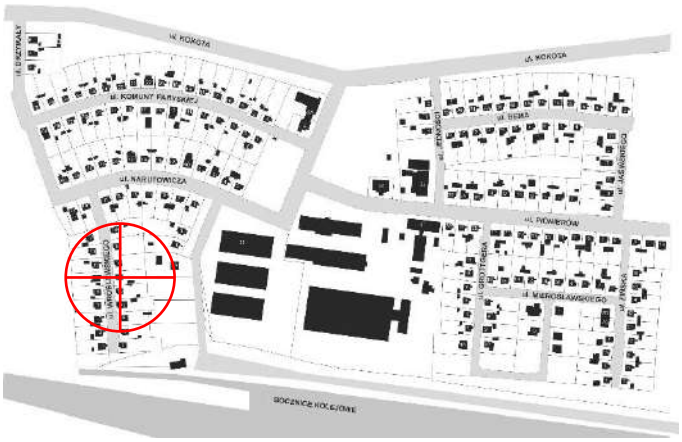

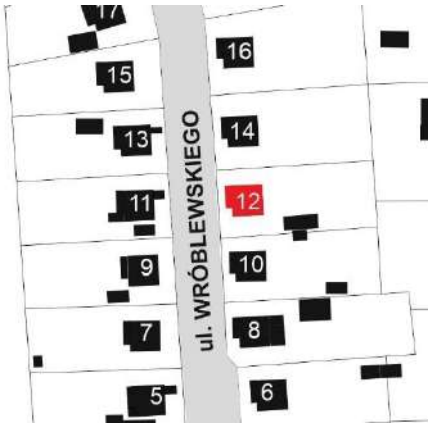

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: żółty
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnoczerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy zabudowane niewielką przybudówką o wymiarach około 1,4m x 4,9m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.159 ul. Walerego Wróblewskiego 13 (inwentaryzacja)

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1085
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2042/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 414 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego zachodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

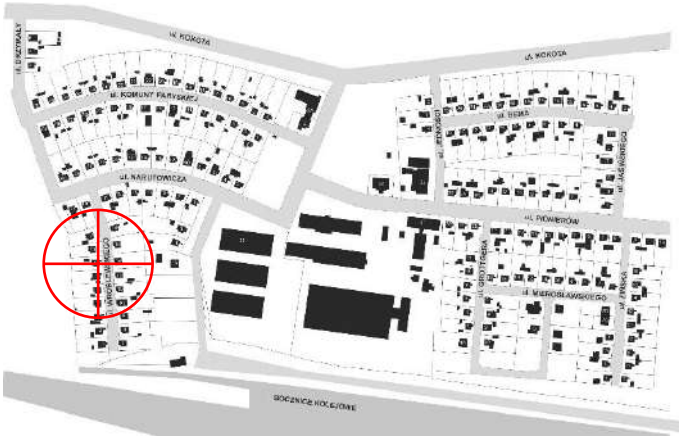

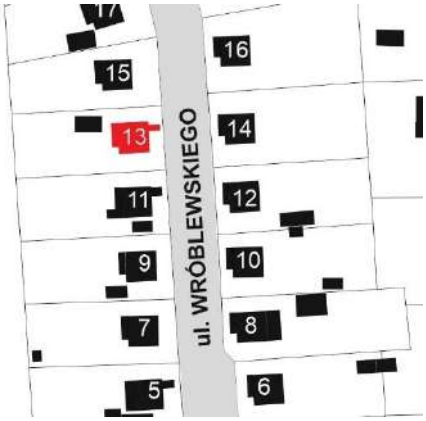

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnobrązowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy zabudowane niewielką przybudówką o wymiarach 1,3m x 5,3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

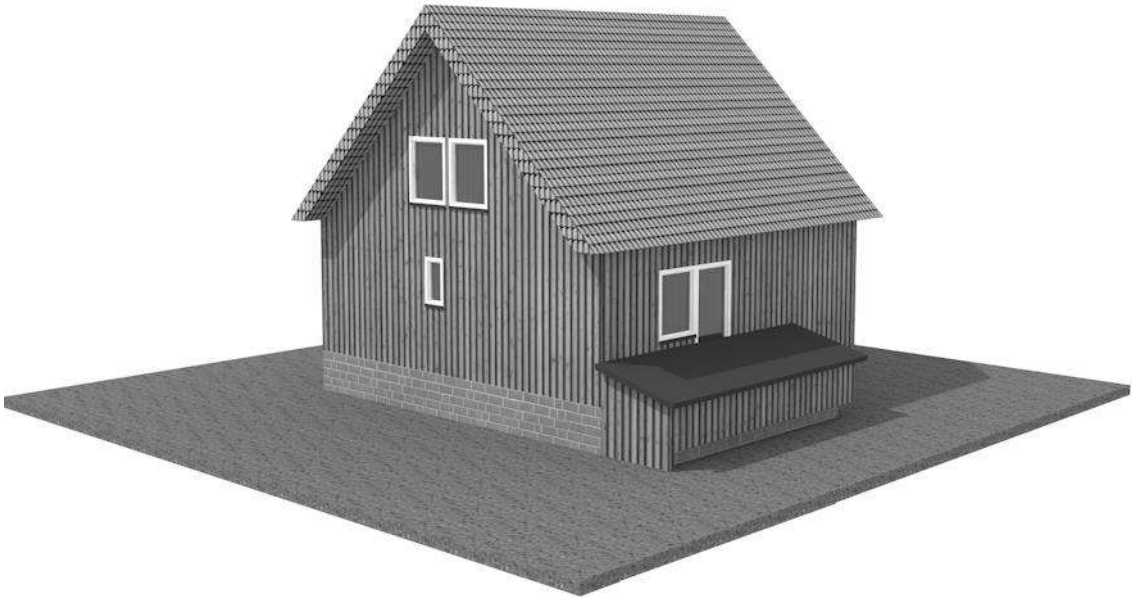

Rysunki inwentaryzacyjne

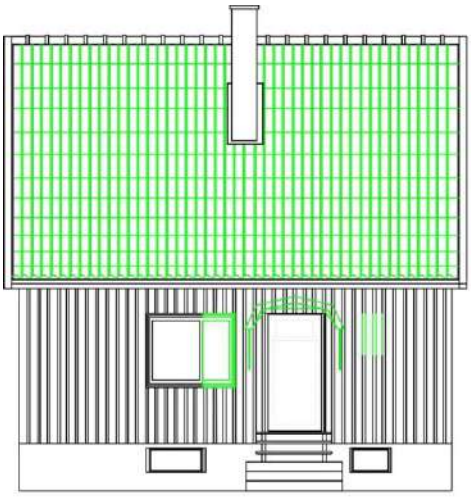

elewacja wschodnia

elewacja południowa

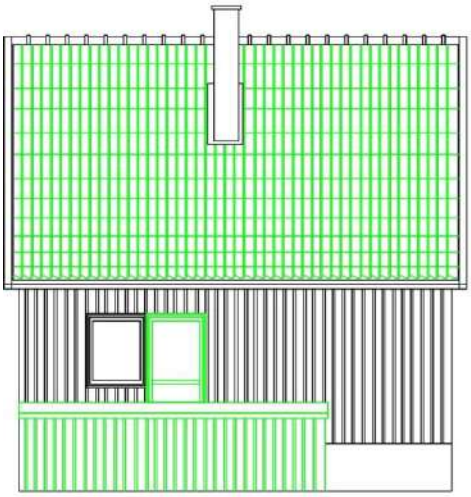

elewacja zachodnia

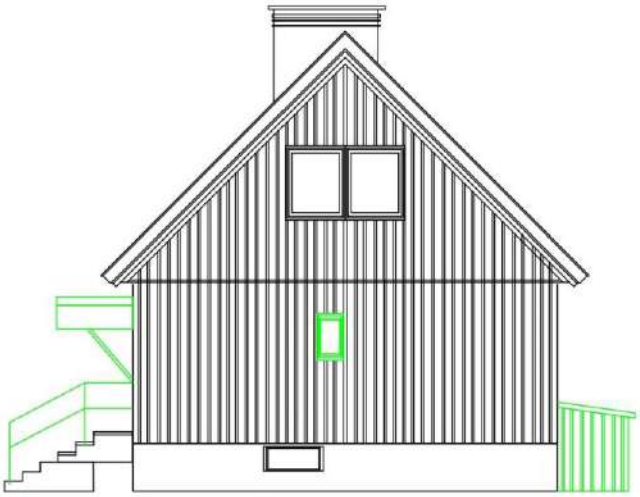

elewacja północna

Kolorem szarym na rzutach zaznaczono oryginalne elementy budynku usunięte na przestrzeni lat, natomiast kolorem zielonym zaznaczono wprowadzone modyfikacje.

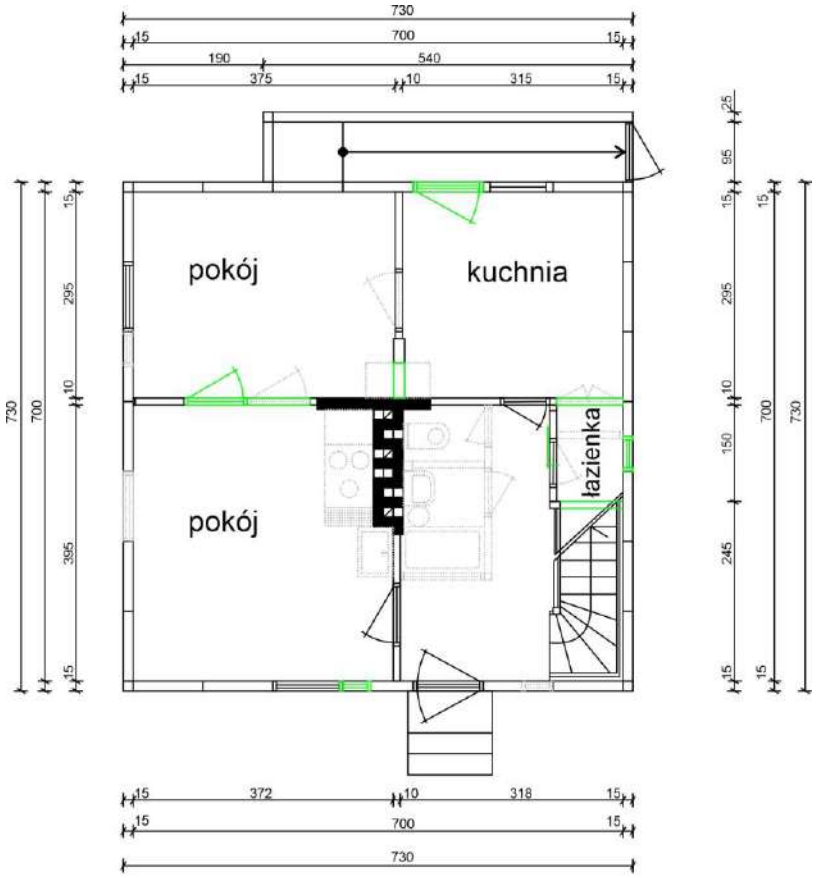

rzut parteru

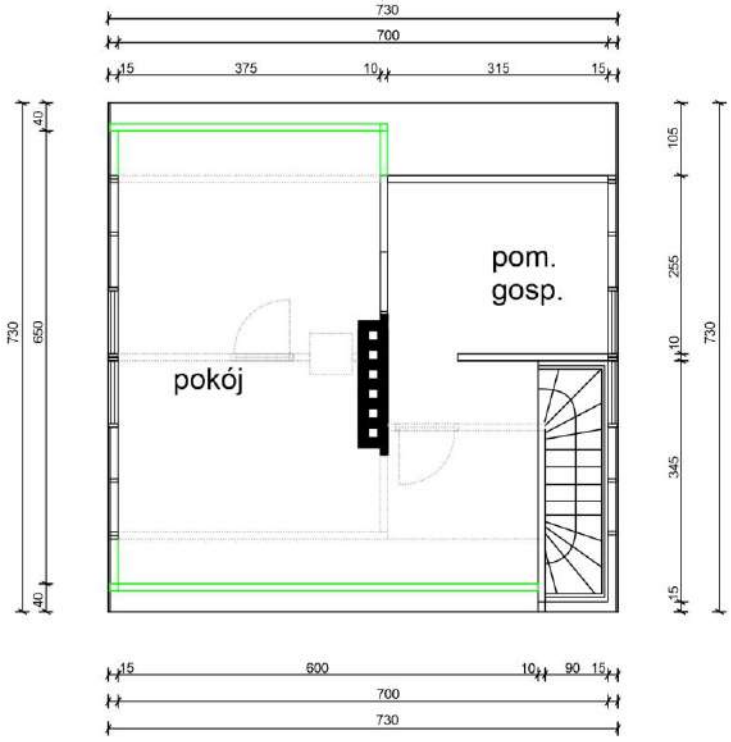

rzut piętra

4.160 ul. Walerego Wróblewskiego 14

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1067
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2043/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 415 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

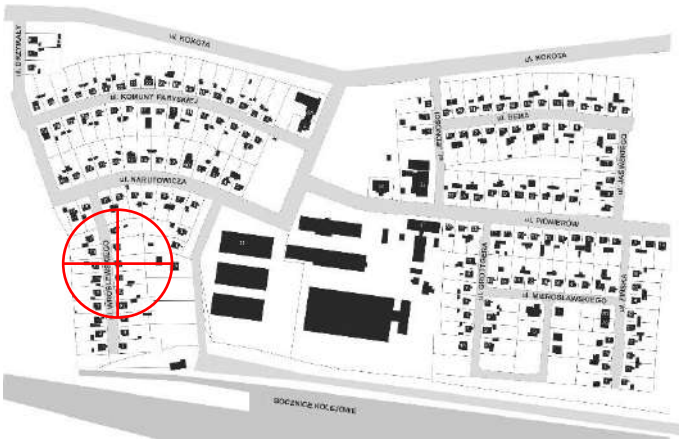

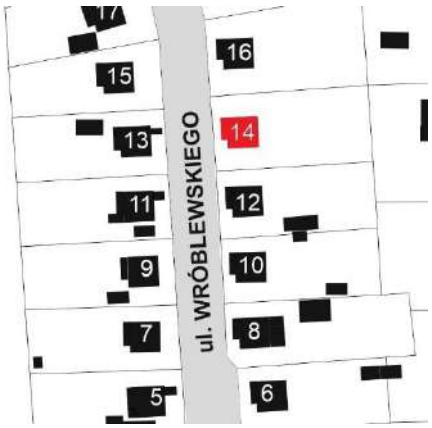

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy z niewielkim daszkiem o wymiarach około 1,4m x 1,5m oraz pomieszczenie gospodarcze o wymiarach około 1,5m x 2m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

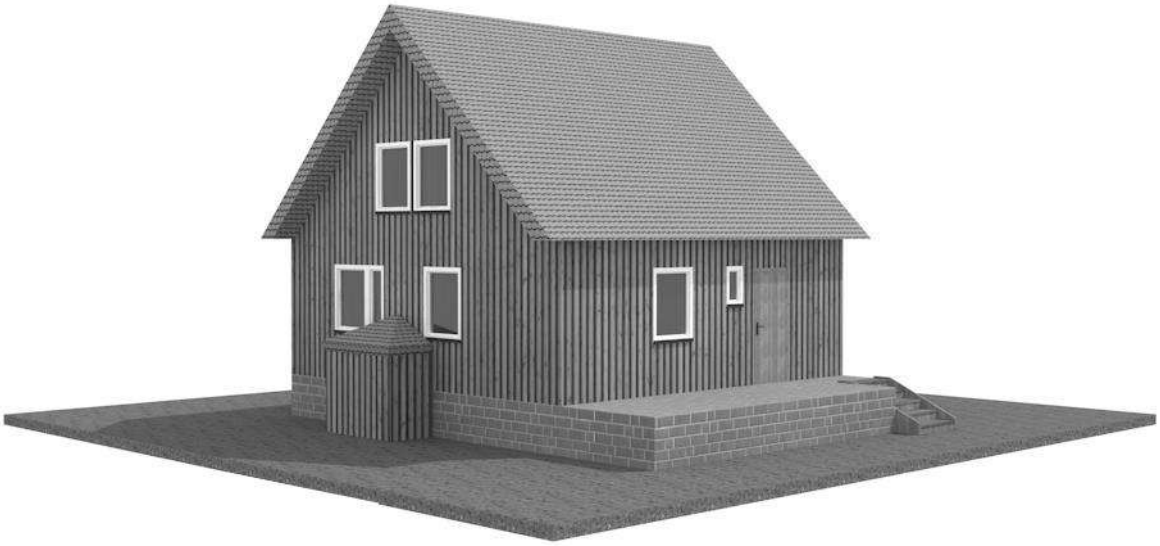

model obecnej bryły budynku

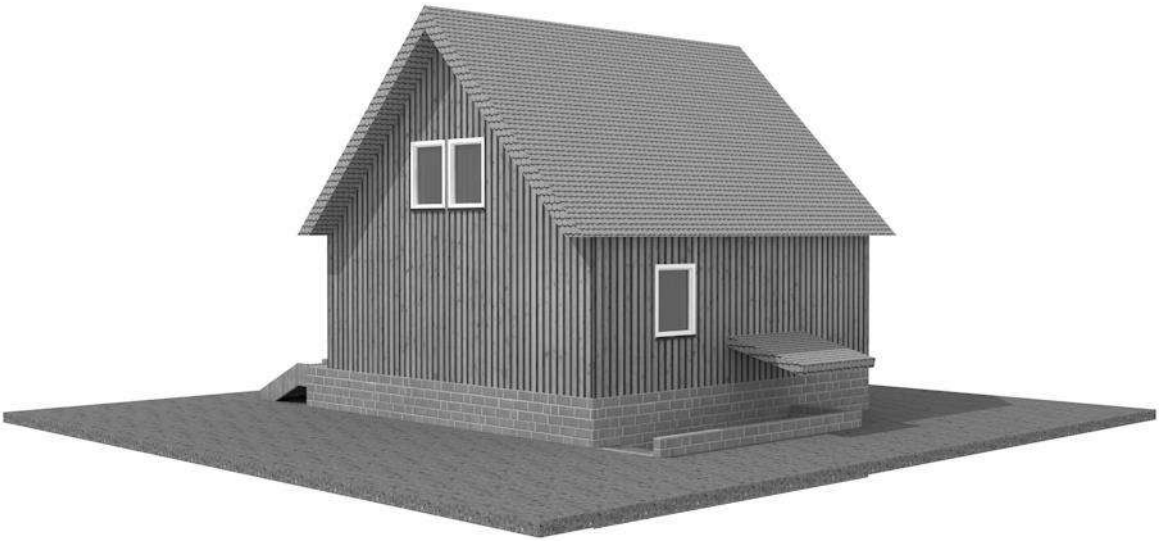

4.161 ul. Walerego Wróblewskiego 15

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1086
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2044/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 416 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

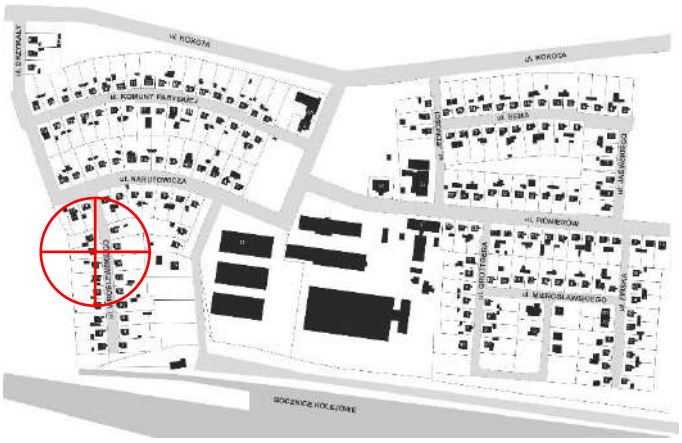

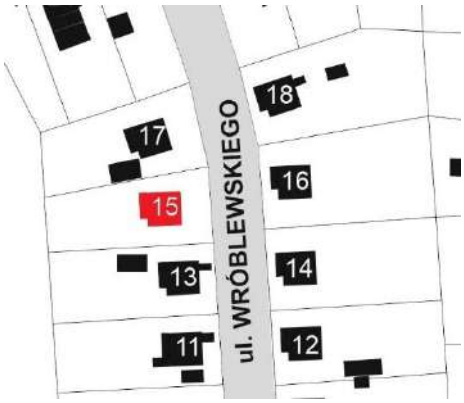

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy zabudowane niewielką przybudówką o wymiarach około 1,4m x 4,9m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.162 ul. Walerego Wróblewskiego 16

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1066
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2045/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 417 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

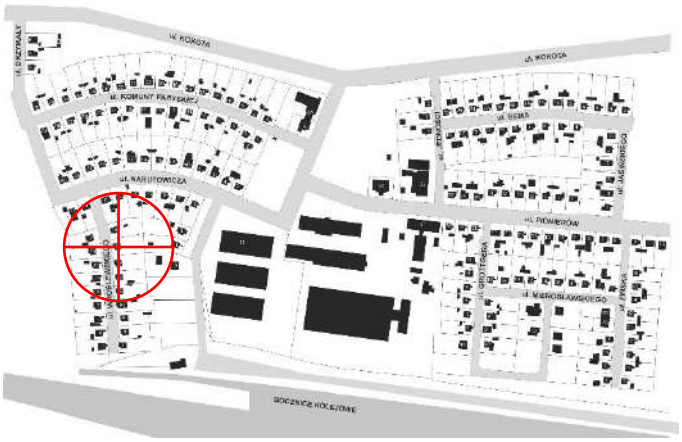

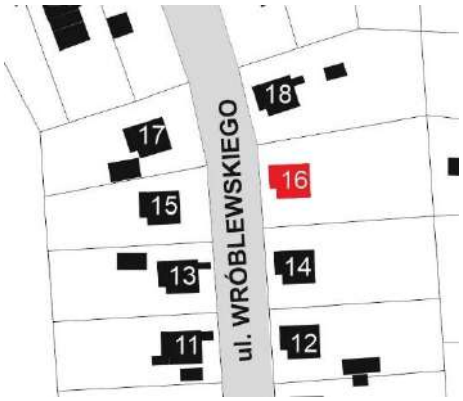

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy zabudowane niewielką przybudówką o wymiarach około 1,4m x 4,9m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

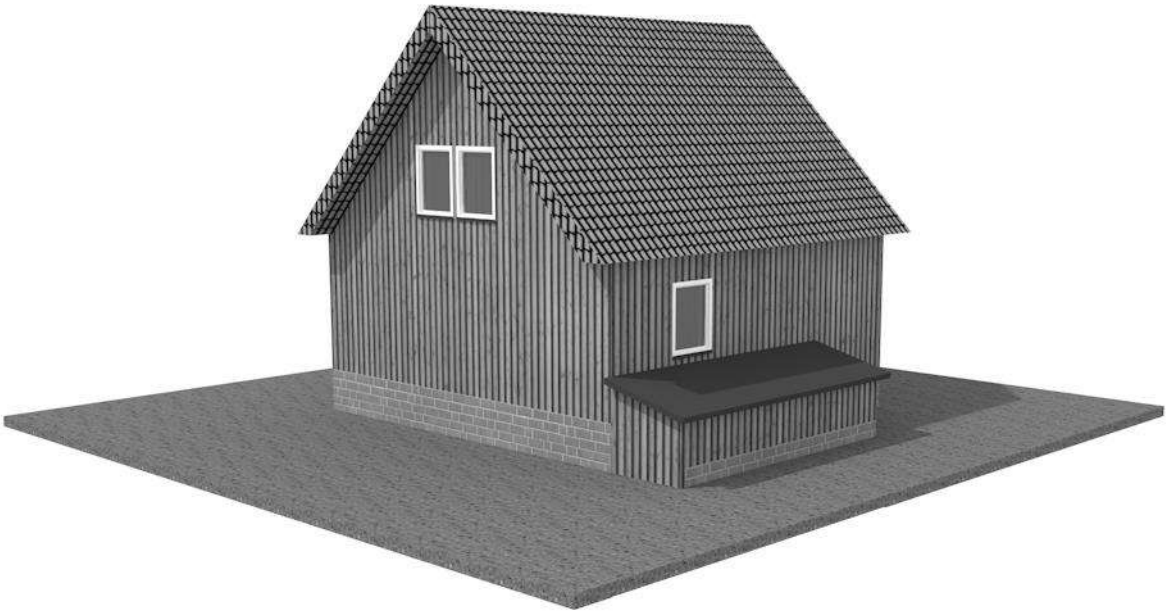

4.163 ul. Walerego Wróblewskiego 17

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1087
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2046/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 418 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

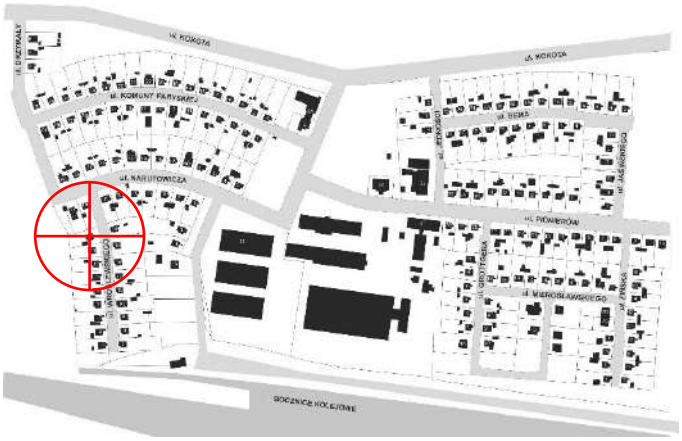

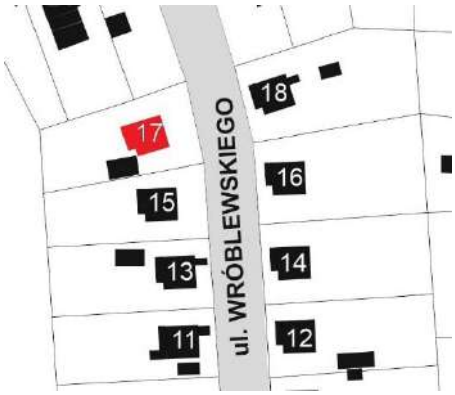

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: beżowo-różowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnoczerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi, od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy, zabudowane tarasem o wymiarach około 3m x 4,9m, na dachu od strony zachodniej lukarna
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

4.164 ul. Walerego Wróblewskiego 18

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1065
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2047/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 419 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Walerego Wróblewskiego

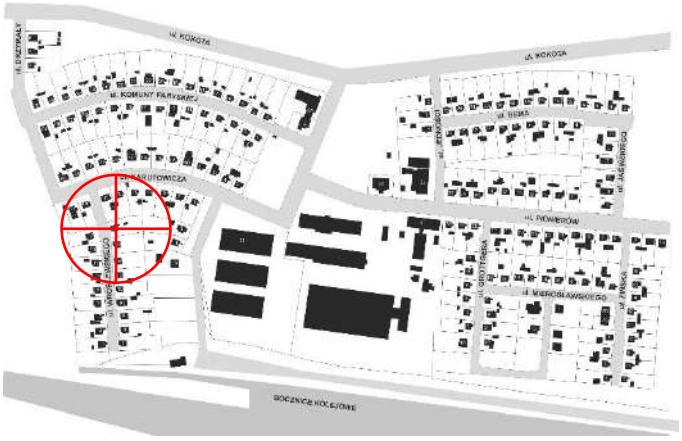

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: brązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony, niemal czarny
7. Przybudówki: od strony zachodniej zewnętrzne schody do piwnicy, zabudowane niewielką przybudówką o wymiarach około 1,4m x 4,9m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

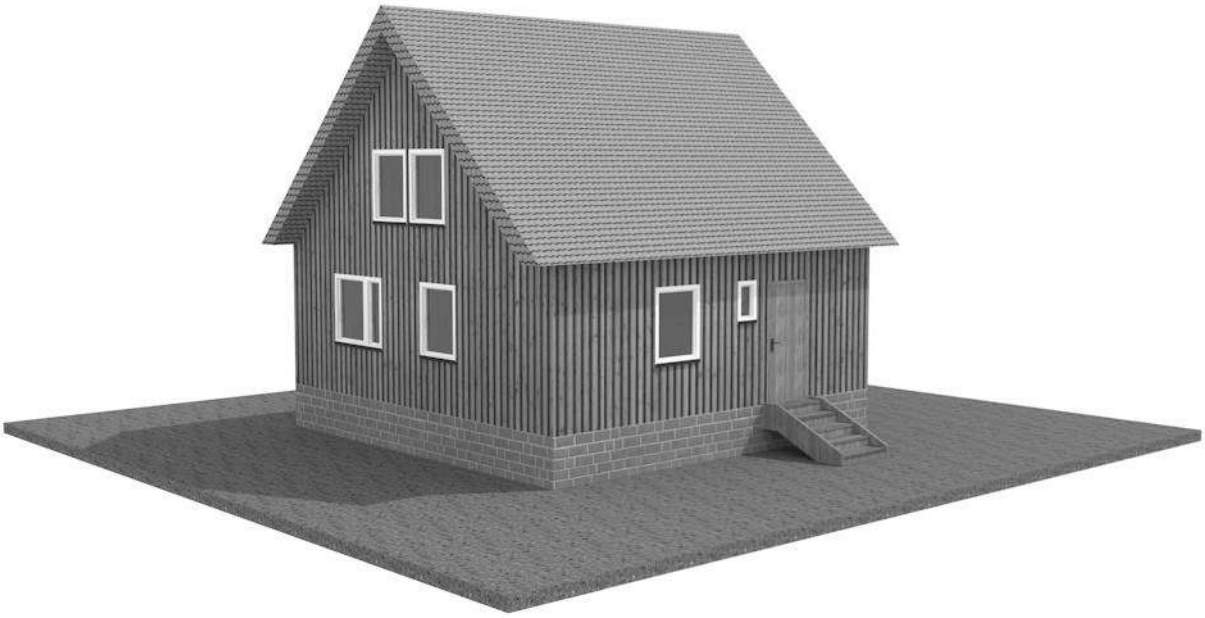

model obecnej bryły budynku

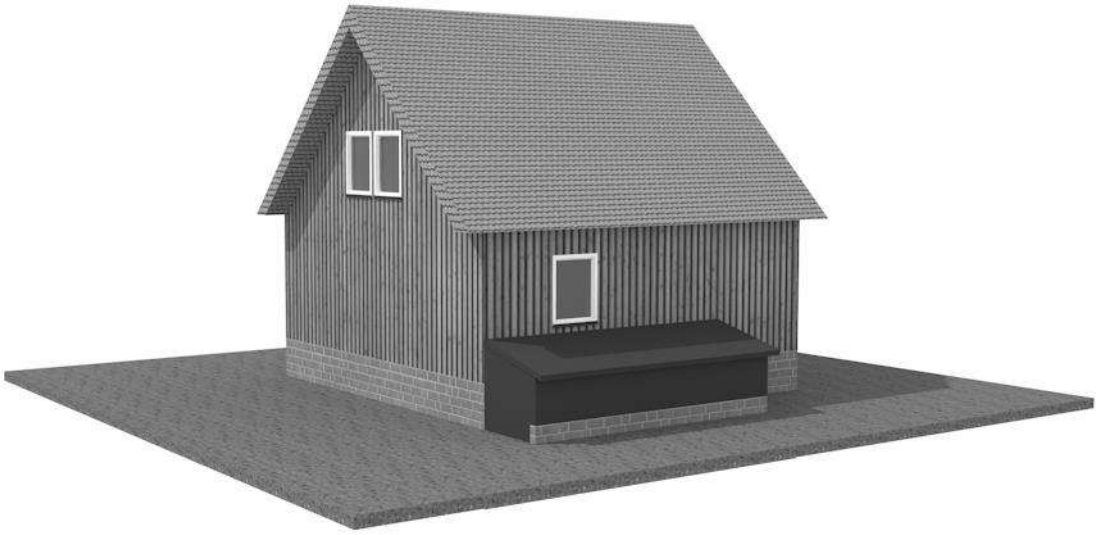

4.165 ul. Jedności 1

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1098
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2276/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 112 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Jedności

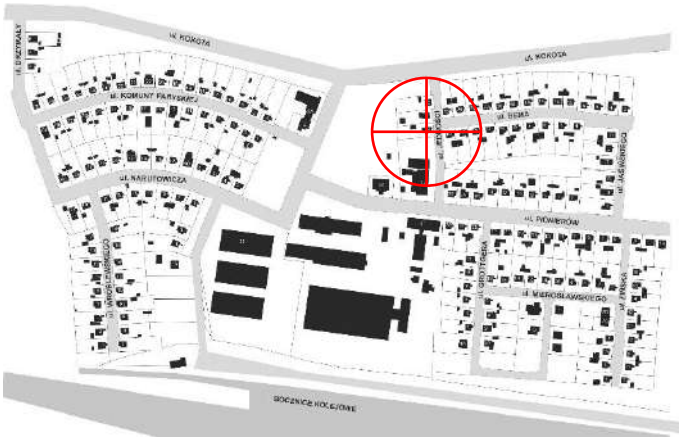

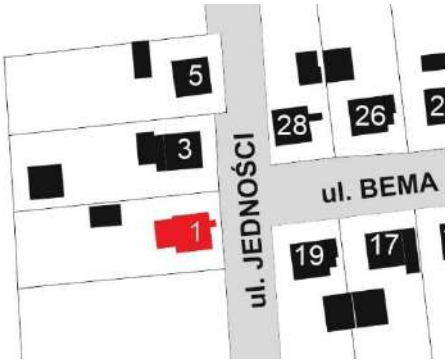

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: pierwotna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka ceramiczna karpiówka
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi o wymiarach około 1m x 2m, obudowany ściankami z dużymi otworami
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

model obecnej bryły budynku

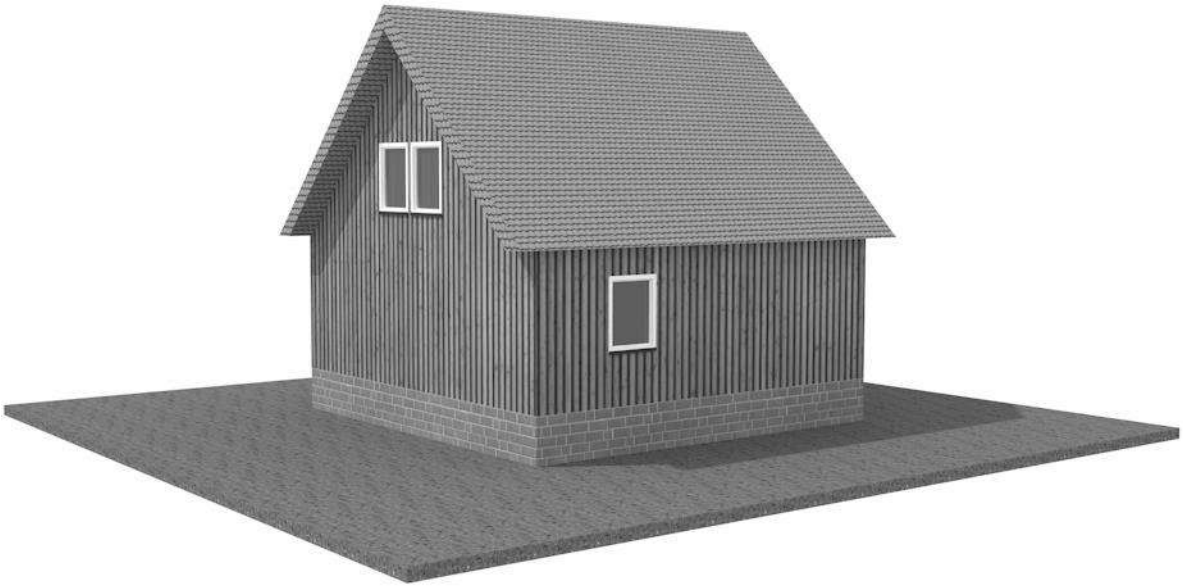

4.166 ul. Jedności 5

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1096
czas powstania obiektu: 1947-1948 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2278/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 114 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Jedności

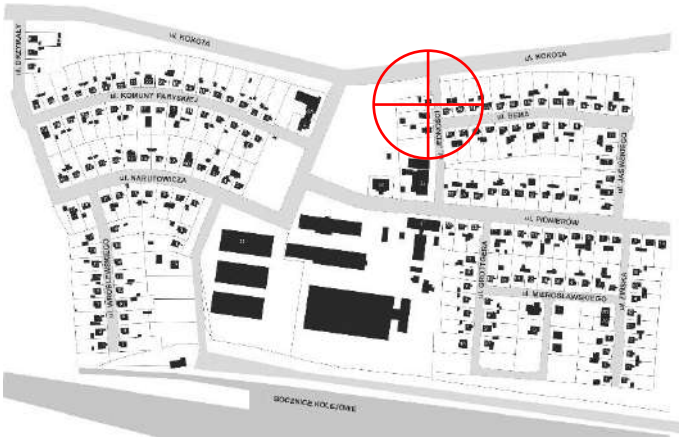

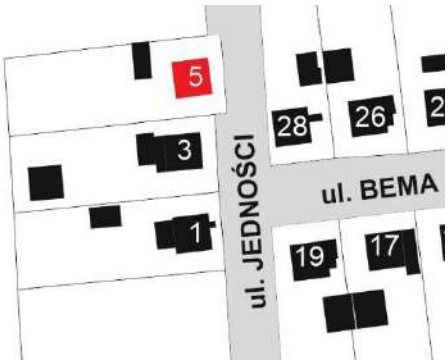

Charakterystyka budynku

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 7,3m
2. Materiał elewacji: wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad schodami wejściowymi o wymiarach około 1,5m x 3m
8. Okna: wtórne PCV
9. Drzwi zewnętrzne: wtórne

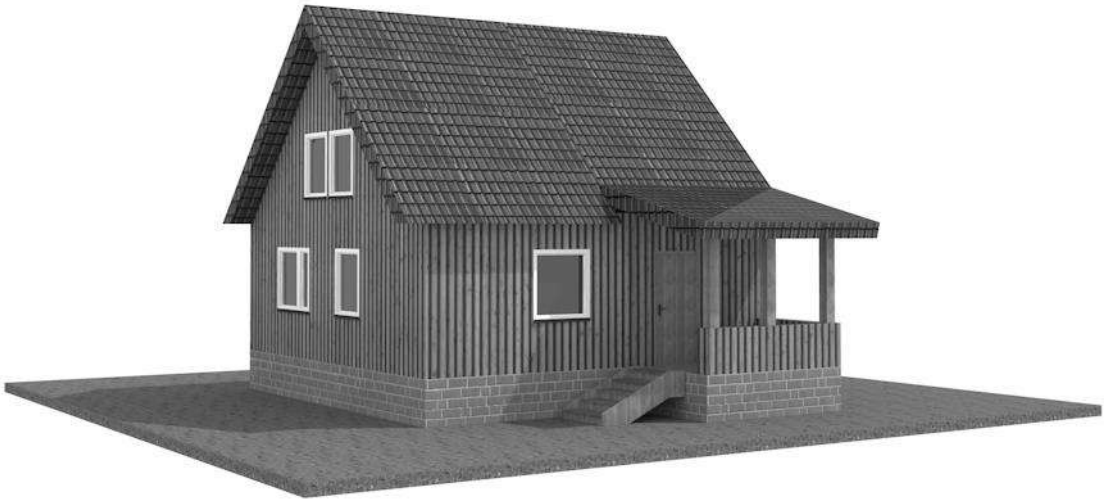

model obecnej bryły budynku

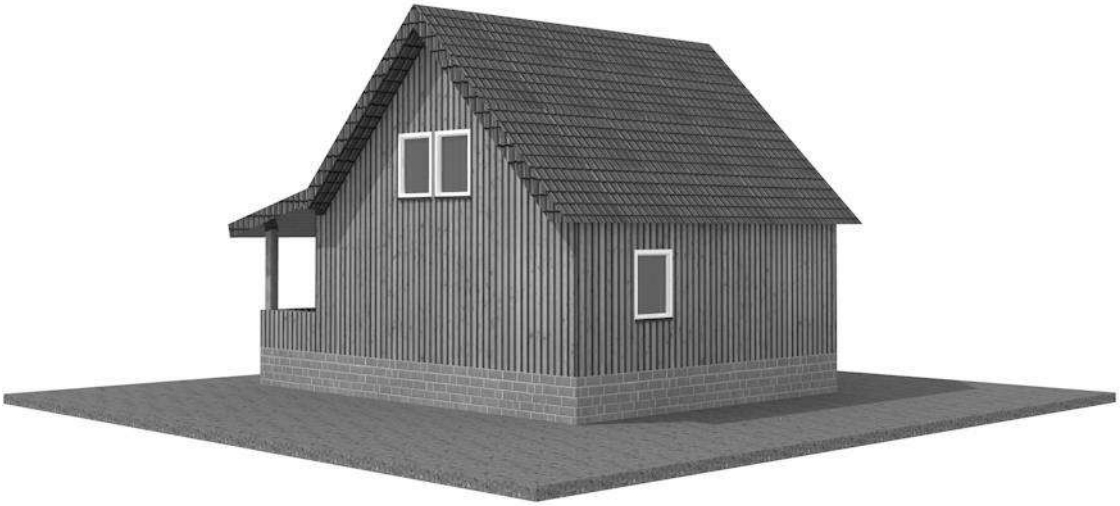

5. Katalog zabudowy uzupełniającej oraz obiektów usługowych w obrębie osiedla domków fińskich w Bielszowicach

Na przestrzeni siedemdziesięciu lat niektóre z domków fińskich uległy zniszczeniu, spaleniu czy zawaleniu, a puste działki ponownie zagospodarowywano na cele mieszkaniowe. W ten sposób zabudowane zostały działki przy ul. Narutowicza 21, ul. Komuny Paryskiej 13 i 31 czy przy ul. Jedności 3. Na obrzeżach osiedla również powstawały nowe obiekty przy ul. Grottgera 1A i 2A, Narutowicza 1A czy Pionierów 1A. Po południowej stronie ulicy Mierosławskiego pomiędzy ulicami Grottgera i Fińską kilka tysięcy metrów kwadratowych terenów zielonych dekadę temu podzielono na mniejsze działki i sprzedano, co doprowadziło do powstania odnogi ul. Mierosławskiego, która obecnie jest zabudowana 5 nowymi obiektami, w większości jeszcze niezamieszkałymi. Natomiast przy ul. Fińskiej 7-7A powstał budynek w zabudowie bliźniaczej. Niestety powstające nowe budynki nie zawsze są dostosowane do swojego otoczenia. Czasami są zbyt duże, pierwotny metraż domku fińskiego wynosił 67m2 powierzchni użytkowej i jest zbyt mały na dzisiejsze standardy domków jednorodzinnych, co sprawia że projektanci i właściciele próbują na niewielkich działkach zmieścić obiekty o dużo większej powierzchni użytkowej, nie zważając na historyczne osiedle otaczające ich działki.

Pośrodku osiedla, pomiędzy wschodnią a zachodnią jego częścią, wybudowano w pierwszym okresie funkcjonowania osiedla sklep spożywczy przy ul. Pionierów 24 – obecnie jest to sklep z częściami samochodowymi. Mieszkańcy osiedla podczas wywiadów wielokrotnie podkreślali, że najbardziej doskwiera im właśnie brak osiedlowego sklepu spożywczego. Starsze osoby nawet po chleb musza podróżować komunikacją miejską lub innymi środkami transportu do centrum Bielszowic lub do sąsiednich Kończyc.

Na sąsiedniej działce, przy ul. Pionierów 22, funkcjonowało przedszkole. Po jego likwidacji obiekt ten pełnił funkcje biurowe.

Natomiast przy ul. Komuny Paryskiej 2 w latach 50 XX w. wybudowano pralnię dla kopalni. Obiekt ten nie dotrwał do naszych czasów, a działka została zabudowana przez budynek mieszkalny połączony z warsztatem samochodowym.

Na południe od ulicy pionierów pierwotnie pozostawiano dużą łąkę, na której w 1990 roku powstała Górnośląska Spółdzielnia Ogrodniczo-Pszczelarska. Przy ul. Pionierów 31 powstał budynek dyrekcji spółdzielni, a na terenie sąsiadującym tereny upraw, hale produkcyjne i magazynowe. Spółdzielnia funkcjonuje do dnia dzisiejszego jednak część hal i powierzchni biurowych jest wynajmowana innym podmiotom gospodarczym.

5.1 ul. Jedności 3

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1097
czas powstania obiektu: 2015 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2277/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 113 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w centralnej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Jedności

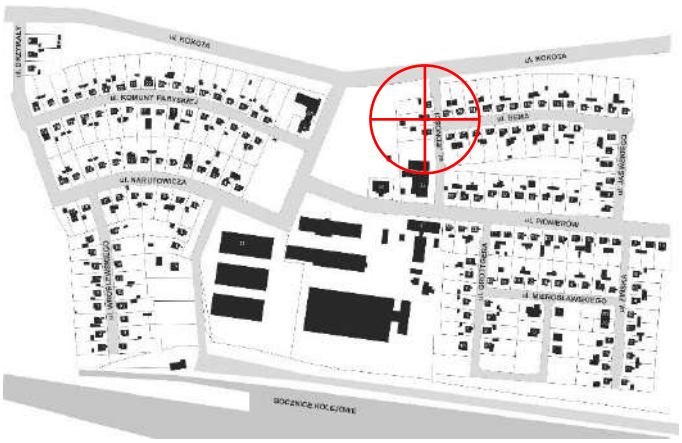

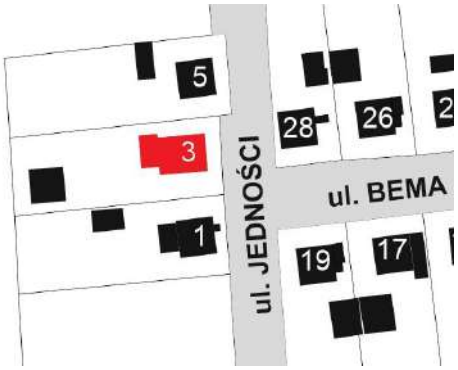

Charakterystyka budynku

Obiekt stanowi uzupełnienie zabudowy osiedla, powstał w miejscu, w którym istniał tzw. domek fiński, jednak w wyniku zdarzeń losowych działka przez około 20 lat stała pusta. Część frontowa naśladuje zabudowę osiedla poprzez szerokość i wysokość budynku oraz zastosowanie kalenicy w układzie północ-południe,. Część tylna posiada kalenicę w układzie wschód-zachód. Obiekt pasuje do otoczenia dzięki zastosowaniu drewnianej elewacji, niestety zastosowano elewację w układzie poziomym zamiast pionowym.

1. Główna bryła budynku: 7m x 8,8m
2. Materiał elewacji: drewniana boazeria w układzie poziomym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad wejściem

model obecnej bryły budynku

5.2 ul. Komuny Paryskiej 31

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1021
czas powstania obiektu: 2005 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 990/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 277 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

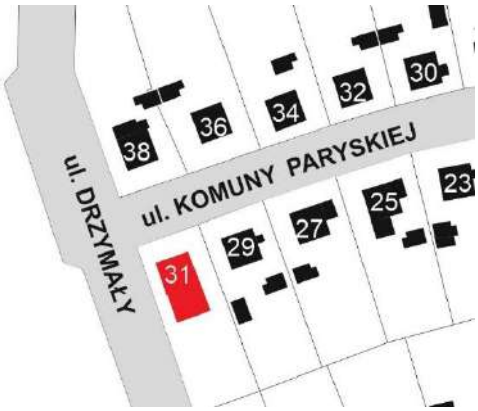

Charakterystyka budynku

Obiekt stanowi uzupełnienie zabudowy osiedla. Powstał w miejscu, w którym istniał tzw. domek fiński, jednak w wyniku zdarzeń losowych przestał istnieć. Część frontowa naśladuje zabudowę osiedla poprzez szerokość zabudowy oraz zastosowanie kalenicy w układzie północ-południe. Obiekt poprzez tynkowaną elewację oraz swoją długość wyróżnia się z otoczenia.

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,3m x 13,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: jasnoszary
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: blachodachówka
6. Kolor pokrycia dachu: ciemnobordowy
7. Przybudówki: od strony wschodniej wiatrołap o wymiarach około 1,5m x 2m

model obecnej bryły budynku

5.3 ul. Fińska 7A-7B

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 1301/1193
czas powstania obiektu: 2014 r.
obiekt na terenie strefy ochrony konserwatorskiej zgodnie z zapisami §6 ust. 20 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Fińskiej

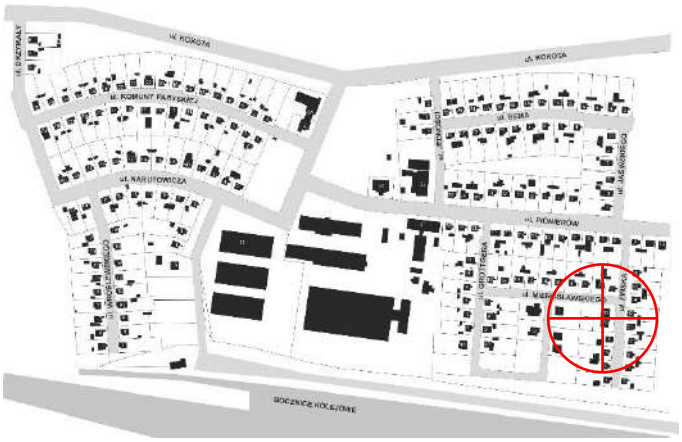

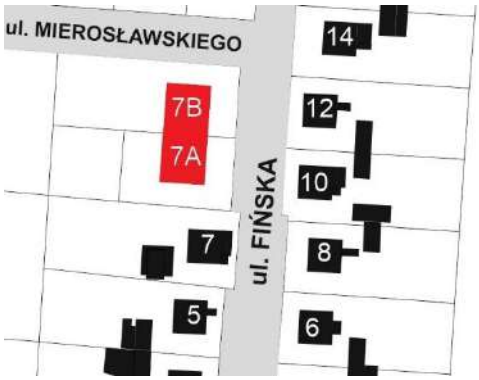

Charakterystyka budynku

Obiekt powstał na pierwotnie niezabudowanym terenie osiedla. Kalenica została usytuowana w układzie północ – południe, podobnie jak oryginalna zabudowa jest też na podobnej wysokości. Niestety obiekt został cofnięty względem pierwotnej linii zabudowy ulicy Fińskiej. Jest jedynym budynkiem mieszkalnym w zabudowie bliźniaczej na obszarze całego osiedla. Elewacja w zatwierdzonym projekcie miała zostać wykończona drewnianą boazerią, jednak do chwili obecnej boazeria nie została wykonana. Obiekt jest tynkowany, co w połączeniu z długością bryły budynku powoduje, że stanowi element dysharmonizujący otoczenie. Drewniana boazeria w ciemnym kolorze pozwoliłaby na częściowe dostosowanie do otoczenia, tym bardziej, że każdy z segmentów obecnie posiada inną kolorystykę elewacji.

1. Główna bryła budynku: 9m x 20m (2 segmenty po 10m)
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: jeden segment żółty, drugi szary, z elementami wyłożonymi płytkami klinkierowymi
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony zachodniej zadaszony taras

model obecnej bryły budynku

5.4 ul. Artura Grottgera 1A

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 1293/1193
czas powstania obiektu: 2019 r.
obiekt na terenie strefy ochrony konserwatorskiej zgodnie z zapisami §6 ust. 20 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Artura Grottgera

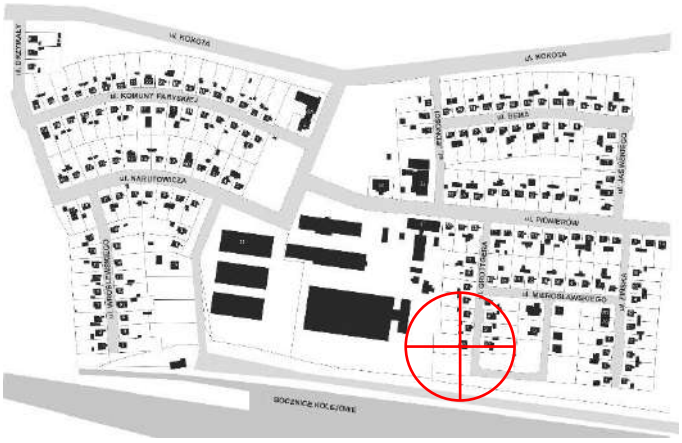

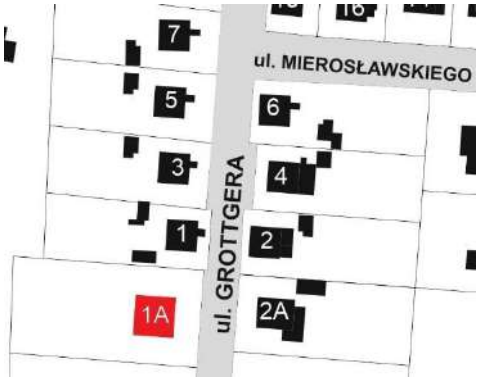

Charakterystyka budynku

Obiekt stanowi uzupełnienie zabudowy osiedla, powstał na historycznie niezabudowanej działce. Część frontowa naśladuje zabudowę osiedla poprzez szerokość i wysokość budynku oraz zastosowanie kalenicy w układzie północ-południe. Część tylna posiada kalenicę w układzie wschód-zachód. Obiekt pasuje do otoczenia dzięki zastosowaniu na elewacji drewnianej boazerii w układzie pionowym oraz kalenicy obiektu na podobnej wysokości jak obiekty historyczne.

1. Główna bryła budynku: 9m x 9m
2. Materiał elewacji: drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: jasnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony północnej dwuspadowy daszek nad wejściem do budynku

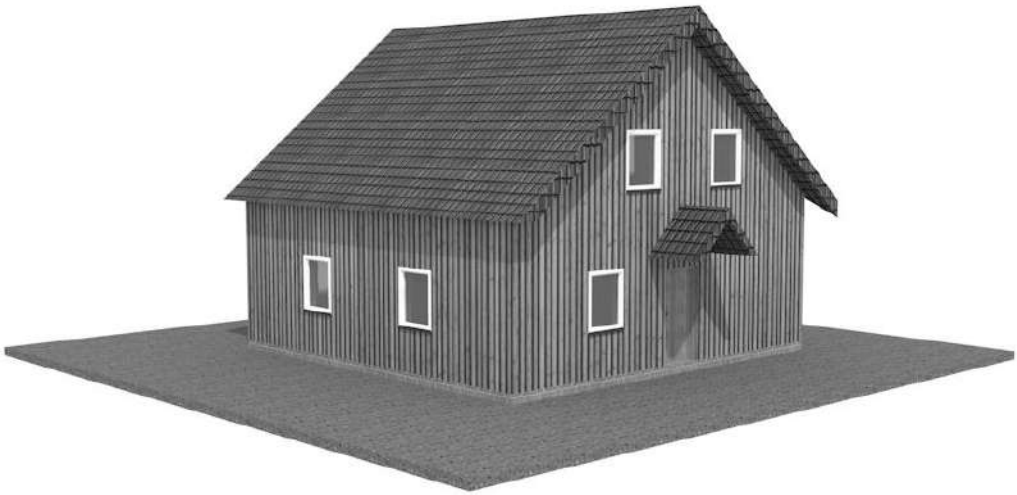

model obecnej bryły budynku

5.5 ul. Artura Grottgera 2A

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 1296/1193
czas powstania obiektu: 2013 -2015 r.
obiekt na terenie strefy ochrony konserwatorskiej zgodnie z zapisami §6 ust. 20 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie ulicy Artura Grottgera

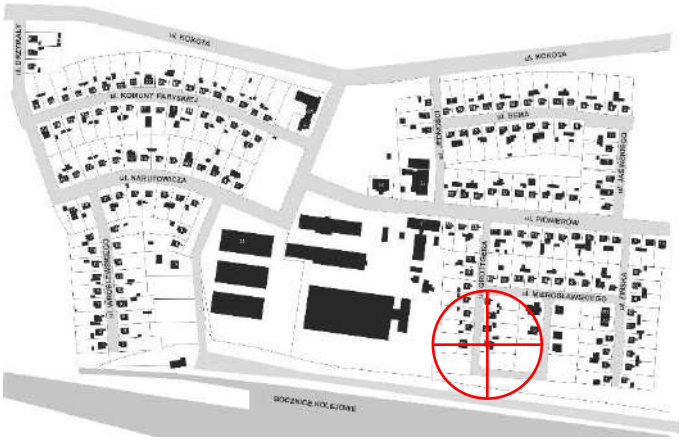

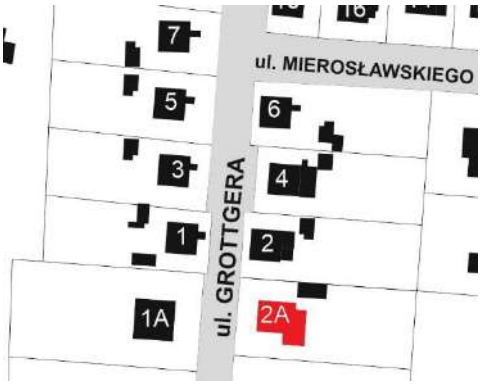

Charakterystyka budynku

Obiekt stanowi uzupełnienie zabudowy osiedla. Powstał na historycznie niezabudowanej działce. Część frontowa naśladuje zabudowę osiedla poprzez szerokość i wysokość budynku oraz zastosowanie kalenicy w układzie północ-południe. Część tylna posiada kalenicę w układzie wschód-zachód. Obiekt pasuje do otoczenia dzięki zastosowaniu na elewacji drewnianej boazerii, niestety w układzie poziomym oraz kalenicy obiektu na podobnej wysokości jak obiekty historyczne.

1. Główna bryła budynku: 7m x 8,3m
2. Materiał elewacji: drewniana boazeria w układzie poziomym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony północnej dwuspadowy daszek nad wejściem do budynku

model obecnej bryły budynku

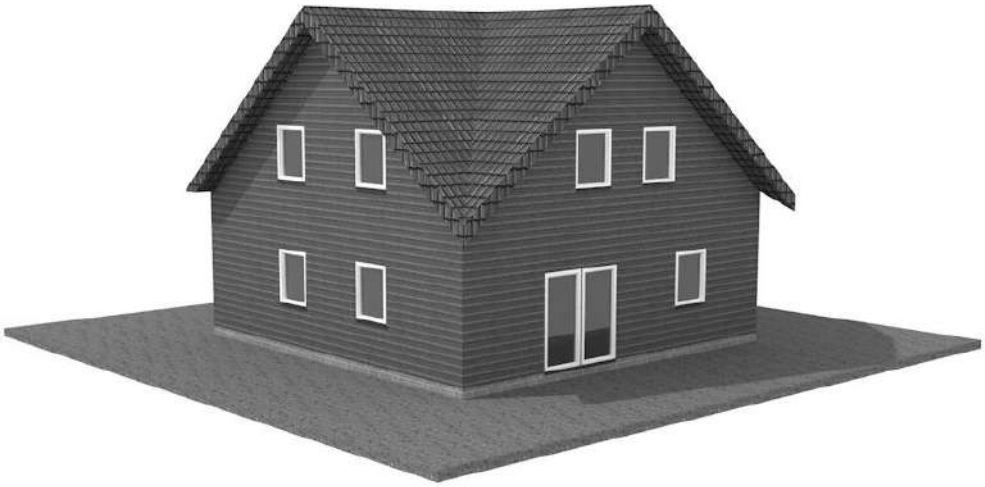

5.6 ul. Komuny Paryskiej 13

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1030
czas powstania obiektu: 2003-2004 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 972/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 259 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w północno-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Komuny Paryskiej

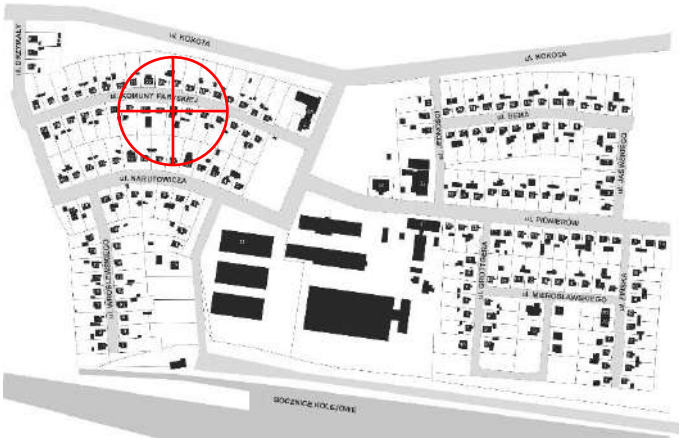

Charakterystyka budynku

Obiekt stanowi uzupełnienie zabudowy osiedla. Powstał w miejscu, w którym istniał tzw. domek fiński, jednak w wyniku zdarzeń losowych został zniszczony. Budynek posiada dwuspadowy dach z kalenicą o orientacji północ-południe, podobnie jak oryginalna zabudowa osiedla. Niestety większa rozpiętość elewacji frontowej w połączeniu z wyższymi ściankami kolanowymi sprawiły, że obiekt jest wyraźnie wyższy od otaczającej zabudowy. Nieznacznie wysokość ta została skorygowana poprzez obniżenie cokołu budynku względem obiektów sąsiadujących. Obiekt jest tynkowany co dodatkowo wyróżnia go z historycznej zabudowy.

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 8,2m x 10,4m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: szary
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: brązowy
7. Przybudówki: brak

model obecnej bryły budynku

5.7 ul. Gabriela Narutowicza 21

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 7.1053
czas powstania obiektu: 2009 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 1219/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 3 pkt 349 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego wschodu

widok z północnego zachodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Gen. Józefa Bema

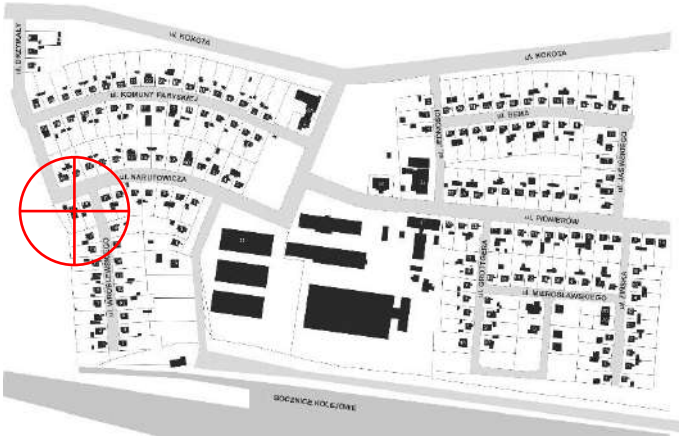

Charakterystyka budynku

Obiekt stanowi uzupełnienie zabudowy osiedla. Powstał w miejscu, w którym istniał tzw. domek fiński, jednak w wyniku zdarzeń losowych został zniszczony. Budynek posiada dwuspadowy dach z kalenicą o orientacji północ-południe, podobnie jak oryginalna zabudowa osiedla. Niestety większa rozpiętość elewacji frontowej w połączeniu z wyższymi ściankami kolanowymi sprawiły, że obiekt jest wyraźnie wyższy od otaczającej zabudowy. Nietypowy układ okien oraz zielony tynk wyróżnia go z historycznej zabudowy.

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,7m x 9,6m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: ciemnozielony
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej daszek nad wejściem o wymiarach około 1,7m x 7m zabudowany ścianką boczną

model obecnej bryły budynku

5.8 ul. Pionierów 1A

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 1305/1193
czas powstania obiektu: 2013 r.
ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem 2328/606,
objęty ochroną konserwatorską zgodnie z zapisami §6 ust. 20 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Pionierów

Charakterystyka budynku

Obiekt stanowi uzupełnienie zabudowy osiedla. Powstał na historycznie niezabudowanej działce. Budynek posiada dwuspadowy dach i kalenicę w układzie północ-południe. Obiekt jest szerszy od historycznych budynków o 1 m, jednak dzięki obniżeniu go o wysokość cokołu możliwe było utrzymanie kalenicy na podobnym poziomie jak w budynkach historycznych. Obiekt jest tynkowany co dodatkowo wyróżnia go z historycznej zabudowy.

1. Główna bryła budynku: 8,3m x 9,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: szary
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony północnej daszek nad wejściem, od strony zachodniej wiata drewniana, od strony północnej niewielki wykusz z balkonem

model obecnej bryły budynku

5.9 ul. Narutowicza 1A

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 1285/1088
czas powstania obiektu: 2018 r.
obiekt na terenie strefy ochrony konserwatorskiej zgodnie z zapisami §6 ust. 20 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok ze wschodu

Działka położona w południowo-zachodniej części osiedla, po zachodniej stronie ulicy Gabriela Narutowicza

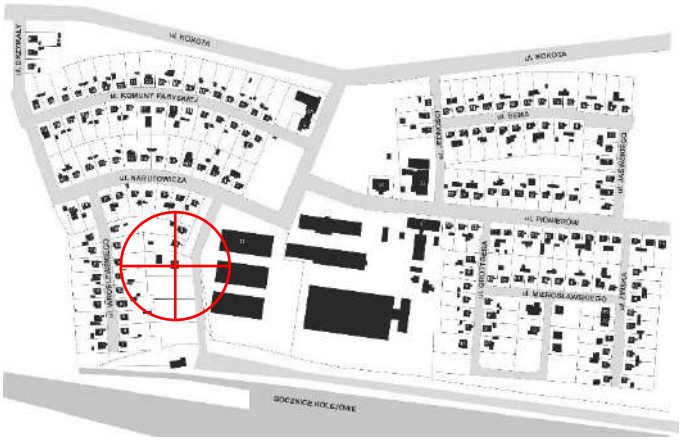

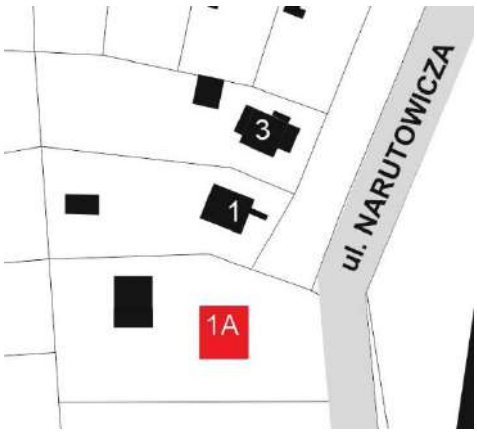

Charakterystyka budynku

Obiekt stanowi uzupełnienie zabudowy osiedla. Powstał na historycznie niezabudowanej działce. Budynek posiada dwuspadowy dach i kalenicę w układzie północ południe. Obiekt jest szerszy od historycznych budynków o 1 m, jednak dzięki obniżeniu go o wysokość cokołu możliwe było utrzymanie kalenicy na podobnym poziomie jak w budynkach historycznych. Obiekt jest tynkowany co dodatkowo wyróżnia go z historycznej zabudowy.

1. Główna bryła budynku: 8,3m x 9,6m
2. Materiał elewacji: tynk, fragmentarycznie drewniana boazeria w układzie poziomym
3. Kolor elewacji: beżowo-brązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: brak

model obecnej bryły budynku

5.10 ul. Ludwika Mierosławskiego 1

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 1300/1193
czas powstania obiektu: 2019 r.
obiekt na terenie strefy ochrony konserwatorskiej zgodnie z zapisami §6 ust. 20 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie odnogi ulicy Ludwika Mierosławskiego

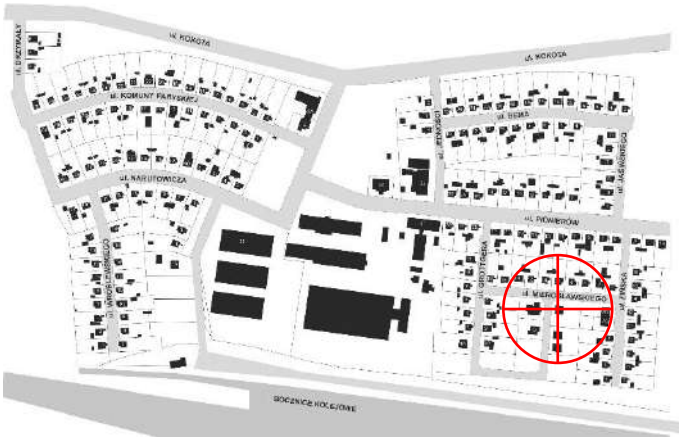

Charakterystyka budynku

Obiekt stanowi uzupełnienie zabudowy osiedla, powstał na historycznie niezabudowanej działce. Budynek posiada dwuspadowy dach i kalenicę w układzie północ-południe. Obiekt jest szerszy od historycznych budynków o 1 m, jednak dzięki obniżeniu go o wysokość cokołu możliwe było utrzymanie kalenicy na podobnym poziomie jak w budynkach historycznych.
Obiekt jest tynkowany co dodatkowo wyróżnia go z historycznej zabudowy.

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 8,5m x 9,3m
2. Materiał elewacji: tynk
3. Kolor elewacji: szary
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: brak

model obecnej bryły budynku

5.11 ul. Ludwika Mierosławskiego 9

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 1298/1193
czas powstania obiektu: 2017 r.
obiekt na terenie strefy ochrony konserwatorskiej zgodnie z zapisami §6 ust. 20 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z południowego wschodu

widok z północnego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po zachodnie stronie odnogi ulicy Ludwika Mierosławskiego

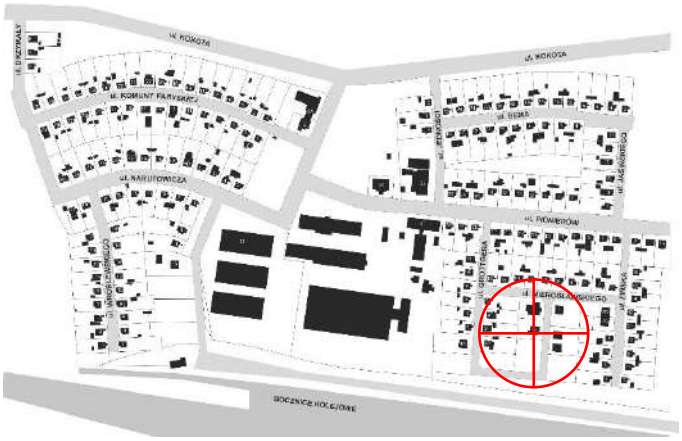

Charakterystyka budynku

Obiekt stanowi uzupełnienie zabudowy osiedla. Powstał na historycznie niezabudowanej działce. Budynek posiada dwuspadowy dach i kalenicę w układzie północ-południe. Obiekt jest podobnej szerokości co historyczne budynki co sprawia, że kalenica również jest na podobnej wysokości. Budynek posiada elewację wykończoną drewnianą boazerią w układzie pionowym co dodatkowo upodabnia go do historycznej zabudowy.

1. Główna bryła budynku: 7,6 m x 9,3m
2. Materiał elewacji: drewniana boazeria w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: czarny
4. Ocieplenie zewnętrzne: wełna mineralna
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: od strony wschodniej dwuspadowy daszek nad wejściem do budynku, od strony zachodniej przybudówka o wymiarach około 3m x 4m

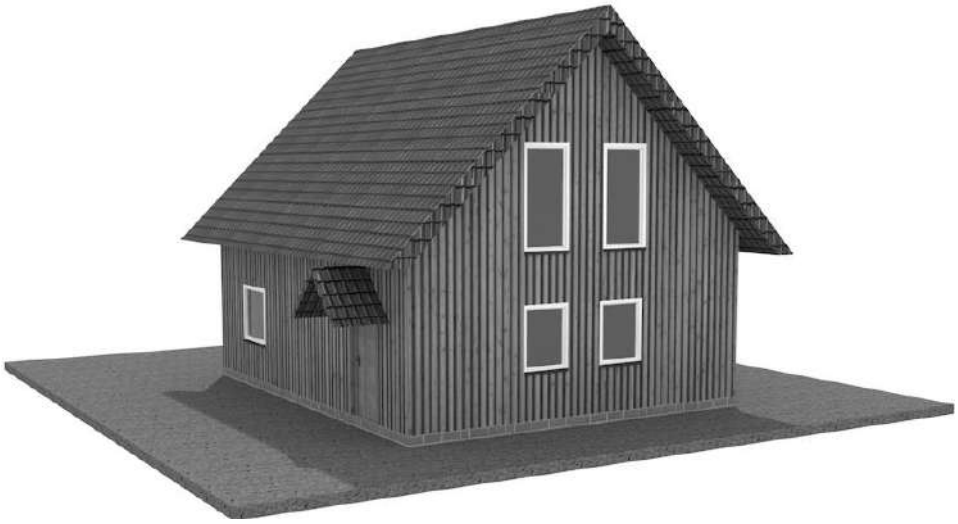

model obecnej bryły budynku

5.12 ul. Ludwika Mierosławskiego 11

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 1299/1193
czas powstania obiektu: 2022-2023 r.
obiekt na terenie strefy ochrony konserwatorskiej zgodnie z zapisami §6 ust. 20 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego wschodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po południowej stronie ulicy Ludwika Mierosławskiego

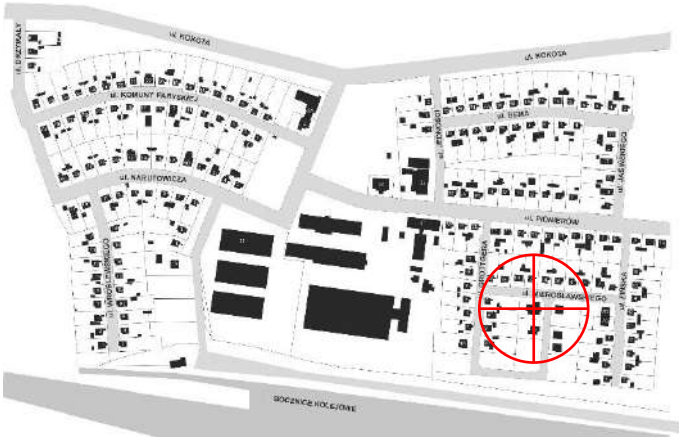

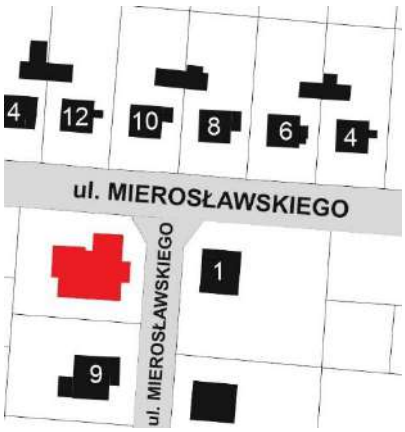

Charakterystyka budynku

Obiekt powstał na historycznie niezabudowanej działce. Obiekt na planie litery T, część mieszkalna przykryta dwuspadowym dachem o kalenicy w układzie północ-południe i wysokości zbliżonej do historycznej zabudowy. Niestety część garażowa o płaskim dachu, wykorzystywanym jako taras sprawia, że obiekt ten wyraźnie odstaje od sąsiedniej zabudowy. Obecnie obiekt nie jest jeszcze użytkowany. Projekt obejmował wykonanie wszystkich elewacji z drewnianych boazerii w układzie pionowym. W chwili obecnej obłożono bryłę budynku mieszkalnego, co pozawala w jakimś stopniu dostosować nowy obiekt do zabudowy sąsiedniej. Niestety odbiór wizualny zakłóca tynkowany wykusz oraz tynkowana bryła garażu.

1. Główna bryła budynku: 6,7m x 14,8m oraz prostopadle ulokowany garaż o wymiarach 8,9m x 7,2m
2. Materiał elewacji: obiekt mieszkalny drewniana boazeria w układzie pionowym oraz elementy tynkowane, garaż tynkowany
3. Kolor elewacji: czarna boazeria, szary tynk
4. Ocieplenie zewnętrzne: styropian
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czerwony
7. Przybudówki: od strony wschodniej wykusz o wymiarach około 1,7m x 4,5m

model obecnej bryły budynku

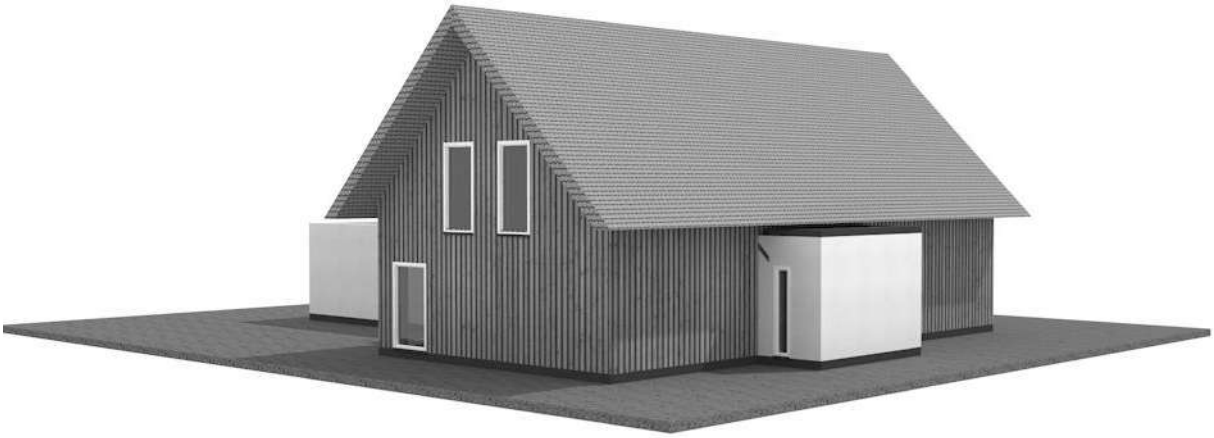

5.13 ul. Ludwika Mierosławskiego 3A

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 1302/1193
czas powstania obiektu: 2023 r.
obiekt na terenie strefy ochrony konserwatorskiej zgodnie z zapisami §6 ust. 20 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie odnogi ulicy Ludwika Mierosławskiego

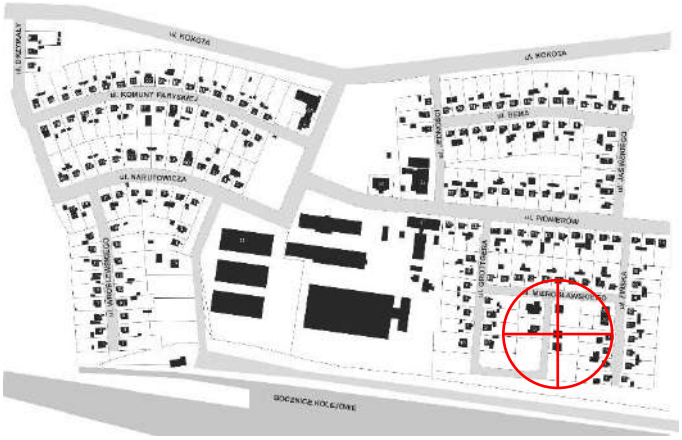

Charakterystyka budynku

Obiekt powstał na historycznie niezabudowanej działce. Budynek posiada dwuspadowy dach i kalenicę w układzie północ-południe. Szerokość obiektu jest zbliżona do oryginalnej zabudowy, co pozwoliło na utrzymanie wysokości kalenicy na tej samej wysokości co obiekty historyczne. Projekt przewiduje wykonanie na elewacji drewnianej boazerii w układzie pionowym. Obecnie budynek w trakcie budowy, w stanie surowym zamkniętym.

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,6m x 9,3m
2. Materiał elewacji: projekt przewiduje drewnianą boazerię w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: brak

model projektowanej bryły budynku

5.14 ul. Ludwika Mierosławskiego 3B

Ruda Śląska - Bielszowice
nr ewidencyjny działki: 1302/1193
czas powstania obiektu: 2023 r.
obiekt na terenie strefy ochrony konserwatorskiej zgodnie z zapisami §6 ust. 20 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska (uchwała nr PR.0007.93.2021 z dnia 27.07.2021 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r., poz. 5110)

widok z północnego zachodu

widok z południowego zachodu

Działka położona w południowo-wschodniej części osiedla, po wschodniej stronie odnogi ulicy Ludwika Mierosławskiego

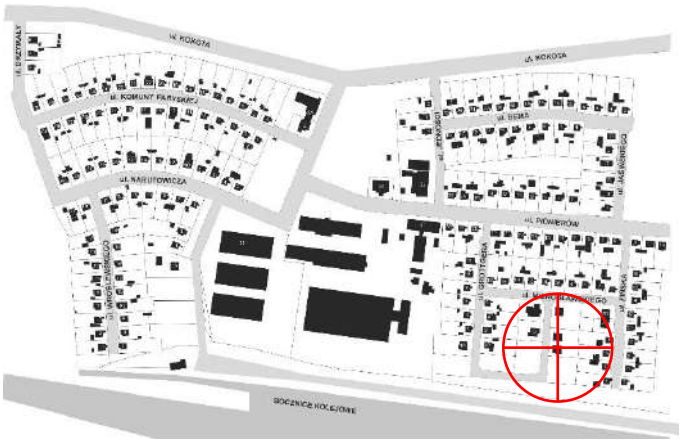

Charakterystyka budynku

Obiekt powstał na historycznie niezabudowanej działce. Budynek posiada dwuspadowy dach i kalenicę w układzie północ-południe. Szerokość obiektu jest zbliżona do oryginalnej zabudowy, co pozwoliło na utrzymanie wysokości kalenicy na tej samej wysokości co obiekty historyczne. Projekt przewiduje wykonanie na elewacji drewnianej boazerii w układzie pionowym. Obecnie budynek w trakcie budowy, w stanie surowym zamkniętym.

1. Główna bryła budynku: pierwotny układ 7,6m x 9,3m
2. Materiał elewacji: projekt przewiduje drewnianą boazerię w układzie pionowym
3. Kolor elewacji: ciemnobrązowy
4. Ocieplenie zewnętrzne: brak
5. Materiał pokrycia dachu: dachówka zakładkowa
6. Kolor pokrycia dachu: czarny
7. Przybudówki: brak

model obecnej bryły budynku

5.15 Zabudowa usługowa i uzupełniająca

Mapa nr 6. Mapa przedstawia centralną część osiedla, w której ulokowano zabudowę usługową, a w późniejszym okresie zabudowę produkcyjną. Przy ul. Pionierów 24 znajdował się sklep spożywczy, obecnie sklep motoryzacyjny, przy ul. Pionierów 22 dawne przedszkole – późniejsze biura, przy ul. Pionierów 31 Dyrekcja Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej wraz z otaczającymi budynkami produkcyjnymi i magazynowymi. Przy ul. Komuny Paryskiej 2 pierwotnie ulokowano kopalnianą pralnię, obecnie w nowym budynku znajduje się warsztat samochodowy wraz z budynkiem mieszkalnym.

ul. Pionierów 24-dawny sklep spożywczy, obecnie sklep motoryzacyjny

ul. Pionierów 24-dawny sklep spożywczy, obecnie sklep motoryzacyjny

ul. Pionierów 22-dawne przedszkole, późniejsze biura

ul. Komuny Paryskiej 2-warsztat samochodowy wraz z budynkiem mieszkalnym w miejscu dawnej kopalnianej pralni

ul. Pionierów 31-Dyrekcja Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej

ul. Pionierów 31-Dyrekcja Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej

ul. Pionierów 31-hale należące do Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej

ul. Pionierów 31-hale należące do Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej

6. Wyniki badań i tabele przekształceń historycznej zabudowy

Wykonanie inwentaryzacji osiedla oraz przygotowanie katalogu zabudowy pozwoliło na dokładną diagnozę stanu obecnej zabudowy osiedla.

W ramach prac badawczych przeprowadzono w terenie wywiady i postanowiono uzupełnić je o ankietę przeprowadzoną na całej powierzchni osiedla. Ankieta miała za zadanie z jednej strony rozpropagować wśród właścicieli informacje o znaczeniu i historii osiedla, na którym mieszkają, a z drugiej strony pozyskać informacje o układzie wnętrz obiektów, zastosowanych systemach dociepleń z zewnątrz i od środka. Ankieta zawierała także pytania otwarte, pozwalające na swobodną wypowiedź w zakresie oceny osiedla, relacji miedzy sąsiedzkich, występujących na osiedlu problemów oraz, co bardzo istotne, oczekiwań mieszkańców w stosunku do władz miasta. Zaproszenie do wypełnienia ankiety zostało dostarczone do każdego domu zlokalizowanego na osiedlu. Wypełnienie ankiety wymagało posiadania komputera lub telefonu komórkowego, co podczas tworzenia ankiety budziło obawy o wykluczenie z udziału w ankiecie najstarszych mieszkańców osiedla. Jednak wyniki ankiety okazały się całkowicie różne od przewidywań. Okazało się, że na 174 obiekty objęte ankietą uzyskano jedynie 11 odpowiedzi. Odpowiedzi zostały udzielone niemal wyłącznie przez najstarszych mieszkańców osiedla. Okazało się, że jest to ta grupa mieszkańców, której zależy na utrwaleniu historii osiedla. Seniorzy wypełniali ankietę osobiście, prosili o pomoc znajomych czy rodzinę, a jedna z osób zwróciła się bezpośrednio do prowadzącego badania o pomoc w wypełnieniu ankiety i taka pomoc została udzielona. Osoby młode nie wypełniły ankiety. Późniejsze rozmowy na terenie osiedla wykazały, że właściciele budynków celowo nie wypełniali ankiety, gdyż ankieta była opatrzona adresem nieruchomości. Nie można było tego uniknąć biorąc pod uwagę, że celem było pozyskanie informacji czy na przykład w danym budynku pozostała oryginalna stolarka drzwiowa, a nie informacji określającej, że gdzieś na terenie osiedla taka stolarka pozostała. Oczywiście ogólna liczba budynków z oryginalną stolarką drzwiową również obrazowałby stan zachowania historycznych elementów wyposażenia, jednak warunkiem takich wyliczeń musiałaby być odpowiednio duża próbka badawcza, czego, jak pokazała przeprowadzona ankieta, nie można się spodziewać. Celowe niewypełnianie ankiety było spowodowane strachem przed konsekwencjami ujawnienia wykonania samowolnie wykonanych prac budowlanych, nieuzgodnionych ze służbami konserwatorskimi oraz organami administracji architektoniczno – budowlanej.

Oryginalne domki fińskie posiadają następujące cechy szczególne:

1. rzut głównej bryły budynku o wymiarach 7,3m x 7,3m
2. konstrukcję ścian wykonaną z drewnianych prefabrykowanych elementów
3. elewacje zewnętrzne z drewnianej boazerii w układzie pionowym
4. pokrycie dachu wykonane z dachówki ceramicznej karpiówki koloru czerwonego
5. nieobudowane i niezadaszone zewnętrzne schody wejściowe
6. brak dobudówek

7. drewnianą stolarkę okienną o zewnętrznych skrzydłach okiennych, otwieranych na zewnątrz, a wewnętrznych otwieranych do środka
8. drewniane podwójne drzwi wejściowe ze skrzydłem zewnętrznym, otwieranym na zewnątrz i skrzydłem wewnętrznym otwieranym do środka

Na terenie osiedla w Bielszowicach nie pozostał już ani jeden obiekt posiadający wszystkie wyżej wymienione cechy. Pierwsze trzy cechy występują dosyć często, jednak pozostałe sprawiają, że na terenie osiedla praktycznie nie występują tak samo wyglądające obiekty. Niemal wszystkie budynki zostały „doposażone" w daszki nad schodami wejściowymi lub przybudówki wejściowe, lokowane po wschodniej stronie budynków. Każdy daszek jest innych wymiarów i innej konstrukcji, samonośnej lub podpartej na słupach Każda przybudówka jest inaczej skonstruowana oraz innej wielkości, z inaczej rozwiązanymi schodami wejściowymi. Występują przybudówki o wymiarach od 1mx 1m do 4m x 9m, są murowane, tynkowane, drewniane, szklane, z dachem „zintegrowanym" z pokryciem dachowym bryły głównej budynku lub z dachem niezależnym, montowanym poniżej dachu głównego. Na 166 istniejących do dzisiaj domków fińskich jedynie 4 nie posiadają żadnych przybudówek czy daszków Posiadają pokrycie dachowe z dachówki ceramicznej karpiówki w kolorze czerwonym, ale żaden z nich nie posiada już oryginalnej stolarki okiennej czy drzwiowej. Na terenie osiedla znajduje się jeszcze kilka domków posiadających częściowo oryginalną stolarkę okienną lub drzwiową, ale obiekty te posiadają zmodyfikowane względem oryginału pokrycie dachowe lub posiadają różnego typu dobudówki.

Poniższe tabele przedstawiają wyniki badań stanu zachowania zabudowy osiedla Bielszowice:

Lp.	Rodzaje budynków mieszkalnych na terenie osiedla	Ilość	Procent
1.	oryginalne Domki Fińskie	166	92,2%
2A.	zabudowa uzupełniająca - budynki mieszkalne, które zastąpiły oryginalną zabudowę	4	2,2%
2B.	zabudowa uzupełniająca -budynki mieszkalne wybudowane na obrzeżach osiedla, na działkach wcześniej niezabudowanych	4	2,2%
2C.	zabudowa uzupełniająca - budynki mieszkalne wybudowane w ostatnich latach na działkach wcześniej niezabudowanych, pomiędzy ulicami Fińską i Grottgera	6	3,3%
	Razem	180	

Lp.	Rodzaje materiałów, jakie zastosowano na elewacjach domków fińskich	Ilość	Procent
1.	oryginalna drewniana boazeria w układzie pionowym	87	52,4 %
2.	wtórna drewniana boazeria w układzie pionowym	22	13,2 %
3.	wtórna drewniana boazeria w układzie poziomym	9	5,4 %
4.	drewniane boazerie w układach mieszanych	2	1,2 %
5.	elewacja tynkowana	42	25,3 %
6.	elewacja wykończona płytką klinkierową	2	1,2 %
7.	elewacja z płyty pilśniowej lub plastikowego sidingu PCV	2	1,2%
	Razem	166	

Lp.	Rodzaje materiałów, jakie zastosowano na elewacjach domów stanowiących uzupełnienie zabudowy	Ilość	Procent
1.	drewniana boazeria	5	35,7 %
2.	elewacja tynkowana	7	50,0 %
3.	w trakcie budowy, zgodnie z projektem, drewniana elewacja	2	14,3 %
	suma	14	

Oznacza to, że z pośród 166 oryginalnych domków elewacje drewniane (w różnych układach konstrukcyjnych, oryginalne lub wtórne) posiada 120 obiektów. Stanowi to 72,3%, natomiast nowa zabudowa jest w 50% jest tynkowana.

Lp.	Kolorystyka elewacji domków fińskich	Ilość	Procent
1.	ciemnobrązowy	48	28,9 %
2.	czarny	40	24,1 %
3.	jasnobrązowy	18	10,8 %
4.	żółty	12	7,2 %
5.	biały	11	6,6 %
6.	szary	11	6,6 %
7.	zielony	9	5,4 %
8.	czerwony	9	5,4 %
9.	inny	8	4,8 %
	suma	166	

Lp.	Kolorystyka elewacji domów stanowiących uzupełnienie zabudowy	Ilość	Procent
1.	ciemnobrązowy	2	14,3 %
2.	czarny	2	14,3 %
3.	jasnobrązowy	1	7,1 %
6.	szary	5	35,7 %
7.	zielony	1	7,1 %
9.	inny	3	21,4 %
	suma	14	

Lp.	Docieplenie z zewnątrz Domków Fińskich	Ilość	Procent
1.	budynki bez docieplenia	95	57,2 %
2.	budynki docieplone wełną mineralną	25	15,1 %
3.	budynki docieplone styropianem	46	27,7 %
	suma	166	

Lp.	Rodzaje materiałów, jakie zastosowano na pokryciach dachów domków fińskich	Ilość	Procent
1.	dachówka karpiówka	57	34,3 %
2.	dachówka zakładkowa	79	47,6 %
3.	blachodachówka	29	17,5 %
4.	blacha	1	0,6 %
	suma	166	

Lp.	Rodzaje materiałów, jakie zastosowano na pokryciach dachów domów stanowiących uzupełnienie zabudowy	Ilość	Procent
2.	dachówka zakładkowa	12	85,7 %
3.	blachodachówka	2	14,3 %
	suma	14	

Lp.	Kolorystyka pokryć dachowych domków fińskich	Ilość	Procent
1.	czerwony	107	64,5 %
2.	czarny	42	25,3 %
3.	brązowy	16	9,6 %
4.	inny	1	0,6 %
	suma	166	

Lp.	Kolorystyka pokryć dachowych domów stanowiących uzupełnienie zabudowy	Ilość	Procent
1.	czerwony	8	57,2 %
2.	czarny	5	35,7 %
3.	brązowy	1	7,1 %
	suma	14	

Ponadto na 20 domkach fińskich zamontowano na dachu budynków panele fotowoltaiczne przesłaniające znaczne połacie dachu.

Lp.	Zestawienie modyfikacji zewnętrznych i przybudówek do domków fińskich od strony wschodniej	Ilość	Procent
1.	Ilość obiektów wyposażonych przybudówki	109	65,7 %
2.	Ilość obiektów wyposażonych w daszki	39	23,5 %
3.	Ilość obiektów nieposiadających żadnych modyfikacji	18	10,8 %
	suma	166	

Lp.	Zestawienie modyfikacji zewnętrznych i przybudówek do domków fińskich od strony zachodniej	Ilość	Procent
1.	Ilość obiektów wyposażonych przybudówki	23	13,9 %
2.	Ilość obiektów wyposażonych w daszki	1	0,6 %
3.	Ilość obiektów nieposiadających żadnych modyfikacji	142	85,5 %
	suma	166	

Lp.	Zestawienie modyfikacji zewnętrznych i przybudówek do domków fińskich od strony północnej	Ilość	Procent
1.	Ilość obiektów wyposażonych przybudówki	14	8,4 %
2.	Ilość obiektów wyposażonych w daszki	3	1,8 %
3.	Ilość obiektów nieposiadających żadnych modyfikacji	149	89,8 %
	suma	166	

Lp.	Zestawienie modyfikacji zewnętrznych i przybudówek do domków fińskich od strony południowej	Ilość	Procent
1.	Ilość obiektów wyposażonych przybudówki	2	1,2 %
2.	Ilość obiektów wyposażonych w daszki	1	0,6 %
3.	Ilość obiektów nieposiadających żadnych modyfikacji	163	98,2 %
	suma	166	

Jedynie 38 budynków (22,9%) na 166 domków fińskich nie posiada żadnych przybudówek, a jedynie daszki nad schodami wejściowymi. Z kolei 38 innych budynków posiada więcej niż jedną przybudówkę.

Rozmieszczenie zaprezentowanych w tabelach zjawisk na terenie osiedla zaprezentowano na poniższych mapach.

Mapa nr 7. Mapa przedstawia rodzaje zabudowy na osiedlu domków fińskich w Bielszowicach. Kolorem czarnym zaznaczono tzw. domki fińskie, kolorem czerwonym zabudowę uzupełniającą. Źródło: opracowanie własne Ł. Urbańczyk

Mapa nr 8. Mapa przedstawia rodzaje elewacji występujących na budynkach wchodzących w skład osiedla domków fińskich w Bielszowicach.
Kolorem czarnym zaznaczono oryginalną drewnianą boazerię, kolorem fioletowym wtórną drewnianą boazerię w układzie pionowym, kolorem niebieskim wtórną drewnianą boazerię w układzie poziomym i mieszanym, kolorem czerwonym elewacje tynkowane, kolorem zielonym elewacje wykończone płytką klinkierową, kolorem pomarańczowym elewacje niemieszczące się w żadnej z wyżej wymienionych kategorii. Zabudowa uzupełniająca została zaznaczona czerwonymi okręgami.
Źródło: opracowanie własne Ł. Urbańczyk

Mapa nr 9. Mapa przedstawia kolorystykę elewacji występującą na budynkach wchodzących w skład osiedla domków fińskich w Bielszowicach. Kolorem czarnym zaznaczono elewację koloru czarnego, kolorem brązowym elewację koloru ciemnobrązowego, kolorem jasnobrązowym elewację koloru jasnobrązowego, kolorem szarym elewacje koloru szarego, kolorem białym elewacje koloru białego, kolorem żółtym elewację koloru żółtego, kolorem zielonym elewację koloru zielonego, kolorem czerwonym elewację koloru czerwonego, kolorem fioletowym elewację o kolorystyce niemieszczącej się w wyżej wymienionej kolorystyce. Zabudowa uzupełniająca została zaznaczona czerwonymi okręgami. Źródło: opracowanie własne Ł. Urbańczyk

Mapa nr 10. Mapa przedstawia zastosowane rodzaje ociepleń z zewnątrz zabudowy na osiedlu domków fińskich w Bielszowicach. Kolorem czarnym zaznaczono budynki nieocieplone, kolorem niebieskim budynki ocieplone wełna mineralną, kolorem zielonym budynki ocieplone styropianem. Zabudowa uzupełniająca została zaznaczona czerwonymi okręgami. Źródło: opracowanie własne Ł. Urbańczyk

Mapa nr 11. Mapa przedstawia rodzaje pokryć dachowych występujących na budynkach wchodzących w skład osiedla domków fińskich w Bielszowicach. Kolorem czarnym zaznaczono dachówkę ceramiczną, niebieskim dachówkę zakładkową, czerwonym blachodachówkę, fioletowym blachę falistą. Zabudowa uzupełniająca została zaznaczona czerwonymi okręgami. Źródło: opracowanie własne Ł. Urbańczyk

Mapa nr 12. Mapa przedstawia kolorystykę pokryć dachowych występujących na budynkach wchodzących w skład osiedla domków fińskich w Bielszowicach. Kolorem czarnym zaznaczono pokrycie koloru czarnego, kolorem czerwonym pokrycie koloru czerwonego, kolorem brązowym pokrycie koloru brązowego, kolorem zielonym pokrycie koloru zielonego, kolorem fioletowym pokrycia innego koloru. Zielone obwódki umieszczone na obrysie budynku oznaczają instalację fotowoltaiczną. Zabudowa uzupełniająca została zaznaczona czerwonymi okręgami. Źródło: opracowanie własne Ł. Urbańczyk

Mapa nr 13. Mapa przedstawia rodzaje przybudówek do budynków wchodzących w skład osiedla domków fińskich w Bielszowicach. Kolorem czarnym zaznaczono budynki, kolorem czerwonym zaznaczono przybudówki, kolorem zielonym daszki. Zabudowa uzupełniająca została zaznaczona czerwonymi okręgami. Źródło: opracowanie własne Ł. Urbańczyk

Część II
Jak chronić i opiekować się Domkami Fińskimi – poradnik dla użytkowników i służb konserwatorskich

7. Prawo a zabytki – narzędzia ochrony konserwatorskiej

W celu pełnego zrozumienia zagadnień ochrony konserwatorskiej i prawidłowego doboru narzędzi do sprawowania tej ochrony niezbędne jest wyjaśnienie, jak należy rozumieć pojęcie zabytek, jakie są rodzaje zabytków i jakie są formy ich ochrony.

W odczuciu społecznym zabytek identyfikowany jest jako stara lub cenna rzecz bądź budowla, obiekt lub przedmiot charakteryzujący się ponadprzeciętną wartością estetyczną lub sędziwym wiekiem. Osoby nieposiadające żadnej fachowej wiedzy w tym temacie bardzo często klasyfikują obiekty budowlane do kategorii „zabytek" ustanawiając stuletnią cezurę czasową. Pracownicy służb konserwatorskich często w rozmowie z właścicielami słyszą takie sformułowania: „to przecież nie jest zabytek, nie ma jeszcze stu lat", albo wręcz odwrotnie „ten budynek na pewno jest zabytkiem, ma ponad sto lat" czy „jak coś ma powyżej stu lat to chyba jest zabytkiem"[97]. Jednak przepisy prawa nie opierają się na cezurze czasowej. Najmłodszy budynek, który został w Polsce uznany oficjalnie za zabytek, w chwili obejmowania ochroną konserwatorską miał zaledwie 11 lat, a został wybudowany w 2011 roku[98]. Jak zatem określić czym jest zabytek? Zgodnie z definicją słownikową zabytek to: „rzecz pochodząca z minionych epok, mająca dużą wartość historyczną i naukową"[99]. Pochodzenie słowa zabytek wywodzi się ze staropolskiego słowa „zabyty", czyli „zapomniany". Słowo zabytek kojarzymy z rzeczami pochodzącymi z dawnych czasów[100]. Pojęcie to, jak podaje prof. Andrzej Kadłuczka[101], zostało stworzone na ziemiach polskich w okresie zaborów. Miało ono za zadanie przypominać społeczeństwu o konieczności ochrony obiektów stanowiących świadectwo działalności nieistniejącego państwa polskiego i kształtować narodową świadomość poprzez wartości naukowe i dydaktyczne historycznych obiektów.

Jednak zgodnie z definicją określoną w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową[102]. Przy czym ustawa nie precyzuje, jak należy rozumieć te wartości, a są one mało „mierzalne".

---

[97] Zdanie, które autor opracowania usłyszał od właściciela jednego z obiektów dzień po napisaniu tego fragmentu tekstu niejako na potwierdzenie prawdziwości swoich spostrzeżeń

[98] Drewniana kaplica Votum Aleksa zaprojektowana przez Martę i Lecha Rowińskich, wybudowana w mazowieckiej wsi Tarnów w gminie Wilga w 2011 roku, została wpisana do rejestru zabytków przez Mazowieckiego Konserwatora Zabytków 1 grudnia 2022 r.

[99] Uniwersalny Słownik Języka Polskiego, red. Stanisław Dubisz, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003, t. 4, s. 749

[100] Wiesław Boryś, Słownik etymologiczny języka polskiego, Kraków 2005, s. 724

[101] Ochrona Zabytków Architektury Tom I Rozwój doktryn i teorii, Andrzej Kadłuczka, Kraków 2000, s. 6

[102] Art. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Wartość historyczna obiektu obejmuje powiązania obiektu z postaciami historycznymi czy wydarzeniami historycznymi. Znaczenie obiektu jest tym większe, im więcej posiadamy dowodów na potwierdzenie tego powiązania, a obiekt posiada więcej cech oryginalności. Wartość historyczną możemy rozpatrywać również pod kątem rozwoju gospodarczego, związanego np. z uprzemysłowieniem, postępem technologicznym, innowacyjnością czy pod kątem zmian i przeobrażeń krajobrazowych czy urbanizacyjnych.

Wartość artystyczna obejmuje estetykę obiektu ocenianą poprzez jego kształt, kolor, proporcje, formę, zapach, dźwięk, konsystencję czy materiał, z którego stworzono dany obiekt. Ocena ta jest prowadzona w kontekście epoki w kulturze, w której obiekt powstał, w kontekście stylu w sztuce i kręgów artystycznych, w których obiekt jest osadzony oraz w kontekście twórcy obiektu czy wreszcie jakości dzieła. Brane są także pod uwagę kryteria wyjątkowości, unikalności, nowatorstwa, a obiekt porównywany jest z innymi na danym terenie.

Z kolei wartość naukowa obejmuje przydatność ocenianego obiektu dla badań naukowych. Tu brana jest pod uwagę oryginalność materii, z której obiekt jest stworzony, stopień zachowania, wyjątkowość rozwiązań, reprezentatywność zastosowanych rozwiązań, ciągłość funkcji użytkowych, autentyczność historycznych urządzeń, wystroju wnętrz czy detali architektonicznych.

Dla tak rozumianego zabytku ustawa wyznacza podział zabytków na:

a) zabytki nieruchome w tym nieruchomości (np. kamienica), ich części (np. fragment działki) lub zespoły nieruchomości (np. kilka budynków lub działek),
b) zabytki ruchome rozumiane jako rzeczy ruchome (np. rzeźba), ich części (np. fragment ołtarza) lub zespoły rzeczy ruchomych (np. kolekcja obrazów)
c) zabytki archeologiczne rozumiane jako zabytki nieruchome, będące powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytki ruchome, będące tymi wytworami.

A obiekty te, zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, mogą zostać objęte następującymi formami ochrony Zabytków:

1) wpisem do rejestru zabytków;
2) wpisem na Listę Skarbów Dziedzictwa;
3) mogą zostać uznane za pomnik historii;
4) mogą tworzyć lub znaleźć się na terenie parku kulturowego;
5) mogą zostać objęte ochroną poprzez ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Wpisu do rejestru zabytków dokonuje wojewódzki konserwator zabytków na wniosek właściciela nieruchomości lub z własnej inicjatywy. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, wykonaniu dokumentacji konserwatorskiej obiektu oraz dokonaniu jego oględzin wydawana jest decyzja o wpisie do rejestru zabytków. Decyzja ta określa zakres ochrony konserwatorskiej, wymienia obiekty chronione, a także określa istotne z konserwatorskiego punktu widzenia cechy obiektu, które spowodowały, że obiekt ten zasługiwał na objęcie go tą formą ochrony konserwatorskiej. Załącznikami do decyzji o wpisie do rejestru z reguły jest mapa z zaznaczonym obszarem chronionym oraz dokładny opis obiektu. Po dokonaniu wpisu do rejestru zabytków wojewódzki konserwator zabytków powinien zwrócić się do sądu o umieszczenie w księgach wieczystych obiektu informacji o dokonaniu takiego wpisu do rejestru.

Decyzję o uznaniu zabytku za skarb dziedzictwa podejmuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, a o nadaniu statusu pomnika historii decyduje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Za pomnik historii może zostać uznany zabytek nieruchomy wpisany do rejestru lub park kulturowy o szczególnej wartości dla kultury. Granice pomnika historii określane są w rozporządzeniu ustanawiającym tę formę ochrony zabytków. Natomiast w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej, rada gminy może po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, utworzyć park kulturowy. W takim przypadku sporządza się plan ochrony parku kulturowego, a dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Ostatnią z wyżej wymienionych form ochrony zabytków jest ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. Podstawowym dokumentem, z którego może wynikać ochrona konserwatorska, jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Jednak ustawodawca, biorąc pod uwagę możliwość braku takiego planu w poszczególnych częściach kraju czy gminy, wprowadził do ustawy dodatkowe zabezpieczenie zabytków, polegające na umieszczaniu w decyzjach o warunkach zabudowy zapisów dotyczących sposobu wykorzystania zabytków czy budowy nowych obiektów w ich sąsiedztwie.

Poza ustawowymi formami ochrony konserwatorskiej ustawodawca stworzył także narzędzie, za pomocą którego można w ograniczonym zakresie wpływać na stan zachowania zabytkowego budynku. Narzędziem tym jest wojewódzka, powiatowa lub gminna ewidencja zabytków. Jest to rodzaj spisu lub listy adresowej obiektów cennych i zabytkowych z danego obszaru. Ewidencje zabytków co prawda nie są formami ochrony zabytków, ale zapisy prawa

budowlanego, uzależniające realizację zamierzeń inwestycyjnych wymagających uzyskania pozwolenia na budowę i ujętych w gminnej ewidencjach zabytków od uzgodnienia zakresu tych inwestycji z służbami konserwatorskimi sprawiają, że jest to istotny element ochrony konserwatorskiej.

W gminnej ewidencji zabytków ujmuje się zabytki nieruchome, wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków[103]. Oznacza to, że spis ten obejmuje zarówno obiekty chronione prawnie poprzez wpis do rejestru lub ochronę w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jak i obiekty wyznaczone przez organ wykonawczy gminy w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Należy podkreślić, że Gminna Ewidencja Zabytków nie jest formą ochrony zabytków, a jedynie spisem zabytków, co oznacza że z jednej strony ujęcie budynku w ewidencji nie powoduje objęcia tego obiektu ochroną prawną, z drugiej zaś strony, pomimo braku ochrony, obiekt taki będzie podlegał specjalnym rygorom prawnym. Ustawodawca, wprowadzając do obiegu prawnego Gminną Ewidencję Zabytków, dokonał zmiany w przepisach prawa budowlanego zastępując w art. 39 ust. 3 ochronę konserwatorską wynikającą z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego faktem umieszczenia obiektu w ewidencji. Efektem czego pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego ujętego w Gminnej Ewidencji Zabytków może być wydane jedynie w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Oznacza to, że wszelkie działania inwestycyjne w obiektach ujętych w ewidencji muszą być konsultowane i uzgadniane z służbami konserwatorskimi, niezależenie od formy ochrony obiektu lub nawet w przypadku, kiedy obiekt takiej ochrony jest pozbawiony.

Należy nadmienić, że nie każdy zabytek jest objęty jakąkolwiek formą ochrony konserwatorskiej. Zdarzają się sytuacje, kiedy obiekt spełnia wszystkie kryteria ustawowe i należy traktować go jak zabytek, a nie został do tej pory objęty ustawową formą ochrony konserwatorskiej. Można tę sytuację porównać do posiadacza wspaniałego renesansowego mebla, który to mebel w oczywisty sposób każdemu wydaje się zabytkowy, ale do tej pory jego właściciel nie wystąpił o objęcie go ochroną prawną i żadna z wyżej wymienionych form ochrony nie została użyta. Nie oznacza to jednak, że ten mebel jest bezwartościowy i nie należy się nim opiekować z należytą starannością. Podobną sytuację mamy z budynkami i nieruchomościami. Niejednokrotnie cenne obiekty architektoniczne nie są formalnie objęte żadną z form ochrony konserwatorskiej, a mimo to są zabytkami, ponieważ spełniają kryteria ustawowej definicji zabytku. Wiele osób bez trudu jest w stanie dostrzec w posiadanym przez siebie przedmiocie zabytek. Z dumą prezentowane są kolejnym pokoleniom rodzinne pamiątki, biżuteria, zegarki, zabytkowe szafy, stoły, krzesła czy obrazy. Zdarzają się zabytkowe

[103] Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 11 maja 2023 r. o sygn. akt P 12/18 orzekł o niezgodności z Konstytucją przepisów regulujących wpis zabytku nieruchomego do Gminnej Ewidencji Zabytków, wyznaczonego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie, w jakim taki wpis ogranicza prawo własności nieruchomości bez zapewnienia właścicielowi gwarancji ochrony prawnej przed dokonaniem takiego ograniczenia. Wpisy dokonane przed ogłoszeniem wyroku pozostają w mocy, a przepisy w tym zakresie powinny zostać zmienione.

żyrandole, lampki i kinkiety oraz wiele innych przedmiotów, które sami właściciele określają jako zabytki, nie zwracając w tym przypadku uwagi na fakt, że obiekty te prawie zawsze nie są objęte żadną formą ochrony konserwatorskiej. Mimo to przedmioty te są pielęgnowane i przekazywane z pokolenia na pokolenie i raczej nikt nie próbuje ich przerabiać i upodabniać do obiektów współczesnych na przykład poprzez dodanie do zabytkowego zegara baterii, aby nie trzeba było go codziennie nakręcać. Niestety podobna dbałość o obiekty zabytkowe jest rzadziej spotykana w odniesieniu do zakupionych lub odziedziczonych obiektów architektonicznych. Oczywiście skala problemu jest inna, a dbałość o obiekt budowlany jest trudniejsza i bardziej kosztowna. Powoduje to, że powszechne stają się próby przerabiania historycznych budynków, oklejania elewacji styropianem, wymiany oryginalnych pokryć dachowych na tańsze zamienniki, wymiany historycznych ozdobnych drzwi wejściowych na bezstylowe, niedopasowane wymiarem drzwi antywłamaniowe i inne tego typu działania.

Kolejnymi narzędziami ochrony konserwatorskiej są wojewódzkie, powiatowe lub gminne programy opieki nad zabytkami. Podstawą do ich sporządzenia są między innymi wspomniane powyżej ewidencje zabytków. Programy ochrony zabytków sporządzane są obowiązkowo i obejmują czteroletnie okresy funkcjonowania. Dokumenty te są uchwalane odpowiednio przez sejmik województwa, radę powiatu lub radę gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Programy te służą zachowaniu i poprawie stanu zabytków oraz krajobrazu kulturowego, a także zarządzaniu zasobem kulturowym w aspektach społecznych, turystycznych i edukacyjnych. Programy określają także warunki współpracy z właścicielami zabytkowych obiektów, sposoby zwiększenia atrakcyjności zabytków czy zasady ich finansowania. To dokumenty o charakterze strategicznym.

Ochrona zabytków na obszarze gminy wymaga zatem strategicznego, kompleksowego podejścia oraz odpowiedniego doboru określonych ustawowo narzędzi prawnych, organizacyjnych i finansowych, umożliwiających zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie. Narzędzia te są niezwykle ważne w kontekście odpowiedzialności lokalnych władz, aktywnego zapobiegania zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków czy udaremniania niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków.

Bierność samorządów oraz działania doraźne, wymuszane sytuacjami awaryjnymi czy planami właściciela obiektu zabytkowego, dążącymi do uszkodzenia lub przebudowania powodującego utratę wartości czy też zburzenia obiektu zabytkowego, niejednokrotnie doprowadzają do zniszczenia obiektu cennego dla całego lokalnego społeczeństwa. Ponieważ procedury obejmowania ochroną zabytkowych obiektów, uchwalania planów miejscowych czy tworzenia dokumentów strategicznych niejednokrotnie trwają całymi latami, działania samorządów powinny być perspektywicznie zaplanowane, a następnie stale i sukcesywnie przez kolejne lata realizowane, co finalnie pozwala na zabezpieczenie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

8. Obowiązujące zasady ochrony konserwatorskiej osiedla domków fińskich w Bielszowicach

Na terenie Rudy Śląskiej proces planowania i wprowadzania w życie dokumentów pozwalających na ochronę konserwatorską zabytkowej zabudowy jest sukcesywnie realizowany od wielu lat. Ruda Śląska należy do nielicznego grona miast pokrytych w całości miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W planach tych wyznaczone są strefy ochrony konserwatorskiej i wskazane są pojedyncze obiekty objęte taką ochroną. Oczywiście zapisy planistyczne nie w każdym przypadku są idealne z konserwatorskiego punktu widzenia. Z uwagi na to, że często dotyczą większych obszarów terenu, muszą pozostać na pewnym poziomie ogólności. Z reguły nie odnoszą się do pojedynczych obiektów lecz do grup obiektów lub stref ochrony. Zbyt szczegółowe zapisy są także często usuwane z dokumentów planistycznych przez kontrolującego proces uchwalania planów miejscowych Wojewodę. Zapisy planistyczne z jednej strony mają za zadanie ochronę zabytkowej zabudowy, natomiast z drugiej strony nie mogą doprowadzić do paraliżu inwestycyjnego na danym terenie. Niezwykle ciężko jest wypośrodkować interesy właścicieli nieruchomości chcących modernizować i adaptować pod nową funkcję zabytkową zabudowę lub inwestować i budować nowe obiekty w sąsiedztwie tej zabudowy, z koniecznością zabezpieczenia zabytkowych obiektów przed uszkodzeniem, oszpeceniem lub zniszczeniem. Niejednokrotnie wydaje się, że tworzony zapis planistyczny w dostateczny sposób zabezpieczy dany obiekt czy grupę obiektów, ale inwencja twórcza inwestorów pokazuje słabości tego zapisu. Odwrotnie tworzony jest też jednoznaczny zapis, niebudzący wątpliwości, który w praktyce przeszkadza w dbaniu o zabytkową zabudowę. Przykładowo w projekcie tekstu planu umieszczono zapis zakazujący lokalizacji na elewacjach jakichkolwiek urządzeń technicznych. Miał on na celu niedopuszczenie do montażu na elewacjach anten satelitarnych, klimatyzatorów, kominów wentylacyjnych czy kabli instalacyjnych. Zakaz ten uniemożliwiał jednak zamontowania urządzeń monitorujących, w tym kamer wizyjnych, służących ochronie obiektu. Dokonano zatem jego modyfikacji wskazując urządzenia, których zakaz ten nie dotyczy. Pierwotna wersja tekstu planu miejscowego nie zawierała tego dopuszczenia, co skutkowałoby brakiem możliwości monitoringu zabytkowych budynków w tym obszarze.

Na badanym terenie osiedla domków fińskich w Bielszowicach obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Ruda Śląska w obszarze zlokalizowanym pomiędzy ul. Zabrzańską, ulicą 1 Maja, Autostradą A4 oraz zachodnią granicą miasta Ruda Śląska, z wyłączeniem terenu w rejonie ul. Bielszowickiej, ul. Mostowej i ul. 1 Maja – ”Ruda Śląska – ZACHÓD”, uchwalony przez Radę Miasta Ruda Śląska uchwałą nr PR.0007.93.2021 z dnia 15 lipca 2021 r., ogłoszoną w Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2021 r. poz. 5110. W planie tym wyznaczono budynki oraz strefy ochrony konserwatorskiej, obejmujące miedzy innymi cały obszar osiedla domków fińskich w Bielszowicach. Tym samym osiedle to jest objęte ochroną konserwatorską zgodnie z art.7 ust. 4 przytoczonych powyżej przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W § 6 ust.3 tegoż planu miejscowego wymieniono wszystkie domki fińskie zlokalizowane w obrębie osiedla, a także niektóre obiekty stanowiące zabudowę uzupełniającą osiedla. Dla budynków tych ustanowiono w §6 ust. 5 następujące zapisy planu:

1) zakaz:
   a) nadbudowy, rozbudowy i przebudowy budynków objętych ochroną w planie w sposób powodujący zmianę charakteru budynku lub zatarcie wartości historycznych i architektonicznych budynku lub zespołu zabudowy,
   b) lokalizacji szaf telekomunikacyjnych i transformatorów SN/nN jako wolnostojących,
   c) stosowania na elewacjach okładzin systemowych, zwłaszcza listew plastikowych, sidingu, blach i innych materiałów nienawiązujących do pierwotnego wykończenia elewacji,
   d) wykonywania ocieplenia zewnętrznego obiektów posiadających elewacje opracowane w cegle, kamieniu lub wyróżniające się bogatym wystrojem architektonicznym oraz posiadających elewacje, których ocieplenie doprowadzi do zatarcia się historycznego charakteru tych obiektów i znacząco zaburzy ich proporcje lub tektonikę,
   e) lokalizacji na elewacjach urządzeń technicznych powodujących oszpecanie budynków takich jak: anteny, klimatyzatory, kominy wentylacyjne, kominy spalinowe, rury instalacyjne, przyłącza telekomunikacyjne, kable elektroenergetyczne, szafy kablowe elektroenergetyczne i pomieszczenia do gromadzenia odpadów,
   f) lokalizacji rolet zewnętrznych,
   g) stosowania szprosów międzyszybowych w nowej lub wymienionej stolarce okiennej,
2) nakaz:
   a) ochrony zabytkowej formy i substancji budynku poprzez zachowanie sposobu kształtowania bryły i wysokości zabudowy, w tym w szczególności:
      - wysokości gzymsu wieńczącego,
      - rysunku i zasad kompozycji elewacji i balkonów z dopuszczeniem wynikającym z pkt 3 lit. a,
      - kształtu i rodzaju pokrycia dachu budynku, w szczególności: dachówka ceramiczna w kolorze naturalnym, blacha miedziana, blacha ocynkowana, blacha tytanowo-cynkowa, papa na dachach płaskich,
      - zabytkowych detali architektonicznych, stolarki okiennej i drzwiowej, w tym wielkości otworów, jej podziału, ilości skrzydeł i formy historycznej;
   b) utrzymania ceglanej elewacji budynków,
   c) zachowania historycznego układu oraz cech stylowych detalu architektonicznego elewacji budynku, w tym rytmu otworów okiennych i drzwiowych i stolarki drzwiowej według pierwotnego wzoru,
   d) lokalizacji wejść, schodów wejściowych oraz montażu podjazdów lub podnośników dla osób niepełnosprawnych tak, aby dojście do tych elementów i urządzeń odbywało się z poziomu chodnika bez jego zwężenia lub ich lokalizację od strony podwórek,
   e) lokalizacji złącz kablowych elektroenergetycznych lub przyłączy gazowych w szafkach wnękowych na elewacjach,
   f) lokalizacji nowych i rozbudowywanych szaf telekomunikacyjnych i transformatorów SN/nN w podziemiach lub we wnętrzach obiektów kubaturowych,
   g) zachowania przy wymianie stolarki okiennej oryginalnej kolorystyki, kształtu (również łuku nadproża), wymiaru i podziałów z zastrzeżeniem, iż zastosowane podziały

powinny mieć charakter konstrukcyjny lub powinny być naklejone w formie listew na tafle szkła z zewnątrz o minimalnej szerokości listew 6 cm i grubości 2 cm;

3) dopuszczenie:
   a) wymiany techniczne zużytych elementów budynku lub zniszczonych na skutek zdarzeń losowych, w szczególności drzwi, konstrukcji i pokrycia dachu, przy zachowaniu pierwotnej formy historycznej tych elementów, detalu, podziału i materiału,
   b) dobudowy do budynku od strony elewacji tylnej części budynku lub konstrukcji takich jak klatka schodowa, winda, pochylni związanych z zapewnieniem dostępu osobom niepełnosprawnym do budynku,
   c) wymiany techniczne zużytych lub zniszczonych na skutek zdarzeń losowych okien i witryn sklepowych przy zachowaniu pierwotnej formy historycznej tych elementów, detalu i podziału,
   d) stosowania stolarki PCV z zastrzeżeniem pkt 2 lit. g oraz pkt 3 lit. c.
   e) lokalizowania na elewacjach urządzeń alarmowych i monitoringu, w szczególności kamer wizyjnych, służących ochronie obiektów i ich otoczenia.

Powyższe zapisy mają charakter ogólny i dotyczą kilkuset obiektów objętych ochroną konserwatorską, nie tylko domków fińskich. Zatem w planie miejscowym wyznaczono także w § 6 ust.20 strefy ochrony konserwatorskiej numer 7 i 8, które swoim zakresem obejmują kolejno zachodnią i wschodnią część osiedla domków fińskich w Bielszowicach. Dla tych terenów ustalono:

1) nakaz:
   a) ochrony zabytkowych budynków zgodnie z ustaleniami zawartymi w ust. 5 (cytowanym powyżej),
   b) ochrony układu urbanistycznego zabudowy wraz z zielenią urządzoną,
   c) ochrony przedpola frontowego zabytkowych budynków wyznaczonego przez obowiązującą linię zabudowy,
   d) kształtowania nawierzchni ścieżek, oświetlenia, obiektów małej architektury w sposób uporządkowany i jednorodny,
   e) ochrony pokrycia dachu wszystkich budynków mieszkalnych na terenie strefy ochrony konserwatorskiej poprzez stosowanie pokryć z dachówki ceramicznej „karpiówki” o kolorystyce: czerwonej ceglastej, brunatnoczerwonej, brunatnej, ciemnobrunatnej lub czarnej
   f) ochrony oryginalnego kształtu i kąta nachylenia połaci dachowych,
   g) wykonania elewacji wszystkich budynków mieszkalnych w strefach ochrony konserwatorskiej w formie drewnianej boazerii z desek montowanych pionowo, o szerokości od 13 cm do 15 cm w jednolitej kolorystyce czarnej, ciemnobrunatnej, szarobrązowej lub ciemnobrązowej,
   h) kształtowanie nowej zabudowy w formie i układzie przestrzennym naśladującym zabytkową zabudowę osiedla, o identycznych gabarytach, wymiarach, ukształtowaniu, zastosowanych materiałach wykończeniowych, nachyleniu i pokryciu dachu oraz identycznej wysokości kalenicy;
2) zakaz:
   a) nadbudowy, rozbudowy i przebudowy zabytkowych budynków objętych ochroną w planie w sposób powodujący zmianę charakteru budynku lub osiedla,

b) lokalizacji obiektów tymczasowych,
c) lokalizacji reklam;

3) dopuszcza się:
a) zmiany sposobu użytkowania budynków objętych ochroną w planie – bez wprowadzania zmian w formie architektonicznej budynków,
b) nową zabudowę w nawiązaniu do historycznego układu urbanistycznego osiedla oraz wymogów określonych w pkt 1 lit. b) do lit. h)

Zapisy te uzupełniają zapisy ogólne i dotyczą tylko obiektów lokowanych na obszarach o symbolach od 56MN do 67MN, w wyznaczonych strefach zaznaczonych na poniższej mapie żółtą linią z półkolami.

Fragment rysunku omawianego Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego

Ponadto wszystkie obiekty objęte ochroną konserwatorską w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zostały ujęte w prowadzonej przez Prezydenta Miasta Ruda Śląska Gminnej Ewidencji Zabytków, utworzonej Zarządzeniem Prezydenta Miasta nr SP.0050.2.5.2013 z dnia 11.01.2013 r. zmienionym Zarządzeniem nr SP.0050.2.237.2022 z dnia 04.07.2022 r., co powoduje konieczność uzgadniania ze służbami konserwatorskimi wszelkich wydawanych na tym terenie pozwoleń na budowę, zarówno dotyczących nowej zabudowy jak i przebudowy obiektów istniejących. Niestety tereny usytuowane pomiędzy wschodnią i zachodnią częścią osiedla, oznaczone na rysunku symbolem 14U, 13U i 25ZP, nie są objęte ochroną konserwatorską. Spowodowało to, że zostały zabudowane nieestetyczne budynki hal i magazynów, a dawny budynek przedszkola, ulokowany na obszarze oznaczonym symbolem 13U, praktycznie zatracił swój pierwotny wygląd. Ponadto prowadzona na tych obszarach działalność gospodarcza powoduje uciążliwości dla mieszkańców osiedla.

Warto zauważyć, że na terenie miasta Ruda Śląska funkcjonuje również Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Ruda Śląska. To już trzecia „odsłona” tego programu obejmującego czteroletnie okresy programowania. Obecnie obowiązujący dokument przewiduje działania miasta w okresie od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2026 roku. Program ten został uchwalony uchwałą nr PR.0007.174.2022 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 24 listopada 2022r. i opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z 2022 r. pod pozycją 8089.

Program ten wprowadza następujące wytyczne konserwatorskie dla zabudowy analizowanego osiedla domków fińskich w Bielszowicach:

1. nakaz zachowania obiektów
2. nakaz zachowania drewnianej okładziny elewacji w formie drewnianej boazerii z desek montowanych pionowo o szerokości od 13 cm do 15 cm w jednolitej kolorystyce: czarnej, ciemnobrunatnej, szarobrązowej lub ciemnobrązowej
3. dopuszcza się wykonanie ocieplenia budynków jedynie pod warunkiem odtworzenia po wykonaniu ocieplenia drewnianej okładziny elewacyjnej
4. w przypadku zabudowań gospodarczych - nakaz stosowania tynków elewacyjnych w kolorach nawiązujących do kolorów tradycyjnych (szary, szaro-beżowy, beżowy)
5. nakaz utrzymania pokrycia i form dachu (dopuszcza się wymianę dachówki na nową pod warunkiem zastosowania dachówki ceramicznej karpiówki)
6. zakaz rozbudowy dachu w postaci mansard
7. nakaz utrzymania oryginalnej kolorystyki, kształtu, wymiarów i podziałów stolarki okiennej. Wymianę stolarki okiennej dopuszcza się pod warunkiem zastosowania stolarki będącej wiernym odwzorowaniem oryginalnej stolarki okiennej. Nie jest dopuszczone stosowanie szprosów międzyszybowych, a zastosowane podziały powinny mieć charakter konstrukcyjny lub powinny być naklejone w formie listew na tafle szkła z zewnątrz. Minimalna szerokość listew podziałowych to 6cm, a grubość to 2cm.
8. dopuszcza się montaż żaluzji zewnętrznych na elewacjach obiektów pod warunkiem takiego osadzenia skrzynki na rolety, aby była niewidoczna i nie odznaczała się na elewacji
9. dopuszcza się możliwość rozbudowy przybudówek wejściowych pod warunkiem zastosowania zadaszenia jednospadowego dachem o kierunku spadku identycznym jak budynku mieszkalnego, lecz o mniejszym nachyleniu oraz cofnięcia przybudówki względem ścian szczytowych głównego budynku o co najmniej 1 metr
10. dopuszcza się możliwość zastosowania niewielkiej ilości okien połaciowych celem doświetlenia poddasza
11. zakaz przekształceń budynków w sposób mogący obniżyć ich wartość architektoniczną, w szczególności poprzez montaż anten, urządzeń technicznych i okablowania na elewacjach obiektów

W programie wskazano także następujące postulowane remonty, prace konserwatorskie i restauratorskie:

1. stopniowe i konsekwentne przywracanie okładziny drewnianej na obiektach obecnie otynkowanych
2. zagospodarowanie i uporządkowanie otoczenia budynków z zachowaniem wyraźnego podziału na strefy funkcjonalne osiedla
3. przywrócenie czytelności układu urbanistycznego założenia poprzez uporządkowanie stref zabudowy
4. demontaż anten i urządzeń oszpecających elewacje

Wszystkie przytoczone zapisy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami, w połączeniu z ujęciem obiektów w Gminnej Ewidencji Zabytków, powinny w należyty sposób zabezpieczać badane osiedle przed degradacją. Oczywiście zapisy te zmieniały się na przestrzeni lat i w większości przypadków były doprecyzowywane i zaostrzane w miarę upływu czasu. Co oznacza, że niektóre przeprowadzone inwestycje i modernizacje zabudowy były wykonane legalnie na podstawie poprzednich przepisów prawa, a obecnie ich realizacja byłaby niemożliwa. Przykładem takich inwestycji mogą być rozbudowy budynków w głąb działki, które zostały ostatecznie zabronione dopiero zapisami planu z 2021 roku. Podobnie sprawa się ma z pokryciami dachów. Ogólny zapis mówiący o konieczności zachowania pierwotnego kształtu i pokrycia dachu został dookreślony, wskazując konieczność zastosowania dachówki ceramicznej karpiówki. Zdarzały się niestety też okresy negatywnie wpływające na zabudowę osiedla jak np. okres od 31 grudnia 2003 r. kiedy to ma mocy nowej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obowiązujący na tym terenie plan miejscowy utracił moc (podobnie jak duża część planów na terenie całego kraju), a nowy plan miejscowy wszedł w życie dopiero 19 sierpnia 2006 r. Oznacza to, że przez ponad 2,5 roku osiedle domków fińskich było pozbawione ochrony konserwatorskiej, czego skutki widoczne są do dzisiaj w postaci przebudowanych i otynkowanych budynków. Jednak czasami po latach zdarzają się sytuacje likwidacji oszpecających przybudówek, ponownej wymiany pokrycia dachowego na pokrycie zgodne z wytycznymi czy wtórnego pokrycia elewacji drewnianą boazerią. To pozwala mieć nadzieję, że stopniowe i konsekwentne działania prawne pozwolą na zachowanie tego typu zabudowy i przywrócenia do należytego stanu technicznego i wizualnego.

9. Opracowane wytyczne i zalecenia konserwatorskie

Aby możliwe było przeprowadzenie poprawnych prac remontowych, a także opracowanie optymalnych wytycznych konserwatorskich i właściwych zaleceń budowlanych, niezbędne jest zrozumienie, w jaki sposób domki fińskie były projektowane i jak wygląda ich konstrukcja. Wbrew pozorom wiedza ta nie jest łatwo dostępna. Panele konstrukcyjne, z których składają się domki fińskie, przygotowywane były w fabrykach i jako gotowe zabudowane elementy dostarczane na budowę. Jedynym zadaniem budowniczych było złożenie tych elementów w całość zgodnie z instrukcją. Zespół trzech wyszkolonych robotników mógł zmontować dom panelowy w ciągu kilku dni, bez konieczności użycia elektronarzędzi.

Montaż paneli konstrukcyjnych[104].

Przekazywane instrukcje nie zawierały rysunków konstrukcyjnych paneli, a jedynie instrukcje ich łączenia ze sobą. Systemy konstrukcyjne producenta domków firmy Puutalo ulegały również okresowym przekształceniom i udoskonaleniom.

Przez pierwsze piętnaście lat istnienia firmy Puutalo powstało kilka systemów dla domów jednorodzinnych oraz zabudowy o większych gabarytach. We wszystkich systemach ściany zewnętrzne składały się z paneli o wysokości kondygnacji, a do łączenia paneli używano specjalnych pionowych klinów. W każdym narożniku pomiędzy panelami montowano drewniany słupek. Jeżeli okładzina była pozioma to jej montaż następował na budowie. Po zabudowaniu paneli ściennych montowano konstrukcję dachu. Ściany wewnętrzne również budowane były z gotowych paneli. Pierwsze modele domków produkowane były w oparciu o dokumenty pozyskane od szwedzkich producentów. Panele budowane według szwedzkich

[104] New Standards Timber Houses LTD. 1940-1955 K.Vesikansa, P. Tidwell, L.Berger, Garret Publications, Helsinki 202, s.247

projektów posiadały grube pionowe deski. W celach oszczędnościowych, a także w celu poprawy termiki ścian zaprojektowano panele składające się z cieńszych desek, ale posiadające izolację z płyt pilśniowych, trocin lub podobnych materiałów. Początkowo moduły posiadały 60 cm grubości, co odpowiadało wymiarom anglosaskim. Belki podłogowe rozmieszczano w odległościach 2 stóp (60cm) od siebie, a krokwie w odległościach 4 stóp (120cm) od siebie. W tych systemach okna miały szerokość do 6 stóp (180 cm), a ściany wewnętrzne opierały się na 6-calowym (15cm) module.

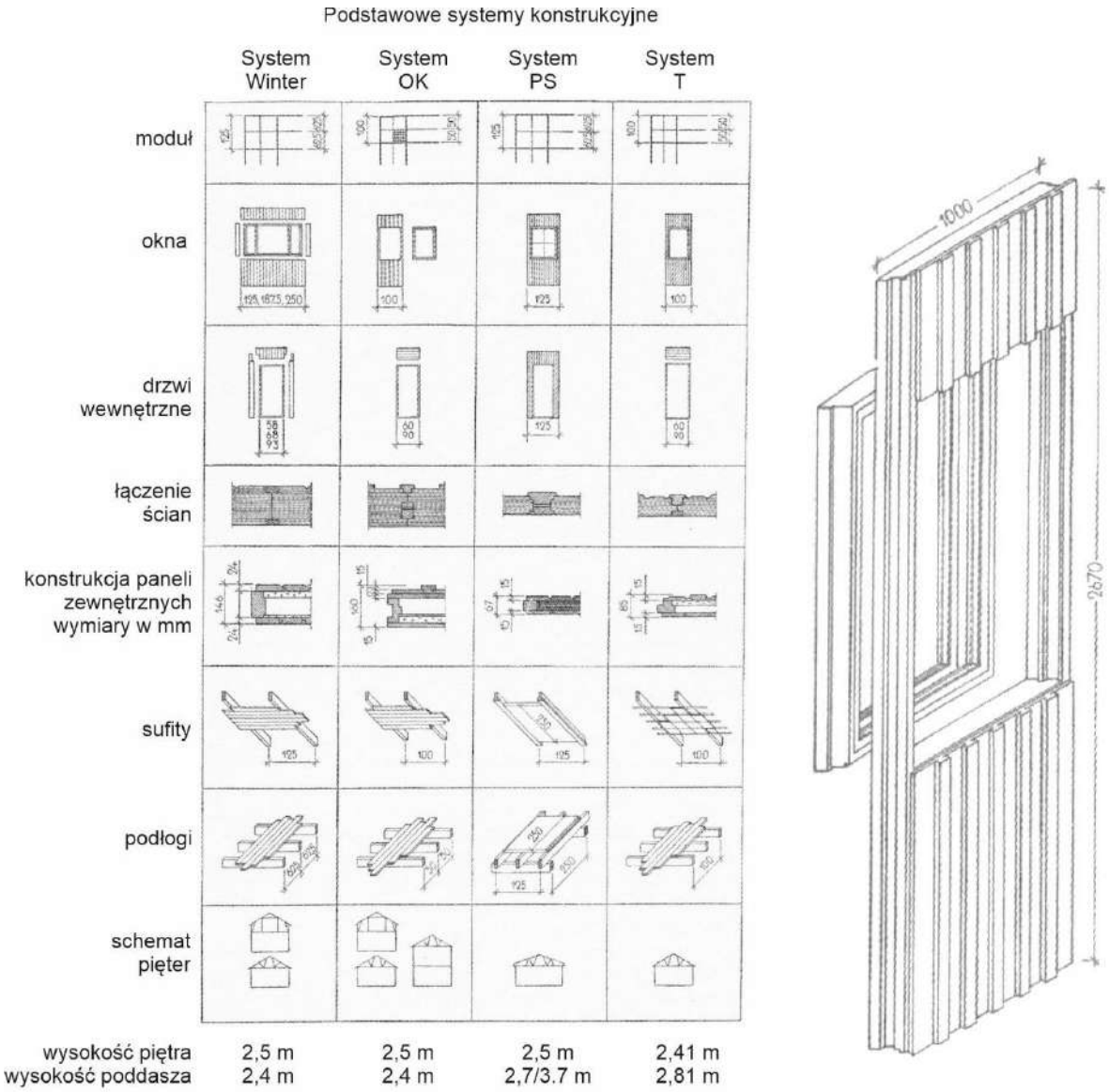

Rysunek z 1949 roku ilustrujący systemy konstrukcyjne Puutalo, oraz panel konstrukcyjny systemu OK[105]

[105] New Standards Timber Houses LTD. 1940-1955 K.Vesikansa, P. Tidwell, L.Berger, Garret Publications, Helsinki 2021, s.44 i 45

W 1943 roku wprowadzono system o nazwie Talvi (Zima/Winter), zgodny z niemiecką normą DIN 4171, opracowaną przez Ernsta Neuferta. Budynki mieszkalne projektowano na bazie 125 cm modułu i rozstawie belek co 62,5 cm. W tym systemie okna nie były zamontowane fabrycznie w panelach. Zamiast tego nad oknem i pod nim umieszczano mniejsze panele. Budynki w tym systemie powstały zaraz po II Wojnie Światowej w Warszawie. Jednak system ten obowiązywał tylko przez kilka lat i już w 1945 roku został zastąpiony przez system OK. System OK pozwolił na znaczące zmniejszenie liczby elementów konstrukcyjnych. Pozwoliło to na zmniejszenie ilości zużywanych materiałów oraz na budowę dwukondygnacyjnych budynków. Domki fińskie projektowane dla Polski i sprowadzane do Polski w 1947 i 1948 roku wykonane były właśnie w systemie konstrukcyjnym OK, który bazował na panelach o szerokości 100 cm z fabrycznie wprawionymi drzwiami i oknami. Zmniejszenie szerokości panelu sprawiło, że panele konstrukcyjne były lżejsze, więc ich transport i montaż były łatwiejsze. System OK wprowadził także opatentowaną listwę łączącą ze sobą dwa panele z podwójnym klinem. Były to dwie listwy o pofalowanych krawędziach, dopasowanych do siebie nawzajem. Listwy te wbijało się od góry równolegle pomiędzy panelami, a następnie przesuwano względem siebie, co powodowało ich zaklinowanie. Z zewnętrz połączenie paneli uszczelniano filcową osłoną i przykrywano trapezową listwą łączącą.

Klin łączący ze sobą panele w systemie OK, zdjęcie z osiedla Bielszowice z 2023r. oraz fotografia historyczna pokazująca montaż listwy dwuklinowej podczas budowy[106].

[106] New Standards Timber Houses LTD. 1940-1955 K.Vesikansa, P. Tidwell, L.Berger, Garret Publications, Helsinki 202, s.247

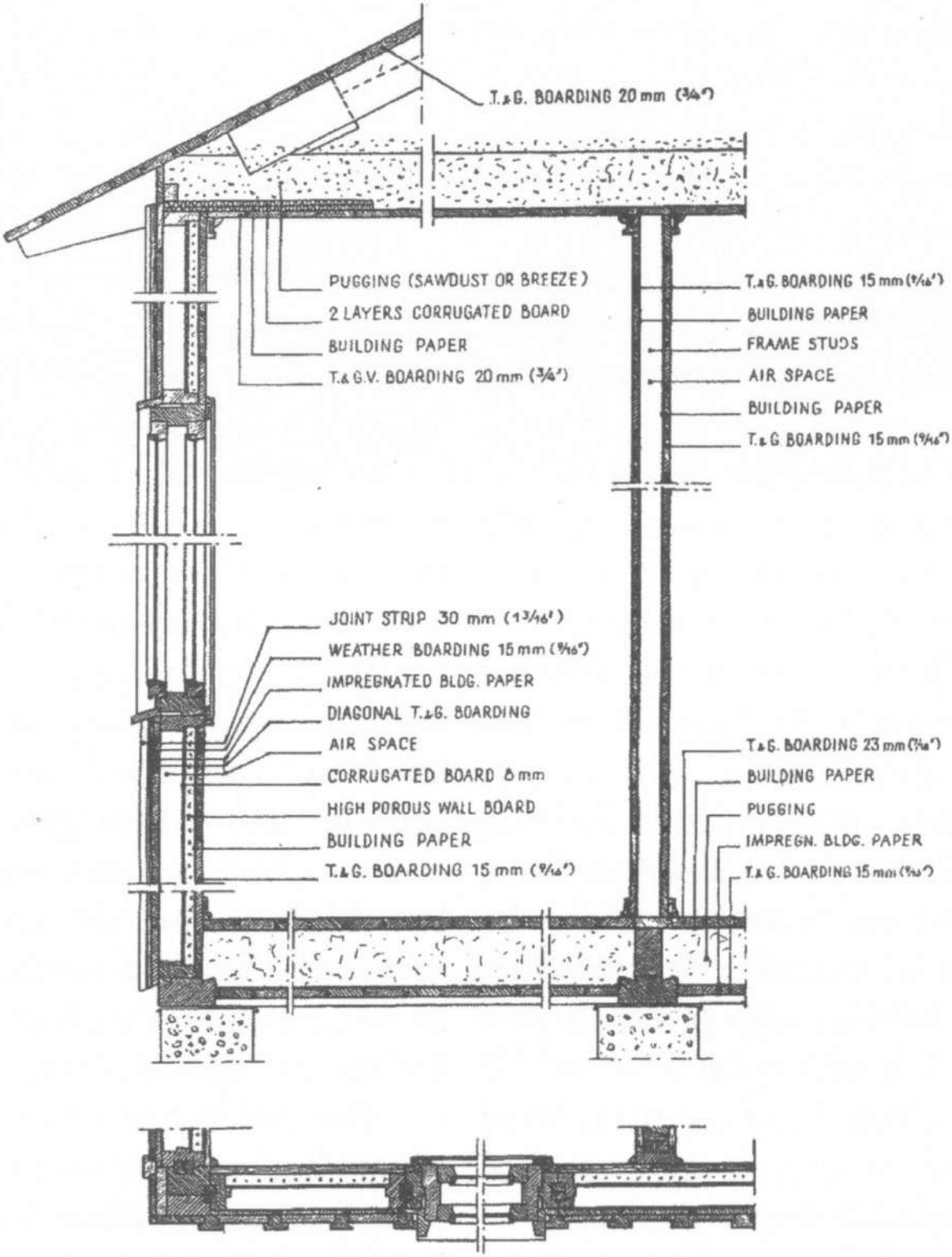

Rysunek przekrojowy systemu OK[107]

[107] New Standards Timber Houses LTD. 1940-1955 K.Vesikansa, P. Tidwell, L.Berger, Garret Publications, Helsinki 202, s.246

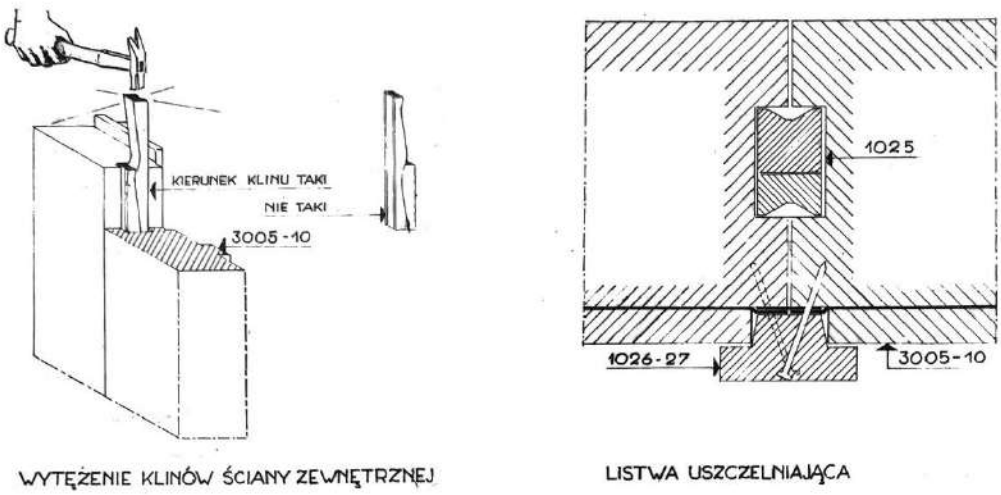

Sposób łączenia paneli konstrukcyjnych w systemie OK[108]

System OK umożliwiał rozmieszczanie ścian co 10 cm, co pozwoliło na większą elastyczność przy projektowaniu wnętrz. Był to najbardziej popularny system do późnych lat pięćdziesiątych XX wieku. Został on zastąpiony systemem ROK, który do izolacji paneli wykorzystywał wełnę mineralną, zaś system T opracowany był z myślą o klimatach tropikalnych i posiadał mniejszej grubości izolację oraz moduły o mniejszej grubości. Natomiast system PS stworzony był na potrzeby wojskowe w oparciu o niemiecką normę DIN 4171 w 1942 roku. System PS posiadał 125 cm moduły, a długości ścian były wielokrotnością szerokości 2,5m. System ten był wykorzystywany przez kilka dziesięcioleci bez większych zmian, gdyż pozwalał na budowę budynków wielorodzinnych, akademików, stołówek, szpitali, sklepów czy garaży.

Montaż paneli konstrukcyjnych[109].

[108] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7046, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania typ 284b, str. 10

[109] New Standards Timber Houses LTD. 1940-1955 K.Vesikansa, P. Tidwell, L.Berger, Garret Publications, Helsinki 202, s.13

Domki fińskie w systemie OK projektowane były jako obiekty drewniane „oddychające", odprowadzające nadmiar wilgoci na zewnątrz budynku. Nie występowały w tych obiektach żadne folie, tworzywa sztuczne czy inne materiały nieprzepuszczające pary wodnej. Na przestrzeni lat podczas ich użytkowania budynki te były przekształcane zarówno z zewnątrz jak i od środka. Niestety stosowane technologie z reguły nie były dostosowane do specyficznej drewnianej zabudowy. Z zewnątrz obiekty ocieplano wełną mineralną lub styropianem. Niejednokrotnie budynki wtórnie tynkowano z zewnątrz, natomiast od środka bardzo często stosowano płyty gipsowo-kartonowe, tynki gipsowe i farby nieprzepuszczalne. Ten sposób wykończenia wnętrz powoduje zatrzymanie wilgoci w budynku i zawilgocenia konstrukcji.

Poniższe wytyczne wskazują optymalne sposoby modyfikacji domków fińskich oraz wytyczne przywracania ich do odpowiedniego stanu technicznego i wizualnego. Oczywiście każdy obiekt wymaga indywidualnego podejścia i indywidualnego projektu, jednak przedstawione poniżej postulaty konserwatorskie są wynikiem dogłębnej analizy stanu zachowania 166 domków fińskich wchodzących w skład osiedla Bielszowice i mogą zostać użyte w każdym miejscu występowania tego typu zabudowy. Sformułowano propozycję zaleceń konserwatorskich dotyczących kolejno terenu całego osiedla, obszaru pojedynczej działki budowlanej, bryły pojedynczego budynku oraz poszczególnych jego fragmentów. Wytyczne konserwatorskie wskazują występujące problemy, przyczyny ich powstania oraz propozycje ich rozwiązania. Wytyczne te mogą zostać użyte zarówno przez właścicieli nieruchomości dążących do poprawy stanu technicznego własnych budynków, jak i przez służby konserwatorskie do sformułowania własnych zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, gminnych programów ochrony zabytków, uzgadniania warunków zabudowy czy przygotowywania innych dokumentów, mających za zadanie ochronę tego typu zabudowy. Oczywiście wytyczne konserwatorskie, szczególnie te dotyczące urbanistyki i rozplanowania osiedla, należy dostosować do warunków lokalnych.

9.1 Zagadnienia wpływające na cały obszar osiedla

9.1.1 Diagnoza Problemu

a) Tereny mieszkaniowe sąsiadują z terenami magazynowo-produkcyjnymi

Od początku istnienia osiedle zostało zaprojektowane jako dwie odrębne części. Część wschodnią, należącą do kopalni Bielszowice, oraz część zachodnią, należącą do kopalni Makoszowy. Pośrodku osiedla pozostawiono obszar zielony, który mógłby zostać wykorzystany na rozbudowę osiedla, budowę szkoły, boiska czy obszar wypoczynku dla mieszkańców. Niestety w kolejnych latach utworzono na tym terenie Górnośląską Spółdzielnię Ogrodniczo-Pszczelarską. Pomijając zabudowanie terenu wypoczynkowego, z którego mogliby korzystać mieszkańcy, prowadzenie działalności ogrodniczej w tym rejonie samo w sobie nie stanowiłoby dużej uciążliwości dla właścicieli okolicznych domów. Jednak po latach spółdzielnia uległa przekształceniu i obecnie na tym terenie funkcjonuje wiele zakładów prowadzących różnorodną działalność generującą hałas. Spokój zakłócają także dostawy

towarów i transport produktów, który odbywa się samochodami ciężarowymi przez środek osiedla.

Podobne problemy występują w otoczeniu osiedla. Na ponad 13-hektarowej działce graniczącej z osiedlem od strony zachodniej plan miejscowy dopuszcza lokowanie wielkopowierzchniowych obiektów handlowych i usługowych. W ostatnich miesiącach teren ten został niemal w całości wykarczowany i rozpoczęła się tam budowa wielkopowierzchniowych hal, którą prowadzi jeden z największych deweloperów powierzchni przemysłowej w Europie. W ten sposób osiedle utraciło naturalny ekran akustyczny, odgradzający zabudowę mieszkaniową od przebiegającej niedaleko autostrady A4.

b) Jedynie cztery z dwudziestu wybudowanych osiedli zostały pierwotnie wyposażone w system kanalizacji. Pozostałe osiedla posiadały rowy odwadniające i przydomowe szamba. Drogi osiedlowe posiadały nawierzchnię szutrową.

Problem ten nie występuje już na terenie osiedla Bielszowice. Około 20 lat temu osiedle zostało skanalizowane. Szerokość dróg osiedlowych nie pozwalała na oddzielenie chodników czy ścieżek rowerowych od jezdni, dlatego też osiedle zostało wyposażone w ciągi pieszo-jezdne wykonane z kostek betonowych. W miejscach rowów odwadniających powstały trawniki. Do czasu remontu szutrowe nawierzchnie powodujące w lecie zapylenie, a w okresach jesiennych zmieniające się w błotniste drogi, stanowiły jeden z większych problemów mieszkańców. Powodowały także negatywny wizualny i społeczny odbiór osiedla. Starsi mieszkańcy podczas wywiadów wspominali, że jako dzieci wielokrotnie stawali się obiektem drwin wynikających z ich miejsca zamieszkania. W tamtych czasach dzieci z innych obszarów miasta przezywały lub wyzywały młodych mieszkańców osiedla używając określenia „finiorze".

c) Na terenie osiedla brakuje sklepu spożywczego

Pierwotnie w centralnej części osiedla został zaprojektowany i wybudowany osiedlowy sklep spożywczy. Niestety w ostatnich latach został on zamknięty. Obecnie w tym budynku mieści się sklep motoryzacyjny. Sklep spożywczy z pewnością został zamknięty z powodu zbyt małych obrotów. Mieszkańcy osiedla, szczególnie z młodszego pokolenia, z reguły poruszają się własnymi samochodami i zakupy robią w sieciach spożywczych czy marketach. Niemniej dla starszego pokolenia brak sklepu w obrębie osiedla, do którego można by dojść na piechotę i w którym można by zakupić pieczywo czy produkty spożywcze stanowi duży problem, często podkreślany w przeprowadzanych wywiadach z mieszkańcami.

d) Na terenie osiedla brakuje budynków oświatowych, sportowych oraz budynków użyteczności publicznej

Pierwotnie na terenie osiedla Bielszowice zostało wybudowane przedszkole. Większe osiedla domków fińskich, jak np. osiedle w Bogucicach, były również wyposażone w szkoły,

boiska, osiedlowy ośrodek kultury, a nawet kino. Na terenie osiedla Bielszowice takich udogodnień nigdy nie wybudowano, a „osiedlowe” przedszkole zostało zamknięte w latach 90 tych XX w. Na terenie zielonym pośrodku osiedla znajduje się obecnie boisko do koszykówki o asfaltowej nawierzchni oraz w jego sąsiedztwie bodaj jedyna ławka oraz betonowy stół do tenisa stołowego (opisywany czasem na mapach jako plac zabaw). Nie ma też żadnego obiektu mogącego służyć jako lokalny ośrodek kultury, miejsce spotkań mieszkańców czy sala animacji dla dzieci, młodzieży czy osób starszych. Należałoby dążyć do wykorzystania na cele społeczne i kulturalne jednego z istniejących budynków, np. budynku dawnego przedszkola, wtórnie przerobionego na biura, a obecnie pozbawionego jakiejkolwiek funkcji lub też fragmentu budynku Dyrekcji Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej. Wskazane jest także utworzenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie zielonym, zlokalizowanym pośrodku osiedla. Stworzenie osiedlowego placu zabaw, miejsca spotkań, zadaszenia, pergoli, ławek czy innych elementów małej architektury, zachęcających mieszkańców do odwiedzenia tego miejsca i do spotkań. Pozwoliłoby to na odtworzenie lub wzmocnienie więzi społecznych, niegdyś tak silnych z uwagi na wspólne miejsce pracy.

e) Na działkach powtórnie zabudowywanych lub nowo wydzielonych powstają obiekty niepasujące do historycznego otoczenia

Obiekty mieszkalne, które powstają na działkach budowlanych powtórnie zabudowywanych po likwidacji domku fińskiego, z reguły nie pasują do historycznego otoczenia. Domki fińskie posiadały 67m2 powierzchni użytkowej i w czasach ich projektowania był to metraż przewidziany na rodzinę 4-6 osobową. Obecnie osoby przymierzające się do budowy nowego domu jednorodzinnego planują obiekty o zdecydowanie większej powierzchni. Oczekują także garaży włączonych w obrys budynku. Te oczekiwania nie przystają do wielkości bryły domków fińskich, dlatego też nowe budynki z reguły przytłaczają swoją wielkością sąsiednią zabudowę. Ponadto nowa zabudowa nie jest budowana z drewna w konstrukcji szkieletowej czy płytowej tylko z pustaków, betonu czy cegieł, przez co najczęściej elewacje zewnętrzne wykańczane są zaprawą tynkarską.

9.1.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich

a) Wyznaczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego strefy ochrony konserwatorskiej, obejmującej cały obszar osiedla oraz wyznaczenie strefy ochrony krajobrazu, rozciągającej się poza teren osiedla. W obrębie wyżej wymienionych stref ochrony powinny zostać ustanowione:

- Nakaz ochrony zabytkowych budynków oraz układu urbanistycznego zabudowy wraz z zielenią urządzoną,
- Nakaz ochrony przedpola frontowego zabytkowych budynków, wyznaczonego przez obowiązującą linię zabudowy,
- Nakaz utrzymania wyznaczonych linii zabudowy,

- Nakaz kształtowania nawierzchni ścieżek, oświetlenia, obiektów małej architektury w sposób uporządkowany i jednorodny,
- Zakaz nadbudowy, rozbudowy i przebudowy zabytkowych budynków objętych ochroną w planie w sposób powodujący zmianę charakteru budynku lub osiedla,
- zakaz budowy obiektów wielkopowierzchniowych i budynków produkcyjnych na terenie osiedla
- Zakaz lokalizacji obiektów tymczasowych,
- Zakaz lokalizacji reklam

b) Wprowadzenie nakazu wykonania elewacji wszystkich budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenie osiedla w formie drewnianej boazerii z desek montowanych pionowo o szerokości od 13 cm do 15 cm, w jednolitej kolorystyce czarnej lub ciemnobrązowej,
c) Wprowadzenie nakazu kształtowania nowej zabudowy w formie i układzie przestrzennym, naśladującym zabytkową zabudowę osiedla, o identycznych gabarytach, wymiarach (maksymalny wymiar rzutu poziomego 7,5m x 7,5m), ukształtowaniu, zastosowanych materiałach wykończeniowych (w tym m.in. elewacji wykończonych drewnianą boazerią w układzie pionowym, w jednolitej kolorystyce czarnej lub ciemnobrązowej), przykrytych dwuspadowym dachem o kącie nachylenia 45 stopni, o pokryciu z dachówki ceramicznej karpiówki w kolorze czerwonym oraz kalenicy w układzie północ-południe, o maksymalnej wysokości 7,7m od poziomu gruntu. Dopuszcza się poszerzenie od strony wschodniej bryły budynku o przybudówkę o maksymalnej szerokości 2,2m, licząc od ściany wschodniej budynku oraz maksymalnej długości 5m, przy czym ściany szczytowe przybudówki muszą być cofnięte co najmniej o 1m względem ścian szczytowych bryły głównej budynku. Również zadaszenie przybudówki powinno być cofnięte co najmniej o 1m względem głównego dachu budynku. Przybudówkę należy przekryć jednospadowym dachem o kierunku nachylenia identycznym jak nachylenie bryły głównej budynku, maksymalnym kącie nachylenia 14 stopni i maksymalnej wysokości 4,8m od powierzchni gruntu.

d) Należy wytypować na terenie osiedla lub w bezpośrednim sąsiedztwie budynek, w którym możliwe byłoby stworzenie sklepu spożywczego. Jeśli gmina jest właścicielem jednego z domków fińskich lub innego obiektu budowlanego pozwalającego na utworzenie w nim sklepu spożywczego, należy zastosować preferencyjną stawkę najmu z przeznaczeniem pod sklep spożywczy,
e) Należy wytypować na terenie osiedla lub w bezpośrednim sąsiedztwie teren lub budynek, w którym możliwe byłoby stworzenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z osiedlowym miejscem spotkań.

Należy rozważyć objęcie osiedla mieszkaniowego obszarowym wpisem do rejestru zabytków jako historyczny układ urbanistyczny, ruralistyczny lub historyczny zespół budowlany. Taka decyzja powinna wskazywać jednocześnie otoczenie zabytku w postaci wyznaczonego w decyzji o wpisie do rejestru zabytków terenu niezbędnego do ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

9.1.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych

a) Jeżeli osiedle domków fińskich nie zostało jeszcze skanalizowane to należy dążyć do wykonania kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie całego osiedla (przypadek ten nie dotyczy badanego osiedla w Bielszowicach),
b) Jeżeli osiedle domków fińskich nadal posiada drogi szutrowe typu wiejskiego to należy dążyć do zastąpienia ich utwardzonymi ciągami pieszo-jezdnymi. Należy rozważyć stosowanie nawierzchni twardych, ale wodoprzepuszczalnych,
c) Adaptacja jednego z istniejących budynków, zlokalizowanego w obrębie osiedla lub w jego otoczeniu lub części takiego budynku na potrzeby sklepu spożywczego,
d) Stworzenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z osiedlowym miejscem spotkań,
e) Wykonanie drewnianej boazerii z desek montowanych pionowo o szerokości od 13 cm do 15 cm, w jednolitej kolorystyce czarnej lub ciemnobrązowej, na elewacjach wszystkich obiektów mieszalnych w obrębie osiedla, nieposiadających obecnie drewnianych elewacji

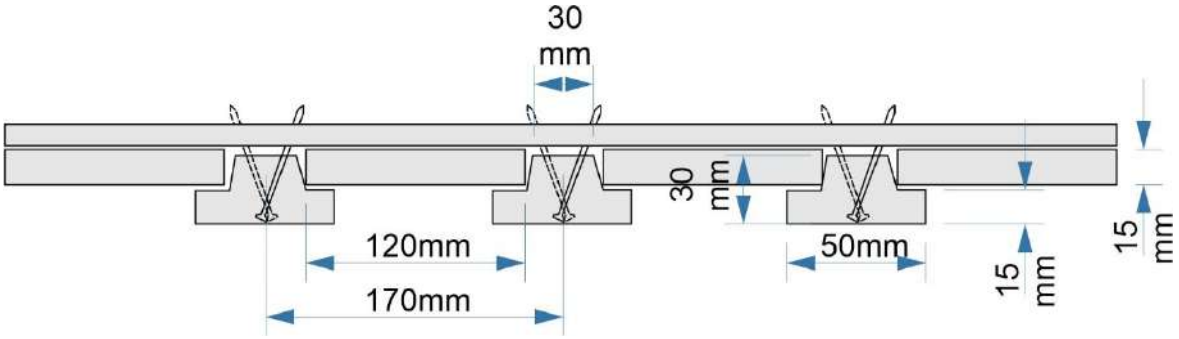

Rysunek przedstawia zwymiarowany przekrój oryginalnej drewnianej elewacji

9.2 Zagospodarowanie pojedynczej działki budowlanej

9.2.1 Diagnoza Problemu

a) Zaobserwowano stałe zmniejszanie się terenów zielonych lokowanych na indywidualnych prywatnych działkach.

Osiedla domków fińskich zostały zaprojektowane w oparciu o zasady idei miasta ogrodu, a co się z tym wiąże, każda parcela jest podzielona na trzy strefy funkcjonalne, rozkładające się w głąb działki. Są to: strefa mieszkaniowa, obejmująca niewielkie zielone przedpole o średniej szerokości 4m oraz domek fiński o szerokości około 7,5m, strefę gospodarczą, wyposażoną w budynek gospodarczy o wymiarach około 2,9m x 3,6 m, do którego przyłączona była sucha toaleta (na osiedlach nieskanalizowanych) o wymiarach 1,4m x 1,3m oraz strefę pasa zieleni, zajmującego w przybliżeniu połowę wielkości działki. Pasy zieleni łączą się wizualnie tworząc wrażenie zatopienia obiektów w zieleni, ukrywając granice działek oraz tworząc korytarze przewietrzania osiedla. Indywidualne działki przynależne do poszczególnych domków fińskich posiadały powierzchnię około 500 m2. Na przestrzeni kilkudziesięciu lat użytkowania osiedla poszczególne domki zostały rozbudowane

o wiatrołapy, przybudówki mieszkalne, łazienki, werandy, tarasy i inne obiekty zmniejszające tereny zielone wokół budynku mieszkalnego. Ponadto pomieszczenia gospodarcze były z reguły rozbudowywane w kierunku terenów zielonych. Powstawały domki narzędziowe, wypoczynkowe, pergole czy wreszcie garaże. Zdarzają się działki, na których ulokowano nawet 5 dodatkowych obiektów. Są także dobudówki, zajmujące całą szerokość działki. Wszystkie te budowle powodują zmniejszanie terenów zielonych i zawężanie korytarzy przewietrzania osiedla.

b) Na terenie osiedla powstają niedopasowane do charakteru osiedla garaże i pomieszczenia gospodarcze

Na etapie budowy osiedla zagospodarowanie pojedynczej działki obejmowało poza lokalizacją domku fińskiego budowę budynku gospodarczego oraz budowę suchej toalety na osiedlach nieskanalizowanych. Budynki gospodarcze pierwotnie były budowane jako konstrukcje szkieletowe o ścianach wypełnionych nietynkowaną cegłą z widocznym na elewacji tzw. murem pruskim. Budynki te na przestrzeni czasu były wtórnie tynkowane, zdarzały się także budynki gospodarcze o elewacjach drewnianych. Do dziś dotrwały jedynie pojedyncze oryginalne budynki gospodarcze. Z reguły obiekty te były rozbudowywane albo burzone, a w ich miejscu powstały obiekty o większych gabarytach, w kolejnych latach stopniowo przebudowywane na pomieszczenia garażowe. Wszystkie te działania spowodowały, że w zasadzie nie pozostała substancja budowlana, która mogłaby zostać poddana konserwacji. Na poszczególnych działkach powstały również blaszane pomieszczenia gospodarcze i garaże. Praktycznie na każdej działce pomieszczenia te wyglądają inaczej, dlatego też należy dążyć do ujednolicenia wizualnego tej zabudowy oraz ograniczenia jej rozprzestrzeniania się poza strefę gospodarczą i zabudowywania strefy zieleni.

9.2.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich

a) Powierzchnia biologicznie czynna nie może być mniejsza niż 50% powierzchni indywidualnej pojedynczej działki
b) Należy wyznaczyć nieprzekraczalne linie zabudowy, zarówno od strony drogi dojazdowej do posesji jak również linię ograniczającą zabudowywanie terenów zielonych, rozciągających się za strefą gospodarczą działki
c) Należy rozważyć wyznaczenie terenów zielonych w planie zagospodarowania przestrzennego, na których obowiązywałby zakaz zabudowy. Tereny te powinny obejmować około połowę szerokości działki i powinny wyznaczać korytarze przewietrzania osiedla
d) Zabrania się stosowania na elewacjach budynków blach, okładzin systemowych (zwłaszcza listew plastikowych), sidingu, i innych materiałów, nienawiązujących do historycznego wykończenia elewacji

e) Jako materiał wykończeniowy elewacji budynków gospodarczych dopuszcza się cegłę klinkierową w kolorystyce czerwonej, okładziny z płytki klinkierowej w kolorystyce czerwonej lub boazerię drewnianą w kolorystyce czarnej lub ciemnobrązowej
f) Należy wprowadzić zakaz lokalizacji szaf telekomunikacyjnych i transformatorów SN/nN jako wolnostojących

9.2.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych

a) Dostosowanie wizualne istniejących budynków gospodarczych i garaży poprzez zastosowanie na elewacjach cegły klinkierowej w kolorystyce czerwonej, okładziny z płytki klinkierowej w kolorystyce czerwonej lub boazerii drewnianej w kolorystyce czarnej lub ciemnobrązowej
b) Rozbiórka pomieszczeń gospodarczych usytuowanych na wyznaczonych strefach zieleni

9.3 Zmiany bryły budynków mieszkalnych

9.3.1 Diagnoza Problemu

a) Bryły główne budynków są powiększane, co powoduje zmianę charakteru zabudowy

Domki fińskie typu 284B, które zostały zaprojektowane specjalnie dla Polski i stanowiły ponad 96% wszystkich sprowadzonych z Finlandii domków, posiadają 67m2 powierzchni użytkowej. Powierzchnia ta była wystarczająca w latach 50 XX w. Pierwotni lokatorzy tej zabudowy ograniczali swoją ingerencję do budowy daszków nad schodami wejściowymi lub budowy niewielkich wiatrołapów wejściowych. Zapewne istotnym czynnikiem powstrzymującym lokatorów przed dokonywaniem istotnych zmian był brak prawa własności poszczególnych budynków. Budynki były zarządzane przez kopalnie, a następnie przez górnicze spółdzielnie mieszkaniowe lub pozostawały w zarządzie miejskim. W latach 90 XX wieku rozpoczęła się sprzedaż tych obiektów dotychczasowym najemcom. Wraz z uzyskaniem prawa własności rozpoczęły się niekontrolowane remonty i często nielegalne rozbudowy. Obecnie trwa druga fala remontów związana ze śmiercią lub wyprowadzką pierwotnych właścicieli. Domki są sprzedawane lub dziedziczone przez młode pokolenie ludzi, którzy z reguły przed przeprowadzką przeprowadzają generalne remonty domków. Podczas tych remontów wprowadzane są liczne zmiany względem oryginalnej zabudowy. Należy dążyć poprzez odpowiednie zapisy prawa do utrzymania pierwotnej formy domków fińskich. Na obszarze osiedla Bielszowice, niestety na podstawie poprzednich przepisów prawa, w przypadku budynków o kalenicy w układzie prostopadłym do ulicy dopuszczano rozbudowę budynków, polegającą na wydłużeniu kalenicy w głąb działki, a w przypadku obiektów o kalenicy w układzie równoległym do ulicy dopuszczano rozbudowę budynku w głąb działki poprzez budowę nowej kalenicy prostopadłej do historycznej i przykrycia nowego obiektu dwuspadowym dachem. Mimo że przednia część budynku pozostawała w niezmienionej formie, budynki te oglądane są nie tylko od frontu. Przemieszczając się ulicą widoczne są także

elewacje boczne poszczególnych budynków, co sprawia, że budynki rozbudowane w głąb działki stanowią dysonans względem oryginalnej zabudowy. Dlatego też istotne jest zachowania pierwotnej bryły głównego budynku w oryginalnej wielkości i formie.

b) Powstające przybudówki otaczające bryły główne domków fińskich powodują zatarcie oryginalnego charakteru zabudowy

Jak wykazano, 77% obiektów zostało rozbudowanych, przy czym przybudówki od strony wejściowej posiada 65,6% zabudowy, a daszki nad drzwiami posiada kolejne 23,5% domków fińskich, Oznacza to, że zaledwie 10% zabudowy nie zostało zmodyfikowane w zakresie strefy wejściowej do budynku. Pierwotny projekt zakładał bowiem, że wejście do budynku będzie odbywało się po drewnianych schodkach poprzez drzwi o podwójnych skrzydłach z czego jedno skrzydło otwierało się na zewnątrz, a drugie do środka. Ponieważ schody nie były wyposażone w żaden spocznik, otwarcie drzwi zewnętrznych wymagało zejścia ze schodów osoby wchodzącej do budynku, co było niewygodnym rozwiązaniem. Jednocześnie schody zewnętrzne nie były wyposażone w żadne zadaszenie.

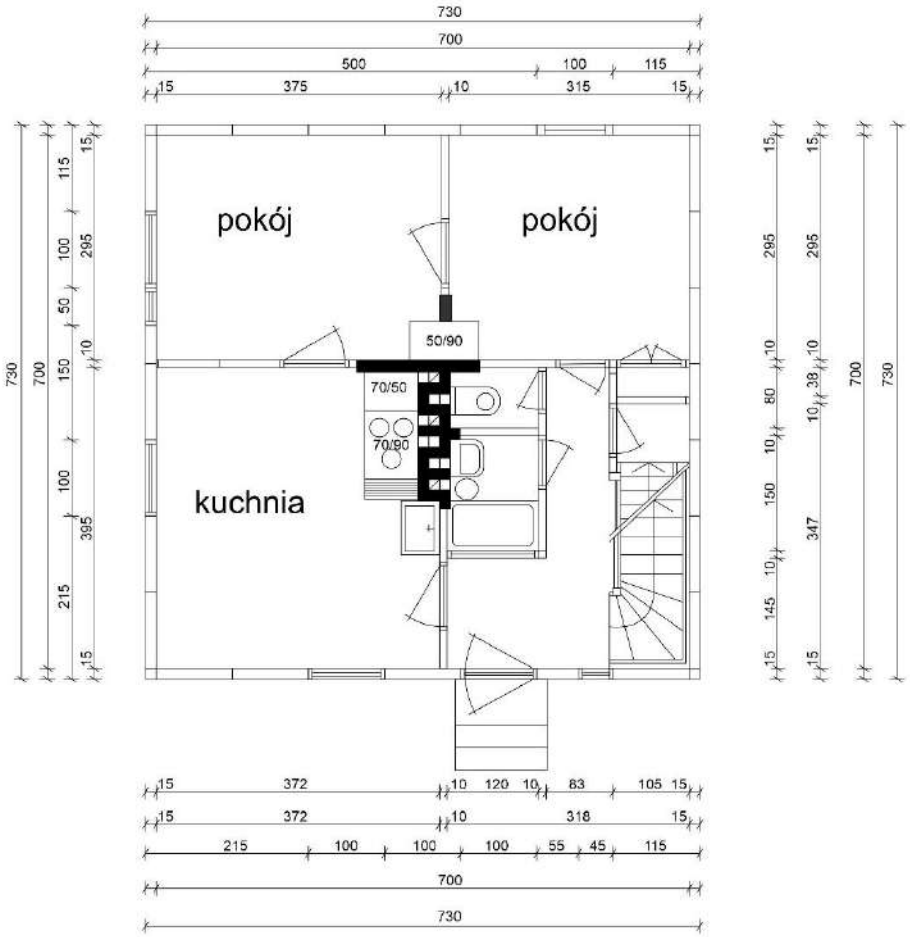

Rysunek rzutu parteru domku fińskiego typu 284B w oryginalnej formie

Modyfikacje strefy wejściowej z reguły rozpoczynały się od budowy daszku, poprzez budowę spocznika i wygodniejszych schodów, po dobudowę wiatrołapu lub też rozbudowę budynku w kierunku wschodnim i wykorzystanie dodatkowej przestrzeni na inne cele. Kolejnym powodem powstawania przybudówek był brak miejsca na pomieszczenie sanitarne. Co prawda pierwotny projekt przewidywał lokalizację łazienki i toalety wewnątrz budynku, jednak brak podłączenia do kanalizacji spowodował utworzenie zewnętrznych suchych toalet. Często pierwotne miejsce toalety wewnątrz budynku zostało wykorzystane pod inne funkcje, tak więc po podłączeniu budynku do kanalizacji niektórzy właściciele nieruchomości postanowili rozbudować wiatrołapy wejściowe i przeznaczyć je na cele sanitarne. Ponadto dobudowywane są także pomieszczenia mieszkalne i kuchenne, lokowane po różnych stronach oryginalnych budynków. Powstają tarasy, werandy i zadaszenia. Wszystkie te przybudówki wpływają negatywnie na odbiór oryginalnej zabudowy i powinny zostać ujednolicone.

Rysunek elewacji domku fińskiego typu 284B w oryginalnej formie

9.3.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich

a) Wprowadzenie zakazu nadbudowy, rozbudowy i przebudowy domków fińskich w sposób powodujący zmianę charakteru budynku lub zatarcie wartości historycznych i architektonicznych budynku lub zespołu zabudowy,

b) Wprowadzenie ochrony oryginalnego gabarytu i wielkości domków fińskich w postaci maksymalnego wymiaru rzutu poziomego 7,5m x 7,5m, przykrytego dwuspadowym dachem o kalenicy w układzie północ-południe i maksymalnej wysokości 7,7m od poziomu gruntu, z dopuszczeniem poszerzenia od strony wschodniej bryły budynku o przybudówkę o maksymalnej szerokości, licząc od ściany wschodniej budynku, 2,2 m oraz maksymalnej długości 5m, przy czym ściany szczytowe przybudówki muszą być cofnięte co najmniej o 1m względem ścian szczytowych bryły głównej budynku. Również zadaszenie przybudówki powinno być cofnięte co najmniej o 1m względem głównego dachu budynku. Przybudówkę należy przekryć jednospadowym dachem pulpitowym o kierunku nachylenia identycznym jak nachylenie bryły głównej budynku, maksymalnym kącie nachylenia 14 stopni i maksymalnej wysokości 4,8m od powierzchni gruntu.
Projektowana zgodnie z wyżej wymienionymi wytycznymi dobudowa nie będzie determinować wyglądu całej bryły obiektu, wpływając na przeskalowanie jego gabarytów, ale będzie stanowić element o charakterze addytywnym.

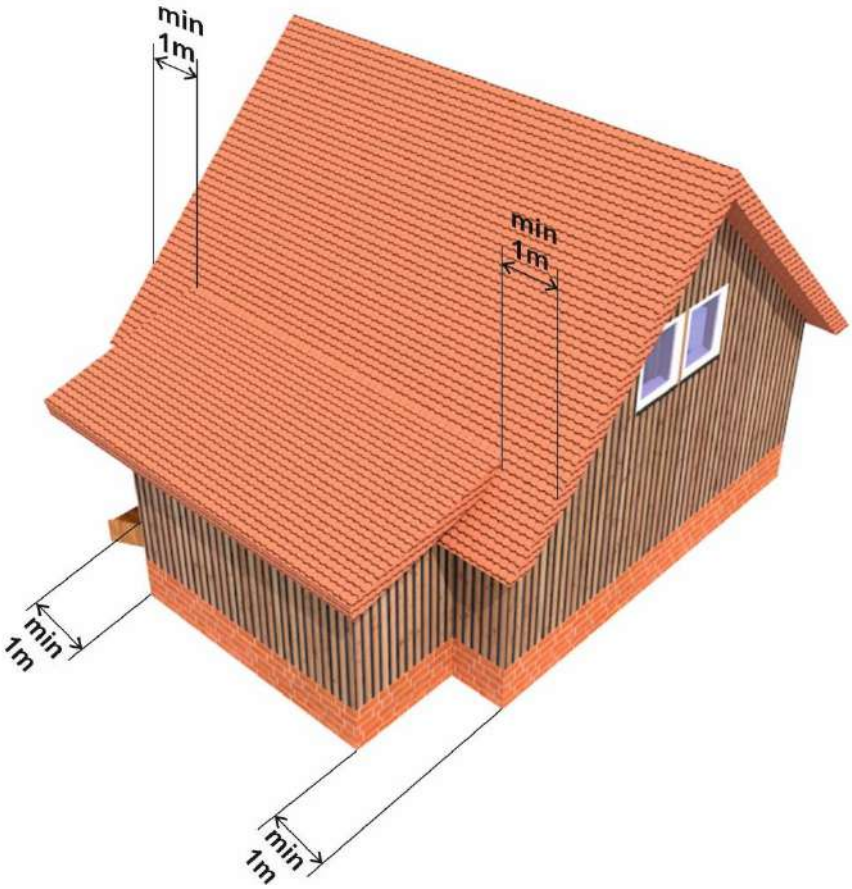

Rysunek przedstawia maksymalną wielkość przybudówki

c) Dopuszcza się lokowanie tarasów wypoczynkowych od strony ogrodu, jednak tarasy nie mogą posiadać stałych zadaszeń i ścian bocznych. Dopuszcza się stosowanie zadaszeń ze składanych markiz, niewymagających montażu słupków podporowych.

9.3.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych

a) Likwidacja przybudówek, stałych zadaszeń i zabudowanych werand lokowanych od strony zachodniej, północnej lub południowej bryły głównej domku fińskiego,
b) Dostosowanie przybudówek zlokalizowanych od strony wschodniej bryły głównej domku fińskiego do wytycznych konserwatorskich.

9.4 Fundamenty

9.4.1 Diagnoza Problemu

a) W poszczególnych rejonach osiedla lub poszczególnych budynkach występuję problem zawilgocenia piwnic.

Domki fińskie typu 284B posiadały podpiwniczenie na 50% powierzchni zabudowy. Piwnice były murowane z cegieł. Zgodnie z projektem miały posiadać 1,9 m wysokości i tworzyć wystający ponad poziom ziemi na 50cm cokół, na którym montowane były drewniane ściany budynku. Producent w przekazanej instrukcji montowania domków zalecał izolowanie fundamentów przed wilgocią gruntową poprzez malowanie fundamentów smołą izolacyjną lub bitumem. Na przygotowanych i wysuszonych murach fundamentowych zakładano papę izolacyjną, oddzielającą warstwę murowaną od konstrukcji drewnianej budynku.

Osiedla domków fińskich były projektowane jako zabudowa tymczasowa. Wybierano tereny niestabilne, zagrożone szkodami górniczymi czy też obszary o wysokim poziomie wód gruntowych. Podstawowym kryterium była niewielka odległość od zakładu produkcyjnego. Rezygnacja w większości osiedli z budowy kanalizacji spowodowała już na etapie budowy problemy z zalewaniem i podmakaniem nawet nieoddanych jeszcze do użytku budynków. Problem ten częściowo rozwiązały rowy melioracyjne, a w późniejszym okresie na niektórych osiedlach wybudowano kanalizację. jednak w wybranych obszarach problem okresowego zalewania zabudowy czy wilgoci w piwnicach występuje do dzisiaj. Ponadto, po 75 latach istnienia, zastosowana podczas budowy izolacja piwnic i fundamentów mogła utracić swoje własności.

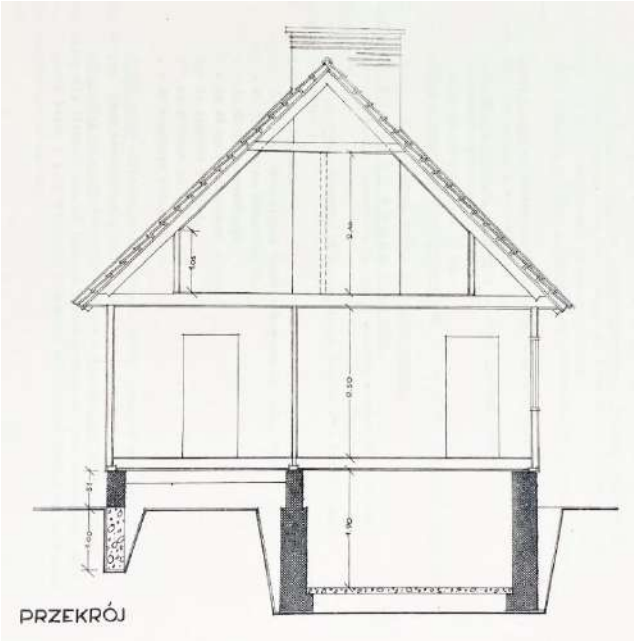

Rysunek przekroju domku typu 284b[110]

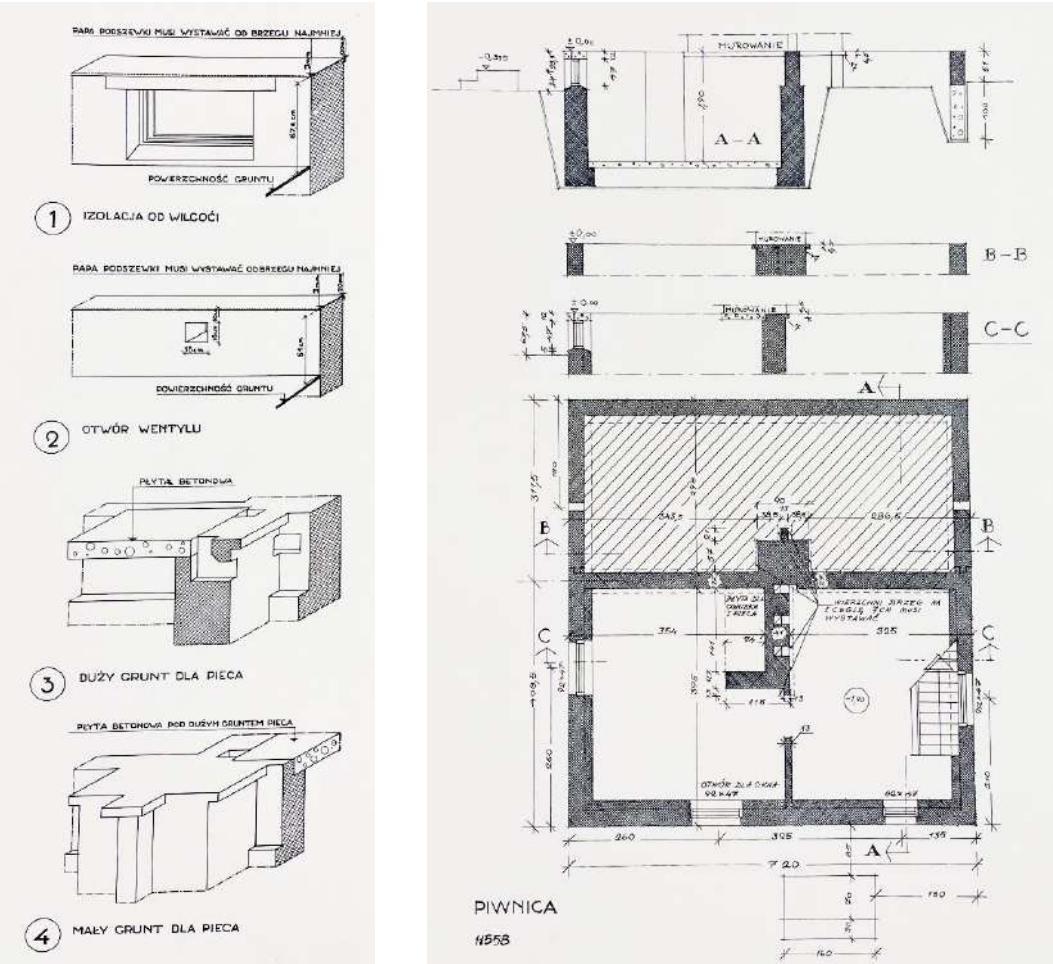

Rysunek konstrukcji fundamentów i rzutu piwnicy[111]

[110] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7046, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania typ 284b, str. 8

[111] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7046, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania typ 284b, str. 14 i 15

b) Budynki produkowane w Polsce posiadają zewnętrzne schody prowadzące do piwnic. Wejścia do bryły głównej budynków są powiększane, co powoduje zmianę charakteru zabudowy.

Oprócz ponad 4000 sztuk domków sprowadzonych z Finlandii w latach 1947-1949 wybudowano także 320 domków produkcji rodzimej. Budynki te były w pełni podpiwniczone i posiadały ceglane zewnętrzne schody zejściowe do piwnicy. Nieosłonięte niczym zejście do piwnicy stało się miejscem gromadzenia wód opadowych. Mieszkańcy zabudowywali w tym miejscu różnego typu i różnej wysokości daszki, które często obudowywano niewielkimi murkami, blachami lub płachtami materiału. W zależności od usytuowania domku dobudówki te lokowane były od strony ulicy lub od strony ogrodu. Wskazane jest ujednolicenie sposobu zabezpieczania wejścia do piwnicy. Należy zastosować niskie klapy pozwalające na odprowadzenie wód opadowych i niepowodujące zmian charakteru zabudowy.

9.4.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich

a) Nie dopuszcza się stosowania klap, daszków, murków i innych konstrukcji zabezpieczających zewnętrzne zejścia do piwnic o wysokości większej niż wysokość cokołu domku fińskiego,
b) Zewnętrzne zejścia do piwnic należy zabezpieczać czarnymi, metalowymi klapami o niewielkim spadku, pozwalającym na odsunięcie wód opadowych od fundamentu domku fińskiego.

9.4.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych

a) Należy wykonać nową izolację fundamentów i piwnic. Zaleca się zastosowanie płynnych izolacji bitumicznych, nakładanych z zewnątrz na ściany piwnic i fundamentów. Wykonanie izolacji fundamentów wymaga odsłaniania kolejnych niewielkich fragmentów fundamentów i piwnic, oczyszczeniu i zagruntowaniu murów fundamentowych roztworem bitumicznym, a następnie pokrycia ich masami bitumicznymi,

b) Należy dokonać rozbiórki istniejących daszków, murków i innych konstrukcji zabezpieczających zewnętrzne zejścia do piwnic i wykonać ujednolicone, niskie, czarne, metalowe klapy, pozwalające na zabezpieczenie schodów oraz odprowadzenie wód opadowych.

Przykłady metalowych klap zabezpieczających okienka piwniczne lub zejścia do piwnic

9.5 Ściany zewnętrzne i ocieplenie

9.5.1 Diagnoza Problemu

a) Ściany zewnętrzne domków fińskich nie spełniają obecnych norm cieplnych

Domki fińskie projektowane były zgodnie z normami cieplnymi obowiązującymi po II Wojnie Światowej. W latach 1957-1964, zgodnie z normą PN-57/B-02405, maksymalny współczynnik przenikania ciepła dla ścian zewnętrznych wynosił U=1,16-1,42 W/(m2K). Zaostrzenie norm wymusiły kryzysy energetyczne z 1973 i 1979 roku, które spowodowały potrzebę ograniczenia zużycia gazu, oleju opałowego i węgla kamiennego. Jednak ściany zewnętrzne domków fińskich posiadały współczynnik przenikania ciepła na poziomie U=0,51 W/(m2K), co było zgodne z normami aż do 2002 roku, a niemal zgodne do 2009 roku kiedy to obowiązywał współczynnik na poziomie U=0,3-0,5 W/(m2K). Jednak od 2021 roku normy przewidują, że współczynnik ten dla ścian zewnętrznych pomieszczeń ogrzewanych powinien wynosić nie więcej niż U=0,20 W/(m2K). Domki fińskie są obiektami istniejącymi, objętymi niejednokrotnie ochroną konserwatorską. Postulowane jest ujęcie tej zabudowy w rejestrze zabytków, co pozwala na pozostawienie ścian w ich obecnej formie. Jednak z punktu widzenia użytkownika tej zabudowy oraz ze względów ekologicznych istotne jest zminimalizowanie kosztów ogrzewania oraz zmniejszenie zużycia opału. Nowe normy cieplne mają na celu wdrożenie zasad zrównoważonego rozwoju w budownictwie. Ograniczenie zużycia energii przyczyni się do realizacji koncepcji oszczędnego wykorzystania surowców energetycznych oraz ochrony środowiska.

b) Ściany zewnętrzne domków fińskich były docieplane w niewłaściwy sposób

Ściany zewnętrzne domków fińskich zbudowane były wyłącznie z drewna lub produktów drewnopochodnych. Stosowanie materiałów szczelnych takich jak folie izolacyjne, styropian czy szczelne farby sprawiają, że zaburzony zostaje naturalny proces osuszania ścian. Ściany składają się z prefabrykowanych elementów o grubości 160mm. Każdy element posiada ramę wypełnioną warstwami ocieplenia, obitą z zewnątrz deskami. Na grubość ściany składają się następujące warstwy, kolejno od strony zewnętrznej:

1. deskowanie elewacyjne – wykonane z desek o grubości 15 mm i szerokości 120 mm, w układzie pionowym. Pomiędzy każdą deskę nabita jest listwa łącząca o przekroju litery T, o trapezoidalnej podstawie, o szerokości 30mm i grubości 15mm, która umieszczana jest pomiędzy deskami elewacji i klinuje te deski. Szerokość górnej części profilu to 50 mm, natomiast grubość to 15mm. Ta część tworzy wystającą z lica elewacji pionową listwę
2. tektura woskowana
3. deskowanie skośne, wykonane z desek o grubości 15 mm
4. Pustka powietrzna 56 mm
5. Tektura falista o grubości 8 mm
6. płyta izolacyjna trójwarstwowa z wełny drzewnej o łącznej grubości 36mm

7. papier budowlany
8. deskowanie wewnętrzne poziome – deski o grubości 15mm
9. Pierwotnie ściany wykończone były papierowymi tapetami nadającymi się do malowania

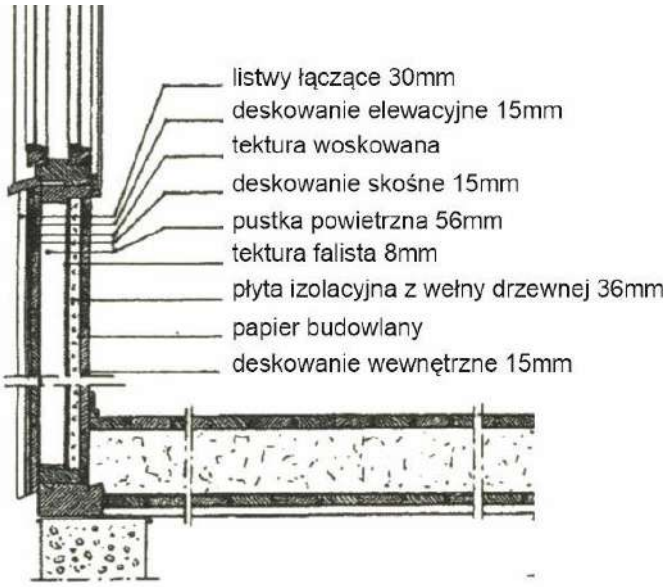

Przekrój przez ścianę zewnętrzną oraz zdjęcie listwy łączącej

Podczas remontów przeprowadzanych przez kopalnie w latach 80-tych XX w. wnętrza zostały obite twardymi płytami pilśniowymi o grubości 5mm. Miały one stanowić dodatkową warstwę ocieplenia. Płyty te były ponownie pokrywane papierowymi tapetami. Niestety płyty pilśniowe mocowane były do oryginalnych ścian za pomocą niewielkich stalowych gwoździ, które rdzewiały tworząc na ścianach rdzawe punkty wyznaczające linie łączenia płyt. Rdzawe punkty przebijały zarówno przez farby jak i stosowane tapety.

Zdjęcia przedstawiają płyty pilśniowe o grubości 5mm montowane wtórnie
na oryginalne panele konstrukcyjne

Zdjęcia przedstawiają płyty pilśniowe oraz oryginalne tapety pod nimi

Dotychczas właściciele domków fińskich do ocieplania ścian stosowali materiały izolacyjne i wykończeniowe, przystosowane na nowego budownictwa (do ścian murowanych, betonowych czy warstwowych). Z zewnątrz stosowano wełnę mineralną lub styropian, z reguły pokrywany tynkiem, a od środka płyty gipsowo-kartonowe, czasem uzupełniane wełną lub nawet styropianem. Zastosowanie styropianu czy płyt gipsowo-kartonowych oraz nieodpowiednich tynków i farb powoduje zablokowanie procesu paroprzepuszczalności ścian (popularnie nazywanego „oddychaniem" ścian). W okresie letnim transport pary wodnej z wnętrza domu do otoczenia stanowi około 2% usuwanej z domu wilgoci. Pozostałe 98% powinno być usuwane za pomocą systemów wentylacji oraz w procesie wietrzenia pomieszczeń. W okresie zimowym, gdy różnica temperatury wewnątrz i na zewnątrz jest bardzo duża, wskaźnik ten rośnie do około 4% ilości wilgoci, którą w ciągu dnia produkuje czteroosobowa rodzina o przeciętnych przyzwyczajeniach higienicznych. Ponadto wyliczenia te nie uwzględniają roli promieniowania słonecznego i wiatru, które są pomijane w przypadku ocieplenia styropianem lub wełną mineralną i osłonięciu muru tynkiem cienkowarstwowym. Wtedy warstwa ocieplająca blokuje nagrzewnie ścian przez słońce oraz przewiewanie przez wiatr, a to właśnie te czynniki wpływają na intensywne osuszanie zewnętrznych warstw ścian, tworząc miejsce dla nowych porcji wilgoci, pochłanianych z wnętrza domu. Proces, w który włączone jest słońce, wiatr czy też mróz, gwałtownie zwiększa paroprzepuszczalność ścian zewnętrznych. Oczywiście w pełni paroprzepuszczalne ściany nie zastąpią konieczności usuwania nadmiaru wilgoci przez sprawnie działającą wentylację. Nadmiar wilgoci objawia się z reguły w postaci pary wodnej skraplającej się na szybach podczas nocy. Może się zdarzyć, że woda spływa nawet na parapet. Pojawiają się też skupiska grzybów i pleśni w narożnikach pomieszczeń (szczególnie przy ścianach zewnętrznych). Zawilgocenie drewnianych ścian oraz brak możliwości ich naturalnego osuszenia prowadzi do korozji biologicznej i uszkodzenia

konstrukcji domku fińskiego. Proces ten może przebiegać niezauważony przez wiele lat. Często demontaż wewnętrznych płyt gipsowo-kartonowych lub ocieplenia wewnętrznego ujawnia ogniska grzybów i pleśni, trawiących oryginalne drewniane ściany. Mając na uwadze powyższe należy stosować materiały dociepleniowe w pełni paro przepuszczalne, niewymagające stosowania folii izolacyjnych czy paroizolacji.

Przykłady wykończenia wnętrza domku fińskiego płytami gipsowo-kartonowymi

Nieprawidłowe ocieplenie z zewnątrz wełną mineralną z paroizolacją oraz boazerią drewnianą w układzie poziomym zamiast pionowym

c) Kolorystyka ścian zewnętrznych domków fińskich

Ściany zewnętrzne domków fińskich budowane były z prefabrykowanych drewnianych paneli, które dostarczane były na budowę jako elementy zaimpregnowane, jednak wymagające pomalowania po ukończeniu montażu całego domku. Producent przewidywał dwukrotne malowanie z zewnątrz szwedzką farbą mineralną z dodatkiem pokostu i wapna gaszonego, o jasnej kolorystyce. Stosowano kolorystykę kremową, seledynową, popielatą[112]. Zamiast farby mineralnej do finalnego malowania domków fińskich stosowano także karbolineum. Karbolineum zwane także olejem antracytowym to brunatna, oleista ciecz, powstająca podczas suchej destylacji smoły węglowej lub smoły drzewnej. To mieszanina naftalenu, antracenu, fenoli i innych związków aromatycznych. Środek ten był powszechnie używany do impregnacji drewna, szczególnie drewna narażonego na działanie wilgoci. Przeciwdziałał powstawaniu grzybów, butwieniu i gniciu drewna. Obecnie jest zakazany ze względu na działanie rakotwórcze.

Ponieważ każdy budynek wyposażony był w trzy piece węglowe, a osiedla składały się z kilkuset niewysokich budynków, posiadających niskie kominy, pył, sadza i gazy, będące produktem ubocznym spalania węgla (oraz innych produktów dokładanych do domowych palenisk), emitowane z kominów domków, tworzyły na osiedlach i w ich pobliżu tzw. niską emisję. Elewacje budynków w szybkim tempie ulegały zabrudzeniu. Ponadto poprawne zabezpieczenie drewnianej elewacji budynków wymagało regularnego malowania z zewnątrz. Nakładanie kolejnych warstw Karbolineum sprawiało, że po każdym malowaniu elewacje uzyskiwały ciemniejszy kolor. Dlatego też w ciągu kilku lat od czasu budowy elewacje budynków stały się brunatnoszare lub czarne. W okresie istnienia osiedla zdarzały się też przelotne mody na zmianę kolorystyki. Kopalnia co kilka lat przekazywała użytkownikom farbę do impregnacji elewacji i zdarzało się, że mieszkańcy mogli wybrać czy wolą jasną czy ciemną farbę. Przy tej okazji część najemców wybierała oba kolory, tworząc z jasnej farby kolor podkładowy, a ciemną stosując na listewki łączące, tworząc w ten sposób elewacje malowane w pionowe paski. Jednak większość domków przez niemal cały okres swojego istnienia malowana była jednorodnie w ciemnych kolorach. Dlatego też jako kolor podstawowy dla elewacji domków fińskich należy przyjąć kolor czarny. Dopuszcza się także kolor ciemnobrązowy, który może być przydatny do impregnacji nowych drewnianych boazerii z widocznymi na deskach słojami drewna.

9.5.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich

a) Jedynym dopuszczalnym zewnętrznym materiałem wykończeniowym elewacji domków fińskich jest drewniana boazeria w oryginalnej formie, w jednolitej kolorystyce czarnej lub ciemnobrązowej. W przypadku konieczności wykonania nowej zewnętrznej boazerii drewnianej należy ją wykonać w formie nawiązującej do oryginalnej elewacji, tj. z desek montowanych pionowo, o szerokości 15 cm, grubości minimum 1,5 cm, mocowanych bez odstępów względem siebie oraz nabijanych pionowo w miejscach styku desek

[112] Dziennik Zachodni, 19 października 1948r., wydanie popołudniowe, „Pomimo głodu mieszkaniowego na Śląsku niezamieszkałe osiedle 250 domków fińskich czeka na wykończenie" str.2

listewek o szerokości 5 cm i grubości 1,5 cm. Tego typu boazerie można wykonać z różnych gatunków drewna np. świerk czy modrzew syberyjski

b) Nie dopuszcza się elewacji domków fińskich wykończonych z zewnątrz tynkiem, płytką klinkierową, blachą, sidingiem plastikowym, płytami pilśniowymi czy materiałami PCV imitującymi elementy drewniane
c) Dopuszcza się ocieplenie domków fińskich z zewnątrz pod warunkiem zastosowania materiałów w pełni paroprzepuszczalnych, o technologii niewymagającej stosowania membran, folii czy paroizolacji, pod warunkiem odtworzenia na warstwie ociepleniowej warstwy zewnętrznej w formie drewnianej boazerii o parametrach określonych w pkt. a
d) Dopuszcza się ocieplenie domków fińskich od wewnątrz, pod warunkiem zastosowania materiałów w pełni paroprzepuszczalnych, o technologii niewymagającej stosowania membran, folii czy paroizolacji oraz zastosowania w pełni paroprzepuszczalnych warstw wykończeniowych (farby, tapety, tynki)

9.5.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych

a) Należy usunąć okładziny ścienne niezgodne z wytycznymi konserwatorskimi, zarówno z zewnątrz jak i od środka
b) Należy naprawić uszkodzone elementy oryginalnych paneli, uzupełnić ubytki i zaimpregnować preparatami zapobiegającymi korozji biologicznej i zabezpieczającymi drewno w zakresie ochrony przeciwpożarowej
c) Wykonanie ocieplenia wewnętrznego z zastosowaniem specjalistycznych materiałów takich jak płyty z wełny drzewnej. Są one otwarte dyfuzyjnie i mogą być pokryte od wewnątrz drewnianą boazerią, płytami pilśniowymi, płytami drewnopochodnymi, ale też mogą być pokrywane tynkami paroprzepuszczalnymi. W takim przypadku istotne jest stosowanie zapraw systemowych oraz farb paroprzepuszczalnych. Materiały te mają współczynnik przewodzenia ciepła na poziomie od 0,033 W/m2K, co jest porównywalne ze współczynnikiem przewodzenia styropianu. Optymalna grubość ocieplenia od wewnątrz to 8-10 cm warstwy ociepleniowej oraz materiał wykończenia wnętrza.
d) Wykonanie ocieplenia budynków z zewnątrz z zastosowaniem płyt z wełny drzewnej, pod warunkiem odtworzenia po wykonaniu ocieplenia drewnianej okładziny elewacyjnej, zgodniej z wytycznymi konserwatorskimi. Okładzina ta jest jedynym dopuszczalnym zewnętrznym materiałem elewacyjnym. Maksymalna grubość ocieplenia z zewnątrz to 10cm warstwy izolacyjnej oraz grubość nowej okładziny elewacyjnej.

9.6 Stropy, podłogi i ściany wewnętrzne

9.6.1 Diagnoza Problemu

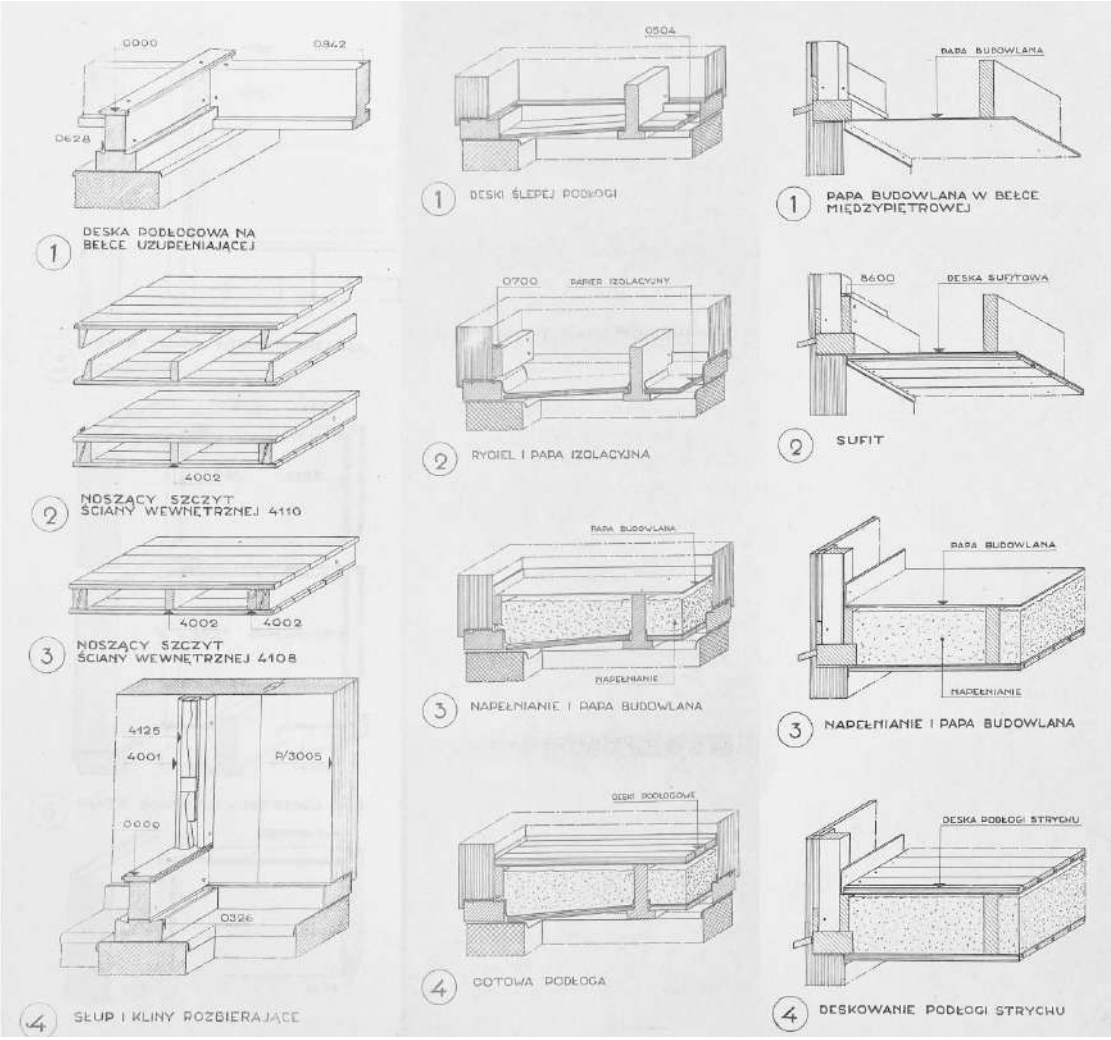

Rysunek konstrukcji stropów nad piwnicą, podłogi na gruncie i stropu nad parterem[113]

a) Konstrukcja stropów

Budowa stropów opierała się na belkach stropowych, do których od spodu przybijano impregnowany papier, a następnie boazerię sufitową. Później strop był napełniany warstwą izolacyjną w postaci polepy, stanowiącej mieszaninę gliny z wypełniaczem w postaci trocin. Warstwa ta miała na celu izolacje i wygłuszenie stropów. Od góry strop był papą izolacyjną, na której układano deski podłogowe w systemie piór i wpust. Oryginalne deski podłogowe są niezwykle cenne, bowiem wykonane są z bardzo dobrej jakości drewna, są stosunkowo grube (23mm) i posiadają też specjalnie wyprofilowaną krawędź dolną. Zaokrąglenie od spodu deski zapobiega jej wichrowaniu i wyginaniu.

[113] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7046, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania typ 284b, str. 22, 34, 36

Rozebrany fragment podłogi nad piwnicą – widoczny papier impregnowany pod deskami podłogowymi oraz zdemontowane deski podłogowe – deski w doskonałym stanie, widoczny profil przekroju z wyprofilowaną dolną płaszczyzną

b) Konstrukcja ścian wewnętrznych

Ściany wewnętrzne były budowane z gotowych paneli konstrukcyjnych dostarczanych przez producenta. Panele składały się z ramy obitej z obu stron papierem budowlanym oraz deskowaniem o grubości 15 mm. Elementy te były łączone ze sobą dwuklinową listwą. W górnej części paneli ścian działowych wycięty był fabryczny otwór pozwalający na przesunięcie klinów względem siebie po ustawieniu dwóch sąsiadujących paneli. Panele ścian działowych były fabrycznie wyposażone w stolarkę drzwiową, dzięki czemu nie naruszano integralności paneli podczas montażu.

Na przestrzeni lat poszczególni użytkownicy budynków dokonywali zmian w funkcjach poszczególnych pomieszczeń. Z reguły pomieszczenie kuchenne przenoszone było z południowo-wschodniego narożnika budynku do północno-zachodniego. W ten sposób uzyskiwano po południowej stronie budynku dwa pokoje, które po usunięciu ściany działowej w niektórych przypadkach przerobiono na duży salon.

Salon utworzony z połączenia dwóch pokoi po południowej stronie budynku

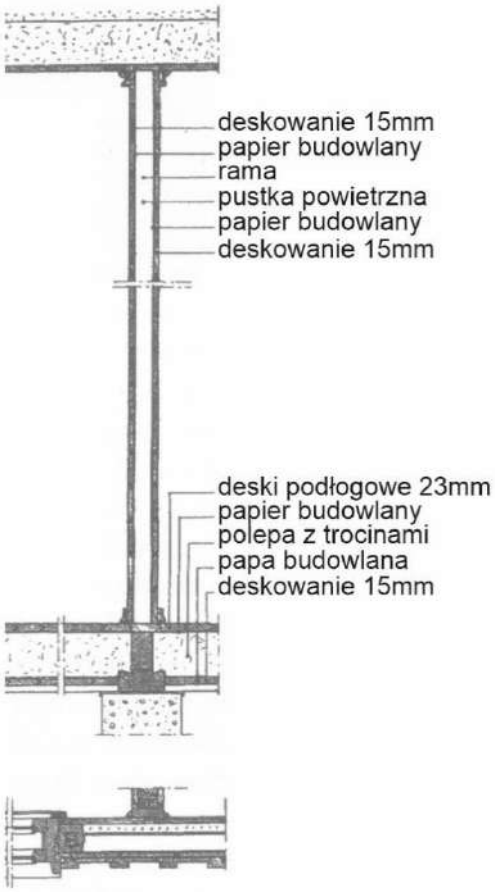

Rysunek przekrojowy stropu i ściany wewnętrznej oraz zdjęcie numerów fabrycznych elementu konstrukcyjnego ściany wewnętrznej

9.6.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich

a) Należy zachować oryginalne drewniane podłogi
b) Zaleca się stosowanie wewnątrz budynków sufitów z drewnianej oryginalnej boazerii, malowanej farbami wodorozcieńczalnymi, transparentnymi, niezakrywającymi naturalnego rysunku drewna

9.6.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych

a) Zaleca się cyklinowanie, szlifowanie i uzupełnianie historycznych drewnianych podłóg oraz malowanie ich lakierami bezbarwnymi lub olejowanie wyczyszczonych desek. Nie każdy wykonawca jest w stanie wykonać usługę cyklinowania podłóg wielokrotnie malowanych farbami olejnymi, gdyż farby te w szybkim tempie powodują zatkanie tarcz z papieru ściernego, używanych do tego typu prac. Istnieje możliwość usuwania dużej ilości farb przy pomocy wysokiej temperatury tzw. opalanie farby lub przy pomocy środków do rozpuszczania lakieru, jednak prace te należy wykonywać ostrożnie, po uprzednio przeprowadzonych próbach, gdyż w przypadku uszkodzenia lub nadpalenia drewna nie będzie możliwe stosowanie bezbarwnych lakierów na powierzchnię podłogi.

Historyczne drewniane podłogi malowane farbami olejnymi oraz u dołu podłoga cyklinowana, malowana lakierem bezbarwnym

b) Zaleca się usunięcie z sufitów wszelkich wtórnych okładzin. Po odsłonięciu oryginalnej drewnianej boazerii należy stosować techniki i metody oczyszczania i malowania analogiczne jak w przypadku drewnianych podłóg.
c) Istnieje możliwości docieplenia stropów poprzez uzupełnienie oryginalnej polepy nową warstwą izolacji termicznej w postaci nadmuchu wełny celulozowej lub w przypadku złego stanu technicznego polepy dopuszcza się jej delikatne usunięcie i zastąpienie wypełnieniem z wełny celulozowej.

9.7 Stolarka okienna i drzwiowa

9.7.1 Diagnoza Problemu

a) Problematyczny ze względów użytkowych sposób otwierania okien na zewnątrz doprowadził do modyfikacji oryginalnej stolarki okiennej.

Oryginalna stolarka okienna wykonana była w formie okien skrzynkowych. Posiadała podwójne skrzydła: zewnętrzne, otwierane na zewnątrz oraz wewnętrzne, otwierane do środka budynku. W celu umycia okien niezbędne było zdemontowanie zewnętrznych skrzydeł lub mycie ich z zewnątrz przy użyciu drabiny. Było to kłopotliwe, dlatego jedną z pierwszych modyfikacji wprowadzoną przez użytkowników domków była zmiana konstrukcji okien w taki sposób, aby oba skrzydła otwierały się do środka. Stolarka okienna jest też elementem najbardziej narażonym na uszkodzenia, dlatego też niemal we wszystkich domkach na badanym osiedlu wymieniono już oryginalne okna na nowe, w większości z PCV. Obecnie w nielicznych budynkach pozostały pojedyncze, niewymienione jeszcze okna. Nie pozostał ani jeden budynek posiadający w pełni oryginalna stolarkę okienną, dlatego ochrona konserwatorska oryginalnej stolarki okiennej nie ma już sensu.

Na zdjęciu po lewej stronie oryginalne okno otwierane na zewnątrz,
na zdjęciu po prawej stronie okno przebudowane, otwierające się do środka,
ale zachowujące wygląd oryginału oraz oryginalne drzwi wejściowe

b) Nowa stolarka okienna z PCV jest zbyt szczelna

Oryginalne okna skrzynkowe nie były nigdy całkowicie szczelne i zapewniały mikrowentylację pomieszczeń. Okna plastikowe, jeśli nie zastosowano w nich odpowiednich nawietrzników, są całkowicie szczelne, co przy braku odpowiedniej wentylacji powoduje powstawanie w zimnych narożnikach ścian i na nadprożach okiennych dużych punktowych skupisk grzybów pleśniowych, niewystępujących przy starej stolarce okiennej. Szczelne okna całkowicie zablokowały w tych mieszkaniach działanie wentylacji grawitacyjnej, wcześniej skutecznej, gdy okna były nieszczelne. W zimnych miejscach słabo izolowanych termicznie ścian zewnętrznych zaczęła się szybko wykraplać nagromadzona w domu wilgoć, tworząc idealne warunki do rozwoju pleśni. Sytuację pogorszyła także zmiana sposobu ogrzewania poszczególnych budynków. Piece węglowe mocno wysuszały pomieszczenia. Piece elektryczne nie posiadają tych właściwości.

Mając na uwadze powyższe należy stosować stolarkę okienną z nawiewnikami higrosterownymi. Czujnikiem sterującym w tego typu nawiewnikach jest taśma poliamidowa. W zależności od zmiany poziomu wilgotności względnej w pomieszczeniu powoduje ona zmianę poziomu otwarcia nawiewnika. Wilgotność względna w pomieszczeniu jest uzależniona m.in. od poziomu zanieczyszczenia powietrza wynikającego z wykonywania codziennych czynności, takich jak przebywanie w pomieszczeniu, pranie, gotowanie, suszenie itp. Wyższa wilgotność względna powoduje większy napływ powietrza do pomieszczenia. Tego typu nawiewniki nie wymagają obsługi użytkownika.

Oryginalne okno otwierane na zewnątrz i do środka i jego dopasowanie do paneli konstrukcyjnych oraz oryginalne młoteczkowe zamknięcia okna

c) Podczas wymiany okien bardzo często dochodzi do zmiany wielkości i podziałów stolarki oraz zmiany kolorystyki.

Oryginalne okna dopasowane były swoją wielkością do modułów konstrukcyjnych. Domki fińskie produkowane od 1945 roku produkowane były według systemu OK. System ten składał się z modułów o maksymalnej szerokości 100 cm, posiadających wbudowane okna i drzwi, w związku z czym maksymalna szerokość okna lub drzwi wyniosła 90cm. Produkowano także moduły 50 cm o maksymalnej szerokości skrzydła okiennego 40cm.

Na południowej elewacji budynku montowano w poziomie parteru obok siebie dwa moduły okienne, jeden o szerokości 100cm, a drugi o szerokości 50cm, natomiast w poziomie poddasza stosowano sąsiadujące ze sobą dwa okna o szerokości skrzydła 90cm. Podczas wymiany stolarki okiennej w poziomie parteru bardzo często podwójne okna zamieniane są na jedno duże o szerokości 150 cm lub nawet szersze. Oprócz zmiany wyglądu zewnętrznego budynku dochodzi jednocześnie do uszkodzenia konstrukcji paneli poprzez przecięcie ramy dwóch sąsiadujących ze sobą paneli. Ciężar ściany powyżej tak wymienionego okna spoczywa tylko na ramie nowego okna, która nie jest projektowana do przenoszenia obciążeń. Może to skutkować uszkodzeniami ściany, wykrzywieniem podłogi lub wypaczeniem nowych okien. Łączenie okien w poziomie poddasza ma negatywny wpływ na odbiór wizualny budynku, nie powoduje jednak uszkodzenia konstrukcji nośnej, gdyż ściana szczytowa na piętrze nie była budowana z metrowej szerokości paneli. Stanowi jedynie wypełnienie pomiędzy ścianą parteru a konstrukcją nośną dachu.

Zdjęcie przedstawia blaszki łączące ze sobą dwa panele uszkodzone poprzez montaż zbyt dużego okna i wycięcie ramy paneli konstrukcyjnych

Historyczny kolor stolarki okiennej w domkach fińskich to kolor biały, dlatego też wszelkie nowe okna powinny zachowywać oryginalną kolorystykę.

Wymiana okien nie może prowadzić do uszkodzenia czy oszpecenia elewacji, co niewątpliwie ma miejsce w przypadku zastosowania okien w innym kolorze, kształcie, wymiarach czy podziałach, dlatego też okna powinny stanowić jak najwierniejsze odwzorowanie historycznej stolarki.

d) Na terenie badanego osiedla pozostały jedynie pojedyncze egzemplarze oryginalnych drzwi.

W domkach fińskich stosowano drzwi drewniane płycinowe, zwane też ramowymi. Składają się z grubszej ramy wyznaczającej podziały drzwi oraz chudszego wypełnienia czyli płycin drewnianych lub przeszkleń.

Oryginalne drzwi wejściowe, podobnie jak okna, posiadały dwa skrzydła drzwiowe, jedno otwierane na zewnątrz, a drugie do środka. Zewnętrzne skrzydło było jednolite, proste, drewniane, o szerokości 90cm. Natomiast skrzydło wewnętrzne było drewniane, płycinowe, w połowie przeszklone. Wszystkie zachowane skrzydła wewnętrzne, do których udało się dotrzeć, były malowane na kolor zielony. Od zewnętrznej strony drzwi malowane były na kolor zbliżony do elewacji budynku.

Drzwi wewnętrzne na parterze składały się z 5 prostokątnych pól. Były malowane na biało i posiadały skrzydła o szerokości od 60cm do 90cm. Drzwi na poddaszu były niższe (190cm) i posiadały 3 szersze prostokątne pola. Górne pole było przeszklone. Na poddaszu montowano też drzwi do schowków ukrytych w dolnej części skosu dachu. Drzwi te posiadały 150 cm wysokości.

Zdjęcie przedstawia oryginalne drzwi wejściowe

Zdjęcia przedstawiają oryginalne drzwi wewnętrzne, o skrzydłach 60cm, 90cm oraz drzwi na poddaszu

9.7.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich

a) Dopuszcza się wymianę stolarki okiennej na nową pod warunkiem zastosowania okien w kolorze białym, zachowujących lub przywracających oryginalne kształty, wymiary i podziały, które powinny być wiernym odwzorowaniem oryginalnej stolarki okiennej. Nie jest dopuszczalne stosowanie szprosów międzyszybowych, a zastosowane podziały powinny mieć charakter konstrukcyjny lub powinny być naklejone w formie listew na taflę szkła z zewnątrz. Minimalna szerokość listew podziałowych to 2 cm, grubość 2cm.
b) Dopuszcza się wymianę drzwi wejściowych na nowe pod warunkiem zastosowania drzwi posiadających z zewnątrz kolorystykę zbliżoną do elewacji budynku i nawiązujących swoim wyglądem do oryginalnej stolarki drzwiowej.

9.7.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych

a) Wykonanie w istniejących szczelnych ramach okiennych nawiewników higrosterowalnych
b) Przywrócenie oryginalnych wymiarów i rozmieszczenia okien wraz z odbudową uszkodzonych paneli konstrukcyjnych poprzez montaż słupków usztywniających
c) Zabezpieczenie oryginalnych drzwi i okien w celu użycia ich w domku „pokazowym”

9.8 Dach i pokrycia dachowe

9.8.1 Diagnoza Problemu

a) Podczas wymiany pokryć dachowych zmieniany jest rodzaj, materiał i kolor pokrycia

Domki Fińskie kryte były dachówką ceramiczną karpiówką w kolorze czerwonym (ceglastym). Na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci pokrycie to w wielu budynkach zostało zmodyfikowane. W okresie PRL-u na materiały budowlane obowiązywały przydziały, dlatego też naprawy dachów odbywały się z wykorzystaniem starej dachówki karpiówki, a uszkodzone dachówki zastępowano betonowymi odlewami imitującymi dachówki. Pozostałości tych prac remontowych widoczne są do dzisiaj na poszczególnych budynkach. Z kolei w ciągu ostatnich dwudziestu lat często wymieniano oryginalną dachówkę ceramiczną na blachodachówkę, która okazała się materiałem bardzo nietrwałym, koniecznym do ponownego wymienienia po 10-15 latach. Na wielu domkach zastosowano także dachówkę zakładkową zamiast karpiówki. Obecnie tylko 34% zabudowy badanego osiedla posiada dachówkę karpiówkę, 48% dachówkę zakładkową i 17% blachodachówkę. Wszystkie występujące rodzaje pokryć dachowych są stosowne w różnych kolorach, przy czym 64% pokryć jest koloru czerwonego, 25% koloru czarnego, a 10% brązowego.

Duża paleta barw i materiałów wpływa na zaburzenie wizualnej integralności osiedla. Należy dążyć do ujednolicenia pokryć dachowych i zastosowania pokryć dachowych w kolorystyce czerwonej, wykonanych z dachówki ceramicznej karpiówki.

b) Ocieplenie dachu

Dużą rolę w bilansie energetycznym domków fińskich pełni sposób ocieplenia połaci dachowych. Oryginalna konstrukcja dachu przewidywała pełne deskowanie ułożone na krokwiach wiązarów dachowych. Na deskowaniu montowano łaty i dachówki ceramiczne. Pomiędzy krokwie i wiązary dachowe umieszczano płyty izolacyjne, następnie od spodu wiązarów dachowych montowano papę budowlaną i deskowanie o grubości 20 mm

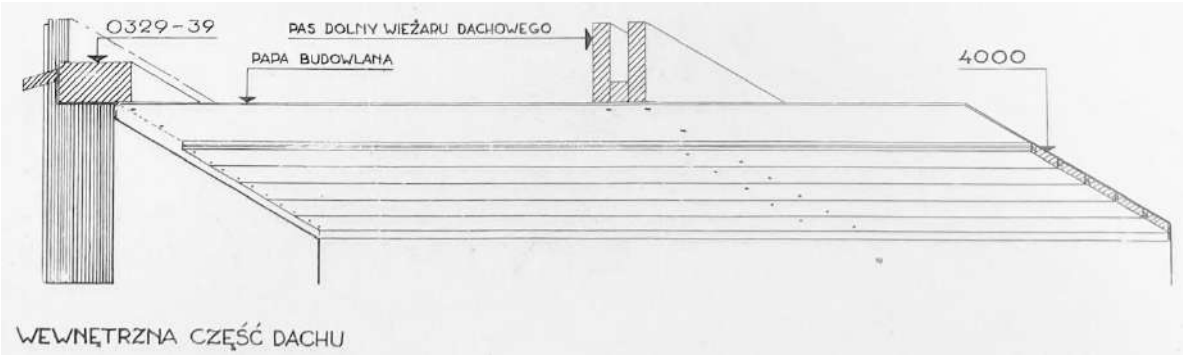

Wewnętrzna konstrukcja dachu[114]

[114] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7046, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania typ 284b, str. 16

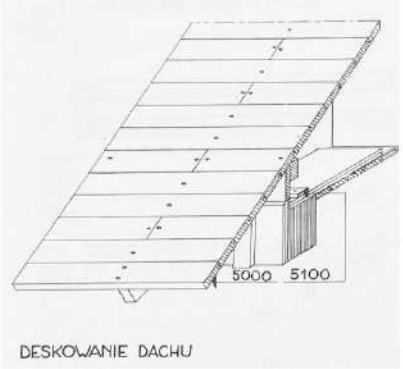

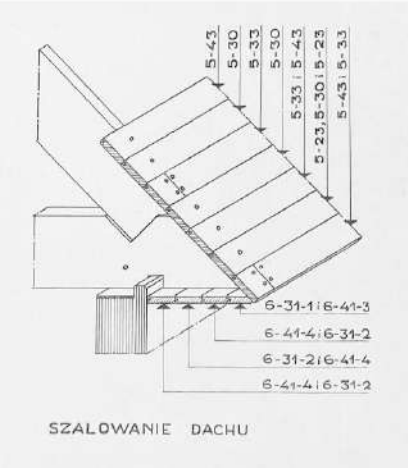

Konstrukcja dachu[115] oraz poddasze domku fińskiego w trakcie remontu, widoczne numerowane elementy konstrukcyjne

Izolację termiczną połaci dachowych i ścian szczytowych można wykonać za pomocą wełny celulozowej lub wełny drzewnej. Ocieplenie od środka wykonywać można również za pomocą płyt z wełny drzewnej bitumowanej, która jest przeznaczona do stosowania pod pokrycia z desek drewnianych. Płyty te nie wymagają stosowania membran, z reguły wyposażane są w system montażu pióro-wpust, co umożliwia łączenie elementów bez mostków termicznych. Materiał ten jest także otwarty dyfuzyjnie, co pozwala na ochronę konstrukcji dachu przed wilgocią. Na płyty z wełny bitumowanej najlepiej zastosować boazerię drewnianą.

c) Podczas wymiany pokryć dachowych modyfikowany jest kształt dachu poprzez zintegrowanie dachu przybudówki z dachem bryły głównej budynku

Cechą charakterystyczną domku fińskiego typu 284B jest prosta bryła z dwuspadowym dachem. Domki nie były wyposażone nawet w daszek nad zewnętrznymi schodami wejściowymi. Montowane przez użytkowników daszki nad schodami nie naruszały konstrukcji dachu, były montowane poniżej okapu i rynny. Natomiast w miarę powiększania i obudowywania zadaszenia powstawały coraz większe przybudówki wejściowe.

[115] Archiwum Państwowe w Katowicach syg. Akt. 12/393/0/3.9.3.1/7046, CZPW, Domki fińskie wskazówki montowania typ 284b, str. 14 i 31

Aby zachować odpowiedni kąt nachylenia dachu umożliwiający odpływ wody, a jednocześnie zachować odpowiednią wysokość użytkową przybudówki, rozpoczęto proces podwyższania dachu przybudówki powyżej okapu dachu podstawowego, co wiązało się z ingerencją w połać dachową. Przy kolejnych remontach dachy przybudówek stanowiły już integralną część połaci dachowych, a co za tym idzie musiały zostać ponownie podwyższone, aby uzyskać minimalny kąt nachylenia dla zastosowania odpowiedniego pokrycia dachowego. Papę bitumiczną można stosować już od nachylenia 3st. Przy zastosowaniu potrójnej warstwy, podwójne warstwy papy od nachylenia 11st., dachówki i gonty bitumiczne od 12st., blachodachówka powyżej 12st., dachówki ceramiczne co najmniej 22st., jednak w przypadku dachówki karpiówki układanej dwuwarstwowo minimalny kąt nachylenia to 35st. Istnieją też dachówki o dopuszczalnym kącie nachylenia 10st., jednak wymaga to wykonania pod dachówką warstwy szczelnej dachu np. w postaci pełnego deskowania i warstwy papy podkładowej, aby zachować szczelność pokrycia. Zatem do pokrycia dachu przybudówki dachówką ceramiczną identyczną z dachem głównym budynku niezbędne jest wykonanie pod dachówką szczelnej warstwy dachu. Jednak łączenie dachu przybudówki z dachem głównym, w szczególności w przypadkach zastosowania dachów o tej samej szerokości, powoduje znaczącą zmianę kształtu dachu i wpływa negatywnie na odbiór wizualny domków fińskich. Dlatego też przybudówki do budynku głównego powinny posiadać mniejszą szerokość dachu względem dachu budynku głównego o co najmniej 1 metr z każdej strony. Dzięki temu pierwotny dach nadal będzie odbierany jako dwuspadowy o jednakowym kącie nachylenia, a dach przybudówki nie będzie stanowił wizualnej dominanty.

W jednostkowych przypadkach na dachach zamontowane zostały lukarny dachowe. Powodują one zmianę wyglądu budynku i nie powinny być stosowane w tego typu zabudowie.

Połączenie dachu przybudówki z dachem głównym budynku na całej jego szerokości powoduję wizualna zmianę kształtu dachu i bryły budynku

9.8.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich

a) wymiana poszycia dachu jest możliwa tylko pod warunkiem zastosowania nowego pokrycia z dachówki ceramicznej karpiówki o jednolitej czerwono-ceglastej kolorystyce
b) Nie dopuszcza się zmiany pierwotnego, oryginalnego kształtu i nachylenia dachu
c) Należy zachować lub przywrócić pierwotny oryginalny układ, kształt i nachylenie dachu.
d) Należy stosować symetryczny dach dwuspadowy o kącie nachylenia 45 st. i kalenicy w układzie północ południe.
e) W przypadku lokalizacji przybudówki od strony wschodniej, jej zadaszenie należy wykonać z tego samego materiału co dach główny budynku. Przybudówkę należy przykryć jednospadowym dachem pulpitowym o kierunku nachylenia identycznym jak nachylenie bryły głównej budynku, maksymalnym kącie nachylenia 14 stopni i maksymalnej wysokości 4,8m od powierzchni gruntu, ale północna i południowa krawędź dachu musi być cofnięta co najmniej o 1m względem krawędzi głównego dachu budynku.

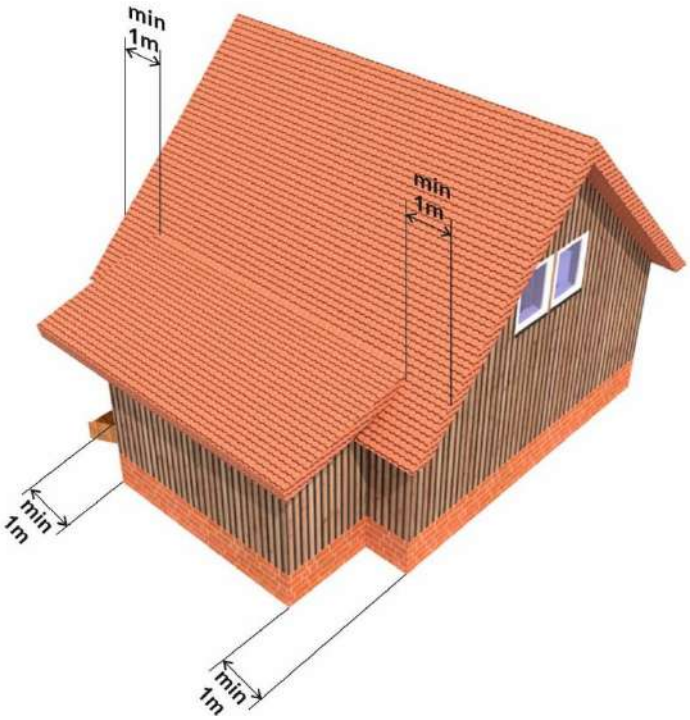

Rysunek przedstawia dopuszczalny kształt i wielkość dachu przybudówki

f) Nie dopuszcza się stosowania lukarn dachowych lub innych konstrukcji zmieniających pierwotny kształt dachu.
g) Dopuszcza się stosowanie okien połaciowych na dachu bryły głównej budynku w ilości niewiększej niż 2 sztuki na połaci dachu.
h) Kominy należy murować z cegły i pozostawić jako nieotynkowane
i) Na dachu należy stosować rynny i obróbki blacharskie z niemalowanej blachy tytanowo-cynkowej.
j) Dopuszcza się ocieplanie połaci dachowych i ścian szczytowych za pomocą wełny celulozowej lub wełny drzewnej oraz za pomocą płyt z wełny drzewnej bitumowanej.

9.8.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych

a) Należy przywrócić pierwotny, oryginalny kształt i nachylenie dachu. W przypadku zlicowania krawędzi dachu głównego oraz dachu przybudówki należy skrócić dach przybudówki o co najmniej jeden metr.
b) Należy zlikwidować istniejące lukarny ewentualnie zastępując je oknami połaciowymi w ilości niewiększej niż 2 okna na połać dachu.

Lukarny na dachu otynkowanego domku fińskiego

c) Zaleca się usunięcie ociepleń połaci dachowych i ścian szczytowych wykonanych ze styropianu lub wełny mineralnej, a także demontaż wszelkich płyt gipsowo-kartonowych oraz innych materiałów powodujących zatrzymanie procesu samoczynnego osuszania konstrukcji domków. Po dokonaniu napraw i uzupełnień oryginalnych elementów budowlanych należy je zaimpregnować oraz wykonać ocieplenie i warstwę wykończeniową zgodną z zaleceniami konserwatorskimi.
d) W przypadku konieczności wymiany rynien lub rur spustowych należy wykonać nowe z niemalowanej blachy tytanowo-cynkowej.

9.9 Instalacje techniczne i ogrzewanie budynków

9.9.1 Diagnoza Problemu

a) Budynki ogrzewane są przestarzałymi piecami węglowymi.

Pierwotnie domki fińskie ogrzewane były piecami węglowymi usytuowanymi wokół centralnie położonego trzonu kominowego. Każdy budynek wyposażony był w piecokuchnię węglową oraz dwa piece kaflowe: jeden zamontowany na parterze pomiędzy dwoma pokojami, a drugi na piętrze, ogrzewający całe poddasze.

Oryginalny piec kaflowy oraz oryginalna piecochuchnia

Jednak budynki wyposażone były w pomieszczenia piwniczne, gdzie składowano opał, dlatego też na przestrzeni lat piwnice te zostały zaadoptowane na potrzeby kotłowni i wyposażone w piece węglowe zasilające nowe instalacje centralnego ogrzewania, co wyeliminowało problem przenoszenia opału z piwnicy na parter i poddasze. Dodatkowo domki te były użytkowane w początkowym okresie przez pracowników kopalni, którzy otrzymywali ze swojego zakładu pracy deputat węglowy, wystarczający do ogrzania domu w okresie zimowym.

Zmiana właścicieli domków, dynamiczny wzrost cen opału oraz uciążliwości związane z użytkowaniem pieców węglowych, a także wzrost świadomości ekologicznej oraz zmieniające się przepisy sprawiają, że następuje proces zmiany systemu ogrzewania domków fińskich. Na terenie osiedla w Bielszowicach nie ma możliwości podłączenia się do sieci gazowej, zatem jedyną alternatywą pozostaje ogrzewanie elektryczne. Obecnie ogrzewanie węglowe jest w poszczególnych budynkach zastępowane przez pompy ciepła, klimatyzacje, kaloryfery elektryczne, promienniki ciepła czy piece akumulacyjne

b) Na elewacjach budynków montowane są instalacje i urządzenia techniczne negatywnie wpływające na odbiór wizualny budynków.

Pierwszymi instalacjami pojawiającymi się od około 20 lat na elewacjach domków fińskich były anteny satelitarne. Montaż anten satelitarnych na dachach czy przy kominach w stosunkowo niskich budynkach nie stanowi dużego problemu technicznego, jednak często zdarzają się sytuacje montowania anten bezpośrednio na elewacjach, co nie powinno mieć miejsca. Anteny te należy przenieść i zamontować w rejonie komina. Należy stosować anteny w kolorystyce dopasowanej do koloru dachu i komina.

Obecnie ze względu na ocieplenie klimatu kolejne budynki są wyposażane w instalacje klimatyzacyjne. Niestety niejednokrotnie jednostki zewnętrzne klimatyzatorów oraz instalacje zasilające montowane są na elewacjach budynków powodując ich oszpecenie.

Jednostka zewnętrzna klimatyzatora zamontowana na elewacji budynku

c) Panele fotowoltaiczne

W ostatnich latach upowszechnienie możliwości pozyskiwania energii elektrycznej z paneli fotowoltaicznych oraz programy dotacyjne zachęcające właścicieli budynków jednorodzinnych do zakupu tego typu instalacji spowodowały powstanie dylematu konserwatorskiego. Z jednej strony panele fotowoltaiczne montowane na dachach wpływają na odbiór wizualny tych budynków, z drugiej zaś strony występuje konieczność wymiany pieców węglowych zanieczyszczających środowisko na inne źródła zasilania. Osiedle domków fińskich w Bielszowicach nie posiada dostępu do sieci gazowej, zatem pozostaje jedynie zasilanie paliwami stałymi lub energią elektryczną. Jednak ogrzewanie elektryczne oraz pompy ciepła zużywają znaczne ilości energii elektrycznej, co przy obecnych cenach prądu sprawia, że likwidacja pieców węglowych ze względów ekonomicznych jest możliwa jedynie przy zastosowaniu instalacji fotowoltaicznych oraz magazynów energii.

Technologia fotowoltaiczna rozwija się dynamicznie. Pojawiają się na rynku pierwsze dachówki ceramiczne wyposażone w instalacje fotowoltaiczne. Zastosowanie takich produktów nie zmienia wyglądu dachu, a jednocześnie pozwala na produkcję energii elektrycznej. Prowadzone są prace nad perwoskitami, dostępne na rynku są także solarne szyby pozwalające na produkcję prądu przy całkowitej przezierności szklenia. Typowe modułowe panele fotowoltaiczne osiągają coraz większą wydajność dzięki czemu możliwe jest ograniczenie ich ilości lub zmniejszenie wymiarów. Dlatego też mając na uwadze powyższe oraz biorąc pod uwagę, że dachy z dachówek ceramicznych posiadają trwałość od 30 lat (niektórzy producenci udzielają 30-letniej gwarancji) do nawet 100 lat, a panele fotowoltaiczne w zależności od jakości wykonania posiadają trwałość od 10 do 25 lat, urządzenia fotowoltaiczne należy traktować jako instalacje tymczasowe z założeniem, że postęp technologiczny pozwoli na ich likwidację lub wymianę na produkty niepowodujące zmiany wyglądu budynku. Dlatego też ze względów ekologicznych dopuszcza się montaż paneli fotowoltaicznych na dachach budynków, jednak ich montaż powinien być przeprowadzony w ograniczonym zakresie i zgodnie z wytycznymi tak, aby nie stanowiły one wizualnej dominanty na połaci dachu.

9.9.2 Propozycje wytycznych konserwatorskich

a) Wprowadzenie zakazu lokalizacji na elewacjach urządzeń technicznych powodujących oszpecanie budynków takich jak: anteny, klimatyzatory, kominy wentylacyjne, kominy spalinowe, rury instalacyjne, tablice reklamowe, przyłącza telekomunikacyjne, kable elektroenergetyczne, szafy kablowe elektroenergetyczne i pomieszczenia do gromadzenia odpadów.
b) Dopuszczenie montażu na elewacjach urządzeń alarmowych i monitoringu, w szczególności kamer wizyjnych służących ochronie obiektów i ich otoczenia pod warunkiem przeprowadzenia wszelkich instalacji niezbędnych do obsługi tych urządzeń w taki sposób, aby nie były widoczne na elewacjach.
c) Wprowadzenie zakazu lokalizacji rolet zewnętrznych.
d) Dopuszczenie montażu jednostek zewnętrznych klimatyzatorów oraz pomp ciepła jedynie od strony ogrodu pod warunkiem prowadzenia przewodów koniecznych do obsługi urządzenia we wnętrzu budynku oraz pod warunkiem montażu jednostki przy cokole budynku i wykonania jednostki zewnętrznej w kolorystyce czarnej matowej (możliwe jest oklejenie, pomalowanie lub opcjonalnie umieszczenie w ażurowej obudowie w w/w kolorze)

Różne typy osłon jednostek zewnętrznych klimatyzatorów i pomp ciepła

e) Dopuszczenie montażu paneli fotowoltaicznych na dachu wyłącznie pod warunkiem montażu paneli maksymalnie w jednym lub dwóch równomiernie rozłożonych rzędach na obu połaciach głównego dachu budynku oraz maksymalnie jednym rzędzie na przybudówce. Na jednej połaci dachu można zamontować maksymalnie 14 sztuk paneli fotowoltaicznych, które należy sytuować przy dolnej krawędzi dachu, krótszym bokiem ustawionym równolegle do dolnej krawędzi dachu. Panele mogą być montowane wyłącznie na płasko na połaciach dachowych, bez zastosowania konstrukcji zmieniających kąt nachylenia paneli fotowoltaicznych.

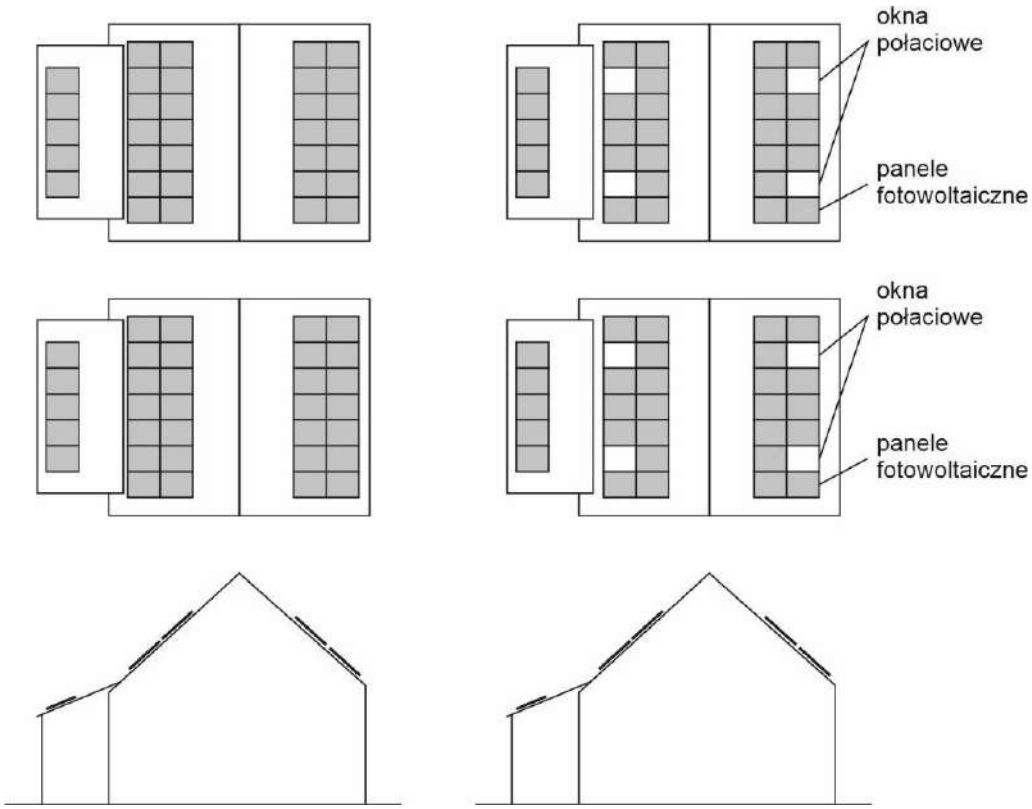

Schemat rozmieszczenia paneli fotowoltaicznych na dachu budynku

9.9.3 Propozycje działań konserwatorskich i budowlanych

a) Wewnętrzne instalacje elektryczne należy prowadzić w formie natynkowej, nie uszkadzając oryginalnych paneli konstrukcyjnych
b) Istniejące jednostki zewnętrzne klimatyzatorów i pomp ciepła należy przenieść i umieścić od strony ogrodu w czarnych matowych skrzynkach ochronnych lub okleić folią w kolorze czarnym
c) Istniejące na elewacjach anteny satelitarne należy przenieść na dach i umieścić w rejonie komina budynku
d) Należy dostosować układ i rozmieszczenie paneli fotowoltaicznych do wytycznych konserwatorskich.

10. Podsumowanie

Podczas budowy domków fińskich zakładano, że po 20 – 30 latach zostaną one rozebrane, jednak duża część z nich istnieje do dzisiaj. Prowadzone prace remontowe, podczas których demontowane są poszczególne fragmenty oryginalnej zabudowy wykazują, że elementy konstrukcyjne i wykończeniowe są w bardzo dobrym stanie technicznym. Drewno w przekroju jest zdrowe. Obiekty stale używane, były na bieżąco konserwowane, co sprawiło, że w dobrym stanie dotrwały do dnia dzisiejszego. Być może wpływ na to miały też nieekologiczne i rakotwórcze (obecnie wycofane z użytku) preparaty stosowane do konserwacji elewacji budynków takie jak karbolineum. Preparaty te skutecznie impregnowały i zabezpieczały drewno przed szkodnikami. Decyzje polityczne lub planistyczne spowodowały o przeznaczeniu do likwidacji poszczególnych osiedli. Jednak pomimo likwidacji osiedli część ich zabudowy przetrwała, została przeniesiona i wykorzystana do nowych celów, czego jednym z przykładów jest stadnina koni w Zbrosławicach, zbudowana niemal w całości z elementów domków fińskich, od pomieszczeń mieszkalnych, biurowych poprzez stajnie, ujeżdżalnie, a na pomieszczeniach gospodarczych skończywszy. Domki fińskie lub ich części były także traktowane jako altany na ogródkach działkowych czy domki letniskowe. Po upływie 75 lat od czasu budowy poszczególnych domków i osiedli można stwierdzić, że największym zagrożeniem dla domków fińskich stanowią ich użytkownicy. Użytkownicy dokonują m.in. termomodernizacji budynków z użyciem nieodpowiednich materiałów docieplenioowych takich jak np. styropian, zmieniają charakter zabudowy tynkując budynki, zmieniają sposób wykończenia wnętrz likwidując oryginalne ściany działowe, stosując ocieplenie wewnętrzne z wełny mineralnej, zabudowując wnętrza płytami gipsowo-kartonowymi, stosując farby uszczelniające wnętrza, wymieniając oryginalną drewnianą stolarkę okienną na szczelne okna z PCV bez nawietrzników, czasem także niedostosowane wymiarami do oryginału, wymieniając pokrycie dachowe stosując pokrycia z blachodachówki czy dachówek zakładkowych, czy wreszcie rozbudowując budynki zmieniając ich charakter, gabaryty i wygląd zewnętrzny.

Wszystkie te działania zdiagnozowano i omówiono. Są one szkodliwe dla oryginalnej zabudowy, zarówno pod względem konserwatorskim (ponieważ wpływają na zatarcie oryginalnych form zabudowy domków fińskich), ale również pod względem technicznym i budowlanym. Niezależnie bowiem od kształtu i zakresu ochrony konserwatorskiej lub jej braku, działania te mogą powodować uszkodzenie drewnianej konstrukcji nośnej budynku.

Obecnie trwa zmiana pokoleniowa właścicieli domków fińskich, a wraz z tą zmianą wykonywane są prace remontowe, które w wielu przypadkach w perspektywie kolejnych lat będą prowadziły do powolnego niszczenia oryginalnej substancji budowlanej. Dlatego tak ważne jest objęcie osiedli domków fińskich ochroną konserwatorską oraz realizacja tych remontów zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi. Niezbędne jest też uświadamianie właścicieli w zakresie pochodzenia, konstrukcji oraz technologii, jakie należy stosować w tego typu zabudowie. Często bowiem nieprawidłowości spowodowane są brakiem wiedzy.

Istotną rolę w procesie ochrony tego typu zabudowy powinny pełnić jednostki samorządu terytorialnego. Mogą bowiem podjąć działania zmierzające do objęcia ochroną prawną osiedli domków fińskich. W zakresie ich kompetencji jest zarówno wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej jak i obejmowanie ochroną konserwatorską poszczególnych obiektów poprzez zapisy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Propozycje wytycznych konserwatorskich omówiono w rozdziale 9. Nie należy także pomijać roli jaką w zakresie ochrony tego typu zabudowy mogą odegrać Wojewódzcy Konserwatorzy Zabytków. Dysponują oni kompetencjami pozwalającymi na dokonanie obszarowego czy też indywidualnego wpisu do rejestru zabytków. Istotne jest jak najszybsze rozpoczęcie działań zmierzających do zabezpieczenia prawnego omawianej zabudowy, a następnie stałe i konsekwentne dążenie do jej zabezpieczenia i przywrócenia do oryginalnego stanu. Jest to możliwe w stosunkowo krótkim czasie przy założeniu uruchomienia programów finansujących wynikające z wytycznych konserwatorskich działania lub w okresie kolejnych dziesięcioleci, oczekując na kolejne przeprowadzane przez właścicieli prace remontowe, podczas których następować będą korekty nieprawidłowości. Przykładowo pierwsze remonty dachów prowadzące do zmiany pokrycia z oryginalnej dachówki ceramicznej na blachodachówkę na osiedlu Bielszowice miały miejsce już w latach 90 XX w. i zdarzają się przypadki, że obecne pokrycie blachodachówką jest już drugim z rzędu zbliżającym się do końca trwałości technicznej i wymagającym kolejnej wymiany. Stosowanie słabej jakości nietrwałych materiałów pozwala na przywrócenie podczas kolejnej wymiany oryginalnego pokrycia dachu. Podobnie słabej jakości są okna PCV z początków lat 90-tych. Ich ponowna wymiana powinna pozwolić na wprowadzenie korekt stolarki i zastosowanie nowych wytycznych konserwatorskich.

Poza kwestiami technicznymi jednostki samorządu terytorialnego powinny rozważyć utworzenie w obrębie poszczególnych osiedli domków fińskich obiektów o charakterze społecznym i muzealnym. Idealnym wyjściem byłoby przejęcie własności jednego z domków fińskich i utworzenia w nim izby pamięci. Pozwoliłoby to na przywrócenie tego obiektu do stanu pierwotnego, przeniesienie do niego oryginalnych elementów dostępnych jeszcze w obrębie osiedla takich jak oryginalne piece kaflowe, piec kuchenny, meble, czy oryginalne okna lub drzwi. W obiekcie tym możliwe byłoby stworzenie wystawy stałej, obejmującej dokumenty i zdjęcia z okresu budowy osiedla. Wskazane byłoby przygotowanie eksponatów pokazujących warstwy przekrojowe paneli konstrukcyjnych oraz zasady ich konserwacji. Tego typu wystawa pozwoliłaby na poznanie historii osiedla, ale też stanowiłaby wsparcie techniczne dla właścicieli tego typu obiektów, pozwalające na zrozumienie zasad konstrukcyjnych domków oraz wynikających z nich wytycznych konserwatorskich. Z drugiej zaś strony obiekt mógłby służyć jako miejsce spotkań, klub osiedlowy czy kawiarnię osiedlową. Na terenie osiedli domków fińskich brakuje tego typu zadaszonych i ogrzewanych miejsc spotkań.

Kolejnym istotnym i często poruszanym przez mieszkańców problemem jest brak na terenie osiedla sklepu spożywczego. Biorąc pod uwagę lokalizację osiedla, które położone jest w znacznej odległości od centrum dzielnicy Bielszowice, jest to istotny problem i również może występować na innych tego typu osiedlach. Osoby starsze często nie korzystają

już z samochodów i miewają problemy z poruszaniem się środkami komunikacji miejskiej, dlatego też istotne jest zapewnienie im dostępu do produktów spożywczych tak, aby osoby te mogły pozostać niezależne i nie potrzebowały pomocy osób trzecich w zaopatrzeniu w podstawowe produkty. W rozwiązaniu tego problemu również może pomóc jednostka samorządu terytorialnego. Jednym z rozwiązań jest wykupienie jednego z domków i przeznaczenie go pod najem z jedyną dopuszczalną funkcją sklepu spożywczego. Innym rozwiązaniem, nie wymagającym zapewne żadnych lub prawie żadnych nakładów finansowych, jest zaangażowanie się gminy w próbę zorganizowania codziennej dostawy produktów spożywczych do poszczególnych mieszkańców osiedla. Tego typu systemy funkcjonują w austriackich wioskach, gdzie lokalny przedsiębiorca lub lokalna piekarnia z jednodniowym wyprzedzeniem zbiera zamówienia na podstawowe produkty spożywcze i dostarcza je z rana kolejnego dnia. System ten może być nieopłacalny przy dostawie żywności do pojedynczej osoby, jednak dzięki zaangażowaniu władz gminy w organizację tego typu dostawy możliwe jest zebranie dostatecznie dużej liczby zainteresowanych mieszkańców i w konsekwencji znaczne obniżenie ceny dostawy lub nawet jej wyeliminowanie. W ten sposób bez obciążania budżetu gminy możliwe jest rozwiązanie jednego z problemów społecznych.

Projekt Metodologia przywracania walorów architektonicznych domków fińskich na przykładzie Rudy Śląskiej **zrealizowany w ramach stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego** pozwolił na przeprowadzenie kwerend archiwalnych, badań terenowych oraz dokonania inwentaryzacji osiedla domków fińskich w Rudzie Śląskiej – Bielszowicach. Określono obecny stan techniczny zabudowy, przebadano zmiany wewnętrzne i zewnętrzne w badanych obiektach. Opracowano, we współpracy ze służbami konserwatorskimi, wytyczne do dalszego użytkowania tych obiektów, a także postulaty konserwatorskie, możliwe do zastosowania w gminnych programach opieki nad zabytkami i dokumentach planistycznych we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego, posiadających w swoich zasobach tego typu zabudowę. Podczas realizacji projektu przeprowadzono wywiady i rozmowy z właścicielami budynków mające na celu z jednej strony pozyskanie informacji o historii poszczególnych obiektów, z drugiej strony mające na celu popularyzację wiedzy o konieczności ochrony tej zabudowy i zachęceniu społeczeństwa do aktywności w tym działaniu. Dostarczono także do każdego domu w obrębie badanego osiedla pisemną informację o realizowanym projekcie, formie ochrony konserwatorskiej, a także zaproszono do udziału w ankiecie. Przeprowadzone rozmowy pozwoliły na wytypowanie problemów społecznych występujących na tego typu osiedlach. Powyżej przedstawiono propozycje rozwiązania tych problemów.

Rezultaty projektu zostały upublicznione na stronie internetowej **www.wirtualnaruda.pl**, dzięki czemu każda osoba zainteresowana tą tematyką może zapoznać się z wynikami badań. Ponadto niniejsza publikacja została przekazana służbom konserwatorskim i bibliotekom w miastach, w których taka zabudowa występuje.

Ruda Śląska 2023 r.